

ENVÂR-ÜL-KULÛB
(KALBLERİN NURLARI)

1. Cilt

ELHAC MUZAFFER OZAK

انوار القلوب

ENVÂR-ÜL-KULÛB
(KALBLERİN NURLARI)

1. Cilt

SALÂH BİLİCİ KİTÂBEVİ

*Ordu cad. Hasan Paşa Hanı No 19
Bayazıt - İstanbul*

5846 Sayılı Kanun gereğince Te'lif hakları müessesemize aittir. Taklit edenler mes'uldür.

Ö N S Ö Z

İnsanı ahsen-i takviym üzere, diğer bütün mahlûkatından üstün olarak yaratan, ona konuşmasını ve iç duygularını dile getirecek güzel sözler söylemesini, okuyup yazmasını öğreten, mü'min kullarının kalplerini iman ve islâm şerefiyle donatan, muvahhid kullarının göğüslerini hikmet ve yakin sırlarıyla nurlandırarak ışıtan âlemlerin Rabbi, Bedî'i ve Hâlıkına sonsuz hamd-ü senâlar eder; insanlığı dünya ve âhirette hak rızasına, ebedî saadet ve selâmete yönelten, cehil zulmetinden ilim ve irfan nuruna, küfür zilletinden tevhid ve iman şu'uruna ileten, insana insanlığını belleten Nebîlerin önderi, velîlerin rehberi, iki cihan serveri ve âhir zaman peygamberi olan Resûl-ü zişân aleyhi ve âlihi salâvatullah-ül-Mennân efendimize, bütün Enbiyâ-i İzâm ve Rusûl-ü kirâma. âline, evlâdına, ezvacına, ashabına ve ahbabına salât-ü selâmlar arz ve ithaf eylerim.

Malûm olduğu üzere, çeyrek asra yakın zamandanberi, İstanbul gibi mübarek bir beldede Eyyüp Sultan, Fatih, Bayezid, Süleymaniye, Sultanahmet, Yeni Cami, Koca Mustafa Paşa, Aksaray Valide ve Şehzade Camii şerifleri gibi kutsal mâ'bedlerde Allahu teâlâ'nın rızası, Resûl-ü müctebâ'nın himem-i ruhaniyyeti, Ehlullah'ın mâ'nevî himmeti ve ulemâ-i kirâmın feyiz ve bereketleriyle, aziz din kardeşlerime vâ'az-ü nasihatte bulunmak suretiyle faydalı olmağa çalışmaktayım.

Bundan önce, inayet-i Rabbaniye ve himem-i ruhaniyyet-i Muhammediye sayesinde tabî ve neşrine muvaffak olduğum (33) risâle ve (3) ciltten ibaret **İRŞÂD** adındaki nâçiz eserime, Hak ve hakikat tâlibi kadirbilir cemaatimle, sadık ve kâmil birer mü'min olan muhterem ve değerli okuyucularımın lütfetmek nezaketini esirgemedikleri ilgi ve sevgiye, burada ve bu vesile ile minnet ve şükranımı ifade etmeği. ödenmesi gerekli bir borç ve vazife sayıyorum. Bu rağbet ve alâkadan cesaret alarak ve ihvan-ı din-i mübiynin bu konudaki arzu ve ricalarını emir telâkki ederek bu defa da **KALPLERİN NURLARI** anlamına gelen **ENVAR - ÜL - KULOB** adını verdiğim bu nâçiz eserimi, ehl-i iymana sunmağa cür'et etmiş bulunuyorum. Tertip, tanzim ve tasnif bakımından **İRŞÂD**'ın devamı

mahiyetinde olan **ENVAR-ÜL KULÜB**'un, kaç risale veya kaç cilt olacağını, tetkik ve tettebbu erbabının iltifatları tayin edecektir.

Allah celle celâlühü; tamamına erdirmeği nasip ve müyesser buyursun ve okuyanların, okutanların ve dinleyenlerin kalplerini iyman ve Kur'an nurlarıyla müzeyyen ve münevver, muhabbetullah ve muhabbet-i Resûlüllah ile mesrur eylesin, âmin bi-hürmeti seyyid-il-mürseliyn vel-hamd-ü lillahi Rabbil-âlemiyn.

**EL - HAC
MUZAFFER OZAK**

ENVÂR - ÜL - KULÛB (Kalblerin Nurları)

DERS: 1

M Ü N D E R E C A T :

Hamd-ü senâ ve münâcat - İbrahim sûre-i celilesinin 24, 25, 26, 27. âyet-i kerimelerinin tefsiri - İymanın lüzum ve ehemmiyeti - Dünya ve dünya malının yararları ve zararları, İyman ile göçenlere Hakkın lûtuft ve ih-sanları - İymansız gidenlerin görecekleri azap ve hüsr-an - Hayvanların istihale ve tekâmül yoluyla insan-laştıkları iddiasını Kur'an-ı azim reddeder - Bayezid-i Bestami'nin bir köpekle mülâkatı - İymansızların, da-lâlet bakımından şeytandan da aşağı oldukları - İy-manlı ile iymansız arasındaki farklar - Günahlarına tövbe edenler, o günahı hiç işlememiş gibi olurlar - Dih-ye't-ül-Kelbi radiyallahu anhin kıssası - İyman şube-leri - Bir köpek tarafından kirletilen cami duvarını te-mizleyen hristiyanın hikâyesi - Hayâ'nın iymanın bir şubesi olduğu - Âdem aleyhisselâma arzolunan üç nur: Akıl, iyman ve hayâ - Hz. Ali'nin sabah namazına ye-tişebilmesi için Cebraîl aleyhisselâm neden gönderil-miştir - Arafat'tan topladığı yedi taşı, iymanına şahit tutan zatın hikâyesi - Hakkı zikretmenin faziletleri - Mahşer ahvali - Süfyan-ı Sevri'nin hac yolculuğunda arkadaşlık ettiği hristiyan - Fira'unun maskarası hi-kâyesi - Ebû-Zer-il-Gıfari radiyallahu anh-il-Bâri'nin cahiliyet zamanındaki ahvali - Musa aleyhisselâmın karşılaştığı Mecusî nasıl iymana gelmişti - Cüz'i ve kül-li irade mes'eleleri - Resûl-ü zişânın ümmeti hakkında-ki üzüntüleri nedendi - Cennetin bahası nedir - Hâlisane kelime-i şehadet getiren bir günahkârın af ve mağ-firet olunması - Hasan Basri hazretleri ve hristiyan komşusu - Şeytanın igva ve igfalleri - Mi'râc dönüşü Resûl-ü zişânın şeytanla görüşmesi - Mâ'nevî kalp has-talıkları ve tedavileri - Tevfik-i ilâhî nedir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ * الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * مَا لِكِ يَوْمَ الدِّينِ *
إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ * اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ *
صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

Bismillah-ir-rahman-ir-Rahiyim

El-hamd-ü lillahi Rabbil-âlemiyn. Er-Rahman-ir-Rahiyim. Malik-i yevm-iddin. Iyyâke nâ'büdü ve iyyâke nesta'iyin. İhdinas-sırat-el-müstakiym. Sıratelleziyne en'amte aleyhim gayr-il magdûbi aleyhim ve led-dâlliyn. (Âmin)

Sallû alâ seyyidinâ Muhammed..
Sallû alâ mürşidinâ Muhammed..
Sallû alâ envâr-i kulûbinâ Muhammed..
Sallû alâ şefi-i zünubinâ Muhammed..
Sallû alâ şems-id-duhâ Muhammed..
Sallû alâ bedr-id-dücâ Muhammed..
Sallû alâ nûr-il-hüdâ Muhammed..

Allahümme salli alâ seyyidinâ ve nebiyyinâ Muhammedin ve alâ âl-i Muhammedin kemâ salleyte alâ İbrahim-e ve alâ âl-i İbrahim inneke hamidün mecid..

Allahümme bârik alâ seyyidinâ ve nebiyyinâ Muhammedin ve alâ âl-i Muhammedin kemâ barekte alâ İbrahime ve alâ âl-i İbrahim inneke hamidün mecid..

El-evvelü Allah.. El-âhirü Allah.. Ez-zâhirü Allah.. El-Batınü Allah.. Hayrihi ve şerrihi min'Allah.. Men kâne fi kalbihi Allah.. Fe-mu'inühu ve nâsırühü fid-dâreyn-i Allah..

Rabbışrahli sadri ve yessirli emri vahlül ukdeten min lisanı yefkahu kavli ve ufevvidü emri ilallah vallahu basiyrün bil-ibâd..

Sübhanেকে lâ ilme lenâ illâ mâ allemtenâ inneke ent-el âlim-ül hakim..

Sübhanেকে lâ fehme lenâ illâ mâ fehhemtenâ inneke ent-el cevvad-ül-kerim.

Sübhanেকে ম‌â abednâকে হা‌ক‌কা ibadetike yâ m‌â'bud..
Sübhanেকে ম‌â arefnâকে হা‌ক‌কা m‌â'rifetike yâ m‌â'ruf..
Sübhanেকে ম‌â zekernâকে হা‌ক‌কা zikrike yâ mezkûr..
Sübhanেকে ম‌â şekernâকে হা‌ক‌কা şükrike yâ meşkûr..

Semaları direksiz kuran, kâfirleri yüreksiz kılan ve âhi-rette mü'min kullarına in'am ve ihsanları süreksiz olan Allah-u teâlâ, cümlemizi din-i islâm'da da'im ve iymanda ka'im eyleye! Zâhirlerimizi islâm ve gönüllerimizi iyman ile münevver ve müzeyyen eyleye! İslâmımızı iymana, iymanımızı iykana ve iyanımızı ihsana tahvil buyurarak **(Fİ MAK'AD-I SIDKIN INDE MELİKÜN MUKTEDİR)** sırrına mazhar eyleye! Başlarımızdaki iyman tâcının nurunu ve gönüllerimizdeki iyman şu'urunu fazl-ü keremiyle hergün biraz daha artırarak bizleri ayn-el-yakin, hakkal-yakin ve beyn-el-yakin sırlarına müstagrağ buyurup, göğüslerimizdeki iyman nurlarını görmeği ve tevhid süruruna ermeği cümlemize nasip ve müyesser eyleye! Bizleri bu fâni âleme mü'min ve müslim olarak getirdiği gibi, mü'min ve müslim olarak yaşamak, mü'min ve müslim olarak teslim-i ruh etmek, müslim gibi ölmek, mü'min gibi olmak şeref ve izzetini bahşeyleye! Âbidler, salihler, âşıklar zümresine ilhak buyurarak cennet-i zata idhal ve o yüce makamda Habib-i edibine yoldaş, ehl-i derde sırdaş eyleye! Bizleri cennetine girenlerin, didarına erenlerin, cema-lini görenlerin zümresine idhal ve ilhak eyleye! Günahlarımızı arıtıp, kötülüklerimizi eritip, nefs-i emmârelerimizi çürütüp cümlemizi affı ilâhisiyle tahir eyleye! İymanlarımızdan lezzet, ibadet ve tâ'atlerimizden izzet, kulluk görevlerimizden devlet bulmamızı, ebedî saadet ve selâmete nail olmamızı ihsan ve inayet eyleye! Şeriat-i garra-i Ahmediyyeyi sertâç, her namazımızı mi'râc, sıddıklar, salihler ve şehitlere minhâc, ümnet-i Muhammed'e sirâc olan ehl-i tekvâdan eyleye! Bizleri in'am ve ihsanlarına eren, bu fâni âlemde cennetine giren, didarını gören kullarından eyleye! Mahşer yerinde mahcup ve uryan, nârına mahkûm ve büryan olan şekavet ehlin-den irak, ellerine kelepçe, boyunlarına zincir, gerdanlarına bukağı vurularak nâr-ı cahiyeme sevkolunan âsilerden uzak eyleye! Mizanı sakil olanlardan defteri sağ ellerine verilenlerden, alnında mühr-ü Muhammed ve yüzünde alâmet-i saadet bulunanlardan eyleye! Sırat'ı korkusuzca ve sâlimen geçenlerden, Yed-i envereyn-i Muhammed'den Kevser şarabını içenlerden, eynine cennet hulleleri biçenlerden eyleye! Azrail aley-

hisselâmin korkusundan emin, ölüm denilen o mühlik ânda tam mânasıyla mutma'in olanlardan eyleye! İRCİ'Y hitabına erenlerden, son nefeste tecelliyi cennet-i â'lâ ve cemal-i lâ yezel'i görenlerden, ALLAH ALLAH diyerek can verenlerden eyleye! Müjdeci meleklerin: (Korkma... Üzülme... İşte Rabbinin sana va'dettiği cennet!) tebşiratını duyanlardan, Cemal-i Muhammed'e doyanlardan, Şefaati nebeviyye lâıyk ve müstehak olanlardan eyleye! Hak celle ve alâ, cümlemizin âhir ve âkibetlerimizi hayreyleye! Ümmet-i Muhammed'in tarahını feraha tebdil ve tahvil eyleye! Her türlü müşkillerimizi âsan, bütün güçlüklerimize kolaylıklar ihsan eyleye! Aziz milletimize saadet ve selâmetler, hükûmetlerimize bütün hayırlı işlerinde nusret ve muvaffakiyetler bahş ve ihsan eyleye! Mukaddes vatanımızı, iç ve dış düşmanlarımızdan halâs, bütün kötülüklerden ve kötü kişilerin tasallûtundan mahfuz eyleye! Bizleri, ahlâk-ı Muhammediyye ile ahlâklanana, Kur'an-ı azime hâdim ve zatına ibadet ve tâ'atte mukdim kullarından eyleye! Evlâtlarımızı, din-i islâmda sâbit, gönüllerini Kur'an-ı mecid ve envarı tevhid ile münevver ve müzeyyen eyleye! Bizleri ve onları, sırat-ı müstakimde, zatına varana doğru yolda sabit-kadem ve nur-u Kur'an ile sünnet-i seniyye-i Nebi-i zişân ile ölü kalplerimizi ihya eyleye! Hayrı şerri bilenlerden, hakkı bâtıldan ayırdedenlerden, eşyayı altı yönden görenlerden, iman ile irfanı mezcedenlerden eyleye! İmanın lezzetine, Kur'an-ı azimin devlet ve izzetine, islâmın satvet ve haşmetine varıp gönül verenlerden eyleye! Bizleri, Habib-i edibine bahşeyerek himem-i ruhaniyyet-i enbiya-i mürseliyn, vel-evliyâ-i ves-sâlihiyn, vel-melâ'iketel-el-mukarrebiiyn ile teyiden şâd-ü handan eyleye! Bizlere, vücut hafifliği, ruh neş'esi, kalp ferahlığı ihsan eyleye! İşittiklerimiz ve öğrendiklerimizle âmil, yaptıklarımızla kâmil ve rizasına nail olan kullarından eyleye! Bu risalemizi okutan, okuyan ve dinleyenleri iltifat-ı Ahmediyye ve şefaati Muhammediyye ile taltif eyleye! Okuyup anlayan, anlayıp âmil olan, bu amelini de ihlâs ile yapan kullarından eyleye! Bu risalemizi ind-i ilâhisinde ve ind-i Resûl aleyhissalâtü vesselâmda, bütün hak velileri, âlimler, bütün insanlar ve melekler katında mergup ve mahbup eyleye! Hatalarımızı ve nisanlarımızı, rahmaniyyet ve rahimiyyeti izzetine affü mağfiret buyurarak, hatalarımızı hüsn-ü niyyetimize bahşeyeye! Âmin bi-hürmeti seyyid-il mürseliyn ve âlihi ve evlâdihi ve ehl-i beytihi ve ezvacihi ve evliya'ihî ecmaiyn.

الْمَرْكَبُ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا
ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ﴿٢٤﴾ تُؤْتِي أُكْلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا
وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾
وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ
مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ ﴿٢٦﴾ نَبَتْ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ

E'üzü billahi min-eş-şeytan-ir-raciym Bismillah-ir-Rahman-ir-Rahiyim

Elem tere keyfe daraballahu meselen kelimeten tayyibeten ke-şeceretin tayyibetin aslühâ sâbitün ve fer'uhâ fis-semâ'i tü'tiy ükülehâ külle hıynın bi-izni Rabbiha ve yadribullah-ül-emsâle lin-nâsi le'allehüm yetezekkerün ve meselü kelimetin habisetin ke-şeceretin habisetin-ictüsset min fevk-il-ardı mâ lehâ min karar yüsebbitullah-ülleziyne âmenu bilkavl-is-sâbiti fil-hayat-id-dünya ve fil-âhireti ve yudillullah-üz-zâlimiyne ve yef'alallahu mâ yeşâ (Sadakallah-ül-aziyim) İbrahim : 24-25-26-27

Meâl-i münifi: **Habibim Ahmed, Resûlüm yâ Muhammed! Allahu teâlânın nasıl bir mesel iradettiğini görmedin mi? Güzel bir kelime, kökü sâbit dalları semaya doğru yükselmiş güzel bir ağaç gibidir. (O güzel kelime, KELİME-İ-TEVHİD ve KELİME-İ-ŞEHADET'tir.)** Ki, o ağaç meyvesini Rabbinin izniyle her vakit verir. Allahu azim-üş-şân, düşünüp ibret almaları için, insanlara böyle misaller irad buyurur. Habis bir kelimenin (Küfür ve şirk sözü ve benzerleri gibi...) meseli de, yeryüzünden koparılmış bir ağaç gibidir ki, kararı yoktur. Allahu teâlâ, iman edenleri, dünyada da, âhirette de sabit bir sözle (Kelime-i-tevhid ile) tesbit eder. Nifak ve küfürle nefislerine zulmeden kâfirlere ise hidayet eylemez ve onları yollarından şaşırtır. Allahu azim-üş-şân, dilediğini dilediği gibi yapar.

Ey Allah'ı tevhid eden diller ve Hakka gönülden inanan

kullar! Ey bu imanları sebebiyle ebedî saadete erenler, selâmet yoluna girenler Hakka varanlar, daha bu âlemde iken cennete girenler ve cennet güllerinden derenler, cemal-i Hakkı görenler!

İyi dinleyiniz ve iyi anlayınız! Bu fâni dünya âleminde en büyük devlet ve saadet mal, evlât, rütbe ve makam değildir. Gerçi, bu saydıklarım da Hakkın büyük birer nimetleridir ama, hiç birisi bâki ve ebedî olmayıp ölümle elden çıkıcıdır, gelip geçicidir. Şu gerçeği sakın unutma, mal da, evlât da, rütbe ve makam da; iyi kullanıldığı, Allahu teâlâ'nın emirlerine, Kur'an-ı azimin hükümlerine, Resûl-ü zîşânın sünnet-i seniyyelerine uygun olarak kullanıldığı takdirde büyük birer nimettirler, büyük birer saadettirler. Bunların birer nimet ve saadet olabilmeleri, ancak iman ile mümkündür. İman sahipleri, bu nimet ve saadetlerin gelip geçici olduğunu, önünde sonunda zevale mahkûm bulunduğunu bilirler de iman, ibadet, ihlâs ve adalet yollarından sapıtmayarak onları ebedî âlemde kendilerini ebedî saadet ve selâmete iletecek birer vasıta olarak kullanırlar. Demek ki, fâni dünya nimetleri iman sayesinde insanı yüksek derecata götürür, iman ile olmazsa — Maazallah — büyük felâkettir. Evet; dinsiz, iymansız, ibadetsiz, Allah'sız, peygambersiz kişilerin ellerinde bütün bunlar nimet şeklinde birer felâkettir. Her ne kadar, görünüşte süslü, sevimli, göz ve gönül oyalayıcı olsalar da, gerçekte herbiri ayrı ayrı öldürücü birer zehir gibidirler. Bu, neye benzer bilir misin? Fevkalâde güzel, her görenin aklını baştan alacak kadar şuh ve fettan bir kadın gibidir. Bütün güzelliğine, şuhluğuna ve fettanlığına rağmen bu kadın frengi illetine müptelâdır. Nefis, o kadını çeker ve ona sahip olmak ister. Ne var ki, o çok kısa vuslât ânından sonra o hastalıklı kadından alacağın mikrop, nasıl ki bütün hayatın boyunca çekeceğin sonsuz ızdıraplara sebep olur ve hattâ yedi göbek aşağı torunlarına kadar frengi illetini aktarırsa, yukarıda saydığımız nimet ve saadet gibi görünen şeyler de, yalnız seni değil, evlât ve ahfadını da felâketlere sürükler. Oysa, senin o alımlı çalımlı kadınla gezip dolaştığını görenler, işin içyüzünü bilemediklerinden belki de sana özenirler, gıpta ve hattâ hased ederler. Bilmezler ve düşünmezler ki, vücuduna girip yerleşen o menhus mikrop seni için için kemirmektedir. Günün birinde, belki de gözlerini kör edecek, ağzını ve burnunu kemirecek, seni insanlar arasında gezip dolaşamayacak hallerle getirecektir. Şu kadar ki, frengi hastalığı insanı mezara

kadar takibeder ve orada nihayete erer diyelim, saydığım dünya nimetleri ise, insanı burada bir felâkete götürmese bile, ebedî hayatını yıkar, ebediyet âlemindeki saadet ve selâmetini mahveder. Kısa ve açık bir deyimle, ebedî hüsrânına sebep olur. Onun için, dünya nimetlerini yerli yerince kullanabilmek, her kişinin işi değil, er kişinin işidir.

Bu açıklamalarımızdan da anlaşılıyor ki, bu âlemde en büyük devlet iman devletidir, islâm nimetidir. Bu devlet ve nimete ermek için ise Allahu teâlâ'ya kul ve Resûl-ü müctebâya ümmet olmak gerekir. Görmüyor ve anlamıyor musun ki, bu dünyada malik olduğunu sandığın herşey, hattâ elim, ayağım, gözüm, kulağım, başım, karnım diye kendine ait zannettiğin vücudun bile yine bu âlemde kalmaktadır. Azrail aleyhisselâm, ruhunu alınca, malın mülkün mirasçılara kalır. Etini ve kanını, yılanlar ve çıyanlar kemirirler, kemiklerini de toprak yer. Dört elle ve hiç ayrılmayacakmış gibi sarıldığın makamına, hiç sevmediklerin otururlar. Senden boşalacak rütben, kendisine kötü sicil verdiği birisine verilir. Kâsan, kesen, paran, pulun el ellerinde kalır ve yağma edilir. Bir ömür boyu gözünün içine baktığın eşin dul, üzerlerine titrediğin yavruların yetim kalırlar.

Ey aklım var diyen, akıyla öğrenen kişi!

Durumunu anlayabiliyor musun? Buradan götürebileceğin, daima seninle olacak ve senin olarak kalacak, kabirde ve mahşerde işine yarayacak ancak ve yalnız iman ve ibadet ve tâ'atlerindir, hayırlı amelleridir. Uğurlarına bir ömür harcadığın, kendilerini besleyip büyütme için binbir mihnet ve meşakkate katlandığın sevgili evlâtların ve bütün diğer sevdiklerinin bile, üzerine bir kaç kürek toprak attıktan sonra acele acele savuşup gittikleri o korkulu günde seni aslâ terketmeyecek, sana yâr olacak yalnız imanındır. Dünyanın son ve âhiretin ilk günü olan o gün, ya ölürsün, ya olursun! Ölmeğe değil, olmağa bak, olmağa! Zira, olduğun takdirde başında iman tâ'cı olduğu halde, hayırlı amellerine tıpkı bir binek gibi biner, birer cennet libası haline geliverecek olan ibadetlerini eynine giyersin ve Allahu azim-üş-şânın fazl-ü keremiyle âlem-i berzahta rahata ve huzura erersin. Meleklerle, Huri ve gılmanlarla görüşür, hembezm olursun. Kıyamete kadar, bütün korkulardan emin ve mahfuz bulunur, aynı huzur ve sükûn içinde kabrinden kaldırılır; mahşer korkusuna, mizan tutkusuna kapılmadan, nâr-ı cahiyemi tadmadan, saçını, başını yolmadan, ne yapacağını, ne diyeceğini şaşırıp ellerini

ısırmadan, şefaati Nebi'ye mazhar olur, cennet ve cemali bulursun.

Bütün bunların aksi olarak — Allah korusun — iymansız yaşar, zulmeder, ibadet ve tâ'atten geri kalırsan, Hakkın emirlerini tutmaz, Resûl aleyhissalâtü vesselâmın yolundan gitmezsen, dünya hayatında seni sevenlerin hepsi kabrinin başında sıra ile nöbet tutsalar dahi, mezarının içinde korkunç, ama aklın alamayacağı kadar çok korkunç bir karşılama ile karşılaşırısın. Tahammülü mümkün olmayacak azaplara ve hakaretlere uğrarsın. Başucunda bekleyenlerin sana hiçbir faydaları ve yardımları olamaz. Sana şöyle derler: (Hani, sen büyük adamdın! Büyük makamlar işgal etmiştin! Karşında, herkes elpençe divan durmuşlardı. Gazabına uğramamak için, korkularından tiril tiril titreşmişlerdi. Özel muhafızların, bir dediğini iki etmeyen uşakların, hizmetkârların vardı. Nerede onlar? Neden yardımına koşmuyorlar? Neden seni bu azaptan kurtaramıyorlar? Hani, seninle aynı sofrada yiyip içenler, yüzüne gülenler, hoşuna gitmek için şaklabanlık, dalkavukluk edenler nerede? Hani, senin için seve seve canlarını feda edeceklerini söyleyenler, haklı haksız seni her yerde koruyup kollayanlar, üzerine toz kondurmayanlar nicoldu? Pek güvendiğin ve öğündüğün malın, mülkün, paran, pulun, altınların, gümüşlerin nereye gitti? Hepsini bırakıp buraya, şu iki arşınlık karanlık çukurun içine yalnız başına mı geldin? Bak, el sürdürmediğin azametli başın toz toprak içinde... Başucunda bekleyen yılanlar, çıyanlar, akrepler, böcekler vaktiyle herşeye yüksekte bakan o hışımlı gözlerini kemirmek için sıraya girmişler... Dünyayı idare edeceğini sandığın ve çok güvendiğin beynini aralarında bölüşmek için kuyruğa giren şu yaratıkları görüyor musun? Pamuk, sünger döşeklere alışık olan nazik sırtın kara toprağın üzerine nasıl serilmiş? Çelimsiz bir sivrisineğin sokuşuna, mini mini bir tahtakurusu veya pirenin ısırışına dayanamayan kibar tenin, şimdi böceklerle mi yem oldu? Gece yarısı ayaklanır, herkesi tatlı uykularından kaldırarak ilâç siktirir, tütsü yaktırırdın! Ne oldu sana? Sen ki, hiç yalnız yaşayamazdın, şimdi neden yalnız kaldın? Tad bakalım, azabı nasılmış?) derler:

ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ

Meal-i münifi: Tad bu azabı! Zira, sen bütün insanlardan ulu ve şerefli olduğun kanısındaydın...

Evet; sen büyük adamdın, zengin kişi idin, bir dediğin iki olmazdı, halkın malını hakkın olmadığı halde zorla alır, dalkavuklarına ikram ederdin! Mazlûmu ağlatır, zâlimi güldürürdün! Sana, bu günleri ve bu azapları hatırlatanlara (Kim gitmiş, görmüş? Bunlar, boş ve saçma lâflar!.. İnsan, dünyaya bir defa gelir. Yemeli, içmeli, keyfine bakmalı...) der, mü'minleri ahmaklıkla, budalalıkla itham ederdin! Sana, gerçeği söyleyenleri öfkeyle yanından kovar ve onlarla selâmı sabahı keser, konuşmazdın! Bu hak sözler kulağına girmez, hakkı kabul edip dinlemek bile istemezdin! (Cennet, cehennem neymiş? Öldükten sonra dirilmek ne demekmiş? Âhiret, kıyamet, mahşer, hesap, mizan, sırat, azap gibi sözler yalandır. Ben, böyle boş sözlere inanmam!) derdin. Şimdi, görüp anladın mı? Azabı tattın mı? Demek ki, senin var sandığın şeyler yok oldular, yok dediklerin de varmış, değil mi? İnanmadığın, inanmadığın, inanmak da istemediğin bugünleri, şimdi de inkâr edebilir misin? Sana, Hak Resûllerin ve onların vârisleri olan âlimlerin haber verdikleri şeylerin hepsinin doğru olduğunu anladın değil mi?

**Gafil olma; şaşkın, bir gün ölürsün,
Dünya sana baki değil ne fayda?
Ettiğin işlere pişman olursun;
Son pişmanlık ele girmez ne fayda?
Bir gün seni iletirler evinden,
Hakkın kelâmını kesme dilinden,
Kim kurtuldu Azrail'in elinden,
Türlü türlü yolun olsa ne fayda?**

Doğru! Orada, bu son pişmanlık aslâ fayda etmez; saç sakal yolmakla, başını taşlara vurmakla iş bitmez! İnandım, iman ettim desen de, ağlayıp sızlasan da, yalvarıp yakarsan da, etlerini koparıp ellerini ısırırsan da ne fayda?

وَيَوْمَ نَعِصُ الظَّالِمَ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا

Ve yerme ye'ad'd-üz-zâlimü alâ yedeyhi yekulü yâ leytenit-tehaztû mâ'ar-Resûli sebiylâ..

Meal-i münifi: **Ve o gün zâlim olan pişmanlık duyarak ellerini ısırıp der ki: (Ah, nolaydı, dünyada iken Resûl aleyhis-selâti vesselâmla hak yolunu tutsaydım.)**

Âlimlere inanmıyorsun, vâ'izlere inanmıyorsun, hocalara inanmıyorsun. hiç olmazsa Kur'an-ı azim'e inan! Bu söylediklerimin hepsini, düstur-u mükerremimiz olan Kur'an-ı azim-ül-bürhan haber veriyor. Aklını başına al, kulağını aç ve iyi dinle!

Sonra, o iymansız münkire: (Dön sağ tarafına bir bak!) denilir. Bakar ki, ne görsün? Mü'minlerin, sâlihlerin, âbidlerin herbiri yüksek derecelere nail olmuşlar, türlü nimetler içinde gülüp söyleşiyorlar. Etraflarında rahmet melekleri, huriler, gilmanlar, vildanlar... Cennet saray ve bahçeleri gözleri kamaştırıyor... Ümide kapılarak sorar: (Bu saraylar, bu has bahçeler kimlerin? Acaba, bana da bunlardan verilmez mi?) Kendisine şöyle cevap verirler: (Evet, bu saraylardan birisi de senin olabilirdi. Allahu azim-üş-şân, bu sarayları has kulları için hazırlatmıştı. Ama, sen bu nimetleri kaybettin. İyman etmek vazifendi, iyman etmedin. İbadet, tâ'at ve Allah'a kulluk için yaratıldığını sana söyledikleri halde, Rabbin tanımadın, ona ibadet ve tâ'atte bulunmadın, Hakka kulluk edip sultan olamadın... Dünyaya meylettin, servetine, rütbene, makamına, etrafındaki dalkavuklarına güvendin. İyman edecek yerde küfre daldın, hakka ibadet edecek yerde nefsinin hevâsına tâbi oldun, bugünleri bile inkâr ettin. kendi kafana uydun, hak ve hakikatten ayrıldın. Şimdi hangi yüzle bu makamlara, bu derecelere özeniyorsun? Kulluğunu bilseydin, kulluk vazifelerini yerine getirseydin, elbette sen de bu makamlara bu derecelere nail olurdu. Hattâ, daha senin görmediğin, daha yüce makamlar, daha büyük ihsanlar da var. Bu senin gördüklerin, mü'minlerin en günahkâr olanlarına verilecek derece ve makamlardır. Tahkir ve tezyif ettiğin, hor gördüğün, güvenemediğin islâma dahil ve iymana sahip olsaydın, bu nimetler elbette sana da bahş ve ihsan olunurdu. Bu nimetleri gördükten sonra, şimdi sana senin derekeni gösterelim. Dön bu tarafa ve soluna bak bakalım neler göreceksin?) derler. O iymansız münkir soluna döner ve bakar bakmaz dehşet ve haşyete düşer. Zira, ona cehennemde yatacağı yer, çekeceği azap, kendisini yakacak korkunç ateş, hurma ağacı kalınlığındaki yılanlar, katır iriliğindeki akrepler, ellerine zincir ve boyunlarına bukağı vurulmuş cehennem ehli

gösterilir ve kendisi de zincirlere vurularak kabri ateşle doldurulur. Mezar, o kâfiri öylesine sıkar ki, insanlardan ve cinnilerden başka bütün mahlûkat onun korkunç ve canhıraş feryadını duyarlar.

Sözün sırası gelmişken, sana onu da haber vereyim:

Kabir, mü'minleri de sıkar. Sıkarak ama, gurbetten gelen oğlunu kucaklayan bir ana şefkatiyle sıkar. Mâ'azallah, kâfiri sıkması öyle mi? Kâfirlere, yattığı yer de, kabir komşuları da lânet ederler. Dünya, âhiretin tarlasıdır. Nasıl ki, dünya hayatında da herkes kötü komşusundan rahatsız ve huzursuz olursa, mezarda da keyfiyet aynen böyledir. Yanı başlarında ki kabirde bulunanın gördüğü azaptan, yakınında bulunan kabirdekiler de elbette rahatsız olurlar.

Bunun içindir ki, Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz hazretleri : **(ÖLÜLERİNİZİ SALİH KİŞİLERİN YANLARINA DEFNEDİNİZ. ALLAHÜ TEALÂ, ŞEVDİĞİ O SALİH KULU RAHATSIZ OLMASIN DİYE. AZABA MÜSTAHAK OLAN KİŞİNİN AZABINI KALDIRIR.)** buyurmuşlardır.

Ey efendiler:

Ölüm haktır, kabir haktır, cennet ve cehennem haktır.. İyi bilin ve ibret alın! Mal, mülk, rütbe, makam, evlât, ahfat bizleri aldatmasın, avutup hak yolundan alıkomasın, kulluk görevlerimizden uzaklaştırmamasın! Son pişmanlık fayda vermez, kabirde ve mahşer yerinde ağlayıp sızlamak kimseyi nârdan ve azaptan kurtarmaz. Orada, iman etmenin de hiçbir faydası olamaz. İyman, ibadet ve tâ'at, günahlara nedametle kötülüklerden kaçınarak gözyaşı dökmek ancak bu âlemde faydalıdır. Burada bulamayan, orada hiç bulamaz. Burada hakkı göremeyen, orada hiç göremez. Burada cenneti alamayan, orada hiç alamaz. Kendisini burada nârdan koruyamayan, orada hiç koruyamaz ve kurtaramaz.

**Ey birader! Biz, cihana cem-i male gelmedik,
Mâ-sivânın fitnesiyle iştigale gelmedik,
Zikr-i haktır şuglümüz, âşıklarız, zâkirleriz;
Kavlimiz tevhiddir ancak, kıyl-ü kale gelmedik..**

Bu anlattıklarım da sana kıyl-ü kal veya hikâye gibi gelmesin!.. Yazdıklarımın ve söylediklerimin hepsi de haktır ve gerçektir. Dinle, bak daha neler anlatacağım:

İymansızlar, dünya hayatında iken yani daha ölmeden önce inkâr nârına yanar dururlar. Onların kalpleri dar, ge-

çimleri dar, vakitleri dar, ömürleri acı bir zarar içinde geçer. Onlar, daha burada hamiyim suyundan içer. Her ne kadar zâhiren, yani dış görünüşleri itibariyle rahat ve huzur içinde gibi görünseler de, bunların hayatları uykuda görülen rüyadan farksızdır. Uzanıp yatan ve uyuyor gibi görünen kimseleri, ekseriya istirahat ediyorlar sanırız. Oysa, o kimse korkunç kâbuslar içinde kıvranmaktadır. İşte, kâfirler de aynen uyurken istirahat ettiğini sandığımız kimseler gibidirler. Uzaktan onları rahat ve huzur içinde, ferih ve fahur yaşar görürüz. Halbuki, o iymansızlığından dolayı aslâ rahat değildir. İymansızlığından ileri gelen hased, tamah, endişe, tasa, vesvese ve hepsinin üstünde dünya tutkunluğu onda rahat ve huzurdan eser bırakmamıştır. O iymansız kâfir, mâ'nevî bakımdan kalp hastasıdır. Daima krizler içinde bunalır, rahat bir nefes alamaz, yediğinden ve içtiğinden tad bulamaz, korkular ve kaygular içinde kıvranıp durur. Meselâ, enfark-tüs geçiren maddî kalp hastalarının tedaviye ihtiyaçları bulunduğu gibi, mâ'nevî kalp hastalarının da iman, Kur'an ve ibadetlerle tedaviye ihtiyaçları vardır. Bunu hiç aklından çıkarma, ibadet ve tâ'at fırsatını kaçırma! Kulluk et, hakka kul ol ki, vücudun hafif, ruhun zarif ve kalbin lâtif olsun! Fahr-i kâ'inat aleyhi ve âlihi efdal-üt-tahiyyat efendimiz hazretleri, sana iman reçetesini ve Kur'an ilâcını sunuyor.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

Yâ eyyühen-näs-übüdü Rabbeküm.. Ellezi halekaküm velleziyne min kabliküm le'alleküm tettakün.

El-Bakara : 21

Meal-i münifi: Ey insanlar! Rabbinizin varlığına ve birliğine inanın ve ona kulluk ve ibadet edin. Ki, o sizi ve sizden öncekileri yarattı. Tâ ki, azabından kurtula ve müttekilerden olasınız.

Evet; ey insanlar! Ey insanlık iddiasında bulunanlar! Hey, kendilerine insanlık elbisesi giyinmek nasip olanlar! Sizi yoktan var eden, konuşan bir dil, gören bir çift göz, işiten bir çift kulak, tutan ve her türlü san'at eserlerini meydana getiren bir çift el, yürüyen bir çift ayak, sıhhat, âfiyet, birbir türlü nimet ihsan eden, sizleri akıl ve zekâ cevherleriyle süsleyen Rabbinizin varlığına ve birliğine iman ve ona iba-

det ediniz. Sizleri ve sizlerden önce gelip geçen atalarınızı insan olarak ahsen-i takvim üzere halk eden Rabbinize kulluk görevlerinizi hakkıyla ifa ediniz. Zira, hilkatinizin sebebi budur.

Sözün burasında, sırası gelmişken kaydetmekten geçemeyeceğim: Bu âyet-i kerime açıkça göstermektedir ki, bazılarının iddia ettikleri gibi insanların ataları hayvan olmayıp, insandır. İstihale ve tekâmül yoluyla hayvanların insanlaştıklarını ileri sürmek, herşeyden önce insanlığa hakaret demektir. Bu istihale ve tekâmül, islâmın Kur'ana dayanarak vardığı sonuç olarak kabul edilirse buna bir diyeceğimiz yoktur. Zira, gerçekten islâmiyet insanlığı hayvanlık derekesinden kurtarmak ve asıl kişiliğine kavuşturmak için gerekli bütün sistem ve prensipleri vaz'etmiştir. Binaenaleyh, bu âyet-i kerime Darwin nazariyyesini reddederek çürütmekte ve insanlık şerefine ancak ve yalnız Rabbül-âlemiynin varlığına ve birliğine can ve gönülden inanıp iman etmekle yüceleceği, insanın rabbine ibadet ve tâ'atle şerefleeneceği hakikatini bütün açıklığı ile ortaya koymaktadır. İnsanı, hayvandan ayıran mümeyyiz vasıf da esasen budur. İnsan, Rabbine tekâlif ile yani iman, ibadet ve tâ'atle; hayvan ise her türlü tekâliften tamamiyle azade olarak ancak varlığı ile bağlı bulunmaktadır. Nazariyye diye ortaya koydukları boş ve asılsız dâvalarla insana ve insanlığa ne derece hizmette buldukları meydanda olan bu kabil bilginlerin ilimlerine ilim demek caiz olup olmayacağını, aziz okuyucularımın iz'an ve irfanlarına terk ederim:

**Kula haktan atâdır ilm-i nâfi,
Kamu derde devadır ilm-i nâfi,
Füzuli ilm ile ömrün geçirme,
Ki ilm-i Mustafa'dır ilm-i nâfi..**

H İ K Â Y E

Bayezid-i Bestamî kuddise sırrah-üs-sâmi ile bir kelp yolda karşılaştılar. Köpek, lisan-ı hal (Veya lisan-ı kal) ile hazretten sordu:

— Ey Bayezid! Seninle benim aramızda, yaratılış bakımından ne fark vardır? Ne sen insan olarak, ne de ben köpek olarak yaratılmayı arzu ettik. Bu hususta sana da, bana da

danışmadılar. Hal böyle olduğuna göre, yaratılmakta seninle benim farkımız nedir?

Bayezid-i Bestamî cevap vermeğe fırsat bulamadan, köpek tekrar söz aldı ve dedi ki:

— İstersen, sorumun cevabını da ben vereyim.

Bayezid'in muvafakati üzerine de şu açıklamayı yaptı:

— Aramızdaki fark şudur: Senin ruhuna insan ve benim ruhuma da köpek elbisesi giydirmiş yaratan!

Kıssadan hissemizi alalım ve biz de bir soru soralım:

Ey ruhuna insan elbisesi giydirilen kişi! Sana, bu insanlık elbisesini giydiren Allahu teâlâ'ya bu lûtf-ü kereminden ötürü iman etmekle, ona ibadet ve tâ'atte bulunmakla mükellef değil misin? İbret gözüyle bakmayı becerebilsen, senin bu iymansızlığına, bu ibadetsizliğine bütün mahlûkat taaccüp ediyorlar ve lisan-ı hal ile diyorlar ki:

— Bizler, hayvan olarak yaratıldığımız halde, Rabbimize tekâliftsiz iman ve ibadet ediyoruz. Adına insan denilen ve bütün mahlûkattan üstün ve şerefli olduğu ilân edilen mahlûka ne oldu ki, insan olarak yaratıldığı ve kendisine iman ve ibadet teklif olunduğu halde, kendisine bahş ve ihsan buyurulan bu ulu nimetin kıymetini unutup yaradanına karşı görevlerini yerine getirmiyor. Hattâ, onu inkâr ediyor, ona âsi oluyor, ona ibadet ve tâ'atte bulunmuyor. Oysa, insanoğluna dünya ve âhirette bahşolunan nimetler hayvanlara da şâmil olsaydı ve hayvanlar da tekâlife tâbi bulunsaydı, bugün tekâliftsiz olarak yapageldiğimiz ibadetlerimizi elbette daha mükemmel ifa eder ve daha yüce derecelere nail ve mazhar olurduk.

Bir mes'ele daha var:

Şeytan dediğimiz mahlûk, Allahu teâlâ'ya iman etmiştir. Allah'ı tanır ve bilir, Allah'tan korkar. Başına gelen felâket ve uğradığı lânet, iymansızlığından değildir. Rabbin ibadetsizliğinden de değildir. Emre karşı gelmesinden ve Âdem'e secde etmekten kibirlenmesinden dolayı huzurdan koğulmuş ve lânete uğramıştır. Allahu azim-üş-şân ve bütün semavî kitaplar bunun böyle olduğunu beyan buyurmaktadırlar. Binaenaleyh, burada biraz elimizi şakağımıza koyup, acı acı düşünelim:

Ya; Rabbil-âlemiyne iman etmeyen, ona ibadet ve tâ'atte bulunmayan Âdemoğluna ne diyelim? Böyleleri, aklen ve mantıken dalâlette şeytandan daha aşağı bir mevkide değil midir?

Fakat, biz yine de önemli bir fark olduğunu müjdeleyelim:

İnsan; Âdem cinsinden olmak hasebiyle, başta Habib-i edib-i hüdü olmak üzere bütün peygamberan-ı izâm da âdem olmak hasebiyle, Âdemoğullarının yaratılışları hasebiyle bu iymanlı ve ibadetsiz kimseler, son nefeslerinde iyman etseler, bu iymanları makbul olmaktadır. Çünkü, Allah azze ve celle hazretleri, Âdem'i HALİFE'TULLAH olarak yaratmış ve Âdemoğulları için herşeyi halk ve icad buyurmuş, Âdemoğlunu da kendisi için halkeylemiş, âdemoğlundan kendisine mahbub seçmiş, Âdemoğlunu MAK'AD-I SIDK'a yani kendi indine ref'edip, ona en büyük emanetini yüklemiştir. Bu bakımdan insanlar, ne melekler gibi, ne cinniler gibi, ne de şeytan gibi muameleye tâbi olmayacaklardır. İnsanın, zatı mukaddes. sıfatı mukaddes, halkı mukaddes ve yaşayışı mukaddestir. Bir başka deyimle de, insanın zatı ve hilkatı mukaddes, sıfatı ve yaşayışı çirkindir. Buna karşılık, iyman edenlerin zatı da, sıfatı da, hilkatı de, yaşayışı da mukaddestir. İymanlıların ise, zatı mukaddes, hilkatı mukaddes, sıfat ve yaşayışı çirkindir. Zat ve hilkat itibariyle mukaddes yaratılan insan, seksen yıllık ömrü boyunca küfr-ü dalâlette dolaşsa, eğer kendisine iyman nasibolur ve bir kerre **LÂ İLÂHE İLLALLAH, MUHAMMEDÜN RESÛLÛLLAH** derse ve bu ikrarını kalbi ile de tasdik ederek iyman ederse, derhal sıfatı ve ef'ali, zat ve hilkatine tetabuk eder, affı ilâhiyye uğrar. Eğer, zat ve hilkatine muhalif olarak bu iki kudsiyyeti yani zat ve hilkat-i insaniyyesini çirkin olan sıfat ve ef'aline uyduramazsa, nâra müstehak olur ve ebedî hüsranda kalır.

İyman eden kimsenin, iymanlı halinde iken işlediği kötülükler, bu iymanı sebebiyle affolunur. Yeter ki, iymanda daim olsun, güzel ameller işlesin ve tekrar küfür ve dalâlete dönmesin... İymanlı günahkârlar da böyledir. Günahına tövbe eden, o günahı ve o isyanı işlememiş gibi olur. Resûl-ü Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz hazretleri:

التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ

Et-tâ'ibü min-ez-zenbi kemen lâ zenbe leh

(Günahına tövbe eden, o günahı işlememiş gibidir.) buyurmuşlardır.

H İ K Â Y E

Dihye't-ül-Kelbî, büyük ve kalabalık bir kabile reisiydi. Zaten ve hilkaten çok güzel ve yakışıklı olan bu zatın iymanını aleyhissalâtü vesselâm efendimiz çok arzu eder ve Rab-bil-âlemiye müşârünileyhin hidayeti için tazarrû ve niyazda bulunurdu. Bilindiği gibi, yüzleri güzel olanların kalpleri de güzel olur. Yüz, kalbin aynasıdır. Bütün Enbiyâ-i izâm hazeratı güzel yüzlü idiler. Allah azze ve celle de güzeldir ve güzeli sever. Yüzleri güzel olduğu halde, fi'illeri çirkin olanların bu halleri ekseriya hilkatleri icabı olmayıp, içinde yaşadıkları cemiyetin kötü ahlâklarını örnek almalarından ileri gelir. Bu bakımdan, ahlâk telâkkisi sâridir. Cenab-ı fahr-i risalet efendimizin duaları berekâtiyle bir çok kimseler iymana gelmişlerdir. Bunlardan en önemlileri Faruk-u ekber Ömer ibn-il Hattâb ile bu kıssada adı geçen Dihye't-ül-Kelbî'dir.

Evet, bu zat-ı şerif o kadar güzel idi ki, şeref-i iyman ile müşerref olduktan sonra, Cebrail aleyhisselâm insan şeklinde huzur-u Resûlüllaha ekseriya Dihye't-ül-Kelbî hüviyetinde gelirmiş. Bir gün, mecliste Dihye't-ül-Kelbî şeklinde iki zatın görünüşüvermesi, ashab-ı kirâma bu işin sırrını çözmek imkânını vermiştir. Söz konusu edeceğimiz Dihye't-ül-Kelbî işte böyle bir zattır.

Resûl-ü ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz hazretleri, bir gün yine bu zatın şeref-i iyman ile müşerref olması hususunda Rabbine niyazda bulunurken, Cibril-i emin nâzil olmuş ve:

— Yâ Resûlallah! demiş. Dualarınız, ind-i ilâhîde müstecâb oldu. Kader yerini buldu. Dihye't-ül-Kelbi, şu ânda iymanını izhar ve ikrar maksadiyle huzur-u risaletpenâhilerine gelmektedir.

Aleyhissalâtü vesselâm efendimiz, Cebrail aleyhisselâmın bu haberi üzerine fevkalâde mesrur olmuşlar ve tam bu sırada da, Dihye huzur-u nebeviyye girerek:

— Yâ Resûlallah! Bana iyman telkin buyur, niyazında bulunmuştur. Efendimiz, hâkipayına yüz süren Dihye'yi elinden tutarak yerden kaldırmış ve mübarek sırtından ridâsını çıkararak yere sermiş ve misafirini onun üzerine oturttu. Kendisine, son derece iltifat buyurarak taltif ve kelime-i şehadeti telkin eylemişlerdir. Dihye't-ül-Kelbi, kelime-i şehadeti getirince bütün şekaveti, bir ânda saadete tebeddül et-

miş, şirk ve küfrile daralan sadrı inşiraha kavuşmuş, katı kalbine merhamet dolmuş ve bir ânda Hazret-i Dihye't-ül-Kelbi radiyallahu anh olmuştur.

Ne var ki, aynı ânda hazır bulunanları hayretlere düşüren bir hal zuhur etmiştir. Kelime-i şehadetle islâma dahil, ebedî saadet ve selâmete nail olan Dihye't-ül-Kelbi'nin zaptına muvaffak olamadığı teessür ve heyecanla hıçkıra hıçkıra ağlamağa başladığı görülmüştür. O kadar ağlamıştır ki, göz yaşları üzerinde oturduğu mübarek ridâ-i Nebiyyi islatmıştır.

Acaba, Dihye neden ağlamaktadır? Olacak şey değil ya; yoksa atalarının bâtil inanışlarını bırakıp iyman ve islâm ile müşerref olmak ona zor mu gelmiştir? Büyük ve kalabalık bir kabilenin şeyhi olarak, kavmi ve kabilesi üzerindeki nüfuz ve itibarının sarsılacağından, herkese bunu nasıl izah edeceğinden mi tasalanmaktadır? Kendisini, artık sevip saymayacaklarından, dinini değiştirdiğinden dolayı hor bakacaklarından mı kaygulanmaktadır? Bu hal, onun kibirine mi dokunmuş ve gururunu mu kırmıştır? Acaba, pişman mı olmuştur? Öyle ya; ulu bir kabile reisi olarak bütün dünya nimetlerini ayak altına alıp, hakkı kabul etmesi, elbette her kişinin kârı ve harcı değildir. Evet, Dihye neden ağlamaktadır?

Böyle düşünenleri, haklı olarak şüphe ve tereddüde düşenleri sakın kınamayınız! Tarih boyunca, kendileri iyman edip, ibadet ve tâ'atte buldukları halde, buldukları mevki ve makamlardan ve yakınlarının kendilerini levmetmelerinden korkan kimseler görülmemiş midir? Hele, asrımızda. (Görenler ne derler?) kaygusu ile analarının ve babalarının cenaze namazlarına iştirak etmeyenler görülmedi mi.

Bir husus daha var: Fira'un, Hazret-i Musa aleyhisselâma belki iyman edecekti. Ancak, işgal ettiği hükümdarlık makamı ve bundan ileri gelen kibir ve gururu, onu en büyük lûtf-u ilâhiden, ebedî saadet ve selâmetten mahrum bırakmamış mıdır? Kaldı ki; makam hırsı, kibir, gurur, mal, mülk, mevki ve ikbal bir çoklarının ebedî saadet ve selâmetlerine engel olmamış mıdır? O makam, o kibir, o gurur, o mal, o mülk, o mevki ve ikbal, çoğunun ebedî dert ve felâketine yol açmamış mıdır? Bu soruları, yüzlerce, hattâ binlerce çoğaltmak mümkündür. Şu gerçeği kabul etmek gerekir ki, bütün bunların zıddı olarak makam, mevki, ikbal, mal ve mülk sahibi oldukları halde, hakkı kabul edenler de, dünyada ve âhirette necata kavuşmuşlardır. Demek ki, bütün suç ve kabahat, mevki ve makamda, malda ve mülkte değildir. Asıl hü-

ner, bunlara sahip bulunanların mevki ve makamlarını, mal ve mülklerini yerinde, hak rizasına uygun ve kelimenin tam mânasıyla iyi kullanabilmeleridir. Bu bakımdan, gururluya karşı gururlanmak, kibirliye karşı kibirlenmek sadakadır. Mütevazi kimselere karşı kibir ve gurur ise, denaat ve bayağılıktır.

Evet; mal, mülk, para, mevki, makam, masa, kasa, kese, sahibi olmak, suç ve kabahat değildir. Belki, bunları kötüye kullanmak büyük kabahat ve azim bir günahdır. Yukarıda da, bilvesile kayıt ve işaret ettiğimiz gibi bütün bu dünya nimetlerini, birer âhiret nimeti haline getirmek ve o yönde kullanmak, aklın ve şer'in emrettiği önemli bir mes'eledir.

Her ne hal ise; biz hikâyemize devam edelim:

Dihye't-ül-Kelbi'nin iymanından sonra ağlamasının, o mecliste hazır bulunan zevat-ı zevil-ihtiram tarafından yanlış yorumlanmasını önlemek ve gerçeği açıklayarak kendisini su-i-zandan koruyup kurtarmak için mefhar-i beni Âdem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz hazretleri, işe müdahale etmek zorunluğunu duydular ve hâzırına tercüman olarak, ağlamasının sebebini sordular. Böylelikle, hem Dihye'nin neden müteessir olduğu anlaşılacak, hem de mecliste hazır bulunanlar yanlış fikirlere zâhip olmaktan ve azim bir günah olan su-i-zandan kurtulacaklardı.

— Yâ Dihye! buyurdular. Neden ağlıyorsun? Şeref-i iyman ile müşerref olduğundan ötürü ağladığını sanmıyorum. Şu halde, bunun sebebi nedir, bize açıklar mısın?

Dihye't-ül-Kelbi, hıçkırıklarını teskine çalışarak cevap verdi:

— Yâ Resûlallah! dedi. Hâsâ, iyman ettiğimden dolayı ağlar mıyım? Zât-ı risaletpenahileri, benim diğer kavim ve kabileler ve bunların reisleri indindeki mevki ve izzetimin ni celiğini pek âlâ bilirsiniz. Huzur-u devletinizde şeref-i iymanla müşerref oluncaya dek, yetmiş tane kız evlâdımı öldürerek ellerimle toprağa verdim. Zira, hiç kimsenin çıkıp da: (Falanca, Dihye'nin damadıdır...) (Filânca, Dihye'nin kızının kocasıdır...) demesini o zamanlar gururuma yediremiyordum. Hidayet nasip olarak, duanız berekâtıyla iymana geldikten sonra, birden aklıma işlediğim bu denaat ve cinayetlerle, irtikâbettığım diğer kötülük ve mâ'siyetleri hatırladım. Bunlara nâdim oldum, pişman oldum ve ondan ağlamağa başladım. Yâ Resûlallah! Bana bir yol göster ki, bu suçlardan kurtulayım. Ne yapmam gerekiyorsa, yapmaya hazırım. Bütün malı-

mı mülkümü mü dağıtayım, yoksa canıma mı kıyayım? Bu günahlardan arınmak için ne yapayım? Nasıl bir fedakârlıkta bulunayım ki, geçmiş günahlarıma kefarete olsun.

Evet; yetmiş kız evlâdını öldürdüğünü, bir çok mâ'siyet işlediğini itiraf eden o katı kalpli Dihye, iman ve islâm ile müşerref olur olmaz kalbi yumuşamış, eski kötülüklerini hatırlamış, bunlardan kurtulmanın yolunu ve çaresini soruyor ve yine hıçkırma hıçkırma ağlıyordu. Mecliste hazır bulunanlardan bir çoğu da onunla birlikte gözyaşı döküyorlardı. Resûl-ü ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin, ümmeti için gerçekten ra'uf ve rahim olan kalb-i şerifini de hüznü kaplamış, ona cevap vermiyor ve ah-ü figan devam ediyordu. Bu temiz göz yaşları ve feryatlar Arş-ı Rahman'ı titretmiş, melâ'ike-i mukarrebini inletmişti ki, rahmet-i Rahman cûş-ü huruşa geldi. Cebrail aleyhisselâm nâzil olarak:

— Yâ Resûlallah! dedi. Âlemlerin hâlıkı, bütün mekânların mâliki, Erham-errahimiyn olan Allah azze ve celle sana selâm ediyor, buyuruyor ki: (Ey benim Habibim! Dihye'ye müjdele... O, senin huzuruna gelerek hulûs-ü kalb ile **LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN RESÛLÜLLAH** deyince ve tam bir sıdk ile iman edince, onun küçük - büyük bütün günahlarını yarlıgadım. Bana iman ederek tevhid ve zât-ı risaletpenahini tasdik etmesi hürmetine geçmiş bütün kötülüklerini ve mâ'siyetlerini bağışladım. Onu, rahmet ve mağfi-retimle şâd eyledim...)

**Bir kez Allah dese aşk ile lisan,
Dökülür cümle günah misl-i hazân..**

Ey mü'min-i kâmil ve ârif-i âmil olmağa talip ihvan-ı bâsefa!

Dihye't-ül-Kelbi radiyallahu anının nur-u iman ile münevver ve şeref-i islâm ile müşerref olmadan, yetmiş küsur kız evlâdını diri diri toprağa gömdüğünü bu kıssadan öğrenmiş bulunuyoruz. Bazı dinsizlerle densizler şöyle bir itirazda bulunabilirler:

— Canım, insan ciğerpare evlâdına nasıl kıyar? Bu olacak şey midir?

Sırası gelmişken, biz de böyle düşünenlere âcizâne cevap veriyor ve diyoruz ki:

— Evet, Dihye't-ül-Kelbi cahiliyyet devrinde, yani iman ederek islâma dahil olmadan çok önce işlediği bu suçla kendi

subünden gelen yavrularının ancak cesetlerini ve fâni hayatlarını ifnâ etmiştir. Ancak, hiç şüphe edilmemelidir ki, bu ölüm o mâsum ve günahsız yavruların ebedî hayatlarını kurtarmıştır. Oysa, bir islâm ülkesinde, müslüman bir ana ve babadan dünyaya geldikleri, çocukluk çağlarında islâm terbiyesi gördükleri ve ömür boyu bir islâm cami'ası içinde hayat sürdükleri halde, kendi evlâtlarına Allah ve Peygamber sevgisi telkin etmeyen, onlara Kur'an-ı azimi ve gerektiği kadar ilm-i hallerini öğretmeyen, dünya hayatının gelip geçici ve fâni, âhîret hayatının ise daimi ve bâki olduğunu belletmeyen sözüm-ona okumuş yazmış cahiller, üzerlerine titredikleri sevgili yavrularının ruhlarını öldürmüş olmuyorlar mı? Acaba, böyleleri çocuklarını yalnız etten, kemikten ve sınırdan ibaret maddî bir varlık mı sayıyor ve sanıyorlar? O zavallı yavruların ruh ve mâna âlemleri de bulunduğunu neden hiç düşünmüyorlar?

Dihye'nin, mâsum ve günahsız olarak ebedî hayata kavuşan yavruları, yarın elbette cennete gireceklerdir. Birer islâm adı taşıdıkları ve benzetmek gibi olmasın, müslüman olarak yaşadıkları halde, evlâtlarına iman ve islâmı öğretmeyen gafillerden yarın huzur-u ilâhîde bizzat evlâtları dâvacı olacak ve bu kabil ana ve babalar bu yüzden azaba ve ıkaba müstehak bulunacaklardır.

Çevrenize dikkat ve ibretle bakınız:

Ruhî ve mâ'nevî terbiyeleri ihmal edildiği, kendilerine Allah ve peygamber sevgisi telkin ve Kur'an-ı kerimin hakikatleri talim olunmadığı için vatan ve millete ihanete kadar varan çok ağır suçlar işleyen yavrularımızın bu fiil ve hareketlerinin asıl ve birinci derecede sorumluları analar ve babalar değil midir? Onların ruhî ve mâ'nevî hayatlarına yön vermemek suretiyle, ne idüğü belirsiz ters akımlara kapılmalarına zemin ve imkân hazırlayarak, içinde yaşadıkları toplumun rahat ve huzurunu kaçıran ağır suçlar işlemelerine sebeb olan analar ve babalar kendi elleriyle ciğerpare yavrularını öldürmüş olmuyorlar mı? İnsaf ile bir düşünelim: Bir çocuğun, küçük yaşta ölmesi mi daha hayırlıdır. Yoksa, toplum içinde lânet ve nefretle anılan, şerrinden korkulan, Allahın günü isimleri ve resimleri radyo ve gazetelerde yayınlanan sabıkalı ve damgalı bir insan olarak yaşaması mı daha hayırlıdır? Evlâtlarının kötü yola saptığını bile bile gazetelere demeçler vererek onlarla öğünen analar ve babalar, onların bu feci ve korkunç âkîbetlerini kendi elleriyle hazırlamış olduk-

larını, daha açık bir deyimle yavrularını bizzat kendilerinin öldürdüklerini inkâr edebilirler mi? Hal ve hakikat böyle iken, bugün döğünmeleri, yanıp yakınmaları neye yarar?”

Analar, babalar! İyi dinleyiniz:

1. Bir ana ve baba, evlâtlarına din telkin etmez, onlara İyman ve Kur'an öğretmez, başta insan sevgisi olmak üzere bütün mahlûkata şefkat ve merhamet etmesini belletmezse, yavrularının ruhlarını kendi elleriyle öldürmüş olur. O çocuklar, dünya hayatında sefalet ve rezaletten, küfür, isyan ve dalâletten kurtulamazlar, toplum içinde rezil ve bednâm olurlar. Âhirette de, ebedî olarak nâr-ı cahime atılırlarken, ana ve babalarından dâvacı olurlar ve derler ki:

— İlâhî! Âlem-i ulviden, âlem-i süfliye getirilmeme sebebolan, buna rağmen bana analık ve babalık görevlerini hakkıyla yapmayan şu iki zâlimden intikamımı al... Bana vereceğin azabın iki katını ana ve babama yüklet... Dünya hayatında benim ruhumu kendi elleriyle öldüren bu iki gafili, başkalarına ibret olacak şekilde cezalandır!

Allahu tealâ da, evlâtlarına din ve diyanet, İyman ve islâmiyyet öğretmeyen o ana ve babayı da nâra mahkûm eder.

2. Bir kimse, mü'min olduğunu iddia ettiği halde, evlâtlarına İyman ve islâm telkin etmez, onları okutup bir meslek ve san'at sahibi yapmaz, kahvehane, kulüp ve lokallerde gençliğini çürütmesine göz yumar, şunun bunun sırtından geçinmeğe alışmış bir tufeyli olmasına aldırış etmezse, yavrularını bu âlemde zelil ve sefil etmekle, nâmerde el açmalarına sebebolmakla kalmaz, âhîret hayatlarını da öldürmüş ve söndürmüş olur.

3. İffet ve ismetini koruyamayan hafifmeşrep bir ana, evlâtlarına kötü bir nam bırakır, o mâsum ve günahsız çocuklar toplum içinde (KÖTÜ KADIN EVLÂDI) olarak anılır ve tanınır ve bu yüzden de mâ'nen ruhları öldürülmüş bulunur.

4. Allah ve Resûlünün men'ettiği, insanların hoş görmeyip, tiksindiği hırsızlık, dolandırıcılık, sahtekârlık ve benzeri ahlâk dışı davranışlarla hayatını sürdüren bir baba da evlâtlarının mâ'nevî hayatlarını öldürmüş sayılır.

5. Meslek ve meşrebi ne olursa olsun, zâlîme yardım eden rüşvet alan, haklıyı haksız, haksızı haklı gösteren, daima kirlî ve karanlık işler peşinde koşan ve geçimini âdi ve bayağı işlerden sağlayan bir baba da evlâtlarını bu kötü tutum ve davranışlarıyla ölüme mahkûm etmiş demektir.

6. Şeref ve haysiyetini koruyarak çalışması ve hayatını kazanması mümkün iken, dilenen, şuna buna dalkavukluk eden, yalan dolanla kazanç sağlayan, gayri meşrû yollardan para kazanan bir baba da bu kötü şöhretiyle evlâtlarını bir nevi ölümün kucağına atmış olur.

Bu gibi kimseler, kızlarını veya oğullarını evlendirmeye kalksalar, karşı tarafça yapılacak soruşturmada gerçek kimlikleri derhal öğrenileceğinden, teklifleri reddolunur, analarının ve babalarının çirkin ve kötü şöhretleri dolayısıyla hiç kimse onların evlâtlarına da güvenmez, onları damat veya gelin edinmek istemez, hattâ kendilerine iş dahi vermez ve o zavallı yavruların ömür boyu hayatları bir işkence ve dünya kendilerine zindan olur.

Babası tarafından açılmış bir ZİNÂ davasında, annesi aleyhinde şahitlik eden bir evlât, yaşamaktan zevk alabilir mi?

Te'vil ve inkârı kabil olmayan maddî suç delilleriyle hâkim huzuruna çıkarılan baba aleyhinde şahitlik eden bir genç yaşıyor denilebilir mi?

Anne veya babasının kötü şöhreti yüzünden sevdiği kızla evlenemeyen bir delikanlıya dünya zindan olmaz mı?

Demek oluyor ki, dünya yalnız cesetten ve maddeden ibaret değildir. İnsanların bir de ruh ve mâ'na âlemleri vardır. Cesetlerin ölümü önemli değildir. Asıl önemli olan ruhların ölümüdür ki, yukarıda verdiğimiz misaller, ikincisine nazaran birincinin ne derece sade ve basit olduğunu ispatlayacak niteliktedir. Şu halde, ana ve babalara düşen ilk ve en önemli görev, evlâtlarının ruhlarını öldürmemek, onlara din ve ahkâm terbiyesi vermek, iman ve islâmı öğretmek, imkân nisbetinde tahsil ettirmek ve birer meslek veya san'at sahibi olmalarını sağlamak olduğu kadar, temiz ve lekesiz bir isim bırakmaktır. Allah ve Resûlünün men'ettiği ve insanların hoş görmediği işlerde değil, hattâ şer'an haram olmayan ve toplum içinde bulunması zaruri görülen bazı hizmetlerde bile ana ve babalardan evlâtlara sirayet edebilecek menfî bir şöhret bulunabilir. Meselâ, yetkili bir mahkemenin kararı ve üst makamların onaylaması ile ölüm cezasına mahkûm edilen birisine cezanın infazı için bir cellât lâzımdır. Fakat, sorarım size: Bir cellâdın kızını oğlunuza alır, veya oğluna kızınızı verir misiniz? Buna benzer örnekleri çoğaltmak mümkündür, edep haricine çıkmamak için başka misaller vermek istemiyorum. Şu kağarını söylemeden geçemeyeceğim ki; vâcibat-ı di-

niyyeden olan bazı işleri dahi san'at veya geçim vasıtası yapmamalıdır. Meselâ, ölü yıkamak ve kefen satmak gibi!.. Şeriatımızda, bu gibi işlerin yapılması lâzım olduğu halde, bununla hayat ve ma'îşetini sağlamak doğru görülmemiştir. Tamamiyle meşrû ve lüzumlu olduğu halde, kim ölü yıkayıcının oğluna kız vermek veya kızını oğluna almak ister?

Binaenaleyh, evlâtlarımıza mutlak ve muhakkak surette temiz bir nam, şerefli ve haysiyetli bir şöhret, onu ömrü boyunca kimsenin yanında küçük düşürmeyecek, boynunu bük-türmeyecek bir aile ismi bırakmak zorundayız.

Netice itibariyle, evlâtlarına âhret hayatını öğretmeyen ana babalar, onların ruhlarını elleriyle öldürmüş olacakları gibi, dünyasını ve dünya hayatını hakkiyle ve lâyıkiyle talim ve telkin etmeyenler de yavrularına kıymış olurlar.

Allahu zül-celâl vel-kemal, cümlemizi gaflet uykusundan uyandırsın ve rizayı ilâhisine uygun evlâtlar yetiştirmeği nasip buyursun! (Âmin..)

Ey hak ve hakikat âşığı! İyi dinle ve iyi anla!.. Bak, âlemlere rahmet olarak gönderilen zât-ı akdes daha neler müjdeliyor:

Ubadet bin Samit radiyallahu anh, Fahr-i kâ'inat aleyhi ve âlihi ekmel-üt-tahiyat efendimizden rivayet ederek buyuruyor ki:

مَنْ قَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ
حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ

*Men kale eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne muhammeden resûlullah
harremullahu aleyh-in-nâr.*

Demek oluyor ki, bir kimse Allahu teâlâ'nın varlığına ve birliğine, Hz. Muhammed aleyhisselâmın nübüvvetine şahadet ederek kelime-i şahadeti diliyle ikrar ve kalbiyle tasdik eylerse, Allahu azim-üş-şân cehennem ateşini o kimseye haram kılar. Zira, Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz; Ebû Hureyre Radiyallahu anhin rivayetine göre şöyle buyurmuşlardır:

الإيمانُ بضعٌ وسبعونَ شُعبَةً فَأَفْضَلُهَا قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَأَذَانُهَا إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ وَالْحَيَاءُ شُعبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ

el-ıymanü Bid'ün ve seb'üne şübeten fe efdalüha kavlü lâ ilâhe illallah ve ednâha imatatu! eza anıt tarıkı vel hayau şübetün minel ıyman.

İymanın yetmiş küsur şubedir. Bunun en efdali, Allahu te-âlä'yı tevhid ve onun birliğine şahadet etmektir. İymanın şubelerinin en ednâsı da, yollardan insanlara ve bütün yaratılmışlara ezâ veren şeyleri gidermektir. Hayâ, iymanın bir şubesidir.

İmdi, Allahu azim-üş-şâna iyman adı verilen bu aziz gevheri, iyman cevherini bir ağaca benzetecek olursak, bu ağacın kökü ve gövdesi **LÂ İLÂHE İLLALLAH** kelime-i tayyibesine muadildir. İymanın diğer şubeleri de bu ulu ağacın dalları ve budakları mesâbesindedir ki, en ince dalı yollardan insanlara ve bütün yaratılmışlara eziyet veren şeyleri kaldırmak ve gidermektir. Yollara atılan, kasden veya ihmal neticesi yol ortasında bırakılan taş, diken, demir, çöp ve saire ile tükürük ve sümük gibi pislikleri gidermek, o şeyleri giderenin iymanına delâlet edeceği gibi, insanlara ve bütün yaratılmışlara eziyet veren nesnelere yollar üstünde bırakanların ve yolları kirletenlerin de iyman nurunun noksanlığına ve iyman şu'urunun zayıflığına işaret eder.

Bu hadis-i şerifte, aynı zamanda bir çoğumuzun dikkatimizden kaçan bir incelik ve letafet de vardır. İyman eden kişinin, bu iymanından lezzet bulması ve iyman-ı kâmile nail olması için, iyman yolunda ilerlerken tashih-i ahlâk etmeğe çalışması ve bütün kötü huylarından ve alışkanlıklarından Allahu teâlâ'nın tefiki ile arınıp kurtulması lüzumuna da işaret vardır. İyman yoluna dahil olan kişinin, maksuduna ulaşabilmesi için, o yol üzerindeki pislikleri, çirkinlikleri ve kötülükleri gidermesi gerekir. Aksi takdirde, yol alamaz ve kâmil iymana ulaşamaz. Şu halde, iyman yolunda ilerlemeğe engelleyen, insanlara ve bütün yaratılmışlara eziyet veren kötü ve çirkin huyları ve alışkanlıkları terkedip gidermeden, iymanın lezzetine varılamayacağı iymâ edilmektedir. Bu takdirde, iy-

man yolunu bu şekilde temizleyenlerin kâmil iman menziline varabilecekleri tabîî ve âşikârdır.

**Derviş Yunus der can ile,
Kul olmuşum iman ile,
Dilim zikr-ü Kur'an ile,
Varsam ağlayı, ağlayı..**

H İ K Â Y E

Günlerden bir gün, bir köpek cami duvarına siydi. Oradan geçen bir gayr-i müslim, bu hali gördü ve insanlık gayretiyle buna çok üzüldü. Böyle kutsal bir mâ'bedin kirletilmesine gönlü razı olmayarak, köpeği kovaladı ve biraz su bularak orayı temizlemeğe başladı. Fakat, nasıl olduysa yıkadığı yerden bir miktar sıva gevşeyip koptu. Bu defa, gitti bir miktar harç yaparak getirdi ve kopan sıvanın etrafını güzelce onardı. Daha başka dökülmüş yer olup olmadığını araştırırken, rüzgâr esti ve o gayr-i müslimin başından külâhını uçurdu ve kendisine o ânda bir nidâ geldi:

— Ey mescidimin duvarını kirleten köpeği kovan ve o duvarı temizleyip onaran, haneme pislîği ve necaseti lâyıık görmeyen kulum! Sen, benim haneme pislîği lâyıık görmediğin ve temizlediğin gibi, ben de senin gönül beytine küfür necasetini lâyıık görmedim. Kalbini, şirk ve küfür pisliklerinden tathir ederek iman nuru ile süsledim.

Bu iltifat-ı Rabbanıyye ve tevfik-i sübhaniyye sayesinde, o gayr-i müslim hemen oracıkta kelime-i şehadet getirerek kâmil bir mü'min ve sadık bir müslim oluverdi.

**Kimine dünyada hiç tasa vermez,
Kiminin derdini söyle bol eyler..
Kimini dünyada hayvan yaratır,
Kimini kenduya muhlis kul eyler..**

**Kimin elin alır, arşa çıkarır;
Kimin nâra yakar, kara kül eyler..
Kimine bir aba vermez giyesi,
Kiminin kelbine atlas çul eyler..**

Bu sözlerime sakın şaşma! Bütün hayır ve iyilikler, Allah teâlâ indinde zayı olmaz. Hattâ, o hayır ve iyiliği yapan

kâfir dahi olsa, kendisine iyman nasip olur. İyman nasip olmayanlar ise, o hayır ve iyiliklerinin mükâfatını dünyada muhakkak görürler. Kendilerine iyman nasip olmayanların evlâtlarına veya torunlarına hidayet bahşolunur. Çünkü, yapılan bütün hayır ve iyilikler, fiilen ve hükmen iymanın birer şubesidir. Bu iymanını dili ile değil de, fiili ile açıklamış olur ve bu da birgün dili ile ikrarına sebep olabilir. Yeter ki, inayet-i Rabbanîye ve tevfiik-i sübhaniye erişmiş bulunsun!..

Bunun zıddı ve aksi olarak; kötülük yapanlar, cami ve mescitlerle etrafını kirletenler, insanlara ve bütün yaratılmışlara eziyet verecek davranışlarda bulunanlar, Allahu teâlâ'ya âsi olanlar, Resûl-ü müctebâyâ cefa edenler her ne kadar dilleriyle müslüman olduklarını söylemeler de yaptıkları fiil ve hareketler kâfirlere mahsus fiillerden olduğundan, bu gibilerin son nefeslerinde **iymansız gitmelerinden korkulur.**

Dikkat edilmesi ve daima gözönünde bulundurulması gereken bir önemli husus da şudur:

Hadis-i şerifte, **(HAYÂ DENİLEN CEVHER DE, İY-MANDAN BİR DAL, BİR BUDAKTIR)** buyurulmuştur.

Haberlerde geldi ki, Cebraîl aleyhisselâm, Hak celle ve alânın emirleriyle Âdem aleyhisselâma üç nur getirdi ve:

— Yâ Âdem! dedi. Bu üç nurdan birisi **AKIL**, diğeri **İY-MAN** ve üçüncüsü de **HAYÂ**'dır. Bu üç nurdan birisini seç ve al!..

Hz. Âdem aleyhisselâm, bu üç nurdan **AKIL** cevherini aldı, **İYMAN** ve **HAYÂ** nurlarına da:

— Ben, **AKL**'ı seçtim, sizler gidiniz! dedi.

Bu defa, **İYMAN** nuru **HAYÂ** nuruna:

— Var sen işine git! dedi. Allah celle celâlühü bana **AKIL** nerede olursa benim de orada bulunmamı emr-ü فرمان eyledi. Madem ki, Âdem aleyhisselâm akli seçip aldı, ben iyman olarak ondan ayrılmam, aklın bulunduğu yerde ben de bulunurum.

HAYÂ nuru da söz alıp dedi ki:

— Bana da, iymanın bulunduğu yerde olmam irade buyuruldu. Sen, **AKIL** nurundan ayrılamayacağın gibi, ben de **HAYÂ** nuru olarak **İYMAN** nurundan ayrılamam.

Şu halde, **AKIL** kimde ise **İYMAN** da oradadır. **İYMAN** kimde ise **HAYÂ** da oradadır. Bu itibarla her üç nurda Âdem aleyhisselâmda cem'olup bir araya gelmiş ve birbirlerinden ayrılmamışlardır. Binaenaleyh, **HALİFETULLAH** olan Hz.

Âdem aleyhisselâma lâyıık bir oğul isen, dışın insan olduğu gibi, için de insan olsun istiyorsan, AKIL nurunu al ki, İY-MAN ve HAYÂ nurları da sende cem'olsun.

şimdi sen bana diyebilirsin ki:

— İyi ama canım, bunca akıllı kâfirler var. İyman ve hayâ, onlarda neden cem'olmuyorlar?

Ben de, bu soruna karşılık derim ki:

— Onlarııki, tevfihsiz akıldır. Bu bakımdan, ona akıl dahi denemez. Fâniliğini düşünmeden, bâkiye âsi olan insana akıllı denilebilir mi? Nereden gelip, nereye gittiğini idrak edemeyen, neden ve niçin halk ve icadedildiğini, bu dünya âlemine niçin gönderildiğini bilemeyen akla AKIL diyebilir misin? Vücudunun varlığını gördüğu halde, hakkı inkâr edene akıllı adam denilebilir mi? Gökyüzüne baktığı, o engin boşlukta henüz adlarını dahi bilemediğimiz, hattâ çoğunun mevcudiyetini bile farkedemediğimiz yüzbinlerce âlemi gördüğu halde, bütün bunların hâlıkını tanımayana nasıl akıllı denebilir? Bastığı toprağı, o kara toprağın her karışından fışkıran tadları, renkleri, şekilleri ayrı ayrı binbir nimeti. o kara toprağın altında yatan kendisinden önce gelip geçmiş kavimleri ve insanları düşünemeyene nasıl akıllı denebilir? Çaresizlik ve acz içinde bulunduğunu bildiği, günün birinde kendisinin de çürümeğe mahkûm olduğunu sezdiği, çelimsiz, tahammülsüz ve zayıf bir yaratık olduğunu farkettiği halde, hakka isyan edenlere, Allah'ın kitabını inkâra yeltenenlere, enbiyâya, evliyaya, ulemaya hor bakanlara, geçici malına ve zenginliğine sağlığına ve esenliğine güvenerek fakire, yoksula, hastaya ve zayıfa hakaretle bakana akıllı demek mümkün müdür?

Evet, aklın olmadığı yerde iyman ve iymanın olmadığı yerde de hayâ bulunamayacağına göre, bu gibi insanlar bu üç nurdan da mahrum bulunmaktadırlar. Bunlar, yalnız dünyaya dirlik ve düzenliği ile ilgili, hayatı yalnız bu fâni âleme mahsus ve münhasır sayan kimselerdir ki, bunların akıllarına AKL-I-MAAş denir. Bunlar, AKL-I-MEAD'a varamamışlardır. Bu itibarla, dış görünüşleri bakımından insan gibi görünseler dahi, gerçekte insan olamamışlar, hakiki insanlığa ulaşamamışlardır. Zira; akıl, iyman ve hayâ cevherlerinden yoksundurlar. Akılları olmayanlara, elbette tekâlif de olamaz. Hakkın en büyük lûtuf ve ihsanı olan akl-ı-azizini, para ve geçim kaygusuyla iptal eden akıllı olabilir mi? Akılları olmadığından ötürü iyman ve hayâdan da nasipleri olamamıştır.

Tekrar ediyoruz: İyman ulu bir ağaçtır ve hayâ onun bir

dalı ve budağıdır. Hayâ sahibi olanda iyman, iyman sahibi olanda da akıl mevcuttur, bu üç devlet onda cem'olmuştur. Kulağını aç ve iyi dinle! Bak; iymanın bir şubesi olan hayâ cevherine sahip olan bir kimseye bahş ve ihsan buyurulan keramete...

H İ K Â Y E

Hız. Ali kerremallahu vechehu ve radyallahu anh efendimiz, bir sabah Mescid-i Nebevî'ye sabah namazı kılmağa gidiyordu. Önü sıra, gayet yaşlı bir zat gidiyordu. Ancak, çok ihtiyar olduğundan çok ağır yürüyor ve bir türlü yol alamıyordu. İmam-ı Ali radyallahu anh efendimiz, o kimsenin ihtiyarlığına hürmeten onun önüne geçmeğe kıyamıyor ve mecburen adımlarını ona uydurarak arkasından yavaş yavaş ilerliyordu. Ne var ki, ortalık ağarmağa başlamış, gün doğmağa yaklaşmıştı. Böylece, mescid-i şerifin önüne kadar geldiler ve o ihtiyar adam içeriye girmeyerek yoluna devam etti. Meğer, kendisi Medine-i tahirede oturan gayr-i müslimlerden bir pir-i fâni imiş. İmam-ı Ali radyallahu anh efendimiz mescide girdi ve imam-ül-enbiyâ aleyhi ve âlihi efdal-üt-tehayâ efendimizi imamette ve rükû halinde buldu. Allahu teâlâ'ya hamd-ü senâ ederek kendisi de iktida etti ve rükû'a vardı. Nasıl, hamdetmesindi ki, Server-i kâ'inat efendimiz hazretlerinin arkasında bir vakit namazı kılammamak ve o müstesna fırsatı kaçırmak, teîâfisi aslâ mümkün olmayacak büyük bir kayıp olurdu. Bahusus, böyle bir fırsatı kaçırmak tehlikesiyle karşı karşıya gelen İmam-ı Ali radyallahu anh olursa!

Oysa, o sabah namazında olağanüstü bazı haller zuhur etmişti. İmam-ül-haremeyn efendimiz hazretleri, rükû'a varduktan ve aradan hayli müddet geçtikten sonra dahi kavmeğe doğrulamamış ve öylece rükû halinde kalmıştı. Sanki, İmam-ı Ali'nin namaza yetişmesini bekler gibi uzun süre rükû'da kalmışlardı. Netekim, Hz. Ali kerremallahu vechehu iktida eder etmez doğrulmuş ve namaza devam buyurmuşlardı.

Namazdan sonra, ashab-ı kiram Resûl-üs-sakaleyn'den rükû'u bu derece uzatmalarının sebep ve hikmetini sordular ve aleyhissalâtü vesselâm efendimiz cevaben saadetle şöyle buyurdular.

— Rükû'a vardım ve tesbihlerden sonra başımı kaldır-

mak istedim. Fakat, kardeşim Cebrail kanadını üzerime koyduğundan kavmeye doğrulamadım. Ne kadar zaman geçti bilemiyorum, birden kanadını üzerimden çekti ve ben de namaza devam ettim.

Ashab-ı kiram. Cebrail aleyhisselâmın kanadını koyarak rükû'dan kavmeye kalkmasına engel olmasının sebep ve hikmetini sorduklarında, Resûl-ü-zîşân efendimiz:

— Bilmiyorum, henüz Cebrail aleyhisselâma bunu sordum, buyurdular.

O ânda, Cebrail aleyhisselâm nâzil olup, Hakkın selâmlarını tebliğ ettikten sonra:

— Yâ Resûlallah! dedi. Rükûdan doğrulmanıza engel olmanın sebep ve hikmeti şudur. İmam-ı Ali, sabah namazını edâ niyyet-i hâlisanesiyle mescidinize doğru gelirken, önüne gayr-i müslim bir ihtiyar çıktı. Onun yaşlılığına hürmeten önüne geçmekten hayâ ederek mecburen adımlarını ona uydurdu ve bu yüzden de cemaate gecikti. Onun bu hayâsı, gayr-i müslim bile olsa bir ihtiyara saygısı Allahu azim-üş-şânın hoşuna gitti ve İmam-ı Ali'nin cemaate yetişebilmesi ve mahzun olmaması için rükûdan doğrulmanıza engel olmamı emr-ü ferman buyurdu.

Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz, keyfiyetten ashab-ı kiramı haberdar edince hepsi hayretler içinde kaldılar. Efendimiz, saadetle devam buyurdular:

— Size, daha da taaccüb edeceğiniz bir mes'eleyi de haber vereyim. Bana, İmam-ı Ali namaza yetişinceye kadar, sizleri rükûda tutmam emrolunduğu gibi, Mikâ'il aleyhisselâma da güneşi tutması ve İmam-ı Ali namaza yetişinceye kadar doğmasına mâni olması emr-ü ferman olundu.

Ey âşık-ı sadık!

Gördün mü hayâ'nın kerametini? Hayâ deyip geçme... İyman şubelerinden olan hayâ, böyle bir nimet, böyle bir keramettir. Ne mutlu hayâ sahibi olanlara!

İymanı, bir ulu ağaca benzetmiştik. Hemen ilâve edelim : Bu iyman ağacının kökü cennet bahçelerindedir. Herhangi bir dalına tutunanı çeker cennete alır. Elbette, bu o dala tutunanın istidat ve kabiliyetine bağlıdır. Zira, cennet-i ef'al, cennet-i sıfat, cennet-i zat vardır.

Ey hakka tâlip, rizaya râgıp ve cemal-i lem yezele âşık olan aziz mü'minler! Kâ'inat ve mevcudat âleminde, bilinen ve bilinmeyen, görünen ve görünmeyen bütün yaratılmışlar, canlı veya cansız, ruhlu veya ruhsuz herşey hakkın varlığına ve

birliğine şehadet ederler, hakkı tesbih, tekbir ve tahmid eyerler. Sen de, hakkı birle! Hakkın varlığına ve birliğine şehadet et! Bu şehadetin aslâ boşa gitmez, hak da senin şehadetine şahit olur. Bütün melekler, görünen ve görünmeyen, bilinen ve bilinmeyen bütün mevcudat ve mükevvenât ve mahlûkat, bu şehadetine tanıklık ederler.

Bu dünya âleminde herşey bizim bildiğimiz ve anladığımız gibi değildir. İnsanoğlunun akli herşeye ermez. Gerçi, akıl herkese lâzımdır ve herkes kendisine göre akıllıdır ama, her sırrı ve herşeyi aklımızla söküp çözemeyiz ve anlayamayız. Meğer ki, bazı sırrlarını Hak teâlâ lûtufları ve keremiyle anlatmış olsun! Çok şey bildiğimizi sanırsın amma, bildiğini hakıyla ve lâyıkıyla bilemezsin. Meğer ki, Hak teâlâ lûtufları ve keremiyle bildirmiş olsun! Gözün var, ama göremezsin! Kulağın var, ama duyamazsın! Duysan da anlayamazsın! Meğer ki, Hak teâlâ lûtufları ve keremiyle göstermiş, duyurmuş ve anlatmış olsun!..

**Gezine gel serseri, ey deli gönül!
Delil-ü bürhanın Kur'an var iken,
Sen de al nasibin, er muradına;
Meydan-ı aşk içre irfan var iken..**

Sözü uzatmak neye yarar? Evet, ayağın var ama yürüyemezsin, Hak yürütmeyince!.. Elin var ama tutamazsın, Hak tutturmayınca!.. Bütün mahlûkat ve mevcudat Hakkın varlığına ve birliğine şehadet ediyorlar. Hakkın varlığına ve birliğine delil dağlar ve taşlar, hakkı zikrediyor ve ALLAH AL-LAH diyorlar. Sen ne duruyorsun? Allah de, Allah'ı bil, Allah'ı bul, Allah'la ol!.. O, sana senden yakın, sen de ona yakın ol! Hem, onun yakınlığı senin bana, benim sana yakınlığım gibi de değil; bu yakınlık dille tarif ve kalemle tavsif olunamaz. O, bize bizden yakın! Şehadet et, tevhid eyle! Allahu teâlâ, şehadet edene şehadet eder. Zikredeni zikreder. Allah diyen mahrum kalmaz. Allah diyen mahzun olmaz. Zira, o rahimdir, kerimdir, lâtiftir. Rahmetlerine, keremlerine ve lûtuflarına bidayet ve nihayet yoktur. Rahmaniyyetine de son ve zeval yoktur.

HİKÂYE

İbrahim-i Vâsiti hazretleri rivayet buyurmuşlardır :

Bir kimse, Arafat'ta bulunduğu sırada, o mübarek yerden yedi tane taş almış ve :

— Ey taşlar! İymanıma şahit olun, diyerek bu yedi taşın üzerine kelime-i şehadet getirmiş: O gece, bir rüya görmüş. Rüyasında kıyamet kopmuş ve bütün insanlar mahşer yerinde hak huzurunda toplanmışlar. Sıra bu zata gelmiş ve mizan ve hesaptan sonra, günahları ağır geldiğinden Hak celle ve alâ kendisinin cehenneme atılmasını emr-ü ferman buyurmuş. Azap melekleri, onu alıp cehenneme götürmüşler. Fakat, arafat meydanında topladığı ve her biri üzerine kelime-i şehadet getirerek iymanına şahit tuttuğu taşların, cehennem kapılarını kapattıklarını görmüşler. Azap melekleri ne kadar uğraşmışlarsa da, o taşları oradan söküp atamamışlar. Diğer kapıların da aynı şekilde ve aynı taşlar tarafından tıkanıldığını ve o kimsenin cehenneme atılmasına imkân bırakmadığını anlamışlar ve onu tekrar huzur-u izzete götürüp niyazda bulunmuşlar :

— Yâ Rab! Bu kimseyi nâra atmamız irade ve ferman buyuruldu. Emrinizi yerine getirmek üzere cehennemın yedi kapısına da vardık, her birisinin kapısını birer taşla tıkanmış olduğu halde bulduk. O taşları yerinden kaldırmağa ve ferman-ı sübhaninizi yerine getirmeğe kasedtik. Ancak, gücümüz ve takatimiz buna elvermedi. O küçücük taşlar o kadar ağır ki, bize bahş ve ihsan buyurduğın kuvvet ve kudrete rağmen onları yerlerinden dahi kıpırdatamadık.

Cenab-ı Erham-er-Rahimiyn'den hitab-ı izzet şeref sadir oldu:

— Ey kulum! Arafat'ta iymanına şahit tuttuğın taşlar, cehennemın kapısını kapattı. Senin hakkını ve şehadetini o küçücük taşlar bile zâyi ve inkâr etmediklerine göre, ben azim-üş-şân nasıl olur da senin şehadetini zâyi ederim. Kerem, ancak bana yakışır. Ben de sana ve senin iyman ve şehadetine şahidim. Ey meleklerim! Bu kulumu alın ve cennetime götürün...

Melekler, o zatı bu defa da cennet kapısına getirirler ki, ne görsünler? Cennet kapıları da kapalı değil mi? Fakat, o zat hemen kelime-i şehadet getirir, cennet kapıları derhal açılır ve şâd-ü handan cennete dahil olur.

Ey Hakkın varlığına ve birliğine şahadet eyleyen mutlu kişi!

Dağlar ve taşlar, senin bu şahadetine şahit oldukları gibi, Allahu teâlâ ve melekleri de şahittirler. Bu şahadetin hürmetine seni nârdan azad ve cennete idhal edeceklerdir. Bu iltifat-ı ilâhiyye, yalnız âhîret hayatına mahsus ve münhasır değildir. Mü'minler, bu iltifata dünya hayatında da nail ve mazhar olurlar. Cennete girerler, didarı görürler. Seksen yıl dalâlet bataklıklarında bulunsan, bir kerre şahadet nasîp olursa, ebedî saadet ve selâmete erersin. İllâ tevhid, illâ zikrullah ve şahadet!..

**Gel ömrünü etme hebâ,
Zikr-i Hüdâ et daima,
Divane desinler sana,
Zikret hemen leyl-ü nehar...
Zikre çalış, koy gafleti;
Et mâsivadan nefreti,
Kıl zikrile ünsiyeti,
Zikret hemen leyl-ü nehar...**

Otururken hakkı zikredersen, o da seni zikreder ve :

— Lebbeyk kulum! Benden ne istiyorsun, vereyim? der. Affını dilersen, affeder. Mağfîret dileniyorsan, mağfîret olunnursun. Cennetini diliyorsan cennetini, cemalini özlüyorsan cemalini ihsan ve inayet eyler ve mahşer yerinde bütün enbiyâ o günün şiddet ve dehşetiyle dizüstüne çöküp oturdukları zaman, Rabbin seni zikreyler ve nârından azad buyurur. Zâkirlerle, şâkirlerle, âşık-ı sadıklarla, zümre-i enbiyâ ile haşreyler.

Rabbini, kıyamden zikrediyorsan o da seni zikreder; ayaklarını kötüye, çirkine gitmekten alıkoyar, iyiliğe, hayıra, hasenata koşanlardan, hak rizasına ulaşanlardan ve o yolda sabit-kadem olanlardan eyler. Yarın, mahkeme-i kübrâyâ gitmek üzere bütün mahlûkat kabirlerinden kalkarak emre muntazır ayakta durup beklerken, Rabbin seni zikreder de mahşer yerine yürüyerek götürmez. Salihler zümresiyle haşrederrek cennetten gönderilen bineklere, büraklara bindirilerek mahşer yerine izzet ve ikram ile davet olunanlar arasında bulundurur.

O gün, mahşere giden halk üç sınıftır:

Bir kısmı, biraz önce anlattığım gibi bineklere, büraklara bindirilerek götürülenlerdir.

Bir kısmı, yürüyerek gidenlerdir.

Bir kısmı da, kâfirlerdir ki, yılan, çıyan ve benzeri ayak-sız hayvanlar gibi yüzleri üstüne sürüne sürüne götürülenlerdir.

Bu âlemde, Rabbini ayak üstü zikredenler, o gün ayak üzre durmazlar, yürümez ve yürütülmezler. Onlara, cennetten özel binekler gönderilir. Herkesin aç kaldığı o gün, onlara cennet nimeti, didar devleti, af ve mağfired lezzeti tattırılır ve taltif olunur. Herkesin çıplak olduğu o gün, onlara cennet hulleleri giydirilir. Herkesin, susuzluktan yanıp tutuştuğu o gün, onlara Kevser şarabı sunularak susuzlukları giderilir. Onların yüzleri ak ve gönülleri berrak kılınır.

Bu âlemde, yanları üstü yatarken Rabbini zikredenleri, Allahu teâlâ bu âlemde iken de zikrettiği gibi, dünyanın son ve âhiretin ilk menzili olan kabirlerinde yanları üstü yattıkları zaman zikreder. Onların kabirlerindeki zulmeti, zikirlerinin nuruyla nurlandırır, kabir ferahlığı bahş ve ihsan, sorulara cevabını âsan kılar. Münkir - Nekir adlarındaki iki korkunç meleği, güzel yüzle gönderir, kabir azabından emin kılar ve onların kabirlerini cennet bahçelerinden bir bahçe haline getirir. Bu hal tâ haşre kadar hergün nimetlerinin artması şeklinde devam eder. Velhasıl, uzun söze ne hacet! Allah diyen, mahrum olmaz. Allah diyen, mahzun kalmaz. Allah diyen, mahcup olmaz. Allah diyen, mahkûm olmaz; hakkın gülleri solmaz, hak âşıkları ölmez, fâni dünya evinden baki ve ebedî olan âhiret sarayına göç eder, hak rizasına varır, durmaz hakta yürür, hakkın cennetine girer, hak didarını görür. Zat cennetine girer, Fİ MAK'AD-I SIDK'a erer. Lûtf-ü hakka mazhar olur, Resûl-ü zişânı orada bulur, bezm-i Muhammed'de ve ci-var-ı Mustafa'da daimi safa ve sürur içinde kalır.

Yâ Erham-er-Rahimiyn! Her ne murad eylersen olur. Ne dilersen mutlaka yerini bulur. Her nefeste, senin hükmün yürür. Hükmüne karşı gelebilecek kimse olamaz, kazânı reddedecek aslâ bulunmaz. Ne istersen yaparsın. Malik-el-mülk ve zül-celâl-i-vel-ikram sensin! Herşey senin ve herşey sana muhtaçtır. Sen, dilediğini af ve dilediğine azap edersin. Eğer, azap edersen biz ne yapabiliriz? Kul senin, kevn-ü mekân senin! Affedersen, sen gaffar ve settarsın. Bâb-ı lûtfuna geldik, sana iltica ve dehalet ediyor, senden affımızı talep ediyoruz. Bi-hürmeti seydid-il-mürseliyn, bizleri de affına mazhar olan

kullarından eyle, mü'min olarak öldür ve öldür, salihlere ilhak eyle yâ Rabbi!..

**Söylenir vafına Rabbil-âlemiyn,
Gafir-iz-zünûb, hayr-ür-rahimiyn;
Eyle bizlere keremler yâ mu'in,
Kul senin, ihsan senin, gufran senin...**

HİKÂYE

Şeyh Ebû-Hafd rahmetullahi aleyh naklediyor :

Süfyan-ı Sevri'den işittim. Müşarünileyh, hacca niyetle yola çıkmıştı. Çöllerden geçerken, bir kimse çıkageldi ve bizim kervana karışarak yoldaş oldu. Fakat, bu yabancı namaz kılmıyor ve bizimle yemek de yemiyordu. Ben, o kimseye:

— Neden Rabbil-âlemiyne ibadet etmiyorsun? Dedim. Bilmez misin ki, namaz hakkın pek sevdiği ve Resûl-ü zişânın gözümün nuru buyurduğu bir ibadettir. Niçin namaz kılmıyorsun? Hem, bakıyorum bizimle yemek de yemiyor ve bizim sohbetlerimizden âdeta kaçırıyorsun.

O kimse, hristiyan olduğunu söyledi, adını sordum ve Abd-ül-Mesih olduğunu öğrendim. Kendisine:

— Bizim kervanımız, gördüğün gibi hac niyyetiyle Mekke-i mükerremeye gitmektedir. Sen ne tarafa gideceksin? diye sordum. Cevaben:

— Müslümanlar, her yıl akın akın bu yola gidiyorlar. Ben de, niyet edip yola çıktım. Müslümanların Mekke-i mükerreme ve Kâbe-i Muazzamada ne yaptıklarını gözlerimle görmek istiyorum. Sizin, Kâbe dediğiniz yeri de çok merak ediyorum. Orada, nasıl ibadet ettiğinizi görmek ve bilmek emelindeyim, dedi. Bunun üzerine kendisine şu öğütlerde bulundum:

— Öyle ise, bizden ayrılma ve bize karşı çekingen durma, dedim. Bizler, el-hamdü lillah mü'minleriz, sana hiçbir fenalığımız olmaz.

Kendisine gösterdiğim bu ilgi ve verdiğim teminat, onun da hoşuna gitmiş olmalıdır ki, yanımıza sokulmağa ve bizlerle dostluk ve arkadaşlık kurmağa başladı. Aradan üç gün geçti, bizimle oturup konuşuyor, sohbetlerimizi dinliyor ve fakat yine yemek yemiyordu. Onun bu haline cidden taaccüb

ediyordum. Bu adamcağız, ne yemek yiyor, ne de su içiyordu. Dördüncü gün bana :

— Yâ Süfyan! dedi. Rabbin katında kadrin ve merteben varsa, dua et bize yiyecek bir şeyler versin ki yiyelim.

Ona dedim ki:

— Yâ Abd-ül-Mesih! Sen de insansın, ben de insanım. Benden istediğini Rabbinden istesen daha âlâ olur.

Daha sözümü bitirmemiştim ki, o hristiyan yol arkadaşımız yüzünü yerlere sürmeğe ve alnını toprağa dayayarak dua etmeğe başladı ve hemen o ânda gayet büyük bir sofraya halk ve icad olunduğunu gördük. İçinde, türlü türlü nimetler, tarif ve tavsif edilmeyecek nefasette yiyecekler ve çeşitli meyveler ihsan olundu. Bu hali görünce, ibret-i hak galebe edip gayet perişan oldum. Bu adam, bâtil bir dinden iken Allahu teâlâ'ya niyazda bulunuyor ve duası da müstecab oluyordu. Gayret-i islâmiyeme dokundu, rengim döndü, hayrette kaldım. Hristiyan yoldaşımız, yerden başını kaldırarak bana şunları söyledi :

— Kalbine elem ve ızdırab gelmesin. Bu nimetler, senin hürmetine bahş ve inayet buyurulmuştur.

— Nasıl olur? diye yüzüne bakınca şu açıklamayı yaptı:

— Ben, Rabbime dua ederken: (Yâ Rab! Bu kimsenin dini hak ise, senin hak olan dinin hürmetine bize yemek gönder.) diye niyazda bulundum. Senin dinin hürmetine bize bu yemekler inzâl buyuruldu, dedi.

Bu kimse, iki gün daha bizimle yola devam ettikten sonra ayrıldı. Biz de yolumuza devamla Mekke-i mükerreremeye vardık, Kâbe-i muazzamayı tavaf niyyetiyle Mescid-i Harama girdiğimde, bu kimsenin de Müslümanlarla birlikte Beyt-i muazzamı tavaf ettiğini gördüm. Yanına sokularak:

— Ey Abd-ül-Mesih! dedim. Sen, Allahu teâlâ'ya gereği gibi iman etmeden hakkın beytini nasıl tavaf ediyorsun?

Parmağını dudağına götürüp, bana (Sus!) işareti verdikten sonra yavaşça şunları söyledi:

— Artık bana Abd-ül-Mesih deme, Abdullah diye çağır! Bütün halk Arafat'ta iken ben de oradaydım. Arafat'ta ârif oldum. Onlar, Arafat'tan dönerek Beytullah'a girince ben de peşlerinden gittim ve ayağımı Mescid-i haramın eşiğine koyarken hâtıftan bir nidâ işittim. Bana, şöyle hitap ediliyordu: (Utanmaz mısınız ki, gördüğün kerameti inkâr ve inat yolunu terk etmeden, Rabbil-âlemiynin istediği gibi iman eylemeden, Rabbin senden ve sen Rabbinden razı olmadan, dost-

larım için bina ettirdiğim beytime nasıl girebiliyorsun?) O ânda, Hak celle ve alâ hazretleri kalbime rahmet nazarı ile nazar buyurarak, Arafat'ta zat-ı hakka ârif olduğum gibi Safa'da safaya ve Merve'de mürüvvete erdim de, Kâbe-i-muaz-zamaya öyle girdim. El-hamdü lillah Müslüman oldum, rahat ve huzur buldum.

Ey hak ve hakikat yolcusu! Bu hikâyeleri, masal gibi okuyup geçme; kıssadan hisseni al!.. Tecessüs saikasıyla hak yoluna gidenler bile mahrum kalmazken, ömürlerini dalâlet içinde geçirdikleri halde iltifat-ı Rabbanîyyeye mazhar olurlarken, hakkın hâlis kullarına ikram olunacak iltifat-ı ilâhiyyeyi senin, irfan, iz'an ve insafına bırakıyorum:

**Devam-ı zikrile baki saadet iste gönül,
Çalış tarik-i visâle, hidayet iste gönül;
Tecelliyatına yârın liyakat iste gönül,
Cenab-ı Hazret-i Haktan inayet iste gönül...**

HİKÂYE

Fira'unun bir maskarası vardı. Fira'un ve vezirlerini güldürüp, eğlendirmek için eline bir sopa alır, bu sopayı Hz. Musa aleyhisselâmın esasına teşbih ederdi. Musa aleyhisselâm peltek olduğundan, efendilerinin karşısında o zat-ı akdesin taklidini yapar ve hazır bulunanları kahkahalara boğardı. Musa aleyhisselâm, keyfiyeti haber alınca, çok üzüldü ve o maskarayı helâk etmesi için Rabbine niyazda bulundu. Hitab-ı izzet şerefsadir olarak buyuruldu ki:

— Yâ Musa! O soytarıya iman nasip edecek ve kendisini cennetime koyacağım.

Musa aleyhisselâm, o maskaraya ne sebep ve hikmetle iman ve cennet bahşolunacağını sordu. Allah azze ve celle hazretleri şöyle buyurdu:

— Yâ Musa! Nebi'lerimi taklit ediyor. Dostlarımı taklit edenleri, hidayete iletirim. Eğer Fira'unu ve onun gibi kâfirleri taklit etseydi, düşmanlarımı taklit ederek düşmanlarıma benzemeğe çalıştığı için, iymansız olarak canını alır ve onu cehenneme koyardım.

Bu kıssada da, çok büyük ibret vardır. Anlayana aşkolsun!

Biz, kendimize göre mânâ çıkarmağa çalışalım: Demek

oluyor ki, insanlar iyiyi ve güzeli, iyiliği ve güzelliği taklide özenirlerse, günün birinde bu taklitleri tahkik oluverir. Kaldı ki, taklit etmeden tahkike giremezsin, aşk-ı mecaziden geçmeden aşk-ı hakikiye eremezsin. Mecnun Leylâ'yı sevmeseydi, gece-gündüz LEYLÂ, LEYLÂ diye inlemeseydi, MEVLÂ'yı bulamaz, MEVLÂ'ya gönül veremezdi. Sevenlerle ol, sen de birgün seveceksin! Görenlerle ol, sen de birgün göreceksin! Duyanlarla ol, sen de birgün duyacaksın! Sevenlerle olmazsan, sevemezsin. Görenlerle olmayınca, göremezsin. Duyanlarla olmayınca, duyamazsın! Bu oluşlar, evvelâ taklit ile olur, sonra tevfik erişince tahkik oluverir.

**Mekteb-i irfana gir, oku bu ilmin aslını;
Gör, nice dercolunmuş bu ilimde dört kitap...**

H İ K Â Y E

Ebû-Zer-il Gıfari radiyallahu anh, vakt-i cahiliyette çobandı. Bir putu vardı, onu daima yanında taşır ve ona ibadet ederdi. İnsanoğlu ne acıptır; kendi eliyle yaptığına yine kendisi tapar. Söz sırası gelmişken söylemeden geçemeyeceğim : Kâfirin bir putu, mü'minin bin putu vardır derler, doğrudur. Seni haktan men'eden ne varsa, hangi şeyler seni rabbinden alıkoymuyorsa, o kadar putun var demektir. (Peki, bu putlardan kurtulmak için ne yapayım?) diye soracak olursan, sana hemen cevap vereyim: Feth-i Mekke günü, aleyhissalâtü ves-selâm efendimiz, nasıl ki, Kâbe-i muazzamanın içinde ve dışındaki putları kırdırıp attıysa, hattâ İmam-ı Ali kerremallahu vechehu ve radiyallahu anı mübarek omuzlarına çıkartarak Beytullah'ı putlardan nasıl tathir eylediyse, sen de kalbindeki bütün putları kır at, dil beytini putlardan arındır ve bir daha da o beyt-i azize seni Rabbinden ayıracak putları doldurma, kalbine aşkullah, muhabbetullah, muhabbet-i Resûlullah'tan, ashab-ı kirâmın ve şâh-ı velâyet Hz. Ali'nin, Ehl-i beytin ve âl-i Resûlün muhabbetlerinden başka muhabbet sokma, vücut ülkesinin Kâbe'si olan kalbini iyice temizle ki, putlardan kurtulasın ve felâh bulasın! Unutma ki, kalbin temizlenmesi ve sâfiyyeti ancak bu saydıklarımın muhabbetle kabil ve kaimdir. Bu suretle kalplerini arındıranlara KALB-İ-SELİM sahibi derler. Duymadın mı ki, mal ve evlâdın, kasa ve kesenin hiç-

bir menfaat sağlayamayacağı o ulu divanda, ancak ve yalnız KALB-İ-SELİM'e sahip olanlar necat bulurlar:

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

yerime lâ yenfa'u mâlün ve lâ benün illâ men etalla he bi-kalbin selim.

Eş-şu'ara - 88

Meal-i münifi : O gün, ne mal ne evlât fayda verir. Meğer ki, Allahu teâlâ'ya küfür ve mâ'siyetten sâlim bir kalple gelmiş olsun.

**Levh-i dili pâk edüben gayriden,
Kasd-ı lika eylemedin öyle mi?
Ehl-i visâl olmak için himmeti,
Fakr-ü fenâ eylemedin öyle mi?**

Evet; Ebû-Zer putunu daima yanında taşır, ona ibadet eder ve ondan medet umardı. Bir gün, putuna en güzel elbiseler giydirdi ve koyunlarını ona emanet ederek şöyle dua etti:

— Ey benim maksudum ve mâ'budum! Biliyorsun, bugün çok önemli bir işim var, bu işimi rast getir ve koyunlarımı da muhafaza eyle!

Sonra, kalktı ve o işini görmeğe gitti. O henüz ayrılmıştı ki, bir karga geldi, putun üstünü başını kirletti, özene bezene giydirilen elbiseleri berbat etti. Ebû-Zer, işini görüp geri dönünce putunun o pis ve kirli haline üzüldü, o güne kadar ona yaptığı ibadetten dolayı kalbine hüznün çöktü. Öyle ya; kendisini alelâde bir kargadan bile koruyamayan cansız, kuvvet ve kudretsiz, hiçbir değeri olmayan bu mânâsız nesneye o güne kadar mâ'bud diye tapındığına pişman oldu. O ânda Allahu azim-üş-şân kalbini mâ'rifet-i tevhid ile münevver kılmış, küfür zulmetini hidayet nuruna, dalâlet musibetini tevhid ve iyman şu'uruna tahvil buyurmuş, şekavetini saadete yöneltmişti. Kendi kendisine, uzun uzun düşündü:

— Eğer, şuncağız gerçekten mâ'bud olsaydı, kendisini necasetten korur ve benim gözüme böyle pis ve çirkin bir halde görünmezdi. Hak mâ'budun bütün mahlûkata galip olması gerekir. Bu ise, benden bile zayıf ve âciz, o kadar ki üzerini

kirleten kargayı def'e dahi gücü yetmiyor, diye derin derin tefekküre daldı.

Günlerden bir gün, Medine-i münevvere'de bir zat-ı akdesin nübüvvetini ilân ettiğini ve halkı hakka dâvet eylediğini duydu. Onun mübarek yüzünü görmeden, ismine âşık olarak hemen Medine-i tahirenin yolunu tuttu. Aleyhissalâtü-vesselâm efendimizi daha uzaktan görür görmez, cemaline-hayran kaldı ve kalbine huzur ve sükûn doldu. Habib-i edib-i Kibriyâ aleyhi ve âlihi ekmel-üt-tehayâ efendimiz hazretleri tebessüm buyurarak kendisine seslendi:

— Gel yâ Eba-Zer! Mâ'bud bilerek taptığın putun bâtil olduğunu, karganın kirletmesinden mi anladın?

Ebu-Zer, bu mucizeyi görünce hayret ve dehşet içinde kaldı ve ağlayarak sordu:

— Dalâlet yoluna saptığım, din diye bâtil bir puta taptığım için vicdan azabı içindeyim. Bu şirk ve günahlarımdan nasıl kurtulur ve nasıl gerçek kul olurum?

Aleyhissalâtü vesselâm efendimiz saadetle buyurdular:

— Yâ Eba-Zer! Kelime-i şehadeti söyle... Bütün günahlarından arınır, rahmet ve mağfiret-i ilâhiyye nail olursun.

Ebû-Zer-i-Gıfari radiyallahu anh-ül-Bâri hemen oracıkta kelime-i şehadet getirerek islâma girdi ve ebedî saadet ve selâmete erdi. Resûl-ü müctebânın en güzide sahabelerinden, velilerin sevgililerinden ve Allahu teâlâ'nın has kullarından oldu.

Bilmem anlatabiliyor muyum? Bir şehadet kelimesi, bütün günahların affına vesile olur. Öyle ise, buyurun beraber tekrar edelim:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

﴿١﴾

Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühu ve Resûlühu

**Bizi çün eyledin ihsana mazhar,
Yine lûtf-u kerem senden ilâhi!
Visâlidir ibada ıyd-ı ekber,
Yine lûtf-u kerem senden ilâhi!**

HİKAYE

Hiz. Musa aleyhisselâm, Tur'a giderken beline Mecusi kuşağı kuşanmış bir ihtiyarın ateşe taptığını gördü. Bunca yıl yaşamış, saç sakal ağartmış, âdeta beli bükülmüş bir ihtiyarın, hâlâ dalâletten kurtulamamış olmasına ve ateşe tapmasına pek acıdı ve o biçareye rahmet nazarı ile nazar etti. Sırası gelmişken söyleyim: Peygamberlerin ve Hak velilerinin rahmet nazarlarına uğrayanlar, merhamet olunurlar. Zira, bu zevat-ı âlişanın hürmet ve izzetine, Allahu azim-üş-şân da o kula rahmet nazarı ile nazar buyurur. Hiz. Musa aleyhisselâm, o yaşlı Mecusi'den sordu:

— Ey ihtiyar! Kaç yıldır bu ateşe tapar ve Allahu telâ'ya şirk koşarsın?

İhtiyar cevap verdi:

— 490 yıldır, ben bu ateşe taparım.

— Vah vah!.. Yazık sana, gel bu dalâletten vazgeç! Bugüne kadar yaptığına ve taptığına pişman ol, tövbe et ve âlemlerin Rabbi olan ol Melik-i Cebbar'a iman getir ki, ebedî âlemde seni cehennem ateşiyle yanmaktan kurtarsın.

— Yâ Musa! 490 yıl hakka şirk koştuktan sonra iman getirerek hakka rücû etsem, beni kulluğuna kabul buyurup affeder mi, nârından azad eyler mi, cennetine koyar mı?

— Elbette kabul eder, elbette af ve mağfiret buyurur, elbette seni kulluğuna ve cennetine kabul eyler. O Ekrem-el-ekremiyn, Erham-er-Rahimiyn'dir. Dergâhına yüz tutanları aslâ boş çevirmez ve mahrum da etmez. İyman edenin imanını, tövbe edenin de tövbesini kabul eder ve onu bağışlar.

— Yâ Musa! Beni, bu küfür ve isyan çokluğuna rağmen gerçekten kulluğuna kabul buyuracağını biliyorsan, bana iman arzyle...

Hiz. Musa aleyhisselâm, ona iman arzetti ve yaşlı zat Kelime-i şehadet getirdi ve şeref-i iman ile müşerref oldu. Ne var ki, bu hakka dönüşü, hakka kulluk lezzetini tadışı ve günahlarının bağışlanması, onu heyecanlandırmış ve ihtiyarcık hıçkıra hıçkıra ağlamağa başlamıştı. Âdeta geçmiş günahlarını ve mâ'siyetlerini gözyaşlarıyla yıkıyor gibiydi. Uzun

uzun ağlayıp sızladıktan sonra, olduğu yere çöküvermişti. Musa aleyhisselâm, onu kucaklayarak kaldırmak isteyince, ruhunun âlem-i bekaya uçtuğunu, mest ve bihuş ecel şerbetini içtiğini, saadet ve selâmet diyarına göçtüğünü anladı. Onu, oracıkta yıkadı, kefenledi, kendisine dualar ederek kabrine yerleştirdi ve Rabbine niyazda bulundu:

— İlâhi! Ey benim Rabbim ve âlemlerin hâliki olan ulu Allahım! Bu zata ettiğin muameleyi bana bildir. Zira, 490 yıl sana şirk koştüğünü, ateşe taptığını bizzat kendisi ikrar ve itiraf etmişti. Henüz iymana geldiği ve daha zat-ı ahadiyyetine ibadete dahi fırsat ve imkân bulamadığı halde, bir şehadetinden ötürü kendisine bahşettiğin ihsan ve atâyı bana bildir ki, kavmimi tenvir edeyim, bu mutlu haberi sana ve bana iman edenlere de müjdeleyeyim.

Bu münâcatına karşılık, hitab-ı izzet şerefsadir olarak şöyle buyuruldu:

— Yâ Musa! Bilmez misin ki, bize şehadet edene biz de şehadet ederiz. Her kim, şehadet kelimesini getirmeğe sulh olursa, biz onu dostlarımızdan kılar, ona keramet hil'atini giydirir, başına iman tâcını koyar ve kalbini muhabbetimizle doldururuz. Kendisini â'lâyı ıllıyyine alır ve FÎ MAK'AD-İ SIDK'a eriştiririz.

Hz. Musa aleyhisselâm, Rabbinin bu tebşiratını ve o yaşlı zatın bir şehadetle ind-i ilâhide erdiği izzet, keramet ve saadeti, o ihtiyarın kavmine ve kabilesine tebliğ etti ve LÂ İLÂHE İLLALLAH MUSA KELİMULLAH şehadetiyle nasıl bir devlete nail olduğunu da anlattı. Evet, bir şehadet kelimesi deyip geçmemeli! Bir şehadetin ne demek olduğunu, onu okuyanın ne yüce mertebelere eriştiğini ancak Allahu azim-üş-şân bilir. Şehadet kelimesi okunduğu zaman, arş-ı â'la gaşyolup titrer. Hâlis niyyetle şehadet kelimesini söyleyen kimseyi Hak teâlâ af ve mağfiret buyuruncaya kadar arşın titremesi durmaz.

Hz. Musa aleyhisselâmın telkiniyle nübüvvetini tasdik ederek bir şehadet kelimesini okumakla, 490 sene küfür, şirk ve mâ'siyet girdabında çalkalanan bir ihtiyar, bu keramet ve saadetlere mazhar olursa, Habib-i Hüdâ ve şefi-i Rûz-i ceza olan aleyhissalâtü vesselâm efendimizin telkiniyle, onun nübüvvetini ikrar ve tasdik eyleyerek:

**LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN RESÛLÛL-
LAH - EŞHEDÛ EN LÂ İLÂHE İLLALLAH VE EŞHEDÛ
ENNE MUHAMMEDEN ABDÛHU VE RESÛLÛHU.**

diyenlerin ne yüce mertebelere, ne yüksek derecelere ereceğini senin irfan ve iz'anına bırakırım. Zira, Hz. Musa aleyhisselâm **KELİMULLAH**, Hz. **MUHAMMED MUSTAFA** sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz hazretleri ise, **MAHBUB-U RAB-BİL-ÂLEMİYN'**dir. Biri, kelim elinde hidayete, biri habib elinde inayete erer. Kadr-ü kıymetimizi bilelim, ümmet-i Muhammed'den olduğumuza şükredelim. Allah azze ve celle, Kur'an-ı azim-ül-bürhanda şükredenlere ziyade kılacağını açıkça vâ'd ve beyan buyurmaktadır. Hem, hatırdan çıkarmamalıdır ki, verilen nimete şükredilmezse, o nimet o kulun elinden alınır.

Şu var ki, Allahu azim-üş-şân nasip ve hidayet ederse, şehadet kelimesi nasib olur. Allahu teâlâ'nın yardımını olmayınca, doğru yol bulunmaz, hidayete erilemez. Lûtf-ü Hüdâ olmayınca, cennete de girilemez. Sakın gaflet olunmaya! Cennet, lûtf-ü ilâhiyledir. İbadet karşılığı değildir. İbadet ve tâ'at, kulun derecesinin artmasına yardımcıdır. Şu da muhakkaktır ki, cennetin anahtarları **KELİME-İ-TEVHİD** ve **KELİME-İ ŞEHADET**'tir. Allahu teâlâ, tevhid kapısını açmayınca, hiç kimse o kapıdan içeri giremez. Hak murad etmeyince, kul murad edemez. Allahu teâlâ talip olmayınca, kul talip olmaz.

— Peki, irademiz nerede? diyecek olursan, ben de sana derim ki, o senin irade dediğin şeyle ilmullaha vakıf ve kader-i ilâhiyye ârif olamazsın. Buna, imkân ve ihtimal yoktur. Senin iraden, cüz'i bir iradedir ki, külli irade Allahu teâlâ mahsus ve münhasırdır. Duy, dinle ve anla!.. Allahu teâlâ sana, bana hidayet eyleye, tevhidde sabit ve lisan ile şehadette kail, kalb ile şehadette daim eyleye... Seksen yıl dalâlet bataklıklarında dolaşana, hidayet erişince şehadet kapısı açılır ve o haline bakmadan onu içeri alıverirler. Beğenmediğin, hor gördüğün o kimse iyman ile islâm ile geçer. Zira, iş ilmullah'a taallûk eder ve kader hükmü yerini bulur. Buna karşılık, seksen yıllık ömrünü ibadet ve tâ'atle geçirenin, son nefeste ne olacağı malûm değildir. Tevhid kapısı kendisine açılmış olduğu halde, kötü bir huyundan, çirkin bir amelinden, meselâ haksız olarak bir karıncayı incitmesinden ötürü dı-

şarı atılabilir ve şehadet kapısı yüzüne kapanabilir. İş, kitaba taallük etmiştir. Hadis-i şerifi, dikkat ve ibretinize sunarım:

إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ خَلْقُهُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَنْ بَعِينَ يَوْمًا نُطْفَةٌ ثُمَّ
يَكُونُ عَلَقَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَكُونُ مُضْغَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَبْعَثُ
اللَّهُ إِلَيْهِ مَلَكًا وَيُؤَمِّرُهُ بِأَرْبَعِ كَلِمَاتٍ وَيُقَالُ لَهُ أَكْتُبْ
عَمَلَهُ وَرِزْقَهُ وَآجَلَهُ وَشَقِيئَهُ أَوْ سَعِيدَهُ ثُمَّ يَنْفَخُ فِيهِ الرُّوحَ فَإِنَّ
الرَّجُلَ مِنْكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَ
بَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ
فَيَدْخُلُ النَّارَ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى مَا يَكُونُ
بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ
فَيَدْخُلُ الْجَنَّةَ

inne ahadeküm yücmeu halkuhû fi batni ümmihi erbaiyne yevmen nutfeten sümme
yelkûnü alakaten misle zalike sümme yekûnü müdgaten misle zalike sümme yeb'asul-
lahü ileyhi meleken ve yümerü bi erbai kelimatin ve yukalü lehü üktüb amelehu
ve rızkahe ve ecelehu ve şakiyün evsaidün sümme yünfehu fihirruhu fe innerracule
minküm le ya'melu bi ameli ehli cenneti hatta mayekunü beynehu ve beyneha illa
zira'un fe yebiku aleyhil kitabü fe yağmelü bi ameli ehlin nâri fe yedhulün nâra.
Ve innerracule le yağmele bi ameli ehlin nâri hatta ma yekünü beynehü ve beyneha
illa zira'ün fe yebiku aleyhil kitabü fe yağmelü bi ameli ehli cenneti fe yedhulül cenne

Ebû Abdurrahman Abdullah bin Mes'ut (R.A.) efendimiz Resûlü Sakaleyn efendimizden rivayet edip bize şöyle buyurdu:

«Her birinizin mayei hilkatı ana rahminde nutfe olarak kırk gün meni olarak dirilenir ve toplanır, su olarak kalır. Sonra tıbkı öyle (alaka) kan pıhtısına tahvil olur. Sonra gene tıbkı (mudga) et parçası olur, ondan sonra da bu et parçasına melek gönderilir ve ona gelen melek ruh üfler ve dört kelimeyi yani rızkını, ecelini, amelini ve şaki mi, yoksa sait mi? yani iyi veya kötü kişi mi olacağını hükmü kaza ve kader olarak yazmasını Allahü zülcelâl o meleğe emir eder.

Efendimiz buyurdular ki:

Kendisinden başka ibadete lâıyk Hak ilâh olmayan Al-laha kasem ederim ki, içinizde öyle Âdem bulunur ki, ehli - cennet amelleriyle amel, ola ola kendisi ile cennet arasında bir arşından ziyade mesafe kalmaz.

Derken hükm, (Yani, kitap) ana rahminde iken yazılan yazının hükmü ona galebe eder. O, kişi ehlinâr ameli ile amel olur da cehenneme girer. Kezalik içinizde öyle Âdem bulunur ki, ehli nar ameliyle amel ola ola kendisiyle cehennem arasında bir arşından ziyade mesafe kalmaz ve fakat hükm yani kitap, ona galebe eder, ehli cennet ameli ile amel olur da cennete girer.»

Ey ehli iyman! Allah celle baha Allahı değil, bahane Allahıdır. Cümlemizin ahir ve akibeti hayır ola, iyman ile çene kapamak cümlemize nasip ola.

İbn-i Abbas radiyallahu anh rivayet ediyor:

Bir gün, Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz, gayet üzgün ve kederliydi. Cebrail aleyhisselâm nâzil oldu ve sordu:

— Yâ Resûlallah! Hak celle ve alâ sana selâm ediyor ve soruyor: (Habibim neden üzgün ve mahzun?)

Aleyhisselâtü vesselâm efendimiz cevap verdi:

— Rabbim, halime vakıftır. Neden üzgün olduğumu biliyor ve görüyor. Ümmetim ahvaline üzüliyorum. Kıyamet günü halleri nice olacak? O günün şiddet ve dehşeti karşısında, ümmetimin halini düşündükçe hüznüm ve kederim artmaktadır.

Cebrail aleyhisselâm, tekrar sordu:

— Yâ Resûlallah! Hangi ümmetiniz için üzüliyorsunuz? Ümmet-i dâ'vet ve ümmet-i icabet var. Hangilerinin ahvaline bakarak hüznleniyorsunuz?

Fahr-i kâ'inat aleyhi ve âlihi efdal-üt tahiyat efendimiz, bu soruyu da şöyle cevaplandırdılar:

—(Üzüntüm ve kederim, ümmet-i icabet hakkındadır.

onlar şeref-i islâm ile müşerref olmuşlar, LÂ İLÂHE İLLALLAH demişlerdir. Onların hallerini düşünüyorum. Kıyametin şiddetini, nârın ve azabın dehşetini hatırıma getirdikçe, hüznüm artıyor. Bu korkunç ve elem verici halden nasıl kurtulurlar? Ümmet-i icabet olanlar, o günün şiddet ve dehşeti karşısında LÂ İLÂHE İLLALLAH kelime-i tayyibesini tekrarlamaya muktedir olabilecekler mi? Edemezlerse, orada ne yaparlar, bu şiddete nasıl tahammül ederler?

Bu beyanları üzerine, Cebrail aleyhisselâm Resûl-ü müctebâyı elinden tutarak bir mezarlığa götürdü ve kabre sağ kanadı ile vurarak:

— Kalk! Allahu teâlâ'nın izniyle kalk! buyurdu. O kabirden, nur yüzlü birisi çıktı ve (LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÜN RESÛLÛLLAH) deyince, Cibril-i emin:

— Dön, yerine yat! buyurdu ve o zat tekrar kabrine girerek yattı.

Cebrail aleyhisselâm, bu defa sol kanadı ile bir kabre vurarak:

— Allahın izniyle kalk! buyurdu. O kabirden de, gayet çirkin yüzlü birisi çıktı. Yüzü kapkara, gözleri gök ve hali perişandı. İnleyip sızlanarak:

— Eyvah!.. Vâ hasretâ... Vah nedamet... Eyvah, mahvoldum... diye feryat ediyordu. Cebrail aleyhisselâm, ona da yerine dönmesini bildirdi ve Resûl-üs-sakaleyne dönerek:

— Şu iki kişinin hallerini gördünüz ya? dedi. İşte, kıyamet ve haşir günü de bu böyle olacaktır. Dünya hayatlarında imanlarını muhafaza edenler, iman ile çene kapamak nasip olanlar ve son nefeslerinde şehadet getirmek bahtiyarlığına erenler, sağ taraftaki kabirden kalkan zat gibi kabirlerinden şehadet getirerek kalkarlar, öylece bâ'solunurlar ve cennete girerler. Kabrin vahşeti, kıyametin şiddeti, mahşerin dehşeti, onlara dünyada ettikleri şehadeti unutturmaz, nimetlere müstagrak, zevk ve sefada bulunurlar. Sol taraftaki kabirden kalkan kimse gibi küfür üzere, yani iymansız olarak ölürlerse ebediyyen cehennemde kalır, türlü azaplarla azaplanır ve cezalandırılırlar. Bunların her ikisi de senin ümmetinden idiler. Birisi, iman ile ve kelime-i şehadet getirerek öldü ve diğeri küfür ile can verdi ve bu âkibete müstehak oldu. Herkes, yaşadığı gibi ölür. Nasıl ölürse, öyle haşrolur. Dünya hayatında ne ile meşgul ise, ölürken de onunla meşgul olur, kabirden de aynı şeyle meşgul olarak kalkar, mahşerde de aynı meşguliyet ile haşrolur.

**Dilimizde zikr-ü Kur'an,
Bize yoldaş eyle iman,
Maksudumuz budur heman,
Yandırmagil cehennemde...**

Enes ibn-i Malik radiyallahu anh buyuruyor ki:

Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme sordum:

— Yâ Resûlallah! Cennet için baha var mıdır? Varsa, cennetin bahası nedir?

Aleyhissalâtü vesselâm efendimiz saadetle buyurdular:

— Evet, vardır! Cennetin bahası LÂ İLÂHE İLLALLAH demektir. Her kim, bu kelime-i tayyibeyi diliyle ikrar ve kalbiyle tasdik ederse, cennetin bahasını vermiş ve cennete girmeğe hak kazanmış olur.

Ebû-Hureyre radiyallahu anh da şöyle buyuruyorlar:

Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimizden sordum:

— Yâ Resûlallah! Ümmetinizden, en evvel şefaatinize lâyük ve müstehak olacaklar kimlerdir?

Efendimiz, saadetle buyurdular:

— Ümmetimden hangi kimse, hâlis olarak LÂ İLÂHE İLLALLAH derse, benim şefaatime herkesten önce erişecek olan odur.

Ey hak ve hakikat tâlibi!

Duydun mu müjdeyi? Öğrendin mi bu mutlu haberi? Dahası da var: Bak, Resûl-ü zişân aleyhi ve âlihi salâvatullah-il-Mennân efendimiz hazretleri ne buyuruyor:

Bir kere, LÂ İLÂHE İLLALLAH dediği zaman, onun bu tevhidi âlemlerin Rabbine mülâki olur. Tevhid edeni af ve mağfiret buyurması için Cenab-ı Hakka tazarrû ve niyazda bulunur. Erham-er-Rahimiyn olan Allah celle celâlühu, LÂ İLÂHE İLLALLAH diyeni af ve mağfiret buyurur ve aynı nura yetmiş dil bahşederek, kıyamet gününe kadar o kelime-i tevhidi söyleyen kimse için istiğfarda bulunur. Kıyamet günü de, aynı tevhidin nuru okuyanı cennete iletir.

Hak teâlâ, ceberrutu ile Fira'un ve ordusunu kahr-ü helâk ettikten sonra, Hz. Musa aleyhisselâm niyazda bulundu:

— Yâ Rab! Bana öyle bir amel öğret ki, onunla sana ibadet edeyim, rizayı ilâhini kazanayım, ihsan buyurduğun nimetlere karşı hamd ve şükürde bulunayım.

Hitab-ı izzet şerefsadır oldu:

— Yâ Musa! Lâ ilâhe illallah de... Bu ibadete devam et...

Musa aleyhisselâm yalvardı:

— Yâ Rab! Bu çok kolay bir ibadet... Bana, daha zor, daha ağır ve yüce katında daha sevgili bir amel öğret ki, onunla ibadet edeyim.

Allahu zül-celâl vel-kemal hazretleri şöyle buyurdu:

— Yâ Musa! Yedi kat gökleri ve yedi kat yerleri terazinin bir kefesine, LÂ İLÂHE İLLALLAH kelime-i tayyibesini de diğer kefesine koysalar, bu üç kelime yedi kat göklerden ve yedi kat yerlerden daha ağır gelir. Her kim, tevhid eylese bana öyle bir ibadetle ibadet etmiş olur ki, ben ondan razı olurum, kendisine in'am ve ihsan ettiğim nimetlerime de bu tevhid ile şükretmiş olur.

Burada da, kıssadan hissemizi alalım ve boş geçmeyelim:

Tevhid etmeyenlerin, Allahu teâlâyı birlemeyenlerin küfran-ı nimet içinde bulduklarına, bundan daha veciz bir örnek bulabilir misiniz?

Ey Hakka talip, cemale âşık, rizayı ilâhiyyeye ragıp olanlar!

Ey Allahu teâlâ'nın vuslâtını özleyenler, rizayı ilâhiyyeyi gözleyenler, Resûl-ü zişânın nurlu yolunu izleyenler ve onun mübarek adımlarını attığı hak ve hakikat istikametine yönelmeğe özenenler! İyi biliniz ki, Resûlüllah sallallahü aleyhi ve selleme ittibâ edenler, Allahu teâlâ'ya vasil olurlar, Hak rızasını bulurlar. Çünkü, Rahmeten lil-âlemiyn olan o zat-ı akdese tâbi olmaktan gayrı Hakka yol bulunmaz. Tarik-i hakka, sünnet-i Resûl'den gayrı delil yoktur. Hak rızasına talip olanlara, onun mümtaz hasletleriyle ahlâklanmak gerektir ki, nefsanî zulmetlerden kurtulabilsin! Asıl hüner, bu nefsanî zulmetler dehlizlerinden esfel-i sâfiliynde kalmak değildir. Mâ'rifet sahrasında seğırtmeli, iman nuru ile nurlanmalı, Kur'an boyasıyla boyanmalı, bahr-i zat-ı ahadiyette müstagrak olmalıdır. Kalbini tevhid nuruyla nurlandırabiliyor musun, sünnet-i Resûl'e sıkı sıkı sarılabiliyor musun, Kur'an-ı azimi kendine imam ve önder edinerek yol alabiliyor musun? İşte, o zaman keşf-i mâ'rifet-i dâreyne ulaşır, dünya ve âhiret ne idüğünü bilir ve bulursun! İşte, o zaman daha bu âlemde iken iki cihanın sırrına erer, nefis zulmetlerinden kurtulur, kâmil bir iymana sahip olursun. Bunun için de, Resûlüllah sallallahu aleyhi ve sellemi herşeyinden, canından, malından, ana, baba ve evlâdından ziyade sevmek gerektir. Bu

muhabbeti kendisinde bulmak isteyenler, onun sünnet-i seniyye-i Ahmediyyesine harfiyyen riayet etmeli ve bu sünnetlere tamamı tamamına uymalıdırlar. Dinî ve ahlâkî, ferdî ve içtimaî, şahsî ve ailevî her hususta onun sünnetlerine ittibâ edenler, yalnız necata ermekle kalmaz, aynı zamanda kemal bulurlar.

(BİR ZAMAN GELİR Kİ, BİR SÜNNETİMİ İCRA EDENE, YÜZ ŞEHİD SEVABI VERİLİR...) buyurulmuştur. Resûl-ü zîşâna ittibâ edilmeksizin yapılan en yüce ibadetlerle, en sade bir sünnetine muhabbetle ittibâ edilerek yapılanların, ind-i ilâhidedeki mertebesi hiçbir zaman bir olamaz. Çünkü, Habib-i Hüdâ, şefi-i rûz-i ceza efendimizin ind-i ilâhidedeki mertebesine ne bir Nebî, ne bir Resûl hattâ ne de melâike-i mukarrebîynden herhangi birisi erişebilmiş değildir.

Her mü'mine, herşeyden önce gerçek ve kâmil bir iyman lâzımdır. İymanın kemali ise, ancak ve yalnız Resûlüllah sallallahü aleyhi ve sellemi, herşeyinden ziyade sevmekle mümkündür. Demek ki, iyman-ı kâmile erebilmek için muhabbet şarttır ve lâzımdır. Muhabbet ise kisbi olmadığından, sünnet-i seniyye-i Ahmediyyelerine alâ kader-il imkân sarılmaktan gayrı çare yoktur. Ancak bu sayede muhabbet tohumu mâ'nevî kalp tarlasına ekilmiş olur. Bu kutsal tohumun semeresini alabilmek için de, onu göz yaşıyla sulamak gerekir. Böylece, Resûl-ü zîşânın bütün fiillerine ve amellerine uymak ve onun himem-i ruhaniyyetini yakinen duymak mümkün olur, ekilen bu tohum gittikçe büyür ve sonunda meyvesi muhabbete erilir ve derilir. Bu muhabbetin kemali, iymanı da kemal seviyyesine getirmektir ki, bu neticeyi istihsal ise ancak TEVHİD ile kabildir.

Âlemlere rahmet, bir ismi Ahmed ve bir ismi Muhammed olan Resûl-ü ekrem ve Nebiyyi muhterem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz, birgün huzur-u saadetlerinde bulunanlara :

— Ey benim ashabım! Size amellerin en hayırlısını haber vereyim mi? Öyle bir amel ki, Allahu teâlâ indinde sizin için çok kârlı ve kazançlıdır. Kula, Rabbi katında derecelerin en yükseğini sağlar. Altın ve gümüş infak etmekten daha efdaldir. Düşmanla karşılaşıldığında, Allah rızası için onların boyunlarını vurmaktan veya onların da sizin boyunlarınızı vurup şehit etmelerinden daha üstün, daha yüce ve daha hayırlıdır. Böylesine üstün ve yüce bir kazanç yolunu sizlere göstereyim mi? buyurdular.

Ashab-ı kirâm rıdvanullahi teâlâ aleyhim ecma'ıyn, tehalükle:

— Aman yâ Resûlallah! dediler. Lûtfedip kerem buyur, bu çok kazançlı yol nedir?

Efendimiz saadetle buyurdular:

— Zikrullah'tır!..

Yine günlerden bir gün, Hz. Ali kerremallahu vechehu ve radıyallahu anh, Resûl-ü zişân aleyhi ve âlihi salâvatullah-il-Mennân efendimizden sordular:

— Yâ Resûlallah! Kullar için Allahu teâlâ'nın rizasına ermenin en kestirme ve kolay yolu hangisidir? İnd-i ilâhiyyede en efdal olan amel nedir?

Resûl-ü zişân efendimiz saadetle buyurdular:

— Ya Ali! Zikrullah'a devamdır.

Hz. Ali radıyallahu anh, bu cevap üzerine tekrar sordular:

— Ya Resûlallah! Bütün mü'minler, Allahu teâlâ'yı zikrediyorlar, deyince aleyh-is-salâvat-ü ves-selâm efendimiz şöyle buyurdular:

— Ya Ali! Yeryüzünde Allahu teâlâ zikredildiği müddetçe kıyamet kopmaz...

Hz. İmam-ı Ali radıyallahu anh dedi ki:

— Yâ Resûlallah! Allahu teâlâ'yı nasıl zikredeyim ki, bu yüce ihsanlara nail ve mazhar olabileyim?

Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz şöyle buyurdular:

— Ya Ali! Gözlerini yum ve beni dinle... Sonra, benim söylediğimi aynen sen de söyle!

Aleyh-is-salâtü ves-selâm efendimiz üç defa: (LÂ İLÂHE İLLALLAH) dedi. Esedullah-il-galip Ali İbn-i Ebi-Talip efendimiz de, gözlerini yumarak üç defa (LÂ İLÂHE İLLALLAH) kelime-i tayyibesini tekrar ettiler. İşte, o ânda da göreceğini gördüler.

Bu kıssayı, İmam-ı Ali radıyallahu anh Hasan-ül-Basri'ye, Hasan-ül-Basri de Habib-i A'cemi'ye, Habib-i A'cemi de Davud-u Tâ'i'ye, Davud-u Tâ'i de Mâ'ruf-u Kerhi'ye, Mâ'ruf'u Kerhi de Sireyr-üs-sakati'ye, Sireyr-üs-sakati de seyyid-üt-tâ'ife Cüneyd'i Bağdadi'ye (Kaddesallahu esrarehum) ve Cüneyd'i Bağdadi de bu ni'met'i uzmâya ermek isteyen her tâlib-i âşika tevdi buyurmak suretiyle günümüze kadar böylece telkin ve tefhim edildi.

Şu halde, Hakka talip olana vâcibolan her zaman, her yerde ve her halde zikrullah ile meşgul ve müstağrak olmak

ve bu hususta son derece gayret ve himmet sahibi bulunmaktır. Samimiyet ve ciddiyetle zikrullahı devam etmeli, gece - gündüz, eğri - düz, yaz - kış, bahar ve güz Mevlâyı müte'al hazretlerine zikretmelidir. Unutmamalıdır ki, zikrullah velâ-yetin ibtida ve intihası, âşıkların beratı, fermanı, nişanı ve sıdk-u ihlâsıdır. Tâlib-i hak olana bidayette ve nihayette, dünya ve mâ-fiyhâda zikrullah gerektir. Her kime zikretmek nimeti bahş ve ihsan buyurulduysa, o kutlu ve mutlu kişiye âşıklık beratı, uzaklıktan yakınlık necatı, iki cihan sultanlığının fermanı ve âşıklık rütbe ve nişanı verilmiş demektir. Hangi bahtsız ve talihsiz ki, başından zikir tâcı alınır, zikir fermanı da elinden alınır, göğsünden aşk nişanı silinir ve zikri terketmesi yüzünden kalbi kararır, o bedbaht azlolunmuş demektir.

Zikrullah, tâlib-i hakkı Allahu teâlâ'ya ileten yolun en büyük kapısıdır. Bu sebeple; akli başında, vicdanı ve sağduyusu yerinde, muhabbet kalbinde, aşk gönlünde olanlar, fâni ömürlerinin sayılı nefeslerini tevhid ve zikrullah'a hasr ve tahsis etmeli, ibadet ve kulluk kemerini kuşanmalı, aşk zincirine sıkı sıkı sarılmalı ve o yüce kapıya bekçi ve muhafız olmalı, Kıtırmir gibi o kutsal kapının önünden bir lâhza bile ayrılmamalıdır. İyi bilmelidir ki, Ashab-ı Kehf'e Kıtırmir olan da hi cennete girecektir.

Cemal-i lem yezele âşık ve rizayı ilâhiyye tâlibolana lâ-zımdır ki, her hal, her mekân ve her zamanda Allahu azim-üş-şânı unutmasın, gaflete düşmesin, dilinden zikrullahı, gönlünden haşyet ve muhabetullahı bir ân bile eksik etmesin... Bu yola giren, ma'azallah zikrullahı terketmek gafletinde bulunursa, bu onun için gerilemektir ve kulluktan kovulmak demektir. Tâlibolana, böylesine bir gaflete düşmemek gerektir. Zira, Allahu teâlâ'yı gafletle zikreden kalbinde huzur olmaz. Belki, diliyle Allahu azim-üş-şânı zikreder ama, tevhidin nuru gönlüne ve göğsüne sinmez, kalbine feyz-i ilâhi inmez. Ne var ki, hal ve hakikat böyledir diye zikrullahı yine de terketmemelidir. Umulur ki, yalnız diliyle zikrede ede, ağzından zuhura gelen tevhidin nuru bir gün kalbine de aksediverir. Çünkü, her iş ve her söz bir sıfata bürünerek huzur-u izzete gelecektir. Binaenaleyh yalnız dille ve gafilâne yapılan zikirler de ârifane oluverir. Netekim, ibadet ve tâ'atlerimizde bir çok taklitler de günün birinde tahkike dönüşüyor mu? Tevhid-i taklidi de, gün olur himmet-i Resûl ve izzet-i evliyâ'ullah ile tahkike tebeddül ediverir. Kaldı ki, gafletle bile olsa

lisanen zikretmek, elbette hiç zikretmemekten evlâdır, hayırlıdır. Yalnız dille bile olsa, zikrullah ile meşgul olmak gitgide bütün aza ve cevarihin tevhid nurlarıyla tezyin ve tenvir eder. Elbette, bu zikir zâhir ve bâtını ilé olursa, lezzeti ve izzeti başka türlü olur ki, bunu da tatmayan bilmez!.. Fakat, zâhir ve ya bâtın zikrullah zevkinin kişide bulunmaması da onun mâ'siyetlerle iştigaline sebep ve vesile olur.

Bu gerçekten çıkaracağımız sonuç şudur: Bir kimse, günahları ve fenalıkları terkedemediği gerekçesiyle ibadet ve tâ'atlerini de terketmemelidir. Bir gün olur, ibadet ve tâ'atleri onu bütün kötülüklerden ve günahlardan uzaklaştırır. Bu sebeple, kalben zikredemediği için ümitsizliğe kapılıp zikrullahı aslâ bırakmamalıdır. Olur ki, lisanen yaptığı zikir, taklitten kurtulmasına, tahkike ulaşmasına ve kalbiyle de zikretmesine sebep ve vesile olur.

Bazı kimseler, ârif-i billâh ve vasıl-ı ilâllah olarak tanınan ehllullah sordular:

— Ey vâris-i Nebî! Bizler, kalplerimiz gafil olduğu halde yalnız lisanımızla Allahu teâlâ'yı zikrediyoruz. Böyle gafilâne zikrimizden bize bir fayda olur mu?

O zat-ı şerif, kendilerine şöyle cevap verdi:

— Sizler, gafletle bile olsa Allahu teâlâ'yı zikredebildiğiniz için Hakka şükrediniz. Zira, gafilâne dahi olsa Allahu azim-üş-şânı zikretmekle uğraşmanız, halkı gıybet etmekten, şunu bunu çekiştirmekten elbette daha hayırlı ve daha faydalıdır. Hakkı gafletle zikretmek, halka huzursuzluk vermenizden elbette evlâ ve müreccahtır.

Bir kimse, diliyle olsun, Allahu teâlâ'yı zikre devam ederse, Cenab-ı vâcib-ül-vücut o kimseye feyiz kapılarını açar ve kendisine ihsan-ı ilâhî olarak bütün aza ve cevarihiyle hakkı zikredebilmek saadetini bahş ve ihsan buyurur.

Zikir, kalbin ve kalıbın nuru ve sebab-i hayatı; zikrin terki ise kalbin ve kalıbın sebab-i mevti ve helâkidir.

Bunun içindir ki, Fahr-i kâ'inat aleyhi ve âlihi efdal-üt-tahiyyat efendimiz : **(RABBİNİ ZİKREDENLE ETMEYEN, DIRİ İLE ÖLÜ GİBİDİR. RABBİNİ ZİKREDEN KİŞİ DIRİ, ZİKRETMİYEN DE ÖLÜ GİBİDİR.)** buyurmuşlardır.

Ölü kalbin sıfatları şunlardır:

Kalpleri ölü olanlar, hayırlı bir işi terkettiklerinden dolayı üzülmez, pişmanlık duymazlar. Bu gibiler, kendilerinden zuhura gelen bütün kusur ve günahlara, bütün kötülük ve isyanlara müteessir olmak şöyle dursun, hattâ yaptıklarıyla

öğünürler. Bunun için de nedamet nedir bilmezler, tövbeye gelmezler, hakka ve hakikate dönemezler.

Kalbin ölmesinin sebebi üçtür:

1. Dünyaya muhabbet,
2. Zikrullah'tan gafil olmak,
3. Bütün aza ve cevarihiyle Allahü teâlâ'ya isyanda bulunmak.

Kalbin diri kalmasının sebepleri de üçtür:

- I. Dünyaya kıymet ve ehemmiyet vermemek,
- II. Daima zikrullah ile meşgul olmak,
- III. Allah dostları ile sohbet ve ünsiyet etmek.

Kalbin ölümüne alâmet de üçtür:

- a. Kaçırılan ibadet ve tâ'atlerden dolayı mahzun olmamak,
- b. Günah işlediğinde, bu günahından ötürü nâdim olmamak,
- c. Gafillerle sohbet etmek.

Kuldan ibadet ve tâ'atin zuhuru, saadet alâmetidir.

Mâ'siyet ve günah suduru ise, şekavet alâmetidir.

Kuldan ibadet ve tâ'atin zuhuru, Rabbinin kendisinden razı olduğuna alâmettir.

Kuldan mâ'siyet ve günahların suduru da, kendisinden Mevlâsının razı olmadığına alâmetidir. Böyleleri —Ma'azallah— Rabbinin gazabına müstehak olacaklar demektir.

Nasıl ki, normal faaliyeti duran ve ölen kalp hiçbir şey hissetmezse, diri gibi göründükleri halde kalpleri ölü olanlar da ne ibadet ve tâ'atten ne de günah ve mâ'siyetten hiçbir şey duymazlar. Çünkü, bu gibi kimselerin hali aynen bir ölünün hali gibidir.

Resûl-ü ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz:

(BİR KİMSE, YAPTIĞI HASENATTAN DOLAYI SEVİNİR, İŞLEDİĞİ SEYYİ'ATTAN ÖTÜRÜ ÜZÜLÜRSE, O KİMSE MÜ'MİNDİR..) buyurmuşlardır.

İbn-i Mes'ud radiyallahu anh buyurmuşlardır ki:

— Mü'min olan, günahlarını yüce bir dağ gibi görür ve o dağın üzerine yıkılıvermesinden korkar.

Fâcir ve kalpleri ölü olanlar da, kendilerinden zuhura gelen günahları aslâ umursamazlar ve onları burunlarına konan bir sinek kadar küçük görürler.

Tevfik-i ilâhiyye mazhar olmuş akıllı kişiler, küçük günahlarını bile büyük görenler ve bu günahlarında ısrar etmeyecek hemen tövbe edenlerdir.

Aleyh-is-salât-ü ves-selâm efendimiz: **(BİR KİMSEDEN**

BİR GÜNAH SUDUR ETTİĞİNDE, O KİMSENİN KALBI ÜZERİNDE UFAK BİR KARA PEYDA OLUR. HEMEN TÖVBE EDERSE, O KARA, KALPTEN SİLİNİR. EĞER TÖVBE ETMEZSE, O KARA KALBI SARAR VE KARARTIR..) buyurmuşlardır.

Kula lâıyk olan, kendisinden sudur eden günahıtan ötürü Rabbinin rahmetinden ümidini kesmemektir. Âlemlerin Rabbine daima hüsn-ü zan etmektir. Rabbinin Rahman ve Rahim, Gaffar ve Gafur olduğunu unutmamaktır. Aynı zamanda, Rabbinin kendisini her yerde, her zaman ve her işinde gördüğüne, her amelini bildiğine iman ederek, Allahu teâlâ'nın men'ettiği hususları Rabbinden korkarak terketmek, Rabbinin karşı isyan etmekten son derece çekinmektir. Rabbinin, kendisine darılıp güceneceğinden endişe etmek, zuhur eden hata, nisyan ve isyanlarından dolayı pişman olarak tövbe ve istiğfarda bulunmak ve Rahmet-i ilâhiyyeden aslâ ümit kesmemektir.

Şu var ki, kulun Rabbinden korkusu ricasından ziyade olmalıdır, demişlerdir. Ehlullah'tan bazıları da, korkusu ile ricası müsavi olmalıdır, buyurmuşlardır. Bazı Evliyâ'ullah ise, Allahu teâlâ'nın rahmetinin gazabını geçtiğini düşünerek, rahmet yönünün azabından fazla olduğuna iman etmişler ve her ân ve mekânda rahmet-i ilâhiyyeye muntazır bulunmuşlardır. Korkudan ziyade rahmetini ümit etmenin kişiyi rahimiyyete müstağrak kılacağını beyan buyurmuşlardır.

Korku ve rahmet konusunda bu üç makamın birincisi ehl-i şeriat yani mü'minlerin avamı içindir. Bu makamda, Rabbinden korkmanın rahmetini ümit etmekten ileri olması, o kulun amelde ciddiyetine sebep olur, günahlardan kaçınmasına zemin hazırlar ve tarik-i islâmiyette ilerlemesine vesile teşkil eder. İkinci makam ise ehl-i havassın halleridir ki, bu zevatın ibadet ve tâ'atları onların kalplerini tasfiyeye getirdiğinden, ibadetleri de zâhir ve bâtın iledir. Eğer, korku galip gelirse, yalnız zahiri azalar ile ibadete yöneleceklerinden, bunu sakıncalı sayarlar. Zira, onlarda matlûp olan zâhir ve bâtın ibadetlerinin cem'idir. Bu zevat-ı âlişanın vüsul ricası ile ümid ricası, onlarda korku ile rahmet ümitlerini mutedil ve müsavi kılar. Üçüncü makam da, havassül-havas olup, bu sınıf için nefis diye bir şey kalmadığından teslimiyyet-i külliye ile teslim olarak ezeli takdirde kendileri hakkında ne taksim olunmuşsa, onu kabullenir ve Rab'lerinden razı olurlar. Zuhur eden tâ'at ise, hamd-ü senâ ederek Cenab-ı hakkın ihsanlarını

müşahede ederler. Şayet, mâ'siyet zuhur ederse, mazeret beyan ve edebe riayet ederler. Zuhur eden şeyleri, nefislerinden bilmezler ve üzerinde de durmazlar. Zira o makama erişenlere göre, Cenab-ı hakkın kudreti ile ne zuhura gelecekse, ona tâbi olmak, Allahu teâlâ'nın hilm, af ve atâsına güvenir, gazabından, azabından ve kahrından çok ihsanlarını ümid ederler, zuhurata tâbi olurlar.

Kul hatada, Hak atâ'da böyledir tab'ı beşer;

Kul beşer, elbet şaşar, eyler hata dörder beşer!..

Hz. İmam-ı Ali kerremallahu vechehu ve radıyallahu anh buyurmuşlardır ki:

— Amelin çokluğuna önem vermeyiniz. Kabulüne ehemmiyet veriniz. Çünkü, bir amel tekva ile cem'olursa o amel az sayılmaz. Bütün ameller, tekva ile makbul ve mahbup olurlar.

Ashab-ı kiram efendilerimizin, bizlerden üstünlükleri çok namaz kılmaları ve çok oruç tutmaları değildir. Onların, üstünlükleri dünyadan yüz çevirip âhirete teveccüh ve ikballe ri hasebiyledir, buyurulmuştur.

Bir zat, Şeyh İbn-i Hasan radıyallahu anha şöyle bir sual sordu:

— Ya şeyh! Halka va'az-ü nasihatte bulunuyorsun. Fakat, ben sende pek fazla ibadet ve tâ'at göremiyorum, sebebi nedir?

Hazret-i şeyh cevap verdi:

— Ben, bir sünnet ile Cenab-ı hakkın Resûlüne farz kıldığı emirlerini ihlâs ile işliyorum ve bu da bana kâfi geliyor.

O zat tekrar sordu:

— Resûlün o sünneti nedir?

Şeyh, gülümseyerek karşılık verdi:

— Sizlerden ve sizin dünyanızdan yüz çevirmektir!..

HİKÂYE

Hz. İsa aleyhisselâm, uyumakta olan birisine:

— Uyan ve kalk! dedi. Diğer insanlarla beraber Rabbinne ibadet et..

O zat cevap verdi:

— Ya İsa! Ben, ibadetimi yaptım, deyince aralarında şöyle bir konuşma oldu:

— Rabbine yaptığın ibadet nedir?

— Dünyayı ehline terkettim ya Nebiyallah!

— Yat, öyle ise yat... Senin gerçekten uyumağa hakkın var. Yaptığın ibadet ne güzel ve Hak katında ne ulvî bir ibadettir.

İbn-i Mes'ud radiyallahu anh buyurmuşlardır ki:

— Dünyayı terkeden ve dünya hayatına kıymet ve ehemmiyet vermeyen bir âlim-i âmilin kıldığı iki rekât namaz, dünyadan yüz çevirmeyen kişinin kıyamete kadar yapacağı ibadetten Allahu teâlâ'ya daha sevgili ve hayırlıdır.

Evet; ibadetler az bile olsa ihlâs ile yapıldığı takdirde çoğundan hayırlıdır. Bahusus, zikr-i ilâhî ihlâs ile yapılacak olursa zikredeni Allahu teâlâ'nın da zikredeceğini düstur-u mükerremimiz Kur'an-ı azim-ül-bürhan haber vermektedir.

Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz:

(Eğer, bir kimse eteklerine gümüş doldurarak fakirlere dağıtsa, diğer bir kimse de ihlâs ile Allahu teâlâ'yı zikretse, fakirlere gümüş dağıtandan Allahu azim-üş-şâna daha sevgilidir, daha üstündür.) buyurmuşlardır.

Zira, sadaka verene fakir cevap verir. Oysa, Allahu teâlâ'yı zikredene bizzat yerlerin ve göklerin, bilinen ve bilinmeyen, görünen ve görünmeyen âlemlerin Rabbi cevap vererek o kulunu zikreder. Bir fakirin teşekkür ve temenni ifade eden zikrinden ise, Allahu teâlâ'nın mahz-ı rahmet ve inayet olan zikri evlâdır ve müreccahtır.

فَاذْكُرُونِي أَذْكَرُكُمْ

Fezkürûni ezkürküm..

El-Bakara : 152

Meal-i münifi : Beni zikrediniz ki, ben de sizi zikredeyim. Ey ehl-i aşk!

Fi-mak'ad-ı sıdka yetmek, Cemalullah'ı müşahede etmek, huzur-u izzete kabul olunmak için, zikrullah ile sünnet-i seniyye-i Ahmediyyeye sıkı sıkı sarılmaktan gayrı yol yoktur. İl-lâ zikrullah, illâ aşkullah, muhabbetullah ve muhabbet-i Resûlullah'tır. Bu itibarla, âşık-ı sadıka lâzım ve lâyük olan her nefesini zikrullah ile geçirmek ve aşkullah ile yanmaktır. Seven, sevdiğini dilinden düşürmez, daima zikreder. Öyle zikreder ki, zikirde ve aşk-ı muhabbette müstağrak olur. Bu yola yönelen, Hak cemaline âşık olan ve onun rızasına rağb bulunan bu önemli hususa son derece gayret etmeli ve her ân ri-

zayı hakkı gözlemelidir. Zikrullah, velâyet sancağıdır. Âşkın nişanesidir, sadığın nuru ve aşkın alâmetidir. Tâlip olana ve talibim diyene bidayette ve nihayette elbette ve elbette lâzımdır. Zikir, öyle bir mübarek kapıdır ki, oradan huzuru ilâhiyye dahil olunur. Esmâ'da olan müsemâyı bulur, isminde gaşyolur. Müsemâda mest-ü hayran kalır. Esmâ'da yok olan, zatta da o nisbette fenâ bulur, büsbütün yok olur. Bu yolda yok olanlar ise, Hakla daim ve kaim olurlar, beka-billaha ererler, fi-mak'ad-ı sıdka postu sererler, Hakkın güllerini dererler ve Hak cemalini görürler.

İsmullah ile zikrullahta usanç gösterenler, usançları miktarı kendilerinde usanç hasıl olup gaflette kalırlar, Haktan uzak düşer, bu'diyyette bulunurlar. Zikret ki, seni zikretsin! Zikri unutan, elbette unutulur:

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَٰسِقُونَ

Ve lâ tekünû kelleziyne nesullâhe fe-ensâhüm enfüsehüm ulâ'ike hüm-ül-fâsikun..

El-Haşr : 19

Meâl-i münifi : **Allahu teâlâ'nın hakkını unutanlar gibi olmayın! Allahu teâlâ da onlara nefislerini unutturdu. Kendilerine fayda verecek şeyleri işitmez, kendilerini kurtaracak hayır ve hasenatı düşünmez, azaptan korunacak amelleri işlemez oldular. İşte, onlar günahkâr olanlardır.**

Demek oluyor ki, tâlibe her halinde zikretmek lâyıktır ve elzemdir. Zikir, çeşit çeşit ve mertebe mertebedir. Zikr-i cehri, zikr-i hafi, zikr-i kalbi, zikr-i ruhi, zikr-i sır, zikr-i sır-rıs-sır.. Her tâlip mertebesine göre Rabbini zikretmelidir. Kalbi zikre lâyıktır olan kalbinde huzur bulamazsa, lisanı ile Hakkı zikretmelidir. Kalben gafil olanlar da lisanen Rabbini zikirten hâli kalmamalıdır. Onun varlığını ve birliğini gafletle unutmanın, vâcib-il-vücudun varlığından gafil olmanın, onun zatını unutup ismini de unutmadan, onu külliyyen unuttandıran hayırlıdır. Onu lisanen zikretmen ise, aza ve cevarihinde nurdur ve ziynettir. Yalnız lisan ile zikretmek, yalnız günah ve mâ'siyyet işlemekten elbette daha iyi ve hayırlıdır. Onu zikreyle, zikreyle ki aziz olasın ve ebedî saadete eresin!..

Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz buyurmuşlardır :

— Yarın kıyamet gününde, bütün mahlûkatın ortasında

ümmetimden çok günahkâr bir kimseyi, Allahu zül-celâl vel-kemal hazretleri, bir şahadetinden ötürü azab-ı cehennemden azad buyuracaktır. Oysa, o kimse öyle günahkârdır ki, doksan dokuz sicili işlediği günahların enva'ı ile doludur. Her sicilin uzunluğu, gözle bakıldığı zaman, en son görünen yer kadardır. Doksan dokuz sicilin tamamı, bu uzunlukta günahlarla dolmuştur. İşte, bu günahlarla dopdolu sicilleri Allahu teâlâ mizanın sol gözüne koydurur ve o kuluna:

— Bu günah sicillerine bir itirazın var mı? Yanlış yazılmış günahın var mı? Amellerini yazan melekler, işlemediğin bir suçu veya günahı yazarak sana zulmettiler mi? diye sorar. O kimse, hakkın huzurunda eli ayağı titreyerek:

— Hayır yâ Rab! der. Melekler, hepsini doğru yazmışlardır. Bu çirkin ve kötü amellerin hepsini ben işlemiş bulunuyorum, bu bakımdan bana zulmedilmiş değildir.

Allahu azim-üş-şân tekrar sorar:

— İrtikâbettığın bu günahlara bir diyeceğin veya özrünün var mıdır?

— Yoktur yâ Rab! Bana zulmetmediler, ben nefsimi zulmettim.

— Ey Kulum! Benim katımda, bütün bu cürüm ve günahlarına mukabil iyi bir amelin de vardır. Doksan dokuz siciline ve bu sicillerde yazılı günahlarına rağmen, bugün senin üzerine zulüm yoktur. Getirin kulumun o iyi amelini, buyurur ve melekler küçük bir nesne getirirler. Bunun üzerinde **EŞHEDÜ EN LÂ İLÂHE İLLALLAH VE EŞHEDÜ ENNE MUHAMMEDEN ABDÜHU VE RESÜLÜHU** yazılıdır. Bu mini mini kâğıdı terazinin sağ kefesine koyarlar. Kul, münacatta bulunur:

— Yâ Rab! Bu küçük kâğıtta yazılı olan amel, bu ağır günah yüküne nasıl tekabül eder?

Hak teâlâ, azametle buyurur:

— Ey kulum, sana zulüm olunmaz. Zira, sen bu kelime-i şahadeti hâlisen söylemişsin. Şimdi, mükâfatını göreceksin.

Gerçekten, o mini mini kâğıtta yazılı kelime-i şahadet, o ağır günah yükünden daha ağır gelir ve terazinin sağ kefesini oturur, günah yüklü sol kefesini de yukarıya kaldırır.

Evet, ismullah ile hiçbir şey beraber olamaz. İsmullah, cümleye galiptir. Hâlisen, muhlisen söylenen bir kelime-i şahadet, söyleyeni bu derece günahkâr dahi olsa affettirir ve cennete girmesine vesile olur. Gördün mü bir kerre tevhit etmenin ne demek olduğunu? Allah demenin, Rabbini zikretme-

nin hayrını ve faydasını? Akıllı olan, benim aklım var diyen daima tevhid eder, Mevlâ'sını zikreyler, Rabbini hiç unutmaz. Allahu teâlâ da elbette o kulunu unutmaz ve onu en müşkil zamanlarında yâdeyleyler. Evet, akıllı olanlar kendi fânîliklerini bilirler de bâki olan Allahu teâlâ'ya hamd-ü senâ ederler. Ona kıyam, ona rükû ve ona secde ederler. Onun rizasını almağa çalışırlar. Her kim, Allah'tan razı olursa, Allahu teâlâ da ondan razı olur. Az yaşa, çok yaşa âkibet gelir başa! İşin sonu ölüm değil mi? Nasıl olsa, ona döneceğiz. Herkes ölür ama, iman ile geçer mi? İşte, en müşkil soru budur!.. Bir kimse, islâm fitratı üzerine mü'min olarak doğar, islâm olarak yaşar, fakat kâfir olarak ölebilir. Bilmiş olunuz ki, imanın hıfzına sebep ancak ibadettir, tâ'attir ve iymansız olarak ölmekten sakınmaktır. Herhangi bir kimsede, iymansız ölmek korku ve endişesi bulunmazsa, ne'uzü-billâh onun bu hali iymansız çene kapamasına sebep olabilir. Hz. Yusuf aleyhisse-lâm, ulül-azim peygamberlerden iken:

تَوَفِّيْ مُسْلِمًا وَالحَقِيْ بِالصَّالِحِيْنَ

Teveffeniy müslimen ve elhıkniy bis-sâlihiyn...

Yusuf : 101

Meal-i münifi : Beni, müslim olarak öldür ve salihlere ilhak eyle...
diye dua ettiğini, Kur'an-ı azim haber veriyor.

**İyman benim ile olsun,
Kalbim senin ile dolsun,
Günahlarım bunda kalsın,
Mevlâ iman ile gönder..
Sensin Kerim, sensin Gani;
Yoldaş eylegil imanı,
Âhir derler şu zamanı,
Mevlâ iman ile gönder...**

**Ey aziz kardeşim, ey hak yoldaşım!
Görmüyor musun? İşitmedin mi? Okumadın mı? Okuduğun halde unuttun mu? Bir günde farzı, vâcibi ve sünneti ile**

40 rekât namaz var. Namazının her rekâtında Fatıha-i celileyi okuyorsun ve İHDİN-AS-SIRAT-EL-MÜSTAKİYM diyorsun:

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

Ihdin-as-sirat-el-müstakiym

Bu âyetin mâna-i münifi : **Yâ Rab! Bizi, razı olduğun din-i islâmda sabit-kadem eyle! İymanlı yaşat, iymanlı öldür..** Evet, bu âyet-i kerimeyi okurken böyle diyorsun. Tek başına namaz kıldığın veya bu âyeti okuduğun zaman da: (Beni, Sırat-ı müstakimde sabit ve daim et...) demiyorsun ve (BİZİ) diyerek cemi sığısıyla söylüyorsun. Neden? Zira, (BİZİ) diyerek dua etmenin sebebi; veliler, şehitler, saidler, salihlerle birlikte demektir. Allahu teâlâ'nın onlara olan lûtuf ve muhabbetinden senin de onlarla birlikte sırat-ı müstakim olan din-i mübiyn-i islâmda sabit kılacağını biliyor ve umuyorsun. O halde, düşün bakalım! Eğer, iymanla göçmemek, göçememek korku ve endişesi bu derece ehemmiyetli, mühim olmasaydı, günde en az 40 kerre Rabbimizden iymanla göçmeyi talep ve niyaz eylemekle emrolunur muyduk?

Aman kardeşler, dinde yoldaşlar! İymanlarımızı korumağa ve kurtarmağa çalışalım. İymanlarımızı kurtarabilirsek, gerisi cidden ve hakikaten kolaydır. Şefaati Hazret-i Kur'an ve şefaati Nebiyyi âhir zaman var. Şefaati evliyâ'ullah var. Bu şefaate nail olamayarak nâra girsek dahi, sonunda yine de kurtuluş ümidi var. Buna karşılık, mâ'azallah iymansız ölür, dinsiz olarak çene kaparsak, korkunç azaplar var. Hem, bu azap ebedî ve daimî olacaktır. İymansızların görecekları azap, kat'iyyen azalmayacak, belki hergün biraz daha çoğalacaktır. Allah azze ve celle hazretleri, Kur'an-ı azim-ül-bürhanında böylece haber verip bildiriyor.

Diğer taraftan, iymanlı olmakla iymanda bulunmamızın sevapları da var. Arkamızdan okunacak Kur'an-ı kerim ve yapılacak diğer hayır ve hasenât, ebedî âlemde rahatlamamıza sebep olabilir. İymansızların ise, ölümlerinden sonra arkalarından dünya dolusu altın sadaka verilse, onlara hiçbir faydası olmayacaktır. İsbatı da, şu âyet-i kerimedir :

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدٍ مِنْهُمْ مِثْلُ الْأَرْضِ
ذَهَبًا وَلَوْ افْتَدَىٰ بِهِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ

*innelleziyne keferû ve mâtû ve hüim küffârün felen yukbele min ahadihim mil'ül-ardi
zeheben ve lev iftedâ bih ulâ'ike lehüm azabün eliyümün ve mâ lehüm min nâsırıyn.*

Al-i-Imran : 91

**Şüphe yok ki, kâfir olup da küfür halinde ölenler velevki dünya dolusu altınları olsa da, kendilerini kurtarmak için fe-
da etseler, hiçbiri aslâ kabul olunmayacaktır. Onlar için elim
bir azap vardır. Onların, yardım edip azaptan kurtaracak kim-
seleri de yoktur.**

Nice evliyâ, son nefeslerinde iymansız olarak çene kapadı-
lar. Nice kâfirlere de, son nefeslerinde iman ve islâm na-
sip oldu.

HİKÂYE

Hasan-ül-Basri hazretlerinin evinin alt katında bir kâfir komşusu vardı. Bu adam, birgün hastalandı. Hasan-ül-Basri düşündü, gerçi komşusu kâfirdi amma, komşuluk hakkı vardı. Cenab-ı Fahr-i risalet efendimiz de hasta olan gayr-i müslimleri hastalıklarında ziyaret eder, onları münasip lisanla Hak dine dâvet eylerdi. Karar verdi ve hasta olan gayr-i müslim komşusunu ziyarete gitti. Adamcağız, bitap yatağında yatıyor ve inliyordu. Hal ve hatır sordu, geçmiş olsun dedi ve sözü döndürüp dolaştırıp mâneviyata getirerek:

— Ey komşu! dedi. Gel, Allahu teâlâ'nın varlığına ve birliğine ve Resûlünün gerçekliğine şehadet et, dünya ve âhi-rette saadet ve selâmete er!

Komşusu, yatağında doğrulmağa çalışarak cevap verdi:

— Yâ imam! Allahu teâlâ, bana yardım etmeyince, benim imanımı dilemeyince, ben kim oluyorum ki ona talip olabileyim, hak ve gerçek olan doğru yola gireyim?

Allahu teâlâ dilemeyince, kul dileyemez. Kul, Allahu teâlâ'dan razı olmayınca, Allahu teâlâ da kulundan razı olmaz.

Hasan-ül-Basrî hazretleri bu doğru sözler karşısında bir şey söyleyemedi ve sustu. Bir ara, gözü odanın bir köşesinde bir leğen bulunduğunu gördü. Kendi katından bu leğene su damlıyordu. Sordu:

— Acaba, bu leğene damlayan sular, bizim kattan mı geliyor?

— Evet yâ imam!

— Fesübhanallah! Peki, ne zamandan beri bu su böyle damlıyor?

— Tam otuz yıldır, senin aldığın abdestin suyu bu oda-ya sızıp damlamaktadır. Ama ne zararı var? Komşumuzsun, leğen dolunca bahçeye döküveriyoruz. Bize incineceğini düşünerek mes'eleyi size de haber vermedik.

— Şu halde bana hakkını helâl et! Eğer, bunu zamanında bildirmiş ve beni uyarmış olsaydın, yıllardır sizi böyle rahatsız etmezdik. Sızan yeri tamir ettirir, sizi bu tedirginlikten kurtarırdık.

— Vallahi hatırının kırılmasından çekindim. Haber verseydik, tamir ettireceğini biliyordum. Buna rağmen, bana kırılacağından korktum. Hem de komşu olan zahmeti kendisi çeker ve komşusunu üzmez diye düşündüm. Komşu komşuya yâr olmalı, bâr olmamalıdır, değil mi?

— Öyledir, öyledir ya! Ey ihtiyar, bana doğru söyle... Senin bu sözlerinde iymana âşinalık görünüyor. Senin bu ahlâkın ve tutumun, iman sahibi bir mü'minin ahlâkını andırıyor. Gel, tevhid et ve rahata er, iki cihanda da aziz ol.

— Yâ imam! Sen, asrımızın âlimlerindensin. Neden bana imanı zorla kabul ettirmek istiyorsun? Allahu teâlâ, bana hidayet kapılarını açmazsa, beni kulluğuna kabul etmezse, bana talip olmazsa, ben nasıl iymana gelebilirim?

Hasan-ül-Basri hazretleri, komşusunun iman etmesinden ümidini keserek ricada bulundu:

— Öyle ise, bana hakkını helâl et! diyerek gitmeğe hazırlandı.

Hasta, ellerini ona doğru uzatarak âdeta yalvardı:

— Gitme ya Hasan, gitme!.. Yaklaş bana doğru, hak-kım sana kat kat helâl olsun, sen de bana hakkını helâl et ve bana iman telkin eyle... Zira, şu ânda hidayet kapısı aralandı, beni de iymana ve islâma kabul ediyorlar. Gönlümden küfrün zulmeti kalktı, kalbim iman ile doldu, göğsümde aşk eseri zâhir oldu, bedenimin bağları çözüldü ve bende kelime-i şhadete istidat zuhura geldi.

Hasan-ül-Basri, kendisine iman telkin ve kelime-i şehadeti talim için yanına yaklaştığında, hasta adam büyük bir neş'e ve sürûr içinde konuştu:

— Yâ Hasan! Sen sus... Dur ve bekle, zira, şu ânda hak celle ve alâ hazretlerinin dergâhından bana vasıtasız mâ'rifet bâbı küşâd olundu, Rabbim bana iman ve şehadeti telkin buyuruyor, diyerek yüzünü kibleye yöneltti ve **EŞHEDÜ EN LÂ İLÂHE İLLALLAH VE EŞHEDÜ ENNE MUHAMMEDEN ABDÜHU VE RESÛLÜHU** dedikten sonra **ALLAH ALLAH** sayhaları ile canını hakka teslim etti.

Ey hak yolcusu!

Olmaz, olmaz deme! Olmaz, olmaz!.. Bu zatın, imana nail olmasına güzel ahlâklı olması sebep olmuştur. Hasan-ül-Basri hazretleri gibi bir zat-ı akdesin hürmet ve himmetiyle son nefesinde şeref-i iman ile müşerref olmuştur. Şu halde, güzel ahlâk nasıl ki insanın imanına sebep oluyorsa, çirkin ve kötü ahlâk da mâ'azallah iymansızlığa sebep olabilir.

Hasan-ül-Basri hazretleri, bu hali görünce ağlayarak başına topraklar saçtı, saçını ve sakalını yoldu, üst-başını parçaladı. Kendisine, bu halinin sebebini sorduklarında, olup bitenleri bütün tafsilât ve teferruatı ile herkese anlattı:

— Yâ imam! dediler. Bu ağlanacak hal değil, belki sevinilecek bir haldir. Senin himmetinle bir zat imana geldi. Neden Rabbine şükretmiyorsun?

Hasan-ül-Basri hazretleri cevap verdi:

— Siz bir âlemde, ben ise bir âlemdeyim! Siz bir düşüncede, ben ise bir düşüncedeyim! Siz, benim halimi ve neden ağladığımı bilemezsiniz ki... Bu zat, seksen yıl küfür yolunu tuttuğu ve haktan bigâne kaldığı halde, son nefesinde kendisine hidayet kapısı açıldı, başına kulluk tâcı konuldu, vasıtasız iman nasip oldu ve cennât-ı âliyata yol buldu. Ben ise, seksen yıldır — El-Hamdü lillah — iman yolundayım. Ama, son nefesimde halimin ne olacağını bilemem? Eğer, son nefesimde hidayet kapısını yüzüme kapatırlarsa, beni islâm-dan reddederek şakilerden kılarılarsa, seksen yıldır tevhid ile açılıp kapanan çenem iymansız kapanırsa halim nice olur, diye ağlıyorum. O zatın âkibetine değil, kendi nefsimde gözyaşları döküyorum:

**Çağla derviş Yunus çağla,
Sen özünü hakka bağla,
Ağlarsan başına ağla,
Elden vefa yoğa benzer...**

Evet, nice kâfire son nefesinde iman nasibolur ve nice veliye de iymansız olarak âhirete göçmek kaygusu düşmüştür. Allahu azim-üş-şân, imanımızı yoldaş eylesin (Âmin),

Şunu da bilmiş ol ki, ibadetlerinde u'cub ve kibire düşenler, şeytanın yoldaşlarıdır. Bu gibiler, ne kadar ibadet ve tâ'atte bulunsalar da, bütün ibadetleri hak katında merduttur. Nasıl ki, İblis de hak katından merdut olmuşsa, ibadetine u'cub ve kibir karıştıranlar da aynen öyle merdut olurlar. Böyle bir hal ise — Mâ'azallah — imanın selbolunmasına yol açar. Unutmamalıdır ki, İblis insanı türlü yollarla ve çeşitli hiylelerle azdırır ve sapıttırır. İnsanı, ibadet ve tâ'atten men'edemezse, suret-i haktan görünerek : (Bu dünyada senden iyi kimse yok, sen büyük bir âlimsin, ibadet ve tâ'atin var, bütün mahlûkat arasında hakka en yakın olan sensin!) gibi sözlerle nefesine gurur telkin ederek, u'cuba düşürür. Sonunda da yapılan bütün ibadet ve tâ'atler hebâ olur ve o kimsenin nâra müstehak olmasına yol açar. Bir çokları, böyle iğfallerle helâk olmuşlardır. Bazılarına: (Gerçi sen ibadet etmiyorsun ama, bak senden iyisi yok.. Bir çok meziyetlerinle sen ibadet edenlerin hepsinden daha iyisin ve üstünsün... Senin kalbin temiz, onlar ibadet ediyorlar ama, kalpleri çifit çarşısı gibi...) yolunda telkinlerde bulunarak onları kulluk görevlerini yapmaktan alıkoyar. Bir çok gafiller, buna kanmış ve kapılmış, sonunda hüsrana uğrayarak helâk olmuştur. İnsan; hem kalbini, hem kalıbını temizlemeli, hem de ibadet ve tâ'atte kusur etmemelidir. Nefsini herkesten küçük görmeli, meselâ bir kâfirle konuştuğu zaman: (Buna iman nasibolursa, cennete girer. Oysa, ben imanımı kaybedersem halim nice olur?) diye düşünmeli, kendisinden yaşlı birisiyle konuştuğu zaman : (Bu zat benden yaşça büyüktür. Hiç şüphe yok ki, Hakka benden fazla ibadet ve tâ'atte bulunmuştur.) diye ona saygı beslemeli, bir gençle konuştuğu zaman : (Bu genç yaşça benden küçüktür. Hiç şüphe yok ki, benim kadar günah işlememiştir.) diye onu sevmelidir.

İbadet ettiği zaman: (Rabbimin tevfik ve inayeti olmasaydı, ibadet edemezdim.) demeli, sadaka ve zekât verdiği zaman : (Rabbim verdirmeseydi, veremezdim.) diye düşünmeli, hiç birisini kendisine mal etmemeli ve hepsini Allahu teâlâ'nın lûtfu olarak kabullenmeli, velilerin, salihlerin ibadetlerini gözönüne getirerek, onların yaptıkları yanında kendi yapabildiklerinin hiç mesâbesinde olduğunu hatırlamalı, Allah yolunda yalnız malını değil, canını ve herşeyini verenleri

düşünerek, yoksullara ve muhtaçlara yapabildiği yardımlardan mağrur olmamalı, yaptığı hayır ve hasenatın Allahu teâlâ'nın tevfiikiyle olduğunu bilmeli, kötülükleri ise kendisine yormalıdır. İnsana lâyıık olan, işte bu hasletlerdir :

**Gel, benlik eyleme nefsini öldür;
Hak yoluna canın armağan götür,
Kin ile kibiri aradan kaldır,
Getirme benliği, yükü neylersin?**

HİKÂYE

Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz hazretleri, Mi'râc-ı güzinden avdet buyurdıklarında, Allah azze ve celle şeytanı gönderdi:

— Yâ Muhammed! dedi. Sen, bu gece mi'raca mı vardın? Aleyhissalâtü vesselâm efendimiz :

— Sen nereden biliyorsun benim mi'raca vardığımı? diye sorunca, şeytan:

— Bu gece, bütün melekler senin mi'râcını kutluyorlardı. Dünyayı çevreleyen gökyüzünde, gümüşten bir hücre gördün mü? İşte, o hücre benimdi ve ben orada 1000 yıl Rabbime ibadet ettim. İkinci kat gökyüzüne vardığında kızıl altundan bir hücre gördün mü?

— Evet, gördüm...

— O makam da benimdi. Orada da Rabbime 1000 yıl ibadet etmiştim. Şimdi, o makam virandır. Üçüncü göğe vardığında, ak inciden yapılmış bir hücre gördün mü?

— Evet, gördüm...

— Orası da bana aitti. O makamda da, 1000 yıl Rabbime ibadet ettim. Dördüncü gökte, kızıl yakuttan bir hücre gördün mü?

— Evet, gördüm...

— Vaktiyle o da benimdi ve ben orada da 1000 yıl Rabbime ibadet ettim, hâlen orası da virandır. Beşinci gökte, yeşil zümrüitten bir hücre gördün mü,

— Evet, gördüm...

— Altıncı ve yedinci gökteki makamlarım, hepsinden â'lâ ve râ'nâ idi. Herbirinde biner yıl Rabbime ibadet ettim. Arş önünde de bin yıl, ibadet ettim, kürsüye çıkıp meleklerle vaaz-ü nasihatte bulundum ve sonunda gönlümde u'cub ve ki-

bir belirlediğinden, rahmet-i ilâhiden merdud oldum, dedi ve hâ'ib-ü hâsir huzur-u Habib-i Kibriyâ'dan ayrılıp gitti.

Ey rizayı Hakka talip olan aziz cemaat :

İyi bilmelisin ve iyice bellemelisin ki; zerre kadar iyman, insanı cennete ilettiği gibi, zerre kadar kibir de insanın cehenneme girmesine sebeb olacaktır. Zerre kadar kibiri olan kimseye, cennet haram kılınmıştır. Kibirlielerin mekânı cehennemdir. Orası, ne kadar çirkin ve kötüdür. Tevazu sahibi ol ki, cennete giresin. Zira, iymanın alâmeti TEVAZÛ ve küfrün alâmeti de KİBİR'dir.

İmdi, akılı olana bu kıssa kâfidir. İnsan, yıllarca ibadet ve tâ'atte bulunsa ve fakat kalbinden kibir ve u'cubu gideremese, sonunda tıpkı şeytan gibi rahmet-i ilâhiden dûr olur. U'cubu terketmemek, ibadet ve tâ'atine güvenmek, herkesi kendisinden aşağı görmek, kibirlenmek, şeytan sıfatlarındandır. Bu gibilerin âhir ve âkibetleri hüsrandır. İymansız olarak âhirete gitmelerine sebeptir. U'cubu, kibiri, riyâyı terketmek ise, mucib-i gufran ve câlib-i rizayı Rahmandır, devam-ı iymandır.

Şu gerçeği hiç unutmamalıdır :

Kalp hastalıkları, aşağıda sayacağımız yedi çirkin sıfattır. Bunları zamanında teşhis ve tedavi eden, ebedî hayata kavuşur. Kalbin mâ'nevî hastalıkları şunlardır :

1. U'cub
2. Riyâ
3. Hased
4. Kibir
5. Kin
6. Mal sevgisi
7. Makam sevgisi

Bunlara bağlı iki sıfat daha vardır. Biri şehvet ve diğeri haram yemektir. Bu kötü ve çirkin sıfatlardan kurtulamayanların âkibetlerinden korkulur. Bu çirkin sıfatlar, kişinin iymansız olarak âhirete gitmesine sebeb olur. Bu kalp hastalığının tedavisi ise şöyle olur:

U'cubun tedavisi; ibadet ve tâ'atine güvenmemek, Allahu teâlâ'nın lûtuft ve keremine sığınmak ve güvenmektir.

Riyânın tedavisi; ne derlerse desinler, insanların dediklerine uymamak, hakkın rızasına talip olmak, ne yapılacaksa Allah için yapmaktır.

Hasedin tedavisi; kimsenin malına ve canına göz dikmemek, herkesin elinde bulunan nimetin devamını Allahu teâlâ'dan dilemektir.

Kibirin tedavisi; herkese karşı alçak gönüllü ve mütevazi olmak, şimdi bulunduğu hali değil, vaktiyle baba sulbünden bir katre meni olarak ana rahmine kan pıhtısı halinde düştüğünü ve öldükten sonra da çürüyüp toprak olacağını düşünmek, karşısında bulunan herkesin de aynı halde ve aynı maddeden vücuda geldiğini hatırlamak, bu bakımdan kimseden farklı ve üstün olmadığını bilmektir.

Kinin tedavisi; başta Resûl-ü zişân efendimiz olmak üzere bütün Nebîleri ve velîleri kendisine örnek ve rehber seçmek, onların düşmanlarından öç almak şöyle dursun, hayatlarına kastedenleri dahi affettiklerini gözönüne getirmektir. Kendisine kötülük edenlere, kötülükle değil, tam tersine iyilikle muamele etmektir.

Mal sevgisi hastalığının tedavisine gelince; risâlemizin başında da açıkladığımız gibi malın fâni, gelip geçici ve elden çıkıcı olduğunu, malı verenin de alanın da Allahu teâlâ'dan başkası olmadığını düşünerek mala meyil ve muhabbet etmemek ve Mâlik-el-mülk olan Rabbine muhabbet etmektir.

Makam sevgisi hastalığından kurtulmak için de, kendisinin o ânda işgal ettiği ve pek güvendiği makamın, kendisinden önce başkaları tarafından işgal edilmiş bulunduğunu düşünmek, onlar nasıl ölümden kurtulamamışlarsa, birgün ecelin kendisine de gelip çatacağını hatırlamak, bu makamın, onların ölümlerinden sonra kendilerine hiçbir yararı bulunmadığı gibi, kendisine de hayrı olmayacağını akıldan çıkarmamak, ne kadar yüksek bir makam işgal ederse etsin, kendisinden ve herkesten büyük bir Allah bulunduğunu ve önünde sonunda bütün mahlûkatın ona rücû edeceklerini, herkesin yaptıklarından dolayı hesaba çekileceğini tefekkür ve tezekkür etmektir.

**Müslüman denir hakikatte hemen onlara ki,
Vermediler dü-cihana dil, Hüdâ'ya taptılar;
İlimle â'male mağrur oluben çok kimseler,
Gittiler rah-ı dalâle, Rah-ı haktan saptılar...**

Ey ihvan-ı din-i mübiyn!

Allahu teâlâ, seni ve beni bu kötü ve çirkin sıfatlardan korusun... Aklım erdiğince bu kalp hastalıklarının tedavisi

hakkında öğütler verdim. Ancak, unutmamalıdır ki, bu hastalıkların tedavisi için Rabbimizin tevfiği şarttır. Tevfik-i Rahman olmazsa, kimse bu hastalıklardan kurtulamaz. Cenab-ı Hak, cümlemize gören ve gördüğünden ibret alabilen göz, işiten ve işittiğinden hisse kapan kulak, merhametli bir kalp ve her işimizde basiret ve hassasiyet ihsan ve inayet buyursun. Âmin, bi-hürmeti seyyid-il-mürseliyn ve bi-hürmeti Tâ-Hâ ve Yâ-sin ve selâmün alel-mürseliyn vel-hamdü lillahi Rabbil-âlemiyn, bu risâlemizin kabul ve dualarımızın makbul olması için el-Fatiha...

ENVÂR - ÜL - KULÛB (Kalblerin Nurları)

DERS: 2

M Ü N D E R E C A T :

Et-Tahrim sûre-i celilesinin 8. âyet-i kerimesinin tefsiri - Nasuh tövbesi ne demektir - Tövbenin ehemmiyet ve fazileti - Tövbe edenlere bahş ve ihsan buyurulacak ilâhî ni'metler nelerdir - Cüneyd-i Bağdadî hazretlerinin tövbe hakkındaki irşâdları - Tövbeyi tâ'cil etmenin lüzum ve faydası - Tûl-i-emel nedir - İbadet ve tâ'atte bulunmadıkları halde kalplerinin temiz olduğunu ileri sürenlere haklı bir sitem - Rabia't-ül-Adviye sultanın münkereyne cevabı - Telkin-i meyyit niçin yapılır - Şeytanı en çok korkutan nedir - Lokman aleyhisselâm kıssası - Zinnûn-u Mısri hazretlerinin Hira'da gördükleri - Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimizin tövbe hakkındaki buyrukları - Behlûl-ü Dâna ile Bağdat kadısının yemek, sohbet ve uyku hakkındaki görüşmeleri - Cebrail aleyhisselâmın Fira'undan aldığı hüccet - Muhyiddin Üftade hazretleriyle bir papaz kıssası - İbrahim aleyhisselâm zamanında olmuş bir vak'a - Bayezid-i Bestamî hazretlerinin bir irşâdları - Abdullah-il Mübarek hazretlerinin bir irşâdları - Rabbine isyan eden bir kulun ağlamasının sebebi neydi - İbrahim Edhem hazretlerinin Kâbe-i Muazzamayı tavafları - Kur'an-ı kerimin bazı âyetleri hakkında Resûl-ü zişân efendimizin buyurdıkları - Tövbe edenlerin günahlarının hasenâta tebdil olunabileceğine dair büyük bir müjde - Bir günahkârın affı ilâhiyye mazhar olması - Hz. Ömer'le karşılaşan bir gencin içkiye tövbesi - Kıyamette tövbe-kârlara bahşolunacak bazı imtiyazlar - Tövbe eden ve tövbeleri kabul buyurulan kişilerde bulunması gerekli sıfatlar - **Dua.**

Sallû alâ seyyidinâ Muhammed
Sallû alâ mürşidinâ Muhammed
Sallû alâ şems-id-Duhâ Muhammed
Sallû alâ bedr-id-dücâ Muhammed
Sallû alâ nûr-il-Hüdâ Muhammed

El-evvelü Allah.. El-âhirü Allah.. Ez-zâhirü Allah.. El-Bâtinü Allah.. Hayrihi ve şerrihi min'Allah.. Men kâne fi kalbihi Allah.. Fe-mu'inuhu ve nâsıruhu fid-dâreyni Allah..

Rabbışrahli sadri ve yessir-li emri vahlül ukdeten min lisanı yefkahu kavli ve ufevvidu emri ilallah vallahü basiyrün bil-ibâd..

Sübhanেকে lâ ilme lenâ illâ mâ allemtenâ inneke ent-el alim-ül hakim.. Sübhanেকে lâ fehme lenâ illâ mâ fehmemtenâ inneke ent-el-cevvâd-ül-kerim..

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا

*E'uzü billâhi min-eş-şeytan-ir-raciym Bismillah-ir-Rahman-ir-Rahiyim
Yâ eyyühelleziyne âmenu tâbü ilâllahi tevbeten nasuhâ...*

E't-Tahrim : 8

Meal-i münifi, (Ey iman edenler! Allahu teâlâya günahlarınızdan nasuh bir tövbe ile, sıdk ve ihlâs ile, ölünceye kadar bir daha günah işlememek üzere nefsinе öğüt veren tövbe-kârlar gibi tövbe edin.)

Ey benim varlığıma ve birliğime, bütün noksan sıfatlardan münezze ve bütün kemal sıfatlarıyla muttasıf olduğuma, suçları, kabahat ve günahları affederek yarlıgıyacağıma iman eden, cennetime tâlip, rizayı ilâhime ragıp, cemalime âşık olanlar!

Eğer, bana gerçekten iman ettinizse, birgün huzur-u ilâhime gelerek bana bütün hayatınızın hesabını vereceğinize sadakat ve samimiyetle kuşkusuz inanıyorsanız, bu dünya

âleminde işlediğiniz suçların hepsine tövbe ve nedamet ediniz, kabahat sınırını aşmasa bile o suçları bir daha işleme-yeceğinize ve o çirkin ve kötü davranışları büsbütün terkede-geğinize, ölünceye kadar bir daha tekmil kabahat, hata ve günahlardan sakınıp kaçınacağınıza, onları hatırladıkça ne- damet ve pişmanlık duyacağınıza, kendi kendinize ve bana söz vererek hakka rücû ediniz.

İşte, böyle bir tövbe NASUH TÖVBESİ'dir ki, tövbe edi- len suç, kabahat ve günahları tamamıyla terketmek, onları bir daha aslâ işlememek, ömrün artakalanını Hakka itaat etmekle geçirmeğe ahd ve azmetmek, Hakka hakkıyla kulluk ve ita- atte bulunmak, bütün kötülüklerden arınmış olarak teslim-i ruh etmek ve öylece vuslâta yetmekle mümkün olur.

Sözün burasında, bir gerçeği dikkatinize sunmakta fay- da ve yarar vardır. Allahu azim-üş-şân, Kur'an-ı azim-ül-bür- hanında:

التَّائِبُونَ الْعَابِدُونَ

Et-tâ'ibûn-el âbidune..

Et-Tevbe : 112

Meal-i münifi : **O, bütün suç, kabahat, kötülük ve günah- larından tövbe edenler, sıdk ve ihlâs ile Hakka ibadet eyle- yenler...**

buyurmaktadır. Bu âyet-i kerimede her türlü ibadetlerden önce tövbe etmemiz gerektiğine işaret buyurulmaktadır. Ha- kikaten, herşeyden önce bütün kötülüklerden, suçlardan ve günahlardan ötürü tövbe etmek lâzımdır ki, ibadet ve tâ'atin zevkine ve hazzına varabilelim. Netekim bir diğer âyet-i ce- lilede de şöyle buyurulmaktadır:

إِنَّا لِلَّهِ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ

Innallâhe yuhibbüt-tevvâbiyne ve yuhibbül-mutatahhiriyn...

El-Bakara : 222

Meal-i münifi : Allahu teâlâ, günahlarından tövbe edenleri sever ve her türlü kötülük ve kirliliklerden arınanları da sever.

Demek oluyor ki, Allah azze ve celle önce tövbe ve nedametle hakka rücû ederek içlerini ve sonra da su, sabun ve saire ile dışlarını temizleyip her iki mânada da arınanları sever. Dikkat buyrulursa, bu âyet-i kerimede de tövbe edenler önce zikrolunmuştur.

Pek iyi; böyle yaparsak ne olur?

Bu sorunun cevabını da, yine düstur-u mükerremimiz olan Kur'an-ı azim beyan buyurmaktadır:

عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ
وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا آتِنَا لَنَا نُورَنَا وَآغْفِرْ لَنَا
إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Asâ Rabbüküm en yükeffire anküm seyyi'âtiküm ve yüdhibeküm cennâtin tecriy min tahti'h-el enhâr yevme lâ yuhzillah-ün-Nebiyye velleziyne âmenû md'ahu nûrühüm yes'a beyne eydiyhim ve bi-eymânihim yekulüne Rabbenâ etmim lenâ nûrena vagfir lenâ inneke alâ külli şey'in kadir.

Et-Tahrim : 8

Meal-i münifi : Olur ki, Rabbiniz celle şâne günahlarınızı örter de, sizi altında ırmaklar akan cennetlere koyar. O gün, Allahu teâlâ; peygamberini ve onunla beraber olan mü'min kullarını utandırmaz, üzmez. Sırat'ı geçerlerken o mü'minlerin nurları önlerinde ve sağlarında yürür. Münafıkların ise, nurlarının söndüğünü görünce : (Ey Rabbimiz! Nurumuzu sönmekten koru, tamamla ve o nurunu bizden ayırma, bizi yarlığa, af ve mağfiret buyur, muhakkak ki sen herşeye hakkıyla kadirsin.) derler.

Biraz daha açıklayalım:

Merhameti bol, biz âciz ve günahkâr kullarına karşı ihسان ve mağfireti mebzûl olan Allahu teâlâ, tövbelerimizi kabul buyurarak suçlarımızı, isyanlarımızı, hata ve nisyanlarımızı bağışlar ve bizleri ni'metlerinin en büyüğü olan cenne-

tine idhal eder. Bizleri, ebedî saadete eriştirir, gözlerin görmediği, kulakların işitmediği, insan aklının eremediği, dillerin ve kalemlerin tarif ve tavsifinden âciz kaldığı, kalplerin ve hayal gücünün gözönüne dahi getiremediği cennetine kabul buyurur. O cennet ki, çevresi zümrüt gibi yeşilliklerle süslü ağaçlarının altından nehirler akar, dünyada benzeri olmayan çiçeklerle özenmiş ve bezenmiş tarhları ortasında saraylar ve köşklerle süslenmiş türlü türlü, çeşit çeşit ni'metlerle mü'minler için hazırlanmıştır.

Bahusus, Allah ve Resûlüne iyman eden ve tövbelerinde sâbit olan mü'minler, kabrin vahşetinden, kıyametin dehşetinden, günah ve mâ'siyetlerinin hesabını vermek haşyetinden de emin olurlar, Resûl-ü zişân ile beraber olanlar aslâ utanıp üzülmezler, her türlü azap ve ıktaptan âzade ve âsude kalırlar.

Mahşer yerinde mü'minlere bahş ve ihsan buyurulan nur, onların önlerini ve yanlarını aydınlatır, dünya hayatında sırat-ı müstakimde oldukları, hak bildikleri islâm yolundan, hakka varan o doğru yoldan ayrılmayarak iyman nuruyla yürüyüp gittikleri gibi, âhîret hayatında da gece karanlığından daha zulmetli, her adımı meşakkat ve eziyetli sırat üzerinden de iyman ve islâm nurlarıyla önleri ve yanları ışıllı ışıllı aydınlanarak sâlimen geçer giderler. Dünya sıratını ve hayatını emniyet ve selâmetle nasıl geçmişlerse, üçbin yıllık sıratı da nurları sayesinde öylece çabucak geçerler.

Oysa, içleri küfür ve isyan ile dopdolu olduğu halde, dışları islâm gibi görünen münafıkların nurlarıysa, kıyamette sönüverir ve onlar küfür ve nifaklarının karanlıkları içinde kala kalırlar. Esasen, dünya hayatında kalpleri nifak zulmetleriyle kararmış bulunduğundan, zâhîren müslüman görünmelerine mukabil kendilerine muvakkaten verilen nur da sönüverir. Bunların, karanlıklar içerisinde kaldıklarını gören mü'minler, kendi nurlarının da sönmesinden kaygulanarak :

— Yâ Rab! Bizim nurlarımızı söndürme, geçmiş günahlarımızı af ve mağfiret buyur, zira sen herşeye hakkıyla kâdîrsin, derler.

Bu söylediklerime şaşmayın! Dünya hayatında, nifakları meydana çıkan, içleri başka ve dışları başka türlü olan, özleri sözlerine uymayan münafıkları görünce:

— Aman yâ Rabbi! Şunlar gibi bizim de iyman nurumu-

zu söndürme, hallerimizi onların hallerine döndürme! diye dua etmiyor muyuz?

İşte, kıyamet günü de, iman nurlarının sönuverdiğini görünce de, iman ve islâm nurlarımızın sönmemesi için Rab-bimize aynı şekilde tazarrû ve niyazda bulunacağımızı, Allah azze ve celle bu âyet-i kerimede bize ihtar buyuruyor.

Ey âşık-ı sadıklar:

Ehl-i iymana yakışan, irfan ve iz'an sahibi olanlara ya-raşan bu fâni dünya hayatında Allahu teâlâ'ya isyanda bulun-mamak, ona kulluk ve itaatte daim ve kaim olmaktır. Çün-kü, Allahu azim-üz-gânın emirlerine hakkıyla ve tamamiyle uymak, nehiyelerinden lâyıkı veçhile sakınmak ve kaçınmak, Allah'tan korkan ve ona kul olmaya niyyet edenlerin başlıca sermayeleridir. Bunun için de, bütün günahlara tövbe ede-rek, Hakka isyanı terketmek, Allah yoluna girmek, vuslât yolunun sonu olan makam-ı sıddıkiyyete ermek isteyenler, Hakka kurbiyetin ilk merhalesi, kulu hak rizasına eristirecek merdivenin ilk basamağı olan tövbeye sarılmalı ve o tövbe-lerinde sebat etmelidirler.

Hak yoluna sâlik ve Allahu teâlâ'nın fazl-ü kereminden bir hisseye malik olmak isteyenler, herşeyden önce tövbe ik-limine girmeli, işlediği kötülüklerden ötürü pişman olarak hu-zur-u hakka yüz sürmeli, af ve mağfiret niyaz eylemeli ve bir daha da o kötülüğe aslâ dönmemelidir. Tövbe iklimine girme-yenler, Allahu teâlâ'ya yakın olamazlar. Tövbe iklimine gire-bilen mutlu ve kutlu kişiler ise, Hakka yakın olmakla kalmaz, aynı zamanda rizayı ilâhiyyeye de nail ve vasılı-didar olur-lar.

Cüneyd-i Bağdadî kuddise sirruh buyurmuşlardır ki:

— Evveliyât, tam ve sıhhatli olmayınca yani temel sağ-lam bulunmayınca üzerine kurulan bina da sağlam olamaya-cağı gibi, tövbeleri sağlam olmayanların da nihayet ve âki-betleri hayır olmaz. Bidayet tahsil olmayınca, nihayette vasıl olunamaz. İsyân hastalığının ilâcı, ancak ve yalnız tövbedir ve o tövbe edilen günahı bir daha yapmamak üzere terket-mektir. İsyân hastalığına, tövbe edilmeksizin deva buluna-maz.

Tövbe etmek; zararı def ve Hak ile aradaki perdeyi ref'-etmektir. Kişinin isyanda bulunması ve suç işlemesi ise, Al-lahu teâlâ ile arasındaki yakınlığı uzaklığa saptırır ve ara-daki perde ve engelleri de artırır.

Tövbe, zararı def ve hicabı ref'etmek, dinde ve dünyada müstakim olmak ve hakka kurbiyyetle menfaatler sağlamaktır. Zararı def'etmek ise, elbette menfaati celbetmekten evvel gelir.

Kişi için, kendisine lâzım olan şeyi önceye almak elbette herşeyden önemlidir. Zira, Allahu teâlâ'ya itaat etmek ve merhamet-i ilâhiyyeye lâayık olmakla Hakka kurbiyyet nasip olur, kul azap ve ikaptan kurtulur, cenret ve cemale nail olur. Demek ki, işin başı itaattir. Sonra, tövbe gelir ve nihayet o tövbe edilen kötülüğü bir daha işlememek gerekir. Bütün veliyyullah, islâhına memur oldukları kişileri, herşeyden önce tövbeye dâvet ederler. Bütün ibadet ve tâ'atlerden önce, tâliplere tövbeyi önermeleri, onları isyandan el çektirip, daha sonra ibadet ve tâ'ate yöneltmeleri bu hikmete mebnidir. Çünkü, nefsin kötü sıfatları, ancak tövbe ve istiğfar ile arınabilir. Bir yandan isyan ve kötülükler içinde bulunan ve diğer taraftan hakka ibadet ve tâ'ate özenenlerin bu ibadetleri, onları Hakka vasıl etmez. Hattâ, belki haktan uzaklaştırır. Buna mukabil, tövbeye devam etmek, Hakka isyanı terkeylemek ve o tövbede sebat göstermek, işlediği kötülük ve suçlardan ötürü af ve mağfiret olunmasını niyaz etmek, gözyaşı döküp, pişman olmak insanı Hak yoluna iletir ve maksad-ı â'lâ olan rizayı Bâri'ye ulaştırır.

Peygamberân-ı izâm müstesna o mak üzere, her insanda buhül, yani tamahkârlık, gazap (öfke) riyâ, şehvet, kibir, dünyaya muhabbet ve yaşamak hırsı vardır. Allahu teâlâ'nın sevmediği, Resûlüllah sallallahü aleyhi ve sellem'in yerdiği bu kabîl çirkin sıfatlardan nefsi mutlâka kurtarmak gerekir. Bu sıfatları terketmeyenler, Hakka vuslât bulamazlar. Binaenaleyh, aklım başımda, iymanım ve vicdanım yerinde diyen her mü'mine lâayık olan, bu çirkin ve kötü sıfatlardan nefsini arındırmak, tövbe sabununu gözyaşlarıyla köpürterek bunlardan paklanmaktır. Bunu yapabilenler, nefislerini Kur'an-ı azimin nurlarıyla nurlandırır ve iki cihan serveri, âşıkların önderi, sadıkların rehberi, âhir zaman peygamberi olan Habib-i edib-i Kibriyâ'ya lâayık ümmet olabilmek şeref ve mutluluğuna erişirler. Böylelikle, kalplerine Hak korkusu ve Allah muhabbeti siner, bütün kötülükleri sifıra iner ve bütün darlık ve sıkıntıları da diner.

Eskiler TÛL-İ-EMEL derlerdi. Allahu teâlâ'yı unutarak, onun bahş ve ihsan buyurduğu sayısız ve hesapsız ni'metlere gafil olarak, yalnız dünya hayatını kazanmak, yalnız dünya

saadet ve selâmetini düşünmek ve netice itibariyle dünya için âhireti terketmek, âhîret korkularından, hesap, azap ve ıkap kaygularından habersiz gününü gün etmek, sonunu ve ne olacağını düşünmemek tûl-i-emeldir.

Buhül, yani tamahkârlık ve cimrilik dediğimiz şey ise, kendisi tatlısı ve tuzlusuyla karnını doyurduğu halde, çevresindeki yoksulu, aç, muhtacı düşünmemek yahut ne kendisi yemek, ne de başkalarına yedirmemektir ki, bundan Allahu teâlâ'ya sığınırız. Ma'nevî buhül ise Resûl-ü zişân aleyhi ve âlihi salâvatullah-il-mennân efendimiz hazretlerine salâvat-ı şerife getirmemektir.

Aleyh-is-salâtü ves-selâm efendimiz, günlerden bir gün Medine-i münevvere kabristanına şeref bahşetmişler ve görmüşler ki, mezarlık içinde bazı yerlerde çürümüş ve dağılmış insan kemikleri bulunmaktadır. Bir zamanlar, mağrur bir edâ ile kasılan kafaların kemikleri yerlerde sürünüyor. Doymayan ağızlara ve gözlere topraklar dolmuş, inci dişler yerlerinden dökülüp saçılmış, kol bir tarafa, ayak bir tarafa dağılıp yayılmış...

Buracıkta, bir müşahedemi anlatmadan geçemeyeceğim:

Boğaz köprüsüyle ilgili çevre yolu inşaatı için istimlâk edilen Edirnekapı mezarlığında bulunan annemle babamın kabirlerini, başka bir tarafa nakletmek için, bazı ihvân ve yaranımla oraya gitmiştim. Definlerinde hazır bulunduğumuz ahbablarımdan bir çoklarının kabirlerinin de yola gitmiş olduğunu gördüm. Kabirler eşilmiş, içindekiler deşilmiş, kafa, kol, el, ayak kemikleri ortalığa saçılmış, âdeta kıyamet gününden küçük bir örnek gözler önüne serilmiş... Mezarlardan birisinde, bir kuru kafa dikkatimi çekti. İçinde bir şey kımıldanıyordu. Merakla baktım ve bir yılanın göz boşluğundan içeri girdiğini ve diğerinden çıktığını hayret ve dehşetle farkettim. Kısa bir süre içinde bu hayret ve dehşetim, ibrete döndü. Kendi halimi düşündüm ve âkîbet kendimin de bu duruma düşeceğimi aklıma getirdim ve kendi kendime gayr-i ihtiyarî söylendim:

— Bütün bu hırs ve mücadele bunun için mi?

Kim bilir kimin kafasıydı? Bir zamanlar, o kuru kafanın içinde de düşünen bir beyin, bütün vücudu idare eden muazzam bir sinir sistemi vardı, noldu, nicoldu? Malım mülküm var diyordu, dostum düşmanım var diye öğünüyordu, eline bir kuruş geçse seviniyor, bir kuruşunu kaybetse yeriniyordu. Bir

zamanlar, o da bizim gibi yiyor, içiyor, gezip dolaşüyor, ağlıyor, gülüyor, üzülüyor ve seviniyordu. Bir tahta kurusu veya sivrisinek çıksa, tedirgin oluyor, yün veya pamuk döşekleri, ipekli yorganları beğenmiyordu. Belki de, en pahalı cinsinden değerli kumaşlardan elbise diktirerek giyiniyor, nice fakirin bir tabağına hasret olduğu nefis yemekleri elinin tersiyle itiyor, olur olmaz herkesle ahbaplık edip, konuşmaya tenezzül etmiyor, hasta veya kabir ziyaretine gitmiyordu. Belki de, bu kuru kafa ölümü dört gözle bekleyen bir fakire aitti. Ömrü, yokluk, darlık, sıkıntı ve hastalıklarla geçmiş ve ancak burada dinlenmişti. Öyle veya böyle, âhir ve âkibetimiz bu olduğuna göre; neden Allahu teâlâ'ya kulluk, Habib-i Hüdâ'ya ümmetlik etmiyor, ibadet ve tâ'atte tenbellik ediyor, isyan ve kötülüğü terkedemiyoruz?

Ne gaflet yâ Rabbi! Evet, hepimizin âkibeti bu... Bunu da, gözlerimizle görüyor ve biliyoruz. Bu hal, önünde sonunda hepimizin de başımıza gelecek ve bir gün ecel bizi de böyle yere serecek... İş, bu kadarıyla kalsa ne iyi, ne â'lâ! Tekrar dirilmek var, mahşer yerine sürülmek var, hesap sorulmak var, Nebî'lerin, Velî'lerin, âşıkların, sadıkların ve bütün mahşer halkının önünde yerlerde sürünmek, hor hakir görülmek var, defteri dürülmek var, zebaniler tarafından cehenneme sürüklenmek var... Kabrin vahşeti, mahşerin dehşeti var... Korkunç akabeler, korkulu vâdiler var... Bizler gibi fâni olan dünya yılanlarından bir dereceye kadar korunup, kendimizi kollayabiliriz. Ya, âhret yılanlarıyla nasıl başa çıkacağız?

Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz: **(Mi'râc gecesi, bana cehennem hali arzolundu. Orada, hurma ağacı kalınlığında ve uzunluğunda zehirli yılanlar, katır büyüklüğünde akrepler gördüm.)** buyuruyor. Ne var ki, bütün bu azaplar ve korkular kâfirlere, âsilere, münafık ve münkirlere ve tövbesiz ölenlere hazırlanmıştır. Biz, onları düşünmeyelim de, kendi hallerimizi gözönüne getirelim: Sende abdest, namaz yok! Bende zekât ve hac yok! Her ikimizde de aklımızı başımıza derleyip tövbe ve nedamet de yok! Ne Allah'tan korkuyor ne Resûlullah'tan utanıyoruz! Sonra da, sıklıktan :

— Sen, bana bakma! Ben, namaz kılmam, oruç da tutmam ama, benim kalbim temiz... Şimdiye kadar zekât vermedim ve hacca da gitmedim ama, zekât verip hacca gidenlerin çoğundan iyiyim. Kimsenin tavuğuna kış, karısına pış de-

mem! diye kendimizi savunuyor ve avunuyoruz. Oysa, bu savunmanın bizi İblis'ten daha aşağı bir derekeye düşürdüğünü bile düşünmüyoruz. Zira, kendini diğer insanlardan üstün, iyi ve temiz görmek ve saymak şeytanın sıfatlarından. Hani, Rabbi İblis'e :

— Âdem'e secde eyle! diye emr-ü ferman buyurduğu zaman:

— Ben, ona secde etmem. Çünkü, ben Âdem'den hayırlıyım. Beni ateşten, onu topraktan yarattın. Ateş, topraktan yüksek ve üstündür, cevabını vermemiş miydi?

Sen de tıpkı onun gibi, kendini başkalarından yüksek ve üstün görmekle, ibadet ve tâ'atin olmadığına pişman olup, nefisini hakir bulacak yerde, saçma sapan bir savunma ile şeytanlaşmış olmuyor musun?

Hem, hangi kalp temizliğinden dem vuruyorsun? Sen, öylesine bir gaflet ve dalâlet katranına düşmüşsün ki, her tarafın kapkara olduğundan üzerindeki karaları göremiyorsun. Allahu teâlâ'yı bildiğini iddia ediyorsun, Allah'tan korkmuyor, onun emirlerini yerine getirmiyor, nehiyelerinden sakınmıyor, isyan ve kötülüklerden bir türlü kurtulamıyorsun. Rabbini bilen kalbi temiz olur. Kalbi temiz olan da, rabbine kulluk ve ita'at eder. Mü'min kardeşlerini candan sever ve Rabbine kulluk ve itaat edenleri de aslâ hor hakir görmez. Şeytanın bütün vasıfları ve sıfatları sende iken (KALBİM TEMİZ!) palavramı kim utar?

— Ben, peygamberimi de severim! dersin, âdet olduğu, yapmayan ayıplandığı için ele güne karşı çocuğunu yalnız sünnet ettirir ve bunu bile bir mâ'rifet sayarsın... Oysa, böyle bir kudsî cemiyette Allahu teâlâ'nın kesinlikle yasakladığı, Resûl-i zişânın, meleklerin ve salihlerin kınadığı içkiyi, çekinmeden hem kendin içer, hem de misafirlerine ikram edersin... Haram - helâl tanımaz, eline ne geçse yutarsın, dedi - kodu, fitne ve fesatla milleti birbirine katarsın, yetim hakkı, öksüz malı demez, ne bulsan cebine atarsın, sonra da kendini herkesten yüksek ve üstün tutarsın! Zekât vermezsin ama, metresine binlerce lira harcarsın... Hacca gitmezsin ama, yılda üç kere Avrupa'ya kaçarsın... Devlete ve millete vergi vermemek için binbir sahtekârlık yapar, bankalara yeni yeni hesaplar açarsın... Hani, Avrupa'ya gittiğine göre milletin asaletini, ırkının necabetini, taşıdığın pasaportun haysiyetini koruyup kollayabilsen, yine aşkolsun derdim. Orada da, yılan gibi yerlerde sürüm sürüm sürünür, yabanın ne idü-

ğü belirsizlerine sözüm ona Türk gibi görünür, elaltından kaçakçılıktan karaborsacılığa kadar türlü sıfatlara bürünürsün. Üç beş kuruş para sahibi olunca, komşunun karısına, kızına göz koyar, yalan dolan, hiyle ve dalavere ile göz boyar, eline fırsat geçince fakir fukarayı soyar sonra da kendini herkesten yüksek ve üstün sayarsın... Hased sende, hırs ve tamah sende, yalan ve iftira sende, kibir ve gurur sende... Dedenin, fakir ve fakat namuskâr bir köylü, babanın çalışkan ve mütevazi bir memur olduklarını açıklamaktan çekinir, mezattan aldığı eski zaman paşası resmini evinin baş köşesine asarak paşa oğlu, paşa torunu olmakla öğünürsün... Aslını inkâr edene ne derler bilir misin? Ben söyleyemim de, sen kendin bul... Onu bulduktan sonra, insaf ile kendini de bul da, bana anlat bakayım :

— Senin kalp temizliği dediğin nedir, Nasıl bir şeydir?

Bu kafayı ve bu iddiayı bırak artık!.. Hem kendine, hem de etrafındakilere yazık oluyor... Uyan bu gafletten, kurtul şu dalâletten! Gözlerin görür, kulakların işitir, elin ayağın tutar, kafan iyi kötü düşünürken kendine gel, kendini bul... Zira, birgün gören gözlerin görmez, işiten kulakların duymaz, yürüyen ayakların yürümez olacak. O gün, bu hallere neden ve nasıl düştüğünü belki düşünebileceksin ama, artık sana pişmanlık da fayda etmeyecek. Nefsine kul olmaktan kurtul Allahu teâlâ'ya kul ol... Kur'an-ı azimi kendine düstur et, Hazret-i Muhammed'in elini tut... O mübarek eli tutan, Hakkı tutmuş demektir. O ele bi'at eden, Allahu teâlâ'ya bi'at etmiş demektir. Unutma ki, kanmayan ağzın, belki bir yudum su içmeğe bile fırsat bulamadan ebediyen kapanacak, doymayan gözlerine pek yakında topraklar dolacak, bir pirenin ısırmasına dayanamayan nazik tenin, yılanlara ve çıyanlara yem olacak... Gecikmiş pişmanlığın ve yanıp yakınmanın hiçbir faydası ve yararı yoktur. Bir sözünle, sana tereddüt etmeden yüzbinler gönderiveren dostlarının, o âlemde hiçbir yardımları olamayacaktır. Orada, derdine sırdaş, haline yoldaş bulamayacaksın... Kabrinde, tek başına ve amellerinle başbaşa kalacaksın... Evlâtların, kardeşlerin, arkadaşların seni kabre koyar koymaz hemen sorgulanacaksın...

Gel ey kardeşim! Elindeki kadehi kır ve at, elin arınsın.. Alkol ile paslanan dilin, tevhid ile arınsın... Kalp kadehine, aşk-ı ilâhiyi doldur, gönlün arınsın... Bu aşk bâdesi, mideni bozmaz, zihnini ve kuvve-i müfekkireni bulandırmaz, gül benzinini soldurmaz. Fakat, seni öylesine mest eder ki, bu serhoş-

luk dünya kadehlerinde bulunmaz... İnsan, hem de hazret-i insan olursun... Dilin zikr ile, şükriyle, gönlün aşk ile nurlanır.. Ağzın helâl yemekle, gözün helâl görmekle, bütün aza ve cevarihin helâl yoliyle kemale ermekle şu'urlanır. Yoldaşın, iyman, sırdaşın sulehây-ı zaman, rehberin Kur'an-ı azim-üş-şân olur.

**Elest'te nûş eden şarab-ı aşkı,
Mest olup bu dâr-ı mihnetten geçer...
Okuyup anlayan kitab-ı aşkı,
Talim-i ulûm-u kesretten geçer
Fehmeder ârif-i billâh olanlar,
Bende-i mürşid-i dergâh olanlar,
MEN AREF sırrına agâh olanlar,
Siyret-pezir olur, suretten geçer...**

H İ K Â Y E

Rabia't-ül-Adviyye'yi kabrine koymuşlar, hazret-i münkereyn gelip sormuşlar:

— Rabbim kim? Nebim kim? Dinin ne? Kitabın hangi ki-taptır? Kiblen neresidir?

O cennet hatunu cevap vermiş:

— Rabbim, âlemlerin Rabbi ve mürebbisi olan Allahu azim-üş-şân, peygamberim Hz. Muhammed Mustafa aleyhis-salâtü ves-selâm, kitabım Kur'an-ı azim-ül-bürhan, dinim el-hamdü lillah din-i mübiyni islâm, kiblem Kâ'be-i muazzam, dedikten sonra ilâve etmiş:

— Ben, sorularınıza cevap verdim ve Rabbimin Allahu teâlâ, peygamberimin Habib-i edib-i Kibriyâ olduğunu söyledim. Gidin, Rabbime ve peygamberime sorun bakalım, Rabia'nın sizi tasdik ettiği gibi siz de onu kulluğa ve ümmetliğe kabul ettiniz mi?

O ânda, hitab-ı ilâhi şeref-sadir olmuş:

— Benim kulumu, bana bırakın!..

Bu kıssayı böylece naklettikten sonra, bir hususu daha açıklayalım:

Bir çok dinsizlerin ve densizlerin zannettikleri gibi, telkin-i meyyit yalnız kabre konulana değil, bu manzarayı ayaküstü boş gözlerle seyreden canlı ölümlere de râcidir. O ânda, kabre konulanın sorulacak sorulara verecekleri cevabın ne

olacağını ancak Allahu teâlâ bilir. Orada, vazife gören meleklerle bildirilen telkin-i meyyit sünnet-i seniyyedir. Asıl hikmet ve sırları ise, kendilerini canlı zanneden ayaktaki ölülere olan hitaptır. Zira, telkin-i meyyiti yalnız kabirdeki ölüye hitap olarak farz ve hattâ bazan bununla istihfaf eden o canlı ölülerin çoğunun:

Allah'ları paradır.

Peygamberleri şeytandır.

Kitapları düzenbazlıktır.

Kibleleri, ferc'tir.

Kardeşleri, kâfirler ve zâlimlerdir.

Binaenaleyh, telkin-i meyyitten de asıl murat, diri oldukları halde ölü gibi gezip dolaşan gafilleri, gaflet uykusundan uyandırmaktır. Kabre konulan o meyyite yapılan bu telkin ile de uyanamazlarsa, çok kısa bir süre sonra onlar da aynı hale düşünce, elbette ne cevap vereceklerini kendileri düşünmelidirler. Bunun mânâsını anlayan ve kabrin başında boş kafa ile durmayan zevat-ı zevil-ihtiram, elbette ve elbette müstesnâdır.

Efendiler! Kardeşler! Ağabeyler, babalar, analar ve dedeler!

Hakkı bulmak ve hakta olmak isteyenler!

Ölüden ve ölümden, mezardan ve mezarlıktan daha yüksek ve daha müessir vâ'iz yoktur. Ölüden daha büyük bir nasihatçi düşünülemez. Tabi'i, bu duyana ve görenedir, düşünebilenedir. Duymayan, görmeyen, düşünemeyen, düşünmek istemeyen, dilediği gibi yesin, içsin, gezsün, dolaşsın. İRŞÂD adındaki eserimizde de bir vesile ile yazmıştık. Burada bir kerre daha tekrarında fayda görüyoruz. Ruhu şâdolsun, Nâbi merhum ne güzel buyurmuştur:

Fenâyı âlemi takrir için cemaate,

Cenaze, vâ'aza çıkar, kürsi-i musallâya!..

Ölenin, musallâ adı verilen o muhteşem kürsüye çıkarak, bir namaz vakti içinde hazır bulunanlara ettiği vâ'az'ü nasihati duyamayan veya lisan-ı hal ile neler söylediğini anlayamayanlar, çok yakın bir zamanda ne kadar kötü bir yolda olduklarını anlayacaklar ama, ne yazık ki, iş işten geçmiş olacaktır. O zaman, ağlayıp sızlamanın, yanıp yakınmanın hiçbir hayrı ve yararı olmayacaktır. Öyle ise, insafa gelelim, kendimizi hakka verelim, yaptıklarımıza pişman olup, tövbe

edelim, ölenlerden ibret alalım, hak yolunda menzil-i maksudumuza varalım.

Sözü uzattık; Cenab-ı fahr-i risaletin Medine-i münevver'e'de kabristana yaptıkları ziyaretten bahsediyorduk. Aleyhis-salâtü ves-selâm efendimiz, çürümüş, toprak olmuş bedenleri ve onlardan artakalan kemikleri işaret buyurarak, ashab-ı kirama saadetle hitabeylediler.

— Ey ashabım! Şu gördüğünüz kemikler, bir zamanlar cisminde canı, damarında kanı olan birer insan bedeniydi. Malları, mülkleri, makam ve rütbeleri, halk içinde itibarları vardı. Dünyanın kendilerine ait olduğunu sanırlar ve cihana sığmazlardı. Görüyorsunuz ki, şimdi mesken ve menzilleri bir avuç toprak olmuş. Azrail aleyhisselâmın gücü ve ecel kılıcıyla sineleri çâk olmuş. Akıllı olan kimselerin, çürüyen bu et ve sinirlere, toprağa karışan bu kemiklere bakarak ibret alması gerekir. Düşünme kabiliyeti olan kimsenin gavvas-ı bahr-i fenâ olup deryay-ı aşka dalması gerekir.

Resûl-ü ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz hazretleri, bu veciz hitabeleriyle, hem ashab-ı bâ-sefayı, hem de biz âciz ve günahkâr ümmetini tenvir ve irşâd buyurmuşlardır.

Şu halde, evvel be-evvel nefislerimizi islâh edelim. Mekr-ü hiyleden, kahr-ü u'cuptan geçelim, bu kötü huy ve sıfatlarla huzur-u hakka varmayalım, bunlara tövbe edelim. Tövbe kökünü, istiğfar yaprağı ile karıştırıp, kalp havanında, tevhid tokmağı ile döversek, bütün bu kötülöklere şifa verecek devayı elde etmiş oluruz. Bu çirkin sıfatlardan kurtulur, rahmet-i ilâhiyyeye müstehak ve müsteğrak olur, cennet ve cemale ulaşacak yolu buluruz. Mâ'nevî bir kalp hastalığı olan günahattan ve günah fesadından halâs olmanın, felâh bulmanın çaresi, ancak budur. Zira, Resûl-ü-ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, Hadis-i şeriflerinde:

التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ.

Et-Ta'ibü min-ez-zenbi kemen lâ zenbe leh

(Günahına tövbe eden, o günahı işlememiş gibi olur.)
buyurmuşlardır.

Temiz bir suyun, necaseti ve her türlü pisliği temizlemesi

gibi tövbe suyu da, insanda mâ'siyet, günah ve yüz karası olan kötülükleri tathir eder.

Netekim, Kibâr-i evliyâ'ullah :

(Tövbe, öyle bir sabundur ki, günahları yıkar ve temizler ve cilâlar.) buyurmuşlardır.

Tövbe, hasta kalplerin devasıdır. Eğer, tövbe müstecâb olursa, nefsin â'mal-i sâliha ile sehaveti, helâle kanaati, mebde ve me'ad ilmine mâ'rifetidir.

Hayder-i Kerrâr Aliyyibni Ebi Tâlip kerremallahu vec-hehu ve radıyallahu anh efendimizin menkıbelerinden bazılarını, teberrüken sunmadan geçemeyeceğim. Tövbe hakkında şöyle buyurmuşlardır:

(Tövbe, yaptığına nedamettir.)

Yani, kişi işlediği mâ'siyete dili ve kalbiyle nedamet eder ve bir daha günah işlememeğe, azmederse, tövbesi TÖVBE-İ SADIKA olur.

Zâhirde tövbe edip, kalbiyle yaptığına nâdim olmayan, kalbiyle yine bir günah işlerse:

وَلَكِنْ تَوَّأَخِذْكُمْ بِمَا كَبَّ قُلُوبُكُمْ

Ve lâkin yu'âhizüküm bimâ kesebet kulûbüküm...

El-Bakara : 225

Meal-i münifi : Fakat, kalbinizin dilinize uyduğu günahlar ve yeminler yüzünden sizi mu'aheze eder.

nassı celili üzere, Allahu teâlâ'nın huzurunda suçlanacağından korkulur. Bu sebeple, mü'minlere lâyıık olan tövbe etmek, bu tövbesinde sabit ve daim olmak, hulûs-u niyyet ve Hakka tevekkül ile şükretmek, Rabbini zikrederek secde etmektir.

Kibar-ı evliyâ'ullah buyurmuşlardır ki:

— Tövbenin kabulünün alâmet ve nişanları vardır. Geçmiş günahlarına te'essüf etmeden ve işlediği bu günahlardan ötürü tövbe edenin, o günahlarını hatırladığı zaman benzinin sararması ve ekseri vakitlerde şeytandan Allahu teâlâ'ya sığınması ve isti'aze eylemesi gerektir. Zira, Hak teâlâ, isti'aze eden kimse ile şeytanın arasına üçyüz altmış hicap koymuştur ki, her hicabın aralığı yerlerle gökler arası kadardır.

Rivayet olunur ki, Ebû-Said hazretleri rü'yasında şeytânı görmüş ve ona elindeki asası ile vurmuş. İblis, kendisine:

— Yâ Ebû-Said! Bilmez misin ki, ben asadan korkmam, deyince sormuş:

— Ya, neden korkarsın?

İblis, kendisine şöyle cevap vermiş:

— E'üzü billâhi min-eş-şeytan-ir-raciym, bismillah-ir-Rahman-ir-Rahiym diyenden korkarım.

Bir mü'min, islâm üzere ve iyman ile çene kapasa, şeytan ağlayarak feryat eder:

— Bu Âdemoğlu (Bismillah-ir-Rahman-ir-Rahiym) hürmetine şerrimden halâs oldu!

Evet, buna şaşmayınız. Çünkü, Besmele-i şerifedeki sırlar, ismullah'taki esrar ve halât-ı âliyye yazılmakla tükenmez ve bu sırları tarif ve tavsif edebilmek aslâ mümkün ve muhtemel değildir.

**Hakkın ihsanını fikreyleye gör,
Verdiği ni'mete şükreyleye gör,
Gece-gündüz Hakkı zikreyleye gör,
Hak zikrolan yerde şeytan eğlenmez...**

H İ K Â Y E

Hız. Lokman aleyhisselâm, yolda giderken üstünde (Bismillah-ir-Rahman-ir-Rahiym) yazılı bir kâğıt buldu. İsmullah'a hürmet ve tâ'ziminden dolayı o kâğıdı yerden alarak ağzına aldı ve yuttu. Allahu teâlâ, İsmullah'a olan bu hürmet ve tâ'ziminden ötürü kendisine öylesine bir ilim ve hikmet, ihsan ve inayet buyurmuştur ki, Kur'an-ı azimde onun hakkında koca bir sûre-i celile inzâl eylemiş ve kıyamete kadar ümmet-i Muhammed lisanıyla ona selâm ve rahmet okunması şerefini ve bahtiyarlığını bahşetmiştir.

Hak velileri de, İsmullah sayesinde bir çok yüksek makamlara ermişler ve Hakka vuslât yolunu bulmuşlardır.

H İ K Â Y E

Hız. Zinnûn-u Mısırî kuddise sırruh buyuruyorlar ki:

Mekke-i mükerreme'de ve Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimize ilk defa vahyin nâzil olduğu Hirâ dağında idim. Bir kimsenin kuşlar gibi havada durduğunu ve

sâkin olduğunu gördüm. Kendisine kim olduğunu sordum. Cevaben:

— Allahu teâlâ'nın kullarından bir kulum, dedi.

— Bu yüksek mertebeye ve bu misli görülmemiş keramete ne ile, hangi amelle vasıl oldun? diye sorduğum zaman da cevabı yine kısa ve fakat veciz oldu:

— Kendi, hevâmı terkeylemekle bu havaya cülûs ettim.

— Bana nasihat et, diye niyazda bulundum.

— Hirâ dağına bak! dedi.

Hirâ dağına baktım, doğrusu bir şey göremedim. Başımı tekrar ondan yana çevirdiğim zaman gözden kaybolmuştu, Anladım ki, kendisini benden gizlemişti. Yalvardım:

— Allah aşkına, Allah hakkıyçün bana nasihat et!

Sesi, kulağıma geldi:

— Sana nasihat ettim ama, anlamadın! Nazarını benden kaybettin, beni artık göremez oldun. Şimdi, nasıl olur da beni görebilirsin? Nefsinin hevâsını terketmeden, insan yükselemez ve âli mertebelere yücelemez: e

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ

Ve emmâ men hâfe makame Rabbihi ve nehen-nefsi an-il-hevâ fe-innel cennete hi'yel-me'vâ... En-Nâzi'ât : 40 - 41

Meal'i münifi : Fakat, her kim Allahu teâlâ'nın huzurunda suçlu gibi durmaktan korkarak, nefsini âdi ve bayağı heveslerden ve arzulardan alkoymuşsa, elbette onun da menzili maksudu ve karargâhı cennet olacaktır.

Bilmem anlatabildim mi? Nefs-i hevânın, yani insanın kendisini âdi, bayağı ve aşağılık heveslerden ve arzu ve ihtiraslardan kurtarması, onları terketmesi ise ancak tövbe ile başlar.

Abdullah ibn-i Mes'ud, ibn-i Mes'ud da iki cihan serverinden naklen haber veriyor ki:

Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz hazretleri:

— Tövbe eden kimdir? buyurdular. Bizler de:

— Allah ve Resûlü bilir, cevabını verdik.

Saadetle şöyle buyurdular:

1) Bir kimse tövbe eder, fakat ilim talim ve tahsil et-

mezse, o kimse tövbe etmiş olamaz. Zira, ilimsiz tövbe olmaz. Kişinin neye ve neden tövbe ettiğini bilmesi ve anlaması şarttır. Cahil olanlar, herşeyin aslını ve hakikatini bilmeyenler, meselâ ömürlerinde şarap görmemiş olanlar, hangi şeylerin helâl ve hangi şeylerin haram olduğunu ayırdedemeyenler, hangi işlerin haram, hangi işlerin sevap veya mübah olduğunu farkedemeyenler, hak ile bâtı, hayır ile şerri kesin olarak sezemeyenler, neye ve nasıl tövbe edebilirler? Cahil bir insan, şarabı şerbet diye içebilir. Domuz etini, sığır veya koyun eti diye yiyebilirler.

Bunun içindir ki, hukemâ: (Şerri ve kötülüğü öğren... O şer ve kötülükleri işlemek için değil, bil'akis o şer ve kötülüğe düşmemek ve onları işlemek için öğren...) demişlerdir.

Başımdan geçen bir vak'ayı nakledeyim:

Bir düşün salonunda oturuyorduk. Aramızda, sofı ve fakat cahil bir müslüman da vardı. O zavallı, kendisine ikram edilen likörü şerbet zannederek içti ve bu o kadar çabuk oldu ki, hiç birimiz kendisini ikaz edip önlemeğe dahi fırsat ve imkân bulamadık. Eğer, o zat içtiği şeyin alkollü bir içki olduğunu bilmiş olsaydı, hiç şüphesiz kendisine dünyaları verseler onu ağzına sürmez ve içmezdi. Netekim, o zatı yanıma çağırarak içtiğinin ne olduğunu sorduğum zaman, boynunu bükererek:

— Bilmem, tatlı bir şeydi! cevabını verdi.

Kendisine, içtiği şeyin mahiyeti hakkında bilgi verince de, rengi soldu, dudakları titremeğe başladı. Büyük bir ye'is ve iztirap içinde yerinden fırladı ve içtiğini kusarak çıkardı.

Maksada dönelim:

Demek oluyor ki, gerek tövbede ve gerekse bütün hayatımızda ilim şarttır ve bir çok şeylerin hakikatini öğrenmemiz lâzımdır. Hüner, bilmek ve o bilgisini yerinde ve zamanında kullanmaktır. Bu sebeple, ilmi olmayanların, tövbeleri de tövbe değildir. Resûl-ü zîşân efendimiz hazretlerinin bu ikaz ve irşâdları ne büyük bir mu'cizedir değil mi?

Hal ve keyfiyyet, tevhidde bile böyledir, onda da ilim şarttır. Buna binaen:

فَاعْلَمُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

Fâ'lem ennehu lâ ilâhe illallah...

Muhammed : 19

Meal-i münifi : Öyle ise bil ki, Allahu teâlâ'dan gayrı hiçbir hak mâ'bud yoktur, illâ O vardır.

Evet, ondan gayrı kulluk ve ibadete lâyük ve müstehak hak mâ'but yoktur, illâ Allahu azim-üş-şân vardır. Bunu böy-
lece, hakkıyla ve hakikatiyle bil, ancak odur Allah, iymanın
da islâmın da ilk ve en mühim telkini budur, öyle bil, öyle
söyle, öyle inan ve öyle iyman ve itikat et,.

2) Efendimiz, devam buyurdular:

Bir kimse, tövbe eder, fakat ibadet etmez veya ibadet
eder de ibadetini ziyade etmezse, yine tövbe etmiş olmaz. Zi-
ra, ibadeti ziyade etmek, o kimsenin tövbedeki azim ve se-
batını gösterir:

الْأَمَنْ تَابَ وَأَمِنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ
سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

*İllâ men tâbe ve âmene ve amile amelen sâlihan fe-ulâ'ike yübeddillullahü seyyi'-
âtihim hasenât ve kân-Allahü gafûren rahiy mâ...*

El-Fürkan : 70

**Meal-i münifi : Meğer ki, günahlarına tövbe Allah ve Re-
sûlüne iyman etsin ve salih ameller işlesin. Allahu teâlâ, on-
ların günahlarını sevaba tebdil buyurur ve tövbeleri sebebiyle
mâ'siyetlerini mahveder. Allahu azim-üş-şân, gafurdur, ra-
hiymdir.**

3) Bir kimse, tövbe eder de hasımlarını ve düşmanlarını
razı kılamazsa, yine tövbe etmiş olmaz.

4) Bir kimse, bir günahından ötürü tövbe eder ve fa-
kat evvelce o günah veya suçu kendileriyle birlikte işlediği
arkadaşlarını ve yoldaşlarını, yani suç ve günah ortaklarını

terketmezse, yine tövbe etmiş olmaz. Zira, suç ortaklarını yani aynı suçu birlikte işledikleri kötü arkadaşlarını terketmezse, onlar tövbe edeni hak yolundan azdırır ve tövbesini bozdurabilirler. Onun için, tövbe eden herşeyden önce suç arkadaşlarını terketmelidir ki, tövbesinde sebat edebilsin.

5) Bir kimse, tövbe eder de ahlâkını düzeltmezse, yine tövbe etmiş olmaz.

6) Bir kimse, tövbe eder de halka yardım etmek suretiyle o tövbesinin faziletini göstermezse, yine tövbe etmiş olmaz.

Ey âşık-ı sadık! Ey tövbenin hakikatine talip! Ey hakkın rizasına, cennet ve cemaline râgıp olan aziz din kardeşim:

Hakka tövbe eden merd-i kâmilin, bu tövbesinde sadık ve sabit olması, kalp gözünü de muhabbet-i zikrullah'tan ayırmaması gerekir. En büyük suç ve günah, Allahu teâlâ'yı unutmaktır. En büyük isyan ve nisyan ise, Allahu teâlâ'dan gafil olmak ve ondan korkmamaktır. Bütün suçlar, kabahatler ve günahlar, bunlardan zuhura gelebilir.

Hevâyı aşk-ı ilâhîde yükselenlere sormuşlar:

— Âsi olan mü'minin tövbesi mi, yoksa kâfirin islâm olması mı efdaldır?

Ârif-i billah ve vâsıl-ı ilallah olanlar cevap vermişler :

— Kâfirin islâmından, âsi mü'minin sadık ve sâbit tövbesi efdaldır, buyurmuşlar.

Zira, kâfir küfür halinde iken, iymana tamamiyle yabancıdır. Ancak, islâma gelince, derece-i maarife yükselir. Âsi mü'min ise, isyan halinde dahi derece-i maarifte olup, Hak celle ve âlâyı birleyen muvahhidir. Tövbe ettiği zaman, o zamana kadar işlediği bütün suç ve mâ'siyete sadık tövbe ile tövbe ettiğinden, derece-i maariften derece-i muhabbete gelir.

Yukarıda da, bilvesile bahsettiğimiz : (**İnnallahe yuhib-büttevvâbiyne ve yuhibbül-mutatahhiyyn = Allahu teâlâ, tövbe edenleri ve her türlü kötülüklerden, kirliliklerden arınanları sever.**) mealindeki âyet-i kerime bunun delili ve isbatıdır. Demek ki, Rabbimiz tövbe edenleri sever ve bu tövbe ile mâna vücudunu günahlardan arınanları, isyanlardan sıyrılanları sever, yani derece-i muhabbete yükseltir.

Tövbe edenler ve özellikle bu tövbelerinde sâbit, sadık ve samimi olanlar, şu hususlara hassaten dikkat ve ihtimam göstermelidirler :

1. Yemek ve içmekte, daima helâle talip olmalıdırlar. Çünkü, şeriatte zâhiren helâl olan şeylerin, haram ile elde edildikleri takdirde, haram olacağını unutmamak gerekir. Binaenaleyh, bu gerçeği hiç hatırdan çıkarmamak ve ona göre hareket etmek lâzımdır. Meselâ, domuz eti haramdır. Domuz etini yemek şöyle dursun, adını ağzına bile almaktan kaçınan bir müslümanın, haram para ile veya yalan, hiyle, dâlâvere ile, dolandırıcılıkla, ihtikâr yapmak suretiyle, elde ettiği kazançla yenilmesi ve içilmesi aslında helâl olan en güzel dünya ni'meti sayılan şeyleri yemesi ve içmesi haram olur. Bu neviden bir kazançla satın alınan nefis bir kuzu veya kıvrırcık etinden yeseler, mânâ bakımından kesinlikle yenilmesi haram olan domuz etinden yemelerinden daha ağır bir suç ve günah olur.

HİKÂYE

Bağdat kadısı ile, Behlul-ü Dâna'nın bir sohbetlerini naklediyim de hepimiz ibret payımızı alalım:

Günlerden bir gün, Behlûl-ü Dâna Bağdat kadısı ile karşılaşılırlar. Behlûl sorar:

— Kadı efendi! Bana, yemenin ve içmenin âdabını öğretir misin?

Kadı efendi, hazretin yine paha biçilmez cevher saçacağını sezerek sevinir ve hemen cevap verir:

— Malûn olduğu üzere, yemeklerden evvel ve sonra elleri yıkamak ve temizlemek sünnet-i seniyyedir. Sonra, yemeğe başlarken besmele-i şerife çekilir, sonunda el-hamdü lillah denir, sahan ve kaplarda yemek artığı bırakılmaz, ekmeğin kırıntıları toplanır ve yenir ki, bunların her birisi de sünnettir. Daha sonra, daima kendi önünden yemek, sünnete uymak için koyunun sağ kürek kemiğindeki etten yemeği tercih etmek, (Zira, Resûl-ü zîşân efendimiz ekseriya koyunun sağ kürek kemiğindeki etleri tenâvül buyururlarmış...) sofrada yerde oturuluyorsa, sol ayak üzerine oturularak sağ dizi dik vaziyette yer almak, acıkmadan sofraya oturmamak ve doymadan sofradan kalkmak, sofraya üstüne aksırıp öksürmemek, ağzını şapırdatmamak, karşısında ve yanı başında oturanları iğrendirip tiksindirecek hallerden ve sözlerden kaçınmak, çirkin ve yakışsız davranışlarda bulunmamak, suyu üç yudum-

da içmek, yemek yediği tabağa ve su içtiği kaba üfürmemek, her yudumun evvelinde besmele ve sonunda el-hamdü lillah demektir.

Behlül-ü Dâna, kadı efendiyi sabırla ve sükûnetle dinledikten sonra tekrar sorar:

— Ey kadı efendi! Sünnet-i seniyye üzere yediğin o kıvrıcık eti, yetim malı ve yetim hakkı ile alınmışsa, acaba yediğin et midir, yoksa cehennem ateşi midir?

Ve âyet-i celileyi okudu:

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ
فَارًا وَسَيَصْلُونَ سَعِيرًا

Innelleziyne ye'kûlûne emvâl-el-yetâma zulmen innemâ ye'kûlûne fi butûnihim nâren ve seyaslavne sa'iyrd
En-Nisâ : 10

Muhakkak ki, yetimlerin mallarını zulüm ile ve haksız olarak yiyenler, karınlarına ancak bir ateş yemiş olurlar. Onlar çılgın bir ateşe gireceklerdir,

— Ey kadı efendi! Senin saydıkların, islâmda sofrâ âdabıdır. Ben sana yemenin ve içmenin âdabını sormuştum. Sen ise bana yemeğin sünnet, müstehap ve mendûb olan âdabını anlattın...

Kadı efendi kendisine rica eder:

— Ya Behlül! Lûtfet, yemenin ve içmenin âdabı ne imiş, sen söyle de öğreneyim, deyince Hazret-i Behlül şu cevabı verir:

— Ey kadı efendi! Helâl kazanacak, helâl yiyecek ve helâl giyeceksin... Senin saydığın âdap ile haramdan kazanılmış bir şey yesek, acaba islâm âdabına riayet etmiş olur muyuz?

Kadı efendi, başını öne eğerek itiraf eder:

— Her ne kadar farza, sünnete, müstehap ve mendûba riayet ederek yersek de, yediğimiz bu ni'metler domuz etinin hürmiyyetinden daha haram olduğundan elbette nâra müstehak oluruz, der.

Dikkat ve ibretinize sunarım:

Çoğunlukla ilimsiz, düşüncesiz ve gaflet bataklığına dalmış bulunan bizler, Allahu teâlâ'nın bizlere bahş ve ihsan buyurduğu ni'metlerden helâl kazançla elde ettiklerimizin helâl olacağından, haram kazançla elde edilen aynı helâl ni'metlerin ise mutlâka haram olacağından, gafil bulunur, bu hakikati külliyyen unuttur ve o haramı helâl itikat ederek yemekte sakınca görmeyiz. Oysa, haram ile elde olunan ni'metler, aslında helâl ve mübah dahi olsalar, hakikatte haramdırlar. Öyle ki, haramla elde edilen ni'metleri helâl bilerek yemek ve içmekle, bi'zâtîhi haram olan yiyecek ve içecekleri yemiş gibi günahkâr ve sonunda azap ve ikaba müstehak oluruz. Hat-tâ, bu ni'metleri helâl itikat etmekle, tıpkı haramı helâl saymak gibi iymandan ve islâm'dan mahrum kalmamız dahi mel-huz ve muhtemeldir.

Şu halde, Allahu teâlâ'nın rızasına talip olanlar için, yemek ve içmek bakımından bu hususlara itinâ ve ihtimam göstermek, işin maddî ve mâ'nevî yönlerini, zâhir ve bâtınını gözden kaçırmamak şarttır ve lâzımdır. Yukarıda naklettiğimiz kıssada, Allahu teâlâ sırrını takdis buyursun, Behlûl-ü Dâna hazretleri kadı efendiye verdiği cevapla hem onu hem de bizleri irşâd etmiş olmaktadır. Hak ve hakikat âşıklarına, müşâ-rünileyhin yine aynı kadı efendi ile olan bir diğer sohbetini de haber verelim:

Behlûl-ü Dâna, yine o kadı efendiye sormuş:

— İnsanlarla sohbet âdabını ve nasıl ünsiyyet edileceğini de bilir misin?

Kadı efendi cevap vermiş:

— Evet! demiş... Küçükle küçük, büyükle büyük olurum, insanlarla hallerine göre ünsiyyet ederim. Bir meclise girdiğim zaman, hazır bulunanlara selâm verir ve meclisin âdabına elden geldiği ve gücüm yettiği kadar dikkat ederim.

Behlûl-ü Dâna, onun sözünü kesmiş ve :

— Olmadı, demiş... Maalesef görüyorum ki, sen sohbet âdabını da lâyıkiyle bilmiyorsun. Sohbet âdabı Allah için olursa, küçükle küçük, büyükle büyük denilmez. Ancak, hakkı söyler ve hakkı tavsiye edersin. Hak için sohbet işte budur.

Kadı efendi, derin derin düşüncelere daldığı sırada, Behlûl-ü Dâna yine sormuş:

— Yatmanın âdabını da bilir misin?

— Bilirim, demiş kadı efendi. Yatsı namazını kıldıktan sonra fazla oturmam ve abdestli olarak yatmağa hazırlanı-

rım. Yatağıma girerken besmele ile girer, üç ihlâs, bir fâtiha, bir âyet-el-kürsi ve Bakara sûre-i celilesinin sonunu okurum, sonra sağ tarafıma yatar ve uyurum.

Behlûl-ü Dâna, bu cevabı da beğenmemiş ve :

— Ne yazık ki, islâm üzere yatmasını da bilmiyormuşsun...

— O halde, nasıl yatmalıyım?

— Uyumadan önce, o günün muhasebesini yapacak, kendi kendini sorguya çekeceksin. Okuduğunu bildirdiğin âyet-i celilede (**Ve ileyk-el-masiyr..**) diyorsun. Yani: (**Ey bizim rab-bimiz! Önünde, sonunda sana döneceğiz.**) diye ikrar ediyorsun. Oysa, o gün verdiği hükümlerde bir haksızlık ve adaletsizlik etmişsen, bu âyet-i kerimeyi okuduktan sonra, nasıl uyku tutturabildiğine şaşarım. Hem, dönüşümüz Allahu teâlâ'yadır diyeceksin, hem de adaletsizlik edeceksin ve sonra da gerine gerine uyuyacaksın, aşkolsun! Sana ve senin gibi halkın hak ve hukukunu tayin ederek Allah'ın adaletini izhara sebebolanlara lâyük olan, o gün verdiği hükümlerin gerçekten hak ve adalet mefhumlarına uyup uymadığını düşünmek ve ertesi gün vermesi gereken hükümleri de adl ile verebilmek gayreti içinde bulunmaktır. Yoksa, avamın yani rastgele her insanın yaptığı gibi yaparak yatıp uyumak, senin gibi halkın hak ve adaletini korumak ve kollamakla görevli olanların yatma âdabı değildir.

H İ K Â Y E

Lâleli cami-i şerifini yaptıran üçüncü Sultan Mustafa, Eyüp'te bir tekkenin şeyhi olan ve ÇIPLAK AYAKLI ŞEYH olarak anılan ve tanınan bir zatı ziyarete gidiyordu. Bu şeyh efendi, ilmiyle âmil, kemal ve keramete nail bir mürşid-i kâmil idi. (Allahu teâlâ, sırrını takdis buyursun.)

Sultan Mustafa, tebdil giyinmişti. Yolda, fakir bir Müslümanın cenazesine rastladılar. Zavallının tabutunu dört kişi taşıyor ve başka cemaat olmadığı için değiştiren bulunmuyordu. Padişah, biraz yardım etmek ve ecre nail olabilmek üzere, o fakir mü'minin tabutunun altına girdi. Çünkü, Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimizin, bir cenazeyi kırk adım taşıyanın bir büyük günahının affolunacağını tebşir buyurdıklarını biliyordu. Fakat, li-hikmetin padişahı kimse değiştirmede ve Eyüp cami-i şerifine kadar taşımak zorunda

kaldı. Cenazeyi taşıyanlar, birbirlerini değiştiriyorlar, padişahı değiştirmiyorlardı. Padişah ise, şişman denilecek kadar vücutlu idi. Bitkin bir halde tabutu Eyüp cami-i şerifi musallâsına bıraktıktan sonra, Çıplak Ayaklı Şeyh'in tekkesine doğru yöneldi. Şeyh efendi, tekkenin kapısına çıkmış ve öfke ile padişaha bakıyordu. Yaklaşıp, selâm vermeğe fırsat bulamadan gürlledi:

— Sen yüce bir padişahsın, senin görevin cenaze taşımak değil, bu mülk ve milleti adaletle idare etmektir. Cenaze taşımak halkın vazifesidir. Bilmiyor musun ki, bir saat adalet altmış yıl nâfile ibadetten hayırlıdır. Cenazeyi kırk adım taşımakla, bir büyük günahın affolunacağını müjdeleyen sultan-ül-Enbiyâ'nın, memleket ve milletini adl-ü adaletle bir saat idare etmenin, altmış yıl ibadetten hayırlı olduğunu da tebşir buyurduğunu sakın bir daha hatırandan çıkarma, buyurdu.

Anlayana, bu kıssalarımız bir mücevherden daha değerlidir.

**Ulûm-ü akl ile âmil olanlar,
Mi'râc-ı kemale vasıl olanlar,
Bir kılı kırk yarmış, kâmil olanlar,
Yine de demişler ki, kemal incedir..**

Ey yalan yanlış hükümler vererek mazlûmun gözyaşını silemeyenler! Ey zâlime yardım etmenin, dünya hayatında işlenebilecek en ağır suç ve günah olduğunu bilemeyenler! Ey yarın kendilerinin de Hakkın huzurunda sorguya çekileceklerini düşünemeyenler! Bilmiş olunuz ki, o haksız hükümlerinizle, bizzat kendinizi mahkûm ediyorsunuz..

HİKÂYE

Cebrail aleyhisselâm, insan şeklinde Firaun'ın karşısına çıktı ve:

— İlâhlığını tasdik etmeyene ne ceza verirsin? diye sordu. Firaun, öfke ile gürlledi:

— İlâhlığımı tasdik etmeyi suda boğar, ateşte yakarım, dedi.

Cebrail aleyhisselâm, ona bir teklifte bulundu:

— Şu halde, bana bir hüccet yaz ve bunda senin ilâh olduğunu kabul ve tasdik etmeyenleri suda boğacağını veya

ateşte yakacağını özellikle tasrih et. Bu hücceti alıp her tarafı dolaşayım, herkese bu hükmünü duyurayım ve bildireyim.

Firaun, istenilen hücceti hemen yazdı ve kendisini ilâh olarak tasdik etmeyenleri suda boğacağını veya ateşte yakacağını açıkladı ve imza etti. Cebrail aleyhisselâm da, bu hücceti aldı ve gözden kayboldu.

Aradan zaman geçti ve bir gün Firaun, İsrail oğullarının Hz. Musa aleyhisselâm tarafından Mısır ülkesinden kaçırıldığını öğrendi ve hemen ordularını toplayarak peşlerine düştü. Tam, bu sırada Hz. Musa aleyhisselâm da, Bahr-i Ahmer'e (Kızıl Deniz) asasıyla vurmuş ve denizde kendileri için on iki yol açılmıştı. Zira, İsrail oğulları on iki kabile idi. Her kabile, açılan gediklerden Kızıl Denize girdiler. Gedikler henüz kapanmamıştı, Firaun da aynı gediklerden ordusu ile geçebileceği vehmine kapıldı, aynı yoldan İsrail oğullarını izlemeğe devam etti. İsrail oğulları, sağ salim karşı sahile çıkmışlardı. Firaun ve orduları ise, denizin tam orta yerinde bulunuyorlardı. Ne var ki, geçtikleri bölge sularla kaplanmış ve artıları geri dönmelerine imkân vermeyecek şekilde engellenmişti. İleriye doğru atılmak istedikleri zaman, deniz ön taraftan da kendilerini kuşattı. Artık, kurtuluş imkânı kalmamış ve Firaun da sulara gömülerek ordularıyla birlikte mahv ve helâk olacaklarını anlamıştı. Bu ümitsiz ve çaresiz durumda:

— Allahu teâlâ'ya ve onun Resûlü olan Hz. Musa'ya iman ettim! diyecekti ki, Cebrail aleyhisselâm kendisine görün­dü, verdiği hüccet ve fermanı Firaun'ın ağzına tıkadı ve böylece o zâlim kendi hükmü ile bizzat kendisi mahkûm oldu. Ordularıyla birlikte, suda boğulmakla da kalmadı, yine kendi hükmü gereği nâra ilka olundu ki, Kur'an-ı azimde Allah azze ve celle bunun böyle olduğunu beyan buyuruyor:

التَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا
وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ

En-nârü yû'radune aleyha gudûrven ve aşiyen ve yevme tekum-iis-sa'atü edhilâ âl-i Fir'avne eşeddel-azâb.

El-mü'min : 45

Meal-i münifi : Azaptan biri de ateştir ki, onlar buna, sabah - akşam arz olunacaklar. Kıyametin kopacağı gün de Fir'avn ve âlini azabın en çetinine sokun, denecek.

Bazı batılı mütefekirlere göre, bu hadise şöyle te'vil olunmaktadır. Hz. Musa aleyhisselâm, med ve cezrini bilirmiş. Oysa, Firaun ve ordusunun bundan haberleri yokmuş. Bu sebeple, Hz. Musa aleyhisselâm, kavmini cezirde yani suların çekildiği sırada sığ yerlerden karşıya geçirmiş imiş. Firaun ve ordusu ise, aynı yolu takibederlerken, med hadisesi vukubulmuş, sular birdenbire yükselmeğe başlamış imiş.. Bütün bu yorumlamaların, hakkı ve hakikati inkâr olduğu gün gibi âşikârdır. Bugün bile medeniyet dünyasına parmak ısırtan ileri bir bilgi ve tekniğe sahibolan eski Mısırlılar, Firaun ordusunun kumandanları ve ileri gelenleri için med ve cezir olayını bilmiyorlardı demek, haksızlık ve büyük bir iftira olur kanaatindeyiz. Onların ve hattâ batılı bilim adamlarının bilmedikleri, idrak edemedikleri Hakkın kuvvet, kudret ve azametidir. İşte, buna akıl erdiremedikleri için, kendi kıt ve kısır fikir ve kanaatleriyle hükme ve neticeye varmak istiyorlar ki, böyle bir düşüncenin Firaun'unkinden farklı olduğu iddia edilemez. Kaldı ki, bir ân için gerçekten med ve cezir hadisesinden yararlanıldığını farz ve kabul dahi etsek, bu bile kuvvet ve kudret-i ilâhiyyeyi göstermez mi? O bilginler, değil bir koca denizde, evlerinin bahçesindeki havuzda med ve cezir olayı yapabilirler mi? Biz, el-hamdü lillah bunun ilâhî bir kudretin tecellisi olduğunu biliyor, velevki med ve cezir de olsa, onun Allahu teâlâ'nın bir ordusu olduğuna ve emr-i ilâhî ile Hak düşmanlarını gark ve helâk ettiğine inanıyoruz. Basiret sahipleri için, Allah dostlarının nasıl kurtulduğunu, düşmanlarının da nasıl mahv-ü helâk olduğunu düşünmek kâfidir.

Bu olayda da, gözlerinde ibret alma hassası bulunanların alacakları bir çok dersler vardır. Burada, bizlerin bilhassa öğrenmemiz gereken, haksız hüküm verenlerin kendi hükümleriyle mahkûm olduklarını anlayabilmektir. Netekim, Firaun'a da aynen böyle olmuştur.

Bilvesile kayıt ve işaret etmek icabeder ki, Musa aleyhisselâmın mü'cizesinden yararlanarak denize dalan ve gark olan Firaun gibi, türlü perhiz ve riyazât ile bazı istidrâclar gösteren gayr-i müslimler de, islâm velilerinin hak ve hakikate dayanan hallerini çalmağa özenenler, önünde sonunda o keramet ummânında gark ve helâk olacaklardır. Zira, islâm velilerinin kerametleri şemsi ve Rabbanidir. Perhiz ve riyazât

ile çalınan ve gösterilen istidrâclar ise ruhânî ve kamerîdir. Nasıl ki, ay nurunu güneşten alıyorsa, gayr-i müslimlerden zuhur eyleyen olağanüstü haller de Hak velilerinden aldıkları nurun in'ikasından başka bir şey değildir.

HİKÂYE

Bir kış günü, her tarafın karla örtülmüş olduğu bir zamanda, bir papaz, büyük Hak velilerinden Hazret-i Muhyiddin Üftade'nin huzuruna gelmiş ve kendilerine dalından yeni koparılmış bir salkım üzüm takdim ederek, sözüm ona keramet izharı dâvasında bulunmuştu. Hazret-i Üftade (Kuddise sirruh) dervişlerine nazar buyurmuş ve lisan-ı hal ile onlara mâ'nevî talimatını vermiş. Dervişler arasında bulunan Aziz Mahmut Hüdâ'i kuddise sirruh efendimiz, usulca oturdukları yerden kalkarak dışarı çıkmışlar ve bir kaç dakika sonra bir küfe taze üzümle huzur-u hazret-i pîre dahil olmuşlar ve küfeyi diğer dervişlerin de yardımlarıyla sofranın üzerine boşaltmışlar. Papaz bakar ki, o bir küfe üzüm, kendi getirdiği bir salkım üzümün aynıdır ve hattâ aynı bağın mahsulüdür. Hayret ve dehşet içinde bakınırken, Hz. Aziz Mahmut Hüdâ'i efendimiz mürşidine:

— Sultanım! demiş, bizim bağdan bir asma dalı bağın dışarisına doğru uzanmış. Üzerinde de bir salkım üzüm varmış. Bu keşif efendi, aslında bize ait olan bu salkım üzümü dışarıdan çalarak bize getirmiş... Şimdi, kendisine ferman buyurunuz. Gitsin ve bir salkım üzüm daha getirsin. Eğer, buna muvaffak olursa, ben onun dinine intisap edeceğim. Getiremezse, acaba o benim dinime girmeğe razı olur mu?

Papaz, verecek cevap bulamamış, bir süre sükût ettikten sonra kendisine hidayet nasip olmuş ve şeref-i islâm ile müşerref olarak dalâletten kurtulmuştur.

**Hamd-ü bi-had, şükr-ü minnet daima olsun sana;
Çün bize iyman-ı islâm ni'metin kıldın atâ...**

Evet, dersimize devam edelim:

Salih amellerin başı, helâl ve tayyib yemektir. Tayyib demek, yenilen şeyin bi-zâtihî kendisinin ve satın alındığı paranın helâlden olması demektir. Bunun içindir ki, Allah az-

ze ve celle, Kur'anı azimde, (Helâl ve temiz olan şeyleri yiyin, salih ameller işleyin, helâl ve temiz şeyler yemiyenler salih ameller işleyemezler, işleseler bile zevkine ve hazzına varamazlar.) buyurulmaktadır.

Tövbenin başı, yemekte ve içmekte helâli ve güzeli taleptir. Fakirlere ve yoksullara ikram etmek ve yedirmektir. Çünkü, bu HALİLİYYET sıfatıdır. Allahu teâlâ'nın gaib hazinelerinden helâl rızık talep etmeli, helâl yemeli, helâlınden yedirmelidir ki, ilâhî ni'metlere nail ve mazhar olunabilsin... Kul, dünya ve âhirette aziz ve mükerrem olabilsin... Ah!.. Yedirmek, gözyaşı silmek ne ulvî haslet...

HİKÂYE

İbrahim Halilullah zamanında, Mekke-i mükerreme ve civarında kıtlık olmuştu.

Ey yüzü ak ve gönlü pâk mü'min!

Dünya hayatında varlık da, yokluk da devamlı olmaz. Her varlığın bir yokluğu, her yokluğun da bir varlığı olur. Nice azizler zelil, nice zeliller de aziz olabilirler. Yılın dört mevsimi, akıl sahipleri için ne büyük âyetlerdir. Okuyabilene aşkolsun!.. Daima yağmur yağmaz, hava her zaman açık olmaz. Bazan, havalar gayet güzel olduğu gibi, bazan soğuk, fırtınalı, tipili, esintili de olabilir. Hayat da aynen böyledir. İnsanlara, şükür ni'metini tattırmak, hamd-ü senâ izzetini arttırmak, ona aczini ve haddini bildirmek için, Hak teâlâ bazan verimli toprakları çöle, kızgın ve çorak çölleri bereketli topraklar haline getirir. Bu çeşit değişikliklerde, sayısız âyat-ı beyyinât vardır. Akıl sahipleri için bir çok deliller ve ibretler vardır. Bunları, düşünebilene ve bu düşünme ni'metine malik ve mazhar olanlara ne mutlu! Bu değişiklikler, kâfirin küfrünü ve mü'minin iymanını artırır. Ehl-i iymana, Allahu teâlâ'ya olan inanç ve güvençlerinin miktarını öğrettiği gibi, gafillere de hakkı ve hakikati anlatır.

Hepimiz, Allahu teâlâ'ya iyman ettiğimizi ikrar ve ondan korktuğumuzu iddia ederiz. Fakat, başımıza en küçük bir musibet geliverirse, utanıp, arlanmadan oturur, Hâlîkî mah-lûka çekiştirir, şikâyet ederiz. Varlığın da, darlığın da ondan olduğunu unutup ederiz.

Aşağıda, bu bahse tekrar döneceğiz. Biz, şimdi hikâyemize devam edelim:

Evet, İbrahim aleyhisselâm zamanında Mekke-i mükerreme ve civarında büyük bir kıtlık olmuştu. Ellerinde bulunan ni'meti kaybedince, onun kıymet ve ehemmiyetini anlayan halk, açlık korku ve kaygusuna düşmüştü. Yerler, şerha şerha yarılmış, yağmurlar yağmıyor, ağaçlar ve yapraklar kurumuş, sararmış ve dökülmüştü. Hayvanlar ve insanlar, açlık ve susuzluktan helâk oluyorlardı. Allahu teâlâ'nın CELÂL sıfatı tecelli etmiş, herkes dehşet ve haşyet içinde kalmıştı. Hattâ, bu hale Cebrail aleyhisselâm ile hamele-i arş melekleri bile korkularından titreyiyorlardı. Bu celâl esnasında, yine de cemali İbrahim Halilullah'tan zuhura gelmiş ve o nebi-i zîşân haliliyyet libasını giymiş ve o tarihte Mısır'da bulunan tanıdıklarından birisine adam göndererek buğday istemişti. O zat, haberciye:

— Emri başımız üstüne, demişti. Ancak, biz biliyoruz ki, İbrahim aleyhisselâm bu buğdayları kendisi için değil, çevrelerindeki fakirlere ihsan etmek için istemektedir. Halbuki, Mısır'da da kıtlık vardır ve biz de fakir insanlarız. Elimizde bulunan buğdaylar ile kıt kanaat idare edebiliyoruz. Mevcudumuz, ancak bize yetecek kadardır, mâ'zur görsünler...

İbrahim aleyhisselâmın gönderdiği zat, eli boş dönüyordu. Oysa, Mekke-i mükerreme halkı kendileri için buğday getirileceğini duymuş, büyük bir umut ve sabırsızlıkla yolları gözlüyorlardı. İbrahim aleyhisselâmın elçisi, Mekke-i mükerremeye dönerken li-hikmetin kendi kendine o Nebi-i zîşânı halk nazarında küçük düşürmemek için, çölden çuvallara kum doldurmayı düşündü. Böylece, dosta düşmana karşı mahcup olmaktan kurtulacaklarını sanıyordu. Düşündüğü gibi de yaptı ve boş çuvallara çölden kum doldurarak, sanki Mısır'dan buğday yüklemişcesine Mekke'ye döndü.

İbrahim aleyhisselâm, bu sırada uyuyordu. Refikası, Sara validemiz çuvallardan birini açtı ve halis un bulunduğunu görerek hemen ekmek yaptı. İbrahim aleyhisselâm, etrafa kokusu yayılan misk gibi taze ekmeklerin kokusuyla uyandı ve eşine bunları ne ile yaptığını sordu:

— Mısır'a gönderdiğin zat geldi. Getirdiği çuvallardan birisini açtım ve un bulunduğunu görerek hemen bu ekmekleri hazırladım, dedi.

Mısır'a gönderilen zat ise, içerilerinde kum dolu olan çuvalları İbrahim aleyhisselâmın kapısına indirmiş ve fakat buğday verilmediğini söylemeğe utandığından, doğruca evine

gidip kapanmıştı. İkinci çuvalı da bizzat İbrahim aleyhisselâm açtı ve kapısı önünde toplanarak:

— Açız ya Nebiyallah! diye feryat eden halka dağıtmak için elini çuvala soktu ki, ne görsün! Buğday tanelerinin üstünde (Lâ ilâhe illallah min Halil ilel-Halil) yazılıydı. Bir Halilden bir Halil'e, yani bir dosttan bir dostu yazılı buğday tanelerini, sevinç gözyaşlarıyla ıslatarak eşine:

— Ya Sara! dedi. Bu buğdayları Mısır'daki dostumuz göndermemiş. Herşeyi muhit ve herşeye kadir olan asıl dostumuz Rabbil-âlemiyn göndermiştir.

Rabbine şükür ve hamd-ü senâ eyledi ve mübarek elleyle buğdayları halka dağıttı. Yani, haliliyyetini ihraz ederek Allahu teâlâ'nın kendisine ikram ve ihsan eylediği bu ni'metleri halka tevzi etmek suretiyle halkı Halil'ine çağırırdı.

HİKÂYE

Bayezid-i Bestamî kaddesallahu sırrah-ül-âli efendimiz, bir sohbet esnasında:

— Gerçi ibadette kusurlarım vardır ama, iymanda aslâ! buyurdular.

Cenab-ı vâcib-il vücud, her zaman ve her yerde mevcut olan Allahu zül-celâl vel-kemal hazretleri, kendisine ilham ile şöyle nida eyledi:

— Tövbe et ey sevgili velim!... Birgün karnın ağrımıştı da, o ağrıyı benden bilmemiş ve içtiğin soğuk süttten olduğunu söylemiştin.

Bayezid-i Bestamî, derhal tövbe ederek secdeye kapanmış ve ağlamışlar, her şeye kadir ve muktedir olan Allahu teâlâ'nın kudret ve azametini ve herşeyin ondan olduğunu sıdk ile, ihlâs-ı tam ile ilân ettiğini lisanlarıyla bir kerre daha ikrar ve kalpleriyle de tasdik eylemişlerdir.

Başka bir örnek daha verelim:

Köpeğe bir taş atıldığı zaman, taşı atana havlayıp ısıracak yerde, atılan taşı ısırmağa kalkar. Yani, bir başka deyimle atandan bilmez de, atılan vasıttan bilir. Tıpkı bunun gibi, herşeyi sebepten bilenler, müsebbib-i hakiki ve müsebbib-ül-esbâptan gafil olanlar köpeklikten kurtulamazlar. Şeklen ve surette insan gibi görünseler de, mânâ bakımından köpektirler.

**Geç ak ile karadan,
Halkı çıkar aradan...**

Halkı aradan çıkarırsan, hakka vuslât edersin. Unutma ki, halk seninle hak arasında perdedir. Yalnız bu kadar mı? Çoğu zaman, ilmin, kitapların ve hattâ ibadetlerin bile hak ile arada perde olabilirler.

Ey Müslüman!

İyi düşün ve anlamağa çalış... İlmin, kitapların, ibadetlerin, sabrın, cömertliğin hak ile aranda perde olursa; iyi amel-ler Hicab-ı nuranî olabilir. Mal ve mülkün, evlâd-ü iyâlin, ser- vetin, kasan, kesen, makamın, rütben daha kalın bir perde ol- maz mı? Bu kalın perde seni haktan uzaklaştırmaz mı? Bu ka- lın perdeyi yırtmanın ve bu hicaptan kurtulmanın tek çaresi ve ilâcı, her şeyin Allahu teâlâ'dan olduğunu, herşeyin Alla- hu teâlâ'ya ait bulunduğunu, bilmen ve buna iyman etmendir. Bu iyman ve itikadın, o perdeyi yırtar ve seni hakka vasıl eder.

Evet, insaf ile düşünecek olursan ilminin, kitaplarının, ibadetlerinin, sabrının, cömertliğinin, mal ve mülkünün, evlât ve iyâlinin, servetinin, kasanın, kesenin, makam ve rütbenin, her şeyinin, ama her şeyinin Allahu teâlâ'ya ait bulunduğunu bilecek, anlayacaksın... Zira, sen gözlerini kapayıp âhîret yol- culuğuna çıktığın gün, bu saydıklarımın hepsi bir anda elin- den çıkar. Hattâ, vücudun ve ruhun bile sana ait değildir. Mal ve mülkünü vârislerin paylaşırlar, ruhunu melek-ül mevt kabzeder, etini, sinirlerini ve kanını da kurtlar kemirir ve ni- hayet kemiklerin de toprağa karışır gider. Senden ne kalır?

Acaba, ibadetini sen mi yapıyorsun? Sabrın senden mi sanıyorsun? Allah azze ve celle, seni huzuruna kabul buyur- mazsa, sen ona kıyam, rükû ve secde edebilir misin? O, sa- na sabır ve tahammül vermeseydi, acaba sen bunca olaylar karşısında sabırlı ve tahammüllü olabilir miydin? Sana ilmîni veren O'dur. Seni yaratan, sana gören bir çift göz, duyan bir çift kulak, konuşan ağız ve dil, düşünecek bir akıl, okuduğu- nu hifzedecek zekâ vermemiş olsaydı, acaba sen bu denlû âlim olabilir miydin? Demek ki, iyi veya kötü, hayır veya şer, gü- zel, veya çirkin sende her ne ki varsa, yerlerde ve göklerde neler görebiliyorsan, hepsi Allahu teâlâ'nındır ve Allah'tandır.

كُلُّكُمْ لِرَبِّكُمْ عَائِدٌ

Kul küllün min indillâh...

En-Nisâ : 78

Meal-i münifi : De ki: (İyilik ve güzellik de, musibet ve fenalık da, hepsi Allahu teâlâ tarafındandır.)

âyet-i celilesi bunun şahidi ve delilidir.

Şu var ki, herşeyin Allahu teâlâ'dan olduğunu bildikten ve buna iman ettikten sonra edep, terbiye ve saygı bakımından bütün kötülükleri nefsimize yüklemeli, iyilik ve güzelliklerin ise Allahu teâlâ'dan olduğuna inanmalıdır. Kötülüğe lâ-yık ve müstehak olanlarda isyan ve nisyan zuhura getirir. İyilik ve güzellikleri hakedenlere de, iyilikler ve güzellikler bahş ve ihsan buyurur. Anlayana bu kadarı kâfidir, anlamayana ise Allahu teâlâ tevfiik ve hidayet nasip buyursun.

Kul, kâsîp ve Allahu teâlâ Hâlik'tır. Şu kadar ki, kulun her kisbettiğini halk etmek, Allahu teâlâ'ya vacip değildir. Kulun her kazandığı halk buyurulmuş olsaydı, kul hâkim ve Allahu zül-celâl vel-kemal hazretleri — Hâşâ — mahkûm olmuş bulunurdu ki, böylesine sapık bir inanışın islâmda aslâ yeri yoktur. Kul, hayır veya şer ne kazanırsa, Allahu teâlâ dilerse, karşılığını halk eder, dilemezse halk eylemez. Mülkünde galip olan ancak odur. Hattâ, bazan sevdiği bir kulundan herhangi bir şer zuhur eylese, Allahu azim-üş-şân o sevgili kulun bu şerri işlemesini men'eder. Buna, aka'it ilminde TEV-FİK-İ-RABBANÎ derler.

Şu halde, Allahu teâlâ ile arandaki perdeyi kaldırmak istiyorsan, Hazret-i Niyazi-i Mısri'nin buyurduğu gibi:

**Geç ak ile karadan,
Halkı çıkar aradan...**

Buna, biz de şunları ilâve edelim: Vuşlât eyle buradan, sevsin seni yaratan... Allahu teâlâ'ya halil ol, haliller araya kimseyi sokmazlar. Bu konuda söylenecek söz çoktur, ne var ki, söylemeğe bende, dinlemeğe sende tahammül yoktur.

Nemrud, Hz. İbrahim aleyhisselâmı ateşe attırdığı zaman, rüzgâr ve yağmura müekkil olan melek kendisine bu ate-

şi Nemrud'un ve kavminin üzerlerine savurup onları yakmayı ve yağmurlarla ateşi söndürmeyi teklif etti. İbrahim aleyhis-selâm, bu teklifi reddettiği gibi, yardımına gelen Cebrail aley-hisselâmın muavenetini dahi kabul etmeyerek:

— Bana yardım hususunda sizlerden hiçbir niyazım yok-tur. Rabbim beni görüyor ve halimi de biliyor! diyebildiğin-den ötürü haliliyyet makamını ihraz eyledi ve İBRAHİM HA-LİLULLAH oldu. Bundan dolayı da nâr-ı Nemrud'un kendisi-ne nûr olduğunu Kur'an-ı Azim-ül-bürhanda açıkca okumak-tayız.

Bu faslı okumak isteyen ihvân ve yâranımız, Allahu te-âlâ'nın izni ve tevfiğiyle yazdığımız İRŞÂD namındaki üç cilt-lik nâçiz eserimizden yararlanabilirler.

**Akl-ü fikre sığmaz hikmet-i Settâr,
Hak dostun bilmedi Nemrud-u ağyâr,
İbrahim Halil'e güzlâr oldu nâr,
Hak böyle buyurdu emr-ü fermanı...**

Allahu teâlâ'nın öyle âşık, öyle sadık kulları, velileri var-dır ki; onlara göre hakka hak için ibadet, hak yolunda infak, küçük veya büyük her tâ'ati yapmak cennete girmekten daha sevgilidir. Hele rizayı ilâhiyyi kazanmak ve Rabbil-izzete ha-liliyyet makamıyla yakın olmak, onlar için kendilerine bahş ve ihsan olunacak bütün ni'metlerin fevkindedir.

Abdullah-il Mübarek kuddise sirruh buyurmuşlardır ki :

— Hak teâlâ, ben âciz kulunu cennete koymakla, iki rekât namaz kılmak arasında muhayyer bıraksa, ben Rabbime iki rekât namaz kılmayı cennete girmeye tercih ederim.

Düşünmelidir ki, cennet mü'minler için hazırlanmış bir ni'met-i uzmâdır. Orada, gözlerin görmediği, kulakların işitmediği, dillerin ve kalemlerin tarif ve tavsifinden âciz kaldığı, insan havsalasının hatır ve hayaline dahi getiremediği ni'metlerin hepsi mevcuttur. Nefsin her arzuladığı, canı çekip istediği her şey orada bahş ve ihsan buyurulacak ve bir daha geri alınmayacaktır. Cennette, öyle bir hayat verilecektir ki, ölümü olmayacaktır. Öyle bir mülk verilecektir ki, zevali olmayacaktır. Öyle bir gençlik verilecektir ki, ihtiyarlığı olmayacaktır. Öyle bir sıhhat verilecektir ki, hastalığı olmayacaktır. Orada korku olmayacaktır, mahzunluk olmayacaktır.

İşte, Abdullah-il Mübarek hazretleri bütün bu ebedî ni'metleri iki rekât namaza değişmiyor. Bilmem, düşünebiliyor

musunuz? Acaba iki rekât namazı tercih etmesinin sebebi nedir? Hemen cevap verelim: Namazdaki tecelliyat-ı ilâhiyye, Hak velileri indinde cennetin bütün ni'metlerinin fevkindedir. Zira, cenneti nefis ister. Oysa, nefsin rizasını bir yana bırakıp, hak rızası yoluna yönelmek elbette cennetin de fevkindedir. Tarik-i rizada, cennet-i zât vardır. Nefs cennetindeki ni'metlerden bazılarını sayabiliyoruz. Buna mukabil tarik-i rizayı ilâhiyyi tarif ve tavsif edebilmek, ne dil, ne kalem, ne harf, ne de cümle ile aslâ ve kat'a mümkün değildir.

Cennete girmeği istemekle, nefsi razı ederiz. Fakat, ibadet ve tâ'atte rizayı sübhani vardır. Onun için, ârifler rizayı nefse rizayı sübhaniyyeyi tercih etmişlerdir.

HİKÂYE

Bir zât, nasılsa Allahu teâlâ'ya isyanda bulundu ve bir günah işleyerek azaba müstehak oldu. Veliyullah'tan bazı zevat-ı zevil-ihtiramın şefaathleriyle azaptan kurtuldu. Buna rağmen, gece-gündüz durmadan ağlıyordu:

— Neden ağlıyorsun? Rabbin seni af ve mağfiret buyurdu, dedikleri zaman şu cevabı verdi:

— Efendimin rizasını terkettiğim için ağlıyorum. Zira, rizayı ilâhi benim için affı ilâhiden her vechile evlâ idi, dedi.

**Eylersin Hakka izhar-ı muhabbet,
Niçin ey kul yine isyan edersin?
Revâ mı terkedip râh-ı ilâhı,
Tarik-i nefsi şeytana gidersin?**

Evet kardeşler! Evet Hak yoldaşlar!

İllâ ibadet ve tâ'atle rizayı ilâhiyyi tahsil, illâ ihlâs...
Başka yol ve çare yok, bunu böyle bil...

Rabia't-ül-Adviyye (kuddise sirruha) sabah akşam bin rekât namaz kılarmış. Bu tâ'ati neticesinde, beşerî sıfatlardan sıyrılmış, melâ'ike-i mukarrebîyn zümresinden olmuştur. Menkıbelerini bul ve oku! Allahu teâlâ, şefaatine nail eylesin..

Ey tâlib-i Hak:

Mükellef-i mahlûkat üç sınıftır:

- I. Melekler
- II. Seytanlar
- III. İnsanlar

Melekler hayr-ı mahzûr, mâ'sumdur, günah işlemezler.

Şeytanlar şerri mahzûr, her türlü şer ve kötülüklerle Hakka isyan ederler.

İnsanlar, hem şer, hem de hayır işlerler. Zira, insanın hilkat ve cibilliyeti, her iki fiili de işlemeğe müsait ve müste'ittir. Günahsız da kalamazlar, tiynetleri böyle halk olunmuştur.

İnsana lâıyk olan; her türlü isyan, nisyan ve kötülükleri izale ve vücudünü tâ'at-i ilâhiyye imâle ettirmektir. Günahsız ve mâ'sum olan insan yalnız Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimizdir. Diğer Enbiya-i mürseliynden dahi zelle sadir olmuştur.

**Tulû etti dehre fahr-i kâ'inat,
Din çerağı ol ekmel-üt-tahiyyat,
Efdal-ül-Enbiyâ aled-derecât,
Nuruyla garketti bütün ciham...**

HİKÂYE

Gönüller sultanı İbrahim Edhem (Kuddise sirruh) Mekte-i mükerrede mücavir bulunduğu sırada, kendisine tek ve تنها, tam bir huzur ve huşû ile tavaf edebilmek müyesser olamıyordu. Bu hali, kendi günahkârlığına hamlediyor ve çok üzülyordu.

Karanlık ve yağmurlu bir gece, Kâ'be-i muazzamayı تنها bularak tavafa başladı. Bir aralık, Kâbe'nin destarına tutundu ve niyazda bulundu:

— Yâ Rab! Günlerdir buradayım, gönlümün dilediği ve özlediği gibi beytini tam bir huzur ve hudû ile tavaf edememişim, günah ve isyanlarımdan ileri geldiğini itiraf ederim. Ey benim Allahım! bana öyle bir ismet ver ki, bir daha sana karşı günah işlemeyim, sana isyan olacak davranışlarda bulunmayayım.

O ânda, kalbine hâtıftan bir nida geldi:

— Yâ İbrahim! Benden öyle bir şey istedin ki, kıyamete kadar bu istediğini hiçbir kuluma vermedim. Kullarımda günah ve isyan olmazsa, benim rahmet ve mağfiretim, atâ ve inayetim nice zâhîr olur?

Bir Hadis-i kudside de şöyle buyurulmaktadır:

(Ey kullarım! Siz, günah işlemezsene, bir başka kavim halkederim. Onlar, irtikâb ettikleri günahlara tövbe ve istiğfarda bulunurlar, ben de onları af ve mağfiret eylerim.)

Evet, Rabbimizin rahmeti gazabını geçmiştir. Allah azze ve celle erham-er-Râhimiyn'dir, Gaffâr'dır, Rahman'dır.

Teberrüken arz ediyorum:

Düstur-u mükerremimiz olan Kur'an-ı azim-ül-bürhanda âyetlerin en yücesi **ÂYET-ÜL-KÛRSÎ**'dir. Ondan sonra:

(İnnallahe ye'mürü bil-adli vel-ihsani ve iytâ'i —zil-kurbâ ve yenhâ an-il-fahşâ'i vel-münker-i vel-bagıy ye'izüküm le'alleküm tezekerun = Muhakkak ki, Allahu teâlâ adaleti, iyiliği ve akrabaya muhtaç oldukları şeyleri vermeyi emreder. Hâyasızlığı, her türlü kötülüğü, zulmü, kibirlenip böbürlenmeği nehyeder. Allahu azim-üş-şân, nasihati kabul etmeniz için size emir ve nehiyeleri ile, hayırla şerrin arasını ayırdetmekle öğüt verir.) âyet-i kerimesi gelir.

Kur'an-ı azim'de insanlar için en korkulu âyet-i kerime de budur:

(Ve men yâ'mel miskale zerretin şerren yereh = Ve her kim zerre ağırlığında şer işlemişse, onu görecek.)

Kur'an-ı kerimde insanları sevindirerek sürûra garkedecek âyet-i celile de budur:

(Kul yâ ibâdiyelleziyne esrefû alâ enfüsihim lâ taknatû min rahmetillah innallahe yagfir-iz-zünûbe cemi'â innehû hüvel-gafur-ur-rahiym = Yâ Muhammed! Mü'minlere benim lisanımla de ki: Ey nefislerini israf etmekte haddi aşan kullarım! Allahu teâlâ'nın rahmetinden ümidinizi kesmeyiniz. Muhakkak ki, Allahu azim-üş-şân bütün günahları af ve mağfiret buyurur. O, kullarını yarlıgayıcı ve âhirette mü'min kullarına rahmet ve inayetini bahşedicidir.)

Vezir-i sâni, halife-i hakani, fatih-i İran-i Sasani Hz. Ömer ibn-il Hattâb radyallahu anh; zamanı hilâfetlerinde Ashab-ı kiramın ileri gelenlerini topladı ve onlara:

— Hanginiz bana Kur'an-ı kerimin âyetlerinden en â'zamını, adaleti belirten hükm-ü celili ilâhiyyi, en korkunç ve en sevindirici âyat-ı beyyinâtı bildirecek? diye sordu. Ashab-ı kiram rıdvanullahi teâlâ aleyhim ecma'iyen efendilerimiz sükût edip, önlerine baktılar. Sahabenin ileri gelenlerinden Hz. İbn-i Mes'ud radyallahu anh-il melik-il-vedûd söz aldılar ve:

— Yâ Emir-el-mü'miniyn! dediler. Bu sorularınızı, cevap verebilecek kimseye sordunuz. Zira, ben Resûlullah sallalla-

hu aleyhi ve sellem efendimizden işittim ki, Kur'an-ı azimin en azim âyeti **ÂYET-EL-KÛRSÎ**'dir. Adl-ü adaleti beyan buyuran, yani adalet umurunu muhit ve cümle efradı ve tafsilâtı ile bildiren âyet-i kerime de (**İnnallahe ye'mürü bil'adl...**) âyetidir. İnsanlar için en korkulu ve haşyeti gerektiren ve ne yaptıklarını düşünmelerini sağlayarak ağlatacak olan da : (**Ve men yâ'mel miskale zerretin şerren yereh**) âyet-i celilesidir. Cenab-ı hakkın sonsuz ve engin rahmetini haber vererek âsi ve günahkârları ümitsizlikten kurtarıp sevindiren, nefislerini israf etmekte haddi aşan günahkârlara rahmet ve mağfiret-i ilâhiyyi bildiren ise: (**Kul yâ ibâdiyelleziyne esrefû alâ enfüsihim lâ taknatû min rahmetillah...**) âyet-i kerimesidir.

Allahu teâlâ cümlesinden razı olsun ve bizleri şefaatlerine mazhar buyursun, böylece biz de bazı gerçekleri anlamış ve öğrenmiş bulunuyoruz.

Aziz kardeşim!

Tövbe eden necat buldu. Tövbesini ihmal eden ise helâk oldu. Defalarca söyledim, bir kerre daha tekrarlayayım: Tövbe, işlediği günaha pişman olmak ve bir daha o günahı aslâ işlememektir. Bir inekten sağılan sütün, nasıl ki aynı memeden içeriye iadesi mümkün değilse, tövbe de aynen böyle olacaktır. Tövbesi, hak indinde kabul buyurulan, bir daha o günahı işleyemez. Tövbesi kabul buyurulan aziz olur. Tövbesinde sâbit ve sadık olan ve salih ameller işleyenlerin bütün günahları af ve mağfiret olunacağı gibi, affedilen isyanları dahi sevaba tebdil olunur.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ
سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

İllâ men tâbe ve âmene ve amile amelen sâlihan fe-ulâ'ike yübeddilullahu seyyi'âtihim husenât ve kânallahu gafuren rahimâ...

El-Fürkan : 70

Meal-i münifi : Meğer ki, günahına tövbe, Allahu teâlâ ve Resûlüne iyman etsin ve salih ameller işlesin. Allahu teâlâ, onların günahlarını sevaba tebdil buyurur ve tövbeleri dolayısıyla mâ'siyetlerini mahveder. Allahu azim-üş-şân gafurdur, rahiymdir.

âyet-i celilesi, bunun delilidir. Ne günah işlemişsen, o günahını bir daha yapmamak üzere terk edersen, Allahu teâlâ'nın affedeceğini sakın hatırlıktan çıkarma! Ne var ki, bu günah ve isyanını da aslâ hatırlıktan çıkarma ve unutma! Daima nedamet et, gözyaşı dök! Çünkü, günah karasını ve lekesini, ancak ve yalnız gözyaşı arındırır. Beri yanda, bir iyilik ve hayır işlemişsen onu da unut! O iyilik ve hayır işlerken de, böbürlenip kibirlenme! Bil'akis, Allahu teâlâ indinde makbul ve mergup olmasını Rabbinden niyaz eyle!

Hem, ben sana başka bir haber daha vereyim:

Tövbenin kabul olup olunmadığını anlamak mı istiyorsun? Mahiyeti itibariyle işlediğin günah nefse ne kadar hoş gelmişse, o günahı hatırladığın zaman işlediğine pişman olabiliyor, ondan iğrenebiliyor musun? İşte, o zaman tövbenin Allahu teâlâ indinde kabul buyurulduğuna en büyük işaret budur. Yok, o günahını hatırlayınca yine zevk alıyor, o hal ile sefalanarak haz duyuyorsan, yaptığın tövbe, Allahu teâlâ indinde şayanı kabul olmamıştır, otur ağla!

Bu diğer ibadet ve tâ'atlerimizde de aynen böyledir:

Kıldığın namazın, tuttuğun orucun, ettiğin haccın kabul buyurulup buyurulmadığını, aşağıda ibret ve dikkatine sunacağım hususları düşünerek ve hakkıyla anlamağa çalışarak okumak sana kâfidir:

1. Namaz kıldığın zaman, rahatlıyor ve ferahlanıyor musun? İçinde mâ'nevî bir haz ve sürûr, gönlünde Hakka kıyam, rükû ve secde etmekten doğan bir neşe, zâhirinde ve bânîninde haklı bir şu'ur uyanıyor mu? Bütün bunlar, kıldığın namazın Allahu teâlâ tarafından kabul buyurulduğunun alâmet ve işaretleridir.

2. Hakka dua ettiğin zaman, elinde olmaksızın gözyaşların akıyor mu, tüylerin ürperiyor mu, nefsin aczini ve hiçliğini seziyor ve Rabbinin kuvvet, kudret ve azametini idrak edebiliyor mu? Bunlar da duanın kabul buyurulduğunun alâmet ve işaretleridir.

3. Ramazan ayında oruç tuttun; bayram sabahı kendini bir yokla bakalım: Ramazan ayı içindeki hal ve davranışlarında, o mübarek aya girerken sana hâkim olan kötülüklerini iyiliğe doğru yöneltmiş bir değişiklik var mı? İyi hallerin, kötü hallerinden fazla ise, ramazan ayında tuttuğun oruçların Allahu teâlâ tarafından kabul buyurulduğunun alâmet ve işaretleridir.

4. Hacca gittin, geldin. Hacca gitmeden önceki kötü hal-
lerinden kurtulabilmiş misin? Kötülüklerin, iyiliğe dönüşebil-
miş mi? Kendinde bir salâh ve felâh görebiliyor musun? Büt-
tün bunlar, haccının makbul ve mebrur olduğunun alâmet ve iş-
aretleridir.

5. Zengin değilsin, hacca gidemedin. Fakat, fakirin hac-
cı olan cuma namazını eda ettikten sonra içinde bir ferahlık
ve hafiflik hissedebiliyor musun? Kıldığın cuma namazının
Allahu teâlâ tarafından kabul buyurulduğunun alâmet ve işa-
retidir.

6. Mükellefiyet çağına girişinden itibaren işlediğin suç-
ları, kabahat ve günahları hatırladıkça pişman oluyor ve ken-
di kendine o kötülöklere bir daha dönmemeğe azmederek ağ-
layabiliyor musun? Bütün günahlarının Allahu teâlâ tarafın-
dan affolunduğunun alâmet ve işaretidir.

H İ K A Y E

İ.

Hz. Ömer ibn-il Hattâb radiyallahu anh, günlerden bir
gün ağlayarak huzur-u Resûlüllah'a girdi. Aleyhissalâtü ves-
selâm efendimiz kendilerine:

— Ya Ömer! Neden ağhyorsun? diye sordular.

Hz. Ömer, gözyaşlarını silmeğe çalışarak cevap verdi:

— Yâ Resûlallah! Kapının önünde bir genç gördüm. O
gencin ağlaması ve inlemesi rikkatimi uyandırdı ve içimi yak-
tı. Kendisine neden ağladığını sordum, bana cevap vermedi.

Efendimiz, emr-ü ferman buyurdu:

— Yâ Ömer! O genci, benim yanıma getir.

Hz. Ömer, dışarı çıkarak, o genci huzur-u hazret-i Ce-
nab-ı Fahr-i risalete getirdi ve Resûl-ü zisân aleyhi ve âlihi
salâvatullah-il-Mennân efendimiz ona sordu :

— Oğlum, bu kadar ağlamanın sebebi nedir? Neden böy-
le zâr-ü figan ediyorsun?

O genç, hıçkırıkları arasında boynunu bükerek cevap
verdi:

— Yâ Resûlallah! dedi. Huzuru devletinizde işlediğim gü-
nahları sayıp dökmeğe hayâ ederim.

İki cihan serveri, meclislerinde hazır bulunan ashab-ı ki-
rama işaret buyurarak onları dışarı çıkardı ve o gençle baş-
başa kaldı:

— Haydi, şimdi bana işlediğin günahı söyle! buyurdu. O genç, gözyaşlarıyla konuşmağa başladı:

— Yâ Resûlallah! Ben, alçak ve iğrenç bir insanım. Benim işlediğim günahı, hayvanlar bile irtikâp edemez ve Allahu teâlâ'dan korkarlar. Şimdi, çok ama pek çok pişman oldum ama, iş işten geçti. Cebbâr ve intikam sahibi olan Allahu azim-üş-şândan korkuyorum. Bilmiyorum, şimdi ben ne yapacağım?

Resûl-ü efham efendimiz hazretleri, kendisinden bazı sualler sordu ve aralarında şöyle bir konuşma oldu:

— Allahu teâlâ'ya şirk mi koştun?

— Hayır ya Resûlallah!

— Haksız olarak adam mı öldürdün?

— Hayır ya Resûlallah!

— Öyle ise, yedi kat gökleri ve yedi kat yerleri dolduracak kadar günah işlemiş olsan bile, Allahu teâlâ dilerse günahlarını af buyurur. O, günahları affedicidir. Sen, hemen ona tövbe et...

— Benim günahım, yedi kat gökleri ve yedi kat yerleri dolduracak kadar büyüktür ya Resûlallah!

— Senin günahın Allahu azim-üş-şânın kürsisinden de mi büyüktür?

— Evet ya Resûlallah!

— Günahın Allahu azim-üş-şânın arşından da mı büyüktür?

— Evet ya Resûlallah! Günahım, arş-ı Rahmandan da büyüktür.

— Günahın, Allahu teâlâ ve tekaddes hazretlerinin rahmet ve mağfiretinden de mi büyüktür?

— Elbette Rabbimin rahmet ve mağfiretinden büyük değildir.

— Söyle bakalım, ne imiş bu günahın?

— Huzur-u saadetinizde hayâ ediyor ve suçumu söylemeğe utanıyorum ya Resûlallah..

— Günahını söyle ki, derdine çare ve yarana merhem olayım.

Genç adam, iki yanına korku ile bakarak anlatmağa başladı:

— Ya Resûlallah! Bir kaç yıldan beri, korkunç bir kötülüğe dadandım. Nefsime ve şeytana uydum, kefen soyucu luğa başladım. Ensârdan bir zatın kızı geçenlerde vefat etmişti. Kefenini soyamak için, onun kabrini açtım. Şeytan

aleyh-il lâ'ne bana maalesef galip oldu. Hayvanların dahi işlemeden utanacakları bir suçu irtikâp etmeğe nefsim beni zorladı. Bu kötü ve iğrenç niyyetle kıza el uzatacağım sırada, ölü dirildi ve bana: «— Ey utanmaz, ahlâksız herif! Vakt-i saadette, iki cihan serveri, mü'minlerin rehberi, müttekilerin önderi ve âhir zaman peygamberi hayatta iken böyle bir suç işlemekten korkmuyor musun? Kıyametin şiddet ve dehşetini, o gün Allahu teâlâ'nın kadı olup zâlimden mazlûmun hakkını alacağını, senden de işlemeğe hazırlandığın bu cinayetin hesabının sorulacağını düşünemiyor musun? Beni, bunca mevtâ arasında üryan bıraktığın yetmiyormuş gibi, huzur-u izzete cünüp olarak çıkmama da sebep olacaksın ey zâlim!» diyerek yüzüme tükürdü.

Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz, bu müthiş itiraf karşısında irkildi, iğrendi ve yerinden sıçrayarak o gence:

— Çık, seni gözlerim görmesin! dedi.

O genç adam, tövbe ve nedamet gözyaşları dökerek huzur-u saadetten ayrıldı, çöllere ve sahralara düştü. Yedi gün ve yedi gece ne yedi, ne içti, ne de gözlerine uyku girdi. Bitâb ve perişan, halsiz ve mecalsiz, yürümeğe bile takati kalmamıştı. İssız bir yerde, yüz üstü çöktü, gözlerinden oluklar gibi yaşlar döktü. Yüzünü toprağa, alnını secdeye koydu, hem ağlıyor, hem de yalvarıp niyaz ediyordu:

— İlâhî! Yeryüzünde benden günahkâr, benden âsi kulun var mı? İnsan suretindeki bu mahlûka, ind-i ilâhinde şefaati kabul buyurulacağı muhakkak olan, âlemlere rahmet olarak gönderildiğine şüphe olmayan, bütün ümmetine karşı rahim ve şefik olup üzerlerine titreyen Habib-i edibinin kapısına şefaati dilenmeğe gittim. O büyük günahımı öğrenince haklı olarak benden iğrendi ve beni şefaati kapısından reddeyledi. Ben şimdi nerelere gideyim, nereden şefaatiçi ve yardımcı bulayım? Sana sığındım, senin bâb-ı lûtfuna geldim ilâhî! Halim sana ayan Allahım! Sana el açtım, sana yüz tuttum, Habib-i edibin hürmetine bana merhamet buyur, bana şefaatiçi olması için lûtfunu ve keremini duyur. Sen, kullarına merhamet edicisin. Senin kapın da yüzüme kapanırsa, ben nerelere gideyim, halimi kimlere arzedeğim? Bundan sonra, kimsenin yüzüne bakamam. Kimse de beni cemiyet ve cemaatlerine kabul etmez. Ey ulu Allahım! Rica ve niyaz ediyorum: Bana bir ateş gönder ve beni yak, şu mülevves vücudumu mahv-ü perişan eyle. Âhirette de, beni nâra müstehak kılacağını biliyorum ve yal-

varıyorum Allahım! Orada, cehennemine girmeden önce dünyada da beni yak ve kül et...

Bu günahkâr gencin, nedamet ve tövbesi ve inleyip ağlaması, rahmet-i sübhaniyyeyi celbetti. Allah celle celâlühu, Cebrail aleyhisselâma emr-i ferman buyurdu:

— Var Resûlüme selâmımı söyle ve emirlerimi kendisine tebliğ eyle!

Cebrail aleyhisselâm, Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimize gelerek selâm-ı ilâhiyyeyi tebliğ eyledi. Fahr-i kâ'inat efendimiz:

— Hüves-selâm ve minh-üs-selâm ve ileyye yerci'us-selâm, mukabelesiyle emr-i ilâhiyyi tebellüğ etmeğe hazırlandı. Cebrail aleyhisselâm devam etti:

— Allah azze ve celle buyurdu ki: «Ben, ona günahkâr kullarımdan birisini gönderdim ve günahını söyledim. Habibim, o günahkârı, bir günahından ötürü reddetti, ondan yüz çevirdi. Oysa, kıyamet günü, ümmetinden öyle günahkârlar huzur-u izzetime gelerek hesap verecek ki. onların ne büyük günahlar işlediklerini görünce Habibimin hali ne olacak?» Sen, benim Resûlümsün. Seni, âlemlere rahmet olarak gönderdim. Bu sebeple, mü'minlere karşı ra'uf ve rahim, müzniplere karşı da şefi olsun. O kulumun günahını affettim, zira o kulum tövbesinde sadık ve yaptığına nâdim olmuştur. Sıdk ile tövbe edenlerin, tövbelerini kabul ederim, ben **TEVVÂB-ÜR-RAHIYM**'im.

Fahr-i Kâ'inat aleyhi ve âlihi efdal-üt-tahiyyât efendimiz, affı ilâhiyye mazhar olan o genci arattırmak üzere sahabeden bir zatı sahraya gönderdiler. Sahabe, onun bulunduğu yere vardığında, o genç hâlâ başı secdede ve ağlamakta idi. Kendisine:

— Ağlama, sil gözyaşlarını artık! dedi. Affı ilâhiyye ve mağfiret-i sübhaniyye ile seni müjdelerim. Haydi, kalk seni Resûlüllah sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz istiyor ve bekliyor.

Her ikisi de sevinç gözyaşları dökerek Medine-i münevvere'ye vasıl ve huzur-u Resûlüllaha dahil oldular. Onlar, içeri girdiklerinde Mescid-i Nevebî'de akşam namazı kılınıyordu ve iki cihan serveri, Nebîler önderi, âşıklar ve sadıklar rehberi efendimiz mihrapta bulunuyordu. (Ne kutlu bir namaz!) Her ikisi de, İmam-ül-Enbiyâ efendimize iktida ettiler. Resûl-ü zişân, Fâtiha-i celileden sonra zammı sûre olarak Tekâsür sû-

resini okumağa başladılar: (**Elhâküm-üt-tekâsürü hattâ zür-tüm-ül-mekabir...**) âyet-i kerimesini okurlarken, o genç:

— Allah! diye sayha etti ve yere düştü.

Namazdan sonra baktılar ki: (**İnnâ lillâh ve innâ ileyhi râci'un**) emaneti sahibine çoktan teslim etmişti.

Bir diğer rivayete göre ise, namazdan sonra efendimiz kendisini affı ilâhi ile müjdelemiş ve o genç Allahu teâlâ'ya hamd-ü senâdan sonra:

— Yâ Resûlallah! Benim o çirkin fiile hazırlandığımı Allah azze ve celle görüyor muydu? diye sormuş ve efendimiz de:

— Evet! Allahu azim-üş-şân herşeyi bilir ve görür, buyurunca o genç:

— Allah! diye sayha vurup canını tevvâba teslim eylemiş...

Sıdk ile tövbe böyle olur. Böyle tövbe olunca da, Hak teâlâ af ve mağfiret buyurur ve seyyi'atını hasenâta tebdil eyler.

**Âşık Yunus bunu böyle söyledi,
İnip aşkın deryasını boyladı,
İstiğfar eyleyip daim ağladı,
Kul hatasız olmaz, tövbe yâ Rabbi!..**

H İ K Â Y E

Hız. Ömer radiyallahu anhın hilâfeti zamanında, bir delikanlı içki almış evine gidiyordu. Yolda, Hız. Ömer'le karşılaşınca elindeki şarabı, elbisesinin altına sakladı. Hız. Ömer ona sordu:

— Elbisenin altında ne var? Çıkar göreyim...

O genç, gayet müşkil bir vaziyette kalmıştı. İçinden:

— Yâ Rab! Beni, Emir-el-mü'miniynin yanında hacil eyleme, kabahatimi ört ve beni af buyur. Eğer, beni bu mahcupiyetten kurtarırsan, ilâhî sana tövbeler olsun, bir daha içki içmem, diye niyaz ve tövbeye niyyet etti.

Ne var ki, Hız. Ömer'e de cevap vermesi gerekiyordu. Utanıp sıkılarak:

— Ya Emir-el-mü'miniyn! dedi. Elbisemin altında sirke var..

— Sirkeyi neden saklıyorsun? Çıkar da görelim, emrini

alınca eli ayağı titreyerek şişeyi Hz. Ömer'e uzattı. Nasıl korkmasın ve titremesindi ki, islâmda şarap içmenin cezası 80 kırbaç idi. Hz. Ömer de, kimsenin gözü yaşına bakmaz, Allah'ın emrini yerine getirirdi. Hatta, bir rivayete göre kendi oğlunu şarap içtiği ve zina ettiği için, o sırada hasta olduğuna aldırış etmeden kırbaçlatmış ve yetmişinci kırbaçta öldüğü anlaşıldığı halde kalan 10 kırbaç da ölüsüne vurdurmuştu. Zira, Hz. Ömer'in ilâhî emirleri terk ve te'hire gönlü razı olmayan bir zât'ı âli-kadr olduğu da cümlelerin malûmudur.

Gencin elinden şarap şişesini alan Hz. Ömer, baktı ki gerçekten şişede sirke bulunmaktadır. O gencin sıdk ile tövbe etmesi sonucu bir lûtf-u ilâhi olarak sirke oluvermişti.

İşte böyle aziz kardeşim:

Sen sıdk ile tövbe etmeğe bak! Tövbende sadık ve sabit olursan, şarabın sirke oluvermesi gibi, günahların da sevaba dönüşür. Tövbeye acele etmelidir. Bugün, yarın diye tövbeyi geciktirerek ömrü azizi günahlarla geçirmemelidir. İyi bilmelidir ki, tövbesini geri bırakanlar helâk olmuşlardır. Tövbenin bugüne, yarına, aybaşına, yılbaşına tahammülü yoktur. Ölümün, nerede ve nasıl geleceği belli değildir. Ansızın gelebilir ve seni tövbesiz bulabilir. İsyân, nisyan ve günah hamulesiyle Azrail aleyhisselâm canını alıverir. Bu kötü amellerin inan ki başına belâ olurlar. Korkunç azaplara uğrarsın, zebaniler saçlarından tutup sürüdükleri zaman, seni onların ellerinden kimse kurtaramaz. Günahına, çabuk ve erken tövbe edenler, fazl-ı ilâhiyyeye nail ve mazhar olurlar.

Şefi'ul-ussât fi-yevm-il arasât efendimiz buyuruyorlar ki:

Kıyamet günü, tövbe-kâr bir kulu huzur-u izzete getirirler. Allah azze ve celle buyurur:

— Bu kulumun, büyük günahlarını saklayın ve kendisine küçük günahlarını söyleyin!

Melekler, o kula: «Sen, şu tarihte şöyle bir günah işlemişsin» derler. O kul inkâr etmez, suçunu kabul eder. Zira, hesabı sorulan gerçekten küçük günahlarından birisidir. Kulun korkusu ise, büyük günahlarından sorulması ve azaba düşer olmasıdır. Allahu teâlâ tekrar buyurur:

— Bu kulumun, o küçük günahını hasenâta tebdil eyleyin!

O kul bakar ki, tövbe ettiği bütün küçük ve büyük günahları hasenâta tebdil olunuyor. Rabbil-âlemiyne niyaz eder:

— İlâhî! Benim nice büyük günahlarım vardır ki, onların hiçbirisini burada görmüyorum, der.

Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz, vuku'u mutlâk ve muhakkak olan bu hâdiseyi anlatırlarken, bu fazl-ı ilâhiyye ve kerem-i sübhaniyye öylesine mesrur oldular ki, tebessüm buyurdular ve hattâ nevaciz denilen mübarek dördüncü dişleri zâhir oldu.

Ey ehl-i iyman:

İymanın neticesi, dünya ve âhirette saadettir, cennettir ve rizayı ilâhidir.

İbadetlerinin neticesi, derecât-ı cennettir. Yalnız, iyi bil ki, cennet ibadet karşılığı değil, Allahu teâlâ'nın fazl-ü keremi iledir.

Allahu azim-üş-şâna âşık olmanın ve muhabbet etmenin neticesi, maksad-ı â'lâ ve matlâb-ı râ'na olan cemal-i lâ-yezele erişmek, didâr-ı ilâhi ile müşerref olup vuslâta ermektir.

Resûl-ü efham efendimize muhabbet, onunla haşrolmaktır. Onun sünnet-i seniyyesine riayet, şefaatine ermektir.

Habib-i edib-i Kibriyâ'ya, onun âline, evlâdına muhabbet ve salât-ü selâm okumak selâmete ermektir.

Ashab-ı kirama, Evliyâ'ullaha ve islâm âlimlerine hürmet ve muhabbet etmek, aynen Resûl-ü zîşâna hürmet ve muhabbet etmektir.

Seyyid-ül-kevneyn ve ceddül-Haseneyn-il ahseneyn efendimize, âline, evlâdına, ashabına, ahabına ihanet etmek ise —Hak korusun— aynen Allahu teâlâ ve Resûlüne ihanet etmektir.

Dinin ahkâmına hürmet ve riayet, izzet ve rif'at —Hak korusun— hürmetsizlik ise zillet ve mezelletir.

Günahlara ısrar etmek, pişman olup tövbe etmemek ve isyana devam eylemek iymansız ölmeğe işarettir.

Hasedin neticesi, hacalet ve mahcubiyyettir.

Sabrın neticesi, selâmettir ve hadsiz hesapsız büyük ecirlere nail olmaktır.

Kadere teslimiyet, feragat ve kederden emin olmaktır.

Meşakkatin neticesi, rahatlıktır.

Her türlü günahların ve kötülüklerin neticesi, nedamet ve pişmanlıktır.

Hiylenin neticesi felâket ve sefalettir.

Yalanın neticesi, mahcubiyyettir.

Feragatin neticesi, dünya hayatında içtimai ülfet ve ünsiyyet, âhîret âleminde de pek yüce bir saadettir.

Fırsat elde, can kuşu tende, sıhhat ve âfiyet bedende, hayrı ve şerri ayırdedebilme yeteneği sende iken, dilin söyler, gö-

zün görür ve ayakların yürürken, ellerin tutar, bileğin her işe yatarken, aklın başında, fâni ömrün kırk yaşında, ihtiyarlığın belirtileri olan ak tüyler sakalında saçında iken artık derlen toplan! Anan, baban, ahbap ve yâranın birer birer göçüp gidiyorlar. Hâlâ, aklını başına devşirmeyecek, hâlâ tövbe ve nedamet etmeyecek misin? Dünya için, bunca yıl çalıştın, çabaladın, yoruldu, yıprandın. Âhret için hiçbir hazırlığın olmayacak mı? Yarın, kabir denilen o karanlık çukura seni kapattıkları zaman, halinin neye varacağını aklına getiremiyor musun? Seninle kadeh tokuşturan, şerefine ve sıhhatine kadeh kaldıran ahbabların, orada senin ne sıhhatini ne de şerefini düşünemeyecek, başka arkadaşlarla kadeh tokuşturmağa koşacaklardır. Hoş düşünseler de ellerinden ne gelir? Kumar masası etrafında ömür tükettiğin yoldaşların, borç alıp kumar oynadığını bilen sırdaşların, kabrine kadar gelirler mi bilinmez ama, gelseler dahi hemen geri dönüp kupanın kozunu, maçanın kızını bulmak ümidiyle kâğıt çekerken, senin o ânda kabrinde ne halde olduğunu akıllarına bile getirmeyecekler. Hoş, getirselers de ne fayda! Sefahat yollarında, para ile yüzüne gülen âlüftelerin kollarında sözüm ona sefa sürerken, beri yanda defterinin dürüldüğünü neden fark edemiyorsun? Neyi bekliyorsun? Hakka dön, hak ve hakikat yoluna gir! Gittiğin yol yol değildir, nedamettir, nedamet... Gel vakit geçirmeden tövbe et... Biraz gayret, biraz himmet, hakka eyle ibadet... Sen bu dünyaya, kadeh tokuşturmağa, iskambil kâğıtları arasına hiyle sokuşturmağa, ne idüğü belirsiz âlüftelerle fıkradaşmağa gelmedin! Ahmaklığı bırak, sözümü dinle, hakka dön, hakka gel... Ne kadar çabuk dönersen, o kadar kârlı çıkarsın. Hem bu kâr, dünya kârı, kumar kârı gibi elden çıkıcı da değildir. Bu kâr, seni ebediyyen bırakmaz, kıyamete kadar senin olur. Kumarda, bir zar atıp bütün dünyayı kazansan, ecel yakana yapışınca hepsini bırakıp o karanlık çukura gideceksin. Benim teklif ettiğim kâr, ilelebed sana ait olacak. senden başkası onu kullanamayacak, sonuna kadar senin olarak kalacaktır. Ölenlerden ibret al, ölümünü, bir gün senin de o ölenler gibi öleceğini düşün de derin derin düşüncelere dal!.. Kur'an-ı azim rehberin, âlemlere rahmet olan Resûl-ü zişânın sünnet-i seniyyeleri, önderin, sâlihler ve âşıklar hemdemindir. Kalbine nurlar dolsun!

**Nefse tâbi olup gezme hevâ'i,
Tevekkül bâbında gözle rizayı,
Evvel kendin bil, sonra Hûda'yı;
Cehdedip tarik-i sübhane yürü!..**

**Gel özün düşürme belâyı nefse,
Çalış düşmeyesin sefayı nefse,
Bunca demdir uydun hevâyı nefse,
Biraz da tarik-i Yezdan'a yürü!..**

Kulluk için yaratıldık, hakka kulluk edelim. Nefsimizin oyunlarını bırakıp hak yoluna gidelim. Hakkın emirlerini b aşımıza tâc, sünnet-i seniyye-i Ahmediyye'yi yolumuza sirâc, ibadet ve tâ'ati kendimize minhâc edinelim. İşlediğimiz, bunca kötülüklere ve günahlara nedamet edip, ağlayıp sızlayalım, tövbe ve istiğfarda bulunalım. Kendimizi herkesten aşağı tutalım, baktığımızdan ibret alalım. Birisine bakıp şükredelim, bir diğerine bakıp fikredelim. Hemen yarın ölecekmişiz gibi âhirete hazırlanalım. Kıldığımız her namazdan sonra, bunun Hakka son ibadetimiz ve kıldığımız son namaz olduğunu düşünelim. Hak söyleyelim, hakkı ve sabrı tavsiye edelim. Hakka hakkıyla kul, halka elden geldiği ve güç yettiği kadar yardımcı olalım.

Ey âşık-ı sadık!

Tövbe eden ve tövbeleri kabul buyurulan kişilerde, şu sıfatların bulunması şarttır:

1. İlm-i ilâhiyyi talim etmek ve hak ilmiyle hallenmek
2. Tövbeden sonra, hem o tövbeyi gerektiren günaha, hem de diğer bütün kötü ve çirkin hallere dönmemek, hergün biraz daha gayret ve himmet göstererek ibadet ve tâ'atini ve muhabbetini artırmak
3. Kimin haksız olarak malını almışsa geri vermek, ki-me vurmuşsa rızasını alıp, gönlünü hoşnut etmek, hasımları âhirete intikal etmişse, onların mirasçılarını bulup helâllik almak, mirasçılarını bulmak ve onlarla helâllaşmak mümkün olmayorsa, hasımlarının ruhları için Kur'an-ı kerim okumak ve onların ruhlarını şâd edecek hayır ve hasenatta bulunmak
4. Giydiği elbiseyi Hak için giymek, taktığı ziyneti hak için takmak (Zira, tövbe etmeyenler elbiseyi şehvetleri için giyerler ve her türlü ziyneti de hevâları için takarlar. Tövbe eden ise, elbiseyi avret yerini örtmek ve ayıbını kapamak ve

taktığı ziyneti de Allahu teâlâ'nın kendisine bahş ve ihsan buyurduğu ni'meti izhar için takarlar.)

5. Tövbe edenler, o tövbelerine sebebolan günahları işledikleri yerlere gitmemeli ve o günahı işlediği arkadaşlarıyla da ilgi ve ilişkisini behemehal kesmelidir. Tövbe ettiği halde evvelce günah işlediği yerlere giden ve o günahı hâlâ işlemeye devam edenlerle görüşüp konuşanın, tövbesini bozmasından korkulur. Bu ise, sözünden dönmek ve Allahu teâlâ'ya âsi olmak demektir. Tövbe, Allahu azim-üş-şâna karşı yaptığı kötülüğü bir daha yapmamak üzere söz vermektir. Sözünden dönenler ise münafık sınıfına girerler. Bilindiği gibi, münafığın üç alâmeti vardır: I) Münafık, konuşursa yalan söyler. II) Münafık, söz verirse sözünden döner. III) Münafık, emanet edilirse ona ihanet eder.

Eğer, bu sıfatlar bir kimsede varsa, hemen tövbe ve istiğfarda bulunmalı ve bu kötü davranışları derhal bırakmalıdır. İnsan ve özellikle müslüman sözünün eri olur, verdiği söze sadık kalır. Ne yalan söyler, ne de emanete ihanet eyler. Hele yalanla iyman aslâ ve kat'â bir araya gelmez. Biri gelince, öteki çıkar gider.

6. Kötü huylarını, ahlâk-ı Kur'aniyye ve ahlâk-ı Muhammediyye'ye tebdil eylemek, yani Kur'an-ı azim-ül-bürhan ve Resûl-ü zişânın ahlâklarıyla ahlâklanmaktır.

7. Seher vakti uyanarak istiğfar eylemektir. (Çok uyku uyumamalıdır. Yatağa girince, bir gün kendisinin böyle kabre yatırılacağını, gece karanlığını görünce de kabrin ve mahşerin karanlığını düşünmelidir.)

8. Tövbe eden, cömert olmalıdır. Ağlayanların gözyaşlarını dindirmeli, fakirleri, yoksulları, yetim ve dulları sevin-dirmelidir. Elinde yoksa, dilinde olmalıdır. Güler yüzlü ve tatlı sözlü olmak da, bir mü'min kardeşinin yüzüne tevessümle bakmak da cömertlik ve hakka sadakat nişânesidir. Allahu teâlâ'ya hüsnü zan eylemeli, Allah'ı sevmeli, Resûlüne güvenmeli, rahata ve safaya ermelidir. Allahu teâlâ'dan razı ol ki, o da senden razı olsun, cennet ve rızasını, ridvanını, mülk-ü kebirini sana bahş ve ihsan buyursun:

وَادِرَايَاتِمْ رَايَاتِ بَعِيْمَا وَمُلْكَا كَبِيْرَا

Ve izâ re'eyte semme re'eyte naiymen ve mülken kebiyrâ...

Meal-i münifi : **Ve ne tarafa baksan, tarif ve tavsif edilmez bir ni'met, büyük ve geniş bir mülk ve saltanat görürsün..**

Ey Hak ve hakikat tâlibi!

Ağız tadlarını bozan ölüm gelmeden, âhirette azap ve ikap görmeden, nâr-ı cehennemi görmeden, dünya hayatında iken nâr-ı aşk-ı ilâhî ile cismini yak, nefsinin her istediğini verme, nefsinle mücadele ve mücadele et, ibadet ve tâ'atte daim ol, belâ ve musibetlere razı ol ve rizayı ilâhiyye eriş veselâm...

İlâhî! Bizleri, Habib-i edibin hürmetine nail-i meram eyle, ayıplarımızı ört, suçlarımızı bağışla, lûtfunla kereminle yarlığa, tövbesinde sabit, gece - gündüz âbit, dergâh-ı bâri-gâh-ı ülûhiyyetine sâcit kullarından eyle... İyman ile yaşat, iyman ile öldür, cemalinle güldür, sefana erdir... Günahlarını hasenâta tebdil ve tahvil buyurduğun tövbekâr kulların zümresine bizleri de ilhak eyle, Habibinden ayırma, dinden, iymandan ve hayâdan sıyrma, gözlerimizi toprak ile doyurma, hak ile bâtılı bilelim, daima hakka yönelelim, bâtıldan yüz çevirelim.. Küfür ikabından, kabir azabından azad eyle... Ölmüşlerimize rahmet, olmuşlara derecât-ı âliyye ile rif'at, vatan ve milletimize refah ve saadet, din ve devlet, vatan ve millet uğrunda çalışanlara gayret ve basiret, ordularımıza nusret ve muzafferiyet ihsan ve inayet eyle... Celâlınden cemâline sığındık ilâhî! Zât-ı ülûhiyyetine güvendik Allahım! Rahmetine dayandık, iyman ile uyandık ey yüce Mevlâ! Bizi kapından kovma, huzurundan mahrum koyma! Okuyup işittiklerimizle âmil, sıdk ve ihlâs ile kâmil olanlardan eyle... Bu risalemizi okuyan, okutan ve dinleyenleri nurunla pür-nur, gönüllerini aşkınla mâ'mur, lütûf ve kereminle mesrur eyle... Hayırlı ve helâl kazançlar nasip buyurarak hayra sarfetmeği müyesser eyle... Âsi ümmet-i Muhammed'i islâh ve bizlerin bütün müşkillerimizi kolaylığa tebdil eyle... Ümmet-i Muhammed'e rahmeyle, Hafız ism-i şerifinle hıfzıyla, din ve devlet düşmanlarını kahreyle... Bi-hürmeti seyyid-il mürseliyn ve âlihim ve evlâdihim ve etbâ'ihim ve ashabihim ve ensarihim ecma'ıyn... Sübhane Rabbike Rabbil-izzeti ammâ yasifûn ve selâmün alel-mürseliyn vel-hamdü lillahi Rabbil-âlemiyn **EL-FATİHA...**

ENVÂR - ÜL - KULÛB (Kalblerin Nurları)

DERS: 3

M Ü N D E R E C A T :

Hamd-ü senâ ve münâcat - İbrahim sûre-i celilesinin 7. âyet-i kerimesinin tefsiri - Ni'metlere şükretmek ne demektir - Ni'metler neden artar veya eksilir - İnsan olarak yaratılmak ni'metinin şükrü nedir - Diğer ni'metlerin şükürleri nelerdir - Âdem aleyhisselâma gösterilen ruhlar arasındaki farklar nedendi - Harun-er-Reşid ve Behlûl Dâna kıssası - Dünya ni'metlerinden hesap sorulacaktır - Kulaklar, gözler ve deriler sahibi aleyhinde nasıl şahitlik edeceklerdir - Zengin ile fakirin farkları - Zinnûn-u Mısırî ve bir cüzzamlı kıssası - Ni'metlere şükretmek, artmasına, şükretmemek eksilmesine sebeb olur Hasan - ül - Basri hazretlerinin bir irşâdı - Zenginlik isteyen bir kimsenin kıssası - Bayezid-i Bestamî hazretlerini irşâd eden ârif-i billâh neler söylemişti - Hased, tamah ve hırsın zararları - İyiler ve iyilikler, kötüler ve kötülükler - Farkında olup olmadığımız ni'metler - Dünya ve âhiret ni'metlerinin mukayesesi - Dünya bakımından kendinden aşağı ve âhiret bakımından yukarı ve üstün olanlara bakmanın fayda ve yararları - Medeniyet namına işlenen vahşetler - İnsanlığın içine düştüğü yükler acısı haller - İnsanlar üç kısımdır - Ruh nedir ve kaç nevidir - Ruh-u hayvanî, ruh-u insanî, ruh-u sultanî ve ruh-u sır nelerdir - Ruh ile rü'ya arasındaki ilgi ve ilişkiler - Şeyh Nigârî ve İsmail Gelenbevî hocanın âlem-i cemale intikallerinden sonraki halleri - Şükür nedir, nasıl şükredilir - Musa aleyhisselâmdan zenginlik isteyen iki kişinin başlarına gelenler - Kula düşen görev şükretmektir.

Sallû alâ seyyidinâ Muhammed
Sallû alâ mürşidinâ Muhammed
Sallû alâ envâr-ı kulûbinâ Muhammed

El-evvelü Allah.. El-âhirü Allah.. Ez-zâhirü Allah.. El-bâtınü Allah.. Hayrihi ve şerrihi min'Allah.. Men kâne fi kalbihi Allah.. Fe-mu'inuhu ve nâsıruhu fid-dâreyni Allah.. Rab-bişrahli sadri ve yessir li emri vahlül ukdeten min lisani yefkahu kavli ve ufevvidu emri ilallah vallahu basiyrün bil-ibâd..

Sübhanেকে lâ ilme lenâ illâ mâ allemtenâ inneke ent-el alim-ül hakim..

Sübhanেকে lâ fehme lenâ illâ mâ fehhemtenâ inneke ent-el cevvad-ül-kerim..

Bizleri yoktan var eden, ruhlarımıza libas-ı insanı giydirek bizi insan şekline koyan Kadir-i Kayyûm; dışımızı insan kıldığı gibi içimizi de insan eyleye.. Gönüllerimizden dünya muhabbetini ve sevmediği sıfatları (HÂDÎ) ism-i celili ile teb'id ve tathir buyurarak, kalplerimizi mir'at-ı mücellâ ve gönüllerimizi nazar-ı tecelliyat-ı Rahman ile muallâ eyleye.. Kalplerimizi aşkı ile istilâ, şevki ile istiva, tevfik ve hidayet nurlarıyla pür-nur, aşk ve muhabbet-i Resûl ile mesrur eyleye.. Zâhirlerimizi, şeriat-i Ahmediyyesi ile tezyin ve bâtınlarımızı aşkullah, muhabbetullah ve muhabbet-i Resûlullah ile tenvir eyleyerek, gönüllerimize ilm-i ledünnü ile ilham ve bizleri ârifler zümresine idhal eyleye.. Esrarına vakıf ve zât-ı sıfatına ârif olan âşıklar zümresine ilhak eyleye.. Hak ve hakikati görmeğe lâ-yık ve müste'id bir gönül gözü, hitab-ı izzetini duymaya müsait bir kulak, zât-ı ahadiyyetine âşık bir gönül, ihsan etmeğe kadir bir el, ism-i celilini zikretmeğe lâ-yık bir ağız, tevhid ile kımıldanacak bir dil, rizayı ilâhisine yürüyecek ve iletecek bir ayak, emanetullah'ı yüklenecek bir beden ihsan ve inayet eyleye.. Günde beş vakit huzur-u izzetine lûtfen ve keremen kabul buyurduğu mutlu kullarından eyleye.. Malı ve canı ile dine, devlete, millete ve bütün mü'minlere hizmeti şeref sayan sadık mücahitlerden eyleye.. Sözünde duran, ahbine vefakâr olan, geceleri kaim, ibadet ve tâ'atte daim bulunan, mü'min olarak doğduğu gibi, mü'min olarak yaşayan ve imanını son nefesine kadar taşıyan salih kulların-

dan eyleye.. Sâlihlerle yoldaş ve âriflere sırdaş eyleye.. Nârdan azat edilen, arşın gölgesinde gölgelenen, rahmetine eren, cennetine giren, cemalini gören ehl-i saadete bizleri de ilhak eyleye.. Bizleri, burada ve bu mecliste tevfiğiyle cem'eylediği gibi vuku'u mutlâk ve muhakkak olan kıyamet gününde Resûl-ü zişânın livası altında cem ve haşreyeyle.. Âhir ve âki-betlerimizi hayreyeyle.. Son kelimelerimizi, kelime-i tevhid ve Kur'an-ı mecid eyleye.. Buradan dağılmadan bizleri rahmetine nail, işitip öğrendiklerimizle âmil, bütün ibadet ve tâ'atlerimizde ve bütün ef'al ve hareketlerimizde birer mü'min-i kâmil, sıdk ve hulûsu tekmil amellerine şâmil, rizasına vasıl muhlislerden eyleye.. Bi-hürmeti-seyyid-il-mürseliyn (Âmin).

Allahu teâlâ'ya iman etmekle gönülleri nurlanan, Rabbine secde ederek yüzleri sürurlanan, Nebî'ler serveri, Velî'ler rehberi, âşık ve sadıklar önderi, iki cihan peygamberi Hz. Muhammed Mustafa'ya iman ile şu'urlanan, âlem-i ervahta Rabbine söz verip bu sözünde duran Hakkın cennetine tâlip, rizasına ragıp ve cemaline âşık olan ve her nefes ebedî saadet ve selâmet yollarını arayıp araştıran mü'minler, muhlisler, âşık-ı sadıklar! Aşkullah, muhabbetullah ve muhabbet-i Resûlullah ile yürekleri yanan, bütün amellerinde ve fiillerinde hak ve hakikate dayanan, **YÂ EYYÜHELLEZİYNE ÂMENÛ** hitabı celiliyle uyanan ehli iman! Rabbimiz, Rabbil-âlemiyn ve Rezzakımız Rezzak-il-âlemiyn olan Allahu azim-üşşân; kalplere şifa, gözlere ve gönüllere ziya, iman nuruna cilâ, âşıklara ve sadıklara sefa, kâfirlere ve münafıklara cefa olan, ahkâmı hiçbir zaman eskimeyecek ve kıyamete kadar devam edeceği mutlâk ve muhakkak bulunan Kur'an-ı azim-ülbürhanında şöyle buyurmuştur:

وَادِّ تَادِرَ رَبِّكُمْ لِيَنَّ شُكْرُهُ لَازِدًا نَكْرًا

Ve iz te'ezzene Rabbüküm le'in şekertüm le-eziydenneküm...

Ibrahim : 7

Meal-i münifi : **Ve yine hatırlayın ki, Rabbiniz celle şâne size şunu bildirmişti: (Celâlim hakkiyçün, eğer verdiğim ni'metlere şükrederseniz, herhalde o ni'metlerimi artırırım.)**

VE İZ TE'EZZENE RABBÜKÜM.

Düşünün ve hatırlayın o zamanı ki, Rabbiniz celle şâne ilân edip buyurdu:

LE'İN ŞEKERTÜM.

Duyunuz, biliniz, iman ediniz. Eğer, verdiğim ni'metlere şükreder, bana hamd-ü senâda bulunursanız.

LE-EZİYDENNEKÜM.

Hiç şüpheniz olmasın, o ni'metlerime şükredenlere ni'metlerimi ve ihsanlarımı artırırım.

وَلَيْزُكَفْرًا إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ

Ve le'in kefertüm inne azabiy le-şedid...

Ibrahim : 7

Meal-i münifi : Nankörlük ederseniz, iyi biliniz ki, azabım çok şiddetlidir.

Evet, Hak celle ve alâ böyle buyuruyor:

İyi biliniz ki, verdiğim ni'metlere şükretmeyerek küfran-ı ni'met eder, nankörlükte bulunursanız, yani ihsan ettiğim ni'metlerin hakkını eda etmezseniz, hiç şüpheniz olmasın, azabım bu dünyada bir işkence, ukbâda gayet sert ve korkunç olacaktır.

Demek oluyor ki, ni'metlerin artması ve saadete ermemiz, ancak ve yalnız bize bahş ve ihsan buyurulan, o ni'metlere şükretmemizle kaim ve kabildir. Ni'metlerin zevali ise, bahş ve ihsan buyurulan o ni'metlere şükretmeyişimizdendir. Bu âyet-i celilede Hak sübhanehû ve teâlâ bu gerçeği bütün açıklığı ile gözlerimizin önüne sermiş bulunmaktadır, ki bir insan için bundan daha büyük bir felâket düşünülebilir mi?

Allahu teâlâ, bizleri insan olarak yaratmıştır. Bu, bize bahş ve ihsan buyurduğu ni'metlerin en yücesidir. Burada akla bir soru geliyor:

— İnsan olarak yaratılmak ni'metinin şükrü acaba nedir?

Öyle ya! Dileseydi, bizi insan olarak değil de, meselâ arslan, kaplan, yılan, çıyan veya diğer herhangi bir hayvan gibi de yaratabilirdi. Kim engel olabilirdi? Şu halde, bu soruyu nasıl cevaplandırabiliriz?

Bize verilen akılla çoğumuzun bulamadığı ve belki sonuna kadar da bulamayacağı bu cevabı, yani insan olarak yaratılmak ni'metinin şükrünün ne olacağını, daha doğrusu ne olduğunu Allahu azim-üş-şân lûtuft ve kereminin başka bir ni'meti olarak Kur'an-ı aziminde açıklamak suretiyle biz gafilleri irşâd buyurmaktadır:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

Ve mâ halâktül-cinne vel-inse illâ li-yâ'bûdân...

Ez-Zâriyât : 56

Meal-i münifi: Ben, cinni ve insanları ancak bana kulluk ve ibadet etsinler diye yarattım.

Gördünüz mü? Sorunun cevabı açıklandı. Rabbimiz buyuruyor ki:

Biz, cinleri ve insanları ancak bizi bilmesi, bizi tanınması, bize iman etmesi, bize kulluk ve ibadette bulunması için halk ve icadettik.

Şu halde, bize bahş ve ihsan buyurulan insanlık ni'met ve şerefının şükrü, Rabbil-âlemiyne iman etmek, ona kulluk ve ibadette bulunmakla ödenebilir. Ne var ki, kul ne kadar ibadet etse de, bu ni'metin şükrünü hakkıyla edaya muvaffak ve muktedir olamaz. Olsa olsa, ibadetlerimizle Rabbimizin bu en büyük, en yüce ihsanına minnet ve şükran duygularımızı izhar etmiş oluruz. Yoksa, bir kimse doğduğu ândan, öldüğü güne kadar başını kaldırmaksızın secdede kalsa, yine de bütün vücudumuza kumanda eden BAŞ dediğimiz uzvumuzun şükrünü eda edemeyiz. Yine doğduğumuz ândan, öleceğimiz güne kadar oruç tutsak, bedenimizin şükrünü yerine getiremeyiz. Şu halde Hakkın bize bahş ve ihsan buyurduğu RUH ni'metinin şükrü, Allahu teâlâ'nın varlığına ve birliğine iman etmekle, VÜCUT ni'metinin şükrü Rabbimize itaat ve ibadetle, SIHHAT ni'metinin şükrü Allah rizası için oruç tutmakla, GÜZELLİK ni'metinin şükrü iffet ve ismetimizi, ırz ve namusumuzu korumakla, KUVVET ni'metinin şükrü Hak yolunda savaşmakla, GÖZ ni'metinin şükrü ibret nazarıyla bakmakla, KULAK ni'metinin şükrü hak kelâmı dinlemekle, AĞIZ ni'metinin şükrü helâl yemekle, DİL ni'metinin şükrü hakkı zikretmekle, daima doğru söylemekle, hakkı ve sabrı tavsiye etmekle, hakka dâvet etmekle bir dereceye kadar yerine getirilmiş olur.

Yalnız bu kadar mı? Bize bahş ve ihsan buyurulan İLİM ve SAN'AT'ın şükrünü bunları ehline ve tâlibine öğretmekle, MAL ve PARA'nın şükrü zekât ve sadaka vermek, yoksullara, fakirlere, yetimlere, muhtaç öğrencilere yardım etmekle,

sahip olduğumuz EŞYA'nın şükrü onları yerinde, zamanında ve iyi kullanmakla eda edilmeğe çalışılmalıdır.

Rabbimizin bize bahş ve ihsan buyurduğu KALB'in şükrü, Allah ve Resûlünü sevmekle, kalbimizi hubbu sivâdan tathir etmekle, onu Hakkın emrine uygun olarak KALB-İ-SELİM haline getirmektedir.

Sözü uzatmağa ne lüzum var? İbrahim sûre-i celilesinin 34. cü âyet-i kerimesinde (VE İN TE'UDDÜ NİMETALLAHİ VE LÂ TUHSUHÂ = Eğer Allahu teâlâ'nın sizlere bahş ve ihsan buyurduğu ni'metleri sayalım deseniz, o kadar çok ve sonsuzdur ki, saymağa gücünüz yetmez, sayamazsınız.) buyurulmuştur. Biz, burada ancak gücümüz yettiği ve aklımızın erdiği kadarını saydık. Kendisine güvenen, oturup Hakkın bahş ve ihsan buyurduğu ni'metleri yazmağa başlasın; tamamı tamamına sayıp yazabilene aşkolsun! Biz, böyle bir kudretin insanoğluna verildiğini sanmıyoruz. Buracığa yazabildiklerimiz, o sonsuz ve sayısız ni'metlerin yüz binde biri dahi değildir ve unutulmamalıdır ki, bütün bu ni'metler ancak bu fâni âlemde malik olduklarımızdır. Baki ve ebedî olan âhîret âleminde mü'minlere bahş ve ihsan buyurulacak, ni'metlerden bazılarını ancak ilmen duyarak bilmekteyiz.

Eba Hureyre radiyallahu anh, aleyh-is-salâtü ves-selâm efendimizden rivayetle haber vermiştir ki, Resûl-ü zişân:

اِنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا خَلَقَ اللّٰهُ تَعَالٰى اٰدَمَ
عَلَيْهِ السَّلَامُ مَسَحَ ظَهْرَهُ فَخَرَجَ مِنْهُ كُلُّ نَسْمَةٍ تَكُوْنُ
اِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ فَعَرَضَهُمْ عَلٰى اٰدَمَ فَرَأٰى فِيْهِمُ الْقَوٰى
وَالضَّعِيْفَ وَالغَنِيَّ وَالْفَقِيْرَ وَالصَّحِيْحَ وَالسَّقِيْمَ فَقَالَ
يٰرَبِّ الْاَسْمٰوِيْتِ بَيَّنَّهُمْ قَالَا اَرَدْتِ اَنْ اَشْكُرَ

enne Resûlallahi sallallahu aleyhi ve selleme lemme halakallahü Teâlâ Ademe Aleyhisselâmü meseha Zahrahu Feherace minhü küllü nesemetin tekünü ila yevmil kıyâmeti fearadehüm alâ Ademe Ferea filhim el. Kaviyye veddâiyye vel ganiyye velfakire vessahiyya vessakıyme fe kale yarabbi ela sevveyte beynehüm kâle ereditü en üşkere

(Hak celle ve alâ, Âdem aleyhisselâmi yarattığında, kudret eliyle arkasını mesheylemiş ve kıyamet gününe kadar Âdem aleyhisselâmın sulbünden gelecek olan evlâtlarının ruhlarını onun arkasından çıkarmıştır.

(Hâmil olduğu cümle ervahı Âdem aleyhisselâma arzeylemiş, dünya âleminde malik olacakları halleri ona göstermiştir. Âdem aleyhisselâm, bu ruhların bazılarının kuvvetli ve bazılarının zayıf, bazılarının zengin ve bazılarının fakir, bazılarının sıhhatli ve bazılarının hastalıklı olduklarını görmüş, her ruhun dünyadaki halleriyle hallendiklerini müşahede ile Cenab-ı hakka niyazda bulunmuştur:

— Ey herşeye kadir olan Allahım! Ne hikmete mebni, bu mahlûkatını müsavi kılmadın da, kimisini zengin, kimisini fakir, kimisini sıhhatli, kimisini hastalıklı, kimisini kuvvetli, kimisini zayıf olarak yarattın? Neden bazıları güzel, bazıları çirkin, bazıları sağlam, bazıları sakat?

Hak celle ve alâ, lütfedip Âdem aleyhisselâma buyurmuştur ki:

— Ey Âdem! Bunun böyle olmasındaki maksat ve muradım, kullarımın her hal-ü kârda şükretmelerini istemekliğimdir.) Onun için, insanların ruhlarını böyle birbirlerinden farklı ve faik olarak yarattım..)

Gözünde ibret olan, baktığından ibret almasını bilenler, kuvvetli ise zayıfa bakarak hallerine şükrederler. Zenginse, fakire bakarak Rabbinin kendisine olan in'am-ü ihsanına şükreder, halinden şikâyetçi olmazlar. Sağlam ve sıhhatli iseler, hastalara bakarak Hakkın bahş ve ihsan buyurduğu sıhhat ve âfiyet lütfuna şükrederler. Acz içinde varlığından soyunarak kendilerine sıhhat ve âfiyet nimetini ihsan ve inayet buyuran Rabbine kıyam, rükû ve secde ederler. Öyle ya; yeryüzünde sıhhat ve âfiyet ni'metinden büyük bir ni'met düşünebilir misiniz? Dünyanın hangi maddî ni'meti sıhhat ve âfiyetle mukayese olunabilir? Hasta olanları, bir yanından bir yanına dönemeyenleri, aylarca ve hattâ yıllarca yatıp kapılara bakanları görüp durdukları halde, kendilerine sıhhat ve âfiyet ni'metini bahşeden Rabbine şükretmeyenlerden daha gafil, daha cahil, daha şaşkın bir insan olabilir mi? Dilediğini, dilediği ânda yapabilmek imkânına malik, dünyanın tamamı kendisine verilmiş, cihana hükmedecek şekilde hazineleri, askerleri, silâhları bulunan bir hükümdar düşününüz ki, sıhhat ve âfiyeti yerinde değildir. Ruhen veya bedenen sarsıntılar

geçirmekte, bir lokma ekmek yese sancılar içinde kıvranmakta, elinin altında her dilediğini yiyecek kilerleri, mutfakları bulunduğu halde boğazından bir kaşık su geçmemekte olan böylesine bir hükümdarın, bütün bu saltanat ve debdebeyi, bir bardak suya değiştirebileceğini aklınıza getirebilir misiniz?

HİKÂYE

Abbasî'lerin şâ'saali devrinde Harun-er-Reşid halife idi. Bir gün, Behlûl Dâna ile konuşurlarken, söz döndü dolaştı, hükümdarın malik bulunduğu devlet ve kudretin azametine geldi. Harun-er-Reşid, mağrur bir tavırla sahip olduğu imkân ve ni'metleri anlatıyordu. Behlûl, bir süre onu dinledikten sonra, birdenbire sordu:

— Anlıyorum, dedi. Büyük hükümdarsın, geniş bir ülken, hazinelerin, orduların, bir işaretini bekleyen vezirlerin ve kumandanların var. Fakat, söyle bana bakalım, malik olduğun bütün bu ni'metleri bir bardak su karşılığında verir misin?

Halife, Behlûl'ün nüktesini birden anlayamayarak itiraz etti:

— Canım, hiç böyle şey olur mu?

Behlûl Dâna, sükûnetle cevap verdi:

— Ya Halife! dedi. Bana, insaf ile cevap ver: Issız bir çölde, tek başına kalmışsın, hava gayet sıcak ve yanında bir yudum su dahi yok. Hangi tarafa seğirtsen su bulamıyorsun, harareten bunalmış, ölüm haline gelmişsin. Tam bu sırada, birisi elinde bir bardak su ile geliyor ve sana mülkünün yarısını kendisine verdiği takdirde elindeki suyu sana vereceğini teklif ediyor. O zaman ne yaparsın acaba?

Halife, biraz düşündükten sonra mırıldandı:

— Bu şartlar altında, istediğini derhal yerine getirir ve mülkümün yarısını ona vererek suyu içer ve hayatımı kurtarırım. Kalan yarısı da bana elverir, deyince Behlûl gülümsedi ve:

— Tamam! dedi. Mülkünün yarısını vererek o bir bardak suyu içtin ve hayatımı kurtardın diyelim. Lâkin, içtiğin suyu âdet üzere dışarı çıkaramayacak bir hale geldiğini düşün. Acılar ve sancılar içinde kıvranıyorsun. Azap ve ızdırabın o kadar artmıştır ki, artık gözün dünyayı görmek istemiyor. Bu halde iken, karşına başka birisi çıksa ve o suyu çıkararak

seni bu dertten kurtarır ve hayata iade ederim ama, elinde kalan mülkün yarısını da bana vereceksin, dese ne yaparsın?

Harun-er-Reşid, tereddüt etmeden cevap verdi:

— Tabî, derhal veririm!

Behlûl, sözünü tamamladı:

— Gördün mü? dedi. Malik olduğunu söylediğin bu mülk ve devletin değeri ve karşılığı gerçekten bir bardak su imiş, değil mi?

Ey İhvan-ı bâ'sefa!

Allah azze ve celle hazretleri, şu Hadis-i Kudsi ile azametiyile buyurdu ve başlarında akıl cevheri bulunan iman sahiplerine duyurdu ki:

اِنِّى اَنْبَا اللّٰهٖ لِاِلٰهٖ الْاٰهٖ مُحَمَّدٌ حَبِيبِىْ وَرَسُوْلِىْ
مَنْ اسْتَسْلَمَ لِقَضَائِىْ وَصَبَرَ عَلٰى بِلَائِىْ وَشَكَرَ عَلٰى نِعْمَائِىْ
فَيَكْتُبُ مَعَ الصِّدِّيقِيْنَ وَيُحْشَرُ مَعَ الصِّدِّيقِيْنَ
وَمَنْ لَمْ يَسْتَسْلِمْ لِقَضَائِىْ وَلَمْ يَصْبِرْ عَلٰى بِلَائِىْ
لَمْ يَشْكُرْ عَلٰى نِعْمَائِىْ فَلْيَتَّخِذْ رَبًّا سِوَاىْ ۝

inni enallahü lailahe illa hu Muhammedün habiybiy ve Resüliy menistesleme li kadaiy ve sabere alabelaiy ve şekere âla nağmaiyy fe yüktebü maassıddykiyne ve yuħşaru ma'assıddykıyn ve men lem yesteslim likadaiy velem yashbir alâ belaiy ve lem yeşkür ala nağmaiyy fel yettehiz rabben sıvaiy.

Mâ'nayı münifi: (Ben, muhakkak sizin Rabbinizim. Kul-luk ve ibadete lâyıık ve müstehak hak mâ'budunuz ve ilâhınız da ancak benim. Muhammed'im, benim sevgilin ve Resûlüm-dür. Kullarımdan her kim kazama razı ve teslim olur, belâma sabır ve ni'metlerime şükrederse, onu sıddıklarla haşreder ve ismini sıddıklar divanına yazarım. Her kim, kazama razı ve teslim olmaz, belâma sabretmez, ni'metlerime şükreylemezse, kendisine benden gayrı bir Allah arasın..) Zira, ben onu kul-luğumdan tard ederim. Benden gayrı kulluk ve ibadete lâyıık ve müstehak hak mâ'bud ve ilâh bulunmadığına göre, hangi

kapıya sığınır, hangi mahlûk ona yardımcı olabilir? buyurulmaktadır.

Evet; Rabbimizin bahş ve ihsan buyurduğu her ni'mete şükretmek her kula vâciptir. O ni'metleri bir kerre daha hatırlayalım ve hatırlatalım: İnsan olarak yaratılma ni'meti, vücud ni'meti, iman ni'meti, Kur'an ni'meti, islâm ni'meti, Habib-i Hudâ ve şefi-i rûz-i ceza Hz. Muhammed Mustafa sallallahu aleyhi ve selleme ümmet olmak ni'meti, sıhhat ve âfiyet ni'meti, el ni'meti, ayak ni'meti, göz, kulak, kaş, kirpik, görmek ve duymak ni'meti, ağız, dil, diş ve söylemek ni'meti, akıl, fikir, düşünmek, tefekkür etmek ni'meti, kol, kuvvet, irade, ilim ni'meti, hava, su, yer, gök, güneş, ay, yıldızlar, yağmur ve kar, yiyecek ve içecek ni'meti, renk, ses, nebatlar, hayvanlar, ana, baba, evlât, ev, eşya, arkadaş, komşu, millet, kavim, kabile, akraba, saadet ve selâmet, istiklâl ni'meti, ordu, asker, kumandan, âlim, hoca, mürşit, cami, hastahane, merhamet ve şefkat ni'meti. Daha, yüzlercesini ve hattâ binlercesini sayabileceğimiz, bildiğimiz, bilmediğimiz, gördüğümüz, görmediğimiz çeşitli ni'metler!.. Ayrıca, âhîret ni'metleri de var ki, sayılarını ancak ve yalnız Allahu teâlâ bilir.

Bütün bu ni'metler, hep bizim için bahş ve ihsan buyurulmuştur. Ne var ki, bütün bu ni'metlerin hesabını soracağını da, Allah azze ve celle Kur'an-ı aziminde beyan buyurmuştur:

لَمْ تَسْأَلْنِي وَمِنِّي عَنِ النِّعَمِ

Sümme le-tüs'elünne yevme'izin an-in-na'ıym..

Et-Tekâsür : 8

Me'al-i münifi: Kıyamet günü, o büyük hesap günü, her halde ve her halde, size verdiğimiz ni'metlerin hesabını sorarız.

Etrafının suyla çevrildiğinin farkında olmayan balık gibi, kendisini çevreleyen ilâhî ni'metleri fark ve bunları bahş ve ihsan buyurduğu için Rabbine şükretmeyen gafiller, bu âyet-i celiledeki itaba elbette lâıyk ve müstehaktırlar.

Ey ayakkabım yok diye yakınan gafil! Ayyakkabın yoksa, ayakların var ya!.. Ayakkabın olsa da, ayakların olmasa, o ayakkabı ne işine yarar, şu halde, ayakkabın olmasa da, ayağın olduğu için Hakka şükret! Sana, o ayakları bahş ve ihsan buyuran Allahu teâlâ, gün olur ayakkabıyı da verir.

Kaldı ki, ne kadar şükretsen yine de sana verilen ni'metlerin hakkını eda etmiş olamazsın.. Belki, bu şükürle kulluğunun ve insanlığının icabını yerine getirmiş olursun..

Bak ve gör! Gözlerin baktığından ibret alamıyorsa, baktığından ibret alamayan göz, göz değildir, o gözler senin düşmanındır. Akıllı olduğunu iddia eden kişi, baktığından ibret almayan gözü, gözüm var diye taşımamalıdır. Hem unutma ki, o gözler yarın huzur-u Hakta senden davacı olacak ve seni nâra mahkûm ettirecektir:

حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاؤُهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ
وَقَالُوا لَوْلَا جُلُودُنَا لَمَنَّا لَشَهِدْنَا رَبَّنَا مَا لَآلِئْنَا بِاللَّهِ الْبَدِئِ أَلَمْ نَكُنْ مِنْ عِندِ رَبِّنَا
أَعْمَىٰ وَمَا كُنَّا بِأَعْيُنِنَا قَدْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُّبِينٍ

Hattâ izâ mâ câ'ühâ şehide aleyhim sem'uhûm ve ebsârühûm ve cûlûdühûm bimâ kânu yâ'melûn ve kalû li-cûlûdihim lime şehidtü'm âleynâ kalû entakan'Allahüllezi entaka külle şey'in ve hüve halâkakûm evvele merretin ve ileyhi türce'ân...

Fussilet : 20 - 21

Me'al-i münifi: Nihayet oraya (Hesab yerine) geldikleri zaman, kulakları (İşittiklerine) gözleri (Gördüklerine) ve derileri (İşlediklerine) aleyhlerinde şahitlik edeceklerdir. Onlar; kulaklarına, gözlerine ve derilerine: (Niçin aleyhimizde şahitlik ettiniz? Oysa, biz sizden azabı def'etmek için mâsiyyetlerimizi saklamıştık.) diyeceklerdir. Onlar da: (Bizleri, herşeyi söyleten Allahu teâlâ söyledi. Sizi, ilk defa o yaratmıştı, yine ona dönüyorsunuz.) diyeceklerdir.

Bir göz Hakkı görmezse,
Ona sakın yâr deme!
Sana ibret vermezse,
Benim gözüm var deme!
Görenedir, görene,
Köre nedir, köre ne?
Kulak hakkı duymazsa,
Kulağım duyar deme!
Duyduğuna uymazsa,
Kulaklarım var deme!
Duyanadır, duyana;
Sağır nice uyana?

Evet, bak ve gör! Nice ayakkabısı olan var, ayakları yok.. Nice gözlüğü olan var, gözleri yok.. Nice apartman, han, hamamı olan var, sağlık ve âfiyetleri yok.. Nice zengin kişiler var, ağızlarının tadı yok.. Nice milyarderler, milyonerler var, evlerinde dirlik, düzenlikleri yok.. Nice ağızları olanlar var, ya konuşacak dilleri, ya da dinlenecek sözleri yok.. Nice kuvvet ve kudrete sahip kişiler var, akılları yok.. Nice mevki ve makam sahipleri var, imanları yok.. Nice ni'metlere ermiş kişiler var, ibadet ve tâ'atleri yok.. Nice dünyaya sahip kişiler var, âhiretleri yok..

Ey mü'min, ey Hak ve hakikat âşığı!

Senin Rabbin var.. Rabbine imanın var.. Peygamberin var.. Sıhhat ve âfiyetin var.. İbadet ve tâ'atin var.. Aklın ve tefekkür kabiliyetin var.. Gözün, kulağın, saçın, sakalın, kaşın, kirpiğın, ağzın, dişin, dilin, elin, ayağın var.. Sen, öyle bir Nebiyyi zişâna ümmetsin ki, Allahu azim-üş-şân indinde kadri gayet yüce, şefaati makbul, duaları şâyân-ı kabul ve günahkâr ümmeti için şefkat ve merhameti mebzuldür. Allahu teâlâ, onu razı edinceye kadar istediğini vereceğini kitab-ı mübiyinde açıkça ahd-ü peyman ederek beyan buyurmaktadır. Öyle ise, Rabbimize şükretmeyelim mi? Ona kıyam, rükû ve secde ederek, tesbih ve takdis eyleyerek tâ'zim etmeyelim mi? Etmezsek, küfran-ı ni'mette bulunmuş, açıkçası nankörlük etmiş olmaz mıyız? Nankörlük, insana ve insanlığa yakışır mı? Bir din kardeşin, Hicaz dönüşü sana bir takke hediye edince ona defalarca teşekkür ediyorsun da, takkeyi giymek için sana o başı ihsan ve inayet buyuran Allahu teâlâ'ya şükürün olmayacak mı? Hicaz hâtırası o takkeyi giydiğin başına Allah azze ve celle akıl cevherini ihsan buyurmamış olsaydı, aynı takkeyi belki de ayağına geçirmeğe uğraşacaktın. Sana, bunu yaptırmayan o akıl ni'metini bahşeden Rabbine secde etmeyecek misin? Kaldı ki, gerçekten kul ve insan isen, vücudundan olan bazı ni'metlerini alıverse dahi, yine de ona şükretmen gerekir.

H İ K Â Y E

Evliyâ'ullahtan Zinnûn-u Mısri hazretleri rivayet buyuruyorlar:

Günlerden bir gün, vücudunun bazı azaları cüzzam illetinden dökülmüş, gözleri de görmeyen bir zat ile karşılaştım.

Bu yürekler acısı perişan haline rağmen, Allahu teâlâ'ya hamd-ü senâ ediyordu. Dayanamayıp sordum:

— Allahu teâlâ'nın sana bahşettiği hangi ni'mettir ki, Hüdâyı lâ yezele bu derece şükrediyorsun?

O zat, bana şu cevabı verdi:

— Ey Zinnûn! Gözlerim görmüyor, cüzzam illetinden vücudum yer yer dökülmüştür. Fakat, Rabbime nasıl hamd-ü senâ eyleyemim ki, bana sağlam bir kalp ve gönül ihsan buyurmuştur. Bunlar sayesinde onun varlığına ve birliğine ve Resûlünün hak ve gerçekliğine iman ederek ebedî hayatımı kazanmış bulunuyorum. Baş gözüm görmüyor ama, el-hamdü lillah kalp gözüm iman ile açık.. Bir çok azalarım dökülmüş bulunuyor ama, ona hamd-ü senâ etmeme yarayan ağzım ve dilim var. Allahu teâlâ'ya kalem olsun ki, parça parça parala-sa dahi, ondan aslâ şikâyetçi değilim. Bana bahş ve ihsan buyurduğu bu ni'metler yanında, bu kadarcık musibetten ötürü ondan şikâyetçi olmaya hayâ ederim. Bu halim, Rabbime karşı olan muhabbetimi artırdığı için ayrıca şükrederim, bana bıraktıkları için ona daima hamd-ü senâ eylerim, dedi.

**Aşkınla çâk olsa bu ten,
Ben yine illâllah derim,
Yanıp kül olsa bu beden,
Ben yine illâllah derim..**

**Kan aksa gözden yaşlarım,
Bağrında bitse başlarım,
Derd-ü gam olsa işlerim,
Ben yine illâllah derim..**

**İşim gücüm zâr eylesen,
İçim dışım dar eylesen,
Mansur-veş berdar eylesen,
Ben yine illâllah derim..**

**Bin pâre ettirsen beni,
Odlara attırsan beni,
Terketmeyip Mevlâm seni,
Ben yine illâllah derim..**

**Âsilere katsan beni,
Tamulara tıksan beni,
Mücrim kulun etsen beni,
Ben yine illâllah derim..**

**SEYYİD NİZAM oğlu ile,
Ceddiyle haşrola bile,
Mü'min muvahhidler ile,
Ben yine illâllah derim..**

**Bin derdini versen bana,
Halim gören kalsa tana,
Yüzüm tutup senden yana,
Ben yine illâllah derim..**

**SEYYİD SEYFULLAH
(Kuddise sirruh)**

Hız. Şemseddin-i Sivasî kuddise sirruh efendimizin nutk-u âlilerini de teberrüken sizlere sunuyorum:

Göster cemalin şem'ini yansın oda pervaneler,
Devlet değil mi âşıkâ, şem'ine karşı yaneler;
Cevr-ü cefa etmek ile Şemsi seni terkeylemez,
Sen sanma ki seni seven, senden —Hâşâ— usaneler..

Bu veciz kıssadan hissemizi almalıyız. Dikkatle, ibretle ve icabederse defalarca okuyarak, gereken hisseyi almak her mü'min için elzendir. Rabbimizin bahş ve ihsan buyurduğu ni'metlere daima şükretmeli, ona hamd-ü senâda bulunmalıdır ki, iman davasında olanların imanlarının ilk ve en mühim şahidi budur. Allahu teâlâ'nın ihsan ve inayet buyurduğu ni'metlerin haddi hesabı yoktur. Bunun delili de, yukarıda zikrettiğimiz (Ve in te'uddû ni'metallahî lâ tuhsuhâ = Eğer, Allahu teâlâ'nın sizlere bahş ve ihsan buyurduğu ni'metleri sayalım deseniz, o kadar çok ve sonsuzdur ki, saymağa gücünüz yetmez, sayamazsınız.) âyet-i kerimesidir.

Seyyid-ül-kevneyn Resûl-üs-sakaleyn efendimiz hazretlerinden naklolunan bir Hadis-i şerifte:

مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ نِعْمَةً صَغُرَتْ أَوْ كَبُرَتْ فَقَالَ عَلَيْهَا
الْحَمْدُ لِلَّهِ إِلَّا كَانَ قَوْلُهُ عَلَيْهَا الْحَمْدُ لِلَّهِ أَفْضَلَ مِنْ تِلْكَ النِّعْمَةِ

ma en'amallahü ala abdin ni'meten saguret ev keburet fe kale aleyha elhamdülililahi illa kâne kavluhu aleyha elhamdülillahi efdale min tilken ni'me

Hak sübhanehû ve teâlâ hazretleri, bir kuluna az veya çok, büyük veya küçük her hangi bir ni'met bahş ve ihsan buyursa, o ni'mete nail ve mazhar olan kul hamd-ü senâ için EL-HAMDÜ LİLLAH dese, bu hamd-ü senâsı nail olduğu ni'metten daha büyük ve üstün bir ni'mettir.

buyurulmaktadır. Demek oluyor ki, ni'met mukabilinde edilen şükür ve hamd-ü senâ, o ni'metten daha üstün ve hayırlı bir ni'mettir. Zira, o şükür ve hamd-ü senâ, o ni'metten daha ziyade bir ni'mete ermeğe vesiledir.

İbn-i Abbas radiyallahu anh, Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimizden rivayetle buyurmuşlardır ki:

— Her kim, yeni bir elbise giydiği zaman, Rabbine hamd-ü senâ ederse, bu şükür ve hamd-ü senâsı sebebiyle Al-

lahu azim-üş-şân o kimsenin günahlarını af ve mağfiret buyurur.

Netekim, 'ashab-ı kiram efendilerimizle bütün ulemâ ve ehlullah ve ezcümle İbn-i Cüreycin hazretleri buyurmuşlardır ki:

— Allahu teâlâ'nın bahş ve ihsan buyurduğu ni'metlere şükretmek, bu ni'metlerin devamına vesile olur. Bu ni'metlere şükretmeyerek küfran-ı ni'mette bulunmak ise, ni'metlerin zevaline sebep olurlar. Ni'metlere şükretmeyenler, o ni'metlerden mahrum kalacakları gibi, bu küfran-ı ni'metlerinin cezasını dünyada fakirlikle ve âhirette de ayrıca azaba duçar olarak öderler.

Allahu teâlâ, Kur'an-ı azim-ül-bürhanında:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ

Yâ eyyühelleziyne âmenuttekillâhe hakka tukatihi...

Âl-i İmran : 102

Meal-i münifi : Ey iman edenler, Allahu teâlâ'dan nasıl korunmak gerekse, öyle korunun. Hakkiyle mütteki olun. buyurulmaktadır.

Müfessirin-i izâm, bu âyet-i celileyi tefsir ve te'vil ederken, şöyle mânâlandırmışlardır: (Allahu teâlâ'dan hakkiyle korkunuz, ona daima itaat ediniz, isyan ve itaatsizlikten kaçınınız. Bahş ve ihsan buyurduğu ni'metlerine de şükrediniz, nankörlük etmeyiniz, böylelikle size verilen ni'metlerin hakkını da eda etmiş olursunuz.) buyurmuşlardır.

Kibar-ı tâbi'iynden Hasan-ül-Basrî hazretleri buyurmuşlardır ki:

— Hak sübhanehû ve teâlâ hazretleri, bizlere bahş ve ihsan buyurduğu her ni'meti ancak şükretmekle muhafaza ve kayıt altına alabileceğimizi irade eylemiştir. Binaenaleyh, her ni'met karşılığında Rabbimize şükredelim ki, bu şükürümüz o ni'metin devamını mucip olsun..

HİKÂYE

Eski zamanlarda bir kul yıllarca Cenab-ı Haktan zenginlik niyaz eyledi. Allahu azim-üş-şân, o devrin peygamberine vahyederek, o kulunun duasını kabul buyurduğunu, yıllardır arzuladığı zenginliği gençlik çağında mı, yoksa ihtiyarlık hengâmında mı istediğini sormasını emr-ü ferman buyurdu. O nebiyyi zişân, o kula irade-i ilâhiyyeyi tebliğ buyurduğunda, adamcağız mes'eleyi bir kerre de eşiyile görüşmek istediğini söyledi. Zira, danışanların her türlü felâketten emin olacaklarını biliyordu. Evine giderek, eşine durumu anlattı. Kadın, Allahu teâlâ'nın lûtfedeceği zenginliği gençlik çağlarında daha iyi kullanacaklarını, ihtiyarlıklarında servetin hiçbir işe yaramayacağı görüşünü savundu. Adam ise, genç iken fakir bile olsalar vücutları sağlam ve sıhhatte bulunacağından çalışıp, geçimlerini sağlayabileceklerini, ihtiyarlayınca güçleri, kuvvetleri kalmayacağından, zenginliğin asıl o zaman işlerine yarayacağını ve ömürlerini rahat ve huzur içinde geçirmelerini temin edeceğini söyledi. Kadın, ihtiyarlıkta gelecek zenginliğin kendilerine hiçbir faydası olmayacağını, dizlerinde derman, gözlerinde fer ve ağızlarında tad kalmayacağını, türlü dünya ni'metlerine ancak uzaktan bakacaklarını, yeseler bile midelerinin hazmetmeyeceğini ileri sürerek zenginliğin gençlikte verilmesinin daha faydalı olacağını anlattı. Adamcağız, eşinin bu fikrine iştirak etmekten gayrı çıkar yol bulamayarak, keyfiyeti devrin peygamberine arzetti. O nebiyyi zişân da:

— Ey yerlerde ve göklerde olup bitenleri hakkıyla bilen, gizli ve âşikâr kullarının ve bütün yarattıklarının ahvaline vakıf bulunan ulu Allah! Lûtuf ve inayetine mazhar olan o kulunun düşüncesine elbette alimsin, ihsan buyuracağın zenginliği gençliğinde bahş etmeni niyaz ediyorlar, arzı ile yerlerin ve göklerin, görünen ve görünmeyen, bilinen ve bilinmeyen âlemlerin Rabbine tazarrûda bulundu.

Allah celle celâlühu, o nebiyye vahyederek buyurdu:

— O kulum, şimdi yirmi beş yaşındadır. Ona, elli yaşına kadar istediği zenginliği vereceğim. Elli yaşından sonra da, ölünceye kadar eskisi gibi fakir kalacaktır.

Filhakika, o zata öyle bir zenginlik ihsan ve inayet buyuruldu ki, misli menendi görülmüş değil! Ancak, bu zenginlik o adamcağızı azdırıp şımartmadı. Hudud-u ilâhiyyeyi daima ve sadakatle korudu. Sadaka ve zekâtını muntazaman

ve titizlikle verdiği gibi, her türlü hayır ve hasenattan da geri kalmadı. İbadet ve tâ'atlerini artırdı, kendisine bahş ve ihsan buyurulan ni'metlere de her nefes şükrünü ihmal etmedi. Şükrettikçe ve Hakkın rızasına uygun davrandıkça kendisine verilen ni'metler de artıyor, servet-ü samânı hergün biraz daha çoğalıyordu.

Böylece, aradan yirmi beş yıl geçti ve Hakkın kendisi için tayin ve takdir buyurduğu zenginlik süresi tamamlandı. Ne var ki, elindeki ni'met ve servet azalmıyor ve daima çoğalıyordu. Yaşı çoktan elliye geçtiği halde, zenginliği artmakta devam ediyor ve o da kendisine lûtf ve ihsanlarını eksik etmeyen Rabbine şükrediyor, rızasına ermeğe, cennetine girmeğe ve cemalini görmeğe gayret ediyordu. Aradan on yıl daha geçmiş ve o zatın durumunda hiçbir değişiklik olmamıştı. İhtiyarlığa yüz tuttuğu halde, servet ve sıhhati hergün biraz daha artıyordu. Tam bir teslimiyet içinde bulunan o zat, devrin peygamberine müracaat ederek, kendisi için bir lûtf-u ilâhî olan zenginlik süresinin dolduğunu, hattâ aradan on yıl geçtiği halde durumunun değişmediğini arzetti:

— Yâ Nebiyyallah! Acaba bunun sırrı ve hikmeti nedir? diye sordu.

O nebiyyi zişân da, Hak sübhanehû ve teâlâ hazretlerine münâcatta bulunarak:

— Ey benim Gani sübhanım! Şu kulunla şöyle bir ahd-ü peymanın vardı. O kulun, elli yaşına kadar zenginliğini koruyacak, ondan sonra fakirleşecekti. Halbuki, o altmış yaşına geldiği, tayin ve takdir buyurduğun süre on yıl geçtiği halde, ihsan buyurduğun servet ve devlet azalmaksızın devam edip gidiyor. Bunun hikmeti nedir? diyerek niyaz etti.

Kadir-i Kayyûm olan Allahu zül-celâl vel-kemal hazretlerinden hitab-ı izzet şeref-sadir oldu:

— Ey Nebiyyi muhteremim! Gerçi, o kuluma gençliğinde zenginlik verecek ve elli yaşından sonra razı olduğu fakirliğe iade edecektim. Fakat, o kulum ihsanlarıma karşılık aslâ küfran-ı ni'met etmedi. Bil'akis, kulluğunu ve şükrünü ziyadeleştirdi. Celâlim hakkiyün, şükredenlere ni'metlerimi ziyade kılacağıma söz vermiş bulunduğumdan, küfranı ni'met etmeyen ve devamlı olarak şükreden bir kulumu tekrar fakirleştirmek şânıma lâıyk değildir. Ona söyle, bana şükrünü ziyade kıldıkça ben de ona ni'metlerimi ziyade kılacağım. Aynı zamanda, o kulumun dünyasını böylece mâ'mur ettiğim gibi,

âhiretini de mâ'mur eyleyip, cennet ve cemalimle mesrur edeceğim!..

Ey âşık-ı sadık:

Bu hikâyeden ibret ve bu kıssadan hisse al!.. Evet, tekrar ediyorum: Ni'metlere şükür, o ni'metlerin devamına sebep ve vesile olur. Ni'metlere şükretmemek ise, o ni'metlerin zevalini mucip olur. Öyle ise, sana bahş ve ihsan buyurulan bunca ni'metlerin şükrünü ifa etmeğe çalış ve ni'metin bereketini bul, zevkini sür ve nasıl ziyadeleştigini gör! Ama, sakın o ni'metlere gönül verme.. Zira, Rabbinle aranda perde olur. O ni'metleri sana bahş ve ihsan buyuran Allahu teâlâ'ya gönül ver, ona muti ol ve ondan kork ki, o kendisinden korkanlarla, ihsan edenlerle beraberdir. Eğer, sana verilen ni'metler seni Rabbinden alıkoyuyorsa, kulluğuna engel oluyorsa, emin ol o ni'met değil, ni'met şeklinde görünen bir nikbet ve musibettir. Sana bahş ve ihsan buyurulan ni'metlerden seve seve Mahbub-u hakikinin yoluna sarfeyle ki, o ni'metler seni Rabbinin rızasına ulaştırsın. Eğer, bu ni'metlere muhabbet eder ve bu aşırı muhabbetini kalbine de sokar ve yerleştirirsen, o ni'meti sana bahş ve ihsan buyuranın muhabbeti kalbinden çıkar ve silinir. Her türlü dünya ni'metlerinin muhabbetini kalbe sokmak neye benzer bilir misin? Her türlü hava ve deniz şartlarına rağmen yoluna devam edegelen bir geminin içine su dolmasına benzer. Teknesine su dolan bir gemi ise, hiçbir zaman ulaşacağı yere ulaşamaz, menzil-i maksuduna varamaz, sonunda batır gider. Sen de, dünya ni'metlerinin muhabbetini, vücut teknesine doldurursan, önünde sonunda batır ve helâk olursun.. Dünya ni'metleri, içinde gemilerin yol aldığı engin bir su, bir derya gibidir. O ni'metleri, Allah rızasına uygun kullanırsan, dilediğin yere ulaşır, vasıl olursun, illâ onu vücut teknesine doldurursan, sonunda mutlaka boğulursun. Şu halde, dünyada refah ve selâmete ve âhirette de ebedî saadete ulaşmak istersen, her türlü dünya ni'metlerinin sevgisini kalbine sokma, o ni'metleri sana bahş ve ihsan buyuran Rabbinin sevgisini vücut teknene doldur vesselâm..

HİKÂYE

Bayezid-i Bestamî kuddise sırruh hazretleriyle, ârif-i bilâh olan bir zât-ı şerif sohbet ediyorlardı:

— Ya Bayezid! Hak teâlâ'ya ne ile ve ne gibi kulluk edersin? sorusu üzerine Bayezid-i Bestamî şöyle cevap verdi :

— Bulursak yiyor ve Rabbimize şükrediyoruz. Bulamazsak, sabrediyoruz!..

O zât-ı akdes bu cevabı beğenmedi:

— Bizim Belh'in köpekleri de böyle yapmaktadırlar, dedi.

— Ya siz ne yapıyorsunuz? suali üzerine de şu veciz beyanda bulundular:

— Biz, bulursak Hak yoluna dağıtıyor; bulamazsak hamd-ü senâ ediyoruz!

Bayezid-i Bestamî hazretleri:

— Beni, bu zat kadar irşâd eden pek bulunmadı, buyurmuşlardır.

İnsanoğlu, her hal-ü kârda Allahu teâlâ'ya hamd-ü senâda bulunur, onun bahş ve ihsan buyurduğu ni'metlere şükrederse, iki cihanda rahata erer. İnsanoğlu, zorluklara ve darlıklara, felâketlere ve musibetlere hamdeder, kendisine verilen ni'metlere karşı şükürünü çoğaltırsa, ancak o zaman Hak-kın isteği üzerine hareket etmiş olur, dünyada rahata ve selâmete ve âhirette de cennete ve ebedî saadete nail ve mazhar olur, cemal-i lâ yezâle erişir. Ni'metlerin en üstünü ve yücesi de ancak budur. Mâ'nevî musibetlerden kurtularak, rahat bir hayata kavuşmanın çaresi ve ilâcı da ancak budur. Böylelikle, hased illetine derman bulmuş olur. Hased deyip de geçmemeli! Hased illetine mübtelâ olanlar, dünyada mevcut dertlerin en büyüğüne, en azılısına düşer olmuşlar demektir. Böylelerinin ölümleri bile çok şiddetli, gayet acı ve iztirap verici olur. Hasedciler, daha dünya hayatında kabir azabına ve cehennem ateşine giriftar olacaklarından, bu gibilerin âkibetlerinden de korkulur. Bunların hem dünyaları bir âfet ve musibet, hem de âhiretleri cehennem ve felâkettir. Hased, iman şerefiyle müşerref olmuş mü'minlere aslâ yakışmayan çok kötü ve gayet çirkin bir sıfattır, hem de şeytanî bir sıfattır. İblis, Hz. Âdem aleyhisselâma bahş ve ihsan buyurulan ni'metlere hased etmemiş olsaydı, rahmet-i ilâhiyyeden koğulur muydu? Kur'an-ı azimi okurken, Âdem aleyhisselâm ile şeytan kıssasını, hikâye gibi okuyup geçme! İbret al ve iyi düşün.. Mü'min kardeşine bahş ve ihsan buyurulan ilâhî ni'metlere hased ederek ve mü'min kardeşine karşı kibirlenerek, kendini mü'min kardeşinden yüce görerek şeytan gibi rahmet-i ilâhiyyeden koğulmak ister misin?

Netekim, Kabil de kardeşi Habil'e verilen ni'mete razı olmadı ve dünyada ilk defa olarak kardeşinin elindeki ni'mete göz dikti, ona malik olabilmek hırs ve hasediyle Allahu teâlâ'ya ve onun peygamberine isyan cür'etinde bulundu, kardeşini öldürdü, hem katil, hem de kâfir oldu. Dünyada zelil ve sefil olduğu gibi, âhirette de zelil ve hacil olarak, iki cihanda da hüsrana uğradı. Bu kadar mı? Hayır!.. Yeryüzünde, katillerin birincisi ve başı olarak kıyamete kadar haksız yere adam öldürenlerin günahlarının bir misli de onun defterine yazılmaktadır. Çünkü, Fahr-i kâ'inat aleyhi ve âlihi efdal-üt-tahiyat efendimiz, bir Hadis-i şeriflerinde:

— Bir kimse, kötü bir âdeti icra ederek o yerin halkını da bu kötülüğe alıştırsa, o kötülük o yerde işlenip durduca, hasil olan günahın bir misli o kötülüğü orada yapan ve yayanın günah defterine kaydolunur. Buna mukabil, bir kimse bir beldeye iyi bir şey götürse ve o belde halkı o iyiliği işlemeğe alıssa, o iyilik o ülkede işlendikçe her iyilik yapanın ecri ve sevabı aynen onu o beldeye götürene de yazılır, buyurmuşlardır. Bu Hadis-i şerifi Buhari'den naklen aynen sunuyorum:

مَنْ سَنَّ سُنَّةً حَسَنَةً فَلَهُ أَجْرُهَا وَأَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا
وَمَنْ سَنَّ سُنَّةً سَيِّئَةً فَعَلَيْهِ وِزْرُهَا وَوِزْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا

men senne sünneten Haseneten felehu ecruha ve ecru men amile biha ve men senne sünneten seyyieten fe aleyhi vizruha ve vizru men amile biha

Bir kimse, bir beldeye iyi ve güzel birşey götürse, o belde olan halk o güzelliği ve iyiliği işlese, o güzelliği ve iyiliği götüren zatın defteri amaline o işlenen iyiliğin işlendiği müddetçe sevabı yazılır. Bir kimse, kötü bir âdeti icra ederek o yerin halkını da bu kötülüğe alıştırsa, o kötülük o yerde işlenip devam ettikçe hasil olan günahın bir misli o kötülüğü götürenin defterine kaydolunur.

Gaflet etmeğe gelmez, aman dikkat edelim: Mâ'azallah, Kabil gibi hasedden ötürü bir suç işlersen, o suçu senden görüp başkaları da işlerlerse, o suçu ilk defa işleyen sen olduğun için aynı suçu tekrarlayanların alacakları cezanın bir

misli senin seyyi'at defterine de yazılır, bu günah yükü de sana yeter! Allah korusun, bir de iymansız göçersen, felâketin büyüğü işte o zamandır. İyi bilmelidir ki, kötü huylu kişiler, o kötülüklerinden dolayı tövbe etmez ve vazgeçmezlerse, o gibilerin son nefeslerinde iymansız gitmelerinden korkulur. İyman ile göçenler ise, günahkâr bile olsalar, şefaate nail olabilirler. Cehenneme de girse, bir miktar azap da görseler, imanlarından ötürü cezalarını çektikten ve tamamladıktan sonra şefaati Resûl aleyhis-salât-ü ves-selâm ile ateşten çıkarılırlar, imanlarından ötürü cennete girerler.

Bilmem anlatabiliyor muyum? Özetlemek gerekirse, yaptığı iyilikler insanı iman ile göçmeğe, insan olmağa ve cennete girmeğe sebeb olduğu gibi, işlediği kötülükler de insanı —Ömür boyu Müslüman olsa dahi— son nefeste iman ve islâmdan mahrum bırakır, ebedî olarak nâra iletebilir.

Onun için, daima iyilerle, iyilik edicilerle ol ki, iyilik edicilerden olasın! Başına gelmiş veya gelecek musibetlere hamdedici, sana bahş ve ihsan buyurulan ni'metlere şükredici ol ki, Allahu teâlâ da ihsanlarını ve ni'metlerini artırsın.. Musibetlere hamdedersen, ecrin çoğalır ve derecen yükselir. Sana musibet gibi görünen şey, büyük bir ni'met oluverir. Yüzün güler, kalbin ve kalıbın sefaya erer. Allahu azim-üş-şânın lûtf-ü keremiyle sana bahş ve ihsan buyurduğu ni'metlerin kadrini biliyorsan, senden aşağı durumda olanları gör, gözet ki, Hakkın sana verdiği ni'metleri fark edebilesin! Sana, dileğin gibi salna salna yürümek için bahşedilen ayaklarının şükrünü unuttuysan, bu büyük ni'metin farkına varamıyorsan, ayakları olmadığından dolayı bir tarafa kımıldanamayan veya ellerine geçirdikleri birer takunya ile yerlerde sürünenlere bak!

Sana verilen gözlerin ne büyük ni'met olduğundan gafil isen, bunun ne büyük bir ni'met olduğunu farkedemiyorsan, gözleri görmeyenlere, körlere bak! Bak bak da, Rabbine şükret...

Kulakları duymayanlara, duymak ve işitmek için beş on bin lira masraf edip cihaz satın alanlara bak da, sana meccanen kulak ihsan buyuran Rabbine şükreyle!

Analarının, babalarının cenaze namazlarına uzaktan seyirci kalanlara, iymansız dolaşanlara, secdeye gelemeyen başlara, nereden gelip, nereye gittiğini farkedemeyen çatılmış kaşlara bak da, sana verilen iman ni'metine, Muhammed aleyhisselâmın ümmeti olmak devletine, kıyam, rükû ve sec-

de edebilmek izzetine, Kur'an-ı azimi kıraat edebilmek rif'atine mazhar olduğun için âlemlerin Rabbine şükreyle!

Sırası gelmişken söylemeden geçemeyeceğim:

Rabbimizin ilham ve inayetiyle —El-hamdü lillah— asrımızda tababet çok ilerlemiş ve bir çok dertlere deva ihsan buyurulmuştur. Fakat, akli başında olanlara, akıllı geçinenlere küçük bir iki misal vermek isteriz:

Tıp ilmi, sun'î böbrek yapabilmektedir. Hak korusun, herhangi bir ârıza sonucu böbrekleri işlemeyenlere ve vücudumuzun bu en önemli uzvu vazife göremeyenlere bu sun'î böbrekler takılabilmektedir. Ne var ki, bunun için yılda yüz bin liraya yakın bir masrafı göze almak gerekir. Belirli zamanlarda değiştirip yenisi takılırken, yüz bin lira havaya uçup gider, çekilen acılar ve sancılar da caba! Allahu teâlâ, sana ve bana şakır şakır işleyen böbrekleri meccanen takmış, şükretmeyelim mi?

Kalplerinde ârıza bulunanlara da pil takılıyor. Kaça biliyor musun? En çok iki yıl dayanan bir mini mini pil on sekiz yirmi bin liraya!.. Sökülüp, yenisi takılırken, çekilen acılar, sancılar, korkular da caba.. Allahu teâlâ, sana ve bana takır takır işleyen bir kalbi meccanen ihsan buyurmuş, şükretmeyelim mi?

En basitinden bir apandisit ameliyatı oluyorsun da, hem dünya kadar para harcıyor, hem de bir çok sıkıntılara, iztiraplara katlanıyorsun.. Sıhhat ve âfiyetle ömür boyu yaşadığın için Rabbine hâlâ şükretmeyecek misin?

Öyle ise ne duruyorsun? Neyi bekliyorsun? (Hele emekli olayım da namaza niyaza başlarım!) diyenlerin çoğunu, ecel emeklemeğe fırsat vermeden aldı, götürdü. Bakıyorsun; adamcağızın tıpkı senin gibi vücudu var ama, canı yok! Kameti var ama, Allahu teâlâ'ya kıyamı yok! Dili var ama, zikri yok! Akli var ama, tefekkürü yok! Malı var ama, şükrü yok! Gözü var ama, ibreti yok! Kulağı var ama, hak kelâmı işitecek niteliği yok! Ayakları var ama, Hak yoluna gidecek basireti yok! Dünyası için, geceli, gündüzlü, durmadan, dinlenmeden çalışıp yıpranıyor da, âhireti hiç düşünmüyor. Ölenleri görüyor da, önünde sonunda kendisinin de öleceğini bir türlü aklına getiremiyor. Allah - Peygamber tanımıyor, başlarına gelecek azaba inanmıyor, ne büyük bir dalâlet ve hattâ felâket içinde bulduklarını bir türlü anlamıyor. Gazab-ı ilâhiyye uğrayarak dünya haritasından silinen kavimlerin, kabilelerin, milletlerin durumlarını tarih kitaplarından okuyor,

kalıntılarını da görüyor da, kendi âkıbetinin de aynı olacağını hatırlamak bile istemiyor. Hakkı bilmiyor, bilmediği için de bulamıyor, bulamayınca olamıyor, üç günlük fâni dünya hayatını imar edebilmek gayret ve gafleti içinde ebedî hayatını viraneye çeviriyor. Korkunç bir ejderha ağzı gibi kendisini yutmağa hazırlanan kabri görüyor da, bir gün olup en yakınlarının, en sevdiği kimselerin kendisini o karanlık çukura kapatıp yanından kaçacaklarını hesaplayamıyor. Sevgili ana ve babasını, ciğerpâre yavrusunu, kendi elleriyle kara toprağın bağına yatırıyor da, onların ölümlerinden ibret alamıyor. Kur'an-ı kerimin haber verdiği, tarih kitaplarının açık açık yazdığı Allah'sızların ve iymansızların başlarına gelen musibetleri ve belâları okuduğu, gördüğü veya hiç olmazsa, işittiği halde, kendisini çekip çeviremiyor, Hak yoluna yönelmiyor.

Burada, sizlere aklımın erdiği ve gücümün yettiği kadar ibret verecek olayları sıraladım. Anlatmağa aklım ermeyen ve dinletmeğe gücüm yetmeyenleri de, bunlara kıyasla sen düşün! Düşünüp, ibret alabildiysen, Allahu teâlâ'ya şükret ki, Rabbimiz sana ve bana bu kadarcık olsun söylenileni anlayacak ve ibret alacak tefekkür ni'meti bahş ve ihsan buyurmuştur. Yalnız bu ni'mete şükretmemiz dahi, daha bir çok bilmediklerimizi öğrenmek ve anlamak için Hakkın tefekkür ni'metini artıracığına, hidayet lûtfunu çoğaltacağına delil sayılabilir.

Ey akıllıyım diyen, akılla öğrenen kişi:

Nice insan var ki, kafası var, akli yok.. Vücudu var, sıhhati yok.. Gözü var, ibreti yok.. Malı var, rahatı yok.. Ağzı var, ağzının tadı yok.. Dini yok, imanı yok, hayâsı yok, insafı yok, iz'anı yok, im'anı yok.. Saadet ve selâmeti yok, sözün kıyası, dünyası var ama âhireti yok..

Ey mü'min-i muvahhid:

Senin ise dinin var, Allahu teâlâ'ya ve Resûlüne imanın var, muhabbetin var, dünya ve âhiretini koruyan, kollayan ve ayarlayan Kur'anın var, zikrin var, evrâdın var, hakkı zikreden, hakka şükreden bir dilin, hakkı seven bir kalbin, Hâlikına secde eden bir başın var.. Elbette şükredeceksin, elbette hamd-ü senâda bulunacaksın.. Başları olup da, akılları olmayanlar gibi olsaydın, halin nice olurdu? Allahu teâlâ'ya inananlardan, âhireti tanımayanlardan olsaydın, neyledin? Karun kadar malın mülkün olsaydı ama, dinin, imanının, hayâ ve vicdanın olmasaydı, paran pulun çok olsaydı ama, sıhhat

ve âfiyetin olmasaydı, bütün dünya rızık ve ni'metleri sofranda bulunsaydı ama, sen bir lokmacık yiyemeseydin ne yapardın? Kuştüyü döşeklerde, ipek ve atlas yorganlar altında, som gümüşten karyolalarda yatsaydın, karşında cihanın en ünlü doktorları nöbet tutsaydı, gözünün içine bakan, bir işaretini cana minnet sayan uşakların, hizmetkârların karşında saf bağlasaydı ama, sen altun leğene kan kussaydın bütün bunlar neye yarardı?

Belki başını sokacak bir mekânın yok ama, imanın var.. Paran, kasan, kesen yok ama, Kur'anın var.. Kuru ekmeği suya batırıp yiyorsun ama, dinin, iz'anın ve Gani sübhanın var.. Dünyan belki fakir ama, iyi bilki, âhiretin sultanısın! Zira, Hz. Muhammed Mustafa'nın ümmeti, Ahmed-i Mahmud'un bendesisin.. Üzülme, ayakkabın yok ama, hakka yürüyen, Resül-ü zîşânın mübarek ayak izini izleyen tertemiz ayakların var.. Başında külâhın yok ama, secde ile nurlanmış alnın üzerinde iman tâcı ile süslenmiş muhteşem bir başın var.. Sırtında parlak kumaştan elbiselerin yok ama, şeriat libasın var.. Gönünde Allah ve Resülüllah sevgisi, gözünde hayâ, kalbinde merhamet, başında tâc-ı iman, dilinde zikr-ü Kur'anın var.. Yalnız dünyayı düşünen, dünya zenginlerinin, gerçek hiçbir dostları yok ama, senin Allah ve Resülüllah gibi dostların var.. O, sana senden yakın.. Sen de yakında ona döneceksin.. Bu dönüşte, onu kendinden razı bulacaksın.. İşte, o gerçek dost sana gözlerin görmediği, dillerin tarif edemediği, zihinlerin düşünemediği, kalemlerin vasfını yazmaktan âciz kaldığı sayısız ni'metleri hazırladı. O gün, sen Rabbinden razı, Rabbin de senden razı olduğu halde, seni cennetine ithal ve cemaliyle ikram ederek ni'metlerine garkedecek..

O gün, başka bir şey daha göreceksin! Dünya hayatında, Allahu teâlâ'ya iman etmeyenler, bunca dünya ni'metlerinden faydalandıkları halde, küfran-ı ni'mette bulunanlar akılların almayacağı korkunç bir azaba düşer olacaklar, acılar ve ıztıraplar içinde kıvrınacaklar ve sen o zaman ebedî saadet ve selâmete ermiş bulunacaksın. Sana, o gün orada bahş ve ihsan buyurulacak ni'metler, dünya ni'metleri gibi gelip geçici de olmayacaktır. Burada, her ni'metin bir zevali vardır. Âhret ni'metlerinin ise, aslâ zevali yoktur. Dünya hayatında, sıhhatin de hastalıklarla biten zevali vardır. Oradaki sıhhatin ne hastalığı, ne de zevali yoktur. Dünyada, gençler, ihtiyarlar, güzeller çirkinleşir, kuvvetliler zayıf düşerler. Orada bahş ve ihsan olunacak gençliğin ihtiyarlığı yok, güzelliğin çirkin-

liği yok, kuvvetin zayıflaması yok.. Durma, Rabbine hamd-ü senâda bulun, verdiği ni'metlerden ötürü daima şükret.. Unutma ki, bütün hamd-ü senâlar ancak âlemlerin Rabbi ve mürebbsi olan Allahu azim-üş-şâna mahsus ve münhasırdır. Varlıkta, darlıkta, yoklukta, bollukta Rabbine daima şükret! Bugün, katıksız kuru ekmekle karnını doyurabiliyorsan, sofralarında binbir çeşit yemek bulunanları değil, hiç ekmek bulamayıp aç yatanları düşün de, Rabbine şükret! Kendi halince, mütevazi bir kira evinde oturuyorsan; villâlarda, köşklerde, yalılarda oturanlara değil de, büsbütün evsiz barsız, kışın yağmur ve kar, yazın kızgın güneş altında günlerini gün edenlere bak da Rabbine şükret! Sırtında palton yoksa, ceketi bile olmayanları düşün de Rabbine şükret! Biraz hastalandın diye hayıflanma, aylarca ve hattâ yıllarca yatağa esir olmuşları, bir yanından bir yanına dönemeyenleri düşün de haline ve Rabbine şükret! Böyle yaparsan, kendinden daha yüksekakilere değil, daha muztar ve daha acınacak halde olanları gözönüne alırsan, Rabbine şükürün artar. Hasta isen, Hz. Eyyub aleyhisselâm gibi hasta değilsin.. İşçi isen, Hz. Yusuf aleyhisselâm gibi köle olarak pazarlarda satılmış değilsin.. Hapiste isen, yine Hz. Yusuf aleyhisselâm gibi bir iftiraya kurban olarak on yıl yer altında zindanlarda kalmış değilsin.. Mısır'ı ziyaretimde, Hz. Yusuf aleyhisselâmın hapsedildiği zindanı da görmek nasiboldu. Öyle bir zindan ki, elli küsur merdivenle iniliyor. Orada, on sene yaşamak şöyle dursun, on hafta kalabilene aşkolsun!.. O Nebiyyi zişân, bir iftira sonucu o izbede hapsolünmüştü. Sen, hiç değilse güneş gören ve hava alabilen bir hapisshanedede yatıyorsun.. Haline şükret ki, işlediğin suçun cezasını çekiyorsun. İdam sehпасına bile götürseler, Rabbine hamd ve şükretmekten gaflet eyleme, unutma ki, beterin de beteri vardır. Hz. Circis gibi, seni parça parça etmediler. Danyal aleyhisselâm gibi, sana kara dikenli çalı üstünde taş çekirtmediler. Zekeriya aleyhisselâm gibi, testere ile biçmediler. O halde, her zaman, her yerde Rabbinin her ni'metine şükür, her musibetine sabır ve hamdederek anlayışlı, tahammüllü ol ki, nâr-ı Nemrud, Hz. İbrahim aleyhisselâma nasıl nur olduysa, musibet sandığın herşey de sana ebedî ni'met olsun.

Eğer, daima kendinden yükseklerle bakar ve bunu âdet haline getirirsen, canını ateşe atmış olursun. Bunun, başını döndürmekten ve gözüne hırs, hased ve tamah duygularını yerleştirmekten gayrı sana hiçbir faydası olmaz. İbadet ve tâ'

atte, züht ve tekvada, aşk ve muhabbette, senden üstün ve yüksek olanlara bak ki, onlar gibi olmağa özenebilesin. Eşref-i mahlûkat olarak insansın, gelmiş geçmiş bütün ümmetlerin en şerefli Hz. Muhammed Mustafa aleyhis-salâtü vesselâmin ümmeti olmak mutluluğuna erişmişsin. Sende, fıtraten yükselmek istidat ve kabiliyeti vardır. Önderin Hz. Muhammed Mustafa, kitabın ve rehberin Kur'an-ı azim-ül-bürhan, başında tâc-ı iyman, eyninde şeriat-ı garra-i Ahmediyye gibi muazzam bir kaftan, göğsünde murassâ bir madalya gibi pırıl pırıl parlayan şeref-i islâm, dilinde zikr-ü tevhid-i Rahman, kalbinde aşk-ı Yezdân, yardımcın Hazret-i Allah, şefaathın âlemlere rahmet olan Resûlüllah.. Daha ne istersin? Âkibet senin ve senin gibi müttekilerin.. Cennet durağın, Huri'ler müştakın, cennât-ı adn uğrağın; istidadına göre makamın, aşk ve muhabbete göre derecâtın var.. Ebedî saadet senin!.. Bu fâni dünya hayatında, kendinden aşağı durumda olanlara bakarsan Rabbine hamdin ve şükrün çoğalır.. Dünya malı gelip geçicidir ve dünyada kalır. Oysa, âhiret hamulesi yönünden kendinden yüksek durumda olanlara bakarsan, âriflerden ve kâmillerden olursun.. Dünya hamulesi ziyade olanlara bakacak olursan, hüsrana uğrar, şakilerden olursun ki, bu takdirde hem dünyan, hem de âhiretin harap olur. İki cihanda da rezil ve zelil olursun. Zira, hased bundan doğar. Şekavet bundan hasıl olur. Her türlü felâket ve denaatin başı ve başlangıcı hased, hırs ve tamahtır.

Burada, bir açıklama yapmak zorundayım:

Bir çok densizlerin ve dinsizlerin ileri sürdükleri gibi, biz âhiret ni'metleriyle avutup aldatarak, Müslümanları dünyada atalet ve rehavete itenlerden, ümmet-i Muhammed'i tenbelliğe, miskinliğe, uyusukluğa ilettenlerden değiliz. İslâmda tenbel tenbel oturmak yoktur. Allahu teâlâ'nın sana bahş ve ih-san buyurduğu akıl ve kuvvetle çalışacaksın, kazanacaksın, alın terini akıtarak helâlinden elde edeceğin kazançla helâl lokma yiyecek ve geçimleriyle yükümlü olduklarına da helâl lokma yedireceksin. İbadetin onda dokuzu helâl lokmadır. Fakat, bütün dünyaya malik dahi olsan, âkibetinin ölüm olduğunu da aklından çıkarmayacaksın. Gönlünü Allahu teâlâ'ya vereceksin, Allah'tan korkacaksın, Allah'ı seveceksin ve bir gün ona döneceğini de yakinen bileceksin. Şükrünü çoğaltacak, ibadet ve tâ'atini artıracak, yalnız ona bağlanacak, yalnız ondan umacak ve yalnız Rabbinden bekleyeceksin. Sana, ancak ondan fayda vardır. Hâlıktan umudunu keser de, halka göz di-

kersen, felâketlerin ve musibetlerin en büyüğüne uğramış olursun! Her ni'meti Rabbinden bilecek ve bu inançla şükredeceksin ki, Allahu teâlâ da ni'metlerini arttırsın, seni de çalışıp helâlinden kazananlar gibi refah ve saadete ulaştırsın.

Evet; yerlerin ve göklerin, bilinen ve bilinmeyen, görünen ve görünmeyen âlemlerin Rabbi böyle buyuruyor:

— Ni'metlerime şükredenlere, ni'metlerimi arttırırım. Küfran-ı ni'met eden nankörlere, ni'metlerime mazhar olduğun halde beni tanımayan, kendisine bahş ve ihsan eylediğim ni'metlere şükretmeyen münkirlere de mülkünden çıkmasını ve kendisine benden başka Allah aramasını irade ve hükmederim.

Böyle bir itab-ı ilâhiyye muhatap olan kul, dünya ve âhîrette iflâh olur mu? Ondandır gayrı Hak mâ'bud var mı ki, ilâh edinelim? Onun mülkünden gayrı bir yer var mı ki kalkıp gidelim?

Bizleri yoktan var eden odur. Bizi, besleyip büyüten odur. Bize, her türlü rızık ve ni'metlerini cömertçe bahş ve ihsan buyuran odur. O, Rezzâk-ı âlemdir. Ondandır gelen herşeyi ni'met bilmeli ve her nefeste ona hamd ve şükretmeliyiz. Edepli yeri ni'örtecek kadar bir bez parçasını bile ni'met bilmek, kulluğun şânındandır. O küçük bez parçası için dahi şükretmek, insanlık ve Müslümanlık borcudur. Bütün vücudun çıplak olsa dahi, o küçük bez parçasıyla örtünür, toplum içinde görünebilirsin. Yerinde ve sırasında, o küçük bez parçasının bir ni'met olduğu muhakkaktır. Yarı vahşi kavim ve kabileler bile, bitkilerden örülmüş veya hayvan derilerinden elde edilmiş örtülerle edep yerlerini örtüyor, kendi aralarında öyle dolaşıyorlar. Büsbütün çıplak dolaşabileni gördün mü? Bu fitrî ve beşerî bir hayâ duygusunun sonucu ve eseridir. Çıplaklar kampında anadan üryan dolaşanlara ise, bizim söyleyecek sözümüz yok. Zira, bir çok hayvanlar bile sırasında edep yerlerini örtmeğe, çalışırlar. Medeniyet adına insan cemiyetlerini bu hale getirenler, insanlık nam ve hesabına utanç duymuyorlarsa, yaratılışları bakımından hayvandan daha aşağı durumda olduklarına hükmetmek yerinde olur. Hayvanların bile, edep yerlerini örtmek için, bir kuyruk halkolunmuştur. Hal ve hakikat köyle iken, insanlıktan edep ve hayâ duygularını yoketmeğe çalışan bu insan kılığındaki canavarlara, canavar demek haksızlık olur. Korkulur ki, yarın huzur-u Kibriyâda canavarlar şöyle şikâyette bulunurlar:

— Yâ Rab! Bizleri canavar olarak yarattığın halde, mec-

bur ve muztar kalmadıkça kimseye kıymadık. Oysa, insan kılığında yaratılan bu hayâsızlar, hemcinslerinin hayâ duygularına insafsızca kıyarak, bizlerden çok aşağılık olduklarını ispatladıkları halde, onları bize benzetmelerinden ötürü dâvacıyız, der ve insanı mahkûm ettirebilirler.

Evet; canavar dediğimiz yaratıklar mecbur ve muztar kaldıkça, karınları acıktıkça, günde en çok bir canlı mahlûku helâk edebilirler. Böyle bir canavar, ortalama yirmi yıl yaşasa, en çok 7300 canlıya kıymış olur. Halbuki, bu insan kılığındaki canavarlar milyonlarca insanı hayâsızlığın, utanmazlığın bataklıklarına iterek mahv ve perişan ediyorlar. İnsaf ve vicdanınıza sığınarak soruyorum:

— İlkel topluluklar halinde yaşamağa başladığı günden beri, insanlığın günümüzde olduğu kadar vahşileştiği, bayağılaştığı görülmüş ve işitilmiş midir?

Çin'de, altmış yaşından yukarı erkekler ve kadınlar topyekûn ve merhametsizce katlolunmuştur. Milyonlarca insan, boğazı tokluğuna köle gibi çalıştırılmaktadır. Komünizm denilen korkunç âfetin girdiği bütün ülkeler, bir esir kampından farksızdır. Günümüzün Firaun'ları, Nemrut'ları, Şeddat'ları, tarihin karanlıklarına gömülmüş adaşlarına taş çıkarmışlar, onları gölgede bırakmışlardır. Zira, eski Firaun'lar, Nemrut'lar ve Şeddat'lar, kendi kavim ve kabilelerini, kendi ülke ve milletlerini rahat yaşatabilmek için diğer milletlere zulüm ve ezâ etmişlerdir. Tarihte lânet ve nefretle anılmalarının sebebi budur. Günümüz Firaun'ları, Nemrut'ları ve Şeddat'ları ise, hem kendi milletlerine kan kusturuyorlar, hem de bütün dünya milletlerinin rahat ve huzurlarını kaçırarak vahşet ve dehşet plânları uyguluyorlar.

Günümüz insanları, Allahu teâlâ'dan öylesine uzaklaşmışlardır ki, İNSAF, MERHAMET, SEVGİ ve MUHABBET sözcükleri ancak lûgatlerde rastlanan birer deyim haline geldiler. Ana ve babaların evlâtlarına şefkati kalmadığı gibi, evlâtlar da ana ve babaya saygı ve itaat etmez oldular. Nazar-gâh-ı ilâhî olan kalpler, birer şeytan yuvası haline geldiler. İnsanlar, medeniyetten —Hâşâ— medeniyet maskesine bürünmüş vahşetten öyle korkunç ve tehlikeli usuller ve prensipler istihraç ettiler ki, âdeta hayvanlardan daha aşağı derekelere düştüler. Çırlı çıplak dolaşmakta sakınca görmüyorlar, diledikleri gibi yabanlarda başı boş yaşamaktan çekinmiyorlar, ahlâk ve fazilet nedir bilmiyorlar ve üstüne üstelik bunun adına da medeniyet diyorlar. Ne ırz ve iffet, ne namus ve isti-

kamet kalmadı. Kitap ehli olan bir türlü, büsbütün kitapsız olan bir türlü!.. Başlarına bunca musibet ve felâket geldiği ve âhret azapları daha bu dünyada iken kendilerine göründüğü halde bir türlü uslanmıyorlar. İnsanlık, bütün idealleriyle Müslümanlıkta olduğu halde, Müslümanların hallerine bakanlar, kendi küfürlerine razı olur duruma geldiler. Çünkü, müslümanlarda aranan yüksek ahlâk ve üstün vasıflar, yalnız surette kaldı. Sofu, ibadetine riyâ katıyor. Sofu olmayanlar ise, sofudan da beter oldular. Bakıyorsun, koskoca anlı şanlı bir profesör utanmadan, sıkılmadan yalan söyleyebiliyor. Münevver geçinen zümreler ise, ne idüğü belirsiz, dünyaya sefalet ve felâketten gayrı hiçbir hayır ve faydası dokunmayan yabancı nazariyeler peşinde, inanmadığı bir dâvanın savunucusu oldular ve bunu da ilericilik, ilimcilik ve yenicilik gereği sayıyorlar, kendileri gibi düşünmeyenleri, doğruyu söyleyenleri gericilik, tutuculuk, bilmem necilik gibi, muhayyel iftiralarla suçluyorlar.

Dinsizi bir türlü, densizi bir türlü!.. Dindar geçinenler bile riyâdan, süm'adan, u'cuptan kurtulamıyorlar. Dini kendi çıkarlarına ve hasis emellerine sıkılmadan âlet edebiliyorlar. Sözün kısası, sofusu bir çeşit, sefihi bir çeşit.. Kitaplısı bir çeşit, kitapsızı bir çeşit.. Öyle bir keşmekeş içine düşmüşüz ki, bir çatı altında yaşayan, aynı soyadını taşıyan kimsele arasında bile bir ruh ve fikir beraberliği yok! Babaya MORUK, anaya KOCAKARI, yaşlıya BUNAK, kendileri gibi düşünmeyenlere AVANAK demek moda oldu. Bu korkunç uçurumdan bizi ancak ve yalnız Hakkın tevfiiki kurtarabilir.

Manzara gerçekten hazin ve düşündürücüdür. Yüzlerinden utanma duygusu silinmiş, bomboş gönüllere hased, hırs ve tamah çirkefleri sinmiş, kalpler birer şeytan yuvası haline gelmiş, karşılıklı sevgi ve saygı duyguları, yerini nefret ve husumete terketmiş, bölünmüş, parçalanmış, dağılmış ve kokuşmuş bir dünya ciyfesini içinde sözüm ona yaşamağa çalışıyoruz. İnsanlık, bir âfet ve felâket uçurumunun kenarına kadar getirildiğini farketmeyecek kadar gaflette, Müslümanlık yarımını düşünemeyecek kadar cehalet ve dalâlette, medeniyet adı verilen vahşet, insanlığa ve Müslümanlığa ihanette bulunuyor.

Evet; bizi bu bâdireden ancak ve yalnız Allahu teâlâ'nın kelâmı olan kitaba tâbi olmak, Resûl-ü zişânın sünnet-i seniyyelerine uymak kurtarabilir. Şu halde; vakit geçmeden, o korkunç âfet ve felâket uçurumuna düşmeden gelin Hakka

rücû edelim, Allah boyasıyla boyanalım, Kur'an nuruyla nurlanalım, âlemlere rahmet olarak gönderilen Habib-i kibriyânın gösterdiği hak ve hakikat yoluna uyalım ve o yoldan ayrılmayalım. Kurtuluş ve selâmet ancak bundadır. Gecikmiş bile olsak, Habibi edibinin ümmeti olduğumuz için bizi affeder. Onun, kerem-ü inayeti bol, rahmet ve mağfireti mebzuldür. Yanlış bir yola girenin, hatasını anlayarak doğru yola dönmesi, onun akıl ve idrak sahibi olduğuna delildir.

Yâ Rab! Bizlere, hak ve hakikati göster, sana ve senin rizana ulaştıracak doğru yoldan ayırma! (Âmin, bi-hürmeti seyyid-il-mürseliyn.)

Dersimize devam edelim:

Bir çok insanlar vardır ki, Hak teâlâ'nın kendisine bahş ve ihsan buyurduğu ni'metlerin farkında bile değildir. Bu ni'metler elinden çıkınca gerçeği sezer gibi olur. Ama, bazı insanlar da vardır ki, elindeki ni'metlerin alındığının da farkına varamaz. Meselâ, vakit geçirmek bahanesiyle ömr-ü azizini kumar masalarında harcayan, aslında sefaletten başka bir şey olmayan sefahat yollarında bocalayan kimseler, bu sınıftandırlar. Bu gibiler, kendilerine ölüm gelip çattığı gün, hayat ni'metinin ellerinden çıktığını farkedeler belki ama, bunun artık hiçbir yararı olmaz.

Hz. Muhyiddin-i Üftâde, bir nutk-u şeriflerinde bizi ne güzel ikaz ve irşâd buyuruyor:

Aşık olan kişiler, zikrullahtan kaçarmı?
Ârif olan cevheri, boş yerlere saçarmı?
Gelsin mârifet alan, yoktur sözümde yalan;
Emmâreye kul olan, hayrı şerri seçer mi?

Dikkat buyurulsun! Hazret, avamın cevhere aşırı derecede kıymet ve ehemmiyet vermesinden ötürü; zikirsiz, ibadetsiz, fikirsiz ve şükürsüz geçen ve değeri bilinemeyen ömrü, boş yerlere saçılan mücevherlere benzetiyor. Oysa, insan sağ kaldıkça mücevher bulabilir, ömür dediğimiz en kutsal ni'met ise aslâ bulunamaz. Ömür ni'metinin kıymet ve ehemmiyetini bilemeyen, bu yüce ni'metin kadrını takdir edemeyen, ömr-ü azizini hakka isyan yollarında tüketip harcayan gafiller, ölümleri gelip çatinca ne büyük bir ni'mete malik bulduklarını anlayacaklar, bu büyük ni'metin kıymetini o zaman farkederek, hayflanacaklar ve ağlayacaklar ama, bu yanıp yakınmaların, ağlayıp sızlanmaların kendilerine hiçbir hayrı ve yararı olmayacaktır.

İnsanlar, üç kısımdır:

Bir kısmı, Allahu teâlâ'ya iman eder, Allah'ı bilir, Allah'ı bulur, Allah'la olur. Zira, bilmek gerektir: BİL-BUL-OL!. Bilmeyen bulamaz, bulmayan da olamaz. Bilen, bulamazsa helâk olur. Bulan, olamazsa helâk olur. Bilmek gerek, bulmak gerek, olmak gerektir. Bilen bilmekle, bulan bulmakla kalmamalı, olmağa çalışmalı, Allahu azim-üş-şânın istediği gibi kul olmalıdır. Bu zümre; ârifler, âşıklar, âbidler, sadıklar, muhlisler sınıfıdır. Bunlar, hayır ile şerri, nur ile zulmeti, iman ile küfrü açık seçik anlayan mutlu kişilerdir.

İkinci güruh ise, Allahu teâlâ'ya kul olmayarak nefislerinin kulu olanlardır. Nefsinin aczini bilmez, nefsinin ve içgüdülerinin isteklerine uyar ve tabiatıyla sonunda nârı boy-larlar.

Üçüncü kısım da akıl hastalarıdır. Bunlar, tekâliften be-rîdirler.

Bu izahlarımızdan bir gerçek meydana çıkıyor:

Kişi; nefsini bilmezse, Rabbini de bilemez. Rabbini bile-meyince de bulamaz, bulamayınca elbette olamaz. Demek olu-yor ki:

مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ

men arafe nefsehu fekad arefe Rabbehu

Nefsini bilen, Rabbini de bilir.

Her kim, nefsinin aczini bilirse, Rabbinin kudret ve aza-metini de bilir. Nefsi, aczini anlayarak, Rabbinin kuvvet, kud-ret ve azametini bilir, Rabbini bulur ve Rabbi ile olur.

İmdi, nefsimizi bilelim ki, aczimizi farkedelim, Rabbimi-zin kuvvet, kudret ve azametini hakkıyla anlayalım.

İnsan, ruh ile cesetten mürekkeptir. Ruh, âlem-i emir-dendir, ulvî ve yücedir. Ruh hakkında fazla konuşmağa ruhsat yoktur:

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا

Ve yes'elenuke an-ir-ruh kul-ir-ruhu min emri Rabbi ve mâ u'tiytüm min-el-ilmî illâ kalilâ.

Meal-i münifi : (Ya Muhammed! Sana, ruhu sorarlar. De ki, ruh Rabbim celle şânenin emrindedir. Ve size ilimden ancak pek az şey verilmiştir.)

Evet; ruh hakkında fazla konuşulamaz. Zira, lisan ile anlatılamaz, anlatılması da mümkün ve muhtemel değildir. Bizim ve bizden önce gelip geçenlerin buracıkta bu kadarcık yazmağa cür'et edişimiz, verilen azıcık ilim sayesinde. Âyet-i celilelerden aldığımız cesarettir.

Ehlullah'ın verdiği malûmata göre, insanda beş ruh vardır:

1. Ruh-u nebatî
2. Ruh-u hayvanî
3. Ruh-u insanî
4. Ruh-u sultanî
5. Ruh-u sır'dır.

Ruh-u nebatî ile ruh-u hayvanînin mekânı, insan vücudunda et ile kan arasındadır.

Ruh-u insanînin mekânı, kalptir.

Ruh-u sultanînin mekânı fuat'tir. (Fuat, kalbin merkezidir.)

Ruh-u sırrın ise mekânı olamaz. Ne cesedin dahilinde, ne de cesedin haricindedir. (**KUL-İR-RUHU MİN EMRİ RABBİ..**) Bu beşinci ruha itlâk olunmuştur ki, anlamağa ve konuşmağa azıcık ruhsat verilen bunun haricindeki diğer dört ruhtur. Rü'yâlar da, bu dört ruha gösterilir. Göz kapalı olduğu ve madde bulunmadığı halde, gören ruhtur. Gösteren ise, ya şeytandır, ya bir melek veya Rahman'dır. Dereke-i hayvaniyyette olanlara, yani insan şeklinde oldukları halde, henüz insan olamayanlara gösterilen rü'yalar, ya ruh-u hayvaniyye veya ruh-u insaniyye gösterilen rü'yalardır. Ruh-u hayvaniyye gösterilen rü'yâlar şeytan tarafından olup, tuzlu şeyler yiyip de susuz kalan kimsenin rü'yâsında çeşme, pınar, dere vs. gibi sular görmesi ve içtiği halde bir türlü kanamaması, yahut küçük veya büyük abdesti gelerek helâ veya virane görmesi, gündüz şehvet nazarıyla bakması sonucu gece rü'yâsında ihtilâm olması, herhangi bir hastalık ve fiyevrinin tesiriyle görülen rü'yâlar gibi hayalden ibaret olup, tam mânasıyla hayvan rü'yâsıdır. (Aç tavuk, kendisini arpa anbarında görür.) atasözünde olduğu gibi, hayvanî ve fizyolojik zorlamalarla görülür.

Böyle rü'yâ gören kimselerin, uyandıkları zaman yataklarından kalkmadan sol taraflarına dönüp üç kerre tükürür gibi yapmaları ve Allahu teâlâ'ya istiğfarda bulunmaları, aleyhis-salâtü ves-selâm efendimizin tenbihlerindedir.

Bu nevî rü'yâlar, ruh-u hayvaniyyeye şeytan tarafından verilen vesvese ile veya bir hastalık sonucu sağlık durumu yerinde olmayanlarca görülür.

Ruh-u insaniyyenin gördüğü rü'yâlar ise pislik, balık, yılan görülmesi gibi, görenin ve gösterilenin durumlarına göre para ile te'vil olunur. Çünkü, aynı rü'yâyı bir padişah ile bir çoban görseler, te'vil ve tabirleri ayırdır. Rü'yâyı gören kâfir dahi olsa, te'vile muhtaçtır, gördüğü rü'yâ çıkar. Ne var ki, rü'yâ tâbir edenin bu işten anlaması şarttır. Kâfirin gördüğü rü'yâ da, ruh-u insanisi iledir. Misal verelim:

Hz. Yusuf aleyhisselâmı zindana attıran hükümdar, Müslüman değildi. Gördüğü de acaip bir rü'yâ idi. Mısır muabbirleri (Rü'yâ tâbir edenleri) tâbirinden âciz kaldıkları için:

وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالَمِينَ

Ve mâ nahnü bi-te'vil-il ahlâmi bi-âlimiyn

Yusuf : 44

Meal-i münifi: Biz, böyle rü'yâlar yorumlayıcı, bunun aslını bilici kimseler değiliz.

dediler. Sonra, Hz. Yusuf aleyhisselâmın bu rü'yâyı tâbir ettiği ve tâbir ettiği gibi de çıktığı Kur'an-ı azim ile sabittir. Yine, Hz. Yusuf aleyhisselâm hapishanede yatarken, Mısır melikinin iki yakın hizmetkârı da, aynı hapishanede idiler. Bu iki kişi de mü'min değillerdi. Onların da gördükleri rü'yâları, Hz. Yusuf aleyhisselâm te'vil ve tâbir etmiş ve aynen zuhur eylemiştir. Demek, kâfir dahi olsa insana gösterilen rü'yâ zuhur etmektedir. Bazı dar görüşlü, anlayışı kıt kimselerin: (Şu cünüp, bu kâfir, o abdestsiz, bu namazsız.. Onların gördükleri rü'yâ, rü'yâ değildir.) demeleri, asılsız bir iddiadır. İnsan, zâtı bakımından mukaddes, sıfatı bakımından çirkindir. 80 - 100 sene küfr-ü dalâlette dolaşan, ömür boyu günahlar ve isyanlarla uğraşan kişiye, iman nasibolur ve tövbeye gelirse, af ve mağfiret olunur. Çünkü, kâfir veya fâsıkın zâtı mukaddes, sıfatı çirkindir. Madem ki, insandır, cennet onun, cehennem onun, dünya ve âhiret onun, melek, felek, her şey, ama her şey

onun için yaratılmıştır. O insan ise, Allahu teâlâ'ya kulluk için halk olunmuştur. Kâfirlerin de gördükleri rü'yâların hak olduğuna siyer, tarih ve nice sadık kişiler şahittir. Bu itibarla, kâfirin, fâsıkın, cünübün rü'yâları rü'yâ değildir, diyenlerin sözlerine itibar olunamaz.

Ruh-u sultanî ile görülen rü'yâları peygamberlere, velîlere, sadıklara, salihlere ve âşıklara, Hak teâlâ kudretiyle gösterir ve aynen çıkar.

Hz. İbrahim aleyhisselâmın ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz hazretlerinin, nübüvvetinin ilânında gördüğü rü'yâları misal olarak gösterebiliriz. Bazan, peygamberlere ve velîlere de ruh-u insanî ile melekler tarafından rü'yâ gösterildiği vâkidir. Ekseriya, enbiyâ ve evliyânın gördükleri rü'yâlar, taraf-ı ilâhîden olup, aynen zuhur eder. Sülehâdan bazı zevata da, Hak sübhanehû ve teâlâ'dan ruh-u sultanileriyle rü'yâ gösterilir ve onlar da aynen zuhur eder. Taraf-ı ilâhîden gösterilen rü'yâlar, te'vile muhtaç değildir.

Rü'yâ hakkında sunduğumuz bu kadarcık malûmat, hi-dayete erenler için kâfidir. Bu kitap, bir tâbirname olmadığı gibi, konumuz da baştan sona rü'yâ tâbiri olmadığından, bu kadarıyla iktifa ediyoruz. Allah azze ve celle, bizi ve sizi Sırat-ı müstakiymden ayırmasın, sadıklar, salihler ve âşıklar zümresine ilhak buyursun..

Dersimize devam ediyoruz:

İnsan, ruh ile cesetten mürekkeptir, demiştik. Ruh, âlem-i emirdendir. Ceset ise topraktan yaratılmıştır. Yarın, âhirette cesetle beraber azap görecektir olan ruh, yalnız ruh-u hayvanidir. Nitekim, âhirette ni'met-i ilâhîden zevk alacak ve haz duyacak olan da, yine cesetle beraber ruh-u insanî ve ruh-u sultanî olacaktır. Ancak, cemal-i lâ yezâli müşahade ise, yine cesetle beraber ruh-u sultanî ve ruh-u sırla olacaktır. Bunun içindir ki:

**Sofular cennette kaldı,
Âşıklar didâra yetti...**

buyurmuşlardır. Anlayana aşkolsun!..

Evet, insan ruh ve cesetten mürekkeptir. Ruhtan ve makamlarından ruhsat verildiği kadar bahsettik. Şimdi, biraz da cesetten bahsedelim de nefsimizin aczini öğrenelim. Rabbimi-

zi tanıyalım, Rabbimizi bilelim, Rabbimizi bulalım ve Rabbimizle olalım :

Cesedin aslı topraktır. Allahü teâlâ, insanı topraktan yaratmıştır. Şeytanı ateşten ve melekleri de nurdan halk ve icat buyurmuştur. Bütün mevcudatı ise, sudan ihyâ eylemiştir.

İnsan, evvelâ topraktan yaratılmıştır. Sonra, ruh yaratılan bu vücuda yüklenmiş ve estaizü billâh (**VE NEFAHNA MİN RUHİ**) âyet-i celilesinin tecellisiyle ruh gaşyolmuş ve cesede hapsolünmek suretiyle makarrında ve mekânında sakin olmuştur. Fakat, aslen ruh, ulvî olduğundan bu ceset içinde sıkılır ve Rabbiyle mülâkat ister. İşte, ibadet ruhun Rabbiyle mülâkatıdır. İbadet ve zikretmeyenler, ne yapsalar, nereye gitseler sefa bulamazlar. Nitekim, gafletle ibadet edenler bu sefaya erişemezler. Kâ'inata hakkın kudret ve kuvvet nazarıyla bakmayanlar da bu ni'metten mahrumdurlar. Buna bina'en:

أَفَنُشْرَحِ اللّٰهَ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِّن رَّبِّهِ

Efemen şerehallâhü sadrehu lil-islâmi fe-hüve alâ nûrin min Rabbih...

Ez-Zümer : 22

Meal-i münifi : Allahü teâlâ, bir kimsenin kalbini islâm için açıp da, Rabbinden gelen bir nur üzerinde olan kimse ile, onun zikrinden yüz çeviren katı kalpli kimselere benzer mi?

buyurulmuştur. Hakkıyla hakka teslim olan sefaya erişir. Teslimiyyeti tam olmayan âsi, kâfir ve gafiller sıkıntıdan kurtulamazlar.

يَجْعَلُ صَدْرَهُ ضَيْقًا حَرَجًا

Yec'al sadrehu dayyikan huracâ..

Et-En-am : 125

Meal-i münifi : Onun da kalbini daraltır, sıkar.

Âsilerin, kâfirlerin ve benzerlerinin gönüllerinin dar ve kasvetli, kalplerinin sıkıntılı olmasının sebebi işte budur. Onlar, aslâ sefaya eremezler.

Bu sıkıntılardan kurtulmak ve sefaya ermek isteyenler, hemen Rabbine teslim olsun, kulluk etsin ki sefaya erişebilsin..

Allahü azim-üş-şân, daha sonra topraktan yaratılan insandan meniyyi halk etmiştir. İnsanın ikinci mayası da menidir. Üçüncü derecesi, öldükten sonra çürüyüp kokuşması, lâşe haline gelmesidir. Ancak, yedi sınıf insanın cesetleri çürümez. Onların cesetlerini toprak yiyemez. Bu yedi sınıf kimseyi İRŞÂD isimli kitabımızın 3. cildinin cuma bahsinde açıklamıştık. Burada, şu kadarını ilâve edelim : Âşıklar ölmezler, çürümezler, olurlar.

Şeyh Seyyid Seyfullah (Kuddise sirruh) hazretleri ne güzel buyurmuşlardır :

**Biz âşıkız, biz ölmeyiz;
Çürüyüp toprak olmayız,
Karanlıklarda kalmayız,
Bize leyl-ü nehar olmaz!..**

Aşk-ı ilâhi ile alûde olan kişiyi, toprak ne yiyebilir ne de çürütebilir! Onları, cehennem ateşi de yakmaz. Belki, onların nuru nâr-ı cahiymin ateşini de söndürür, küfür zulmetini nura döndürür. Tuz memlahasına gömülen bir mahlûkun, tuza in'ikâs etmesi gibi, bunların nazarına uğrayanlar da fâsık ve fâcîr dahi olsalar, bir ânda sıfatları nura tebeddül eder.

Bu yedi sınıf insandan, iki sınıfı müstesnâ olmak üzere, insanın mayası önce topraktır, sonra menidir. Fakat, bunlar öyle bir makama erişirler ki, öldükten sonra çürümezler ve başkaları gibi bir leş olmazlar.

H İ K Â Y E

Sultan Abdülhamit devrinde, neşrettiği divanındaki bir şiirinden dolayı Amasya'dan Harput'a sürülen Şeyh Nigâri hazretleri, âlem-i cemale göçmek emrini alınca, ihvân ve yâranı ile dervişlerine cesedinin Amasya'ya götürülmesini ve orada toprağa verilmesini vasiyyet etmiş. Kendisine her ne kadar :

— Efendi! Yazın en sıcak günleri olan temmuz ayında-
yız. Harput'tan Amasya'ya yaya olarak ancak on beş günde
varabiliriz. Bilmem ki, nasıl olur? kabilinden imâlarla, cese-

dinin yollarda kokuşacağını anlatmak istemişler. Hazret-i Şeyh, gülümseyerek şu cevabı vermiş:

— Ha, anladım! Bu uzun yolda ve bu sıcakta cesedimiz kokar demek istiyorsunuz ve fakat bunu açıkça söyleyemiyorsunuz değil mi? Şunu bilmiş olun ki, bu beden tam yetmiş küsur yıl ALLAH.. ALLAH demıştır. Yollarda, korktuğunuz gibi olursa cesedimi hiç düşünmeden köpeklere yedirirsiniz. Bu da size ikinci vasiyetimdir.

Gerçekten bir süre sonra İRCİYY emr-i celiline şitaban olan şeyh hazretlerini, vasiyeti gereğince Harput'tan yüklenerek on beş günde Amasya'ya götürürler, orada hazırlanan makber-i mahsusuna tevdi ederler.

İçinizden : (Acaba gerçekten kokmamış mı?) diye geçtiğini biliyorum. Hayır efendiler! Ne kokmuş ne de lâşe olmuştur. Zira, Hak velileri Allahü teâlâ'nın nurudur. Nur, hiç kokar, lâşe olur mu?

H İ K Â Y E

Bugünkü Yunanistan toprakları sınırlarımız içinde bulunduğu devirlerde, Yeni şehir valisi güreş müsabakaları tertip eder, meşhur pehlivanları er meydanında karşılaştırmış. Ata yadigârı bir Türk sporu olan güreşleri seyreden İsmail Gelenbevi hoca, valiye:

— Asıl pehlivanlık, kefeni toprağa vermemektir, der. Vali, hocanın bu sözlerine hiçbir mâna veremez.

İsmail Gelenbevi hoca, o günlerden birisinde ecel şerbetini içer ve dünyadan göçer. Kendisini şehir mezarlığına defnedeler. Aradan yıllar geçer, mezarlığın bulunduğu sahadan bir yol geçirileceği için, diğerleri meyanında nakl-i kubur maksadıyla hoca merhumun da kabri açılır ve hoca efendinin kefeni ile daha yeni gömülmüş gibi ter-ü taze yatmakta bulunduğu görülür. Vali, güreş seyredelerken hocanın ne demek istediğini, ancak o zaman anlar. İsmail Gelenbevi hocanın gerçekten kefeni toprağa vermeyen sayılı pehlivanlardan olduğunu farkeder.

**Esrar-ı ilâhi ey dil-i şeydâ,
Aşk ile bakılsa, yanıklardadır;
Kayd-ı ukbâ olup terk-i mâ-sivâ,
Ezel ikrar veren sadıklardadır..**

**Nakd-i canın eyle canâna telef,
Kûy-i visalinde bula bin şeref,
Bil ki lâ-mekândır bâb-ı MEN AREF
O bâbın miftahı âşıklardadır...**

Bu zevat-ı âlişanın eriştikleri bu makamlar da islâmın ni'metlerindendir. Şeref-i islâm ile müşerref olmayı, cana minnet bilip her nefes şükretmelerindendir. İslâma şükür, onun adâb ve erkânına riayet, ibadet ve tâ'at ile olur. Bu büyük ni'metin şükrünü bilmeyenler, ne yazık ki sonunda bu ni'metten mahrum kalırlar.

Ey âşık-ı sadık!

Ne kadar uzun yaşarsan yaşa, bir gün ölecek, sevdiklerinden ayrılacaksın.

**Niçin küfran eder insan, Hudâ ni'met verir iken;
Utanmadan isyan eder, kamuyu ol görür iken;
Basiret gözü çün â'ma, ölümünü bilmez aslâ;
Kavim, kardeş, ana, ata; görür kabre gider iken...**

Ne ile âmil olursan ol onu bulacak, itaatından dolayı mükâfatlandırılacak, isyanından ötürü cezalandırılacaksın. Her ölenin defter-i â'mali kapanır. Sen, ebedi yaşamak istiyorsan, defter-i â'malinin hayırlar bölümü kapanmasın diyorsan, Allahı tealâ'nın sana bahş ve ihsan buyurduğu ni'metlere şükrünü eda et!... Zengin isen; okul, câmi, köprü, yol, çeşme, kuyu yaptır, ağaç diktir, talebe okut, fakir öğrencilere yardımda bulun, yetimi, öksüzü sevindir, açığı doyur, çıplığı giydir. Bunları yapabildin mi? İyi bil ki, bıraktığın hayırlı eser dünyada durdukça defter-i â'malin kapanmayacaktır. Böylece, hem Tanrı'nın sana verdiği ni'metlerin şükrünü edâ etmiş, hem de dünya ve âhîret ni'metlerini çoğaltmış olursun. Sevdiklerinden ayrılmak istemiyorsan, iyiyi ve iyileri sev ki, kişi sevdiği ile beraberdir. Onlar için ayrılık yoktur. İyilik yap, iyi işler gör ki, onunla mükâfatlandırılarsın ve ebedi saadete eresin...

Ey âşık-ı sadık!

Aşkında gerçekten sadıklardan isen, iyi bil ki zekâtını ve sadakasını vermeyen, nezrini yerine getirmeyen, fakirlerden yardımını esirgeyen zengin diliyle her ne kadar (ŞÜKÜR YA RABBÎ!) dese de, kendisine bahş ve ihsan buyurulan ni'met-

lere şükretmiş olmaz, olamaz. Belki, Allahü tealâ'yı zikretmiş olur. Hakkın, kendisine ihsan buyurduğu bu zenginlik ni'metine tamamiyle ve hakkiyle şükretmesi için fiilen ve lisanen, yani eliyle ve diliyle şükretmek gerektir ki, zekâtını ve sadakasını vermek, adağını yerine getirmek, muhtaç olana Allah rızası için borç vermek, fakirlere, zayıflara, dullara, yetimlere, öksüzlere yardım etmek, hayır ve hasenatta bulunmak ve bunları yaparken de bu gibi hayırları işleyebilmesi için kendisine servet ve imkân veren Rabbine diliyle de hamd-ü senâ etmektir.

Her zengin, doğuştan zengin midir? Böylesi, içinde yaşadığımız toplumda kaç tane çıkar? Şu halde, geçmişteki halerimizi gözönüne getirelim, bir zamanlar kendimizin de fakir ve muhtaç olduğumuzu hatırlayalım ve bizi o fakirlikten bu zenginliğe ulaştıran Rabbimize hamd ve şükredelim. Bize zenginlik ni'metini bahş ve ihsan buyuran Rabbimizin emirlerine uyalım, onun rızası için açları, muhtaçları, fakirleri, yoksulları koruyup kollayalım, doyuralım, talebe okutalım.

Haberlerde gelmiştir ki, (Dünya) âlimlerin ilmi, devlet ve milleti idare edenlerin adaleti, zenginlerin cömertliği ve fakirlerin duası oldukça kıyamet kopmayacaktır.

Âlim, ilmi ile âmil olursa, devlet ve milleti idare edenler hak ve adalet üzere bulunursa, zenginde cömertlik ve fakirde sabır, kanaat ve dua eksilmezse dünyanın üstü, altından hayırlıdır. Bunun zıddı olarak âlim ilmi âmil olmaz, devlet ve milleti idare edenler hak ve adalet üzere bulunmaz, zenginlerde cömertlik ve fakirlerde sabır, kanaat ve dua kalmazsa o zaman da dünyanın altı üstünden yani ölmek, yaşamaktan daha hayırlıdır.

Âlemlerin sultanı Resûlüllah sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz cömertliği, cennet ağaçlarından bir ağaca benzetmişlerdir. Cömertlik, dalları dünyaya doğru sarkmış ve uzanmış bir cennet ağacıdır, buyuruyorlar. Herhangi bir kimse, onun dallarından herhangi birisine tutunursa, o dal onu cennete çeker.

Tamahkârlık da cehennemde yetişen bir ağaçtır ki, onun da dal ve budakları dünyaya sarkmış ve uzanmıştır. Her kim, bu dallardan birisine tutunursa, onu cehenneme yani ateşe çeker.

Şükürsüz zenginin, dünyada fakir hayatı yaşayacağını ve âhirette de kendisinden zenginliğinin hesabının sorulacağını

Hız. Sıddıyk-ı Ekber radıyallahu anh efendimiz rivayet buyurmuşlardır.

Bir gerçek daha var:

Vermek, yediğinden yedirmek, kendisinden muhtaç olana yardım eli uzatmak yalnız servet sahibi zenginlere mahsus ve münhasır da değildir. Mü'min, neye sahip bulunuyorsa, elinde bulunan o ni'metten Allah yolunda verecek, Allah rızası için yedirecek ve muhtaç olanlara yardımda bulunacaktır. Gerçek mü'minin sıfatı ve işareti budur. Verecek veya yedirecek bir şeyi bulunmazsa, bu takdirde bedenlen yardımda bulunmak gerektir. Yaşlı ve hastalıklı birisinin ağırca yükünü taşıyivermek, gözleri görmeyen bir din kardeşini caddede karşıdan karşıya geçirmek, bir mâ'suma yapılan tecavüzü önlemek gibi bedenlen yapılacak yardımlar da, vücut şükrünü edâ etmektedir.

Bir daha özetleyelim:

Demek ki, dünya ile ilgili hususlarda kendimizden daha aşağı durumda bulunanlara, âhiretle ilgili hususlarda ise kendimizden daha üstün durumda bulunanlara bakacağız, Rab-bimizin verdiklerine kanaat edeceğiz ve bu ni'mete mazhar olabildiğimiz için her nefes şükredeceğiz.

Aslında, Şâkir ve meşkûr Allahu tealâ'dır. Biz, Allahu azim-üş-şâna her ne için şükretsek, bu şükürümüzün Rab-bimize faydası yoktur. Kaldı ki, Allahu teâlâ'nın bize bahş ve ihsan buyurduğu ni'metlere tam mânasıyla ve hakkiyle şükretmek muhaldir. Bu ni'metlere şükredebilmenin imkânsızlığını anlamak asıl şükürdür.

Hız. Musa ve Davut aleyhimüsselâm bir münâcatlarında,

— Ya Rab! Senin bize bahş ve ihsan buyurduğın ni'metlere, biz nasıl şükredebiliriz ki, buna hiçbir mahlûk muktedir değildir. Zira, bize bahş ve ihsan buyurduğın her ni'met için şükrettiğimizde, onları ziyade kılıyorsun ve her ziyade kıldığın ni'met için sana ayrıca şükretmek üzerimize vacip oluyor.

Âlim-üs-sırrı vel-hafıyyat olan Allah azze ve celle, onların kalplerinden geçerek dile getirdikleri bu münâcatları üzerine kendilerine şöyle hitapta bulundu :

— Bu incelikleri ve bu sırları bildiğın ve anladığın zaman, bana şükretmiş olursunuz! Malik olduğunuz ni'metlerin, benden olduğunı bildiğınız ve bildirdiğınız takdirde, bunu idrak etmeniz benim için gayet ulu bir şükürdür ki, işte ben bu şükürlerinden dolayı kullarımdan razı olurum, buyuruldu.

Şu halde, asıl şükür kulun Allahu tealâ'nın bahş ve ihsan

buyurduğu hiçbir ni'mete hakkıyla ve lâıyıkıyla şükretmeğe muktedir olmadığını, olamayacağını anlaması, aczini itiraf etmesidir. Böyle yapanlar, şükür ve meşkûr, muhib ve mahbub ancak Allahu tealâ hazretleri olduğunu bilirler, vücud-u vâcib-ül-vücuddan gayrı bir mevcut olmadığını şu'uruna varırlar, kul için şükürün kemal olduğunu anlarlar.

Sözü uzatmak neye yarar?

Şükürün bir vechi de, Allahu teâlâ'ya teşekkür etmek, küfrü terkeylemek, Allahu azim-üz-şânın sevdiğini sevmek, sevmediğini sevmemek, Rabbinin kendisine bahş ve ihsan buyurduklarına kanaat etmek, sabır ve tahammül göstermek ve elden geldiği, güç yettiği kadar istikamet üzere bulunmağa cehd ve ihtimam etmek, zengin zenginliğine, fakir fakirliğine, hasta hastalığına, sıhhat ve âfiyette bulunan, sıhhat ve âfiyette bulunduğu hakkıyla ve lâıyıkıyla şükretmektir.

Nice fakir görünenler vardır ki, kendilerine zenginlik verilse mutlâka azarlar. İnsanlar, onların şerlerinden kurtulamaz. Netice itibariyle dünya ve âhirette azap ve ızdıraba duçar olur. Böylelerinin, dünyada fakir olarak yaşamaları elbette ve etbette zengin olmalarından daha hayırlıdır ve yararlıdır. Ne var ki, bizler kıt ve kısır görüşlerimizle, dar ve kısıtlı anlayışımızla olayları yorumlamağa ve hükme varmağa çalışır ve ekseriya aldanırız. Bu risâleciğin mü'ellifi olan fakir, nice sofuları gördüm ki, başlarını secdeden kaldırmaz, hemen imamın arkasında ve ilk safta namaz kılabilmek için sabahın erken saatlerinde cami-i şeriflere koşarlardı. Sonra, Allahu tealâ bunlardan bazılarına servet ve zenginlik ihsan buyurdu. O sofularda ne iyman, ne islâm, ne namaz, ne niyaz, ne cemaat ne hayır hasenât kalmadığı gibi ibadullahın ırz ve namuslarına tasallût etmeğe başladılar. İnsan olarak yaratıldıkları halde, âdeta hayvan sıfatına büründüler, sonunda sürüm sürüm süründüler. Eğer, onlar fakir kalsalardı, ni'met şeklinde görünen bu nikbet ve musibete, bu azap ve ızdıraba mâruz olmazlardı.

Cenab-ı Hakka hamd-ü senâ ederiz ki, file ve deveye kanat vermemiştir. Eğer, bu iri mahlûklara kanat verilmiş olsaydı, hiç kimsenin evinin çatısı ve tavanı sağlam kalmazdı. Allah azze ve celle herşeyi hakkıyla bilir. Kullar, bu hakikati göremezler.

H İ K A Y E

Kelimullah Hz. Musa aleyhisselâm, tur-u Sinâ'ya giderken, yolunun üzerinde anasından doğduğu gibi çırlı çıplak, edep yerlerini örtmek için vücudünü kumlara gömmüş birisini gördü. O kimse, fakirliğinden ve yoksulluğundan yakınarak Allahu tealâ'nın kendisine biraz dünya malı ihsan buyurması için niyazda bulunmasını Hz. Musa aleyhisselâmdan rica etti. Hz. Musa aleyhisselâm ona:

— Senin bu halin, zengin olmandan daha hayırlıdır. Sabret ve Rabbine şükreyle! diye öğüt verince, o kimse:

— Şükür mü edeyim? diye sordu. Görüyorsun ki, ayağıma giyecek donum bile yok, çırpıplağım ve utancımдан kumlara gömülmüşüm.

Hz. Musa aleyhisselâm cevap verdi:

— Edep yerini örtecek kum bulabiliyorsun ya! Ona da şükret...

O kimse, itiraz edecek oldu:

— Ya Nebiyallah! dedi. Buna da şükür olur mu? Ben, kum için şükretmem...

Daha sözlerini bitirmemişti ki, şiddetli bir kum fırtınası esmeğe başladı ve kum için şükretmeyeceğini söyleyen adamcağızın üzerindeki kumlarda savrulup gidince, her yanı açık orta yerde kala kaldı.

Bu halde kimseye görünmekten hayâ ederek, şükretmediği kumlardan bir miktar ele geçirmek için sahraya doğru yürüdü gitti... Hâlâ da gitmekte..

Aklını başına al, iyi düşün! Seni de beni de örten, ele güne ayıplarımızı göstermeyen kumlar var. Settâr-el-uyûb olan Allahu tealâyâ şükretmezsek, üzerimizden sütresini kaldırır de, edep yerini kumla örten zavallı gibi ortalık yerde kalırız. O zaman, halk arasına ne yüzle çıkarız, kimin yüzüne bakarız? Dünya hayatında hiçbir şeye malik değilsek bile, birçok suçlarımızı ve kabahatlerimizi örttüğünden dolayı Rabbimize şükretmeyecek miyiz? Mâ'azallah, o ayıplarımız meydana çıkıp açıklansa, camiye cemaate mi gidebiliriz? Kahveye, çayhaneye mi oturabiliriz? Dost veya düşman, insanların yüzlerine mi bakabiliriz?

Yarın kıyamette bizi örten kumlar uçacak, bütün ayıplarımız meydana çıkacak. Bütün mahşer halkına rezil olacağız. Huzur-u hakta, enbiyâ ve evliyâ karşısında zelil ve hacil kalacağız. Dünya hayatında, halka karşı zâhiren ismimizi ve cismimizi has eyledik. Oysa, halkın görmediği yerlerde üçyüz meleğe ve bu meleklerin Rabbine tenhada bulunduğu-muz zannıyla hem gönlümüzü, hem cismimizi pas eyledik. Rabbimize şükredelim ki, bizi dünyada örttüğü gibi yarın mahşer yerinde de Settâr ism-i celiliyle tecelli buyurup ayıplarımızı açıklamasın, Habib-i edibine bağışlasın ve hepimizi affı, rahmeti ve mağfiretiyle yarlıgasın...

H İ K Â Y E

Yine Hz. Musa aleyhisselâm, Tûr'a giderken karşısına birisi çıktı:

— Ya Nebiyallah! dedi. Rabbine niyaz et; ben fakirim, bana biraz dünya malı versin. Mülkünden bir şey eksilmez.

Hz. Musa aleyhisselâm kendisine cevap verdi:

— Evet, mülkünden bir şey eksilmez ama, senin eline dünya malı geçince senden pek çok şey eksilir. Onun için, sen haline şükret...

O zat ısrar etti:

— Ya Nebiyallah! dedi. Kerem buyur, Rabbine niyaz et, bana biraz dünya malı ihsan buyursun...

Hz. Musa aleyhisselâm, Tûr'a vardı, Rabbiyle söyleşti, Allah azze ve celle hitap buyurdu:

— Ya Musa! O kuluma haber ver, kendisine zenginlik ihsan edeceğim. Fakat, kendisini korusun...

Hz. Musa aleyhisselâm, bu emr-i ilâhiyyi o zata tebliğ etti. Müsebbib-ül-esbab olan Rabbil-âlemiyn, zengin bir kadını o kuluna âşık etti, evlendiler. Kadın bir süre sonra ölünce, bütün malı ve mülkü o adama kaldı. Bu büyük ni'mete, rica minnet mazhar olan o nankör, şükrünü artıracığı yerde küfrân-ı ni'mete başladı. Hergün biraz daha azdı ve azıttı. Kızgın güneş gören zehirli yılan gibi, etrafında kimi görse sokmağa, zehirlemeğe başladı ve sonunda da belâsını buldu.

Hz. Musa aleyhisselâm, yine bir gün Tûr'a giderken, dar ağacında asılı birisini gördü, kim olduğunu sordu, dediler ki:

— Bu adam, fakirken gayet iyi bir insandı, âbid, zâhid bir kişiydi. Sonra, zengin bir kadınla evlendi ve karısı ölün-

ce de bütün malı mülkü kendisine kaldı. Ondan sonra da azdı da azdı. Herkesin ırz ve namusuna tasallût etmeğe, şunun bunun karısına kızına göz dikmeğe başladı. Parasına güvendiği için, elinden gelen kötülüğü ardına koymadı ve sonunda işlediği ağır bir suçtan ötürü sehpa da can verdi.

Hız. Musa aleyhisselâm, Tûr'a vardı. Allahu azim-üş-şân kendisine hitap buyurdu:

— Darağacında gördüğün kimdi ya Musa?

— Ya Rab! Sen herşeyi hakkiyle bilensin...

— Bir zamanlar, zenginleşmesi için niyazda bulunmanı rica eden kulumdü. Ona, zenginlik ihsan ederken kendisini korumasını da irade eylemiştim. İşte, o zenginliğin sonunda böyle darağacında can verdi, buyuruldu.

Ashaptan Salibe de böyle oldu. Onun kıssasını da İRŞÂD adındaki kitabımızda sunmuştuk.

Kula düşen görev şükretmektir. Zengin zenginliğine, fakir fakirliğine şükredecektir, sabredecektir, hamd-ü senâ edecektir. Kaderimiz, meçhul bir perdedir. Perde kalkınca, arkasında neler saklı bulunduğuna vakıf oluruz. Allahu teâlâ, neylerse güzel eyler:

**Deme şol niçin söyle,
Yerinedir ol öyle,
Bak, sonunu seyreyle;
Mevlâ görelim neyler,
Neylerse güzel eyler...**

Ey bizi yoktan var eden Allah! Bizi, ni'metlerine garkeyleyen Allah! Sana, yüzbinlerce şükürler olsun.. Şükür ya Rab.. Şükür ya Rab.. Şükür ya Rab.. Bizi, şüküründen ayırma.. Bizi, hamdinden sıyıрма.. İymanlı yaşat, iymanlı öldür, lütfunla güldür, kalplerimizi aşkınla doldur, fazl-ü kereminle oldur, iymanın ve islâmın kadrini bildir, cemalini gördür, zira seni tanımayanın basireti kördür, lütfü inayetin gelsin cûş-u huruşa, Habib-i edibinin aşkıyla gönüllerimiz tutuşa, tathir eyle kalplerimizi ricisten, kuru ve kolla bizi mel'un İblis'ten, iyman ile göçelim, hayrı şerri seçelim, ni'met verip azdırma, rızık için diyar diyar gezdirme, bizi din ve devlet düşmanlarına ezdirme, Habibine komşu et, Habibini bizden hoşnut et, nâmerde muhtaç kılma, gördüklerimizden ayırma, sensin ancak penâhımız, göklere çıktı âhımız, şeytan nefse uydurma, düşmanı bize güldürme, mü'minleri sevindir, düşmanlarımızı

yerindir, vatanımız mâ'mur ola, ordularımız her nereye yönelirse galip gele, gözlerimiz aydın ola, gönüllerimiz daim mesrur ola, sancağımız mansur ola, düşmanlarımız makhûr ola, dualarımız makbul ola, âsiler islâh ola, çaresizler felâh bulsın, müşkillerimiz âsan ola, daim lûtf-u ihsan ola, dideler cemal göre.. Bi-hürmeti Tâ-Hâ ve Yâsin ve bi-hürmeti âl-i Yâsin.. Bi-hürmeti aşk-ı ilâhi, nur-u Nebi, kerem-i islâm, nur-u Kur'an, hâdim-üd-din Eba Bekri, Ömeri, Osmanı, Ali ve bi-hürmeti âl-i aba, Hazret-i hayr-ün-nisâ Hatice't-ül-Kübrâ, enti bid'atün minniy Fatıma't-üz-Zehrâ, İmam-ı Hasan-ı müctebâ ve Hüseyin-i şehid-i Kerbelâ ve cümle ashab-ü ensâr-ü bâ-sefa ve bi-hürmeti evliyâ'ullah kutb-ül-aktâb EL-FÂTİHA..

ENVÂR - ÜL - KULÛB (Kalblerin Nurları)

DERS: 4

M Ü N D E R E C A T :

Tegabûn sûre-i celilesinin 14. âyet-i kerimesinin tefsiri - Şahıslarımıza karşı işlenen hata ve haksızlıkların bağışlanmasının fazilet ve ehemmiyeti - Affedenlerin, affi ilâhiye mazhar olmalarının sır ve hikmeti - Kin ve nefret beslemenin ve intikam almağa özenmenin zararları - Hata ve haksızlıklara sabretmenin yararları - Birbirinden üstün ve hayırlı dört derece ve mertebe - Kimlere mukabele etmenin caiz olacağı - Hak velilerinden zuhur eden af ve müsamaha - Bayezid-i Bestamî hazretlerinin, başına sopa ile vuran zata mukabelesi - İbrahim Edhem hazretlerinin, kendisini tokatlayan zata muamelesi - Hak velilerinde zuhura gelen haller - Hz. Ebû-Bekir, Ömer, Osman, Ali rıdvanullahi teâlâ aleyhim ecma'iyin efendilerimizin ümmet-i Muhammed'e şefkat ve şefaati - Fatima't-üz-Zehrâ ve A'îşe-i Sıdıyka validelerimizin niyazları - Resûl-ü zişânın kıyamette ümmetine şefaat için neler feda edeceği - Mû'cize ve keramet nedir ve kaç nevidir - Kendisine karşı işlenen hata ve haksızlıkları bağışlayanlar hakkındaki muhtelif Hadis-i şerifler - Huzeyfe't-ül-Yemani radiyallahu anh'ın mühim bir müjdesi - Halkın suçunu affedenler hakkında Hasan-ül-Basri ve Ömer İbn-i Abdülaziz hazretlerinin beyanları - Ümmet-i Muhammed'in en kötü ve şerli olanlarının kimler olduğu - Üstün ahlâk sahibi olmanın yolları ve çareleri - Sabrın ve affın fayda ve yararları - Sabredenlerle affedenlere ilâhi tebşirat - Dua...

Sallû alâ seyyidinâ Muhammed
Sallû alâ mürşidinâ Muhammed
Sallû alâ şems-id-Duhâ Muhammed
Sallû alâ bedr-id-Dücâ Muhammed
Sallû alâ Nur-il-Hüdâ Muhammed

El-evvelü Allah.. El-âhirü Allah.. Ez-zâhirü Allah.. El-Bâtinü Allah.. Hayrihi ve şerrihi min'Allah.. Men kâne fi kalbihi Allah.. Fe-mu'inuhu ve nâsiruhu fid-dâreyni Allah..

Rabbışrahli sadri ve yessir-li emri vahlül ukdeten min lisani yefkahu kavli ve ufevvidu emri ilallah vallahu basiy-rün Bil-ibâd..

Sübhanেকে lâ ilme lenâ illâ mâ allemtenâ inneke ent-el âlim-ül-hakim.. Sübhanেকে lâ fehme lenâ illâ mâ fehhemtenâ inneke ent-el cevvd-ül kerim..

Sübhanেকে mâ abednâke hakka ibadetike yâ Mâ'bud..
Sübhanেকে mâ arefnâke hakka mâ'rifetike yâ Mâ'ruf..
Sübhanেকে mâ zekernâke hakka zikrike yâ Mezkûr..
Sübhanেকে mâ şekernâke hakka şükrike yâ Meşkûr..

وَإِن تَعَفُوا وَتَصْفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

E'üzü billahi min-eş-şeytan-ir-raciyim Bismillah-ir-Rahman-ir-Rahiyim

▼ *in tâ'fu ve tasfahu ve tagfiru fe-innallaha gafurun rahiyim...*

Et-Tegabun : 14

Mâ'nayı münifi : Eğer onları affeder, kusurlarını bağışlar ve örterseniz, hiç şüphe yok ki, Allahu azim-üş-şân Gafur'dur, Rahiyim'dir..

Ey Hakkın rizasına râgıp, cennetine tâlip, cemali lâ ye-zâle âşık olan ihvan-i din-i mübiyn:

Allah celle celâlühu ve amme nevâlühu ve zâde cemâlühu hazretleri, ahkâmı aslâ eskimiyecek olan Kur'an-ı azim ve Fürkân-ı keriminde, Et-Tegabun sûre-i celilesinde şöyle buyurmaktadır:

VE İN TÂ'FU = Eğer, size karşı yapılan hata ve haksızlıkları, suç ve günahları Allah rızası için bağışlar ve affederseniz, size karşı o hata ve haksızlığı işleyenin sizden af ve özür dilemesini kabul ederek bağışlar ve bir daha da suçunu ne kendisine, ne de başkalarına açıklamayarak örtecek olursunuz...

FE-İNNALLAHE GAFURUN RAHIYM = Allahu teâlâ da, sizin zât-ı ülûhiyyetine karşı işlediğiniz isyan ve günahlarınızı bağışlar ve affeder. Siz nasıl ki, hasımlarınızı bağışlamış ve affetmişseniz, aynı şekilde affı ilâhiyye mazhar olursunuz.

Muhterem din kardeşlerim :

Bu dünya âleminde, Allahu azim-üşşânın sevdiği ve razı olduğu amellerden birisi de affetmek ve bağışlamaktır. Affetmekte başka bir zevk, bağışlamakta da başka bir haz ve lezzet vardır. Affet ki, affolunasın, merhamet et ki, merhamet olunasin, bağışla ki bağışlanasin.. Rabbimiz de affedicidir ve affı sever. Affı sevdiği için de, affeden kulunu da sever. Kulunu da sevince, onu cennetine koyar ve kendisinden razı olur.

Hemen şunu da ilâve ediverelim: Malûm olduğu vechile, kalpleri iman ve islâm ile yumuşamış olan kişiler, kendilerine karşı işlenen kötülük ve haksızlıkları affeder ve bağışlarlar. Kalpleri yumuşak olanlar, Allahu teâlâ'nın af ve mağfi-retine lâyük olurlar. Zira, Allah sevgisi ve Allah korkusu ile dolu olan kalpler, merhametli ve yumuşaktırlar.

Rabbim cümlemizi korusun, bunun zıddı olarak kalpleri taştan katı olan şakilerde ne iman, ne muhabbet ve ne de merhamet duyguları barınamaz. Bu gibiler, kendilerine karşı işlenen kötülük ve haksızlıkları affetmek şöyle dursun, kin ve intikam hırsları hergün biraz daha artar, öc almadan rahat edemezler. Bu kin ve intikam ise, onları ebedî makarrı olan cehenneme kadar sürükler.

Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz: **(MEN LEHU KİNÜN LEYSE LEHU DİNÜN = Her kimin kini varsa, onun dini yoktur.)** buyurmuşlardır. Allahu teâlâ da katı kalpli olanları zemmetmiş ve: **(Katı taş çatlar, içinden su fışkırır. Katı kalplilerin gözlerinden ise, Allah korkusuyla bir damla yaş akmaz.)** buyurmuştur. Netekim, Haşr sûre-i celilesinin 21. âyet-i kerimesinde: **(Eğer, biz Kur'an-ı azimi dağlara indirseydik, Allah korkusuyla o dağlar erirdi...)** buyurulmuyor mu? Oysa, katı kalpli olanlar, kendilerine karşı iş-

lenilen hata ve haksızlıkları aslâ affetmezler, o hata veya haksızlığı işleyenin özrünü dahi kabul etmezler, bunun bir düşmanlık sonucu değil, yanlışlıkla işlenmiş olabileceğini akıllarına bile getirmek istemezler. O hata ve haksızlığı yapanı affetmemekle, Allahu teâlâ'nın da kendilerini affetmeceğini ise hiç düşünemezler.

Şimdi ben müsamahanıza ve affınıza sığınarak, işlenen hata veya haksızlığa karşı özür ve af dileyenleri mâ'zur görmeyen ve affetmeyenlere soruyorum:

Sana karşı o hata ve haksızlığı işleyen de, nihayet senin gibi etten, sinirden ve kemikten ibaret bir insandır. Senin gibi onun da evveliniz bir katre meni ve âhiriniz ciyfe ve toprak! O kötü gördüğün ve affetmek istemediğin kötü sıfatlar, aynen sende de var.. O, hatasını ve haksızlığını anlamış, sana karşı işlediği haksızlıktan ötürü özür ve af diliyor ve sen de onu affetmiyorsun! Beri tarafta, senin Rabbine karşı işlemiş olduğun sayısız isyan, nisyan, hata ve günahların, suçların ve kabahatlerin var.. Rabbin, bu suçlarından dolayı seni affetmeyecek olursa halin nic'olur hiç düşündün mü? Yerlerin ve göklerin, görünen ve görünmeyen, bilinen ve bilinmeyen âlemlerin Rabbi ve mürebbisi, senin binbir kusurunu ve ayıbını Settâr sıfatıyla örtüp dururken, sen senin gibi bir insan olan din kardeşinin kusurunu neden örtmüyorsun? Eğer, günün birinde senin de kusurların ve ayıpların açılır ve açıklanıverirse, Allahu teâlâ işlediğin günahlardan ötürü seni affetmeyecek olursa, başına geleceklerden haberin var mı? Sana karşı hata ve haksızlık edeni affet ki, Allahu teâlâ da seni affetsin, din kardeşlerinin kusurlarını ve ayıplarını ört ki, Allahu teâlâ da senin kusurlarını ve ayıplarını örtsün, başkalarını hoş gör ki, sen de hoş görülesin, bağışla ki bağışlanabilesin. Cezalandırmak beşerî, affetmek ilâhîdir.

Habib-i Kibriyâ, server-i Enbiyâ vel-asfiyâ aleyhi ve âlihi ekmel-üt-tehâyâ efendimizin:

مَنْ لَهُ كَيْنٌ لَيْسَ لَهُ دِينٌ

Men lehû kinün leyse lehu dinün...

(Her kimin kini varsa, onun dini yoktur.)

buyurduklarını yukarıda bir kerre daha söylemişim. Bir insanın, dinsiz olması ne demektir, anlayabiliyor musun? Basit bir kin uğrunda, dinden mahrum kalmayı nasıl göze alabiliyorsun? Kalplerinde Allah sevgisi, Allah korkusu olanlarda kin olmaz. Öyle ise, senden özür dileyeni affet ki, Allahu azim-üş-şân da seni affetsin!

**Ben dahi âşık-ı râh olam dersen,
Evc-i semâvata mâh olam dersen,
Selâmet şehrine şah olam dersen,
Gördüğün ört, görmediğin söyleme!..**

Şimdi, kulağından gaflet pamuğunu çıkar da beni iyi dinle! Dost acı söyler. Fakat, unutma ki ilâç diye aldığımız maddeler de ekseriya acı olur. Yutarken veya içerken biraz zor gelir ama, kana karışınca insana şifa verir. Söylediklerim, sana da acı gelmesin. İnsaf ile düşünür ve vicdan terazisine vuracak olursan, haklı olduğumu, hakkı söylediğimi ve hakikati salık verdiğimi anlarsın. Eğer, bu söylenenleri hayatına da tatbik edersen, yalnız mâ'nen huzura varıp rahatlamakla kalmaz, insan-ı kâmil olursun. Allahu teâlâ senden razı ve Resûl-ü zîşân hoşnut olur, ebedî saadet ve selâmete erersin.

Buraya kadar anlattıklarımı islâmî, insanî ve ahlâkî bakımdan özetleyecek olursak, karşımıza dört mertebe çıkar:

BİRİNCİSİ : Sana karşı herhangi bir hata ve haksızlık edene, işlediği bu hata ve haksızlık miktarını geçmemek kayıtlı ve şartıyla mukabele edebilirsin. Ancak, bu mukabele edilişinde haddi tecavüz eder, aşırı gider ve ölçüyü kaçıırırsan, zâlimlerden olursun. Allahu teâlâ zâlimleri sevmez, zâlimleri sevenleri de, hatta zulme meyledenleri de sevmez. Zâlimler, dünya ve âhirette yardımcı da bulamazlar. Bu gibileri, yakın bir zamanda cehennem ateşleri kuşatıverir. Binaenaleyh, sana bir tokat vurana, yediğin tokat şiddet ve kuvvetinde bir tokatla mukabele etmen, bu şartlar ve ölçüler içinde caiz görülebilir ki, bu en alt mertebedir.

İKİNCİSİ : Kibâr-ı Evliyâ'ullah, tokata tokatla mukabele edilmesini doğru ve makbul bir hareket saymamışlardır. Sebebi de şudur :

Sana vurulan tokata mukabele etmek ve hakkını almak için atacağı tokat, onunkinden şiddetli ve kuvvetli olursa, zâlimlerden olursun ki, küçümsenecek bir hal değildir. Asıl

mühim olan sebebi ise, sana tokat atanın yine hırsına ve öfkesine mağlûp olarak sana ikinci bir tokat atması ihtimalidir. Bu takdirde, o sana sen ona derken, iş büyük bir kavgaya dönüşebilir ve hal fitneye tahavvül eder. Bunun için, sana tokat vurana mukabele etmemen, sana kötülük ve haksızlık edene sabretmen, hakkında daha hayırlı olur. Bu sabır ve tahammülü gösterebilmen, elbette mukabele etmenden daha üstün ve hayırlı bir derece ve mertebe ihraz etmen demektir. Fakat, bunun fevkinde ve bundan da üstün derece ve mertebeler vardır.

ÜÇÜNCÜSÜ : Sana vurana veya sana herhangi bir hata ve haksızlıkta bulunana mukabele etmez, sabır ve tahammül göstermekle de kalmaz, bundan dolayı ona kin ve nefret de duymazsın. İşte, bu daha üstün ve hayırlı bir derece ve mertebedir. Ancak, bunun da fevkinde ve bundan da üstün bir derece ve mertebe daha vardır.

DÖRDÜNCÜSÜ : Sana vurana veya sana herhangi bir hata ve haksızlıkta bulunana mukabele etmezsin, sabır ve tahammül gösterirsin, bundan dolayı ona kin ve nefret de beslemezsın ve üstelik yeri ve sırası gelince kendisine ikramda bulunursun. İşte, bu hepsinden üstün bir derece ve mertebedir, şüphesiz hepsinden de â'lâ ve efdaldır ve bir bakıma kemal işaretidir. Allah celle celâlühu, Kitab-ı keriminde şu mübarek âyet-i celile ile bizleri irşâd buyurmakta, felâh ve necata çağırmaktadır:

وَأِنْ عَاقَبْتُمْ أَعْقَابُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُمْ
خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ أَوْاصِرْ وَمَا صَدَّكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ
وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ
مُحْسِنُونَ

Ve in âkabtüm fe-âkıbû bi-misli mâ ukıbtüm bih ve le-in sabertüm le-hüve hayrün lis-sâbirıyn vasbir ve mâ sabrûke illâ Billâhi ve lâ tahzen aleyhim ve lâ tekû fi daykin mimmâ yemkürüne innallahe mâ'allezıyn'et-tekav velleziyne hüm muhsinân...

Meal-i münifi : Eğer, bir kimseye ikabederseniz, ikabolduğunuz gibi ikabedin. Yemin ederim, eğer sabreder ve mukabele etmezseniz, bu davranış sabredenler için intikamdan daha hayırlıdır. Habibim Ahmed, Resûlüm yâ Muhammed! Sabret, senin sabrın ancak Allahu teâlâ'nın yardımı ve inayeti ile dir. Onların yüz çevirmelerine mahzun olma, ettikleri mekr ve hiyleden de telâş ve sıkıntıya düşme. Elbette, Allahu teâlâ, küfür ve mâ'siyetlerden sakınanlar ve daima iyilik edenlerle beraberdir.

Bunları böylece bildikten ve belledikten sonra, bir gerçeği daha öğrenmemiz gerekir. Birbirinden üstün ve hayırlı bu muameleleri yerinde ve zamanında uygulayabilmek, hangisinin hangi kimselere tatbik olunabileceğini kestirmek lâzımdır.

İnsan suretinde olan hayvan, sana herhangi bir hata ve haksızlık yaparsa, aynen mukabele etmen lâzımdır ki, bir daha sana ve senin durumunda olanlara böyle bir davranışta bulunmağa cür'et ve cesaret edemesin. Yani, demek isterim ki, yukarıda saydığım derece ve mertebeler, adamına göre değişir. Bunları yerli yerinde, sırası ve zamanı gelince tatbik etmek, senin irfan ve iz'anına bağlıdır. Bir şirretin haksızlığına mâ'ruz kalır ve ona aynen mukabele ederek hakkını aramazsan, senin efendiliğini ve müsamahanı kendisinden korktuğuna hamleder ve hele böylesine üstelik ikram ve iltifatta bulunursan, işi büsbütün azıtır, halkın başına belâ kesilir ve herkesi haraca bağladığı zannına kapılır.

Hak velileri, kendilerine karşı yapılan hata ve haksızlıkları affetmişler ve bu suçu işleyenlere ikramda bulunmuşlarsa da, onların hak nazarıyla nazar ettiklerini ve kendilerine karşı haksızlık edenlerde insan olmak istidat ve kabiliyeti müşahede ederek onları doğru yola getirebilmek niyyeti ile bu şekilde davrandıklarını da hesaba katmak gerekir. Netekim, kendilerinde insan olma, iyman ve islâma gelme yeteneği bulunanlardan bir çoğu, işledikleri suça mukabil, gördükleri ikram ve iltifat neticesinde irşâd olunmuş, kısa zamanda hak ve hakikat yollarını bulmuşlar, adam olmuşlardır.

**İksir-i â'zamdır nutk-u ehlullah,
Bir nefeste hâki kimya ederler,
Hakkın esrarından onlardır agâh,
Ve lâkin surette ihfâ ederler...**

HİKÂYE

Bayezid-i Bestamî (Kuddise sirruh) hazretleri ki, asıl adları TAYFUR idi. Hz. İmam-ı Cafer radiyallahu anhın rahle-i tedrisinde feyizyâb olmuş, hal ve kal ilmini müşârünileyhten ahz ve tahsil eylemiştir. Mürşidine pınardan su taşıdığı için Hz. İmam-ı Cafer radiyallahu anh efendimiz, kendilerine (Sakam!..) derlerdi.

Günlerden bir gün, adamın biri, düşmanına benzeterek Bayezid-i Bestamî hazretlerinin başına sopa ile vurmıştu. Fakat, o derece şiddetli bir darbe idi ki, sopa hazretin mübarek başında iki parça olmuştu. Bu haksızlığa şahit olanlar, sopa vurana:

— Behey zâlim! Allah'ın bu sevgili kuluna el kaldırmağa ve başına sopa ile vurmağa utanmadın mı? diyerek mütecavize hücum ettiler. Bayezid-i Bestamî hazretleri ise, büyük bir sükûnetle aralarına girerek:

— Bizi tanıyamadı da ondan vurdu. Ben, kendisinden dâvacı ve şikâyetçi değilim, buyurdu ve o adama başında kırılan sopanın ücretini ödedi ve kendisinden özür diledi:

— Beni birisine benzetmiş olacaksın. Bu yüzden zarara da girdin, diyerek kendisine kırılan sopasının yerine bir yenisini almak için para da verince, kendisinde esasen insan olmak istidadı bulunan o zat, hazretin elinden tutmuş ve o mübarek eli bir daha da bırakmayarak Hakka vuslât etmiştir.

HİKÂYE

İbrahim Edhem kuddise sirruh efendimiz de, bir mecliste halkı irşâd için, padişah sarayları ile kabirler arasında bir mukayese yapmışlar ve şöyle buyurmuşlardı:

— O muhteşem saraylar ve kâşâneler fâni ve geçicidir. Asıl imâr edilmesi gereken yerler kabirlerdir. Saraylara ve kâşânelere özenmeyin, kabirlerinizi zikr-ü tevhid ile mâ'mur, ibadet ve tâ'at ve diğer salih amellerle pür-nûr etmeğe bakın!

Hazır bulunanlardan birisi, işin inceliğini kavrayamayarak birden öfkeleni:

— Bu softalar da padişah sarayına karışır, kabre karışır, herşeye bir kulp takmağa çalışır, diyerek hazrete şiddetli bir tokat patlattı. Patlattı ama, kendisine İbrahim Ed-

hem hazretlerinin kim olduğu haber verilince de adamda şafak attı. Zira, bilindiği gibi İbrahim Edhem hazretleri saltanatı ve tâc-ü tahtı terketmişti ama, ülkenin padişahı oğlu idi. Bu gerçeği öğrenen adamcağız, yaptığı korkunç hatayı anladı ve ayaklarına kapanarak kendisine yalvarmağa başladı:

— Beni bağışlayın efendim, zât-ı devletlerini tanıyamadım, sözlerinizin mânasını da anlayamadım ve büyük bir suç işledim, affediniz..

İbrahim Edhem hazretleri kendisinden sordu:

— Benden özür ve af dilemenizin sebebi nedir?

Adamcağız, utana sıkıla cevap verdi:

— Size haksız yere vurdum efendim, deyince şu cevabı aldı:

— A iki gözüm evlâdım! Asıl sen bana hakkını helâl et, bana vurduğun zaman elin kim bilir nasıl acıdır..

Hikâyenin sonunu söylemeğe bilmem lüzum var mı? O genç adam, şeklen insan olduğu gibi, bu olaydan sonra mâna yönünden de insan oldu, ebedî saadet ve selâmete kavuştu.

Sözün burasında, ister istemez akla bir soru takılıyor:

— Bu hikâyeler iyi hoş ama, herkese aynı muamele yapılabilir mi? Her haksızlığa uğrayan bu şekilde af ve müsamaha ile karşılaşırsa, nizam-ı âlem büsbütün bozulmaz mı?

Bu çok haklı ve yerinde soruya biz de cevap verir ve deriz ki:

— Hayır, herkese bu şekilde muamele yapılamayacağı gibi, herkes böyle davranamaz. İnsan hakkı tanımayan, kendisinden gayrı hiç kimsenin hak ve menfaatini korumayan, kalplerinde millet ve memleket muhabbeti bulunmayan, mahlûkata şefkat ve merhamet eylemeyen zâlimlere af ile muamele etmek, hainleri bağışlamak, o zâlim ve hainlere yardım etmek, onların suçlarına ortak olmaktır. Ârifler buyurmuşlardır ki:

— Zehirli ve azgın bir yılanı, şefkat ve merhamet etmenin halka ihanet olacağı, hiçbir zaman hatırdan çıkarılmama-lıdır.

H İ K A Y E

Devrin padişahı, bir gün vezirine sordu:

— İstanbul'da veliyullah var mıdır?

— Vardır şevketli padişahım!

— Haydi beni götür, onu göreyim.

— Emredersiniz sultanım...

— Yanına gideceğimiz bu zatın gerçekten veliyullah olup olmadığını nasıl anlayacağız?

— Hiç merak buyurmayın, gayet kolaydır..

Padişah ile veziri, tebdil-i kıyafet ederek sokağa çıktılar ve Kapalıçarşı'da bir kumaşçı dükkânına girdiler. Vezir, selâmdan sonra, kumaşları görmek istediklerini söyledi ve top top kumaşlar önlerine indirildi. Her birini uzun uzun incelediler. Vezir, bir top kumaşı işaret ederek:

— Şundan bana yarım arşın kesebilir misin? dedi.

Dükkân sahibi, memnuniyetle müşterilerinin bu arzusunun yerine getirdi. Vezir:

— Bu galiba biraz az oldu, yarısı kadar daha kesebilir misin? dedi ve bu arzuları da is'af olundu. Vezir, başka bir top kumaşı göstererek:

— Bu kestiğin parçaları beğenmedim, şundan yarım arşın kesebilir misin? dedi ve dükkân sahibi bu teklifi de reddetmedi. Velhasılı, bir çok toplardan böyle yarımşar arşın ve daha az kestirdiler ve sonunda vezir:

— Bunların hiçbirisi kesildikten sonra hoşuma gitmedi, almayacağım! diyerek dükkândan çıkmağa davranınca, kumaşçı, büyük bir sükûnetle:

— Fe-sübhanallah!.. diye gülümsedi ve padişah ile veziri bir çok kumaş kestirdikleri halde, hiçbirisini satın almadan dükkândan çıktılar. Padişah, vezirine:

— Şu kumaşçı gerçekten velilerden imiş.. Acaba, makamı bundan daha yüksek olan da var mıdır? dedi. Vezir:

— Beli sultanım vardır, cevabını verdi ve birlikte Sultanahmet'te karpuz satan bir diğer veliyullahın sergisine gittiler. Vezir, karpuz yığınlarının arasına girdi, rastgele karpuzları alıyor, elleri arasında sıkıştırıyor, sonra onu bırakıp bir başkasını alıyor ve sallıyordu. Böylece, bir kaç karpuz elledikten sonra, karpuzcu hafifçe vezirin omuzuna dokunarak:

— Bana bak efendi! dedi. Ben, o kumaş satan zat deği-

lim. Yaptığın zararı ödemezsen, ensene öyle bir vururum ki, neye uğradığını anlayamazsın..

Padişah, gerek kumaşçının ve gerekse karpuzcunun zararlarını ödedi ve saraya dönerlerken vezirine sordu:

— Bunlardan hangisi daha üstündür?

Bu defa da vezir gülümseyerek bu soruyu cevaplandırdı:

— Yerine göre sultanım! dedi. Adam olmağa kabiliyet ve istidadı olan kumaşçı eliyle irşâd olunur. Düşüncesi kıt ve irfanı kısır olan da, karpuzcunun muamelesiyle uyanır ve irşâd olunurlar.

Cenab-ı hak, cümlemizi rıfk ve mülâyemetle gaflet uykusundan uyanarak, daire-i irşâda giren kullarından eyleye! (Âmin...)

Allahu teâlâ, bütün mahlûkatına yakındır. Mahlûkat ise, Hak'tan ıraktır. Yaratılanlar içinde, Hakka en yakın olanlar insanoğulları olduğu gibi, en uzak olanlar da yine insanoğullarıdır.

**Sureti insan, içi hayvan olursa kişinin;
Taşlar ile döğünüp, insanı bulmazsa ne güç...
Âdemin gönlü evinde bahr-i unmanın gizlidir,
Daima susuz gezip, unmanı bulmazsa ne güç...
Bunda gelmekte murad çünkim Hakkın irfanıdır,
Ey Niyazi! Kişi ol irfanı bulmazsa ne güç...**

İnsanoğullarının, Hakka yakınlık mertebelerini af yönünden arz ve izah etmeğe çalıştım. Kurbiyyet makamında bulunan Evliyâ'ullahın kendilerine karşı işlenen hata ve haksızlıklara karşı nasıl davrandıklarını bazı örnekler vererek açıklamak istedim. Bu söylenenleri dilerseniz bir kerre daha özetleyelim:

1. Sana vurana, vurduğu tokadın şiddet ve kuvvetini geçmemek üzere bir tokatla mukabele edebilirsin.

2. Sana vurulan tokada sabır ve tahammül gösterir ve vuranı da affedersin.

3. Sana vurulan tokada sabır ve tahammül gösterir, vuranı da affeder ve içinden ona kin ve nefret duymazsın.

4. Sana vurulan tokada sabır ve tahammül gösterir, vuranı affeder, ona kin ve nefret de beslemediğin gibi, sırası gelince ona ikram ve iltifatta da bulunursun.

Bu dört derece ve mertebe arasındaki farkları, senin irfan ve iz'anına terkeder ve bunlar üzerinde derin derin düşünmeni de hâlisane dilerim. Niyazi-i Mısırî hazretlerinin yukarıya aynen iktibas eylediğim nutuklarında gayet belîğ ve veciz bir üslûp ve ifade ile beyan buyurdıkları gibi; insanın insanlığını bulması, gönül evinde gizli ummana vasıl olması, ancak ve yalnız irfan ile mümkündür. Bu irfan olmazsa, insan insanlığına kavuşamaz. Hayvan yükü ile kitap okusan eğer irfan ni'metinden mahrum isen, senin o kitaplarını yüklenip taşıyan hayvana, taşıdığı kitapların hiçbir faydası olmayacağı gibi, sana da feyiz vermez. Okuduklarınla âmil ol ki, bu sıfattan kurtulup irfana erebilesin. Âmil olmak da yeterli değildir, amellerini ihlâs ile yap ki, muhlislerden olasın ve Hak seninle olsun...

**Ben kulum demekle kişi kul olmaz,
Aczini bilerek kul olmayınca!...**

Ümmet-i Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) içinde Allahu teâlâ'ya dost olanlar vardır. Allahu teâlâ'nın da dostluklarına kıymet ve ehemmiyet vererek yücelttiği velilerden, Hak ile aralarındaki bu muhabbetin nişânesi olarak Allah celle bazı kerametler zuhura getirir. Ancak, Hak velileri bu kerametlerinin insanlar tarafından bilinmesini aslâ istemezler. Çünkü, keramet izharı suretiyle hakka kurbiyyetlerinin halk tarafından bilinmesine rizaları yoktur. Allah celle ise, zât-ı ahadiyyetine bağlı ve âşık olanların bu aşk ve muhabbetlerini kullarına göstermek ister. Hak velilerinde bu aşk ve muhabbet nişanesi bazan musibet, bazan killet, bazan illet, bazan lûtuf, bazan keramet-i ilmiyye, bazan keramet-i kevnîyye ve bazan da keramet-i vücudîyye olarak tezahür eyler. Zuhura gelen bu kerametlerin insanların hoşuna gitmeyecek ve insanlar nazarında zâhiren çirkin gibi görünecek olanlarını seçmelerinin sırrı ve hikmeti işte budur. İnsanlara güzel görünecek ve onların ilgilerini çekecek ve Hak ile aralarındaki sırrı açıklayabilecek kerametler izharından kaçınırlar.

Hz. Eba-Bekir-is-Sıddîk radiyallahu anh efendimiz, dualarında:

— Yâ Rab! Kıyamet günü vücudumu o derece büyüt ki, cehennemini tamamiyle doldursun ve orada ümmet-i Muhammed'e hiç yer kalmasın! buyurmuşlardır.

Sıddîk-ı Ekber, şöyle de dua edebilirlerdi:

— Yâ Rab! Beni, cennetinin kapısında beklet, oraya gelen ümmet-i Muhammed'in elinden tutayım ve onlarla birlikte cennete gireyim!..

Hayır! Bu ikinci duayı yapmamışlardır. Bil'akis, mübarek vücutlarının, cehennemi tamamiyle doldurmasını ve cehennemde kimseye yer kalmamasını niyaz etmişlerdir. Yani, ümmet-i Muhammed uğrunda kendilerini feda etmişlerdir.

Hız. İmam-ı Ali kerremallahu vechehu ve radyallahu anh efendimiz de, sıratın başında durmayı ve sıratı geçmeğe kadir olamayarak cehenneme yuvarlanacak günahkâr mü'minlerin yerine nâra girmeği temenni ve niyaz etmişlerdir.

Hız. Ömer radyallahu anh efendimiz de, ümmet-i Muhammed'in günahlarının yarısının cezasını bizzat çekmeği, Hız. Osman radyallahu anh efendimiz ümmet-i Muhammed'in günahlarının üçte birini yüklenmeği taahhüt buyurmuşlar, Seyyide't-ün-nisâ Hız. Fatıma't-üz-Zehrâ Radyallahu anhâ validemiz ise, ümmet-i Muhammed'in amelleri tartılırken sevgili yavrularının kanlı gömleğini terazinin sağ kefesine koyarak sevaplarının ağır gelmesini sağlamayı temenni ve niyaz etmişlerdir.

Hız. A'îşe radyallahu anha validemiz ise:

— Bu ümmetin annesi benim. Evlâtlarım cehennemde azap çekerlerken, benim cennette sefa sürmeme imkân ve ihtimal yoktur. Evlâtlarımı nereye koyarsan, beni de oraya koy, beni evlâtlarımdan ayırma, diye tazarrû ve niyazda bulunmuşlardır.

Sahib-i şefaati kübrâyı saadet efendimiz de, kıyamet günü arşın önünde mübarek ve mukaddes yüzünü secdeye koyacaktır. O mukaddes yüz ki, yerlerin ve göklerin, bilinen ve bilinmeyen, görünen ve görünmeyen âlemlerin müstakillen mâliki ve sahibi, işte o yüze, o yüzün nuruna, o saç ve sakalın siyahlığına, Kur'an-ı azim-ül-bürhanda Duhâ sûre-i celilesinde yemin etmiştir:

وَالضُّحَىٰ
وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ

Ved-duhâ vel-leyli izâ secâ...

Ed-Duhâ : 1-2

Meal-i münifi: Kuşluk vakti hakkıyçün, karanlığı sükûn ve istikrar bulan gece hakkıyçün...

Ve o Nebi-i zîşânın muhteşem hayatına da, yine Kur'an-ı azimde:

لَعْمُرِكَ

Le'amrüke...

El-Hıcr : 72

Meal-i münifi: Habibim Ahmed, Resûlüm yâ Muhammed! Hayatın hakkıyçün...

Evet, şefi-ul-ussât fi-yevm-il arasat efendimiz hazretleri, böylesine taltiflere mazhar olan mübarek yüzünü arşın önünde secdeye koyacak, Hakkın üzerine yemin ettiği ömr-ü azizi ni ümmetinin nârdan necatı ve azab-ı ilâhiden halâsı için fedaya hazır bulunduğunu arz edecektir. Yalnız, kendi nefsinin de feda etmekle de yetinmeyecek, en sevdiklerini ve zât-ı akdes-i risaletpenâhilerine ait herşeylerini ümmeti uğrunda feda eyleyecek ve:

— Yâ Rab! Nefsim, Fatımam, A'îşem, Hasan ve Hüseyin'im, Ümmü Gülsüm'üm, Rukiyem, Zeynebim, mâ'sum yavrum İbrahim'im, Kasım'ım ve Tayyib'im feda olsun, onları yak ümmetimi yakma! Kâfi gelmezse, beni de yak ama, ümmetimi bağışla bana, affet onları, diye ağlayıp niyazda bulunacaktır. Elbette ve elbette ümmet-i merhumesini azaptan ve ikaptan kurtaracaktır.

İşte, mekârim-i ahlâkiyye dediğimiz üstün ahlâkın en üstün mertebesi olan bu ahlâk, muallim-i Hak ve imam-ı Enbiyây-ı mutlâk efendimizin vârisleri olan ashap ve evlâdından ve velilerinden zuhura gelecek olan kerametlerin fedakârlık cihetinin kendilerinden tezahür etmesini arzu ederler.

Yoksa, rastgele keramet izharı veliler lisaniyla **HAYZ-İ RİCAL**'dir. Yani, kadınlar aybaşı hallerinde nasıl huzur-u haktan mahrum olurlarsa, kendiliklerinden keramet izharına özenenler de, kadın gibi hayız görmüş, hak huzurundan mahrum kalmış olurlar. Hak velileri, tayyi mekân gibi, duvarın yürümesi gibi, bir hayvanın konuşması gibi insanların hoşuna gidecek kerametler izharını bu yüzden istemezler. Fakat, insanlara çirkin gibi görünen, oysa aslında hiç de çirkin olmayan kerametlerin zuhurunu seve seve beklerler.

Demek oluyor ki, nefse hoş gelmeyen ve çirkin görünen bir çok ameller, aslında rizayı ilâhiyye daha yakındır.

Bakınız, velilerden bir veli nasıl dua ediyor:

— Yâ Rab! Ümmet-i Muhammed'e vereceğin bütün kaza ve belâları, bütün hastalık ve musibetleri bana ver, beni onlara kalkan et, ümmet-i Muhammed'e gelecek kaza ve belâlara, hastalık ve musibetlere ben siper olayım.

Bu ve buna benzer örnekler, saymakla ve yazmakla tükenmez:

**Biz, tarik-i aşkın âşıklarıyız;
Baş ve can vermişiz, canân bizimdir..
Ne gamdan kaçarsın divane gönül,
Kâşâne bizimdir, mihman bizimdir..**

**Bu nükte yetmez mi ârife kâfi,
Sırra mahrem olan söylemez lâfı,
Çık aradan sofi, değilsin sâfi;
Tekke-i aşk içre devran bizimdir..**

Ümmet-i Muhammed arasındaki velilerin fedakârlıklarla dolu olan menkıbelerini, arzu edenler bu konuda yazılmış eserlerden ibretle okuyabilirler. Ehlullah'tan bir çokları, kendilerini feda etmek suretiyle Ümmet-i Muhammed'i kurtarmışlardır. Bunlar, sayılamayacak kadar çoktur.

Bu veliler içinde öyle zevat vardır ki, kendisine karşı işlenilen suçu yalnız affetmekle kalmamış, üstelik o haksızlığı yapana ikramda bulunmuşlar ve o kimsenin affı için Allah'u azim-üş-şâna günlerce yalvarıp yakarmışlardır. Hatta, aralarında öyleleri görülmüştür ki, kıyamet günü kendilerine zulmedenlere şefaateceklerini beyan ve ilân buyurmuşlardır. Unutmamalıdır ki, bu zevat-ı âlişan kerameti vücudiyeye malik olan mutlu ve kutlu kişilerdir.

Yeri gelmişken kaydediverelim:

Evlüyâ'ullaha bahş ve ihsan buyurulan kerametler üç nevidir:

1. Keramet-i kevniiye
2. Keramet-i ilmiyye
3. Keramet-i vücudiyeye'dir.

Netekim, Enbiyâ'ya bahş ve ihsan buyurulan mû'cizeler de üç kısımdır:

- I. Mû'cize-i kevniiye
- II. Mû'cize-i ilmiyye
- III. Mû'cize-i vücudiyyedir:

Evliyâ'ullaha bahş ve ihsan buyurulan kerametler, Enbiyâ'ya bahş ve ihsan buyurulan mû'cizelerin berekâtıdır. Çünkü, mû'cizeler Nebî'lere, keramet ise o Nebî'lere vâris olan velilere bahşolunur. Her velide zuhura gelen kerametın şerefi, o velinin tâbi bulunduğu Nebî'ye aittir.

Bunun içindir ki, ahlâk-ı haseneye sahibolmak şerefine nail ve mazhar olan velilerden keramet-i vücudiyye-i Muhammediyye zâhir olur. Onlar, bu üstün ve yüksek ahlâk ve seciyeleri sayesinde, kendilerine karşı hata ve haksızlık edenleri bağışlar ve bununla derece ve mertebelerinin yüceldiğini biz âciz ve günahkâr ümmet-i Muhammed'e âdeta ispatlamak ve bizleri de kendileri gibi davranmağa sevk ve teşvik etmek isterler ve bu güzel hal ve davranışlarıyla hepimize örnek olarak halkı irşâd ederler.

Allahu teâlâ'nın, Kur'an-ı kerimde: (Eğer, size karşı işlenilen suç ve haksızlığı bağışlar, onu işleyeni affeder ve suçunu örterseniz, engin rahmet ve mağfiret sahibi olan Rabbiniz de sizlerin bütün günahlarınızı bağışlar, sizi affeder ve yüksek derecelere yüceltir.) buyurmasının hikmeti budur.

Şunu iyi bilmeli ve bellemelidir ki, herhangi bir kimse durumuna ve mâ'nevî mevkiine göre Allahu teâlâ'nın rahmet ve mağfiretiyle taltif olunur. Herkes, kendi mevki ve derecesine göre, Allahu azim-üş-şândan ikram görür.

Meselâ, kendisine karşı işlenilen hata ve haksızlığı bağışlayan, o suç işleyenin suçunu örten günahkâr, avamdan ise kendi günahına kefaret olur. Velilerden ise, makamı ve derecesi yükseltilir. Salih ve âbid kullardan ise, kendisine keramet şeref ve fazileti bahş ve ihsan buyurulur.

Bu sözümlüğün hak ve gerçek olduğuna, şu Hadis-i şerif ne güzel şahadet etmektedir:

مَنْ عَفَى عِنْدَ الْقُدْرَةِ عَفَى اللَّهُ عِنْدَ يَوْمِ الْعُسْرَةِ

Men afa indel kudreti afallahu inde yevmit usreti

Enes İbn-i Malik radiyallahu anh, Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimizden rivayet etmiştir ki:

(Her kim, intikam almağa muktedir olduğu halde, hasmından öc almaya özenmez ve onu affederse, Allahu teâlâ ve tekaddes hazretleri kıyamet günü Allah rızası için intikam almayan ve haksızlık yapanı affeden kuldan intikam almaz ve onu affeder.)

مَا مِنْ أَحَدٍ عَفَىٰ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ بَعْدَ الْقُدْرَةِ إِلَّا قِيلَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
أَدْخِلِ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ

mamin ahadin afa ahihil muslimi badel kudreti illa kyle lehu yevmel kiyameti udhilil cennete bigayri hisabin

İbn-i Abbas radiyallahu anh, Fahr-i kâ'inat aleyhi ve âlihi efdal-üt-tahiyat efendimizden rivayet etmiştir ki:

(Her kim, intikam almağa muktedir iken, kendisine karşı herhangi bir suç işleyen mü'min kardeşinden intikam almaz ve onu affederse, Allahu teâlâ o kulunu cennetine koyar. O kul, hesaba çekilmeden, azap ve ikap görmeden, sorgusuz sualsiz cennete girer.)

Sırdaş-ı peygamberi olan Huzeyfe't-ül-Yemanî radiyallahu anhı hepimiz tanır ve biliriz. Aleyh-is-salâtü ves-selâm efendimiz, kendisine bir çok esrarı talim ve telkin buyurmuş ve hatta ashabın arasında bulunan münafıkları da bildirmişti. Bu sebeple, Hz. Ömer-ül-Faruk radiyallahu anh, Huzeyfe't-ül-Yemanî'nin hazır bulunduğu cenaze namazlarına iştirak eder, onu safta göremeyince o cenazenin namazını kılmazdı. Bir gün, kendisiyle sohbet ederlerken, Hz. Ömer sordu:

— Yâ Huzeyfe! Münafıklar safına ben de dahil miyim?

— Hâşâ yâ emir-el-mü'miniyn!.. cevabını alınca, sorusunu değiştirdi:

— Peki, tayin ettiğim valiler arasında münafıklar var mıdır?

— Evet, yâ emir-el-mü'miniyn! Bir tane vardır.

— Hangisi olduğunu acaba bana bildiremez misiniz?

— Resûl-ü zişân efendimiz, münafıkları bildikleri halde halka ilân edip bildirmede ki, ben size bildireyim..

İşte, böylesine ulu ve yüce bir zât-ı şerif olan Huzeyfe't-ül-Yemanî radiyallahu anh-ül Bâri, Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimizden rivayetle buyurmuşlardır ki:

— Kıyamet günü, Allahu azim-üş-şân tarafından görevlendirilecek bir yüce melek, mahşer ehline şöyle nida edecektir:

— Allahu teâlâ'dan alacağı olanlar gelsinler!

Bir zümre, alacaklarını almak üzere Hakkın huzuruna varacaklardır. Hitab-ı izzet şeref-sadir olacak ve meleklerden sorulacaktır:

— Bunlar kimlerdir?

— Bunlar, kendilerine karşı işlenen zulüm ve haksızlıkları bağışlayarak affedenlerdir.

— Öyle ise, affedenler affolunmuşlardır. Girsinler cennetime! buyurulacak ve bunlar cennete dahil olacaklardır.

Huzeyfe't-ül-Yemanî, bu haberi böylece nakil ve rivayet ettikten sonra dersimizin başında zikrettiğimiz âyet-i kerimeyi okumuştur: **(Ve in tâ'fu ve tasfahu ve tağfirû fe-innallahe Gafurun Rahiym..)**

Yani, her kim kendisine karşı yapılan sitemin, zulmün, hatâ ve haksızlığın intikamını almağa özenmez, Allah rizası için kendisine yapılan bu suçu affeder, düşmanını bağışlarsa, o kimsenin ecr-ü mükâfatı Allahu teâlâ'ya aittir.

Hasan-ül Basri rahmetullah-i aleyh buyurmuşlardır ki:

— Bir kimse, mü'min kardeşinin kendisine karşı işlediği suçtan dolayı özrünü kabul ve onu affederse, Allahu zül-celâl vel-kemal hazretleri, o kimsenin izzet ve şerefini ziyade kılarlar.

Hulefâyî Râşidiyn'den addedilen Ömer İbn-i Abdül-aziz hazretleri de buyurmuşlardır ki:

— Halkın günahlarını affetmek suretiyle, Allahu teâlâ'dan affınızı isteyiniz. Halka rahmetmek suretiyle, Hak celle ve alâ hazretlerinden rahmet talep ediniz. Halkı affeden af ile, halka rahmet eyleyen rahmetle taltif olunur.

İbn-i Mes'ud radiyallahu anh buyurmuşlardır ki:

— Her kim, kendisine karşı işlenen hata ve haksızlığı mâ'zur görür ve yapanı affederse, Allahu teâlâ da o kimsenin günahlarını af ve mağfiret buyurur.

Muhsin olan kimsenin defterine şu ibare yazılır: (Her

kim, kendisine karşı işlenen hata ve haksızlığı affederse, Al-lahu teâlâ da o kulumu affeder.)

Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz hazret-leri buyurmuşlardır ki:

مَنْ لَمْ يَقْبَلْ مُتَّصِلًا يَغْنَى مُتَعَدِّرًا عُدْرًا صَادِقًا أَوْ كَاذِبًا
لَمْ يَرِدْ عَلَى الْحَوْضِ

men lem yakbel mütenassilen yâ'ni müteazziren uzren sadıkan ev kâziben lem yerid Aleyyel Havda

(Her kim, suçunu affettirmek için, ister sıdk-u samimi- yetle, ister yalandan, hasmına müracaat eder ve özür diler- se, hasını da özrünü kabul etmeyerek onu reddederse, hasmı- nın bu müracaat ve özrünü kabul etmeyen kimse, kıyamet gü- nü benim havuzumdan su içemez. Onu, benim Kevser'imden tardederler.)

Aklımızı başımıza alalım: Mes'ele gayet mühimdir. Kı- yamet günü, affı ilâhiyye nail ve mazhar olarak Resûl-ü zi- şânın mübarek ellerinden Kevser şarabını içmek isteyenler, mutlaka hasımlarının özrünü kabul ve onları affetmelidirler.

İbn-i Abbas radiyallahu anh buyurmuşlardır ki:

Habib-i Kibriyâ, imam-ül-Enbiya aleyhi ve âlihi ekmel- üt-tehayâ efendimiz hazretleri, birgün saadetle buyurdular:

— Sizin en kötünüzü ve en yaramazınızı haber vereyim mi?

Ashab-ı kiram niyaz ettiler:

— Aman yâ Resûlallah! Bildir ki, o halden sakınalım.

Fahr-i âlem sallallahu teâlâ aleyhi ve sellem efendimiz:

— Sizin en şerli ve kötü olanınız, yemeğini yalnız yiyen- dir. Zekâtını vermeyendir. Kölelerini suçsuz olarak döğenler- dir. Bundan daha kötü ve şerli olanları da bildireyim mi?

— Bildir yâ Resûlallah!

— Bunlardan daha kötü ve şerli olanlarınız da, halka buğzeden, halkı sevmeyen ve halk tarafından seilmeyendir. Bunlardan daha kötü ve şerli olanınızı da haber vereyim mi?

— Evet yâ Resûlallah!

— Bunlardan daha kötü ve şerli olanlarınız da, hataları-

nı kabul etmeyenlerdir, zilleti terk etmeyenlerdir, kendilerinde de bulunan bir hata ve zillet, başka bir kimseden zuhur ettiği zaman o kimseyi affetmeyerek intikam almak hırsına kapılındır. İyi biliniz ki, kendisine karşı yapılan hata ve haksızlığı bağışlamayan, suçlunun özrünü kabul ve onu affetmeyen sizlerin ve ümmetimin en kötüsü ve şerlisidir. Bundan da daha kötü ve şerli olanımızı söyleyeyim mi?

— Buyur yâ Resûlallah!

— Bundan da daha kötü ve şerli olanınız, kendisinden hayır umulmayan ve şerrinden emin olunmayanınızdır.

Bu Hadis-i şerif, dünya hayatında hangi işlerimizin hayırlı ve yararlı, hangi işlerimizin kötü ve zararlı olduğunu, bütün açıklığı ile ortaya koymaktadır.

Evet; dikkatle ve ibretle okuyalım, dinleyelim ve öğrenelim:

Ümmet-i Muhammed'in en kötüsü ve şerlisi olmamak için neler yapmamız ve nelere dikkat etmemiz gerektiği birer birer açıklanmıştır:

Yemeklerimizi, yalnız başımıza yemiyelim. Açları ve muhtaçları düşünelim. Mümkün oldukça, imkânlar elverdikçe soframıza bir fakiri ve yoksulu dâvet edelim, onların da karınlarını doyuralım. Mahallemizde ve sokağımızda, konu komşu arasında yemek pişiremeyenleri, aylarca et yüzü görme-yenleri, kuru ekmeği suya batırarak kifaf-ı nefsedenleri görelim ve gözetelim. Öyleleri vardır ki, halini kimseye açamaz, el açamaz, derdini söyleyemez, ben açım diyemez! Sen, Allahu teâlânın bahş ve ihsan buyurduğu sayısız ni'metlerle karnını doyururken, bitişik komşunun aç olduğunu görmeyecek kadar gözlerin kararmışsa, kendinden gayrı kimseyi göremiyorsan, Allah aşkına söyle bana bu insanlık mıdır, Müslümanlık mıdır? Fakir komşuna bir tas çorba da gönderemez misin? Komşunun yetim yavrusuna bir avuç kiraz da veremez misin? Kapını çalan fakire bir kap yemek yediremez misin?

Denilebilir ki: (A canım! Bu zamanda fakir mi var? Sinemalar, tiyatrolar, gazinolar adam almıyor. Kapılarının önünde dizi dizi insan kuyruk tutmuş sıra bekliyor. Kime yardım edeceğimizi biz de şaşırдық..)

İlk bakışta, bu sözün haklı gibi görünür. Fakat, ben de sana sorarım:

— Neden gözünü sinema, tiyatro ve gazinolar önündeki

kuyruklara dikmişsin? Mahallendeki fakirden, yoksuldan haberin var mı? Diyelim ki, oturduğun semtte gerçekten fakir ve yoksul yoktur. Koca şehirde ve gezip dolaştığın yerlerde hiç fakir görmüyor musun? Acaba, fakir şuna buna el açmak zilletine katlanan dilenci esnafından ibaret midir. Kaldı ki, onu o zillete düşüren de senin ve benim kaygusuzluğumuz, vurdum duymazlığımız değil midir? Rahmetli dedeni, nur içinde yatası babanı ve ananı ne çabuk unuttun! Onlar, etrafı kokusu yayılacak bir şeyler pişirince, sağdaki soldaki komşularına tattırmadan rahat edemez, o ni'meti gönül rahatlığıyla yiyemezlerdi. Cızır cızır pırzoları, balıkları balkonunda ızgara ederken, üst kattaki genç lohusa kadına tattırmak senin ve eşinin aklınıza geliyor mu? Evine götürdüğün her hangi bir meyveden, yolda rastladığın fakir bir yavruya vermek içinden geçiyor mu? Tıka basa karnını doyurduktan sonra, tütürdüğün sigarayı keyifli keyifli içerken ağız alışkanlığıyla dudaklarından dökülen (Ya Rabbi şükür!..) ile Hakka şükrettiğini mi sanıyorsun? Rezzâk-ı âlem olan Rabbimiz (YE VE YEDİR!..) buyuruyor. Sen, bir dilim ekmek ve bir tas çorba vermezsen, o açın ve muhtacın rızkını bir başka vesile ile ihsan ve inayet buyuracaktır. Ne var ki, sen kulluk görev ve sadakatini yerine getirememiş olmanın hüsrânı ile başbaşa kalacak ve aldandığını o zaman anlayacaksın...

Zekâtını ve sadakanı ver!.. Bak, temiz ve helâl rızıklarla beslediğin, Hakka kıyam, rükû ve secde eylediğin bedeninin bile en çok bir haftada kirleniyor ve yıkanmak, arınmak ihtiyacını duyuyorsun. Zekât da, Hakkın sana bahş ve ihsan buyurduğu malın ve paranın yılda bir kez arınıp paklanması amelîyesidir. Vermezsen, kirlenir ve o kir ne kese, ne de sabun ile temizlenir. Allahu teâlâ, (VER!..) buyuruyor, sen kim oluyorsun da vermiyorsun? Bugün kırkta birini vermekten kaçındığın o mal ve parayı, yarın başkalarına bırakıp Hakkın huzuruna çıkacak ve hesabını vereceksin. Dahası da var; sevdiğin ve biriktirdiğin liracıkların kıyamette cehennem ateşinde kızdırılacak ve alınca, göğsüne, sırtına yapıştırılarak: (Allah yoluna sarfet diye verilen paralarını biriktirdin, kimseye metelik koklatmadın, bak bakalım tatlı mı imiş?) denilecektir.

Kimseye haksızlık etme, kimseye vurma! Hizmetçine, işçine, uşağına, hattâ yerli yersiz evlâdına dahi vurma! Haksız yere vurduğun her tokatın karşılığını, âhirette zebanilerden yiyeceğini de unutma!

Halka buğzetme, kimseyi hor, hakir görme, kimseyi kınama! Allahu teâlâ'nın yarattıklarına şefkatle, muhabbetle, merhametle muamele et! Sen, başkalarını sevmesini bil ki, başkaları da seni sevsin. Kendini bil, nefsinin aczini anla.

**Nefsini bilmeyen kes can olamaz,
Özü hayvandır, insan olamaz!..**

Sevmeyi bilmeyen, olmayı da bilemez. İnsan hayatında, sevmekten ve sevilmekten üstün bir şey yoktur. Çevremizdekilere en büyük armağanımız ancak sevgi olabilir. Bugün, sıkıntısını çektiğimiz en büyük yokluk, birbirimizi lâyıkiyle sevmememizdir. Sen, bütün yarattıklarını sev ki, Allahu teâlâ da seni sevsin, Resûl-ü zîşân senden razı olsun..

Dünya hayatında, hepimiz az veya çok bazı haksızlıklara, yanlışlıklara uğrayabiliriz. Kendimiz de, başkalarına haksızlıklar ve yanlışlıklar yapabiliriz. Bu hatalarımızın neler olduğunu, herkesten çok elbette kendimiz biliriz. Şu halde, bu hatalarımızı terketmeli ve o haksızlık ve yanlışlıklar zilletinden behemehal kurtulmalıyız. Kendimizde bulunan bir kötülük, bir başkasından zuhur edince feveran etmemeli, insaf ile düşünmeli ve herşeyden önce o kötülüğümüzü tashih ve islâha çalışmalıyız. Bize yapılan kötülüğe katlanamayarak intikam almağa kalkışırsak, aynı kötülüğün kendimizde de bulunduğunu unuttur ve günün birinde başkalarının da bizden aynı şekilde intikam almağa özeneceğini hatırimıza getirmezsek, daima hüsrana uğrarız, bocalar dururuz. Binaenaleyh, şahsımıza ve menfaatlerimize karşı işlenen hata ve haksızlıkları bağışlamasını ve bunları bize reva görenleri affetmesini bilmeli ve öğrenmeliyiz. Atalarımız: (İyiliğe iyilik her kişinin, kötülüğe iyilik er kişinin işidir.) demişlerdir.

Elimizi, dilimizi ve bütün aza ve bedenimizi hayra ve hayırlı işlere alıştırmalı, kendisinden hayır umulan bir insan olabilmenin yollarını aramalıyız. Allah korusun, bunun zıddı olarak şerrinden korkulan bir insan oluverirsek, dünya ve âhîretimiz zindan ve sonumuz hicran ve hüsrana olur. Müslüman o kimseye denilir ki, elinden ve dilinden bütün Müslümanlar emin olurlar. Mü'min o kimseye denilir ki, elinden ve dilinden bütün insanlar, bütün hayvanlar ve bütün yaratılanlar emin olurlar.

**Şeriatte edebin saklamayan,
Tarikatte pişip büryân olamaz..
Mâ'rifet âbından içip kanmayan,
Hakikat bâbında ummân olamaz..**

Müslüman ve mü'min olana lâayık olan, ilm-ü hilm, lûtf-ü kerem, şefkat ve muhabbet sahibi olmaktır. Her türlü musibetlere sabredici, her çeşit kötülüğü affedici bulunmaktır. İy-man nurlarıyla nurlanmış bir kalpte bu üstün haslet ve sıfatlar bulunur. Zira; af, sabır, mürüvvet, hilm, kanaat, teva-zû, fazilet salih mü'minlerin vasıfları ve sıfatlarıdır. Allah azze ve celle, Kitab-ı keriminde sabredenlerle affedenleri medh-ü senâ buyurmaktadır. Zira, zât-ı ahadiyyeti de **SABUR** ve **GA-FUR**'dur. Onun için, sabredenleri ve affedenleri sever ve sevdiği kullarına da bu üstün sıfatları lâayık ve münasip görür ve o kuluna bu sıfatlarla ikram eyler ve netice olarak da o kulunu ecr-i azime nail kılar.

Allahu teâlâ, sizleri ve bizleri sabreden, affeden salih kulları meyanında affü mağfîret buyursun.. Sizleri ve bizleri gaflet uykusundan rıfk ve mülâyemetle uyanan, Kur'ân-ı azimin boyasıyla boyanan, her işinde Hakka ve hakikate dayanan kullarından eylesin.. Sizleri ve bizleri rizayı ilâhisine muvafık salih ameller işleyen, nur-u tevhid ile kalpleri rahatlayıp genişleyen, sevdiği kulları zümresine ilhak buyursun.. Tevfikini refik eylediği sa'idler divanına kaydeylesin.. Şakiler, âsiler ve mücrimlerden eylemesin.. Resûl-ü zîşânın şefaat-i uzmâsına sizleri ve bizleri nail eylesin.. Onun sancağı altında cem-ü haşrolan, kâmil bir iyman ile çene kapayan, emanetini zikr-ü tevhid ile teslim eden kullarından eylesin.. Cen-net ve cemaline lâayık salihlerden ve âşıklardan eylesin.. Âmin.. Âmin.. Bi-hürmeti seyyidil mürseliyn.. Sübhane Rabbike Rabbil-izzeti ammâ yasifûn ve selâmün alel-mürseliyn vel-hamdü lillahi Rabbil-âlemiyn **EL-FÂTİHA**..

ENVÂR - ÜL - KULÛB (Kalblerin Nurları)

DERS: 5

M Ü N D E R E C A T :

Bakara sûre-i celilesinin 195. âyet-i kerimesinin tefsiri - Ahlâk ve amellerimizi güzelleştirmenin fazilet ve ehemmiyeti - İhsanın çeşitleri - Şahsınıza ve başkalarına olan ihsan ne demektir - Kerem ve lûtûf sahibi olmanın yararları - Adaletle zulmün farkları - Musa aleyhisselâmın niyazına rağmen Firaun'un helâk olmamasının sebebi - Kişinin nefsine zulmü nasıl olur - Hz. İmam-ı Ali radiyallahu anh efendimizin bir müşrik gençle muhasaması ve o genci kendine benzetmesi - Hz. İmam-ı Hüseyin radiyallahu anhin kerem ve ihsan hakkındaki irşâdları - İskender-i Zül-karneynin veciz bir hikâyesi - İhsan ve yardımlaşma hakkında Resûl-üzişân efendimizin muhtelif öğütleri ve müjdeleri - Namazın mü'minlerin mi'râcı olduğu - Tâ'dil-i erkâna riayetle kılınan namazın faziletleri - Kıldıkları namazların kıymetini bilmeyenlerin halleri - Bir rekâtta hatm-i Kur'an eden ecille-i ümmetten dört muhterem zat - İmam-ı â'zam hazretlerinin bir hikâyeleri - İbrahim aleyhisselâmın âlem-i cemale intikalindeki hali - Mü'min bir gencin son nefesinde zuhura gelen tecelliyat - Yabancı bir millete mensup yüksek rütbeli bir kumandanın hidayete ermesi - Amerika'lı bir mimarın Süleymaniye cami-i şerifini incelemesi ve kendisiyle yapılan dikkate değer sohbet - Arafat'ta vefat eden bir zata ihsan buyrulan rahmet - Kâfirlerin ve zâlimlerin nedametleri - Kardeşlerine zulmeden bir zatın vefatındaki acıklı hali - İhsan hakkında üç kişi arasında vukua gelen mübahese - Mü'minlere yakışan güzel sıfatlar - Kâfirlere ve zâlimlere ait çirkin ve kötü sıfatlar - Hayra ve iyiliğe koşmanın yararları..

Sallû alâ seyyidinâ Muhammed
Sallû alâ mürşidinâ Muhammed
Sallû alâ envâr-ı kulûbinâ Muhammed
Sallû alâ şefi-i zünubinâ Muhammed

El-evvelü Allah.. El-âhirü Allah.. Ez-zâhirü Allah.. El-bâtınü Allah.. Hayrihi ve şerrihi min'Allah.. Men kâne fi kalbihi Allah.. Fe-mu'inuhu ve nâsıruhu fid-dâreyni Allah..

Rabbişrahli sadri ve yessir-li emri vahlül ukdeten min lisani yefkahu kavli ve ufevidû emri ilallah vallahu basiyrun bil'ibâd..

Sübhanেকে লâ ilme lenâ illâ mâ allemtenâ inneke ent-el alim-ül hakim..

Sübhanেকে লâ fehme lenâ illâ mâ fehhemtenâ inneke ent-el cevvd-ül-kerim..

وَاحْسِنُوا إِنَّا لِلَّهِ حَسْبُ الْحَسِينِ

E'üzü Billahi min-eş-şeytan-ir-racıym Bismillah-ir-Rahman-ir-Rahiym

Kalâllahu tebareke ve tealâ fi kitabih-il-mübiyn: (Ve ahsinâ innallahe yuhibbül-muhsiniyn...)

El-Bakara: 195

Meal-i münifi: Ahlâk ve amellerinizi güzelleştirin, ihsan edin, Allahu tealâ ihsan edenleri sever.

Yerlerin ve göklerin Hâliki, görünen ve görünmeyen, bilinen ve bilinmeyen âlemlerin Mâliki, bütün yarattıklarının Râzıkı, istediğini istediğine veren, istediği ân geri alan, azizi zelil, zelili aziz eyleyen Allahu zül-celâl vel-kemal hazretleri; ahkâmı aslâ eskimiyecek olan ve kendisine sarılanları, emir ve nehiyelerini tutanları yücelten ve aziz eyleyen, kendisinden uzaklaşanları, emir ve nehiyelerine uymayarak hükümlerini tutmayanları da zelil eden kalplere şifa, ruhlara cilâ ve gönüllere sefa bahşeyleyen **Kelâm-ı şerifinde:**

VE AHSİNÜ = Ahlâkınızı, bütün amellerinizi, işlediğiniz her işi, sizleri zulmetten nura, gafletten şu'ura, iki ci-handa neş'e ve sürûra iletip ulaştırmak için inzâl eylediğimiz Kur'anımıza tatbik ederek güzelleştiriniz. Muhtaç bulunan kullarıma, elinizin erdiği ve gücünüzün yettiği kadar iyilik ediniz, bütün yarattıklarına ihsanda bulununuz.

İNNALLAHE YUHİBBÜL-MUHSİNİYN = Hiç kuşku-nuz olmasın ki, bu emrimi tutar, iyilik eder ve ihsanda bulunursanız, iyilik edenleri severim, buyurulmaktadır.

Burada, iki önemli gerçeğe dikkatinizi çekmek isterim. Allahu sübhanehu ve teâlâ, gerek bu âyet-i kerimede ve gerekse Kur'an-ı azim-ül-bürhanın diğer bir çok hükümlerinde, biz âciz ve günahkâr kullarına iki türlü ihsan irade buyurmaktadır:

BİRİNCİSİ : Kendi şahsımıza olan ihsandır ki, ahlâkımızı ve bütün amellerimizi, ilâhî hüküm ve emirlerine tamamı tamamına uydurarak güzelleştirmeğe gayret etmemizdir.

İKİNCİSİ : Bütün mahlûkat-ı ilâhiyyeye mâ'nen ve mad-detten yapacağımız ihsandır ki, en yakınlarımızdan başlamak suretiyle çevremizde ve dünya hayatında bütün yaratılanlara yapmakla mükellef bulunduğumuz iyiliklerdir.

Bu iki şartı, gereği gibi ve hakkıyla yerine getirecek olursak, Rabbimiz de bütün ihsan edenleri sevdiği gibi, bizleri de seveceğini beyan ve ilân buyurmaktadır. İsterseniz, siz buna üçüncü ve asıl ihsan da diyebilirsiniz. Allahu teâlâ'nın sevdiği kul olmanın ne büyük bir ihsan olacağını, sizlerin irfan ve iz'anınıza bırakırım.

Görülüyor ki; halka ihsan eylemek, Hâlik'a ihsan eylemektir. Allah korusun, bunun zıddı olarak halka ihanet etmenin de yine Hâlik'a ihanet etmek demek olacağını söylemeğe bilmem lüzum var mı?

Hal ve hakikat böyle olunca, şöyle bir neticeye varıyoruz: Allahu teâlâ'nın en ziyade sevdiği kul, insanlığa ve insanlık idealine hizmet edenlerdir, insana ve insanlığa yararlı olanlardır. En sevmediği kul da, insanlığa ve insanlık idealine ihanet edenler, yani insana ve insanlığa zararlı olanlardır.

İyman ve islâmın şartı ve hükmü budur: İyman sahibi olan Müslümanlar, insanlara hizmet ve ihsanda bulunmakla görevlidirler. İymanı yarım ve islâmı nakıs olanlar bu büyük ni'met ve özellikten mahrum kalırlar. İnsanlara hizmet ve ih-

sanda bulunmayanlar, elbette bu zevke eremezler, bunun haz-zına varamazlar. Bu gibilere, insan demek dahi caiz olur mu bilmem? Zira, insanlığa hizmet etmeyen ve ihsanda bulunmayanlar, belki şeklen ve surette insan gibi görünürler ama, hakikatte insan sayılamazlar. Yerine, sırasına göre, hayvanlar dahi insanlara hizmet ve iyilik ettiklerine göre, bunlar yaşayışları bakımından hayvandan da aşağı değiller midir?

Şu halde; kerem, lûtf ve ihsan sahibi olalım, yalnız hemcinsimiz olan insanlara değil, hayvanlara ve bütün mahlûkata karşı şefkatli, merhametli ve iyiliksever olmağa çalışalım, faydalı ve yararlı hizmetlerde bulunalım ki, Allah azze ve celle de bizlere kerem, lûtf ve ihsanın tadını tattırsın.

İhsan edicilerin evveli, bütün noksan sıfatlardan münez-zeh ve tekmil kemal sıfatlarıyla muttasıf bulunan Allahu zül-celâl vel-kemal hazretleridir. Bu âlemde, ne kâfiri mahrum, ne münafıkı mahzun eder. İstisnâsız bütün yarattıkları, onun sonsuz ni'met ve ihsanlarından faydalanırlar. Şöyle etrafımıza dikkat ve ibretle bakmak kâfidir. Gökte güneş, ay ve sâyıları dahi bilinmeyen yıldızlar, yağmur ve kar, yerde ise her yandan fıskıran bereket, Hakkın en büyük ihsanları değil midir? Bu ilâhî ihsanların değerini anlayarak Hakka hakkıyla iyman edenler, şükür ve hamd-ü senâ eyleyenler, onun ahlâkıyla ahlâklanırlar ve ihsan sahibi olurlar, onun sevgisine liyakat kesbederler, dünyada sayısız lûtuflara ve âhirette de yüksek derecelere nail ve mazhar olurlar.

Hak cümlemizi korusun, ona hakkıyla iyman edemeyenler, şükür ve hamd-ü senâ vazifelerini ihmal veya büsbütün terkedenler ise, yine bu dünyada ihsanlara nail olabilirler ama, âhirette ebedî ihsanlarından mahrum kalırlar ve hüsrana uğrarlar.

İhsan sıfatı, hiçbir mahlûka verilmemiş, ancak ve yalnız Âdemoğullarına bahş ve ihsan buyurulmuştur. İnsana, ihsanda bulunması, yani gücü yettiği kadar iyilikte bulunması bu sebeple irade olunmuştur. Bunun içindir ki, düstur-u mükerremimiz olan Kur'an-ı azim-ül-bürhanda ihsan hakkındaki âyet-i celile çok yüce âyat-ü beyyinattan birisi ve belki de birincisidir.

Her hafta cuma günleri ki, mü'minlerin bayramı ve cuma namazları da fakir mü'minlerin haccıdır, minberlerden Allahu-teâlâ'nın emir ve nehiyelerini, enfüsi ve âfaki âyat-ı beyyinâtını bizlere bildiren hatipler, hutbelerinin sonunda Allahu teâlâ'nın bizlere adalet ve ihsan üzere bulunmaktığımızı emir

ve irade buyurduğunu tebliğ ederler. Bu ilâhî tebliğ, kıyame-
te kadar da böylece devam edip gidecektir. Bu emr-i ilâhî, el-
bet ve elbet yalnız tebliğ ile de kalmayacak, adl-ü ihsan mut-
laka zuhura gelecektir. Ne var ki; kime nasip olur, hangi ka-
vim ve millet bu adalet ve ihsanı tatbika muvaffak olur, ora-
sını ancak Allahu azim-üş-şân bilir. Çünkü, adaletle küfür
pâyidar olur. Zulümle islâm pâyidar olmaz, demişlerdir. Bu-
nun mânası şudur:

Adalet, Allahu teâlâ'nın yüce sıfatlarından bir sıfattır.
Kâfir dahi bu sıfatla hareket ettiği takdirde, küfrüne rağmen
ilâhî ve islâmî bir sıfatla hareket ettiği için pâyidar olabilir.
Müslüman ise, islâm olduğu halde zulümle hareket ettiği için
pâyidar olamaz. Zira, zulüm küfür sıfatıdır. İslâm olduğu hal-
de, küfür sıfatıyla sıfatlanan elbette pâyidar olamaz. Bir kav-
min dünyada bekası, adalet ve ihsan iledir. Adalet olmayan-
da, ihsan da bulunmaz. Ne adaletsiz ihsan, ne ihsansız adalet
düşünülemez. Bu yüzden de, adaleti terk ve ihmal eden ka-
vimler ve milletler beka bulamamışlardır. Adalet kuvvetli ve
kuvvetli âdil olmalıdır. Bu, toplum hayatında mihenk taşıdır.
Tarihte, bunun bir çok örnekleri görülmüştür. Ezcümle, Hz.
Musa aleyhisselâm niyazda bulunmuştu:

— Yâ Rab! Firaun ve kavmini helâk et..

Hitab-ı izzet şeref-sadir oldu :

— Ya Musa! Bu isteğini yerine getiremeyiz. Zira, Fira-
un millete karşı adaletle hükmetmektedir. Adalet ise benim
sıfatımdır. Adaletle hükmeden kâfir dahi olsa, onu helâk ede-
mem..

Netekim, Firaun adaletten ayrılarak zulme başlayınca
helâk oldu. Yani, Firaun'un mahvı kendi zulmünden ileri
geldi.

وَمَا ظَلَمُوا نَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

Ve mâ zalemunâ ve lâkin kânu enfüsehüm yazlimûn...

El-Bakara: 57

**Meal-i münifi : Onlar, itaat etmemekle bize zulmetmedi-
ler, ancak kendi nefislerine zulmettiler.**

Adalet üzere hükmeden, bu hükmüyle aziz olur. Adalet-
ten ayrılan ve zulme sapan ise, yine bu zulmü ile bizzat ze-

lil olur. Kendi zulmüne mahkûm kalarak ebediyyen hüsrana uğrar.

İhsan edebilmek mutluluğuna erişebilen kutlu kişiler de, daha bu ihsana niyyet ettikleri ân, ihsan-ı ilâhiyye nail ve mazhar olurlar. Biraz yukarıda, bilvesile kayıt ve işaret ettiğimiz gibi adalet ve ihsan denilen yüce hasletler, mahlûkat arasında yalnız insana bahş ve ihsan buyurulan mümtaz birer sıfattır. Hepimizin bildiğimiz gibi, bu sıfatlar Allahu azim-üş-şânın yüce sıfatlarından. İnsan da halifetullah olduğundan, bu yüce sıfatlarla taltif buyurulmuştur. Ancak, insan suretindeki bazı hayvanların, bu sıfattan yoksun bulduklarını unutmamak gerekir.

Enbiyâyı izâma bahş ve ihsan buyurulan mu'cizeler, birer ayna gibidir. Her ümmet, kendi peygamberine bahş ve ihsan buyurulan bu mu'cize aynasına bakarak kendi hallerini ve kendi sıfatlarını müşahede etmişlerdir.

Hiçbir hayvanda, tam ve mutlâk adalet ve ihsan olamaz. Binaenaleyh, zâlimlerin ve ihsan ni'metinden yoksun olanların hayvandan kalır yerleri yok demektir. Hattâ, bir bakıma şeklen insan gibi göründükleri halde hayvandan da daha aşâğılık sayılırlar.

İnsanlar arasında hak ve adaleti tevzi edecek bir kürsiye meselâ zehirli bir kobra yılanını, bir kaplanı, bir parsı oturtmayı hiç kimse düşünemez. Ne var ki, surette insan gibi görüldüğü halde, siyreti bozuk ve yaptığı işler bakımından bir kobra yılanından daha tehlikeli, bir kaplan veya parstan daha zararlı ve yırtıcı bir zalim, bu adalet kürsüsüne kasıla kasıla oturabilir. Bunun, bir çok örnekleri dünyanın bir çok ülkelerinde görülmüştür. Bu ve benzeri müşahedeler, akılları başlarında, vicdanları ve sağduyuları yerinde olanlar için ancak bir ibrettir. Onlar, bu hali hor görmezler ve suçu yine de kendilerinde ararlar. Yukarıda, peygamberlerin mu'cizeleri ümmetleri için bir ayna gibidir, demiştik. Tıpkı, bunun gibi bazı zâlimler de Hak tarafından görevlendirilerek, irtikâp ettiğimiz suç, zulüm ve mâ'siyyetlerin miktarını bize gösterirler:

كَمَا تَكُونُوا يَوْمًا عَلَيْكُمْ

..Kemâ tekûnâ yüvellâ aleyküm...

(Siz nasıl olursanız, başınıza öyle veli gönderilir.)

Hadis-i şerifi, bu görüşümüzü doğrulamaktadır. Firaun'a, Hz. Musa aleyhisselâm eliyle gösterilen mu'cize bir asa idi. Bu asayı, Allahu teâlâ'nın emriyle yere atan Hz. Musa aleyhisselâm, onun boğa yılanı iriliğinde zehirli ve fakat küçük bir yılan kadar da kıvrak ve çevik olduğunu Firaun'la birlikte müşahade eyledi. Acaba, Firaun'a gösterilmek üzere Hakkın emriyle yere atılan o asa, meselâ yırtıcı bir arslan, kaplan, pars veya benzeri vahşi bir hayvan değil de, yılan şeklinde görünmüştü? Çünkü, yılan çok zâlim bir hayvandır ve zulmü temsil etmektedir. Hz. Musa aleyhisselâm eliyle zuhura gelen bu büyük mu'cizedeki asa, yılan şeklinde görünerek Firaun'un kalbinde gizli zulmü aksettiriyordu. Bir başka deyimle, Firaun'un kalbindeki gizli zulüm, mu'cize aynasında asaya aksettirek yılan gibi görünüyordu. Eğer, Firaun kalbindeki bu gizli zulmü atabilseydi, amelini düzeltebilseydi, Hz. Musa aleyhisselâmın mu'cize aynasına asası yılan olarak aksetmezdi.

Öyle ise, kendinde veya aile efradının, evlât ve ahfadının ve seni idare edenlerin üzerlerinde gördüğün, bizzat senin amellerindir. Onun için, çirkin amellerini başkalarının üzerinde gördüğün zaman, onun kendi malın olduğunu sakın unuttarak herkesi suçlamağa kalkma! Onlar, senin hakettiğin şekilde halk olunup sana gösterilmektedir.

الْوَلَدِ سِرِّيهِ الْوَلَدِ عِنْوَانُ أَبِيهِ

El veledü sırruebihi el veledü invanü ebihi

Evlât babanın sırrıdır. Evlât, babanın ünvanı ile anılır.

Firaun ve kavmine Nil nehri neden kan renginde akar göründü biliyor musun? Çünkü, Firaun ve kavmi, Hz. Musa aleyhisselâm ve kavminin kanını içmeğe azmetmişti, bu onun işaretidir.

Firaun ve kavmi, bir defasında da korkunç şekilde bitlenmişlerdi. Bu bit mu'cizesi de, onlara âciz ve iğrenç birer mahlûk olduklarını göstermek içindi. Ne var ki, anlamadılar, anlayamadılar, düşünemediler, nihayet suya gark oldular, kendi zulüm ummanlarında boğulup tarih sahifelerinden si-

lindiler ve gittiler. Kendilerinden sonra gelecek nesiller ve insanlar, onların bu âkibetlerinden ders ve ibret aldı.

Akılsız kafa, düşüncesiz zihin, ibretsiz göz, daima helâka mahkûmdur.

Ey âşık-ı didâr-ı ilâhî:

Adl-ü ihsandan aslâ ayrılma, sakın sakın zulme, haksızlığa ve kötülüğe dalma.. Her zaman ve her yerde ihsan, irfan, mürüvvet sahibi ol..

**Söylemekten söz uzar, artar emek;
Söyleyenden, dinleyen ârif gerek!..**

H İ K Â Y E

Hız. İmam-ı Ali kerremallahu vechehu ve radyallahu anh efendimiz, o kadar cesur ve o derece ihsan ve mürüvvet sahibi idi ki, onun bu mümtaz haslet ve meziyyetlerini tarif ve tavsife dahi imkân yoktur. Kureyş kâfirlerinin, Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz hazretlerine, su-i kasıt hazırladıkları öğrenilince, Hz. Ali radyallahu anh hiç tereddüt etmeden onun yatağına girmiş, ridâsına bürünmüş ve onun yerine kendisini bu korkunç su-i,kaste hedef teşkil etmekten aslâ çekinmemişti. Evin etrafında dolaşan ve hücumu geçmek için fırsat kollayan Kureyş kâfirlerinden bir kaç yüz silâhlının aralarında fısıldaşmalarına aldırış etmeyerek uyuyabilmek cesaret ve şecaatini göstermişti.

Zaten, bir çok gazalarda da Hayder-i kerrâr efendimiz Müslümanlara siper olur, vücudunu onlara âdeta kalkan ederdi. Savaşa giderken, yalnız göğsüne zırh giyer ve mübarek sırtını açık bırakarak, kendisini arkadan vuracaklara kanını helâl ettiğini ilân ederdi.

Yine bir harp esnasında, bir delikanlının yalın kılıç kendisine hücumu hazırladığını görmüştü. Düşmanına dahi mertlik ve şecaat göstermekten geri durmamış, bu genç ve tecrübesiz delikanlıya acımış ve ona şöyle seslenmişti:

— Ey oğul! Bana, adıyla sanıyla Hayder-i Kerrâr derler. Kim olduğumu ve silâh kullanmakta ne kadar maharetli bulunduğumu duymadın mı?

Genç adam, kendisine cevap vermişti:

— Evet, duydum ve biliyorum!

— Şu halde, pervasızca üzerime atılmanın sebebi nedir?

Bile bile ölümü göze almış olmuyor musun, kendine acımıyor musun?

— Hepsini biliyorum. Neyleyim ki, bir kıza âşık oldum ve o kız **ancak** seni öldürmem kayıt ve şartıyla benimle evleneceğini vadetti. **Mâ'sukuma vuslât için sana saldırıyorum. Sevdiğime kavuşabilmem, ancak seni öldürmemle mümkün olabilecek.**

— Demek o kıızı bu kadar seviyor ve ona kavuşabilmek için beni öldürmeyi göze alıyorsun öyle mi?

— Evet..

— Peki, ya ben seni öldürürsem?

— Beni öldürecek olursan, bu aşk derdinden kurtulurum. Ben, seni öldürürsem muradıma nail olurum.

Delikanlı, daha sözünü bitirmemişti ki, hiç ummadığı bir manzara ile karşılaştı. Hz. Ali kerremallahu vechehu ve radyallahu anh efendimiz, kılıcını yere indirmiş, kalkanının siperinden yüzünü kurtararak boynunu uzatmış ve o genç adama haykırmıştı:

— Gel öyle ise, seni muradına erdireyim ve sevdiğine kavuşturayım!

Onun gibi bir cengâverin bu teslimiyeti ve mürüvveti, bir ânda delikanlının gönlündeki yâr aşkını Ali muhabbetine dönüştürmüş, yani bir bakıma fâni aşkı bâki ve ebedî aşka feda edivermiş ve o günden sonra Hz. imamın sadık bir bendesi, azat kabul etmez kölesi haline gelmişti.

**Ârif isen bir gül yeter kokmağa,
Cahil isen gir bahçeye yıkmağa!..**

Hz. İmam-ı Hüseyin radyallahu anh efendimize sordular:

— Kerem nedir?

Saadetle buyurdular:

— İstemedenden vermektir.

— İhsan nedir?

— İntikam almağa muktedir iken, affetmektir.

HİKÂYE

İskender-i Zül-Karneyn'e sordular :

— Bu kadar şevket-i darât ve böylesine bir mülk-ü azime ne suretle malik oldun?

Şu veciz cevabı aldılar:

— Düşmana karşı rıfk-ü mülâyemet, sadık dostlarıma karşı ihsan ve âtîfet ve herkese adaletle muamelemin neticesi ve mahsulüdür.

Enes İbn-i Malik radiyallahu anh, Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimizden rivayet etmişlerdir ki:

فَالْخَلْقُ كُلُّهُمْ عِيَالُ اللَّهِ وَأَحَبُّهُمْ إِلَيْهِ أَنْفَعُهُمْ لِلْإِيْمَالِهِ

Kal-en-nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem (Katel-halku küllühüm ıyâlullahi ve ehabbühüm ileyhi enfa'uhum ilâ ıyâlihi...)

Cümle mahlûkat, Allahu teâlâ'nın iyâlidir. Mahlûkat içinde, Allahu teâlâ'ya en sevgili olan, ehl-ü iyâline yararlı olanlardır.

O halde, mahlûkata karşı yararlı ve iyiliksever olalım ki, Allahu teâlâ'nın sevgisine hak kazanalım.

Hz. Ömer radiyallahu anh rivayet buyurmuşlardır:

Günlerden bir gün, Resûl-ü zişân efendimiz hazretlerine sordular:

— Yâ Resûlallah! İnsanlar arasında en ziyade sevdiğiniz kimlerdir?

Fahr-i kâ'inat aleyhi ve âlihi ekmel-üt-tahiyyat efendimiz saadete buyurdular:

— Mahlûkata karşı en ziyade yararlı olanlardır.

Ey mü'min-i kâmil!

Allahu teâlâ ve tekaddes hazretlerinin ve âlemlere rahmet olarak gönderdiği Habib-i edibinin sevgilerine nail ve mazhar olmak isteyenler, halka yararlı olmalı ve bütün mahlûkata ihsanda bulunmalıdır. Halka yararlı olamayanlar, hiç değilse zararlı olmaktan çekinmeli ve kaçınmalıdırlar ki, herkes onun şerrinden emin bulunmalıdır. Daha açık söyleyeyim

mi? Sevap yapamıyorsan bile, hiç olmazsa günah işleme ves-selâm..

Aleyh-is-salâtü ves-selâm efendimizden sordular:

— Yâ Resûlallah! Allahu azim-üş-şân indinde hangi amel efdal ve daha güzeldir?

Efendimiz saadetle buyurdular:

— Mü'minlere müjdelere vermek ve mü'minleri sevindirmek, ind-i ilâhîde amellerin en ziyade faziletlisidir.

Dikkat ediniz, burada yeni bir gerçek meydana çıkıyor: Demek oluyor ki, insanları sevindirecek, onları mesrur edecek haberler vermeli, onları üzecek, tiksindirecek şeyler söylememelidir. Unutmamalıdır ki: (Sevindiriniz, nefret ettirmeyiniz. Kolaylaştırınız, güçleştirmeyiniz.) öğüdü, Resûl-ü zîşânın ümmet-i merhumesine en büyük tavsiyelerinden birisidir.

Şu halde, yorgunu yokuşa sürmeyelim. Kolaylaştıralım, sevindirelim, gönül almasını bilelim ki, iki cihanda da aziz olalım.

Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz hazretlerine sordular:

— Yâ Resûlallah! İnsanlar ne ile mesrur olurlar?

Efendimiz saadetle buyurdular:

— Açları doyurmak, gamlı olanların gamlarını gidermek, borçlu olanların borçlarını ödeyerek onları bu azaptan kurtarmak suretiyle insanları sevindiriniz.

İşte, gerçek bir mü'mine yakışan ve lâıyk olan hasletler bunlardır. Yerine ve sırasına göre açları doyuralım, gamlı olanları teselli ve gamdan kurtaralım, borçlu olanlara yardım ederek azaplarını azaltalım ki, insanlara hizmet ve iyilik etmenin zevkine ve hazzına varabilelim.

Nur içinde yatsınlar, atalarımız imaretler açarak açları doyurmuşlar, yersiz ve yurtsuzları barındırmışlar ve böylelikle onları bir çok kötülüklerden koruyup kurtararak topluma gerçek değerde birer insan kazandırmışlardır. Malına, mülküne, parana, puluna, kasana, kesene güvenme! Dünya malı dünyada kalır. Hüner, o dünya malını âhiret azığı haline getirmektir. Bugün, karnını doyurduğun aça, yarın sen muhtaç olabilirsin. Burada olmasa bile, yarın âhirette bütün mahlûkat aç ve susuz iken, arşın gölgesinde gölgelenmek ve cennet ni'metlerine ermek istiyorsan, açları ve muhtaçları gör ve gözet:

**Sen makama tapma gel,
Köşk ve saray yapma gel,
Şol çalışıp yaptığın,
Sonunda viran olur..**

**Bir kişi ki mal bulur,
Sanma ki devlet bulur,
Devleti bulan kişi,
Allah'ı bulan olur..**

Dünya hayatında, mü'min kardeşinin bir hâcetini gören ve onu bir sıkıntıdan kurtaranın, Allahu teâlâ yarın âhirette yetmiş hâcetini görür ve onu kıyamet sıkıntılarından kurtarır.

Ebâ-Hureyre radiyallahu anh, Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimizden rivayet etmiştir:

Mü'min kardeşinin ihtiyacını karşıla, onu reddetme, borçluyu borcundan, gamlıyı gamından kurtarmağa çalış, düşenin elini tutmağa alış ki, âlemlerin Rabbi de seni kapısından reddetmesin, hâcetlerini karşılasın, ona olan borçlarını bağışlasın, seni gamdan sürûra ulaştırsın.

مَنْ نَفَسَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ الدُّنْيَا نَفَسَ اللَّهُ عَنْهُ
كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ

men neffese an müslimin kürbeten min kürebid dünya neffesellahü anhü kürbeten min kürebi yevmel kıyameti

Her kim, bu âlemdede darlıkta kalan bir mü'min kardeşinin müşkilini hallederse, Hüdâyı lem yezel hazretleri o kimse- nin dünya ve âhiretle ilgili bütün müşkillerini halleder.

Her kim, bir Müslüman kardeşinin ayıbını örterse, Allahu teâlâ ve tekaddes hazretleri, dünya ve âhirette o kimsenin bütün ayıplarını setreder.

Her kim, bir mü'min kardeşine herhangi bir yardımda bulunursa, Allahu zül-celâl vel-kemal hazretleri yardım edenin yardımcısı olur.

Hız. İmam-ı Ali kerremallahu vechehu ve radiyallahu anh efendimizden rivayet etmişlerdir ki:

— Her kim, bir mü'min kardeşine yardımda bulunur ve onun menfaati için çalışırsa, o kimseye Allah yolunda gaza edenin sevabı gibi sevap vardır.

Mefhar-ı beni-âdem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz de buyurmuşlardır ki:

— Her iyilik, sadakadır. Herhangi bir hayır ve iyiliğe delâlet eden, o hayır ve iyiliği yapmış gibidir. O hayrı bizzat işleyen kimsenin sevabı kadar, o hayra delâlet edene de sevap hasıl olur.

Allah cümlemizi korusun, şer ve kötülükler de böyledir. Kötülüğü yapanla, o kötülüğe delâlet eden de aynen o kötülüğü işlemiş gibi suçlanır ve azap görür.

Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz:

— Her kim, mü'min kardeşinin meşrû bir işini bitirirse, Hak celle ve alâ hazretlerine ömrü boyunca hizmet etmiş gibi olur. O meşrû iş devam ettiği sürece, o işi görenin alacağı sevap kadar, ona o işte yardımcı olan kişiye de sevap ihsan ve inayet olunur, buyurmuşlar ve bu büyük müjdeyi gafillere duyurmuşlardır.

Bir diğer Hadis-i şerifte de şöyle buyurulmaktadır:

— Allahu teâlâ'nın bir takım kulları vardır ki, Hallâk-ı âlem o kullarını halka yardım için halk eylemiştir. Allahu sübhanehu ve teâlâ, zât-ı üluhiyyetine yemin ederek, o kulların cehennem ateşiyle yanmayacaklarını, kıyametin şiddet ve dehşetini de duymayacaklarını, kendileri için nurdan minberler kurulacağını, bütün mahlûkat hesapta iken Cenab-ı Erham-er-Rahimiynin kendilerine ikram ve iltifatta bulunacağını vâ'd ve tebşir buyurmuştur.

**Olmak istersen dü'cihanda sa'id,
Kıl tekarrüb hayra, ol şerden ba'id.**

İbn-i Ömer radiyallahu anının rivayet ettiği bir Hadis-i şerifte de aleyhissalâtü ves-selâm efendimiz şöyle buyurmuşlardır:

مَنْ قَضَى لِأَخِيهِ حَاجَةً كُنْتُ وَأَقِفًا عِنْدَ مِيزَانِهِ إِنْ رَجَحَ
وَالْأَشْفَعْتُ لَهُ

men Kada li ahlihi haceten kuntu vakifen inde mizanihi in receha ve illâ şefe'tü lehu

— Bir mü'min, kardeşinin bir hâcetini bitiren mü'minin, kıyamet günü günah ve sevapları Hak terazisinde tartılırken, yanında bulunurum. O kimsenin, amelleri tartıldığı zaman sevap tarafı ağır gelirse ne â'lâ, ne güzel! Eğer, günah tarafı ağır gelecek olursa, o kimseye şefaât eder ve onu azabı ilâhîden azat ettiririm.

Enes ibn-i Malik radiyallahu anhın rivayet ettiği bir diğ er Hadis-i şerifte de şöyle buyurulmaktadır:

مَنْ قَضَى حَاجَةً لِمُسْلِمٍ فِي اللَّهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِنْ عَمْرِ الدُّنْيَا سَبْعَةَ
أَلْفِ سَنَةٍ صِيَامَ نَهَارِهَا وَقِيَامَ لَيْلِهَا

men kadâ haceten li müslimin fillahi keteballahü lehu umr-ed-dünya seb'ate alâfi senetin sıyame nehariha ve kıyame leyliha

— Herhangi bir Müslüman, bir Müslüman kardeşinin meşrû bir işini Allah rızası için bitirirse, alacağı sevap dünya hayatındaki bir gün hesabıyla yedi bin yıl oruç tutmuş ve yedi bin yıl geceleri Rabbine ibadet ederek namaz kılmış kadar olur.

Ey Hakkın rızasına tâlip ve cemaline âşık olan mü'min kardeşim:

Mü'minlerin, kendi aralarında Allah rızası için yardımlaşmaları ve birbirlerine iyilik ve ihsanda bulunmaları sayesinde, dünya ve âhîret âleminde erecekleri yüce dereceleri gösterebilmek için, Resûl-ü Rabbil-âlemiyn, sâdık-ul vâ'd-ül-emin olan iki cihan serveri ve ins-ü cin peygamberi Hz. Muhammed Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem efendimizden naklolunan müjde ve beşaret haberlerini verdim. Eğer, Resûl-ü zişâna imanın ve muhabbetin varsa, mü'min kardeşine elinden geldiği, gücünün yettiği kadar küçük veya büyük ayırdetmeksizsin yardım et.. Dar ve sıkıntılı zamanlarında mü'min kardeşlerinin imdadına koş, mümkün olabilen gayret, himmet ve fedakârlığı esirgeme.. Böyle yaparsan, Habib-i edib-i Hüdâ'ya lâ-yık bir ümmet olduğunu isbatlamış ve bu hususta gaflet içinde bulunanlara da güzel bir örnek olursun.. Hayır işlemeğe kabiliyet ve istidatları bulunanları teşvik eder ve onların da hayra, insanlığa, Müslümanlığa lâ-yık hizmetlerde bulunmala-

rına vesile olursun. Onların işleyecekleri sevaba karşılık, alacakları sevabın aynı sana da bahş ve ihsan buyrulur.

Namaz ve oruç, islâmın rükünlerindedir. Kıldığın namazların da, seni Hakka yaklaştırdığını elbette duymuş ve öğrenmişindir. Onun için namaza MÜ'MİNİN MİRÂCI denildiğini de tabiatıyla bilirsin. Orucun fazilet ve ehemmiyeti ise âşikârdır. Şimdi, beni iyi dinle:

Bir insanın yedi bin yıl yaşaması, mümkün müdür? Elbet değildir; öyle ise Allahu sübhanehu ve teâlâ hazretleri, Habib-i edibi vasıtasıyla bildiriyor. Hangi Müslüman, bir Müslüman kardeşinin meşrû bir işini bitirir, bir ihtyacını giderirse, Mevlâyı müte'al kendisine yedi bin yıl gündüzleri oruç tutmuş ve geceleri namaz kılmışcasına sevap bahş ve ihsan buyuracaktır. Allah aşkına söyle bana! Böyle bir fırsat kaçırılır mı?

Evet, namaz mü'minlerin mi'râcıdır ve mi'râc ise yükselmektir. Onun için hepimiz namaza devam ediyor ve namazlarımızı mümkün olduğu kadar cemaatle kılmağa gayret ediyoruz. Çünkü, biliyoruz ki kıyamet günü mü'minlerin verecekleri ilk hesap namaz ve Allahu teâlâ'nın ilk sorusu da yine namaz olacaktır. Severek ve isteyerek erkân ve âdabına dikkat ve riayet ederek, Rabbimizin bize en büyük ve en yüce bir ni'meti olduğunu bilerek kılınan namaz, Hak katında o derece sevgilidir ki, Allahu teâlâ yalnız başına namaz kılan kula cemaat sevabı bahş ve ihsan buyurmak için meleklerle o musalliyeye iktida eylemelerini emr-ü ferman eyler:

**Onunla rütbe-i ulyâya tez erer kişi,
Ehl-i iymanın muhakkak bil ki, mi'râcı namaz..**

Melekler, niyazda bulunurlar:

— Yâ Rab! Bizler mâ'sumuz. Oysa, kendisine iktida etmemizi emr-ü ferman buyurduğun kulun ise günahkârdır. Mâ'sumun günahkâra iktida eylemesi caiz olur mu?

Hitab-ı izzet şeref-sadir olur:

— O kulun namaza durur durmaz, üzerindeki günahları kaldırım. O da sizler gibi günahsız ve mâ'sum olsun.

Namaza başlayan mü'minin günahları kaldırılır ve mâ'sum olur. Namazı böylelikle kılarlar. Bitirince, melekler yine niyazda bulunurlar:

— Yâ Rab! Bu kulunun günahlarını iade edelim mi?

Allahu zül-celâl vel-kemal hazretleri buyurur:

— Affettiğim ve üzerinden kaldırdığım günahları kendisine iade etmek, zât-ı ülûhiyyetime yakışmaz.

**Ol Hüdâ'nın kullarına ulu ihsanı namaz,
Menzil-i â'lâya çün ref'eyler insanı namaz..**

Buna binaen, Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz, namazı bir nehre teşbih buyurmuşlar ve: (Bir kimşenin kapısının önünden bir akar su geçse ve o kimse o temiz suda günde beş kerre yıkansa, kendisinde hiçbir kirlilik ve pislik kalmayacağı gibi, günde beş vakit namaz kılmak da insanı öyle arındırır. Namaz kılanlarda günah ve isyan kalmaz. Suyun bütün kirleri ve pislikleri temizlemesi gibi, namaz da insanın suçlarını ve günahlarını paklar, vecizesiyle namazın ehemmiyet ve faziletini açıklamışlardır. Ancak, namaz kıldığı halde kötülüklerden vazgeçemeyen, ahlâkını düzeltip temizlemeyenler de o namazlarının sevabını kaybederler ve yorgunlukları da yanlarına kâr kalır. Cenab-ı Erham-er-Rahimiyn, cümlemizi böyle olanlardan eylesin ve kıldığı namazın ehemmiyet ve faziletini idrak eden, namazın zevkine ve hazına varan, hakkıyla namaz kılan kulları zümresine bizleri de ilhak buyursun..

Evet, namazdan zevk alanların hallerine hiç dikkat ettiniz mi? Ehl-i aşk, huzura doyamıyor. Ama ne yazık ki, bazıları da imam biraz Kur'an-ı kerim kıraatini uzatarak gecikti diye ağızlarına geleni söylüyorlar. Bu kulaklar neler duyuyor neler! Hepimiz rastlamışızdır, ramazan-ı şeriflerde bir kısım jet imamlar türedi. Hak rizasından ziyade şeytan iğvâsına kapılan bu zevat, halkın ve nefislerinin hoşuna gittiği için yıldırım gibi namaz kıldırıyorlar. Kıldırıkları namazın ne farzına, ne vâcibine, ne sünnetine, ne müstehabına, ne âdabına dikkat ve riayet etmiyorlar. Namazı kimin için kıldıklarını ve kıldırıklarını tamamiyle unutarak, hâşâ sümme hâşâ Hakkın en büyük lûtuf ve ihsanı olan ibadetle alay edersine kıyama, rükû'a, secdeye, hâsılı tâ'dil-i erkâna riayet etmeden yarım yamalak kıldırıkları teravih namazını on beş dakikada bitirmekle övünüyor ve böbürleniyorlar. Bir kısım cahiller ve gafiller de, bu sūr'atlerinden ötürü onları yere göğe sığdıramıyor, gezip yürüdükleri yerlerde medhü senâ ediyorlar. Sanki JET İMAMLIK büyük bir mâ'rifet imiş gibi şöretleri ilden ile, dilden dile gezip dolaşiyor, hatta gazete-lerde isimleri ve resimleri bile çıkıyor. Bu zavallılar düşün-

miyorlar ve kıyamet günü bütün bu insanların aleyhlerinde şahitlik edeceğini bile akıllarına getiremiyorlar. Ne büyük gaflet yâ Rabbi!..

Halbuki, yarın kıyamet gününde bu kabil jet imamlara uyup namaz kılanlar ve bu jet imamların yıldırım gibi namaz kıldırdığına memnun olanlar, Rabbimizin bu en büyük ve yüce lûtufta ve ni'metini nasıl bir gafletle kaybettiklerini anlayacaklar ve kendilerine hudû ve huşû tattırmadan namaz kıldırarak jet imamdan davacı olacaklar ama, ne fayda!.. Çünkü, kıymet ve ehemmiyetini bilmeden kılınan namazlar kirli paçavralar gibi sahiplerinin yüzlerine fırlatılacak ve:

— Yerlerin ve göklerin, bilinen ve bilinmeyen, görünen ve görünmeyen âlemlerin Rabbine kıldığı namaz bu mudur? Allahu sübhanehu ve teâlâ'nın namaza ihtiyacı yoktu. Rabbinin sana bahsettiği ni'metlerin şükrünü böyle mi yerine getirecektin? denilecek ve eğer affı ilâhî erişmezse, böyle namaz kılanlar nâra sevk edilecektir.

Tekrar ediyorum: Ehl-i aşk, namazdaki huzura doyamazlar. İslâm tarihinde, bir rekâta Kur'an-ı azimi hatmedenler vardır. İsimlerini teberruken sunacağım dört büyük zat, bir rekâta hatm-i Kur'an eden ecille-i ümmettendir. Bu zevat-ı âli-kadr, ancak bilinen ve tanınan yüce kişilerdir. Oysa, kulların bilmediği ve Allahu azim-üş-şânın bildiği ve fakat kullarına bildirmediği daha nice er kişiler vardır ki, bir rekâta Kur'an-ı kerimi hatmetmişlerdir. Esasen, bu muhterem zevatın bilinmesi de, ümmet-i Muhammed arasında böylelerinin de bulunduğunu göstermek içindir.

Bir rekâta, hatm-i Kur'an eden ümmetin büyükleri şu zevat-ı âlişandır:

I) Hulefây-ı râşidiynden ve Resûl-ü zişânın iki kerime-i duhter pakizelerini taht-ı nikâhına almak şerefine nail olarak İKİ NUR SAHİBİ anlamına gelen ZİN-NUREYN mahlâsına hak kazanan, Kur'an-ı azimi cem'ederek üç nüsha yazdıran Damad-ı Peygamberi ve şehid-i mazlûm Osman ibn-i Affân radiyallahu teâlâ anh efendimizdir.

II) Yine ümmetin ileri gelenlerinden Temimdarî radiyallahu anh efendimizdir.

III) Tabi'iynden Said ibn-i Cübeyr hazretleridir ki, Haccâc-ı zalim tarafından Medine-i münevverede mazlûmen şehid ettirilmiştir. Şehadetinden sonra üç gece Haccâc-ı zalime rü'yâsında görünerek onun gırtlığına sarılmış ve filhal üçüncü gece Haccâc'ı boğmuştur.

IV) Hanefî mezhebinin kurucusu İmam-ı â'zam Ebû - Hanîfe Nu'mân ibn-i Sabit rahimehümullah hazretleridir.

H İ K Â Y E

Sırası gelmişken, İmam-ı â'zam rahimehümullah hazretlerinin bir menkıbelerini anlatmadan geçemeyeceğim:

İmam-ı â'zam hazretleri, fıkıh ilmini tahsil etmek için üstad-ı ekremi Hammâd rahimehümullah hazretlerinin huzurlarına girmişti. Yeni talebesinin akıl ve dirayetini, zekâ ve fetanetini bir bakışta anlayan üstad, talebesine şöyle buyurdu:

— Oğlum! Cidden ilim ve kemal sahibi olmak arzusunda isen, hergün üç ilmî mes'eleyi öğrenmeğe ve ezberlemeğe çalış.

İmam-ı â'zam, üstadının bu tavsiyesine uydu ve filhakkâ kısa bir süre içinde cidden ve hakikaten ilim ve kemal sahibi oldu.

Ben de âcizane tavsiye ediyorum: Ömr-ü azizimizi boşuna çürütüp hevaya vermeyelim. Hergün, en az üç mes'ele öğrenelim. Bu üç mes'ele dünyamıza veya âhiretimize yararlı olsun.

Hem dünyamıza, hem de âhiretimize yararlı olacak mes'elelerin başında ise, konumuz olan namaz geliyor. Bugün, ortalama bir insan ömrü 60 - 70 yıldır. İstisnâlar kaideyi değiştirmez. Bu 60 - 70 yıl içinde kılabileceğimiz namazlar ise, belli ve belirlidir. Oysa, yukarıda sözünü ettiğimiz gibi, hangi Müslüman bir Müslüman kardeşinin meşrû bir işini bitirir veya bir ihtiyacını giderirse, Allahu teâlâ kendisine yedi bin yıl gündüzleri oruç tutmuş ve geceleri sabahlara kadar namaz kılmışçasına sevap bahş ve ihsan buyurur. Bu müjdeyi öğrenmen ve öğretmen, hem dünyanın hem de âhiretin için ne kadar yararlıdır, bunu senin akıl ve irfanına bırakıyorum.

Hz. İmam-ı Ali kerremallahu vechehu ve radiyallahu anı efendimiz:

— Ben, hayvana, binerken bir ayağımı üzengiye geçirip, diğerini de geçirinceye kadar bir hatm-i Kur'an ederim, buyurmuşlardır.

Bizlerin ise, namazlarda Bakara sûre-i celilesini dinlemeğe bile tahammülümüz yoktur. Kıldığımız namazlardaki ilâhî iltifatlardan haberimiz olmadığımızdan:

— Efendim, teravih namazının çabuk kılınması çok se-

vapmış! gibi bir bahane de uydurup işin içinden çıkmağa çalışıyoruz.

Ortada bir sevap var ama, senin benim anladığım çabuklukta değil! Her rekâtında bir Fatiha-i celile ile uzunca bir âyet veya kısa bir sûre, rükû'unda üç kerre **SÛBHANE RABBİYEL AZİM** diyecek kadar durmak kavmesinde, yani rükûdan doğrulduğunda bir kerre **SÛBHANALLAH** diyecek kadar eylemek, iki secdesinde üçer kerre **SÛBHANE RABBİYEL Â'LÂ**, celsede, yani iki secde arasında bir kerre **SÛBHANALLAH** diyecek kadar durmak, teşehhüde yani ikinci rekâta oturulduğu zaman **TAHİYYAT** ve **SALÂVAT** okuyacak kadar oturmak gerekir. Yoksa, aç tavuk yem toplar gibi yatıp kalkmayı, namaz değil, ibadet saymak dahi caiz görülmemiştir. Böylesine yatıp kalkarak çabuk teravih namazı kılacağına, hiç kılmaman belki de senin hakkında daha hayırlı olur. Elinde fırsat ve imkân varken, kıymet ve ehemmiyetini takdir ederek hakkıyla namaz kılmağa çalış ki, sonradan çabuk kılmakla öğündüğün namazından dolayı mahzun olma-
yasın.

**Aklın senin ger var ise,
Bin can ile kul ola gör,
Ger Hakka meylin var ise,
Mevlâ rizasın bula gör!..**

Namaz, tek ve gerçek dostun olan Hâlikin ile sohbetir. Allahu teâlâ'yı sevdiğini söyleyen, dostunun sohbetinden usanır ve kaçır mı? Rabbini tanıyan, ona iyman eden, ona muhabbet besleyen mi'râcıdır namaz.. Süleyman Çelebi hazretleri ne güzel buyurmuştur:

**Sen ki, mirâc eyleyip ettin niyaz;
Ümmetin mi'râcını kıldım namaz..**

İnsan, sevdiğinin yanından çabuk ayrılmamak için bahaneler icad eder. Hak sohbetinden usanan ve kaçan kişi, nasıl olur da Allahu teâlâyâ dost olduğunu iddia edebilir? Zikirlerin en yücesi ve efdali namaz zikridir. İyi düşün, biraz aklını kullan: Namazda her uzvumuz Hakkı zikreder. Dil Kur'an, tesbih ve tekbir okur. Uzuvarımızın zâhiri ve bâtını ibadettedir. Göz secde yerine, akıl huzurda durduğunu ve birgün

bütün mahlûkatın da böyle el-pençe huzur-u ilâhîde duracağını düşünür. Allah dostları, Allahu teâlâ'nın likasından, Allah'a rüçudan, Allah'a ibadetten kaçınmaz.

H İ K Â Y E

Hız. İbrahim aleyhisselâm, hal-i i'tizarda idi. Ölümle karşı karşıya geldiğini biliyordu. O mühim ânda dahi, Hakka naz ve halkı irşâd için niyazda bulundu:

— Yâ Rab! Dost dostun, seven sevdiğinin ruhunu kabzeder mi?

Hitab-ı izzet şeref-sadir oldu:

— Ey Halilim! Dostuna vuslât ve mülâkatı arzu etmeyen bir dost gördün mü?

Hız. İbrahim Halilullah, bu tebşiratı duyunca yalvardı:

— Yâ Rab! Şu ânda ruhumu kabzeyle, vuslât ve mülâkatına hemen nail olayım, dedi ve ruhunu Hakka teslim eyledi.

**Aşk ile geldi vücuda KÜNTÜ KENZ'in cevheri,
Aşk ile erdi kemale Enbiyâ-vü Evliyâ..**

Namaz, Allahu azim-üş-şâna vuslâttır. Mü'minler için ölüm de vuslâta vesiledir. Cânı canâna, âşıkı mâ'shukuna ölüm eriştirir. Kâmil mü'minler bunun için ölümden korkmazlar. Zira; âşıklar ölmezler, olurlar. Ölüm, yok olmak demek değildir. Ölüm, zâ'ikadır, yani tatmaktır. Onun için kâfir ve zâlimlere pek acı, âşık ve sadık mü'minlere ise gayet tatlıdır. Çünkü, mü'minlerin, âşık ve sâdıkların âhiretleri elbette dünyalarından mâ'murdur. Onlar için âhiret, dünyadan daha hayırlıdır. İki kanadı bulunan ve uçmağa kudreti olan kuş, kafesinden çıkararak uçmaktan çekinir mi? Kafes, bu dünya âlemidir. Kuş ise salih, kâmil ve âşık mü'mindir. Kanatlar da, âşık ve salih mü'minlerin zâhir ve bâtın ilimleri, ibadetleri ve ihlâslarıdır. Kanatları olmayan veya kanatları bulunduğu halde uçmaya güçleri yetmeyen kuşlar, kafeslerinden çıktıkları takdirde mutlâka helâk olacaklarını bildiklerinden, o kafesin parmaklıkları arasından başlarını dışarı uzatmağa korkarlar. Netekim, ölümden korkanlar ve ölümü gayet kerih ve çirkin görenler de, iyman ve ibadetten yoksun olan kimselerdir. Can kuşu, ten kafesinden çıkınca, eğer kanatları yoksa uçup yük-

selemez, hak katına ulaşamaz ve boşuna çırpınarak helâk olur giderler. Böylelerinin ölümünden korkmaları tabiidir. Aşağıda nakledeceğim kıssa, bu görüşümü isbatlamaktadır. Yeter ki, dikkatle okuyup dinleyelim ve ibret almasını da bilelim:

HİKÂYE

Yirmi üç yıl kadar önce Süleymaniye semtinde oturuyor ve Vezneciler cami-i şerifinde de imamlık yapıyordum. Birgün, akşam namazını kıldırıp eve geldim. Yemekten sonra, yatsı namazına gitmek için evden çıkınca ezan-ı Muhammedi okunmağa başlamıştı. Evimle, vazife gördüğüm cami-i şerifin arası hayli uzaktı. Namaza ve cemaate yetişebilmek için koşarcasına adımlarımı sıklaştırdım. Geçtiğim sokaklarda oturanların çoğu fakiri tanırlandı. Çoğunun sevgi ve ilgisine mazhar olduğum halde, aralarında beni sevmeyenler de vardı. Fakat, oldum olası, cins ve mezhep, renk ve meşrep ayırdetmeksizin bütün insanları sevmek ve saymak şî'arım olduğundan, genç ihtiyar, hasta veya sağlam herkesle iyi geçinir ve herkese muhabbet ederdim. Zira, nâciz kanaatimce Allahu teâlâ'nın bütün yarattıkları zatında çirkin değildir. Başkalarına çirkin görünen bana güzel görünebilir. Kaldı ki, güzelliğin en güzel tarafı da, onun dil ile tarif ve kalemle tasvir ve tavsif edilememesidir. Güzellik olan yerde, sevgi de vardır. Onun için güzellik, güzelliği cezbeder. Çirkin sayarak hor gördüğün, tahkir ve tezyif ettiğin, hatta döğüp sövdüğün, mal ve mülkünü gasbettiğin kimselerin ağlamalarına iştirak edip ağlayanlar bulunabilir. Unutmamalıdır ki, hasım saydıklarımızla hüküm günü aramızda hükmünü infaz edecek Allahu zül-celâl vel-kemal hazretleri vardır. Hüner, ağlatmak değil, güldürmektir. Mazlûm ve mağdur ile birlikte ana-babası, hısım akrabası da ağlar. Senin sevmediğini sevenler olabilir. Mazlûm ve mağdur olan Müslüman ise, Allahu teâlâ'ya zulmetmiş, gadretmiş gibi olursun. Mazlûm ve mağdurun haline melekler ağlar, Peygamberler ağlar, salihler ağlar. Mazlûm ve mağdur olan, kâfir dahi olsa uğradığı zulüm ve haksızlık yönünden kendisi ile Rabbi arasında perde kalmaz. Hal böyle olunca da, zâlimin zulmü hiçbir zaman yanına kalmaz demektir. Zâlim ergeç belâsını, mazlûm ise Mevlâ'sını bulur.

Sözü uzatmayalım, fakirin de yaratılışım itibariyle zevkim ve meşrebim budur. Beni sevenleri de, sevmeyenleri de

severim. Bilirim ki, seven de sevmeyen de nihayet birer insan-
dırlar ve onları da Allahu teâlâ yaratmıştır. Bir san'at eseri-
ni beğenmemek ve tenkit etmek, onu meydana getiren san'at-
kârı beğenmemek ve tenkit etmek olmaz mı? Nakkaşın kim
olduğunu bilen, onun nakşını da sever ve beğenir.

Benim, bilâ tefrik-ü cins-ü mezhep herkese hürmet ve mu-
habbet ettiğime vakıf olanlardan bazıları, çok defa hüsn-ü niy-
yetimi su-i istimal etmişler ve beni büyük zararlara uğrat-
mışlardır. Fakat, samimiyetle itiraf ederim ki, benden bu te-
miz duyguları —El-hamdü lillah— silmeğe aslâ muvaffak ola-
mamışlardır.

İşte, o gece yatsı namazına yetişmek ve beni bekleyen ce-
maatime namaz kıldırmak üzere koşar adım sokak araların-
dan geçerken, ayak seslerimden mi, yoksa telâşımı gördükle-
rinden mi bilemem, bir pencere açıldı ve bir ses:

— Hoca efendi! Hastamız son nefeste, Allah aşkına içe-
riye buyurun ve biraz Kur'an okuyun, diye ricada bulundu.

Allah aşkına yapılan böyle bir dâveti reddedemezdim,
birisini göndererek cami'de beni bekleyen cemaatime geleme-
yeceğimi bildirdim ve içeriye girdim.

İki katlı, ahşap bir evdi. Üst katta bulunan hastanın ya-
nına çıkardılar. Eski bir yapı olduğundan, odalar hayli geniş
ve tavan yüksekti. Ev halkı, orta halli, mütevazı ve dindar
kimselerdi. Duvarlarda bazı seçme âyetlerle süslenmiş lev-
halar bulunuyordu. Üstad hattatların elinden çıkmış bu âyet-i
kerime ve Hadis-i şeriflerin tezhipleriyle umumî görünüşü
odaya ilâhî bir güzellik vermişti. Kible yönüne rastlayan du-
varda, nefis bir atlas kese içinde Kur'an-ı kerim asılı duruyor-
du. Köşede bir karyola ve içinde yirmi yaşlarında bir genç
adam yatıyordu. Gözlerini yummuş, sık sık nefes alıp veri-
yor, arada bir gülümsüyordu. Yanına yaklaşıncı, hasta gen-
ci derhal tanıdım. Onu, bir çok defalar imamlık ettiğim cami-i
şerifte ibadet ederken görmüştüm.

Bilmem, böyle melek yüzlü gençlerin, nur gibi beyaz sa-
kallı ihtiyarların huzur-u Hakta saf bağlamalarını ve dergâh-ı
bârigâh-ı ahadiyyete el açıp dua etmelerini hiç gördünüz mü?
Hâlisane tavsiye ederim, bir defa olsun seyrediniz. O seyri-
nizde neler seyredeceksiniz!.. Hiç unutmam, bir kadir gecesi
Süleymaniye cami-i şerifini ziyarete gelen yabancı bir mille-
te mensup yüksek rütbeli bir kumandan, onbinlerce kişinin
bir nida ile bir dakika içinde saf bağlamalarını, imamın bir
tekbiriyle ibadet ettiklerini görerek, oracıkta şeref-i islâm ile

müşerref olmuştu. Kendisine, bu Müslüman cemaate baktığı zaman ne hissettiğini sorduğumuzda bize şöyle cevap vermişti:

— Bu kadar kişiyi safa sokmak için, en az yüz subay, iki yüz çavuş, üç beş yüz de onbaşı gerekir. Hem de, bu büyük topluluğun, askerlik hakkında az çok bilgisi olmak da şarttır. Oysa, burada hayretler içinde kaldım. Bir tek nida ile bu onbinlerce insan bir anda ayağa kalkarak saf bağladılar ve yine bir tekbir ile namaza başladılar. Askerlik yönünden bu gördüğüm aklın mâverasındadır. İşte, o zaman anladım ki, **din-i mübiyn-i islâm** gerçekten bir mu'cizedir. Bu mu'cizeyi görüp de islâma gelmeyenin, iymana ermeyenin, Allah ve Resûlüne gönül vermeyenin aklından şüphe etmelidir.

O zat, cami-i şerife kâfir olarak geldi, iyman ile döndü. Sen, bu manzaraya mü'min gözüyle bak, neler neler göreceksin. Durdum kıyama, uydum imama diye anadan atadan gördüğü gibi taklitle namaz kılmayalım. Tefekkür, tahakkuk ve hele ihlâs ile namaz kılalım ve böyle namaz kılanları seyredelim, neler görürüz, neler!

**Görenedir, görene,
Köre nedir, köre ne?**

Köre renk, sağıra ahenk olur mu? Ağzı acı ve mizacı bozuk olana bal bile yese acı gelir. Kör, el yordamıyla yakaladığı yılanı kamçı sanır. Ne var ki, bu baş gözleri görmeyenler içindir. O zavallıyı kamçı diye eline aldığı yılan sokar ve zehirlerse, nihayet canından olur. Yılanın zehri onun ruhunu öldüremez. Kalp gözleri kör olanlar ise, mânâ yılanını kamçı diye ellerine alır veya bellerine dolarlarsa, onun zehri hem ruhlarını hem de ebedî saadetlerini imhâ ve ifnâ eder.

**Hiç basiretle beraber mi olur â'ma olan,
Âlimin ilmi hüdâdır, cahilin cehli dalâl..**

Anlamak kabiliyet ve istidadı olanlara ne mutlu! Hakkı görmeyen körden, hakkı işitmeyen sağırdan daha âdi ve aşağılık bir mahlûk düşünülebilir mi?

Söz, sözü açar demişler, doğrudur. Yine birgün Süleymaniye cami-i şerifine vâ'zetmeğe gitmiştim. Bir zatın, sırt üstü yatarak kubbeyi büyük bir hayranlık ve şaşkınlıkla seyrettiğini gördüm, ben de hayrete düştüm. Başımda sarık ve

sırtımda cübbe bulunduğundan ve kendisiyle ilgilenmemden cesaret almış olacak ki, kısa zamanda anlaştık ve kendisini evime dâvet ettim. İki kadın arkadaşıyla ve ellerinde bir çiçek buketi bulunduğu halde ziyaretime geldiler. Yemekte, kendilerine teklifte bulundum:

— Biz, içki kullanmayız. Bu sebeple evimizde de içki bulunmaz. Ama, siz alışkınsınız. Arzu ederseniz aldırayım, dedim.

— Hayır! dediler. Gerçi biz içki içeriz ama burada olmaz. Bu ev, bir Muhammedî'nin evidir ve siz bir din adamı-sınız. Bir Müslümanın evinde ve bhusus bir din adamının huzurunda içki içmeğe utanırız.

— Bizim dinimizde içki gerçekten şiddetle yasaklanmıştır ve biz aslâ içmeyiz. Ancak, siz misafirimsiniz ve size ikram etmek vazifemdir, deyince şu cevabı verdiler:

— Biz de sizin bu misafirperverliğinizi aslâ su-i istimal edemeyiz.

Yemekten sonra sohbe koyulduk. Bana dediler ki:

— Doğrusunu söylemek gerekirse, Türk milletinin haline şaşıyoruz. Şanlı ve şerefli bir tarihiniz var, dört kıt'ada asırlarca hükümrân olmuşsunuz. Hal böyle iken, neden dedelerinizi inkâr ediyorsunuz? Bakın bize, kendimize bir tarih uydurabilmek için Kızılderilileri atalarımız olarak göstermeğe çalışıyoruz.

Cevap verdim:

— Dedelerini hor gören, onları tahkir ve tezyif eden biz Türkler değiliz. İçte ve dışta sayısız düşmanlarımız var. Millî birlik ve beraberliğimizi bozmak, bizi şanlı tarihimizden koparıp ayırmak gayesi ile milyonlarca lira harcayanlar var. Bu dış düşmanlar, maalesef içte de aslında bizden olmayan ve ne yazık ki bizden gibi görünen bir takım sütü bozukları para ile elde etmişler, kendi gaye ve maksatları uğrunda çalıştırmaları. Dışarıdan silâh zoruyla elde edemediklerini, içeriden gâflet, dalâlet ve ihanet içinde bulunan kanı bozuklara yaptırı-yorlar ve bizi bölmeğe ve parçalamağa çalışıyorlar. Bütün mes'ele bundan ibarettir, dedim.

Bu yabancılarla daha bir çok konularda sohbet ettik ki, hepsini bu risâleye sığdırmağa imkân ve ihtimal yoktur. Bu zat, New York'ta mimar olduğunu söylemişti. Kendisine sordum:

— Sizin ilim ve teknik anlayışınıza göre, bugün ziyaret

ettiğiniz Süleymaniye cami-i şerifi gibi bir mâ'bed yapmak mümkün müdür?

— Evet! dedi, mümkündür ve ilâve etti:

— Ancak, Kanunî Sultan Süleyman han gibi bir hakan, Barbaros Hayreddin Paşa gibi bir amiral, Sokullu Mehmed Paşa gibi bir vezir, Ebus'suut efendi gibi bir şeyh-ül-islâm, Bâki ve Füzuli gibi iki şair, Sinan gibi bir koca mimar, Ahmed Karahisarî gibi bir hattat, serhoş Süleyman usta gibi bir müzehhip, her taşına alın terini döken ustalar ve işçiler, o günün Müslümanları gibi kâmil mü'minler, Allah için cihad eden ve gözünü budaktan sakınmayan semenderler, Hak rızası için ateşe atılan cengâverler, ülkeye böyle bir mâ'bed kazandırabilmek için içleri yanan âşıklar ve sadıklar bulabilirsiniz ve Süleymaniye cami-i şerifinin kubbesini ters çevirip içini altun ve gümüşle doldurabilirseniz, böyle bir eser daha meydana getirmek belki mümkün olur.

Evden birlikte çıktık, Kanunî Sultan Süleyman hanın ve mimar koca Sinan'ın kabr-i şeriflerini ziyaret ettik. Ben, Fatıha okurken, Amerikalı mimar rica etti:

— Sizin gibi dua etmesini bilemem. İstirham ederim, her ikisine benim için de dua ediniz, dedi.

Onlar da beni misafir kaldıkları Parkotel'e dâvet ettiler. Yanıma tercümanlık eden ihvanımdan bir zatı alarak gittim. Eşimi neden getirmediğimi sordular:

— Bizim ailelerimiz böyle yerlere gelmezler, dedim.

Kalabalığa karışmayacağımızı sanarak, bu defa bizi Yeşilköy'de Çınar oteline dâvet ettiler. Oraya gittiğimizde, Çınar otelinin koca bir salonunu bizim için kapattıklarını gördüm. Bir ev mahremiyetinde yine başbaşa yemek yedik ve ben kendilerine:

— Dilerseniz içki içebilirsiniz, diye teklifte bulununca:

— Hayır! dediler. Biz, bir Müslüman din adamının karşısında içki içmekten hayâ ederiz.

Söz arasında, kendisinin yedi dil bildiğini ve bir dahaki ziyaretine kadar Türkçeyi de öğrenmek kararında olduğunu söyledi ve bana da İngilizce öğrenmemi ve müteakip ziyaretinde aramızda vasıta ve tercüman olmadan sohbet edebilmemi zi temenni ettiğini bildirdi. Amerika'daki bazı Türk ve islâm düşmanlarının: (Sakın Türkiye'ye gitmeyiniz. Zira, Türk - Müslümanlar hristiyanlara karşı çok kaba ve haşın davranıyorlar.) diye aleyhimizde şikâyet ve propagandalar yaptıklarını uzun uzun anlattı. Kendisine, bunun aslı olmadığını söyle-

dim ve Türkiye’de bütün gayr-i müslimlerin iyi yaşadıklarını ve Fener Rum patrikhanesini misal olarak gösterdim ve beş yüz küsur yıldır İstanbul Türklerin elinde bulunduğu halde, hristiyanların hiçbir haksızlığa maruz kalmadıklarını, vatan-
daş ve hatta hemşeri muamelesi gördüklerini, azınlıkların biz Türklerden daha büyük bir refah ve saadet içinde bulunduk-
larını da önemle belirttim.

Nezaketen açıkça ifade edememekle beraber, Müslüman-
ların hristiyanlığın amansız düşmanı olduklarını ve çok kan
döktüklerini iymâ etmesi üzerine de, bunun tamamen asılsız
bir iftiradan ibaret olduğunu, Osmanlı idaresinde ve Türklerin
elinde bulunan Yugoslavya, Bulgaristan, Arnavutluk, Yuna-
nistan, Romanya, Macaristan’da kurulan bugünkü idarelerin
bu görüşü doğruladığını ve eğer Türk - Müslümanlar buralar-
da oturan hristiyanları kırmış geçirmiş olsaydı, bu ülkeler-
de hiçbir hristiyan kalmamış olmasa gerekeceğini uzun uzun
anlattım ve ilâve ettim:

— Bizim dinimizde gaza ve cihat vardır. Şu kadar ki,
Müslümanlar savaş alanında kendilerine silâh kullananlara si-
lâhla mukabele ederler. Yaşlılara, çocukluk çağında bulunan-
lara, harp esirlerine karşı hiçbir Müslüman silâh ve zor kul-
lanmamış ve hattâ zaptettikleri ülkelerde ağaçları, ekilmiş
tarlaları, kilise ve manastırları, kendilerini Allah’a adanmış ra-
hipleri daima korumuş ve kollamışlardır. Esirlere eziyyet et-
mek dahi islâmda men’edilmiştir. Fakat, islâm düşmanlarıyla,
ülkemizde gözü olanlar ve bizim istiklâl ve hürriyetimizi eli-
mizden almağa çalışanlar, asırlardan beri aleyhimizde bu ve
buna benzer menfî propagandalar yapagelmekte ve bu husus-
ta hiçbir fırsatı kaçırmamaktadırlar. İnsaf sahibi hiç bir ba-
tılı bunun aksini iddia ve hele isbat edemez, dedim.

— O halde neden bu gerçekleri açıklayacak kitaplar,
broşürler yazdırmıyor ve meşrû hakkınızı savunmada basın
ve propaganda yollarına baş vurmuyorsunuz? diye sorunca:

— İnşallah yakında o da olur, cevabıyla yetindim.

Bir aralık, Amerikalı mimar ile eşi dışarı çıktılar. Yanı-
mızda kalan diğer kadın arkadaşları bize, sır tevdi eder gibi
fısıldayarak:

— Bu zat, Amerika’yı idare edenlerden birisidir, dedi.
Türkiye’yi ve Türk halkını yakından görmek ve incelemek
için gayr-i resmî bir ziyaret yapıyor. Sorularına çok güzel
cevaplar verdiniz ve ben sizin hesabınıza çok memnun oldum.

Dinime, milletime ve vatanıma bu kadarcık bir hizmette

bulunabilmek fırsatını bana bahş ettiği için Rabbime hamd-ü senâ ettim.

Sözün ucunu kaçırdık, biz gelelim Süleymaniye'de ölüm döşeğinde yatan gencin hikâyesine:

Evet, bu genç adamı vazife gördüğüm cami-i şerifte ibadet ederken görmüş ve tanımıştım. Usulca yanına oturdum ve Yâ-sin sûre-i celilesini okumağa başladım. Dışarıdan bir kaç hanım, okunan Kur'anı dinlemek üzere içeri girdiler ve sessizce birer köşeye iliştiler. Bu sırada, yataktaki genç gözlerini açtı, bana dikkatle baktı, hafifçe gülümsedi ve gittikçe ferî sönen gözlerinde derin bir haz belirdi. Yüzü solgundu ve alnında ter tanecikleri vardı. Başıyla işaret ederek yanına sokulmamı istedi, yaklaştım. O bana ancak benim duyabileceğim bir sesle:

— Hoca efendi! dedi. Az önce, odanın içi nur yüzlü huri ve meleklerle doluydu. Bu hanımlar içeri gelince onlar kaçıştılar. Rica ederim söyleyiniz bu hanımlar dışarı çıksınlar.

Hanımlara, dışarı çıkmalarını işaret ettim. Hasta, yine gülümsedi ve bana:

— İşte onlar gitti, öteki misafirlerim yine geldiler, dedi. Teselli edebilmek ümidiyle kendisine:

— Korkuyor musun? dedim. Sakın korkma, iyi olacaksın.

— Sizin bu söylediklerinizi, şu ânda odamda bulunan misafirlerim de bana söylüyorlar. Korkma, üzülme, mahzun olma diyorlar. Onlarla birlikte gitmem gerekiyormuş, zümrüt gibi yeşil ağaçlar içerisinde akan nehirleri ve sarayları bana gösteriyorlar ve bunların hepsinin bana ait bulunduğunu, kendilerinin de daima benimle beraber bulunacaklarını haber veriyorlar, dedi ve bir süre dalgın ve hayran etrafını süzdükten sonra yine bana döndü :

— Kur'an-ı kerim okumağa devam etsenize!

Değil okuyabilmek, çenemi kıpırdatacak halim kalmamıştı. Gözyaşlarımı kendisine göstermemeğe çalışıyor ve içimden tekrar Kur'an okuyabilecek kadar kudret ihsan buyurması için Rabbime yalvarıyordum. Mevlâ, sıdk ile isteyen kulunu mahzun eder mi? Biraz sonra, kendimi toparladım, vazifemi hatırladım ve tekrar bıraktığım yerden okumağa başladım. (İNNE ASHAB-EL-CENNETİ...) âyet-i kerimesine geldiğim sırada, derinden bir LÂ İLÂHE İLLALLAH nidası kulağıma geldi ve o genç adam ALLAH diyerek ruhunu Hakka teslim eyledi, başı sağ tarafa dönmüştü ve hâlâ gülümsüyordu. Ağ-

lamamak için dudaklarımı dişlerimle sıkarak cebr-i nefis etmeme rağmen gözlerimden sel gibi yaşlar boşandı, kapının dışında bekleyen yakınlarına artık içeri girebileceklerini söyledim ve gözyaşlarım aka aka evime döndüm.

Kendisini bir zaman sonra rü'yâmda gördüm. İki eski dost gibi birbirimize sarıldık ve kucaklaştık. Ona sordum:

— Beni seviyor musun?

— Seni, fazilet ve ihsanından ötürü severim, cevabını verdi. Uyandım ve aziz ruhuna Fatiha'lar ithaf ettim.

Ehl-i hakikat buyurmuşlardır ki; ölmek üzere bulunan bir zatın yüzü sararır, alnı terlerse, göğsü şişer ve karnı göçerse ve yüzünü sağ tarafa döndürürse, imanlı gittiğine ve cennet ehlinden olduğuna delâlet eder. Fakat, mâ'azallah gırtlacağı hırıldar, yüzü kararır ve başını sol tarafa çevirerek ruhu nu teslim ederse, ehl-i nâr olduğuna alâmettir.

Bir kimsenin, son nefesinde son sözü **LÂ İLÂHE İLLALLAH** olursa, doğrudan doğruya cennete gireceğini, muhbir-i sadık efendimiz hazretleri haber verip müjdelemişlerdir.

MÜHİM BİR İHTAR VE TENBİH: Son nefesini vermek üzere olan kişinin yanında bulunan kimseler, ölüme hazırlanan o zata:

— **ALLAH** de! **LÂ İLÂHE İLLALLAH** de! diye zorla söyletmeğe kalkışmamalıdır. Hayat ve sıhhatte iken sevdiği bir kimse, yanında Kur'an-ı azim okumalı, yüksek sesle tevhid etmelidir. Eğer, kendisinde ezeli istidât varsa, tevhidi okuyanla tevhid eder ve hatta Kur'an okur. Fakat, (Söyle, il-lâ söyle..) diye zorlanırsa, çektiği ölüm acısıyla, Allahu teâlâ muhafaza buyursun: (Söylemeyeceğim!) demesi ve iymansız gitmesine sebep olunur.

H İ K Â Y E

1949 yılı Hac mevsimiydi, Arafat'ta bulunuyorduk. Bugün hâlâ Edirnekapı cami-i şerifi imamı bulunan Hacı Abdullah efendi ile arkadaş olarak hacca gelen Vaniköy'de fabrikatör Haydar bey, birdenbire rahatsızlandı ve rahmet-i Rahman'a kavuştu. Uzaklardan uçarak gelen bir kâğıt parçası merhum Haydar beyin naaşı üstünde durdu. Hazır bulunan bizler, ne olduğunu anlayamamış, birbirimize bakışırken, sanki hatıftan bir ses:

— Ne duruyorsunuz! O kâğıdı açıp okusanıza! emrini verdi. Merhum avukat Mahmud Veziroğlu, İsmail Hakkı bey, Hacı Abdullah efendi ve fakir, o kâğıdı aldık ve okuduk. Şu ibare yazılı idi:

(Rahmetullahi aleyhi ve rahmeten vasi'a..)

Bu olaya şahit olanlardan Hacı Abdullah efendi, hâlâ hayatta bulunmakta ve hâlâ ümmet-i Muhammed'i tenvir ve irşâd buyurmaktadır. Allahu teâlâ, kendisine hayırlı ve uzun ömürler ihsan buyursun..

Aziz kardeşim:

İyman sahibi olanlara, ölüm korku ve acı vermez. Çünkü, ehl-i iyman ölmez, olur. Mü'minler için ölüm vuslâta vesile ve vasıtaadır. Herkesin kabiliyet ve istidadına göre, kimisini cennete, kimisini didâra, kimisini de Cemal-i Muhammed'e vuslât ettirir. Onun için, iyman sahipleri aslâ ölümden korkmazlar. Ölümden korkanlar, Hakka âsi olanlar, küfran-ı ni'met içinde bulunanlar, nefislerine tapanlar, gönül kâbesini yıkanlar, namazlarını hakkıyla ve lâyıkiyle kılmayanlar, oruç, zekât ve hac tanımayanlardır. Allahu sübhanehu ve teâlâ hazretleri, ehl-i iymanı dünyada ve ukbada aslâ darda bırakmaz. İyman-ı kâmil sahipleri, insan-ı kâmil olurlar. İnsan-ı kâmil olanlar da ihsan sahibi olurlar, irfan sahibi olurlar, iz'an sahibi olurlar.

İymanları olmayanlar ölümden korksun ve ağlasınlar. Hakka ibadet ve tâ'ati olmayan, ah alan, halka zulmeden zâlimler korksunlar ve ağlasınlar. Onlar için ölüm gerçekten korkunçtur. Ne var ki, âhîret âleminde korktukları ölümü bile hasretle arayacaklar ama, bulamayacaklardır.

Allah azze ve celle KADI olup hakkı kaza edecek, zâlimlerden mazlûmların hakları alınacak, hatta boynuzsuz koyun, boynuzlu koyundan davacı olacak, insanların hizmetlerine verilmek maksadiyle zelil kılınan bütün hayvanlar da kendilerine zulmedenlerden şikâyet edecek ve her birinin ayrı ayrı hakları kendilerine verilecektir. Bunların azap görmeyen, cehenneme girmeden toprak oluverdiklerini gören küfür ve zulüm ehli o gün yanıp yakınıp feryat edeceklerdir:

يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا

Yevme yenzur-ül-mer'ü mâ kaddemet yedâhü ve yekul-ül kâfirü yâ leyteni küntü türâbâ... en - Nebe : 40

Meal-i münifi : O gün herkes, ellerinin ne takdim ettiğine, ondan önce ne hayır ve ne şer yapmış olduğuna bakacak ve kâfir: (Ah, nolaydı.. Dünyada toprak olaydım, hiç yaratılmasaydım ve bu hesabı ve azabı görmeseydim..) diyecek..

Kâfirler ve zâlimler, ölümden elbet korkarlar. Nasıl korkmasınlar ki, kendilerine servet, mal, mülk, kasa, kese, han, apartman verilmesinden şımarıp azmışlar, hakkı ve hakikati unutmuşlar, yalnız dünyaları için zevk sürüp yaşamışlardır. Ölüm gelip çatınca bütün bunlar bir ânda ellerinden çıkıverecek, zevk ve sefa azaba, mal ve mülk hesaba dönecek, yani bir bakıma o güne kadar var dedikleri, var sandıkları yok olacak, yok dedikleri, olmayacak sandıkları ise bir ânda başlarına gelecektir. Dünya hayatında tepeden süzdükleri, zulmedip üzdükleri, hor hakir gördükleri, dövüp sövdükleri mü'minlerin birer sultan olduklarını ve kendilerinin ise hüsrân içinde bulduklarını görüp anlayacaklar ama, iş işten geçmiş olacak. Onlar için, dünyada mazhar oldukları refah ve saadet, debdebe ve saltanat bir hayalden, bir rü'yâdan ibaret kalacak, gözlerini açıp bu tatlı rü'yâdan uyandıkları zaman düçar olacakları ıztırap ve sefalet kendilerini şaşkırtacak ve çok hayıflanacaklar ama ne fayda!..

**Göz yum cihandan, aç gözünü kendi haline;
Sen göz yumup açınca, bu dünya gelir geçer..**

Ey kâfirler.. Ey zâlimler!

Haydi, durmayın.. Yeyin, için, yaşayın.. Çalın, oynayın.. Haram - helâl demeden mal ve para biriktirin, geceleri تنها köşelerde oturup paracıklarınızı sayın.. Aman eksilmesin, fakire, yoksula metelik koklatmayın.. Dilerseniz, son meteliğine kadar nefsinizin arzularına harcayın.. Ölüm gelip çatmadan, ecel kapılarınızı çalmadan başı boş dilediğiniz gibi yaşayın.. Bunun, sizin gibiler için son fırsat olduğunu da sakın unutmayın.. Yarın öleceksiniz, ondan sonra yiyip içemeyecek, ge-

zip eğlenemeyeceksiniz.. Gördüğünüz, göreceğiniz bu olacak, mezara girdikten sonra doymayan gözlerinize topraklar dola- cak, üzerine titrediğiniz liracıklarınız başkalarının olacak, köşkünüze konağınıza sevmedikleriniz konacak.. Ne duruyor- sunuz? Bir gelir insan cihana durma çek.. Dünyada çek, âhi- rette çek, mahşerde çek, mizanda çek, sıratıda çek, cehennem- dibinde çek bakalım çek.. Uğruna bir ömür harcadığınız fuh- şiyat, bütün kötülükleriniz, bütün haksızlık ve zulümleriniz, gasbettikleriniz, çaldıklarınız, çırptıklarınız birer birer karşı- nıza çıkacak ve hepsi sizden dâvacı olacak..

Evet, bunların hepsi olacak ve sonunda Hak yerini bula- cak ve Kur'an-ı azimin bir mü'cizesi daha açıklanacak:

ذَرُّهُمَّ يَا كُلُّوْا وَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِمُ الْاَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ

Zerhüm ye'külü ve yetemette'û ve yülhikim-ül-emelü fe-sevfe yâ'lemun..

El-Hicr: 3

Meal-i münifi : (Habibim Ahmed, Resûlüm yâ Muham- med! Onları bırak, dünyada yesinler, lezzet ve şehvetle ge- çinsinler, emelleri onları oyalasın, iman, ibadet ve tâ'atten geri bıraksın. Yakında, bu hallerinin âkibetini, cezalarını gö- recek ve kötü hareketlerinin neler olduğunu bileceklerdir.)

H İ K Â Y E

İrfan efendi namında bir tanıdığım vardı. Bu zatın baba- sı, eski paşalardandı. Paşanın, Fatih'te Çırcır semtinde yap- tırdığı bir cami bulunduğunu da bilirim. Merhum paşanın, diğer bir ailesinden olma çocuğu, babasının bütün servetini nasılsa eline geçirmiş, İrfan efendi ile diğer kardeşini miras- tan tamamiyle mahrum etmişti.

O devirde bir odalıktan dünyaya geldikleri için, hiylekâr- lıkla miras diğer paşazadeye intikal edivermişti. Yıllarca, fa- kir ve mütevazi bir ömür süren İrfan efendi, işin peşini bırak- madı ve sonunda yani vefatından bir iki yıl önce uğraşa didi- ne mirasa hak kazandı. Hatta, babasının yaptırdığı cami-i şe- rife müteveli oldu. Bu arada. baba mirasını kendilerinden ka-

çıran kardeşi ile de barıştı. Ancak, o zalim kardeşine olan hıncını yenemiyordu. Nihayet, miras kaçırın zat hastalandı ve birgün İrfan efendi fakire gelerek, kendisini birlikte ziyaret etmemizi teklif etti. Kabul ettim, yolda giderken bana:

— Hocam, ne olur, kendisine tövbe telkin et. Belki, iztirabı hafifler, dedi.

Miras kaçırın birader büyük bir apartmanda oturuyordu. İçeri girdik, tam hastanın odasına gireceğimiz sırada bir hanım:

— Aman İrfan efendi! Bugün, hastanın yanına girmeğe korkuyoruz. Karşı duvara bakıyor, dalıyor ve yüzü acaip bir hal alıyor. Âdeta, gözleri yuvalarından fırlar gibi oluyor, dedi. İrfan efendi de, fakiri göstererek:

— Bu zat hocadır, inşallah okuması ve sohbeti kendisine şifa verir ve faydalı olur, cevabını verdi.

Neyse, sözü uzatmayalım. Hastanın bulunduğu odaya girdik. Gerçekten hastanın yüzünde korku ve heyecan ifade eden bir hal vardı. Karşı duvara bakıyor, bakıyor ve titriyordu. İrfan efendi kendisine seslendi:

— Birader, bak sana hoca efendiyi getirdim, dedi.

Hasta, fakire elini uzattı, ben de tuttum. Öyle bir sıktı ki, elimi bir pehlivan sıkmış olsaydı, ancak bu kadar kuvvetli sıkabilirdi. O söyleniyordu:

— Hoca efendi.. Hoca efendi! Karşıdakileri görüyor musun? diye duvarı gösteriyor ve kendi kendine konuşuyordu:

— Beni, o duvarda gördüklerimden kurtarana, kasamda bulunan yedi milyon lirayı kendisine vermeğe razı ve hazırım.

Hayret ve dehşet içinde kalmıştık.. Hasta, titreyerek tuttuğu elimi bıraktı, yatağının içine doğru büzüldü, büzüldü.. Korktuğu besbelli idi ve hâlâ dudakları titreyiyor ve bütün vücudu havf ve haşyetten ürperiyordu:

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُقُومَ وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ

Felev lâ izâ belâgat-il-hulkume ve entüm hıyne-izin tenzurûn...

El-Vâkı'a:83

Meal-i münifi: Ölüm halinde olanın ruhu boğazına geldiği zaman, sizler bakar durursunuz ve ona hiçbir faydanız olmaz.

âyet-i kerimesinin sırrını, o hastada açıkça müşahede ettim.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ يَتَوَقَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةَ يَصْرُفُونَ وُجُوهَهُمْ
وَآذَانَ رُءُوسِهِمْ وَنُحُورَهُمْ وَأَ وَّابًا الْحَرِيقِ

*Ve lev terâ iz yetevehfelleziyne kefer-ül-melâ'iketü yadribüne vücuhühüm ve edbârehüm
ve zuku azab-el hariyk...*

El-Enfâl: 50

Meal-i münifi : Kâfirlerin, melekler canlarını alırlarken, ateşten değneklerle yüzlerine ve arkalarına vurarak (Tadın yakıcı ateş azabını, ki bu azap cehennemın başlangıcıdır...) dediklerini duymalıydın..

Ey gafiller!

Bu günler, bu saatler, bu korkunç ve korkulu ânlar gelip çatmadan, böylesine bir felâket kapınızdan başını uzatmadan, kabir, azap, soru - cevap korkularını tatmadan, cehennem ateşi rahat döşeginizden itibaren sizi yakmadan Hakka rücû ediniz, Hakka hakkıyla kul olunuz, tövbe ve istiğfarda bulununuz, sonra pişman olursunuz, yanarsınız ve ağlarsınız. Hem çok ağlarsınız ama, gözyaşlarınız cehennem ateşini söndürmez. İnleyip sızlamanız, azabınızı dindirmez. Kötü huylarınızı bırakınız, fırsat varken ahlâkınızı güzelleştiriniz, amellerinizi güzelleştiriniz, ihsan ediniz, elinizden geldiği, gücünüzün yettiği kadar iyilik ediniz ve hayır işleyiniz. İyilik ve hayırda birbirinizle yarışınız. İyilik ve hayırda, birbirinizi geçmeğe çalışınız. İhsan nedir, iyilik nasıl olur bak sana anlatayım:

H İ K A Y E

Üç kişi aralarında konuşuyorlardı. Söz, döndü dolaştı ih-sana ve iyiliğe, mertliğe ve cömertliğe geldi. Bunlardan birisi:

— Devrimizde insanların ihsan ve iyilik bakımından en üstünü, en cömerdi Arabe't-ül-Evsi'dir, dedi.

Diğeri, buna itiraz etti:

— Hayır! Kays bin Sa'ad bin Alkame'dir.

Üçüncüsü, kesti attı:

— Ne o, ne öteki, dedi. Bugünün en iyiliksever ve ihsanı bol kişisi Abdullah bin Cafer'dir.

Aralarında bahse girdiler. Herbiri, adını verdiği iyilik-severe gidecek ve ondan bir şey isteyecekti. Sonunda, tekrar bir araya gelerek hangisinin gerçekten iyiliksever ve ihsan sahibi olduğunu ortaya çıkaracaklardı. Dedikleri gibi de yaptılar, birisi Abdullah bin Cafer'e gitti ve:

— Ey Resûlüllah sallallahu aleyhi ve sellem amcası oğlu! dedi. Çok fakir ve mühtacım, lûtfet bana bir şeyler ihsan eyle ki, onunla kendimi idare edeyim.

Abdullah bin Cafer, gayet kıymetli bir arap atına binmek üzere ayağını özengiye geçirmekteydi. At çok değerli olduğu gibi, üzerindeki heybede de kıymetli eşya ve para vardı. Hiç düşünmeden ayağını özengiden çıkardı ve kendisine müracaat edene:

— Al! dedi. Bu at, üzerindeki para ve eşya ile senin olsun.

At ve kıymetli eşyadan başka, heybede iki bin altun bulunduğu görüldü.

İkinci zat, Kays bin Sa'ade gitti, kapısını çaldı. Bir cariye çıkararak ne istediğini sorunca:

— Garibim, yolda kaldım. Kays'ten bana biraz para vermesini rica edecektim, deyince cariye:

— Senin ihtiyacını karşılamak, efendimi uyandırmaktan daha kolay, dedi ve ona içinde üç yüz altun bulunan bir kese getirip verdi.

Kays, uykudan uyanıp mes'eleyi öğrenince o kadar sevindi ki, derhal kapısına gelen adamı boş çevirmeyen cariyesini azad etti.

Üçüncü zat da, Arabe't-ül-Evsî'nin evine yöneldiğinde, kendisinin iki kölesinin koluna girmiş mescide gitmekte bulunduğunu gördü. Zira, müşârünileyh kördü ve ancak yola iki kişinin yardımıyla çıkabilirdi. Kendisine yaklaştı, selâm verdi:

— Yardım ve himmetine muhtacım, dedi.

Arabe, derinden bir ah çekti:

— Eyvah bize, eyvah, diye inledi. Sana verebilecek bir dirhemim dahi kalmadı. Ama, şu iki köleyi sana hibe ettim, al götür, dedi.

Üçüncü zat; her ne kadar:

— Onlar senin hem gözlerin, hem de dayanakların.. Sana, benden çok lâzım vallahi almam, dediyse de Arabe:

— Eğer sen almazsan, ikisi de hür olsun, mukabelesinde bulundu ve kölelerin kollarından çıkararak başını duvarlara çarpa çarpa evine döndü.

Hikâyenin arkasını anlatmayacağım ve bu üç zattan hangisinin daha iyiliksever ve ihsan sahibi olduklarını aziz okuyucularımın takdirlerine bırakacağım.

İşte, ihsan budur. İyi olmak, iyiliksever olmak budur. Allah azim-üş-şân sana ve bana ahlâkını ve amellerini böylesine güzelleştirme kabiliyet ve istidadı bahş ve ihsan buyursun.

H İ K Â Y E

İbrahim Edhem (kuddise sirruh) hazretleri fakir bir berbere traş olmuştu. Berberin haline acıdı ve içinde beşyüz altun bulunan bir keseyi kendisine verdi. Berber, teşekkür ederek aldığı altun dolu keseyi tezgâhın üstüne koydu ve işine devam etti. Tam bu sırada, berber dükkânına kılık kıyafeti perişan, avurtları çökmüş, yaşlı ve hastalıklı bir fakir girdi ve:

— Allah rızası için bana bir yardımda bulununuz, diye inledi.

Berber, içindekileri açıp bakmağa bile lüzum görmeden, beşyüz altun dolu keseyi o fakire uzattı ve sanki hiçbir şey olmamış gibi sükûnet içinde işine gücüne devam etti. Berberin, altunlara ilgi ve itibar göstermediğini gören İbrahim Edhem hazretleri:

— Ben, hayatımda bu berberden daha cömert bir insan görmedim, buyurmuşlardır.

Görülüyor ki, gerçek mü'minler kendileri fakir, muhtaç ve hatta aç iken, kendilerine bahş ve ihsan buyurulan ni'metleri, Allah yoluna ve Allah rızasıçün düşünmeden, eli titremeden daha muhtaç olanlara verirler. Bütün dinlerde, önce can ve sonra cânan geldiği halde, islâm dininde aşkullah, muhabbetullah ve muhabbet-i Resûlullah herşeye galip geldiğinden ve Müslümanlar en iyi boya olan Sıbgatullah ile boyanmış olduklarından, önce cânan ve sonra cân, derler. Babalarımız, atalarımız, dedelerimiz işte bu zihniyetle herşeyden önce cânan için çalışıp, kan ve ter döktüklerinden, bu cennet vatanında rahat rahat oturabiliyoruz. Evet, onlar canlarını feda ettiler ve cânanı buldular. Zira, canı feda edenler cânanı bulurlar, cânanı bulanlar da cinâna (Cennetlere) dahil olurlar ve Rahman'ı bulurlar, Rahman'ı bulan da insan olur.

HİKÂYE

Abbasî halifelerinden Harun-Reşid, eşi Zübeyde hatuna elmas, zümrüt ve yakutlarla kapağı süslenmiş mürassâ ve çok büyük maddî değeri olan bir Kur'an-ı kerim hediye etmişti. O cennet hatunu Zübeyde, baha biçilmeyecek kadar maddî kıymeti olan mushaf-ı şerifi, büyük bir zevk ve şevk ile almış, Hak kelâmına tâ'zimen öpüp başına koyduktan sonra bir sahifesini çevirip bakmıştı. O mübarek sahifede: (Sevdiğinizi vermedikçe, sevdiğinize nail olamazsınız..) me'âlindeki âyet-i kerimeyi okuyunca da, hiç tereddüt etmeden:

— Sevdiğim Rabbimin rızasına, ancak sevdiğimi vermekle nail olabileceğime göre, al bu Kur'an-ı azimi sana hediye ettim, diyerek onu kölelerinden birisine ihsan etmiş ve üstelik o kölesini azat eylemişti.

Ey ehl-i iyman:

Haramla helâli ayırmak, haramdan kaçmak, helâle koşmak, ateşten korunmak, Allahu teâlâ'ya ibadet ve tâ'at, Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme ittiba ve muhabbet, nefis ile mücadele, şeytan ile mukatele, kulluk ve insanlık görevimizdir. Dünya hayatında, mü'minlerin çektikleri sıkıntı ve cefa da, kâfirlerin ve zâlimlerin sürdükleri zevk ve sefa da bir rü'yâdan başka bir şey değildir.

**Dilerim ki, fâni dünyada kimse;
Ömrünü mihnetle telef etmesin,
Fakat kâmil insan olmak isterse,
Elem çektiğine esef etmesin!..**

Mü'minlerin önderi ve rehberi Hz. Muhammed Mustafa sallallahu teâlâ aleyhi ve sellem efendimizdir. Kâfirlerin önderi ve rehberi ise İblis aleyh-il-lâ'nedir.

Mü'minlerin önderi, ehl-i iymanı ebedî saadet ve selâmete, cennet ve cemale götürüyor ve götürecektir. Kâfirlerin önderi de onları pek yakın bir zamanda ebedî felâkete ve nâr-ı cahiyme iletacaktır.

Sana yakışan sıfatlar şunlardır:

Hak, sevgi, tâ'at, sabır, kanaat, adalet, ihsan ve mürüvet..

Kâfirlere yakışan da küfür, inat, zulüm, cevr-ü cefa, tamah, buğz, hıyanet ve kindir.

Mü'min olan, Allahu teâlâ'nın sevmediği, Resûl-ü zişânın yerdiği bu çirkin sıfatlara özenmemelidir. Çünkü, bunlar küfür ve zulmet yoludur, küfrün ve zulmün sonu da nedamettir, hasrettir, hüsrandır, cehennemdir ve ebedî azap ve ızdıraptır.

O halde, âşıklara ve sadıklara düşen vazifeleri sakın ihmal etme! İyman, ibadet ve tâ'at, ihlâs, ihsan ve kanaat umdelerinden ayrılma! Çalışkan ol, özü ve sözü doğru ol, alçak gönüllü ol, eli açık ol, Allahu teâlâ'ya kul ol.. Kul için, Allahu teâlâ'ya kulluktan daha yüce ve daha şerefli bir rütbe ve makam yoktur. Zerre miktarı bile olsa, hayra ve iyiliğe koş.. Zerre kadar dahi olsa, şerden ve kötülüklerden kaç.. Hayır işleyen hayrı, şer işleyen şerri bulacaktır. Mü'minlerin ve müttekilerin âkibetleri daima hayır ve hayırlı olur. Kâfirlerin ve zâlimlerin âkibetleri de, mutlâka hüsrân ve ziyan olacaktır.

Yâ Rab!

Bizleri, ihsandan ve muhsin kullarından ayırma.. İymanımızla biliriz ki, sen senden korkanlarla, sabredenlerle ve muhsinlerle berabersin, ahlâk ve amellerimizi güzelleştir, bizleri sevdiğin kulların zümresine yetiştir, cennet ve cemaline eriştir, âşıklar, salihler, âbidlerle birleştir.

Sübhane Rabbike Rabbil izzeti ammâ yasifûn ve selâmün alel-mürseliyn vel-hamdü lillahi Rabbil-âlemiyn EL-FÂTİHA.

ENVÂR - ÜL - KULÛB (Kalblerin Nurları)

DERS: 6

M Ü N D E R E C A T :

Bakara sûre-i celilesinin 152. âyet-i kerimesinin tefsiri - Zikir ne demektir - Zikir ve tevhidin kıymet, ehemmiyet ve fazileti - Şükrün neveleri nelerdir - Eba-Zer-i Gıfarî hazretlerinin rivayet buyurdıkları bir Hadis-i şerifin tahlili - Kıyamette, herkesten önce şefaati Resûlullah'a kimler mazhar olacaktır - Musa aleyhisselâma talim ve telkin buyurulan tevhidin değeri - Bir gayr-i müslimin fâsık Müslümanlara verdiği ders - Yabancı milletlerden kızlarla evlenen Müslüman Türklerin durumları - Bu gibilere haklı bir sitem ve öğütler - Yeniçeri ile eskici yahudinin macerası - Yabancı diyarlarda yaşayan ırkdaşlarımızın acıklı durumları - İslâm tevhid dinidir - Sünnet oluvermek ve bir Müslüman adı almakla Müslüman olduğunu zannedenler aldanyorlar - Kitap ehli olanlarla kâfirler arasındaki fark - Tekvâ, iman ve tevhidin mânâları - Tevhid lâfz-ı şerifinin tahlili - Tevhid kaç türlü olur - Resûlü zîşana itaatın Allahı teâlâ'ya itaat olduğu - Ebül-Leys-i Semerkandi hazretlerinin bir irşadları - Şeyh Ebül-Hafz hazretlerinden rivayet olunan bir yahudi gencinin son nefeste iymana gelmesi hikâyesi - Her türlü ibadet ve tâ'atte olduğu gibi tevhidde de ihlâsın lüzumu ve ehemmiyeti - Hak velilerinin mâ'ruz kaldıkları haller ve sebepleri - Celâl ve cemal sıfatlarının tecellisi - Fatih Sultan Mehmed hanın İstanbul'u fethettikten sonra yaptığı toplantıda konuşulanlar - İbrahim Vasıtî hazretlerinin Arafat'ta topladığı yedi taş - Bir milletin bekası ancak tevhid iledir..

Sallû alâ seyyidinâ Muhammed
Sallû alâ mürşidinâ Muhammed
Sallû alâ envâr-ı kulûbinâ Muhammed
Sallû alâ sefi-i zünûbinâ Muhammed

El-evvelü Allah.. El-âhirü Allah.. Ez-zâhirü Allah.. El-bâtınü Allah.. Hayrihi ve şerrihi min'Allah.. Men kâne fi kalbihi Allah.. Fe-mu'inuhu ve nâsıruhu fid-dâreyni Allah..

Rabbışrahli sadri ve yessir li emri vahlül ukdeten min lisani yefkahu kavli ve ufevvidû emri ilâllah vallahu basiyrün bil-ibâd..

فَاذْكُرُونِي اَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ

E'üzü billahi min-eş-şeytan-ir-raciyim

Bismillah-ir-Rahman-ir-Rahiyim

Fezkürünîy ezkürküm veşkürüliyy ve lâ tekfürün...

El-Bakara.152

Meal-i münifi: Siz, beni tâ'atle anın ki; ben de sizi sevapla anayım. Siz beni ni'met ve bolluk içinde anın ki, ben de sizi şiddet ve belâda anayım. Ve bana tâ'atle şükredin, mâ'siyetle küfranda bulunmayın.

Yerleri ve gökleri yaratan, görünen ve görünmeyen, bilinen ve bilinmeyen âlemleri yoktan var ederek donatan, insanı bir damla sudan halkedip ona ruh bahş ve ihsan buyuran ve insanın **HALİFE'TULLAH** olduğunu beyan ve ilân suretiyle cümle mahlûkatına duyuran Allahu teâlâ ve tekaddes hazretleri, yukarıda me'âlen açıkladığımız bu âyet-i kerimesinde:

FEZKÜRÜNİY = Beni zikredin, beni anın ve unutmayın, beni bir ân bile olsun hatırlamaktan çıkarmayın. Bütün kötülüklerin başı, beni unutmaktır. Bütün iyiliklerin ve güzelliklerin sebebi ve vesilesi de beni anmak ve hatırlamaktır. Felâh, beni anmaktadır. Saadet ve selâmet, beni zikretmektedir. Düş-

manlarınızla karşılaştığınızda, beni zikredin ve bu zikrinizde sabır ve sebat eyleyin ki, felâha, saadet ve selâmete erişesiniz. Rabbini zikretmeyenlerden, onu unutanlardan olmayın. Zira, onların Allahu teâlâ'yı unutmaları sonucu olarak, Mevlâyı müte'al de onlara kendi nefislerini unutturmuştur. Dünyada ve âhirette kendilerine yarayan ve yarayacak olan şeylerin hepsini unutturmuştur. Bu sebeple, onlar haklarındaki hayır ile şerri farkedemez olmuşlardır. Hak ile bâtılı seçip ayırtedemeyen fâsiklerin en büyük günahları, Haktan gafil olmalarıdır. Şu halde, Rabbini unutma ki, fâsiklerden olma-
yasın. Allahu teâlâ'yı zikret ki, Allahu azim-üş-şân da seni zikretsin.

Evet; âlemlerin Rabbi böyle buyuruyor ve biz âciz kullarına lûtuflarını ve merhametini böylece duyuruyor. Siz, beni tâ'atle anın ki, ben de sizi yardımlarımla anayım. Siz, beni ibadetle anın ki, ben de sizi af ve mağfiretimle anayım. Celâlimden korkarak beni anın ki, ben de sizi dünyada ve âhirette korkutmayayım. Beni, muhabbet ve teslimiyetle anın ki, ben de sizi seveyim ve selâmete ileteyim. İsmim dilinizde, sevgim daima gönlünüzde bulunsun. Zikrim dilinizde ve korkum gönlünüzde bulunsun ki, kalplerinize tecelli edeyim. Beni ayakta anınız ki, bütün insanların kabirlerinden kalkarak ayaklandıkları gün ben de sizi anayım. Beni, oturduğunuz yerde anınız ki, kıyamet gününün şiddet ve dehşeti içinde bütün insanlar, hattâ peygamberler korkularından diz üstü düştüklerinde ben de sizi anayım. Beni, yattığınız yerde anınız ki, kabirlerinizde sağ yanınıza yatırıldığınız zaman ben de sizi anayım ve kabrin vahşetinden kurtarayım.

Dersimizin burasında, küçük bir açıklama yapalım:

İnsanlar dünya hayatında üç hal üzere bulunurlar. Ya ayakta durur, ya oturur veya yatarlar. Allahu teâlâ, işte bu üç hali de ayrı ayrı işaret buyurarak, hangi hal ve şartlar içerisinde bulunursak bulunalım, zât-ı ülûhiyyetini unutmamızı ve her hal-ü kârda kendisini anmamızı irade eylemektedir.

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ

Elleziyne yezkürunallâhe kıyâmen ve ku'uden ve ald cünübihim...

Meal-i münifi: Onlar, o kâmil akıl sahipleri ki, ayakta iken, otururken ve yanları üstünde yatarken, hep Allahu teâlâ'yı zikrederler.

Ey âşık-ı sadık:

Refah ve saadet günlerinde, daima Rabbini zikret ki, belâ, şiddet, musibet ve felâket günlerinde de Allahu azim-üş-şân seni zikretsün.. Keyfiyet ve mahiyeti ne olursa olsun, herhangi bir işe başlarken Allahu teâlâ'yı zikret ki, o işin sonu hayırlı ve verimli olsun.. Hakkı zikretmeksizin başlanılan her iş **EBTER** olur, kurur. Her nefes alış verişinde Rabbini an ki, zikr-i daim üzere bulunabilesin. Şu gerçeği sakın unutma! Bütün mahlûkat ve mevcudat, bütün cemadat ve nebatat, görünen veya görünmeyen, bilinen veya bilinmeyen felekiyyat, bütün hayvanat Allahu teâlâ'yı zikrederler:

وَأَزْمِنُ شَيْءٍ إِلَّا أَسْبِحُ بِحَمْدِهِ. وَلَكِنْ لَا أَقْفَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ

Ve in min şey'in illâ yüsebbihu bi-hamidihi ve lâkin lâ teşkahûne tesbiyhahüm...

El-Isrâ : 44

Meal-i münifi: Allahu teâlâ'nın yarattıklarından hiçbir şey yoktur ki, onu hamd ile tesbih etmesin. Lâkin, siz onların tesbihlerini anlayamazsınız.

âyet-i kerimesi, bunun delili ve şahididir. Buna şaşmayınız! Gök kubbedeki ay, güneş ve bütün yıldızlar da Allahu teâlâ'yı zikreder ve ona secde eylerler. Ancak, onların zikri ve secdesi de elbette kendilerine mahsustur. Binaenaleyh, onların tesbih ve tahmidlerini de tabiatıyla biz anlayamayız. Ancak, ârifler ve ilimde rûsuh peyda edenler, Allahu teâlâ'nın kendilerine lûtf-u mahsus olmak üzere bildirdiği ve anlattığı kadar anlayabilirler.

Arşta, ferşte, yerde ve gökte ne varsa hepsi Allahu azim-üş-şânı zikreder, tesbih ve tahmidde bulunur. Yalnız, kâfirler kendi vücutlarının Allahu teâlâ'yı zikrettiğinden gafil olurlar. Oysa, bunların vücutları da Hakkı zikreyler. Cenab-ı Hak, bizleri bu gafiller zümresinden irak bulundursun. Öyle ise, Allahu teâlâ'yı zikret ki, zikrolunasın.. Rabbini şükriyle zikret ki, sana bahş ve ihsan buyurduğu ni'metlerini ziyade kılsın.

Sana şükürün nevilerini de sayayım ki, hakkıyla şükredebilesin:

Vücudun şükürü; Rabbine kıyam, rükû ve secde etmekle olur.

Sana konuşmak için bahş ve ihsan buyurulan dilin şükürü de, Rabbini zikrile olur.

Sana bahş ve ihsan buyurulan ağzın şükürü, helâl yemekle olur.

Sana bahş ve ihsan buyurulan gözlerin şükürü, ibretle bakmak ve baktığından ibret almakla olur.

Sana bahş ve ihsan buyurulan kulağın şükürü, Hakka kulak vermek ve hak kelâmı dinlemekle olur.

Sana bahş ve ihsan buyurulan kafanın şükürü, tefekkür etmekle olur.

Sana bahş ve ihsan buyurulan kuvvetin şükürü, o kuvveti Hak yoluna sarfetmekle olur.

Sana bahş ve ihsan buyurulan güzelliğın şükürü, ırz ve iffetini, namus ve ismetini muhafaza etmekle olur.

Sana bahş ve ihsan buyurulan kalbin şükürü, Haktan korkmakla olur.

Sana bahş ve ihsan buyurulan fuadın şükürü, Allahu teâlâ'ya muhabbet etmek, ondan gayrı ne varsa kalpten sürüp çıkarmakla olur. O kalbin merkezi ve mahreki olan fuadı aşkullah, muhabbetullah ve muhabbet-i Resûlullah, muhabbet-i evliyâ'ullah ile doldurmak ve süslemekle olur.

Sana bahş ve ihsan buyurulan ellerin şükürü, Hak için tutmak, Hak için vurmak, Hak için yazmak, Hak yolunda çalışmak ve halka hizmet etmekle olur.

Sana bahş ve ihsan buyurulan ayakların şükürü, Hak için Hakka yürümek ve sırat-ı müstakimde sabit-kadem olmakla mümkündür.

Sana bahş ve ihsan buyurulan makamın ve mevkiin şükürü, adalet üzere bulunmak ve hakkı korumakla olur.

Sana bahş ve ihsan buyurulan mal ve mülkün şükürü, fakir ve yoksullara, aç ve muhtaçlara yardım etmek, Allahu teâlâ'nın emrini yerine getirerek zekâtını ve sadakanı vermek, ihtiyacı olanlara ikrazda bulunmakla olur.

Her zaman ve her vesile ile söylüyor ve burada bir ke-re daha tekrar ediyorum: Sana bahş ve ihsan buyurulan bütün bu ni'metler, muvakkaten ve emaneten verilmiştir. Eğer, bunları bu dünya hayatında yerli yerince ve iyi kullanacak olursan, yani başka bir deyimle yukarıda saydığım şekilde şükürünü eda edersen, bütün bu ni'metler âhîret âleminde bir

daha geri alınmamak üzere ebediyyen sana bahş ve ihsan buyurulacaktır.

Hak korusun, küfran-ı ni'met eder, yani sana bahş ve ihsan buyurulan bu ni'metlerin şükrünü yerine getirmezsün, bu nankörlüğünün cezasını hem dünyada hem de âhirette mutlaka çekersün. Unutma ki, Allahu teâlâ'nın azap ve ikabı çok şiddetli ve dehşetlidir. Sana, hak ve hakikati düşünmek için bahş ve ihsan buyurulan kafana kibir ve gururu, ibret için verilen gözüne tamah ve hıyaneti, hakkı duymak için verilen kulaklarına bâtili dolduracak ve diğer uzuvlarını da bahş ve ihsan olunmalarındaki hikmetten gayri yerlerde kullanacak olursun, emin ol ki o kafayı ve gözü cehennem ateşiyle doldururlar. Sana verilen elleri, ayakları Hak rizasına aykırı yerlerde ve işlerde kullanacak olursun; bilmiş ol ki, o elleri ve kolları gün olur zebaniler kırarlar. Rabbine kıyam, rükû ve secde etmeyen vücudu mutlaka cehennem ateşinde yakarlar. Sana verilen mal ve mülkün, paranın pulun, altunun gümüşün zekâtını ödemez, sadaka vermez, açları ve muhtaçları sevindirmez, kısacası onları Allah yolunda sarfetmezsen, o altun ve gümüşleri cehennem ateşinde kızdırır kızdırırlar da, alnına, arkana ve yanına yapıştırarak dağlaya dağlaya hazinelerinin tadını ve azabını sana tattırırlar.

Aziz kardeşim:

Gafil olma!.. Allahu teâlâ'nın sana bahş ve ihsan buyurduğu bütün bu ni'metlerin şükrünü yerine getir. Ömür dediğin, bir gün gibi gelir geçer:

**Kısmetindir gezdiren yer yer seni,
Gafil olma, âkibet yer yer seni...**

Ömür günününün akşam güneşi batmadan, çenen kapanmadan Allahu teâlâ'yı zikreyle, ona her nefeste şükreyle.. İyman ve ibadette sabır ve sebat üzre daim ol, Rabbinden kulluk ve ibadet edebilecek kudret ve kuvvet niyaz et, onun rahmet ve inayetine tâlip, rizasına râgıp, cemaline âşık olmağa çalış ki, Allah azze ve celle ancak böyle olan kullarını sever ve onlarla birlikte olur.

Ey âşık-ı sadık!.. Ey Hak rizasına ve Hakka tâlip!..

Allahu azim-üş-şân, kullarına bir çok, ama sayılamayacak kadar çok ni'metler bahş ve ihsan buyurur. Ama, verdi-

ği bu ni'metlerin kıymetini bilmeyenlerden de bunları geri alır. Şu halde, dilinde Allahu teâlâ'nın zikri, kalbinde sevgisi eksik olmamalıdır ki, bahş ve ihsan buyurduğu ni'metlere şükrünü izhar edebilesin. Zikrin efdali **LÂ İLÂHE İLLALLAH**'tır. Daima zikret ve tevhidde daim ol.. Dilini tevhid ile, gönlünü sevgi, saygı ve korkuyla tezyin etmeğe çalış.. Unutma ki tevhid, yani **LÂ İLÂHE İLLALLAH** kelime-i tayyibesi cennetin anahtarı, nârın kilidi, arşın ve kürsînin direğidir. Makamı ise, âşık ve sadıkların yanık yüreğidir. Yüz dört kitabın özü, Hakkın en güzel sözü, devam edenlere görünür hakkın yüzü, cehennem ve azabını görmez tevhid edenlerin gözü, ölmez onların özü, daima Hak olur tevhid edenin sözü.. Hak didârından perdeyi kaldıran tevhiddir. Hak divanında kulu arındıran tevhiddir. Hakka vuslât sebebi tevhiddir. Cennet ve cemel talebi tevhiddir. Tevhid, gönülün pasını siler. Tevhid edenin dünya ve âhirette yüzü güler. Tevhid, kalbe ve yüze cilâ verir. Tevhid, güneşin karları erittiği gibi, günahları eritir. Tevhid, suç ve mâ'siyet lekelerini arıtır.

Eba-Zer-il Gıfarî radiyallahu anh-üm-ül-Bâri diyor ki:

Bir gün, Seyyid-i kâ'inat aleyhi ve âlihi ekmel-üt-tahiyyât efendimiz hazretlerine müracaatla dedim ki:

— Yâ Resûlallah! Bana öyle bir amel öğret ki, o amelle cennete yakın ve cehennemden uzak olayım.

Aleyh-is-salâtü ves-selâm efendimiz saadetle buyurdular:

— Yâ Eba-zer! Yanılır ve herhangi bir günah işleyecek olursan, hemen o günahının arkasından güzel ve hayırlı bir amel ile âmil ol ki, o güzel amelin daha önce işlediğin günahı defter-i â'malinden gidersin ve sildirsin..

Kendilerinden tekrar niyazda bulundum:

— Yâ Resûlallah! Malûm-u risaletpenâhileridir ki, zengin bir insan değilim. Hayır ve hasenât işleyecek imkânım maalesef yok, acaba **LÂ İLÂHE İLLALLAH** desem, bu mübarek kelimeleri söylemek güzel bir amel ve hasenât sayılır mı?

Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz buyurdular:

— Yâ Ebâ-zer! **LÂ İLÂHE İLLALLAH** demek elbet hasenâttır ve amellerin en efdali ve yücesidir.

Evet, hiç şaşmayınız ve şaşırmayınız. Tevhid, salih amellerin en efdali ve hayırlısıdır. Allahu azim-üş-şân, insanları ve cinleri ancak kendisine kulluk ve ibadet için halk buyurduğu-

nu düstur-u mükerremimiz olan Kur'an-ı azim-ül-bürhanında açıkça beyan ve ilân buyurmuştur.

Eba-Hureyre radiyallahu anh diyor ki:

Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz hazretlerinden sordum:

— Yâ Resûlallah! Yarın, kıyamet gününde en evvel şefaatinize kimler nail olacaklardır?

Efendimiz, saadetle buyurdular:

— Yâ Eba-Hureyre! Kıyamet günü, şefaatime nail olacakların başında hâlisen ve muhlisen söylemek, kalpleri ile tasdik ve dilleri ile ikrar eylemek şartıyla **LÂ İLÂHE İLLALLAH** diyecek olanlar gelir.

**Zikrile tevhide ererse gönül,
Mâ'rifetle bulur sadrin inşirah..**

Ey zikr-i Hakka tâlip olan ehl-i zikir:

Sakın sakın gafletle tevhid eyleme!.. Kalbinde onun sevgisi, dilinde onun ismiyle zikreyle ki, zikrin tadını duyasın, sırrullahâ eresin, Zât cennetine giresin.. Her işinde olduğu gibi, tevhidde de ihlâs üzere ol, hâlisen ve muhlisen tevhid eyle ki, yarın Resûl-ü Rabbil-âlemiyn aleyhi ve âlihi salâvatullahil-Mu'iyin efendimizin sancağı altında cem'olup, herkesten önce şfaat-i Resûl'e mazhar olasın, cennet ve cemali bulasın ve cennette ebediyen kalasın..

Aziz din kardeşlerim:

Beş dakika kadar, kitap okumayı bırakınız. Haydi, hep birlikte yüz bir tevhid edelim.

**Bal demekle tatlı olmaz çün dehân,
Yürü anı tatmağa sâ'yet heman..**

Rivayet olunur ki; Hz. Musa aleyhisselâm bir gün binbir kelâmda niyazda bulundu:

— Yâ Rab! Bana, yararı ve sevabı çok bir amel öğret ki, ondan faydalanayım.

Allahu teâlâ ve tekaddes hazretleri ferman buyurdu:

— Yâ Musa! **LÂ İLÂHE İLLALLAH** kelime-i tayyibesine devam et. Bu zikri dilinden eksik etme, sana kâfidir.

Hız. Musa aleyhisselâm yalvardı:

— Yâ Rab!.. Herşeyi işiten ve hakkıyla bilen ancak sensin. Ben, her zaman ve her yerde tevhid eder ve **LÂ İLÂHE İLLALLAH** derim. Bana, öyle bir amel öğret ki, onunla sana yakın olayım.

Hitab-ı izzet şeref-sadir oldu:

— Yâ Musa! **LÂ İLÂHE İLLALLAH** zikrinde daim ol. Çünkü, **LÂ İLÂHE İLLALLAH** kelime-i tayyibesiyile zikreylemek, kalpleri temizler ve arındırır, cilâlandırır, günahları eritir ve seyyi'atı hasenâta tebdil eder, dostu dosta yaklaştırır. Ey Kelim'im! Eğer, yedi kat gökleri ve yedi kat yerleri ilâhî terazimin bir kefesine, tevhidi de diğer kefesine koyup tartsaydım, tevhidim olan **LÂ İLÂHE İLLALLAH** daha ağır gelirdi.

Aziz din kardeşlerim ve Hak yoldaşlarım:

Tevhidin faziletleri saymakla ve yazmakla bitmez ve tükenmez. Bu hususta **İRŞÂD** ve **ZİYNET-ÜL-KULÛB** namındaki nâciz eserlerimde geniş bilgiler sunmuş ve tevhidin kıymet, ehemmiyet ve faziletini gücümün yettiği kadar arz ve izaha çalışmıştım. Allahu teâlâ, sana ve bana tevfikini refik eylesin ve son nefeste tevhid ile çene kapamayıcı cümlemize nasip buyursun. (Âmin ve bi-hürmeti seyyid-il-mürseliyn).

Enes ibn-i Malik radiyallahu anh rivayet etmişlerdir ki, Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz şöyle buyurmuşlardır:

— Tevhid eden kimseye, devam ettiği tevhid büyük faydalar ve menfaatler sağlar. Tevhid, tevhid edeni azaplardan ve belâlardan korur, üzerine yönelecek kazaları def'eder. Ancak, tevhidi hafife almamak şarttır. Zira, diliyle **LÂ İLÂHE İLLALLAH**'a devam ettiği halde, günah ve mâ'siyet sayılan işlere girişmek, tevhidi istihfaf etmek olur.

Konuyu biraz daha açıklayalım:

Günah ve isyan dehlizlerinde yürüyüp gezdiği halde, dilleriyle tevhid ederek gösteriş yapanlar ve halka kendilerini **DERVİŞ** ve **SOFİ** gibi göstermeğe çalışarak aldatanlar, tevhidi hem bizzat kendileri küçümsemiş olurlar, hem de diğer din sâliklerinin ve dar görüşlü kimselerin nazarlarında istihfaf ettirmiş bulunurlar. Netekim, aleyh-is-salâtü vesselâm efendimiz de, bu Hadis-i şeriflerinde geçen **İSTİHFÂF** kelimesini: (Kötü huylarını düzeltemeyenler, tevhidi istihfaf etmiş olurlar.) diye tarif buyurmuşlardır.

Demek oluyor ki, insan tevhid-i tam ile tevhid etmelidir. Mukaddes dinimize taş attıranlar, islâmı ve Müslümanı gayr-i müslimler yanında küçük düşürecek fi'il ve hareketlerde bulunanlar, ahlâklarını bir türlü düzeltemeyenler, her ne kadar tevhid etseler dahi, âkibetlerinden korkulur. Zira, Ev-

liyâ'ullah: (Taş atanlar bizden, taş attıranlar bizden değildir.) buyurmuşlardır.

Herhangi bir kabın içi gerçekten pis ise, üzerine (Bu kap temizdir.) diye asılan yaftaya kim inanır? Kaldı ki, yalancı dervişlerle, cahil sofuların din-i mübiyn-i islâma yaptıkları kötülükleri, islâm düşmanları dahi reva görmemiş ve yapmamıştır.

H İ K Â Y E

Fâsık Müslümanlar arasında oturan bir gayr-i müslime, o günahkâr kişiler:

— Neden islâma gelmiyor ve sen de Müslüman olmuyorsun? demişler.

O gayr-i müslim kendilerine şöyle cevap vermiş:

— Ben sizin dininizi tetkik ettim. Velilerinizin ve âlimlerinizin hayat hikâyelerini ve bir çok eserlerini okudum. Onlar gibi hâlis bir Müslüman ve temiz bir insan olamayacağımı anladım ve biliyorum. Siz, beni kendi halime bırakınız. Çünkü, sizin gibi Müslüman olmaksızın, bu halde kalmayı tercih ederim, demiş ve yaşayışları, davranışları, hal ve gidişleriyle kâfirden farklı olmadıkları halde, kendilerini insan ve Müslüman zanneden o günahkâr gafillere haksettikleri cevabı vermiştir. O zavallılar, gereken dersi almışlar mıdır dersiniz?

Son zamanlarda sık sık rastlıyoruz. Bir çok kimseler yabancı milletlerden kızlarla evlenmeğe özeniyorlar ve işin asıl hazin tarafı, kendileri hakkıyla ve lâyıkiyle islâm olmadıkları ve şahsen islâmı yaşamadıkları ve yaşatmadıkları halde, o zavallı kızcağızı Müslüman olmağa zorluyorlar. Bu gibilerin nazarında Müslüman olmak, ilkokul çağında iken başına sırmalı takkeler giyip sünnet olmaktan ve bir Müslüman adı taşımaktan ibarettir. Bunlar, ana ve babalarının ve hacı dedelerinin Müslüman olmaları sebebiyle, kendilerini de Müslüman sanıyor ve sayıyorlar. İslâmın gerçek yönünü bilemeyen o zavallı yabancı kız, aşkı uğruna sûreta Müslüman oluyor. Aslında, Müslümanlık diye kabullendiği dinsizlikten başka bir şey değildir. Çünkü, o kızcağız meselâ hristiyan dininde iken hiç olmazsa pazardan pazara kiliseye gider, kendi dini ve dilince ibadet ederdi. Yani, kendisine göre bir kilisesi, İsa'sı, Meryem'i, Allah'ı, panaya'sı, yortusu, paskalyası vardı. Oysa,

şeklen ve zâhiren Müslüman olunca, ne kilise ne cami, ne namaz ne niyaz, ne ibadet ne dua hiç ama hiçbir şeyi kalmıyor. Daha açıkçası, yalnız ismi değişiyor ve nüfus kütüğüne bir Müslüman adıyla kaydolunmasını sağlayan bir muamele ile islâm namına büsbütün dinsiz ve iymansız kalıyor. Bırak kendi haline biçareyi!.. Kendi dininde kalsın, ola ki günün birinde SANEM SANEM derken SAMED deyiverecek gerçek bir hidayete mazhar olur.

Yabancı ırk ve milletlerden ve başka dinlerden kızlarla evlenmeğe heves edenlere sesleniyorum:

Alacağın kadın, senin tarlandır. Kıyamete kadar zürriyetin oradan gelecektir. Tarlanın en verimlisini seç ve al... O tarlayı, cidden ve hakikaten islâm nuru ve islâm kültürü ile zenginleştir, sana hayırlı evlâtlar versin, evlâtlarına lâyük mü'mine bir anne olsun. Ama, herşeyden önce sen kâfir nefsini Müslüman etmeğe gayret et... Sen islâmı yaşamaz ve yaşatmazsan, eşin ve çocukların nasıl Müslüman olurlar? Nasıl hak ve hakikat yollarını bulurlar?

HİKÂYE

Vaktiyle, dinini hakkıyla ve lâyükıyla bilmeyen ve kendisini Müslüman zanneden cahil bir yeniçeri, bir ramazan günü nasıl olmuşsa oruç tutmuş. Ne var ki, oruç da başına vurmuş ve vakit geçirmek için yatmağa karar vermiş ve yatağına girmiş. Tam bu sırada, bir eskici yahudi mahalle aralarından:

— Eskiler alıyorum!.. âvazeleriyle geçmez mi?

Eskici deyince aklıma geldi, söylemeden geçemeyeceğim. Benim çocukluğumda mahalle aralarından eski toplayanların hepsi yahudilerdi. Oysa, şimdi bu işi Türk kardeşlerimiz yapıyorlar. Zira, azınlıklar yurdumuzda öylesine bir refaha erişmişlerdir ki, artık yahudiler bile eskicilik yapmaya tenezzül etmiyorlar. Onların çoğu, şimdi büyük birer fabrikatör ve iş adamı oluvermişlerdir. Halbuki, dış ülkelerde yaşayan ve çalışan Müslüman - Türkler çöpçülük ediyorlar. Bir Avrupa gezisinden dönüşte, Bulgaristan'dan geçerken başları beyaz örtülü nur yüzlü Türk kızlarının sokaklardan çöp topladıklarını gözlerimle gördüm. Gayr-i ihtiyarî yanlarına yaklaştım, vaktiyle serhat boylarında Türkün zafer destanlarını yazan bu şehit ve gazi torunlarıyla tanışıp konuşmak istedim.

— A be ağacığım sen Türk müsün? diye sordular. Türk ve Müslüman olduğumu söyledim ve kendilerine yanımda bulunan çukulatalardan ikram etmek istedim.

— Sen yere atıyormuş gibi yap, biz oradan alırız, dediler ve gizlemeğe muvaffak olamadıkları bir korku ve heyecanla yere bıraktığım çukulataları alıp sakladılar. Bizimle açıkça konuşmaktan bile çekinir bir halleri vardı. Türkiye'ye dönmekte bulunduğumuzu öğrenince boyunlarını büktüler ve lisan-ı hal ile:

— Bizi ne zaman alacak veya kurtaracaksınız? der gibi bir hal takındılar. Tam bu sırada, bir Bulgar yanımıza geldi ve onları azarlayarak yanımızdan uzaklaştırdı. Biz, ayrılırken o Bulgarın kendilerine hakaret edencesine bağırıp çağırdığına şahit olduk.

Yol boyu kendi kendime düşünüyorum ve mırıldanıyordum:

— Ey koca şanlı Türk! Ey, bir zamanlar dört kıt'aya hükmeden ve gittiği her yere hakkı, hakikati ve adaleti götüren asil millet! Seni bu hallere kimler düşürdü?

İçimden bu asil milleti bu hallere düşürenlere lânetler ve şanlı atalarımızın aziz ruhlarına Fatiha'lar okuyarak gözyaşlarımla oradan ayrıldığımı hâlâ içim sızlayarak hatırlarım. Bulgaristan'dan İstanbul'a dönünceye kadar, boğazıma bir şeyler düğümlenmiş ve âdeta bana nefes aldirmayan bir acı ve kırıklık hissetmişim.

İtiraf ederim ki, zâlimler elinde esir durumunda bulunan ırkdaşlarımı ve din kardeşlerimi hatırladıkça hâlâ gözyaşlarımı tutamam. İnanınız ki, bu satırları yazarken de yine ağlıyorum aziz okuyucularım. Gözünden yaş geliyorsa sen de ağla.. Elimiz ermiyor, gücümüz yetmiyor ve bize ancak ağlamak düşüyor.

Her ne hal ise, sözü yine uzattık: Evet, eskici yahudi mahalle aralarında avaz avaz haykırarak dolaşıyormuş:

— Eskiler alıyorum!..

Yeniçeri, onun bağırmasıyla uyanmış, saate uzanmış ve bakmış ki, akşama daha dört saat kadar vakit var. Oruç ve uyku başına vurmuş olacak ki, hışımla kapıya koşmuş ve kükremiş:

— Ulan çıfıt!.. Bir daha bu mahalleden geçersen seni bertirim, yıkıl karşımdan...

Eskici yahudi, hilkatı ve cibilliyeti iktizası aşağıdan almış:

— Bi daa yeçmem be ağam, baş ustune, diye gerdan kırıp savuşmuş.

Olacak bu ya; bizim yeniçeri ertesi gün bir ahabına gitmiş ve yine oruç başına vurunca, şöyle bir uzanmak için ev sahibinden ruhsat istemiş ve yatmış. Eskici yahudi, yeniçeriden gözdağı aldığı için gerçekten mahalleyi değiştirmiş ama, ne bilsin ki hasm-ı canı oradadır. Başlamış bağırmağa:

— Eskiler ahyorum!..

Yeniçeri, dehşetle irkilmış ve uyku sersemliğiyle kılıcını kaptığı gibi kapıya fırlamış ve eskici yahudinin yakasına yapışmış:

— Ben sana avaz avaz bağırır ve beni uyandırırın, seni gebertirim demedim miydi?

Yahudi, bu hiç beklenmedik karşılaşmadan şaşırılmış ve fitrî zekâsıyla yakasını kurtarabilmek için kendisini şöyle savunmuş:

— Kızma be ağam! Sen bana öbür mahalleden bir daha geçme dedin, ben de mahalleyi değiştirdim, buralara geldim. Ama senin burada olduğunu nereden bilebilirdim? Mademki böyledir, bir daha bu mahalleden de geçmem, geçersen ayaklarım kırılsın, gözlerim önüme aksın, gibi yeminlerle temin ve teskin etmeğe çalışmış. Fakat, uyku ve oruç başına vuran yeniçeri, bütün yalvarmalarına rağmen onu tartaklıyor ve hırpalıyormuş. Bir aralık, hırsını alamamış, bir vuruşta eskici yahudiyi yere düşürmüş ve kılıcını onun gırtlağına dayamış:

— Ben onu bunu bilmem, diye diretmiş. Şimdi Müslüman olacaksın!

Gırtlağında kılıcın keskinliğini hisseden eskici yahudi, işin şakaya gelir tarafı olmadığını anlamış ve hemen teslim olmuş:

— Peki be ağam, baş ustune, emret Müslüman olayım..

Yeniçeri, buna memnun olmuş:

— Hah söyle, demiş, şimdi tamam..

Yahudi yattığı yerden sormuş:

— Öyle ise Müslüman olmak için ne söyleyim?

Yeniçeri, kılıcını yahudinin gırtlağından çekmiş, bir süre ensesini kaşımış, düşünmüş, taşınmış ve sonunda:

— Vallahi Müslüman olmak için bir şey söylüyorlar ama, onu ben de bilmiyorum, demek zorunda kalmış.

Yahudi, bilmediğin bir şeye beni nasıl zorluyorsun, demek ister gibi yutkunmuş ama, korkudan bunu da yutmuş, çaresizlik içinde yüzüne bakıp dururken yeniçeri teklif etmiş:

— Haydi kalk, müftüye gidelim, demiş. O ne söyleneceğini bilir.

Bu hikâyemizi yadırgayanlar bulunabilir. Fakat, insaf ile düşünülecek olursa gerçek payı büyüktür. Çoğumuzun din konusunda bildiklerimiz, bu yeniçeriden üstün ve fazla değildir. İslâmın ve imanın şartlarını tam ve eksiksiz sayabilecek gençler ne yazıkki azınlıktadır. Ef'al-i mükellifiyi, edille-i şer'iyeyi bir yakınına sorun bakalım cevap alabilecek misiniz? Hattâ, namaza ve cemaate devam ettikleri halde abdestin ve namazın farzlarını, vâciplerini ve sünnetlerini tam ve eksiksiz söyleyebilecek kaç kişi çıkar?

Böyle Müslümanlık olmaz kardeşlerim! Bel kemiğinin zorlamasıyla, şehvanî arzularının baskısıyla elin kızını al, müftü efendinin karşısına götür, kelime-i şهادeti telkin ettir, kendisine bir de Müslüman ismi vererek siciline tescil ettir, ondan sonra ne cami ne mescit, ne namaz ne niyaz, ne gusül ne abdest, Müslüman mı Müslüman!... Ne olmuş, Mariya Mer-yem olmuş, nüfus kütüğüne de dini hanesine İSLÂM diye kaydolunmuş o kadar...

Efendiler!

Dinimiz, tevhid dinidir. İslâm dini, Allahu teâlâ'nın razı olduğu dindir. Yerlerin ve göklerin, görünen ve görünmeyen, bilinen ve bilinmeyen âlemlerin Rabbi ve mürebbisi indinde din olarak yalnız bu din vardır. İslâmdan gayri din arayan dinsiz kalır ve her kim islâmın haricinde bir dinle huzur-u ilâhiyye varırsa, din olarak kabul buyurulmaz. Hz. Musa aleyhisselâma verilen Tevrat'ın, Hz. Davud aleyhisselâma verilen Zebur'un, Hz. İsa aleyhisselâma verilen İncil'in, diğer yüz sahifenin özü ve özeti Kur'an-ı azim-ül-bürhandır. Biz Müslümanlar, Allahu azim-üş-şânı tevhid eder, onun varlığına ve birliğine immandan sonra onun meleklerine, inzal buyurduğu kitaplarına, peygamberlerine de inanırız. Resûl-ü zişân aleyhi ve âlihi salâvatullah-il Mennân efendimiz hazretlerinin, Allahu teâlâ tarafından gönderilen bütün peygamberlerin efdali ve sonuncusu, Kur'an-ı azim-üş-şânın da yine Allahu teâlâ tarafından gönderilen suhurların ve kitapların efdali ve sonuncusu olduğunu dilimizle ikrar, kalbimizle tasdik eder ve bu iman ve itikadımızı da yine Cenab-ı hakkın lûtfen ve merhameten yapılmasını irade ve ferman buyurduğu ibadet ve tâ'atlerimizle isbata çalışırız.

Âlemlere rahmet olarak gönderilen Nebiyyi âhir zaman, islâm dinini nübüvvet kabiliyeti ile yirmi üç yılda talim ve

telkin buyurmuşlardır. Küçücük bir ilm-i hal okumakla değil, on cilt tefsir okumakla dahi islâmı hakkıyla ve lâıyıkıyla öğrenemezsin. Meğer ki, Allahu teâlâ fazl-ü keremiyle hidayet eyleye...

Bir de kendi halimize bakalım: Biz islâmı, yalnız bir Müslüman adıyla ve bir de sünnet oluvermekle olup biter sanıyor ve çok aldanıyoruz. Amerikalı çavuş hastahaneye yatıp sünnet oldu muydu, bizim küçük hanımlar bunu en büyük islâm işareti sayıyorlar ve ne idüğü belirsizle evlenmekten haz duyuyorlar. Halbuki, bugün bir çok batı ülkelerinde sünnet olmak niyyeti ile değil de, temizlik için hastahaneye yatan ve sünnet olanlar çoğalmıştır ve çoğalacaktır. Fakat, iş bir mahrem uzuvdan bir parça et kesmekten ibaret değildir. Yabancı kız veya erkeklerle evlenecek Müslüman çocukları, evvelâ kendileri islâma dahil olmalıdırlar. Ondan sonra, o yabancı kız veya erkeği Müslüman yapmak kolaylaşır. Yoksa, ismen Müslüman kalacak olduktan sonra evvelce hangi dinde ise, onda kalmaları daha hayırlı olur.

Burada, bir uyarda bulunmayı faydalı görüyorum:

Bir Müslüman erkeğin, gayr-i müslim bir kızla evlenmesi islâm dininde yasaklanmamıştır. Müslüman erkek, herhangi bir hristiyan veya ehl-i kitabın kızını, dinini değiştirmeden de nikâhı altına alabilir.

Buna mukabil, bir Müslüman kızı bir gayr-i müslim ile evlenemez. Biraz yukarıda bilvesile işaret ettiğimiz gibi, çevrenin dedi-kodusundan çekinerek sünnet oluvermek ve bir Müslüman adı almakla o gayr-i müslim islâma girmiş olmaz. Şeref-i islâm ile müşerref olabilmesi için Allahu teâlâ'ya, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, kadere, hayır ve şerrin Allahu teâlâ tarafından olduğuna inanması, islâmın farzları olan namazı, orucu, zekâtı ve haccı yerine getirmesi, Kur'anın yap dediğini yapması, yapma dediğini yapmaması, Kur'an ahlâkı ile ahlâklanması, her bakımdan güvenilir kâmil bir insan ve Müslüman olması gerekir. Bunları yapamadıktan sonra, bir sünnetle, bir isim değişmekle Müslüman olunmaz. Unutmamalıdır ki, islâm dini yönünden bir ehl-i kitap, bir dinsizden üstündür. Zira, Kur'an-ı azim-ül-bürhanda kitap ehline (Yâ ehl-el-kitâb...) diye hitap buyurulmakta, dinsizlere ise (Kul yâ eyyühel-kâfirün..) diye hitap olunmaktadır. Kur'an-ı kerime ve islâm ahkâmına göre, ehl-i kitabın kızı alınır, buna mukabil islâm olmayınca ehl-i kitaba kız verilemez. Ehl-i kita-

bın, islâm şeriatine göre kestiği hayvan yenilir. Dinsizlerin ve putperestlerin ise ne kızları alınır, ne de kestikleri yenilir.

Müslüman - Türk erkeklerinden, gayr-i müslim veya ehl-i kitap kızı alanlarla, gayr-i müslim veya ehl-i kitap ile evlenmeğe özenen Müslüman - Türk kızlarının, evlenmek istedikleri kimselere din değiştirtmeleri Allah rızası için değil, belki hısım ve akrabalarının, konu komşularının, kendilerini tanıyanların dillerinden korktukları için olmaktadır. Hal böyle olunca da, o kız veya erkek islâm namına islâmdan, hatta dinden çıkarılmakta ve büsbütün ortada kalmaktadır.

Bilmem anlatabiliyor muyum? Çok tehlikeli ve sakıncalı bir yoldur bu yol.. Yazık oluyor gençlerimize, yazık oluyor emeklerimize.. Bana sorarsanız, yazık oluyor aşkı uğruna Müslüman olmağa zorlanan o gayr-i müslim ve ehl-i kitaba.. Samimi olalım, etrafımıza da samimi davranalım. İnsanları kandırmak kolaydır ve mümkündür. Eğer, bütün mes'ele:

— Falâncanın oğlu veya filâncanın kızı, bir gayr-i müslim ile evlenmiş ama, nikâhtan önce onu sünnet olmağa ve islâm adı almağa zorlamış, dedirtmekten ibaretse iyi bilmelidir ki, yerlerin ve göklerin hâlikini kandırmağa ve aldatmağa imkân ve ihtimal yoktur.

Bu sözlerime kızacak ve alınacaklar olabilir. Fakat, insaf ile düşünülecek olursa, doğru söylediğim anlaşılacak ve beni yalanlamağa kalkışanlar da hak ve hakikati açıkladığımı teslim ve tasdik edeceklerdir.

**Fenâ diye geldi, dehre gelenler;
Bu sözünden hisse alsın alanlar,
Mecnun gibi özün bunda bulanlar,
Mevlâ'sını arar, Leylâ'yı neyler?
Aslâ zahmet vermez kendine âkil,
Elbette bellidir sohbetinde kâmil,
Mânâ ne olduğunu bilmeyen cahil,
Faydasız kuru dâvayı neyler?**

Allahu teâlâ'nın bizlere ikramı ve en yüce ihsanı olan islâm dini, el-hamdü lillah bizim dinimizdir. Bu din-i mübiyni, Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz hazretleri, yirmi üç yılda tebliğ buyurmuşlar, ashap ve ensarı nübüvet kuvvetiyle bu uzun sürede yetiştirmişlerdir. Bu gerçeği gözönünde bulundurursan, kaç yılda yetişebileceğini kendin

düşün.. Dinini, hakkıyla ve lâyıkiyle öğrenmek farzdır. Allahu teâlâ'nın inayet ve hidayeti ile tam yirmi üç yılda tebliğ ve telkin olunabilen bu dini, gösteriş için sünnet olmakla veya (Herkes ne der?) kaygusuyla alacağın kıza bir islâm adı vermekle ne öğrenebilir, ne de öğretebilirsin. Çalış, öğrenmeğe gayret et ki, sana da inayet ve hidayet erişsin ve dininin ne olduğu ne olmadığı sana da çok kısa bir süre içinde öğretilsin. Öğrenmenin sırrı ve başı Allah korkusudur, tekvadır:

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ

Vetteküllah ve yu'allimükümullah...

El-Bakara : 282

Meal-i münifi: Allahu teâlâ'nın emirlerine ve nehiyelerine aykırı hareketten sakınır, ondan hakkıyla korkarsanız, Allahu teâlâ da size bilmediklerinizi öğretir.

Tekva'nın başı iymandır. İymanın başı tevhiddir. Tevhidin lâfzı da **LA İLAHE İLLALLAH**'tır. Mânâsı, evvelâ tahliye ve sonra tahliye'dir. Eski harfleri bilmeyenler için açıklayalım: Birinci **TAHLİYE**, (**HI**) harfiyle ve ikinci **TAHLİYE** (**HA**) harfiyle yazılır ve mânâları da elbette değişiktir. Birinci **TAHLİYE**, boşaltmak, temizlemek anlamına gelir. İkinci **TAHLİYE** ise tezyin etmek, süslemek, donatmak demektir. Yani, önce her türlü noksanlıklardan pâk ve münezzehe kılmak, sonra bütün kemal sıfatlarıyla süslemektir. Şu halde:

LA İLAHE derken, kulluk ve ibadete lâyık ve müstehak hak mâ'bud yoktur demek istiyor ve **İLLALLAH** deyince de, kulluk ve ibadete lâyık ve müstehak ancak Allahu azim-üş-şân vardır, ondan gayrı yoktur diye tasdik ediyoruz. Hak budur, hakikat budur. İyman etmeğe, kulluk ve ibadette bulunmağa lâyık ve müstehak yerlerin ve göklerin müstakillen sahibi ve mâliki, bütün mahlûkatın hâliki ancak Allahu zül-celâl vel-kemal hazretleridir. Bu kelime-i mübarekeyi tilâvetle, ağzını ve dilini şirkten temizlemiş olursun. Bu kelime-i mübarekeyi kalbinle inanır ve söylersen, işte o zaman kalbindeki küfrü ve taptığın bâtıl ilâhı dışarı atmış, kalbini tevhid nuruyla yıkar, iyman cilâsı ile cilâlar, muhabbet ateşiyle yanar, hakikat çerağı ile iyman meş'alesini yakarsın ki, Hak düşmanları ve şey-

tanlar ne kadar üfleseler de bu iman meş'alesini aslâ söndüremezler. Bil'akis, onlar üfürdükçe onun nuru ve şevki artar ve o Hak düşmanlarıyla şeytanları yakar ve kül eder. Böylesine bir iman meş'alesi giren kalplerde zulmet ve karanlık kalmaz. Şeytan aleyh-il-lâ'ne artık orada barınamaz. O iman, o aşkullah, muhabbetullah ve muhabbet-i Resûlullah, İblis'in o kalbe girmesine daima engel olur. Zaten, şeytan iman ve islâmı sevmez. Aşk-ı ilâhîden ve muhabbet-i Resûlden nefret eder. (Gel otur!) denilse de, artık orada duramaz ve kaçır gider. İblis, firara yüz tutunca onun tayfası ve ordusu da onun peşinden giderler. Kibir, u'cub, riyâ, hased, gazap, şehvet, makam hırsı, mal ve mülk toplama özlemi onun tayfaları ve ordusunun kumandanlarıdır. Şeytan, insanoglunu bu ordularıyla yenmiş ve perişan etmiştir. Başkumandan olan şeytan gince, haliyle diğer kumandanları ve orduları da birer birer def'olur giderler. Artık, kalp tevhid sayesinde arınmış ve paklanmış, tevhid ile imanın şu'uruna ve islâmın süruruna ermiştir. İşte, o kalp artık **BEYTULLAH**'tır. **LÂ İLÂHE İLLALLAH**, o kalbe saltanat tahtını kurar ve o kalp saltanat-ı ilâhiyyenin makarrı ve makamı olur. O kalbin sahibi de **HALİFE-İ HAK** olmağa hak kazanır.

Tevhid, yalnız dille olursa ağzı ve dili şirk ve küfürden temizler. O sebeple, ağızdan tevhid edenlere Müslüman kızı verirler. O kimseyi Müslüman mezarlığına gömerler. Kendisine islâm muamelesi yaparlar. Bütün bu lûtuflar, yalnız ağızıyla yaptığı tevhidin bereketidir. Ancak, tevhibi kalbiyle yapmadığından münafıktır. Yalnız ağzı ile tevhid ettiğinden dünyada islâm muamelesi görür ve bir bakıma rahat ederse de, kalbi hâlâ küfürle dolu olduğundan, kalp rahatlığına erişememiştir. Yukarıda da söylediğimiz gibi hâlâ münafıktır. Daima kalbi daralır, sıkılır ve feraha eremez.

İnsanın dışı dünyaya ve içi de âhirete remzolduğundan, bu kabil münafıklar da yalnız ağızlarıyla tevhid ettikleri için dünyada kendisine islâm muamelesi yapılır ama içi küfürle dolu olduğundan âhirette içi dışına çıkar ve elim bir azaba müstehak olur. Hattâ, böyleleri cehennem en alt katında hapsolunurlar.

Buraya kadar anlattıklarımızı şöyle bir özetleyelim:

1. Ağızla tevhid **LÂ İLÂHE İLLALLAH** lâfz-ı şerifidir.
2. Kalple tevhid, bu lâfz-ı şerifin mâna ve medlûlünü tasdikdir.

3. Ef'al ile tevhid, mü'minlerin birleşmeleridir.

Tevhid-i şerifi, kalple tasdik eder ve fakat dili ile söylemezse, aslında islâm olduğu halde, kendisine kâfir muamelesi yapılır.

Tevhid-i şerifi, ağzı ile söyler ve fakat kalbiyle tasdik etmezse o kimse münafıktır.

Tevhid-i şerifi, ağzı ile söylemediği gibi, kalbiyle de tasdik etmeyen de kâfirdir.

Tevhid-i şerifi, ağzıyla söyleyip, kalbiyle de tasdik eden Müslümandır.

Tevhid-i şerifi, ağzıyla söyleyip kalbiyle de tasdik eden ve kalbinde yaktığı tevhid nurunu hergün biraz daha artıran ve o kalpte Allahu teâlâ'dan gayrı ne varsa hepsini çıkararak hem Müslüman hem mü'mindir.

Tevhid-i şerifi, ağzıyla söyleyip kalbiyle de tasdik eden, kalbini mâ'sivâdan temizleyen ve iman nuruyla nurlandıran, aşk ateşini yandıran, Hakkı kendisine kendisinden yakın bulan ve aşk-i habibe lâyük olan zevata da ehl-i ihsan derler. Âşık-ı billah, ârif-i billah, vâsıl-ı ilallah derler. Bend-i Hak, Allah'ın kulu, Allah'ın dostu, Allah'ın halili, Hakkın velisi derler.

Durma ey âşık kardeş durma! Duracak zaman değil.. Dilin tevhid etsin, gönül gözün didâr görsün.. Baş gözünle didâr görmek mümkün ve mutasavver değildir. Meğer, Allah azze ve celle didârını kendi göstere.. Kalbindeki iblisi kov, kalbin nur ve sürûr dolsun, sefa bulsun, âşık-ı sadık olsun.. Gözlerinde Hak için yaş, kalbinde Hakkın aşk ateşi bulunsun, ağzın tevhidde ve gönlün tevhid ettiğinin muhabbetinde olsun ki, tevhidin yedi kat göklerden ve yedi kat yerlerden Hak mi-zanında daha ağır gelsin..

Kelime-i tevhid, 24 harften ibarettir. Günde bir tevhid eden, 24 saatini ibadetle geçirmiş gibi olur. Bütün Enbiyâ ve Evliyâ tevhid okumuşlardır. Sen de tevhid okuyorsun ve okuduğun tevhid kelime ve harf bakımından, Enbiyâ ve Evliyâ'nın okudukları tevhidin aynıdır. Fakat mâna, ağız ve hal bakımından senin ve benim okuduğumuz tevhid ile, Enbiyâ ve Evliyâ'nın okudukları tevhid arasında dağlar kadar fark vardır. Her tevhid ettiğin, yani her **LÂ İLÂHE İLLALLAH** dediğin zaman hatırına **MUHAMMED RESÛLÜLLAH**'ı da getir. Mümkünse **LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMEDÛN RESÛLÜLLAH** demeyi ihmal etme! **MUHAMMED RESÛLÜLLAH**'ı söylemezsen, **LÂ İLÂHE İLLALLAH** dediğin zaman

MUHAMMED RESÛLÛLLAH'ı hatırla ki, tevhidin tam olsun. Allahu teâlâ, Nebi'lerini anmadan ve hatırlamadan yapılan tevhidi reddeder. Misal ve isbat mı istiyorsun? Hemen söyleyim: Şeytanın rahmet-i ilâhiyyeden koğulmasına sebep:

— Ben, yalnız Allahu azim-üş-şân'a ibadet ederim. Âdem'e secdeyi kabul etmem! demesi, yani nübüvvet makamını tanımaması ve inkâr etmesi değil midir?

Resûl-ü zişâna iyman ve itaat edilmeden Allahu teâlâ'ya iyman ve itaatın reddolunacağına, şu âyet-i kerime delâlet ve işaret etmektedir:

مَنْ يَطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ اطَّاعَ اللَّهَ

Men yuti-ir-Resûle fekad etâ'Allah...

En-Nisâ : 80

Meal-i münifi: Kim, Allahu teâlâ'nın peygamberine itaat ederse, Allahu teâlâ'ya itaat etmiş olur.

Hal böyle olunca, tevhid ederken mutlâka Resûl-ü zişânı da zikretmek veya her tevhidde aleyhissalâtü ves-selâm efendimizi hatırlamak vâcib olmaktadır. Peygamberi zikretmeden tevhid kâfi gelseydi, İblis'in tevhidinin de şayan-ı kabul olması ve Hak kapısından koğulmaması gerekirdi.

Dilin zikirde, başın fikirde, kalbin ve kalıbın şükürde olsun.. Elin kârda, gönlün yârda, gözlerin lûtf-u ilâhiyye intizarda bulunsun.. Varlıkta, darlıkta, bollukta, yoklukta, azlıkta, çoklukta tevhide devam et.. Akşam, sabah, gece, gündüz deme her yerde ve her zaman Rabbini zikret.. Rabbini unutmama, ondan bir ân bile gafil olma.. Bilmiş ol ki, zikrin â'lâsı **LÂ İLÂHE İLLALLAH'**tir. Şartına riayet ederek yapacağın tevhid seni yüceltir, yükseltir. O şart da, tevhidini küçük düşürecek hal ve hareketlerden sakınman ve kaçınmandır. Evet, tevhid seni yüceltir, Hakka iletir, şekavetini saadete tebdil ve tahvil ettirir.. Şekaveti terket ki, tevhid sana bürak olsun, seni Hakka ulaştırsın, Sidre'yi geç, Ref-ref-i aşka bin ve Hakka vuslât eyle. Bu makam, Âdemoğluna verilmiştir. Cebrail aleyhisselâmın ve meleklerin makamları bu yol üzerinde sidre-i müntehâdır. Aşktan evvel gelen meyil ve muhabbet makamıdır. Sevgi, aşk, sır, hayret, vuslât makamı Hazret-i insana bahş ve ihsan buyurulmuştur:

**Mâverayı ins-ü cinni seyredip arşa çıkar,
Kim ki mi'râc eylediyse cezbe-i tevhid ile,
Ey Niyazi ârif-i billah gönülden selbeder,
On sekiz bin perdeyi bir lem'ayı tevhid ile..**

Ebül-Leysi Semerkandi hazretleri buyurmuşlardır ki:

— Kadın veya erkek her Müslümana tevhid etmek vaciptir. Tevhidi çok söylemeli, son sözlerinin **LÂ İLÂHE İLLALLAH** olmasını Cenab-ı Haktan niyaz eylemelidir. Aynı zamanda, mâ'siyet ve günahlardan ve Allahu teâlâ'ya lâyük olmayan fiil ve hareketlerden koruması için Hakka yalvarmalıdır. Bir çok kimseler, **LÂ İLÂHE İLLALLAH** dedikleri halde, kötü huylarından ve çirkin fiil ve hareketlerinden ötürü iymansız çene kapatmışlardır. (Allah'a sığınırız..)

Kötü ve çirkin fiil ve hareketler, günah ve mâ'siyetler, su-i itikad ve seyyi'atta ısrar —Allah korusun— iymanı selbeder. Şu halde, tevhid ehli suç ve günahlarına tövbe etmeli, bir daha aynı suç ve günahları işlememeğe azmetmeli ve ondan sonra tevhide devam eylemelidir, ki son nefeste kelime-i tevhid nasip olsun..

H İ K A Y E

Şeyh Ebül-Hafs hazretleri rivayet buyurmuşlardır ki:

Fahr-i kâ'inat aleyhi ve âlihi efdal-üt-tahiyât efendimizin, Medine-i münevvere'de genç ve yiğit bir oğlu bulunan Yahudi bir komşusu vardı. Bu genç, sabah akşam ashab-ı kirâmın aralarında dolaşır ve âdeta onlarla düşer kalkardı. Günlerden bir gün, o genç ve yiğit delikanlı görünmez oldu. Resûl-ü zişân, kendisini merak ederek âkibetinden haber almak istedi. Ağır hasta olduğunu ve yatağından çıkamadığını haber verdiler. Aleyh-is-salâtü ves-selâm efendimiz, ashab-ı kirâma:

— O gencin üzerimizde komşuluk hakkı vardır. Gidip ziyaret edelim ve hatırını soralım, buyurdular.

Filhakika, hep birlikte delikanlının evine gittiler ve hastayı ziyarete geldiklerini söyleyerek babasından izin istediler. Yaşlı yahudi, Resûl-ü müctebânın bu ziyaretinden son derece memnun olmuştu. Öyle ya, koskoca bir peygamber ashabı ile birlikte bir gayr-i müslim olmalarına rağmen hastalarını yoklamağa gelmişti. Bundan daha çok sevinilecek ne olabilirdi?

Oysa, kendi ırkdaşları ve dindaşları günlerdir kapısını açmamış, halini sormamış ve o müşkil günlerinde kendisini yoklamamışlardı. Bu ne fazilet, bu ne büyük insanlıktı.

Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz, yahudinin evine ve hastanın bulunduğu odaya girdikleri zaman, o gencin âdeta ölümle pençeleşir vaziyette bulunduğunu gördüler ve kendisine yaklaşarak hal ve hatırını sordular. Genç adam, bir ânda acılarını ve sancılarını unutuvermiş, birdenbire kendine gelmişti. Bu hali müşahede buyuran iki cihan serveri saadetle buyurdular:

— Gel şahadet eyle, Hakkın varlığını ve birliğini ikrar ile tevhid eyle!

Hasta genç, yatağında doğruldu. Gözlerini babasına dikti ve hal diliyle ona:

— Babacığım, bana bu mühim fırsatı kaçirtma! İzin ver şahadet edeyim, rahat ve huzura ereyim, tevhide, hak ve hakikate geleyim, der gibiydi.

Babası, büyük bir şefkat ve hassasiyetle cevap verdi:

— Oğlum! Eğer, istiyorsan sana aslâ mâni olmam. Resûl-ü zîşâna iyman et ve sana yapacağı telkinleri kabul ile tevhide dilinle söyle ve kalbinle de tasdik eyle, dedi.

Genç adam, birdenbire ferahlayıverdi. O âna kadar yüzü Yahudilerin kiblesi olan Kudüs'e dönüktü. Birden ve seri bir hareketle islâmın kiblesi olan Kâbe'tullaha yöneldi, can ve yürekten:

EŞHEDÜ EN LÂ İLÂHE İLLALLAH VE EŞHEDÜ ENNE MUHAMMEDÜN RESÛLÜLLAH

dedi ve bu kelime-i tayyibe-i mübarekeyi bitirir bitirmez de ruhunu Hakka teslim eyledi. Yani, Dâr-ı dünyadan dâr-ül-karara, dâr-ül-musibetten dâr-ı saadete kadem bastı.

Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz, o gencin techiz ve tekfinini der'uhte buyurdular, cenazesi yıkandı, kefenlendi, namazı kılındı ve islâm kabristanına götürülüp gömülmesi kararlaştırıldı. Gencin cenazesini takip buyururlarken, mübarek ayak parmaklarının ucuna basarak yürüyorlardı. Sebebini soran ashab-ı kirama, gökten o kadar çok melâ'ike inip cenazeye tâbi oldular ki, ayaklarımı basacak yer bulamıyorum, buyurdular. Ashab-ı kiram, bu kadar çok mele-

ğın bu gencin cenazesinde bulunması için acaba nasıl bir ameli olduğunu sorduklarında, Habib-i Kibriyâ efendimiz saadetle şöyle buyurdular:

— Kendisine son nefesinde hidayet ve iman nasiboldu ve son kelâmı da hâlisen muhlisen kelime-i tevhid oldu. Meleklerin tehacümünün sebebi budur.

Ey ehl-i tevhid:

Ey dilleriyle Allahu teâlâ'yı tevhid ve gönülleriyle Rabbil-âlemiyne iman eden, Allah celle celâlûhu ve zâde cemâlûhu hazretlerini zikreleyenler:

Ey Hakka âşık, Resûl-ü zişâna sadık, aşk-ı ilâhî ve aşk-ı Habib-i Kibriyâ ile gönülleri yanıklar!

Ömründe bir kez, hâlisen muhlisen **LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMMED RESÛLÜLLAH** diyen, bu makamlara ve bu yüksek derecelere ererse, ömrünü tevhid ile geçirenler, Allahu azim-üş-şânı daima zikir ve tesbih eden âşıkların ve sadıkların makamları ve dereceleri nedir? Bunu, sizlerin irfan ve iz'anınıza terk ediyorum.

Tam bir ihlâs ile tevhid edenlere iki cihanda korku ve üzüntü yoktur. Aşk kılıcını çekerek nefis mücahedesinde ihlâs ile ALLAH diyenler, dünya ve âhirette en yüce makamlara ve en yüksek derecelere ererler. Onlar, için ölüm korkusu, kabir kaygusu, sorgu-sual kuşkusu, mahşer tutkusu bahis konusu değildir. Aşk ve ihlâs ile tevhid edenler ölmezler, kara yere girmezler, korku ve üzüntü nedir bilmezler. Onlar daima diridirler, Rabbil-âlemiyin katında rızıklanırlar, fakat bizler bu kıt ve kısır aklımızla, yarım yamalak fikrimizle onların vasıl oldukları makamları ve dereceleri idrak edemeyiz.

İhlâs ile Allah diyenler mahrum kalmazlar.

İhlâs ile Allah diyenler mahzun olmazlar.

İhlâs ile Allah diyenler mahcup olmazlar.

İhlâs ile Allah diyenler mahkûm olmazlar.

Neden mi? Çünkü, ihlâs ile Allah diyenleri, Allahu teâlâ zikreder. Allah celle bir kulunu zikrederse, o kul elbette dünya ve âhirette mahrum kalmaz, mahzun olmaz, mahcup olmaz, mahkûm olmaz.

Gerçi öyledir ama, ihlâs ile Allah diyenlerden bir çoğunun âkibetlerinin sürgün, darağacı, hapis, tazyik ve mahrumiyet olduğunu ileri süreceklere de hemen cevap verelim:

Evet; öyledir ama Ehlullah bütün bunları Hakkın kendi-

lerine en büyük lûtuף ve ihsanı ve iltifatı olarak kabullenmişler ve bundan aslâ şikâyet etmemişlerdir. Onlar için CEMAL ne ise, CELÂL de odur. Onlar, celâlin ardından cemalin zuhurunu beklerler. Allahu teâlâ, **ZÛL-CELÂLİ VEL-İKRAM**'dır.

**Gelse celâlınden cefa,
Yahut cemalinden vefa,
Her ikisi cana sefa,
Nârın da hoş, nurun da hoş..**

diyebilenler için, sana ve bana cefa gibi görünen hususlar sefa olur.

Hak velileri, Hak dostları için sürgün **SIRRI MUHAMMEDI**'dir. Kâfirler, Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz hazretlerini Mekke-i mükerreme'den sürüp hicret buyurmasına sebep olmadılar mı? Ama, sonra ne oldu? Resûl-ü müctebâ, hicrete mecbur edildiği o mübarek ülkeye, Allahu teâlâ'nın avn-ü inayetiyle Fatih olarak girdi, Mekke-i mükerreme'yi fethederek muzaffer ordularının başında Beytullah'ı tavaf ederken celâlin ardından cemal geleceğini ilân ve ifham eylemiştir.

Hak velileri, Hak dostları hapsolunurlarsa, kendilerinde **SIRRI YUSUF** zuhura geldiğine inanırlar. Zira, Yusuf peygamber aleyhisselâm haksız olarak hapsolünmüş, yani celâl zuhura gelerek zindana girmişti. Ne var ki, bu celâlin ardından da yine cemal zuhura geldi ve hapisten çıkar çıkmaz Mısır'a sultan oldu.

Hak velileri, Hak dostları darağacında idam olunmalarını **SIRRI HÜSEYİN** kabul ederler. Kerbelâ faci'ası, zahirde büyük bir felâket ve musibet gibi görünürse de, hakikatte Hz. İmam-ı Hüseyin'in Hak katındaki derecâtının ve zâlimlere karşı gösterdiği cesaret, şecaat ve faziletinin bütün kâ'inata ilânı, bütün insanlık âlemine duyurulmasıdır.

Hz. İmam-ı Hüseyin radiyallahu anh, gördüğü bu zulümden ötürü kıyamete kadar ehl-i iymanın sevgi ve muhabbetine, salât ve selâmına mazhar olacak, âhirette ise onu sevenler ve evlâd-ı Fatıma't-üz-Zehra radiyallahu anhaya ağlayanlar Hazret-i Betül'un ve Haseneyn-i ahseneyn'in şefaatine nail olacaklardır. Ona, bu zulmü reva görenler de, dünya ve âhirette nefret ve husumete, azap ve ikaba müstahak bulunacaklardır.

Hak velileri, Hak dostları kendilerine reva görülen ezâ

ve cefayı, hatta yedikleri sopayı **SIRRI CIRCİS** kabul ederler. Kâfirler, Hazret-i Circis'e eza ve cefa etmişlerdir.

Bunun içindir ki, âşıklar sultanı Yunus Emre kudde sirruh, Hak velilerine ve Hak dostlarına tercüman olarak şöyle buyuruyor:

**Hoştur bana senden gelen,
Ya taze gül, yahut diken,
Ya hil'at-i yahut kefen,
Nârın da hoş, nurun da hoş..**

Bir kimse **CELÂL**'i de **CEMAL** gibi severek kabul etmezse, makam ve derecesi bakımından düşüktür. Hele, başına gelenleri halka anlatır, yani bir başka deyimle Hakkı halka şikâyete yeltenirse, avamdan biri olur. Şikâyet etmesi lâzım gelse de nâz-ü niyaz eylese, yine de bu şikâyeti kullara değil, bizzat Allahu teâlâ'ya etmesi, celâlınden cemaline sığınması gerekir. Başına ne türlü bir musibet gelirse gelsin, **İLLALLAH** demesi icabeder. Hak velileri ve Hak dostları, Allahu azim-üş-şânın celâl ve cemal sıfatlarını hoş karşılarlar. Onlar için musibetle mükâfat müsavidir. Halkın kendilerini övmelerini veya yermelerini bir tutarlar. Ne övüldükleri zaman sevinirler, ne yerildikleri zaman yerinirler. Onlar, mir'at-ı kâ'inata nazar ederler, keder ve sefanın zuhurunu beklerler. Onlar için ne kâ'inat, ne keder, ne sefa bahis konusu değildir. Ancak **ALLAH**'tır, **İLLALLAH**'tır, **HU**'dur, **YA HU**'dur, **YA MEN HU**'dur.

**Meramı râz-ı aşkı ketm idi Mansur-u berdârın,
Diyip gitti ENEL-HAK, namını ketm etti dildârın..**

Cenab-ı Hak, cümlemizi kendisine kul ve Habib-i edibine ümmet eylesin ve bizleri şefaatine ve şfaat-i Evliyâ'ullaha nail buyursun.

Aziz kardeşim:

Velâyetin de başı tevhiddir. Kâ'inatın ibtida ve intihâsı da tevhiddir. Cennetin anahtarı da tevhiddir. Didâra vuslât tevhiddir. Tevhid eden mahrum olmaz, tevhid eden nâra girmez, tevhid eden cefa görmez, tevhid eden kendini bilmez, ancak hakkı bilir, tevhid eden ağyâr görmez, ancak Hakkı görür, tevhid eden gayrı bilmez, ancak Allahu teâlâ'yı bilir, tev-

hid eden sırra erer, cennete girer, didâra erer, **Fİ MAK'AD-I SIDK**'ta taht kurar ve saltanatı da ebedî olur.

Tevhid edenin tevhidinde dağlar taşlar şahit olurlar. Tevhid edenin tevhiidiyle kurtlar kuşlar da tevhid ederler. Edilen tevhidi Hak celle ve alâ zayi etmez. Aşk ve şevk ile bir tevhid okuyanın, dört bin günahı ref'olur. Günahı yoksa, kendisine dört bin yüksek derece verilir. Ana ve babasının dört bin günahı ref'olur. Onların da günahları yoksa, kendilerine yakın olanların, akraba ve hısımlarının, konu komşularının dört bin günahı ref'olunur.

Aşk ve şevk ile yapılan tevhidle işte bu mertebelere vasıl olunur. Tevhid, küfrün zulmetini nura tebdil eder. Yetmiş bin adet tevhid okuyan bu âlemden iman ile göçer. Bir ölünün ruhuna Allah rızası için yetmiş bin tevhid okunur ve bağışlanırsa, o kimse azaba müstehak olsa bile, yetmiş bin kelime-i tevhid hürmetine azabı ref'edilir, cennet ni'metlerine tebdil olunur. Kendisine yetmiş bin kelime-i tevhid bağışlanan zat azaba müstehak olmamışsa, cennet derecâtı verilir. O kabristanda azap gören kabir ehlinin hepsinin azapları ref'edilir.

H İ K Â Y E

Fatih Sultan Mehmed Han aleyh-ir-rahmeti vel-gufran hazretleri, İstanbul'u fethettikleri zaman ulemâ ve meşâyihî, yüksek rütbeli kumandanları, fetihde yararlık gösteren askerleri, serhat boylarında saç sakal ağartmış, gün görmüş, bir çok gazâ görmüş tecrübeli cengâverleri topladı ve kendilerine:

— Allahu azim-üş-şân, bu mübarek ve mukaddes beldenin fetih ve zaptını sizlerin dua ve himmetiniz, asker ve kumandanlarımin gayret ve cesareti, bütün tebaamin ve milletin hamiyet ve feragati sayesinde bize müyesser kıldı. Hepiniz bilirsiniz ki, bir beldenin fethinden ziyade muhafazası güçtür. Şu halde, ne yapalım ki, kahraman şehitlerimizin al kanları ve yiğit gazilerimizin alın terleriyle ve Allahu teâlâ'nın avn-ü inayetiyle bu belde kıyamete kadar islâm Türkün elinde pâyidar olsun? buyurdu.

Tebşirat-ı Muhammediyye'ye nail ve mazhar olmuş o ulu hakanın bu sualine özellikle dikkatinizi çekerim. Gerçekten, bir şeyin ele geçirilmesinden çok, korunup kollanması güçtür. Meselâ, belirli bir servet kazanmak güçtür ama, o serveti mu-

hafaza edebilmek daha da güçtür. Kur'an-ı azimi hıfzedip hafız olmak güçtür. Fakat, bu hıfzı sonuna kadar muhafaza etmek hafızlıktan da güçtür. Cesaret ve celâdet göstererek şan ve şeref kazanmak güçtür. Fakat, bu şan ve şerefi muhafaza edebilmek ondan daha güçtür. Tarih sayfelerini karıştırınız. Savaş alanlarında ordular idare etmiş, büyük zaferler kazanmış, ülkeler fethetmiş nice başbuğlar vardır ki, nefsi emmârelerine mağlûp olarak bir ânda bütün şan ve şereflerini yitirmişler, hatta bir çoğu hüsrân içinde bu âlemden çekip gitmişlerdir.

Neyse, yine sözü uzattık. Hikâyemize devam edelim:

Fatih Sultan Mehmed hanın huzurunda toplanan ve bu sualine muhatap olan âlimler, şöyle cevap verdiler:

— Bu beldenin kıyamete kadar elimizde kalabilmesi için, adaletle hareket etmemiz ve adaletten aslâ ayrılmamamız gerekir. Aynı zamanda, bu mübarek ve mukaddes beldeye bir çok islâm eserleri yaptırmalı ve bunların sayılarını hergün çoğaltmağa çalışmalıyız. Meselâ camiler, tekkeler, zaviyeler, medreseler, mektepler, yollar, sebiller, çeşmeler, çarşılar, şifahaneler, imarethaneler açmalı ve bu beldenin taş ve toprağını, yol ve sokağını islâmılaştırmalı ve Türkleştirmeliyiz. Anadolu ve Rumeli'den Türkleri getirip burada iskân etmeliyiz, dediler.

Kumandanlar da, askerinin iymanlı ve cesur, disiplinli ve vakur yetiştirilmesi gerekeceğini ve ancak bu sayede İstanbul'un kıyamete kadar Müslüman Türklerin elinde kalacağını mütalâa ettiler.

Huzurda bulunan meşayih-i kiram ise şöyle konuştular:

— Padişahım! Bu mübarek ve mukaddes beldenin Müslüman Türklerin elinde kalabilmesi için herşeyden önce muhabbet ve tevhid lâzımdır. Halkı, birbirine sevdirecek, aralarında gönül bağları kuracak ancak tevhiddir, birleşmektir. İyman ve tevhid olunca, halkıyla, ordusuyla, âlimi ve cahili ile, yaşlısı ve genciyle bütün millet birleşir, birbirini sayar ve sever, bir bütün halinde birleşir, kaynaşır. Şevket ve kuvvet tevhidedir. Bunun için, tevhidin lâfz-ı şerifi olan **LÂ İLÂHE İLLALLAH'** günde yetmiş bin defa okuyalım ki, Allah ve Allah için Allah'ta birleşebilelim ve bu birleşmeyi unutmamalıyız. Tevhidin mânasını anlayanlar, kelime-i küfrü bu beldeye bir daha aslâ sokmazlar. Tevhid, küfrün zulmet ve zilletini def'eder.

Fatih Sultan Mehmed han hazretleri, bu mütalâayı haklı

ve yerinde buldular ve o günden itibaren İstanbul'da bulunan bütün tekke ve zaviyelerde günde yetmiş bin tevhid getirilmesini ferman buyurdular.

İşte, o günden itibaren tevhid edenler ve tevhidin mânasını anlayabilenler İstanbul'umuzu bir çok islâm eserleriyle donattılar, tevhid sayesinde kahraman ordularımız Viyana'ya kadar daha bir çok ülkeleri kuşattılar, atalarının şan ve şeref dolu hatıralarına yeni yeni zaferler kattılar.

Müslüman - Türklerin gittikleri her yere adalet ve hakaniyet götürdüğünü, ilim ve insaf sahibi batılılar dahi inkâr edememektedirler.

**Bizler, edvâr-ı faziletleri cidden parlak;
Bir büyük milletin evlâdıyız oğlum ancak,
O fazilet son üç asrın bozuk ilmiyle,
Birleşip gitmede, battıkça da ümmet cehle..**

Tevhid; milletlere sevgi, saygı, şu'ur ve nur getirdiği gibi, insanlara da sevgi ve saygının şu'urunu, karşılıklı muhabbet ve kaynaşmanın sürurunu, millî birlik ve beraberliğin haklı gururunu da bahşeder.

Okuduğun tevhid, sana şehadet ve şefaet eder. Aşağıdaki hikâyeyi ibretle oku.. Okumakla da kalma, âmil ol.. Âmil olmakla da kalma, ihlâs üzere ol..

H İ K Â Y E

İbrahim Vasıtî hazretleri, Arafat'ta eline aldığı yedi taş: (**EŞHEDÜ EN LÂ İLÂHE İLLALLAH VE EŞHEDÜ ENNE MÜHAMMEDEDEN ABDÜHU VE RESÛLÜHÜ**) okudu ve:

— Ey taşlar! Benim, Allahu teâlâ ve Resûlüne şehadet ettiğime şahit olun, dedi.

O gece bir rü'yâ gördü. Kıyamet kopmuş ve kendisi hepten kaybederek cehenneme atılması emrolunmuştu. Melekler, kendisini cehenneme atmak üzere sürükleyip götürdüler. Fakat, gittikleri kapıyı bir taş tamamen kapatmıştı. O taş yerinden kaldırıp hazreti cehenneme atmağa muktedir olmadılar. Diğer kapılara gittiler, fakat onların her birinde de bir taş bulunuyor ve açılmıyordu. Yedi kapıyı da böyle birer taşla kapanmış bulunca ne yapacaklarını, daha doğrusu ne

yapmaları gerektiğini şaşırdılar. Zira, hepsi birlik olup uğraştıkları halde, cehennemin yedi kapısını da kapatan taş yerinden kımıldatamıyor ve cezayı infaz edemiyorlardı. Asıl şaşılacak şey, bu taşların her biri buldukları yerlerde kelime-i şهادeti tekrarlayıp duruyorlardı. Bu sırada, irade-i ilâhiyye şeref-sadir oldu:

— O kulumu, arş-ı â'lâma getiriniz!

Melekler, kendisini derhal arş-ı â'lâya götürdüler. Allahu sübhanehu ve teâlâ, lûtûf ve keremi, ihsan ve inayeti ile buyurdu:

— Ey kulum! Arafat'ta benim varlığıma ve birliğime ve Habibimin risaletine şهادet etmiş ve yedi taşı da şahit tutmuşsun. Şahidin olan o taşlar bu emanetini zayi etmediler. Her taş, cehennemin bir kapısını kapattı. Erham-er-Rahimiyn olan ben nasıl olur da senin bu şهادetini zayi ederim. Ben de, senin şهادetine şahidim. Ey meleklerim! Alın bu kulumu cennetime koyun.

Melekler, kendisini alıp cennetin kapısına getirdiler. Fakat, cennetin kapıları da kapalıydı. O zat **LÂ İLÂHE İLLALLAH** kelime-i tayyibesini okudu ve tevhid nuranî bir sığata bürünerek cennetin sekiz kapısını kendisine açtı. Kendisine:

— Hangi kapıdan istersen cennete o kapıdan gir! buyuruldu.

Evet, nârı söndüren tevhiddir. Cehennemin kapılarını kilitleyen tevhiddir. Cennetin anahtarı tevhiddir. Sakın sakın içinden:

— Nasıl olur, taşlar insan hakkında tanıklık eder mi? demeğe kalkışma! Kur'an-ı kerimde:

يَوْمَئِذٍ نَخَبَرُهَا

Yevme'inin tiihoddisü ahbarehâ...

El-Zilzâl : 4

Meal-i münifi: O gün arz Rabbinin telkin buyurduğu vahiy ile iyi veya kötü üzerinde neler işlendiğinin haberlerini anlatacaktır.

âyet-i kerimesi, bu gerçeği ifade buyurmaktadır. Kıyamet günü, üzerinde yaşadığımız bu yeryüzü iyilik veya kötülük neler işlediğimizi birer birer anlatacaktır.

Bu devirde küfür kapısı ve inkâr yolu kapanmıştır. Görüyor musun ki, insanoglu bile işlenen suçları parmak izleri ve diğer suç delilleri ile meydana çıkarabiliyor. Parmak izi konuşur ve işlediği suçu ikrar ve itiraf eder de, Allahu teâlâ dilerse taşları ve toprakları konuşturamaz mı? Elleri ve ayakları yaptığımız kötülüklere şahit tutmaz mı?

Gaflet etmeyelim efendiler!

İyi bilelim ki, göz göz aleyhinde, el el aleyhinde, ayak ayak aleyhinde, ruh ceset aleyhinde, ceset ruh aleyhinde şehadet edecektir. Bu gerçeği Kur'an-ı azim, hiçbir kuşkuyla yer vermeyecek açıklıkla beyan buyurmaktadır.

Bir kere ihlâs ile tevhid edenin erdiği mertebeyi, eriştiği ulu ni'met ve devleti okuduk, dinledik ve duyduk. Bizler de ihlâs ile tevhid edelim. Fırsat elde, can kuşu ten kafesinde iken, ağızlarımız konuşur, dillerimiz şakırken daima tevhid edelim. Hak yoluna gidelim. İhlâs ile tevhid edenlerin akibetleri iyi ve hayırlı olur. Aşk ile, şevk ile **LÂ İLÂHE İLLALLAH** diyen bütün günahlarından arınır. İyman ile çene kapamak, rahmet ve mağfirete lâayık ve müstehak olmak bahtiyarlığına nail olur. Ebedî saadet ve selâmeti bulur.

Dilediğini dilediğine veren Allahu azim-üş-şân, sizleri ve bizleri ihlâs ile yaşayan, ihlâs ile **LÂ İLÂHE İLLALLAH** diyebilen, sevgisini gönlümüzden, övgüsünü dilimizden eksik etmeyen âşıklardan ve sadıklardan ayırmasın.. Son nefesimizde tevhid etmeyi nasip ve müyesser buyursun.. Dillerimizde tevhid, gözlerimizin önünde cennât-i âliyât ve cemel-i Habibir-Rahman, sağ yanımızda müjdeleyici rahmet melekleri vasıtasıyla cennet ve cemel ile tebşir edilen kullarından eylesin.. Bi-hürmeti seyyid-il-mürseliyn ve bi-hürmeti âl-i Muhammedin ve eshabihî ve ensârihî ecma'iyin.. (EL-FÂTİHA)

**Buyruğun tut Rahman'ın,
Tevhide gel tevhide,
Tazelensin iymanın,
Tevhide gel tevhide..**

**Mâsivâdan gözün yum,
Ne umarsan Hak'tan um,
Gitsin gönlünden humhum,
Tevhide gel tevhide..**

**Yaban yerlere bakma,
Canın odlara yakma,
Her gördüğüne akma,
Tevhide gel tevhide..**

**Zâhirde kalan kişi,
Güç etme âsan işi,
Gider gayrı teşvişi,
Tevhide gel tevhide..**

Şirki baştan savarsan,
Hak bilmeğe uyarsan,
Yaratana seversen,
Tevhide gel tevhide..

Sen, seni ne sanırsın?
Fâniye dayanırsın,
Uş birgün uyanırsın,
Tevhide gel tevhide..

Emri yerine getir,
İhmali ko, işin bitir;
Sıdk ile iman getir,
Tevhide gel tevhide..

Uyanıgör gafletten,
Geç bu fâni lezzetten,
İç kevser-i vahdetten,
Tevhide gel tevhide..

Aziz Mahmud Hüdâ'i
(Kuddise sırruh)

Gel arınsın özümüz,
Lâ ilâhe illallah..
Olsun âhir sözümüz,
Lâ ilâhe illallah..

Tevhid rahmet celbeder,
Nârı nura kalbeder,
Kalmaz gönülde keder,
Lâ ilâhe illallah..

Hak katında pek yüce,
Yedi mübarek hece,
Zikret gündüz ve gece,
Lâ ilâhe illallah..

Aziz eder zelili,
Budur cennet delili,
Zikredelim Celil'i,
Lâ ilâhe illallah..

Tevhid edelim bizler,
Ak olsun kara yüzler,
Günahları temizler,
Lâ ilâhe illallah..

Gönülден siler pası,
Kalpten giderir yası,
Ehl-i aşkın sefası,
Lâ ilâhe illallah..

Yüzün Hakka döndürür,
Gözyaşını dindirir,
Cehennemi söndürür,
Lâ ilâhe illallah..

Gökyüzünde melekler,
Tevhid eder felekler,
Kabul olur dilekler,
Lâ ilâhe illallah..

Sefa sürer dervişler,
Hakka gönül vermişler,
Can-ü dilden demişler,
Lâ ilâhe illallah..

Âşık Hakka yalvarır,
Mak'ad-ı sıdka varır,
Yanık kalbi onarır,
Lâ ilâhe illallah..

Zikredenler nûr olur,
Mâsivâdan dûr olur,
Menba-ı sürur olur,
Lâ ilâhe illallah..

Ger dilersen dermanı,
Bulam dersen Rahman'ı,
Aşki'nin aşk fermanı,
Lâ ilâhe illallah..

MUZAFFER OZAK

ENVÂR - ÜL - KULÛB (Kalblerin Nurları)

DERS: 7

M Ü N D E R E C A T :

Fussilet sûre-i celilesinin 34 ve 35. âyet-i kerimelerinin tefsiri - Meleklerin, insanların, cinlerin ve hayvanların fitrat ve hilkatleri - Meleklerden üstün derecede olan insanlarla, hayvanlardan aşağı derecede bulunanların farkları - İnsanı, insanlığından uzaklaştıran kötü ve çirkin huylar ve sıfatlar - Peygamberlere iymanın lüzum ve ehemmiyeti - İyi huylu ve güzel ahlâklı olmanın fayda ve faziletleri - Hakikat-i Muhammediyye nedir ve nasıl tahsil olunur - Ahlâk-ı Kur'aniyye ve ahlâk-ı Muhammediyye - Güzel ahlâk hakkında Resûl-ü zişânın tebşirâtı - Hz. Ali kerremallahu vechehu ve radiyallahu anhın, evlâtlarına vasiyyet ve nasihati - Resûl-ü zişânın tazarrû ve niyazı - Hz. Musa aleyhisselâmın, Fira'unu insaf ve iymana dâvet ederken tebellûğ ettiği emr-i ilâhi - Allahu teâlâ'nın sevdiği sıfatlar ve huylar nelerdir - Meşveretin lüzum ve ehemmiyeti - İstisare eden neden emin olur - Haccâc-ı Zâlim'in kıssası - Dünya ve dünya ile ilgili hususları öğrenip âhiretle ilgili hususları ihmal edenlerin gaflet ve dalâletleri - İslâmda ilim tahsilinin farz olmasının önemi - Allahu teâlâ'nın sevmediği sıfatlar ve işler hangileridir - Bütün çirkin ve kötü sıfatların anası u'cub, kibir, riyâ, hased, gazap, hubbu mal ve hubbu cah olduğu - Âhirete iymanın dünya hayatındaki faydaları..

Sallû alâ Seyyidinâ Muhammed
Sallû alâ Mürşidinâ Muhammed
Sallû alâ Envâr-ı kulûbinâ Muhammed
Sallû alâ Şefi-i zünubinâ Muhammed

El-evvelü Allah.. El-âhirü Allah.. Ez-zâhirü Allah.. El-bâtinü Allah.. Hayrihi ve şerrihi min'Allah.. Men kâne fi kalbihi Allah.. Fe-mu'inuhu ve nâsıruhu fid-dâreyni Allah..

Rabbişrahli sadri ve yessir-li emri vahlül ukdeten min lisanı yekahu kavli ve ufevidu emri ilâllah vallahu basiyrün bil-ibâd..

Sübhanেকে lâ ilme lenâ illâ mâ allemtenâ inneke ent-el alim-ül-hakim..

Sübhanেকে lâ fehme lenâ illâ mâ fehmetenâ inneke ent-el cevvad-ül-kerim..

Sübhanেকে mâ abednâke hakka ibâdetike yâ mâ'bud..

Sübhanেকে mâ arefnâke hakka mâ'rifetike yâ mâ'ruf..

Sübhanেকে mâ zekernâke hakka zikrike yâ mezkûr..

Sübhanেকে mâ şekernâke hakka şükrike yâ meşkûr..

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي
بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ
صَدَرُوا وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا دُحُطٌ عَطِيمٌ

Ve lâ testev-il hasenetü ve les-seyyi'eh idfâ billeti hiye ahsenü fe-izellezi beyneke ve beynehu adâvetün ke-ennehü veliyyün hamiym ve mâ yülekkahâ illelleziyne saberâ ve mâ yülekkaha illâ zü hazzın aziym...

Fussilet : 34 - 35

Meal-i münifi: **Hasene de, seyyi'e de bir olmaz. Seyyi'eyi en güzel olan şeyle (Hasene ile, öfkeyi sabırla, cehli ilimle, fenalığı af ile) def'te.. Eğer böyle yaparsan görürsün ki, se-**

ninle arasında düşmanlık bulunan kimse, sana şefik bir dost gibi olur. Bu haslete ancak sabır ve nefislerini intikam duygularından men'edenler ve ancak büyük bir hazza, hayır ve ruh olgunluğuna sahip olanlar kavuşur. Ve bu güzel ahlâkla daha büyük bir hazza da nail ve cennet ehlinden olurlar.

Ey ehl-i iyman.. Ey ehl-i irfan:

İnsanları bu süflî âlemden, ulvî âleme yücelten ve yükselten, kalplere ferahlık ve bedene rahatlık veren, uyanları iki cihanda da nura ve sürura ileten düstur-u mükerremimiz Kur'an-ı azim-ül-bürhanda, Allahu sübhanehu ve teâlâ ve te-kaddes hazretleri, Habib-i edibi ve mahbub-u celili Ahmed-ü Hâmidün Mahmudün Muhammed Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem efendimize, Cibril-i emin nâmus-u ekber vasıtasıyla şöyle buyuruyor:

VE LÂ TESTEV-İL HASENATÜ VE LES-SEYYİFEH — Hasene ile seyyi'e bir olamaz. Nasıl ki, iyilikle kötülük, güzellikle çirkinlik, öfke ile yumuşak başlılık, sertlik ile yumuşaklık, ilim ile cehalet, af ile intikam bir ve eşit değilse, bunlar nasıl birbirlerinin zıddı ise, hasene ile seyyi'e yani iyilik, iyi hal ve iyi amellerle kötülük, kötü hal, kötü ameller ve günahlar da bir ve eşit değildir.

İDFÂ' BİLLETİ HİYE AHSENÜ — Hal böyle olunca Habibim Ahmed, Resûlüm yâ Muhammed! kötülüğü iyilikle, çirkinliği güzellikle, öfkeyi yumuşak başlılıkla, sertliği yumuşaklıkla, cehaleti ilimle, intikamı af ile, haksızlığı bağışlamakla def'et, kötü amellere iyi amellerle mukabele eyle, onlara en iyi muamele şeklini öğret.

FE-İZELLEZİ BEYNEKE VE BEYNEHU ADÂVETÜN KE-ENNEHU VELİYYÜN HAMIYM — Eğer, kötülüğe iyilikle, çirkinliğe güzellikle, öfkeye sabır ve yumuşak başlılıkla, acı söze tath dille, cehle ilimle, intikama af ile, haksızlığa bağışlamakla mukabele edersen, göreceksin ki bütün düşmanların sana karşı mütevazi, şefik ve sadık birer dost olacaklardır.

VE MÂ YÛLAKKAHÂ — Ne var ki, bütün bunları yapabilmek, bu güzel ve üstün vasıf ve hasletlere erişebilmek herkese verilmez ve her kula müyesser değildir.

İLLELLEZİYNE SABERÛ — Ancak, sabredenlere bahş ve ihsan olunur. Yani, kendilerine yapılan kötülüklerle, haksızlıklara, sataşmalara ve saldırılara sabredenlere, öfkelerini yenmesini bilenlere, yapılan kötülük, haksızlık ve sataşmalara aynı şekilde mukabele etmeyenlere, bu üstün vasıf ve has-

salar bahşolunur. Rabbin, bu hasleti ancak sabırlı kullarına ihsan buyurur.

VE MÂ YÛLAKKAHÂ İLLÂ ZÛ HAZZİN AZİYM —
Rabbin indinde çok ulu ve yüce bir derece olan bu hassa ve haslet, herkese verilmez. Ancak, sevapta ve hayırdaki büyük nasip sahiplerine bahş ve ihsan olunur.

Ey Hakka tâlip, rizaya râgıp, cemal-i lâ yezele âşık olan ehl-i iyman, aziz ve muhterem mü'minler, sevgili kardeşlerim:

Yerleri ve gökleri yaratan, san'at ve kudretinin kemalini yarattığı kullar içinde ancak basiret sahiplerine gösteren, benzeri, örneği ve nümunesi yokken Hikmet-i Rabbanî ile melekleri, insanları, cinleri, şeytanları, hayvanları halk ve icat buyurarak her birine ayrı ayrı özellikler ve güzellikler veren Allahu azim-üş-şân, meleklerle akıl vermiş, şehvet vermemiştir. Bu itibarla, melekler yaratılışları gereği günah işlemekten berî kılınmışlardır. Onlar, mâ'sum ve günahsızdırlar. Yalnız aldıkları emirleri yerine getirirler. Bir kısmı, Rabbil-âlemiyne ibadet eder, bir kısmı zikr-ü tevhid ve tesbih-ü tahmid ile meşgul olurlar.

İnsanlara, cinlere ve şeytanlara ise hem akıl, hem de şehvet ve hevâ verilmiştir. Şu kadar ki, insanlığında insan olmak bakımından akıl galip ise de, şehvet ve hevâyaya da meyli vardır.

Hayvanlara ise, akıl verilmemiş, yalnız şehvet, yemek, içmek, uyumak gibi vücudun fizyolojik ihtiyaçlarını karşılamak yeteneği verilmiştir.

Burada, bir hususa dikkatinizi çekmek isterim:

Meleklerde akıl var, şehvet yok.. İnsanlarda, hem akıl, hem de şehvet ve hevâ var.. Hayvanlarda, akıl yok, şehvet var.. Hal böyle olunca, kendisine akıl bahş ve ihsan buyurulduğu halde, şehvet ve hevâsına tâbi olan insanın durumu ne olur? Hiç şüphe yoktur ki, akıllı bulunduğu halde hayvanlığa özendiği için, hayvanlardan da daha aşağı olur:

أُولَئِكَ كَالْأَنْفَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ

Ulâ'ike kel-en'âmi bel-hüm edal...

Meal-i münifi: Onlar, dört ayaklı hayvanlar gibidirler. Belki, onlardan daha şaşkın..

Şehvât ve hevâsına tâbi olan insan şeklindeki mahlûklar yemek, içmek, uyumak, cinsi arzu duymak ve fırsat bulunca çiftleşmek suretiyle yaşayış bakımından tıpkı hayvanlar gibidirler. Oysa, kötülük ve canavarlık bakımından hayvanlardan daha aşağı durumdadırlar.

Öyle ise, insanoglu şehvet ve hevâsına mağlûp olmamalı, vücut ülkesine aklı hâkim kılmalı, insan gibi yaşamalıdır ki, yaratılışının sırrı ve hikmeti de ancak budur. Bunu böylece yapabilen insanların ise, meleklerden üstün olduklarına şüphe yoktur.

Bir de, görünmeyen kuvvetler vardır. Bunlar da, Allahu teâlâ'ya iman eder ve bir peygambere bi'at ederler ki, biz onlara Cin tâ'ifesi diyoruz.

Allahu teâlâ'ya inanmayan ve bir peygambere bi'at etmeyenlere de ifrit ve şeytan denilir. Evet, görünmeyen mahlûklardan imanlılarına CİN, iymansızlarına ŞEYTAN denir. Nasıl ki, insanlar kavim kavim, millet millet, renk renk iseler, cinniler ve şeytanlar da rengârenk, ırk, din ve mezhep bakımından ayrı ayrıdırlar.

Cinlerin ve şeytanların da, tıpkı insanlar gibi Allahu teâlâ'ya kulluk ve ibadet etmek için yaratıldıkları Kur'an-ı azim ile sâbittir:

وَمَا خَلَقْنَا الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

Ve mâ halâktül cinne vel-inse illâ li-yâ'büdün...

Ez-Zâriyât: 56

Meal-i münifi: Biz azim-üş-şân, cinleri ve insanları, ancak bize kulluk ve ibadet etmeleri için yarattık..

Demek oluyor ki, melekler ve cinler de insanlar gibi Allahu teâlâ'ya ve peygamberlerine inanmakla mükelleftirler. Meleklerin peygamberleri Hz. Cebra'il, Mikâ'il, İsrafil ve Azra'il aleyhimüsselâmdır. Cinler ise, âdemoğullarından gelen peygamberlere iman ve ittibâ ile mükelleftirler. Cinler de insanlar gibi âmentü'nün rükünleri olan Allahu teâlâ'nın varlığına ve birliğine, meleklerine, peygamberlerine, kitaplarına, kadere, hayır ve şerrin Allahu teâlâ tarafından olduğuna, öl-

dükten sonra tekrar dirilerek bu dünya âleminde yaptığı iyilik veya kötülüklerin hesabının sorulacağına inanmakla mü-kelleftirler.

Aralarında bir diğer fark da, melekler nurdan ve cinler ise ateşten yaratılmışlardır.

İnsan ise, hepimizin bildiğimiz gibi topraktan yaratılmış ve ruh üflenerek şereflenmiştir. Onun için, ruh vücudu terkedince ceset soğuk, çirkin ve korkunç bir hal alır ve aslı olan toprağa geri verilir. İnsanın ruh verilmeden önceki halini Allahu sübhanehu ve teâlâ hazretleri Kur'an-ı kerimde bu âyet-i celile ile beyan buyuruyor:

هَلَّا تَىٰ عَلَىٰ الْإِنْسَانِ حِينَ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُن شَيْئًا مَّذْكُورًا

Hel etâ alel-insânî hıynün min-ed-dehri lem yekün şey'en mezkûra...

El-İnsan: 1

Meal-i münifi: İnsan üzerine dehirden öyle bir zaman geçti ki, o vakit insan anılır ve insanlıkla tanılır bir şey de-ğildi.

Her ne kadar, insana akıl ve fikir verilmişse de, bu kıt ve kısır akliyle Rabbini bulamayacağından, kendisini Hakka götürecek yolları ve yöntemleri gösterebilmek için, her devirde elinde bir kitap ile bir Nebi, bir Resûl taraf-ı Haktan gönderilmiştir. Zaten, ilk insan Âdem peygamber aleyhisse-lâm olup, son peygamber de Muhammed aleyh-is-salâtü ves-selâmdır. İkisinin arasında, taraf-ı Haktan ikiyüz yirmi dört bin peygamber irsal olunmuştur ki, bu nebiler zümresinden yüz on üçü ulül-azim peygamberlerdir. Kur'an-ı azimde, yirmi sekizinin adları ve kıssaları beyan ve ilân buyurulmuştur.

İnsana akıl ve fikir bahş ve ihsan buyurulmuş olduğu halde, insan yine de Allahu teâlâ'nın sevmediği ve Resûl-ü zi-şânın yerdığı bir takım huylara tâlip olur. Bunlar, insan ah-lâkının en çirkin sıfatları olan KİBİR, U'CUB, GURUR, KİN, HASED, GAZAP (ÖFKE), ŞEHVET, HEVÂ, MAL SEVMEK, MAKAM SEVMEK, DÜNYA HAYATINA TAPMAK gibi insanların iki cihanda da helâkine sebep olan şeylerdir.

İnsanları iki cihanda da mahv ve helâk eden daha önem-li bir husus vardır. Bir peygambere tâbi olmayarak, kendi akıl

ve fikirleriyle hareket etmeğe yeltenenler de korkunç bir uçuruma yuvarlanmış olurlar. Zira, insanlara akıl ve fikir bahş ve ihsan buyurulduğu halde, kendilerine Hak ve hakikati öğretecek, insanları Hak rizasına iletecek peygamberler gönderilmesinin sebebi ve hikmeti vardır. Taraf-ı sübhaniyyeden akıllı kullara mahsus olmak üzere görevlendirilen ve gönderilen peygamberler, mecnunlara da şefkat ve merhamet göstermeği yine o akıllı kullara talim ve telkin buyururlar.

Eğer, akılla Allahu teâlâ'yı bilmek ve bulmak mümkün olsaydı, peygamberlerin akıllılara değil, mecnunlara gönderilmesi gerekirdi. Oysa, başta Kur'an-ı azim-ül-bürhan olmak üzere bütün semavî kitapların emir ve nehiyleri akıl sahiplerine hitap etmektedir. Binaenaleyh, mücerret akılla Mevlâ'nın bulunamayacağı ve Mevlâ'nın rizası tahsil olunamayacağı gerçeği kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

İnsanoğlu, kendisine bahş ve ihsan buyurulan akıl ve fikir yardımıyla bir peygambere tâbi olur ve onun vasıtasıyla gönderilen kitabın emirlerine uyar, nehiyelerinden kaçınırsa, şehvet ve hevâsına mağlûp olmaz ve bunları gereği gibi kullanır ve dizginlerini elinde bulundurursa, vücudü, ülkesine aklını hâkim kılar ve nefsini kırarsa, Rabbinin ve Rabbinin rizasını bulur ve elbette onun mevki ve derecesi meleklerden de üstün ve yüce olur. Şeytanın yordakçısı, ortağı ve işbirlikçisi olmak zilletinden de kurtulur. Aslında, mes'ele bu kadar sade ve basittir.

Allah cümlemizi muhafaza buyursun, bir de bunun aksini düşünelim: Gözünüzün önüne öyle bir insan getiriniz ki, vücut ülkesinde nefsi aklına galip gelmiş ve akli hükmü altına almıştır. Şehvet ve hevâ, olanca şiddet ve dehşetiyle onu dilediği yere sürükleyebilmektedir. Allahu teâlâ'nın sevmediği, Resûl-ü zişânın yerdığı ve bütün insanların kınadığı çirkin ve kötü sıfatlar nefsinde toplanmıştır. Böyle olan kişilerin şerlerinden Hakka sığınırız. Çünkü, o kişi şeytanın ortağı ve yordakçısıdır. Hattâ suç ortağı olan şeytan bile, onun işlediği günah ve isyanları işlemekten çoğu zaman hayâ eder, Allah'tan korkar. Bu gibiler, vahşî hayvanlardan, yırtıcı yaratıklardan da beterdirlere. Evet, görünüşte bunlar da insan gibi görünürler. Hattâ, giyim-kuşamları, oturuş-kalkışları, gezip dolaşmaları, yiyip içişleri şeklen ve zâhiren güzel gibi görünür ve belki bir çoklarının hoşlarına da gider. Ne var ki, böyleleri terzi, kunduracı, berber ve saire gibi zenaat ehlinin gayret ve himmetleriyle surette insan gibi görünürlerse de, hakikatte şey-

tandan da aşağı ve aşağılıktırlar. Bunlardan her türlü kötülük umulur. Zira, insanlara mahsus üstün ve değerli bir çok vasıfları ve hasletleri tamamiyle yitirmişlerdir. Öylesine bir gaflet ve dalâlet içindedirler ki, nereden geldiklerini, nereye gittiklerini sorsanız, size devam edegeldikleri iki batakhanein ismini söyleyiverirler. Benliklerini unutmşlar, kimliklerini kaybetmişler, insanlıklarını yitirmişler ve bu dünyanın yalnız yiyip içip eğlenmekten ibaret bulunduğuna kendilerini inandırmışlardır. Bunlar, şeytan ordularının öncülerindendir. Hattâ ve hattâ İblis'i emekliye sevkedip onun yerine geçmeğe özenen bir insan şeytanıdır da diyebiliriz. Cin şeytanlarından E'ÜZÜ BESMELE çekerek Allahu teâlâ'ya sığınmak suretiyle kurtulmak mümkündür. Ama, bu insan şeytanlarından aslâ!.. Bu gibi şerir ve insan suretindeki şeytanlardan Rab-bim cümlemizi muhafaza buyursun..

H İ K Â Y E

Vaktiyle, şeytan aleyh-il-lâ'ne bir zâhidin peşine düşmüş, ama ne yapmış ve etmiş ve ne kadar uğraşmışsa da o zati baştan çıkaramamış. Allahu teâlâ'ya isyan ettirememişti. Evet, şeytan düpedüz âciz kalmıştı. Birgün, yine o zâhidi nasıl yoldan çıkarabileceğini düşünür ve tasarlarırken, karşısına ihtiyar bir kadın çıktı. Şeytan, kadını görünce sevindi ve ona derdini anlattı. Acuze, kıskıs gülerek:

— Ayol, düşündüğün şeye bak! Senin bu istediğini yapar ve o adamı baştan çıkarırsam, bana bir çift ayakkabı alırmısın? teklifinde bulundu. Şeytanın zaten canına minnetti:

— İsteddiğinden â'lâsını alırım, diye bu teklifi kabul etti ve aralarında anlaştilar.

Kocakarı, fırsat kollamağa başladı. Bir süre adamcağızı tetkik ve takibettikten sonra, cami-i şeriften dönerken kendi evinin önünden geçtiğini tesbit etti ve derhal plânını tasarladı. Bir gece, o zâtın akşam namazından çıkıp evine döneceği vakti hesapladı ve bahçesinde beslediği tavukları sokağa salıverdi. Biçare adam, kapısının önünden geçerken sahte bir telâşla tavukları kovalıyor ve gûya yakalayamıyormuş gibi yaparak çırpınıyordu. Onu görünce yalvarmağa başladı:

— Oh benim canım evlâdım, şu körolası tavuklar kaçışıyorlar, bir türlü yakalayıp eve sokamıyorum. Ne olursun, Al-

lah rızası için bana yardım et, şunları kümeslerine koyalım, dedi.

Zâhit, bir Müslüman kardeşine yardımını memnuniyetle kabul etti ve tavukları yakalayarak bahçedeki kümese koydu. Kocakarıda bir dua, bir senâ ki, deme gitsin. Öyle ya, avı artık eline geçmişti. Plânının ikinci ve asıl korkunç bölümünü de uygulamalıydı:

— Allah senden razı olsun yavrum, dedi. Sen, ağzı Kur'anlı ve göğsü iymanlı bir gence benziyorsun. Kızım içeride hasta yatıyor, ne olur şuncağıza da bir nazar ve dua ediver-sen, sevaba girersin.

Adamcağızın koltukları kabardı, zühtüne mağrur oldu ve kendisi için hazırlanan korkunç tuzağa düştü ve içeriye girdi. Üst kata çıktılar ve bir odaya girdiler ki, ne görsün! Hasta filân yok, gayet hesnâ ve müstesnâ bir genç kadın, çeşitli mezelerle donatılmış bir içki sofrasının başında kendisine buyur etmiyor mu? Derhal geri dönmek ve odadan çıkmak istedi ama, o zamana kadar kocakarı oda kapısını kilitlemişti:

— Ey zâhit! diyordu. Bırak zühtü de otur şu sofranın başına, bir kaç kadeh içki iç ve şu dünya güzeliyle hembezm-i visâl ol..

Adamcağız şaşkına dönmüştü:

— Senden ve senin tekliflerinden Allahu teâlâ'ya sığınırım, diyerek irkildi ve geri çekildiyse de, kocakarı son kozunu da oynadı:

— Bir yere kaçamazsın, dedi. Şimdi avaz avaz bağıırır, bu adam evime ve kızıma taarruz etti diye bütün mahalle halkını yardıma çağırırım. Düşün bak, rezil olursun. İyisi mi, gel benim dediğimi yap!..

O zavallı şaşkın, halka rezil olmaktansa halka rezil olmayı kabul etti, aklı nefsine mağlûp oldu ve oturup hazırlanan sofrada bir güzel kafayı çekti. Serhoş olunca, bu defa da şehveti galebe etti ve kendisine teslim olmaya çoktan hazır o aşifte ile zinâ suçunu da irtikâp etti.

Bir ömür boyu içkinin ve zinânın haram olduğuna tam bir itikad ile iyman eden o biçare, böyle bir tuzağa düşünce bir kaç kadeh şarabın verdiği serhoşlukla, sanki aklını yitirmiş, Rabbini ve Rabbinin emirlerini unutuvermişti. Kıyamet gününü uğrayacağı felâket ve rezaleti düşünememiş, halkın ne diyeceğinden korkmuş, Rabbinin itabını aklına getirememişti. Bu kadarla kalsa neyse ne!.. Serhoşluğun ve şehvetin verdiği aşırı heyecan içinde kıvranırken, bir kundak çocuğunun vi-

yaklamasını duymuştu. Yavrucak, sanki gözleri önünde işlenilen bu ağır günahlara feryat ediyor, acı acı ağlıyordu. Yanındaki kadın, çocuğuna bakmak üzere ayrılmak isteyince büsbütün gözleri dönmüş, öylesine öfkelenmiş, öyle hırslanmıştı ki, azgın bir hayvan gibi ne yaptığını farkedemeyecek şu'ursuzluk içinde zevkine engel olan o mâ'sum çocuğu kaptığı gibi yere çalmış ve öldürmüştü. Artık olan olmuş ve ok yaydan çıkmıştı. İnsan, bir bataklığa saplanmaya görsün, her kımıldanışında biraz daha batar ve sonunda mutlâka helâk olur. Bizim zâhit de böyle olmuştu. Suç üstüne suç işliyordu. Günah üstüne başka bir günah irtikâp ediyordu.

Ayılıp kendisine geldiği zaman, ellerine kelepçe takılmış olduğu halde bir karakolun nezarethanesinde idi. Orada gerekli muamele yapılmış, dosya tamamlanmış ve kendisi mahfuzen ve mevcuden adalet huzuruna gönderilmişti. Hâkimler, olayı incelemişler, şahitleri dinlemişler ve neticede ölüm cezasıyla cezalandırılmasına hüküm vermişlerdi. Eve ve ırza tecavüz, mâ'sum bir çocuğu öldürmek gibi ağır bir suç işlemişti.

Haktan korkup çekinmeyerek, halktan korkan ve çekinen, Rabbinden hayâ etmeyerek kullardan hayâ eden bu gafil, sonunda korktuğuna uğramış, yalnız dünyada rezil olmakla da kalmamış, âhirette zelil ve sefil olmağa bizzat kendisini mahkûm etmişti.

Şeytanın ağzı kulaklarına varıyordu, muradına ermişti. Fakat, kendi hesabına o biçare zâhidi baştan ve yoldan çıkartan kocakarıdan gözü öylesine yılmıştı ki, ona vâ'dettiği ayakkabıları getirdiği zaman yanına yaklaşmaya cesaret edememiş ve mükâfat olarak vereceği ayakkabıları bir sırığın ucuna takarak uzaktan takdim etmişti. Yani, şeytan aleyh-il-lâ'ne bile, insan şeytanından Hakka sığınmıştı.

Allahu sübhanehu ve teâlâ hazretleri, insana pek büyük kabiliyetler ve selâhiyetler bahş ve ihsan buyurmuştur. Yerler, gökler, denizler ve bunların içinde bulunan herşey izni ilâhî ile insanoğluna müsehhar kılınmıştır. Gözle görünen veya görünmeyen, akılla bilinen veya bilinmeyen herşey, ama herşey insanoğlunun emrinde ve hizmetindedir.

Ancak, hilkatte yani fâtihası temiz ve hayırlı olanın, hatemesi ve âkibeti de hayırlı olacağından bu meleke ile mütelezziz olanlar sebab-i hilkatlerini bilirler, bu dünya âlemine ne için gönderilmiş olduklarını öğrenirler, vatan-ı aslilerini bilir ve özlerler, bu bilinçle Rabbinin de bilirler, Rabbinin bulurlar,

Rabbinde olurlar. Allah azze ve celle, işte böylelerine (KULUM..) der ve onlar bu kulluk makamında sultan olurlar ki, ruhları â'lâyı illiyini, başka bir tâbirle vatan-ı akdesini arzularından bu kutlu ve mutlu kişilerin ruh-u insanileri vücutta, can kuşu ten kafesinde hapsolünmüş gibidir. Tıpkı, kafese kapatılan bir kuşun çırpınarak geldiği yere kanat açabilmek için kendisini kafesin tellerine vurması gibi, onlar da vatan-ı aslileri olan Makam-ı Mahmud'a tâlip ve âlem-i ulviye visale râgıp olurlar. Bu sebeple, fâni vücutta kaldıkları müddetçe, hilkatleri icabı daima Hakkın rızası olan fiil ve hareketlere meylederler. Bu maksatla, her zaman ve her yerde mahlûkata hizmet, iyilik ve yardım için çalışırlar. Allah'ın kullarına iyiliği ve ihsanı anlatır ve tattırırlar, daima hakkı ve sabrı tavsiye ederler. Zira, kendileri de hak ve sabırla ahlâklanmışlardır. Her hal-ü kârda, Hakkın rıza ve cemalini gözler, ilâhî tecellileri özler ve füyuzât-ı Rabbanıyyeyi temaşa ederler. Bilirler, bilmekle de kalmaz bulurlar, bulmakla da yetinmez olurlar ve elbette fi-mak'adı sıdka varırlar.

**Er odur kim, daim Hakka yalvara;
Vasil-ı Hak olur kul vara vara,
Her ne ki ararsan Âdemde ara,
Allem-el-esmâ'dır vücud-u insan..**

Buna mukabil, sebeb-i hilkatlerini bilmeyen, nereden gelip nereye gittiklerini, ne için halkolunduklarını anlamakta nasipleri olmayanlar da, dünya ve âhirette merdut olurlar. Dünyaya hayatında felâkette, sefaletten, rezaletten kurtulamazlar, âhirette de elim bir azaba düçar olurlar. Bu gibiler dünya hayatında mağrur, zâlim, kinci, hasud, şerir, riyakâr, nifak ve şikak ile malûl bulduklarından, bu çirkin huyları, kötü sıfatları hasebiyle hem bu fâni âlemde rezil, bâki âlemde de sefil olurlar.

Şu halde, aklım var diyen kişinin ahlâk-ı hamide sahibi olmağa çalışması ve bunun gereğini yapmağa alışması lâzımdır. Ahlâk-ı hamide, Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimizin getirdiği dinin temeli, özü ve özetidir. Ehlullah: (Kur'an-ı azim, âyet âyet edeptir.) buyurmuşlardır. Kendilerini ahlâk-ı hamide ile süsleyen kutlu ve mutlu kişiler hakiki bir müslim ve hâlis bir mü'min olurlar. Onlar, ayırdetmeksizin bütün yaratılanlara kerem ile muamele ederler. İyilik ve doğruluktan, aslâ ayrılmazlar. Kendilerine yapılan kötü-

lük ve haksızlıkları bile bağışlar ve affederler. Hattâ, bu kötülüklere iyilikle mukabele ederler. Çünkü, kendilerine Hak Resûlü olarak seçtikleri, iktida ve ittibâ ettikleri, mübarek izinden yürüdükleri, âlemlere rahmet olarak gönderilen Nebiler serveri, veliler önderi, âşıkların ve sadıkların rehberi, âhir zaman peygamberi de böyle davranmışlardır. Netekim, Rabbimiz Kitab-ı keriminde bizlere böyle emr-ü ferman buyurmaktadır:

وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا

Ve mâ âtd'küm-ür-Resûlü fe-huzuhü ve mâ nehâküm anhü fentehu...

Et-Hasr:7

Meal-i münifi: Resûl-ü zişân, size her ne verdiyse onu alın ve nehyettiğinden de sakının..

Evet, Habib-i edib-i Kibriyâ efendimizin bize verdiklerini, bize öğrettiklerini, bize yapılmasını emrettiklerini seve seve alacağız, almakla da kalmayarak onlarla âmil olacağız ve bunları başımıza tâc, dertli gönüllerimize ilâç bileceğiz ve onun nehyedip yasakladığı her şeyden kaçınacak ve sakınacağız ki, iki cihanda da rahata, saadet ve selâmete erişebilelim.

**Kemal-i devlet istersen oku âyât-ı Kur'anı,
Ki, her harfin içinde var Niyazi bin dürrü Yektâ..**

Unutmayalım ve gaflet etmeyelim ki, Fahr-i kâ'inat aleyhi ve âlihi ekmel-üt-tahiyat efendimizin sünnet-i seniyyelerine tâbi olmak, Allahu teâlâ'nın kapısından içeri girmektir. Resûl-ü zişâna ittibâ, Allahu azim-üş-şâna ittibâdır. Resûl-ü müctebâya mâ'rifet, Allahu teâlâ'ya mâ'rifettir. Resûl-ü emcedi sevmek, Allahu teâlâ ve tekaddes hazretlerini sevmektir. Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve selleme, âline, evlâdına, ashabına, velilerine ve ümmetine ihanet, Allahu teâlâ'ya ihanettir. Peygamber-i âli-şâna mârifet, Allahu azim-üş-şâna tanımak için bir kapıdır demıştik. Peygamber-i zişâna âşinalık ise, Allahu teâlâ'yı bilmek, bulmak ve Hakta olmaktır.

Şu halde, ilk ve en önemli iş, bu mâ'rifete vasıl olmak ve hakikat-i muazzamayı Muhammediyyeyi hakkıyla ve lâyıkiyle bilmektir. Bunun içinde iki yol vardır. Her iki yol da,

Allahu teâlâ'nın sevdiği kullarından hidayet nasip ettikleri içindir. Zira, o büyük ve muazzam hakikati anlayabilmek kabiliyet ve istidadı, her kulun idrakine bahşolunmamıştır. Ancak, Rabbimizin hidayet buyurduğu has kulları müstesnâdır.

Bu iki yoldan birincisi kitabîdir ki, aleyh-is-salâtü ves-selâm efendimizin siyerini, hayatını ve tarihini okumak, üstün vasıf ve hasletlerini meziyyet ve hususiyyetlerini, insan ve insanlık için başlı başına bir rehber ve düstur olan ahlâkî faziletlerini incelemek, mübarek ağızlarından vürud eden Hadis-i şeriflerini ezberlemek ve bunları şahsî hayatımıza tatbik eylemek, şer'i hükümlerdeki incelikleri en ufak teferruatına kadar öğrenmek ve bellemele mümkün olur. Bu tetkik ve incelemeleri yapanlar, onun her söylediğini ve bizzat yaptığını kendilerine rehber edinirler, bütün sünnetlerine ittibâ ve iktida ederler, eskilerin deyimi ile mübarek ayaklarını nereye basmışlarsa aynı izde yürümeğe çalışırlar. Bu sayede, kalplerinde hakikat-i Muhammediyye ve esrar-ı Ahmediyye gittikçe inkişaf eder. Bu yüce makama erenler, kalplerinde bu inkişafı müşahede edenler, aynı zamanda ilm-i ledünnün zevkine ve hazına da erişirler ki, Allahu teâlâ'nın lûtüf ve keremiyle her kula bahş ve ihsan buyurulur. Bir Hadis-i şerifte şöyle buyurulmuştur:

مَنْ عَمِلَ بِمَا يَعْلَمُ وَرَزَقَهُ اللَّهُ عِلْمَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

men amile bima ya'lemü verrese hüllahü ilme malem ya'lem

Bildiği ile amel edene, Allahu teâlâ bilmediği ilimlerin mirasını ihsan buyurur.

Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimize bakan, onu görememiştir. Ancak, Hakkın gösterdikleri onu kabiliyet ve istidatları kadar görebilmişlerdir.

Netekim, onu bildiklerini iddia edenler de hakkıyla ve lâyıkiyle bilememişlerdir. Ancak, Allahu azim-üş-şânın bildirdiği kullar onu biraz bilmişlerdir ki, bu kutlu ve mutlu kişiler pek azdır.

Zira, sırrı Muhammediyye'ye kullardan hiç kimse mutali olamamıştır. O sır, ancak âlemlerin Rabbi olan Allahu sübhanehu ve teâlâ'nın ilmiyle bilinir.

Bu itibarla, Resûl-ü zişânı gördüklerini ve anladıklarını

söyleyenler, ancak kendilerine bahş ve ihsan buyurulan ezeli kabiliyet ve istidat ile ve ancak kendi çerçeveleri dahilinde, kendi görüş ve bilişlerini söylemişlerdir. Yoksa, onların Habibullah'ı görüş ve bilişleri hakikat-i Ahmediyye'nin aslını görüş ve biliş değildir. (Allahümme salli alâ seyyidînâ Muhammedin ve alâ âlihi ve sahbihi ecma'iyne..)

Buraya kadar anlatmağa çalıştıklarımızı özetleyelim:

İnsanları, meleklerin derecesinden daha yüksek ve daha yüce makamlara yükselten ve yücelten güzel ahlâk olduğu gibi, insanları hayvan derekesine ve hattâ bir bakıma hayvandan da aşağı bir duruma düşüren de çirkin ve kötü ahlâktır.

İnsanları melekler kadar, hattâ meleklerden üstün derecelere yükselten ve yücelten güzel ahlâk ise, ahlâk-ı Kur'aniyedir ki, bu güzel ahlâkın tek ve benzersiz örneği olan ve (**VE İNNEKE LE-ALÂ HULÛKİN AZİYM**) hitab-ı izzetiyle beyan buyurulan Habib-i Hüdâ ve Şefi-i rûz-i ceza efendimizin ahlâkıdır. İşte bu ahlâk ile ahlâklanmak veya hiç değilse ona ahlâk bakımından benzemeğe özenmek ve çalışmak, ahlâk-ı Kur'aniyye ile ahlâklanmak demek olur.

Allah korusun, bunun zıddı olarak insanları hayvanlaştıran ve hattâ hayvanlardan da aşağı hale düşüren ahlâk ise, Allahu teâlâ'nın sevmediği çirkin ve kötü huylardır ki, şeytanın dahi şeytanlığı ile insanoğlunu iğvâ ve iğfal edip bu çirkin ve kötü hareketi yaptırdıktan sonra:

— Ben, böylesine bir suç işlemek hususunda Allah'tan korkarım! dediği mezmum fiil ve davranışlardır. Bu kötü huylar, her kimde zâhir olursa, onlar dünya ve ukbâda insanlık şeref ve haysiyetinden mahrum kalır, iki cihanda da hüsrana uğrarlar.

Ey Hakka tâlip olan ve aklı başında bulunan aziz kardeş:

Vurana vurursan, sövene söversen, döveni döversen, çalandan çalarsan, seni mahrum edeni sen de mahrum edersen, sana zulmedene sen de zulümle mukabelede bulunursan; vuranla, sövenle, dövenle, çalanla, mahrum edenle, zulmedenle ne farkın kalır? Bir merkep seni tepse, sen de onu tepmeğe kalkışır mısın? Seni tepen merkebe, sen de bir tekme vurursan, merkepten farkın olur mu? Onun dört ayaklı ve senin iki ayaklı olman, seni merkeplikten kurtarır mı? Seni ısırın köpeği, sen de ısırmağa kalkacak olursan, köpektен ne farkın kalır?

Kimseyi incitmek istemiyorum; rica ederim beni yanlış anlamayınız. Çalandan çalmağa özenmek, hırsızlık olmaz mı? Bir suçta, aynı suçla mukabele suç ortaklığı sayılmaz mı.

**Nâdanı terketmeden, yâranı arzularsın;
Hayvanı sen geçmeden, insanı arzularsın;
Men arefe nefsehu fekad arefe Rabbe,
Sen nefsinı bilmeden sübhanı arzularsın..**

İntikama heves etme, öc almağa kalkışma! Kötülüğe, iyilikle mukabele et ki, aziz olasın. Yalnız dostlarını bilmekle kalma, düşmanını da dost edinmeğe çalış ve alış! Ârifler: (Bir düşman çok, bin dost azdır.) buyurmuşlardır. İyi ve güzel huy sahibinin şanını arttırır, şerefini çoğaltır. Güzel ahlâk, sahibini â'lâyı illiyine iletir. Öyle ise, ömrünü ve zamanını güzel ahlâk ile devretmeğe gayret et ki, düşmanın çok ve dostun az dahi olsa, yine sen galip ve düşmanların mağlûp sayılır. İyi ve güzel ahlâk, insana refik ve şefik olur. İyi ve güzel ahlâk, insanı dünya hayatında her türlü belâlardan, musibetlerden korur ve kurtarır. İyi ve güzel ahlâk, mal ve rızkı artırır, ırz ve namusu muhafaza eder. Güzel ahlâk sahibi, hangi meclise girse, herkes ona ikram ve itibar eder, baş köşeye oturturlar. Zira, onlar kalp kazanmasını bilirler. Konuşmasını bilirler, herkese seviyyesine göre hitabetmesini bilirler. Kimseyi kırmaz ve incitmezler. İnsanlara akılları mertebelerine göre sohbet zemini hazırlarlar. Kılıç zoruyla fethi mümkün olmayan kalpler, güzel ahlâkla zaptedilebilir. Top ve tüfekte ele geçmeyen bir çok şeyler, iyi ve güzel ahlâkla elde edilir. Onun için güzel ahlâk sahiplerinin rızıkları bol, dünya hayatları müreffeh ve mü'emmen olur. Güzel ahlâk gözyaşlarını siler, nazargâh-ı ilâhî olan kalpleri feth-ü teshir eyler. Parayla, mal-la, altunla elde edilemeyen bir çok şeyler güzel ahlâkla, tatlı dille, güler yüzle ele geçer. Güzel ahlâk sahipleri, bir çok kötülükleri iyiliğe çevirebilirler.

Seyyid-i kâ'inat aleyhi ve âlihi efdal-üt-tahiyyat efendimiz, bir Hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmuşlardır:

لَنْ تَسْعُوا النَّاسَ بِأَمْوَالِكُمْ فَلَيْسَتْ لَهُمْ مِنْكُمْ بَسْطُ الْوَجْهِ
وَحُسْنُ الْإِخْلَاقِ

len Teseunnase bi envaliküm fel yesurruhüm minküm bastul vechi ve hüsnül ahlâk

Halkı, mallarınızla hoşnut ve razı edemezsiniz. Güzel ah-lâkınız ve güler yüzünüz, halkı sizden hoşnut ve razı kılar.

H İ K A Y E

Gece ve gündüz içmeği itiyad edinmiş ayyaşın birisi, sa-
lihlerden bir mü'minin evini kira ile tutmuştu. Bu adam, her
gece zil zurna serhoş gelir, bağırır, çağırır ve yalnız ev halkı-
nı değil, bütün mahalleliyi rahatsız ederdi. Yedisinden yetmi-
şine kadar bütün mahalle halkı kendisinden yaka silker, edep-
sizliğinden ve terbiyesizliğinden şikâyet ederlerdi. Bizzat ken-
di ana ve babası, eşi ve çocukları, onun nâ'rasını duyar duy-
maz tiril tiril titremeğe başlarlar, korkularından ne yapacak-
larını şaşırırlardı. Bu serhoştan rahatsız olmayan ve şikâyet
etmeyen yalnız ev sahibi mü'min idi. Kendisine, konu kom-
şusu bir kaç defa:

— Yahu, bu serhoşu evinde ne tutuyorsun? Kapı dışarı
et keratayı, demişlerse de o daima:

— Sizin hiç insafınız yok mu? Böyle bir adama hanginiz
evinizi kiraya verirsiniz? Haydi, diyelim ki kendisine acımı-
yorsunuz, çoluk çocuğunu da düşünmüyor musunuz? Ben, onu
kapı dışarı edince, onlar da sokakta kalmazlar mı? cevabını
verir ve o ayyaşın islâh-ı hal etmesi için dilinin döndüğü ka-
dar dua eder ve kendisinden şikâyet eden komşularına da:

— Siz de benim gibi yapın, bu kötü huyundan vazgeç-
mesi için niyazda bulunun, ola ki birimizin duası müstecap
olur, tavsiyesinde bulunurdu.

Günlerden bir gün, serhoş yine körkütük eve gelmiş, ev
halkına eza ve cefaya başlamıştı. Çoluk çocuk, korku ile fer-
yat ediyor, sığınacak yer arıyorlardı.

Buna sakın şaşmayınız! Evet, serhoş deliden daha kor-
kunçtur. Çünkü, onların hastalıklarına bir teşhis konulmuş,
ne gibi bir kötülük yapabilecekleri hesaplanarak ona göre ted-
bir alınmıştır. Oysa, serhoşun ne zaman ne yapacağı hiç bel-
li olmaz. Üstelik, deli dediğimiz birisinden korkar ve çekinir.
Serhoş ise, içtikçe daha da azgınlaşır ve hiç kimseden kork-
maz. İnsanın en kıymetli uzvu aklıdır. Serhoş adam, bir ba-
kırma parasıyla deliliğe özenen ve deli olan insan demektir. Bu
bir nevi şu'ur hastalığıdır. Diğer bütün hastaların ve hasta-
lıkların belirtilerine tahammül etmek az çok mümkündür. Şu'-
ur hastalarının azgınlıklarına ise, gerçekten tahammül ede-

bilmek mümkün değildir. Adam öldürmek, ev yakmak, insanlara insanlıkla bağdaşmayacak eza, cefa ve hakaretlerde bulunmak onlar için bir mes'ele değildir. İşte, serhoşluk bu hastalıkların en beteri'dir. Her türlü alkollü içkilerden kaçınan, felâha erer. Öyle, vak'alar olmuştur ki, milyonlarca lira versen; dininden ve iymanından, evlât ve iyâlinden, vatan ve milletinden, ırz, namus ve haysiyetinden fedakârlık edemez de, bir kadeh içki uğruna hepsinden vazgeçerir. İnsanın düşüneyemeyeceği, aklına bile getiremeyeceği kötülükleri işleyebilir. Adliye binasına hiç gitmediniz mi? Gazetelerde hiç okumadınız mı? Adam, en ağır suçları işlemiş, zabıta ve adliyede şöyle ifade etmektedir:

— Galiba biraz fazla kaçırmışım, ondan sonrasını hatırlayamıyorum!..

Sanki, içmek ve hatırlayamamak, suç işlemek için bir sebep veya mazerettir. Cezaevleri, içki sebebiyle işlenmiş suçlularla doludur. Nice aile yuvaları, içki sebebiyle darmadağın olmuştur, hânümanlar sönmüş, çoluk çocuk ortada perişan kalmıştır.

**Görenedir, görene!..
Köre nedir, köre ne?..**

Dikkatle temaşa edilmesi gereken bir gerçek vardır. İçki içen, bir kaç saat sonra, ya bir karakol nezarethanesinde veya bir tevkifhanede ayılır ve mahkûm olunca tamamiyle kendine gelir. Zühdüne mağrur olan, servet ve saltanatına güvenen, makam ve rütbesiyle öğünen ve böbürlenene işe, kafacığızı tenesir tahtasına vurunca ayılır ve mahkeme-i ilâhide mahkûm olunca kendisine gelir. Fakat, ne var ki, bu ayılma ve kendine gelmenin, her ikisine de hiçbir faydası olmaz, yük-lendikleri cezaları çekmekle mükelleftirler.

Allah celle celâlühu, cümlemizi hem içkinin verdiği serhoşluktan, hem de rütbe, makam, servet ve saltanat serhoşluğundan hıfz-ü emin kılsın, dünya ve âhirette mahkûm olmak zilletinden korusun. (Âmin bi-hürmeti seyyid-il mürseliyn..)

Hikâyemizi anlatmağa devam edelim:

Evet, o gece serhoşsun gerçekten azgınlığı üzerindeydi. Bir aralık, evin bütün camlarını, pencerelerini, kırıp dökmeğe başladı Kendisine malik olmadığı için elleriyle vuruyor, her vuruşunda elleri yaralanıp, parçalanıyor, kan revan içinde kalıyordu. Allahu teâlâ'nın bir san'at veya zenaat öğrenmek, gü-

zel yazılar yazmak, din ve devlet düşmanlarına karşı kılıç ve silâh tutmak, hayırlı ve güzel işlerde kullanmak için ihsan buyurduğu o elleri, Allahu teâlâ'nın rizasına uygun işlerde değil, günah ve isyanda kullanıyordu. Ne yazık ki, bunun isyanlarının cezası olduğunu ve âhirete gitmeden, hesaba ve mizana yetmeden azabı tatmağa başladığını bir türlü farkedemiyordu.

İşte, tam bu sırada ev sahibi olan salih mü'min, bir elinde kalın bir sopa ve diğer elinde bir bez parçası bulunduğu halde, serhoşun oturduğu kata inmişti. Ev sahibinin nur gibi parıldayan iman dolu yüzü ve bütün mahlûkata şefkat ve merhametle bakan gözü ile karşılaşınca, serhoş birden irkildi. Adamcağız, sükûnet ve mülâyemetle ona yaklaştı, kanayan ellerine acıyarak baktı ve sesi titreyerek:

— Vah yavrum, vah, dedi. Camları, ellerinle kırdığın için parça parça olmuş, yazık değil mi a çocuğum? Yarın, bu ellerle nasıl çalışacak, çoluk çocuğun için ekmeğin parası kazanacaksın? Mademki, camları kırmaktan hoşlanıyor ve zevk alıyorsun, hırsını cam ve pencere kırmakla teskin ediyorsun. Hiç olmazsa, al şu sopayı da camları onunla kır ki, ellerine daha fazla zarar gelmesin. Şu bezle de getir yaralarını saralım, inşa'allah yakında iyileşirsin ve bir şeyciklerin kalmaz.

Dediği gibi de yaptı, âdeta donup kalan serhoşun yaralı ellerini sildi, temizledi ve bezle sardı ve sopayı da kendisine uzattı. Ev sahibinin bu şefkat ve merhameti, bu rikkât ve mülâyemeti serhoşun üzerinde birden tesir etmişti. Bu Muhammedi hamiyet ve nezaket, onu ayıltmış, bir ânda aklını başına getirmişti. Kendisine uzatılan sopayı almak şöyle dursun, ev sahibinin ellerine sarılmış ve hıçkıra hıçkıra ağlayarak yalvarıyordu:

-- Ayaklarının türabı olayım amcacığım, ne olur beni affet!..

Evet, o dakikadan itibaren o azılı serhoş, gerçekten hoş bir adam olmuş, meyhanelerin yollarını terkederek, Allah yolunu tutmuştu. Artık, zevki ve serhoşluğu şarap kadehlerinde değil, aşkullah, muhabbetullah ve muhabbet-i Resûlullah'ta arıyor ve buluyordu.

**Buldum harim-i vuslâtı,
İçtim şarab-ı vahdeti,
Bilmem rica ve minneti,
Allah bes, bâki heves..**

HİKÂYE

Vaktiyle, Vezneciler cami-i şerifinde imam idim. Namaz vakitleri dışında, mezkûr cami-i şerifin karşısındaki kahvelerden birisinin önünde oturur ve çay içerdim. Bazı geceler de, yatsı namazlarından sonra ahbablarla oturur, dini sohbetler yapardık. Bu kahvenin müdavimlerinden bir serhoş adamcağız vardı. Akşama kadar çalışır, çabalar ve evine gitmeden, çoluk çocuğunun nafaka ve ihtiyaçlarına yetmeden alın teri dökerek kazandığı helâl parayı, haram olan içkiye verir ve ekseriya bu iptilâsı yüzünden ailesi efradını aç ve perişan bırakırdı. Gece yarılara kadar, babalarının eve dönüşünü bekleyen o mâ'sum yavruların aç açına uyumaya çalışmaları bile bu adamcağızın kalbini titretmezdi.

Bir gece, yatsı namazı için geldim ve vakit olduğundan yine o kahvenin önünde oturdum. Ben çayımı yudumlarken, o serhoş da kaldırımın kenarına oturmuş, kafayı çekiyordu. O gün, birisine fena halde kızmış olmalı ki, ağza alınmayacak galiz küfürler ve meçhul birisine tehditler savuruyordu. Bir aralık, öfkesi o kadar arttı ki, elindeki şarap bardağını fırlattı ve bardak parça parça olarak caddeye dağıldı. Başka bir bardak buldu, geldi ve doldurdu, bir dikişte hepsini içti ve o bardağı da aynı hışımla yolun ortasına fırlatarak kırdı. Kendi kendisine homurdanıyordu:

— İşte, ben adamı böyle param parça ederim!..

Oysa, kırılan bardağın keskin parçaları gelip geçen otomobillerden birisinin lâstiğine saplanarak patlatır veya yalın ayak gezen bir fakirin ayağına batarak yaralayabilirdi. Kendisine hiçbir şey söylemeden kalktım ve sokağın ortasına yayılan bardak kırıklarını toplamağa başladım. Zira, sultan-ül-Enbiyâ aleyhi ve âlihi ekmel-üt-tehâyâ efendimiz: (İyman, yetmiş küsur şubedir. Â'lâsı, **LÂ İLÂHE İLLALLAH** demektir ve en küçük şubesi de, yollardan halka eza verecek şeyleri kaldırmak ve gidermektir.) buyurmuşlardır. Ben de, âcizane bu emr-i peygamberiyyi yerine getirmeyi ganimet bilmiştim. Fakat, tam yerime dönüp oturacağım sırada, o serhoş bu defa da elindeki koca şarap şişesini yolun ortasına fırlattı ve şişe patlayarak kırıkları caddeye yayıldı. Oturmadan o şişe parçalarını da topladım ve bir kenara bıraktım. Bu defa, serhoş bana sordu:

— Sen, bizim bu cami'in imamı değil misin?

— Evet! dedim. Beni nereden tanıyorsun?

— Bayram namazlarını senin arkanda kıldığımı bilmiyor musun? cevabını verdi, bir süre sustu ve tekrar sordu:

— Neden benim kırdığım cam parçalarını topluyorsun?

— Biliyorsun ki, burası oldukça kalabalık bir caddedir, dedim. Otomobiller geçerken lâstiklerine saplanır ve patlatır veya yalın ayak gezen bir fakirin ayağına batarak onu yaralar. Bir yetim veya yoksul kişinin zarar görmesini sen de istemezsin değil mi? Kaldı ki, benim bu yaptığım, Resûl-ü zişân efendimizin emirleridir. Zira, yollardan halka eza ve cefa verecek şeyleri kaldırın, buyurmuşlardır. Onun için, bu mühim emri yerine getirdim ve bir mü'min olarak iymanımın gereğini yerine getirdim.

Serhoş adamcağız, bir süre daha daldı. Düşündü, düşündü ve sordu:

— Senin sevap kazanman için, benim günaha mı girmem lâzım? dedi.

— Orasını sen düşün, cevabını verdim. Ben, sana bu hususta bir şey söylemek istemem.

Dikkat ettim, gözleri yaşardı ve serhoş ağlıyordu. İçini çekerek dert yandı:

— Ben de seninle cami'e gelmek isterdim ama, bu halimle nasıl geleyim?

— Ne varmış senin halinde? diyecek oldum:

— Daha ne olsun? dedi. Serhoşum, ağzım leş gibi içki kokuyor. Üstüm başım da temiz değil, bu halimle cami'e girmek için cemaatten utanırım.

— Sana bir şey söyleyeceğim ama, sakın bana kızına, dedim. Sen, bu halinle Allah ve peygamberinden utanmıyorsun da, kullardan mı utanıyorsun?

Uzun zaman cevap veremedi, derin derin düşüncelere daldı. Söylediklerimden bir şey anladı mı bilemiyorum, fakat bir zaman sonra tekrar bana döndü:

— Efendi, bu halimle ben Allah'ın huzuruna nasıl çıkarım? dedi.

— Sen, şimdiki şu halinle Allahu teâlâ'nın huzurundan ayrı mısın? dedim. Allahu azim-üş-şân, şu ânda senin nerede ve ne halde olduğunu bilmiyor mu, görmüyor mu sanıyorsun? Yoksa, yalnız namazlarda Allahu teâlâ'nın huzurunda bulunulduğunu mu zannediyorsun?

— Evet, dedi. Haklısın! Rabbimiz, bizi her zaman ve her yerde görüyor, ne yaptığımızı ve ne ettiğimizi biliyor, ne konuştuğumuzu da işitiyor; dedi ve ağlaya ağlaya evinin yolunu tuttu.

Ertesi sabah cami-i şerife geldiğim zaman, bir gece önce sohbet ettiğimiz serhoşu, namaz vaktini beklerken buldum. Birlikte sabah namazını kıldık. Namazdan sonra cemaat dağılınca, elimi tutarak:

— Efendi, bana tövbe ettir, dedi.

Tövbe ettirdim ve ona dedim ki:

— Şimdi sen benden â'lâ ve râ'nâ bir Müslüman oldun. Zira, günahlarına tövbe eden, o günahı hiç işlememiş gibi olur, buyurulmuştur. (**Ettâ'ibü limen zenbi kemen lâ zenbe leh**) Cenab-ı hak, seni ve beni tövbelerinde sadık ve muhlis kullarından eylesin.

Evet, o serhoş da pek hoş bir mü'min olmuştu, yıllarca beraber bulunduk. Ev bark sahibi, ırz ve iffet ehli bir dindar olarak yaşadı ve o tövbesiyle Hakkın huzuruna vardı. (Rahmetullahi aleyhim ecma'iyen.)

Yukarıda, bazı kimselerin işledikleri günah bazılarının sevap kazanmalarına sebep olur demiştik. Aklıma, Hz. Bayezid-i Bestami Kuddise sirruh efendimizin kıssaları geldi, anlatmadan geçemeyeceğim:

H İ K Â Y E

Hz. Bayezid-i Bestami kuddise sirruh-us-sâmi, İmam-ı Cafer radiyallahu anh hazretlerinin sakası idi. Tasavvuf neş'esini hazret-i imamdan almış ve o aşk ocağında neşv-ü nümâ bulmuştu. Asıl isimleri TAYFUR'du, ama İmam-ı Cafer hazretleri kendisine (SAKAM) diye hitap buyururlardı. Mürşidinin hane-i saadetine su taşırıldadı.

Bayezid-i Bestami hazretleri birgün yolda giderken, mahallenin çocukları peşine takılmışlar ve hep bir ağızdan:

— Yahudi gidiyor, yahudiye yuf, yahudiye yuf!.. diye bağırmağa başlamışlardı.

Hazret, geri dönmüş ve çocuklara hitaben:

— Ben, yahudi değilim. Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühu ve Resûlühu, diyerek o kelime-i münciyye-i mübarekeyi tekrarlamışsa da çocuklar yine sesleniyorlardı:

— Yahudiye bak, yahudiye bak!.

Bayezid-i Bestami, her ne kadar şahadet getiriyor ve yahudi olmadığını söylüyorsa da, çocuklar ona aynı şekilde hitabediyorlardı.

Bu hali görenlerden bazıları, çocuklara:

— O zât-ı akdes yahudi değil, veliyullah'tan birisidir, diyerek engel olunca, hazret onlara şöyle buyurdu:

— Bırakın çocukları söylesinler, dedi. Onlar bana yahudi dedikçe benim iymanımı izhar etmeme ve şahadet getirmeme sebep oluyorlar.

Sonra, yine çocuklara dönerek:

— Haydi çocuklar bana yine yahudi deyin ki, kelime-i şahadeti tekrar edeyim, buyurdu. O gün, hazrete yahudi diye takılan ve seslenen çocuklar, sonradan birer veli ve birer müşit olmuşlardır.

Mü'minlerin, daima iyi ve güzel ahlâklı, güler yüzlü, tatlı sözlü olması, Muhammedî olduğunun alâmet ve nişânesidir. Yukarıda sunduğumuz Hadis-i şerif, mal ve parayla fetholunamayan gönüllerin güzel ahlâk ve güler yüzle fetholunabileceğini gayet veciz bir ifade ile beyan buyurmaktadır. Bir diğer Hadis-i şerifte de:

(Güneşin karları erittiği gibi, güzel ahlâk da günahları eritir.) buyurulmuştur.

Kötü huy ve çirkin ahlâk ise, bir damla sirkenin balı bozması gibi en güzel amelleri, ibadetleri bozar.

Resûl-ü zişân efendimiz, bir başka Hadis-i şeriflerinde de şöyle buyurmuşlardır:

لَيْسَ شَيْءٌ أَثْقَلَ فِي الْمِيزَانِ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ

leyse şey'un eskale filmizani min husnil hulki.

(Yarın, kıyamet gününde herkesin amelleri ilâhî terazi ile tartılıp ölçüldüğünde, güzel ahlâktan ağır gelecek bir amel yoktur.)

Evet, güzel huy ancak ahlâk-ı Kur'aniyyedir. Ahlâk-ı Kur'aniyye ise efendimizin ahlâk-ı cemilesidir. Her bakımdan ona tâbi olmak, iki cihanda saadet ve selâmettir.

Bakınız, bir Hadis-i şerifte de ne buyuruluyor:

أَقْلُ مَا يُوضَعُ فِي الْمِيزَانِ الْخُلُقُ الْحَسَنُ

Ervelü mâ yuda'ü fil-mizan-il-Hulûk -ül-hasenü

Kıyamette, mizana ilk önce konulacak amel, güzel ahlâktır

Bütün bunları okuyup öğrendikten sonra, kötü huyları bulunup da, bunları iyi huylara değiştirmeye çalışmayanların akıllarından şüphe etmek acaba haksızlık olur mu? İnsanoglu bu âleme, boy ve soy ile öğünmeğe değil, güzel huy ile insan gibi yaşamak için gönderilmiştir. Herşey zamanla eskir, yıpranır ve elden çıkar. Güzel ahlâk ise, eskidikçe kıymetlenir ve üstelik ne eskir ne de yıpranır, sahibi ile kıyamete kadar beraber kalır. Belirli bir tahsil, kısıtlı bir eğitimle insan rütbe ve makam sahibi olabilir. Fakat, en büyük rütbe güzel ahlâktır, en yüce makam da güzel ahlâklı insan olmaktır. Tahsille ve diploma ile elde edilen rütbe ve makamlar bir gün olur elinden alınır. Güzel ahlâk ise, hem sahibini hem de onu örnek alanları yücelttiği gibi, bâki ve daim kalır. Biz, dünyaya imam olmağa değil, adam olmağa geldik. Ahlâkını düzeltmek, kötü huylarından kurtulmak isteyenler, mutlâk ve muhakkak iki cihan serverinin ahlâkıyla ahlâklanmağa çalışmalıdırlar. Güzel ahlâk ve iyi huy, ülkeleri mâ'mur eder, ömürleri uzatır, rızıkları artırır, refah ve huzuru çoğaltır.

Cennet ehli olmak isteyen, Hakka vuslât dileyen, insanı kâmil olmayı özleyen, ahlâkını güzelleştirmelidir. Zira, güzel ahlâklı olanlar cennet ehli olurlar.

**Edep yolun gözleyen,
Erkânı bilmek gerek,
Hakkı bilmek isteyen,
İnsanı bilmek gerek..**

**Şeklin insan eyledi,
Ehl-i iyman eyledi,
Bunca ihsan eyledi,
İhsanı bilmek gerek..**

Şu Hadis-i şerifin belâğatine ve inceliğine dikkatinizi çekerim:

(Güzel ahlâk ve iyi huy, Allahu teâlâ'nın sevdiği kullarına, bahş ve ihsan buyurduğu ilâhî bir vedî'adır. Allah celle celâlûhu, bir kuluna hayır vermeği murad buyurursa, o kuluna güzel ahlâk ve iyi huy ihsan ve inayet eyler.)

Cabir radyallahu anh'tan rivayet olunan bir Hadis-i şerif de şöyledir:

هَذَا دِينٌ اِرْتَضَيْتُهُ لِنَفْسِي وَلَنْ يُضِلَّهُ اِلَّا السَّمَا ح
وَ حُسْنُ الْخُلُقِ فَآكْرِمُوهُ بِهَا

Hazâ dinün irtedaytuhu linefsiy velen yuslihahu illessemah ve hüsnül huluki fe ekrimuhu bihima

Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz buyurmuşlardır ki: (Cebraîl aleyhisselâm, Allahu sübhanehu ve teâlâ hazretlerinin buyurduğunu şöylece haber verdi. Bu din-i islâm öyle aziz bir dindir ki, zât-ı ülûhiyyetime bu dini ihtiyar ettim. Kullarım bana bu din ile ibadet etsinler. Bu dinin islâmı, ancak cömertlik ve güzel ahlâktır. Kullarım, indimde aziz olan bu dine cömert ve güzel ahlâklı olmakla ikram etsinler..)

Esedullah-il galip Aliyyibni Ebi-Tâlip kerremallahu vec-hehu ve radyallahu anh efendimiz de, Resûl-ü zişândan rivayet buyuruyorlar ki:

— Habib-i Kibriyâdan işittim. Her kimin gam ve kederi çok olursa, bedeni hasta olur. Zira, demiri nem ve insanı gam çürütür, demişlerdir. Her kimin huyu çirkin ve kötü ise, o kötü ve çirkin huy da sahibine azap verir.

Çirkin huylu kimselerin toplum hayatında da yeri yoktur ve insanlar arasında yaşaması gayet zordur. Çünkü, kimse ile geçinemez ve her gün bir bahane ile kavga ve anlaşmazlık çıkarır. Bu geçimsizliği de onu halkın gözünden düşürür, değerini küçültür, hürmet ve itibarını yitirir. Sonunda, onu hor ve hakir eder.

Bir Hadis-i şerifte de aynen şöyle buyurulmuştur:

(Kişinin ahlâkının güzel olması, saadet ve devletidir. Ahlâkı güzel olan devlet ve saadet sahibidir ve bunların kendisine Allahu sübhanehu ve teâlâ tarafından bahş ve ihsan buyurulan çok yüce bir ilâhî nimet olduğuna şüphe yoktur.)

Şekavet ve kötülük içinde bulunan kişilerin bu halleri de huylarının çirkinliğindedir.

Hz. İmam-ı Ali kerremallahu vechehu ve radiyallahu anh efendimiz, evlâd-ı mükerremeleri Hz. İmam-ı Hasan ve Hz. İmam-ı Hüseyin radiyallahu anhüma efendilerimize ve diğer evlâtlarına vasiyyetlerinde şöyle buyurmuşlardı:

— Ey oğullarım! İnsanlarla iyi geçiniz. Kendinizi halka sevdiniz. Güzel ahlâkınızla öylesine sevdiniz ki, halkın gözünden kayboldanız bile sizi arasınlar, hasta olduğunuz zaman ziyaretinize gelsinler. Eceliniz erişip öldüğünüz zaman arkanızdan ağlasınlar. Ölümünüzden sonra da sizleri rahmet ve minnetle ansınlar..

Ünlü âlim ve âriflerden bir zat-ı şerif de oğluna şöyle vasiyyet etmişti:

— Oğul! Daima güler yüzlü ve tatlı sözlü ol.. Bu iki güzel huy seni halka ikram edenlerden üstün kılar. Halk arasında daima aziz, sevgili ve hürmetli olursun. Zira, halka ikram edenlerden ekşi yüzlü ve acı sözlü olanların ikramlarından ise, güler yüz ve tatlı sözle muamele edenler muazzez olur ve herkes tarafından sevilir. Surat asarak, acı konuşarak, somurtarak yapılan herhangi bir ikram makbul ve mû'teber değildir. Oysa, herkese karşı güler yüzlü ve tatlı sözlü olmak, kimseyi kırmamak ve incitmemek halk arasında daha çok makbul olur, yapılabilecek ikramların en büyüğü de budur.

Enes İbn-i Malik radiyallahu anh diyor ki, efendimiz birgün bana saadete şöyle buyurdular:

— Yâ Enes! Rıfk ve güzel ahlâk ile ahlâklan.. Zira, rıfk ve güzel ahlâk, Allahu teâlâ katında amellerin en sevgilisi-dir.

Bir Hadis-i şerifte de bakınız ne buyurmuşlardır:

— **Her kim, rıfk ile muamele etmek hasletinden mahrum bulunursa, o kimse muhakkak dünya ve âhiret hayırlarından da mahrum kalır.**

Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz, Rabbil-âlemiyne rica ve niyazlarında şöyle diyorlardı:

— Yâ Rab!.. Her kim, ümmetime rıfk ile muamele ederse, sen de ona rahmetinle muamele eyle.. Her kim, ümmetime meşakkatle muamele ederse, sen de ona gazabınla muamele eyle...

Görülüyor ki, ümmet-i Muhammed'e rıfk ile muamele edenler rahmet-i ilâhiyye ile taltif ve meşakkatle muamele edenler ise, gazab-ı ilâhî ile tâ'zip olunacaklardır. Zira, Allah azze ve celle Habib-i edibinin ümmeti için ettiği dua ve niyazını aslâ reddetmez ve behemehal müstecap eyleyler.

Cenab-ı Hak, cümlemizi ümmet-i Muhammed'e rıfk ile muamele eden kulları zümresine ilhak buyurarak rahmet-i ilâhiyyesi ile taltif buyursun ve ümmet-i Muhammed'e meşakkatle muamele edenlerden de cümlemizi korusun..

Şu halde, aklımız başımızda ve fırsat elimizde iken mü'min kardeşlerimize karşı güzel ahlâklı olalım. Güler yüzlü ve tatlı sözlü olalım. Hiç kimseye kötülük etmeyelim ve hiç kimsenin kötülüğünü düşünmeyelim. Kötü ve çirkin huylarımızı bırakalım, varsa bu kötü huylarımızı iyi ve güzel ahlâka çevirmeye çalışalım. Asık surat, çatık kaş, acı söz insan harcı değildir. Bunlar, hiçbir Müslümana yakışmayan kötü ve çirkin huyların belirtisidir, İyi bilelim ki, güzel ahlâk ve iyi huy sahibi olanlar, dünyada izzet ve âhirette de ebedî saadet ve selâmete nail olurlar,

Aslâ unutmamamız ve daima hatırdâ bulundurmamız gereken bir gerçek de şudur:

Allahu teâlâ ve tekaddes hazretleri, Hz. Musa aleyhis-selâmı Firaun'u insaf ve iymana dâvet vazifesiyle görevlendirerek gönderdiği zaman:

إِذْ هَبَّا إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ فَقَوْلَاهُ قَوْلًا لَّيِّنًا

izhebâ ilâ Fir'avne innehu tega fe-kulâ lehu kavlen leyyinen

Tâ-Hâ: 44

Meal-i münifi: Firaun'a gidin, zira o kibiri ve Tanrı'lık iddiasıyla tuğyân ederek cidden haddi aştı, onunla yumuşak konuşun, rıfk ile muamele edin.

Evet, yerlerin ve göklerin, görünen ve görünmeyen, bilinen ve bilinmeyen âlemlerin Rabbi ve mürebbisi, peygamberini: (Ben sizin yüce Rabbinizim!..) diyecek kadar azgınlaş-

mış ve haddi aşmış, Fira'unu insaf ve iymana dâvet maksadıyla gönderirken dahi, onunla yumuşak konuşun, kendisine rıfk ile muamele edin buyuruyor.

O fira'un ki, hâşa sümme hâşa Allah'lık dâvasına kalkmış, kendisini Allahu teâlâ'ya ortak koşmuş ve (Ben de Allahım!) demişti. Böylesine haddi aşan bir zâlimi ve kâfiri iman ve insafa dâvet için yumuşak konuşulması ve rıfk ile muamele olunması irade buyurulmuş olduğuna göre, bir mü'minin diğer bir mü'min kardeşine sert ve haşin davranması, ona acı sözler söylemesi, surat asması caiz olur mu? Tam tersine, mü'minin mü'mine rıfk ile muamele etmesi veza'if-i insaniye ve ferâ'iz-i islâmiyesidir.

**Yıkanlar hatır-ı mahzunumu, âlemde şâdolsun;
Benimçün nâ-murad olsun diyenler her-murad olsun..**

diyebiliyorsan, gerçek insan ve hâlis Müslümansın.. Yoksa, kasılıp tafra ile ömür sürenler, önünde sonunda mahzun ve nâ-murad olacaklardır.

Allahu teâlâ'nın sevdiği sıfatlar ve huylar şunlardır:

Allah ve Resûlüne iman, bu imanı dille takrir, kalple tasdik fiilen icra, sünnet-i seniyye-i Ahmediyye'ye eksiksiz ittibâ, sıdk (Yani doğruluk, doğru olmak, sırat-ı Kur'aniyyeden dışarı çıkmamak, sıdk-u sadakatta daim ve kaim olmak) ihlâs (yani kalp hulûsu ile Allahu teâlâyâ ibadet, bütün mahlûkata merhamet) hayâ (Yani edep ve terbiye sahibi olmak, utanmak vasıf ve hasletine malik bulunmak). Hayâ hakkında bir çok Hadis-i şerifler vardır. Buraya teberrüken ikisini alıyorum:

الْحَيَاءُ مِنَ الْإِيمَانِ

El-Hayâ'ü min-el-iyman

(Hayâ, iymandandır.)

İmam-ı Ali kerremallahu vechehu, kıymetli bir kelâmında hayâ gittiği vakitte belâ gelir, buyurmuşlardır. Bu ümmete isabet eden belâlar, hayâsızlıktandır. Zira hayâ iymandan olunca, hayâ gitti mi, imanının nûru azalır, imanının nûru azalan yere belâ isabet eder.

Evet, Allahu teâlâ'nın sevdiği sıfatları saymağa devam ediyoruz:

Rıza (Allahu teâlâ'dan razı olmak ve her işte Hakka teslimiyyeti saadet bilmek), şükür, ulüvvü himmet, ibadet, tevekkül, emanete sadakat, emanete hiyanetten sakınmak, sabır, tevazû, adalet, şecaat, ilim, ilimle âmil olmak, sırra riayet etmek, hilm, rıfk, şefkat, azim sahibi olmak, kinden, hasedden uzak bulunmak, fırsat düşkünü olmamak, cehd sahibi olmak, ahde riayetkâr bulunmak, affedici olmak, meşveret (Danışmak ve istişare etmek) Meşveret deyince aklıma geldi: İstişare, Kur'an-ı kerim ile sâbittir:

وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ

Ve şâvir-hüm fil-emr...

Âl-i-İmran : 159

Meal-i münifi: İş hususunda onlarla müşavere et..

Bu âyet-i kerimenin Resûl-ü zişân efendimiz için hükmen farz olduğunu mütalâa edenler olmuştur. Ümmet için müşavere sünnet-i seniyyedir. Meşveret emri gibi daha bir çok emirler ve ibadetler, Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz için farz olduğu halde, ümmetine sünnettir. Seyyid-ül-kevneyn efendimiz, bu emr-i ilâhiyyi ümmetine talim için mescid-i şerifte ahab-ı kiram ile müşavere ederler, sonra âyât-ı beyyinâta muntazır bulunurlardı. Müşavere islâmda o derece mühimdir ki, akıllı kısa ve düşüncesi kıt kişi ile dahi müşavere et, aksini yap denilmiştir. Zira, efendimiz:

الْمُسْتَشَارُ مُؤْتَمَنٌ

El-Müsteşârü mutemenün. (İstişare eden emindir.)

buyurmuşlardır. Resûl-ü zişânın bu sünnetine zaman-ı sadette riayet olunduğu gibi, Hz. Eba-Bekir, Ömer, Osman ve Ali rıdvanullahi teâlâ aleyhim ecma'iyen efendilerimiz zamanında ve daha sonra gelen Emevî, Abbâsî, Selçuklular ve Osmanlılar devrinde ve bütün islâm devletlerinde bu sünnete ittibâ edilmiştir.

Meşveret eden, yani danışan hiçbir zaman yanılmaz. Şu

kadar ki, danışacağı kimseyi iyi tanımalıdır. Fikrine ve re'yi-
ne müracaat ettiği zatın kendisine telkin ettiği hususları, son-
radan tekrar kendi akıl terazisine vurmali, gerekirse daha bir
kaç kişi ile aynı konuyu istişare etmelidir. Bu danışmalarına
kendisine tam ve kâmil bir kanaat gelinceye kadar devam
etmelidir. Çünkü, istişare eden emindir, buyurulmuştur. Re-
sûlü zîşân efendimiz, bu Hadis-i şerifleriyle günlük hayatımız-
da bir çok hususlarda olduğu gibi, istişare konusunda da biz-
leri irşâd buyurmuşlardır.

**Meşveretsiz kim ki bir iş işleye,
Şol nedamet parmağın çok dişleye..**

HİKÂYE

Emevîlerin beşinci hükümdarı olan Abdülmelik, Yusuf-
üs-Sakafi namındaki zatı umumî vali tayin etmişti. Çok gad-
dar ve zâlim bir kişi olan ve islâm tarihinde HACCÂC-I ZÂ-
LİM olarak anılan ve tanınan bu zat, bütün zulümlerine ve
gadrine rağmen dindar, hatip ve edip bir insandı. Irak halkı-
na okuduğu hutbe gayet meşhurdur. Bilindiği gibi bir gün, o
devrin azgın Irak halkına minberden şöyle hitap etmişti:

— Ey Ehl-i Irak! V'ey ehl-i şikak-i ven-nifak-ı ve sû'il-
ahlâk!

Kamamı düşürdüm, kılıcım aldım geldim sizlere.. Olunuz
ashab-ı Resûl'den Ebâ-Zer-il-Gıfari gibi, olayım size Ömer
ibn-il Hattâb.. Size, adaletle muamele edeyim.. Sizler, bu şik-
kak ve nifak ve bu kötü ahlâk üzere devam ettikçe, Allahu te-
âlâ beni sizin başınıza musallat etmiştir. Altından kan alınac-
ak çok sakal görüyorum. Benim kahrım ve helâk olmam için
dua ediyorsunuz, biliyorum.. Ama, Allahu azim-üş-şân sizler
gibi şikak ve nifak ehli ahlâksızların dualarınızı kabul buyur-
maz. Şayet, lûtfen kabul buyurarak beni mahv-ü helâk eylese
dahi, siz bu durumda, bu tutumda iken başınıza öyle birisini
gönderir ki, beni size arattırır. Adalet ve iyilik bekliyorsanız,
kendiniz âdil olun.. İyi huylu ve güzel ahlâk sahibi olun ki,
Allah azze ve celle de beni sizlerin üzerinize âdil kılsın.. Milleti
idare edenler, mâ'nevî bir kuvvetle devletin başına geçerler ve
milletlerini o milletin gidişi, tutumu ve durumuna göre taraf-ı
ilâhiden idare ederler. Bunun içindir ki, aleyh-is-salâtü ves-
selâm efendimiz.

كَمَا تَكُونُوا يُؤْتَىٰ عَلَيْكُمْ

Kemâ tekûnû yüvellâ aleyküm...

(Siz nasıl olursanız, başınıza öyle veli gönderilir.)

buyurmuşlardır, Evet siz nasıl olursanız, sizi idare edenler de öyle olurlar. Siz, iyi huylu, güzel ahlâklı ve dürüst olursanız, idarecileriniz de iyi huylu, güzel ahlâklı ve dürüst insanlar olurlar. Siz, zâlim ve kötü huylu oldukça, başınıza da öylesine zâlimler gönderilir.

Sözü yine uzattık: Asıl maksadımız, Yusuf Sakafi'nin meşveret hakkındaki kıssasını anlatmaktı.

İşte, bu Haccâc-ı Zâlim, birgün anasıyla pencerenin önüne oturmuş, gelip geçenleri seyrediyorlardı. Bir aralık anası kendisine:

— Ay oğul!.. Yaptığın zulümler haddi aştı. Senin gibi bir zâlimi doğurduğum için halk bana lânet ediyor, dedi.

Haccâc, kendisini müdafaaya yeltendi:

— Neden böyle söylüyorsun anacığım, dedi. Benim yaptıklarım, bu milletin yaptığı zulmün aksidir. Allahu teâlâ, onlara zulümlerinin cezasını benim onlara tatbik ettiğim zulümlerle tattırmaktadır. Eğer, onlar Kur'an ahlâkı ile ahlâklanarak Allahu teâlâ'ya yaklaşırsalar, Allahu teâlâ benim kalbimi yumuşatır, merhamet ve adalete çevirir. Bilmez misin ki, kalpleri ve gözleri çeviren Allahu sübhanehu ve teâlâ hazretleridir. Onlar, nefislerine zulmettikleri müddetçe, Cenab-ı Hak onların başlarından belâyı eksik etmeyecektir. Ben ölsem dahi, onlar için kurtuluş ümidi yoktur. Onlar, bu zulme devam ettikleri ve durumlarını değiştirmedikleri takdirde, benim gibi hatâ belki de benden daha zâlim birisini gönderecektir. Yaptıkları zulüm ve haksızlıkların cezasını çekeceklerdir.

Ana-oğul, böylece konuşurlarken, karşıdan yaşlıca ve beyaz sakallı bir zat görüldü. Bunların oturdukları pencerenin hizasına gelince, adamlarına işaretle o ihtiyarın huzuruna getirilmesini emretti ve anasına:

— Bak anacığım, dedi. Şimdi ben zâlim miyim, yoksa yerli yerince muamele ediyor muyum şimdi göreceksin..

İhtiyarı huzura getirdiler, selâmlaştılar ve Haccâc sordu:

— Nerelisin?

İhtiyar, hangi kasaba ve köyden olduğunu söyledi ve aralarında şöyle bir konuşma oldu:

— Ne iş yaparsın?

— Susamdan yağ çıkarırım.

— Bir okka susamdan ne kadar yağ çıkar?

— İki yüz dirhem yağ çıkar efendim.

— İki yüz dirhemden ne kadar yağ çıkar?

— Seksen dirhem efendim.

— Seksen dirhem susamdan ne kadar yağ çıkar?

— Yirmi beş dirhem yağ çıkar efendim..

— Bir tek susamdan ne kadar yağ çıkar?

— Bir susamın üzerine sert bir çubukla bastırılacak olursa, o çubuğun ucunu yağlayacak kadar yağ çıkar efendim.

— Aferin, memnun oldum. Gerçekten san'atının ehli imişsin. Pekâlâ okumak yazmak da bilir misin?

— Hayır, bilmem efendim.

— İyi ama, Kur'an-ı kerimin ilk defa nâzil olan âyet-i kerimesi **İkra (Oku!)** demektir. Neden, Allah'ın kitabına ve bu kitap ile bildirdiği emirlerine uyararak okuyup yazmayı öğrenmedin?

— !!!!

— İymanın rükünleri ve islâmın şartı kaçtır?

— !!!!

— Namazın farzları kaçtır?

— !!!!

— Abdestin farzlarını da bilmez misin?

— !!!!

— Kul ve hayvan hakkı ne demektir?

— !!!!

Son beş sorusunun cevapsız kalması üzerine Haccâc anasına döndü:

— Ey benim sevgili anacığım! dedi. Az önce beni zâlim ve gaddar olmakla suçladın. Şu adamı görüyorsun, saçı sakalı ağarmış, bir ayağı da çukurda.. Öyle iken, bir susam tanesinden ne kadar yağ çıkacağını biliyor da, iymanın rükünlerinden, islâmın şartlarından, abdest ve namazın farzlarından, kul ve hayvan hakkından haberi bile yok.. Dünyayı ve dünya ile ilgili herşeyi bilen ve sorularımı çatır çatır cevaplandırın bu dünya-perest, âhirete ve âhiretle ilgili konulara bütün ömründe hiç zaman ayıramamış, bilmesi ve öğrenmesi farz olan hususlara bile cevap veremedi. Okuyup yazmasından vazgeçtik, bu adam bu yaşa kadar iymanın ve islâmın şart-

larını, abdest ve namazın farzlarını öğrenemez miydi? Dünyayı hakkıyla ve lâyıkiyle bilen ama, âhiret hakkında hiçbir bilgisi ve hazırlığı olmayan kişi elbette şerirdir. Bu ve bunun gibi olanların şerlerinden kimse yakalarını kurtaramaz. Çünkü, dünyayı bilen aldanmaz. Âhireti bilip iman eden ise aldatmaz. Bu adam, dünyayı iyi biliyor ve onu dünya işlerinde gerçekten kimse aldatamaz. Ama, kendisi âhireti ve âhiretle ilgili mes'eleleri bilmediği için herkesi rahat rahat aldatabilir.

Annesi, kalbinden oğluna hak vermişti. Fakat, bunu belli etmeyerek kadınlık ve analık şefkatiyle oğluna yalvardı:

— Oğul, sen bilirsin, dedi. Bu adamı bana bağışla, onu sakın cellâda verme!

Susamdan yağ çıkaran ihtiyar, bu kayırmadan yüz buldu:

— Benim ne suçum var? dedi. Asıl suçlu, beni okutmayan anamla babamdır. Bana vereceğin cezayı onlara ver. Kabirlerini açtır ve kemiklerini yak. Evet, beni okutmadılar. Bunun acısını bildiğim ve okur yazar olmamanın cezasını ömür boyu çektiğim için ben oğlumun okuttum.

Şimdi, buracıkta hikâyemize ara verip insaf ile düşünelim:

Bu hikâye, on iki asır önce olmuştur. O tarihten bu yana, bu ve benzeri hikâyeler dilden dile söylenerek günümüze gelmiştir. Hal böyle iken, günümüzde durum farklı mıdır? Maalesef hayır!.. O günün insanı belki hiç tahsil görmüyor ve yalnız dünya işleriyle uğraşıyordu. Bugünün insanı ise, tahsil görüyor ama, yine dünyası için.. Doktor olmak, mühendis olmak, avukat olmak, iyi yaşamak, çok kazanmak, lüks hayat geçirmek, bütün maksat ve gaye bu!.. Evet, bir ülkeye ve bir topluma doktor da, mühendis, avukat, teknisyen, iktisatçı, ziraatçı, eczacı, kimyager de lâzımdır. İslâmda ilim tahsili farzdır. Fakat, bir de mâ'nevî ilimler vardır ki, bunları tahsil etmek farz-ı ayndır. Bunu tahsil ettikten sonra, diğer bir müsbet ilme yönelmek ve onu da tahsil etmek vazifemiz ve borcumuzdur. Ne var ki, bu ilimleri tahsil farz-ı kifâyedir. Bir kısım gençler tababet tahsil ederse, diğerlerinden bu farz sakıt olur. Çünkü, bir milletin bütün fertlerinin doktor olmasına hem lüzum, hem de imkân yoktur. Şu kadar ki, bir toplum kendi ihtiyacına yetecek kadar doktor yetiştiremezse, Allahu teâlâ indinde mes'ul olur. Bilmem anlatabiliyor muyum? Yani, demek isterim ki, bir genç herşeyden önce öğren-

mesi farz-ı ayn olan ilm-i halini talim ve tedris edecek ve sonra içinde yaşadığı topluma faydalı olabilecek bir diğer ilim dalı seçerek onu da tamamlayacaktır. Yoksa, birini diğerine tercih ve feda etmek islâm mantığı ile bağdaşmaz. Meselâ, kırk milyon Türkün topyekûn din adamı olmasına lüzum ve ihtiyaç yoktur. Fakat, her Müslüman Türk çocuğunun abdest alacak, namaz kılacak, oruç tutacak ve diğer ibadet ve tâ'atte bulunacak kadar din bilgisi, din dersi alması kaçınılmaz bir zarurettir.

Oysa, insanoğlu oldum olası fâni dünya hayatına verdiği ehemmiyeti ebedî hayatı olacak âhiretine ne yazık ki vermemektedir. Bunu ihmal ettiği için de hilkatinin sebebini anlayamamakta, nerden gelip nereye gittiğini kestirememektedir. Geçici dünya hayatı için sıhhat, servet, mevki, şöhret, mal ve evlât bakımlarından endişeler içinde kıvrılırken, bâki ve ebedî hayatımız için hiçbir tasamız bulunmamaktadır. Evet, mademki bu dünyaya geldik, elbette bir takım ihtiyaçlarımız olacaktır ve bunları karşılayabilmek için çalışıp çabalamak, helâl ve meşrû yollardan bu ihtiyaçlarımızı giderecek kazançları sağlamak da görevimizdir. Peki, ama fâni ihtiyaçları karşılamak görevimiz oluyor da, bâki hayattaki mâ'nevî ihtiyaçlarımız ne olacak? Onları ne ile sağlayacağız ve kazanacağız? En kabadayı 70 - 80 yıllık bir fâni ömür için hayatının dörtte birisinden fazlasını ilim ve meslek sahibi olmaya harcayan insanoğlu, kimbilir kaç asır sürecek ebedî hayatı için hiçbir fedakârlıkta bulunmayacak mı? Böylesine bir ihmal ve gaflet, akılla bağdaşabilir mi? Akıllı olan insan, fâni dünya hayatı için bâki ve ebedî olan âhiret hayatını terketmeyendir. Fâni hayatımız için duyduğumuz kaygu ve tasayı, bâki hayatımız için de duymadıkça, açık söyleyelim, kurtuluş imkânı yoktur ve mutlâka hüsrana uğrarız.

Vârislerine, hattâ bir bakıma sevmediklerine bırakıp gideceği bir servet için uykuları kaçan, günleri ve geceleri zehir olan zavallıların âhirete, elleri boş ve sermayesiz gideceklerini düşünememeleri, cidden ve hakikaten acınacak ve ağlanacak bir haldir. Gafil olmayalım, kaç asır süreceği belli olmayan bir kabir hayatı var, tekrar dirilmek ve hesaba çekilmek var, mizan var, sorgu sual var ve işin en acıklısı eli böğründe şaşkın ve mahcup orta yerde kalmak var.. Kasanı ve keseni, masanı ve makamını, diploma ve ihtisasını mezara götüremezsin.. Aklını başına al, âkibetini iyi düşün, burada nice izzet sahibi görünenler, orada zelil ve perişan olacaklardır.

Burada, beğenmediğimiz, hor ve hakir gördüğümüz niceleri de orada karşımıza gerçek mevki ve makam sahibi olarak çıkacaklardır.

Her ne hal ise, yine sözün ucunu kaçırdık, özür diler ve hikâyemize devam ederiz:

Haccâc-ı Zâlim'in bulunduğu odanın iki kapısı vardı. Birisinin üstünde RAHMET KAPISI ve diğesinde AZAP KAPISI yazılı idi. Rahmet kapısından çıkan kurtulur, azap kapısından çıkan ise, hemen kapının arkasında bekleyen cellâda baş verirdi. Gerçi, kendisini ana ve babasının okutmadıklarını söylemesi ve hemen ardından da kendisinin çocuğunu okuttuğunu ilâve etmesi, annesinin de iltimasıyla Haccâc'ın kalbini oldukça yumuşatmıştı. Buna rağmen, ihtiyarı son bir defa daha imtihan etmek istedi ve ona:

— Yıkıl karşımdan, çık, seni gözlerim görmesin! diye gürlledi.

Adamcağız, korku ve sevinç arasında boynunu bükerek sordu:

— Hangi kapıdan çıkayım efendim?

İşte o zaman Haccâc, (**El-müsteşârü eminün — Danışan emin olur**) Hadis-i şerifini hatırladı ve ihtiyara rahmet kapısını gösterdi.

İhtiyar, sünnet-i seniyye-i nebeviyyeye uyduğundan canını cellâttan kurtarmıştı.

Gerçekten de böyledir aziz kardeşlerim:

Sünnet-i seniyye-i Ahmediyye'ye uyanlar, dünya ve âhi-ret azaplarından kurtulurlar. İki cihanda da saadet ve selâmet bulurlar. Bu kıssamızı sakın unutmayınız ve daima hatırlayınız. İyi biliniz ki, Fahr-i âlem şallallahu aleyhi ve sellem efendimizi kendimize örnek ve önder ittihaz edersek, bizim için korku ve üzüntü yoktur. Çünkü, Allahu teâlâ'ya varan kapıyı o açmıştır. O kapıdan girenler Hak rızasına ve Hak cemaline nail olurlar.

Bu kıssanın sonunu, ileriki derslerimizde anlatacağız.

Şimdi, artık Allahu teâlâ'nın sevdiği huyları ve sıfatları saymağa devam edebiliriz:

İhsan ve sehavet (İyilik ve cömertlik), nasihat, iffet sahibi olmak, vefakâr ve Hakka riayetkâr olmak, azim sahibi olmak, hayırlı işlere koşmak ve bu gibi hayır işlerinde kimse-den geri kalmamağa gayret etmek, te'enni ve te'emmül (Bir işte aceleyi terkederek temkinli ve tedbirli davranmağa te'enni, bir işi lâyıık olduğu dikkatle düşünmeğe de te'emmül denir),

iyi ve salih kişilerle oturup kalkmak, sebat sahibi olmak, şahsının izzet ve şerefini değil, islâmın izzet ve şerefini korumak, yerinde konuşmasını ve yerinde susmasını bilmek, ölümünü ve âhiretini unutmamak, Rabbimizin en çok sevdiği ve övdüğü huylar ve sıfatlardır.

**Men aref sırrına er, koy gafleti;
Gör ne remzeyler bu insan sureti,
Haşr-ü neşrile tamuyu cenneti,
Gayre bakma, sende iste sende bul..**

Allahu teâlâ'nın sevmediği sıfatlar ve işler de şunlardır:

Allahu azim-üş-şânı inkâr etmek ve ona şirk koşmak, yalancılık, şahitliği gizlemek ve saklamak, riyâ, u'cub, kibir, kin, edepsizlik, Haktan ve halktan utanmamak, Allahu teâlâ'ya âsi olmak ve Allahu teâlâ'dan razı olmamak, şekavet, verilen ni'metlere nankörlük etmek, himmetsizlik ve gayretsizlik, ahlâksızlık, ibadetsizlik, Allahu teâlâ'dan istememek, Allahu teâlâ'ya güvenmemek, emanete riayet etmemek, kendi aklına güvenmek ve herşeyi kendi aklıyla ölçmeğe yeltenmek, sabırsız olmak, korkaklık, cehalet, kendisine tevdi edilen sırrı açıklamak, öfkeli olmak, merhametsiz, azimsiz, gayretsiz, kinçi, kıskanç, fırsat düşkünü, fesatçı, tenbel, uyusuk olmak, ahde riayet etmemek, affetmemek, meşveret etmemek, ihsan ve sehavet sahibi olmamak, nasihat dinlememek, iffetsizlik, vefasızlık, azimsizlik, hayırlı işlere koşmamak ve hayır yapmaktan hoşlanmamak, te'epni ve te'emmül sahibi olmamak, iyi ve salih kişilerin meclislerinde bulunmamak ve bu meclislerden hoşlanmamak, kötü kişilerle düşüp kalkmak ve onları sevmek, sebatsızlık, şahsi izzet ve şerefini islâmın izzet ve şerefinden üstün tutmak, nerede evet ve nerede hayır denilmek gerekeceğini düşünmemek, kendisini herkesten üstün ve yaptığı işleri güzel bulmak ve bununla öğünmek, isyanlarını, suç ve kabahatlerini görmemek, fırsat düştükçe başkalarını çekiştirmek ve kötölemek, dedi-kodu yapmak, tamahkâr olmak, cimri olmak, yememek ve yedirmemek, başkalarının yaptıkları veya yapmayı tasarladıkları hayırlı işlere de engel olmak, halka zararlı olmak, kişisel çıkar ve yararları için başkalarını zarara sokmaktan çekinmemek, hısım akraba ve eş dost ziyaretlerinde bulunmamak, bir mevki veya makama geçince veya üç beş kuruş sahibi olunca bütün yakınlıklarını hor, hakir gör-

mek ve onlarla ilgi ve ilişkisini kesmek de Rabbimizin sevmediği çirkin ve kötü sıfatlardır.

Allahu teâlâ'nın sevdiği veya sevmediği bütün sıfatları, böyle bir risale içinde saymağa ve açıklamağa imkân olamayacağı tabiidir. Biz, bu kadariyle iktifa ederken, herkesi ilgilendireceğini umduğumuz hususları seçtik. Cenab-ı hak, cümlemize inayet ve hidayet buyurarak, sevdiğini sevdirdin, yediğini yerdirdin ve bizleri sevdiği kulları zümresine erdirdin.

**Kılı kırk yarmaya irfandır deme,
Ona yahşi, buna yamandır deme,
Şuna gerçek, buna yalandır deme,
Birin aslı yok, yalan sendedir..**

Bütün bu çirkin ve kötü sıfatların başı yedi sıfat olup, diğerleri bu sıfatların bir nevi şubeleridir. Güzel veya çirkin her sıfat için, binlerce sahifelik koca bir kitap yazmak mümkündür. Ancak, yukarıda da işaret ettiğimiz gibi, buracığa kayıt ve zaptedebildiklerimizle, edemediklerimizin anası aşağıda sayacağımız yedi kötü ve çirkin sıfattır:

1. U'cub : Kendini çok sevme, her işini beğenme, bencilik, gurur
2. Kibir : Büyüklenme, büyüklük satma
3. Riyâ : İki yüzlülük
4. Hased : Kıskançlık
5. Gazap : Öfke
6. Hubbu mal : Mal sevgisi
7. Hubbu cah : Makam sevgisi

Bu konuda, **İRŞÂD** namındaki eserimizin 2. cildinin 11. dersinde daha geniş ve etraflı bilgiler sunmağa çalışmıştık. Burada, konumuzla ilgili olarak özet bir açıklama yaptık, Cenab-ı Hak, tevfik ihsan buyurur ve aklımız tevfik-i Rabbani ile anlaşır, bu kötü ve çirkin sıfatları tamamiyle terkeder, yaptığımız ibadetlerimize güveneçimize Rabbimize güvenir, onun kerem ve fazlına sığınır, tevazû sahibi birer insan oluruz. Hakkı kabul edersek, ihlâs üzere bulunuruz. Hasedi terkedersek Rabbimizin bizlere bahş ve ihsan buyurduklarına razı oluruz. Hilm ve rıfk sahibi olursak, mala muhabbet etmez, malın, mülkün, paranın gelip geçici ve eğreti olduğunu ve emaneten bize verildiğini anlarız. Aynı şekilde, işgal ettiğimiz

makamın da Hakkın lûtufl ve keremi sayesinde muvakkaten bize tahsis olunduğunu idrak edersek, makam sevgisi denilen büyük illetten de kurtulur, onu bir zulüm, hevâ ve heves vasıtası değil, bir adalet ve hakkaniyet vesilesi olduğunun şu'uruna varırız.

Allah azze ve celle, bu şu'ur ve uyanıklığı cümlemize nasip ve âsan eylesin. Zira, nerede ve hangi mevki ve makamda bulunursak bulunalım, ister âmir, ister memur olalım, serbest meslek sahibi, işçi, çiftçi, teknisyen, şoför, pilot, tüccar, esnaf hangi meslek ve zenaatta çalışırsak çalışalım, her işimizi, her fiilimizi, her davranışımızı görüp gözetleyen, hatta kalplerimizden gizlice geçirdiklerimizi dahi hakkiyle bilen bir yüce makamın huzurunda ve mürakabesinde bulunduğumuzun idrakine varır, o yüce mürâkıbın bizim gibi kocamadığını, yaşlanmadığını, ihtiyarlamadığını, emekliye ayrılıp bir kenara çekilemeyeceğini, uyumadığını, kendisine dalgınlık ve gaflet bastırmadığını anlar, bizden öncekiler gibi bir gün bizleri de öldüreceğini, karanlık kabirde münkir-nekir adı verilen melekleri vasıtasıyla sorguya çekeceğini, mezarımızı ya cennet bahçelerinden bir bahçe veya cehennem çukurlarından bir çukur haline getireceğini, sonra bizi birgün tekrar dirilteceğini, mahşer yerine toplayıp hesaba çekeceğini, zerre kadar hayır işlemişsek mükâfatını vereceğini, zerre kadar şer işlemişsek cezasını göreceğimizi düşünerek ölümün hak, kabir sulinin hak, tekrar dirilmenin hak, mizanın hak, hesabın hak, cennetin hak, cehennemın hak olduğuna iman edersek, Allah korkusuyla Allah sevgisini içimizde yaşatırsak, muhakkak ki meleklerden üstün dereceler bizim içindir.

Allah korusun, bunlara inancımız yoksa o akıl şeytanın ve nefsin elinde esirdir, köledir ve sahibini mutlâk ve muhakkak hayvanlardan daha âdi ve aşağı derekelere düşürür.

Yâ Rabbel-âlemiyn ve yâ Erham-er-Rahimiyn!

Biz âciz ve günahkâr kullarına adlinle değil, affınla muamele eyle, bizleri hakikat-i Kur'aniyye, hakikat-i Muhammediyye ve hakikat-i islâmiyyeden nasibedar eyle, okuduğunu ve dinlediğini anlayan, anladığı ve öğrendiği ile amel eden, boş kafa gezdirmeyen, kötü ve çirkin huylarını ve sıfatlarını, rızayı ilâhine uygun en güzel ve en üstün ahlâk olan ahlâk-ı Kur'aniyye ve ahlâk-ı Muhammediyye ile değiştirmeye muvaffak olan kullarından eyle.. Elinden ve dilinden kimseye zarar vermeyen, kendi suç ve günahlarından büyük suç ve günah görmeyen, af ve mağfiretini umarak dergâh-ı bârigâh-ı ahadiyy-

yetinden gayriye yüz sürmeyen kullarından eyle. Bizleri iy-
mandan, Kur'andan ve Resûl-ü zişândan ayırma, yüzlerimiz-
den hayâ perdesini sıyırma, haram ile dourma.. Sünnet-i se-
niyye-i Ahmediyye'ne hakkiyle ve lâıyıkıyla uyanlardan, hak
kelâmı duyanlardan, hak ve hakikat uğruna baş koyanlardan
eyle.. Bütün amellerimizde, ibadet ve tâ'atımızda ihlâs üzere
bulunanlardan, cennet ve cemalinle tebşir olunanlardan eyle..
Dünya için âhiretini feda eden gafillerden, okuduğunu anla-
mayan cahillerden, varlığını ve birliğini inkâr ederek dünya-
ya tapan sefillerden eyleme.. Tam ve mutlâk bir teslimiyyet ve
tevekkülle hükmüne razı olanlardan, rizayı ilâhine lâıyık bu-
lunanlardan eyle.. Sübhane Rabbike Rabbil-izzeti ammâ ya-
sifûn ve selâmün alel-mürseliyn vel-hamdü lillahi Rabbil-âle-
miyn.. (EL-FÂTİHA)

ENVÂR - ÜL - KULÛB (Kalblerin Nurları)

DERS: 8

M Ü N D E R E C A T :

Â'raf sûre-i celilesinin 196. âyet-i kerimesinin tefsiri - Allah dostları kimlerdir? İnananlarla inanmayanların durumları ve farkları nelerdir? Ölüm son değildir - Mü'min cennette ve ni'mette, kâfir cehennemde ve hasrette ebedî kalacaktır - Âhiret âleminin izah ve isbatı - Ölüm hazırlıklı olmak ne demektir? - Dünya, âhiretin tarlasıdır - İstiklâl ve hürriyetin anlam ve önemi - Bu hallere neden düştük? - Kelime-i tevhidin yedi hikmet ve ni'meti - Ashab-ı Resûlün örnek hayatları - Fahr-i Razi hazretlerinin bir irşâdı - Milletler din, dil ve an'anelerini korumakla beka bulurlar - İslâm dini, ilerlemeğe ve yükselmeğe engel değildir - Hristiyan âleminin yalan ve iftiraları ve bizim aydınlanmamış aydınlarımızın buna kanmaları - Bizi geri bırakan taklitçilik ve kopyacılıktır - Misyoner teşkilâtının gizli faaliyetleri - Hristiyan papazlarını münazaraya dâvet - Hristiyanlık inançlarının ne kadar bâtil olduğunun izah ve isbatı - Kâfirleri hakka ve tevhide çağırıyoruz - İyman ve islâmdan nasibi olmayanların edep ve terbiyelerini muhafaza etmeleri insanlık vazifeleridir - Batı gençliğini hristiyanlık artık tatmin etmemektedir - Hristiyan dünyasında çöküntü vardır - Dinimizi, dilimizi ve an'anelerimizi korumanın lüzum ve ehemmiyeti - Allahu te-âlâ'yı sevenlerin beş alâmetleri vardır - Öğüt..

Sallû alâ seyyidinâ Muhammed
Sallû alâ envâr-i kulûbinâ Muhammed
Sallû alâ şefi-i zünubinâ Muhammed
Sallû alâ mürşidinâ Muhammed

El-evvelü Allah.. El-âhirü Allah.. Ez-zâhirü Allah.. El-bâtinü Allah.. Hayrihi ve şerrihi min'Allah.. Men kâne fi kalbihi Allah. Fe-mu'inuhu ve nâsıruhu fid-dâreyni Allah..

Rabbışrahli sadri ve yessir-li emri vahlûl ukdeten min lisani yefkahu kavli ve ufevidu emri ilâllah vallahu basiyrün bil-ibâd..

Sübhanেকে lâ ilme lenâ illâ mâ allemtenâ inneke ent-el alim-ül hakim..

Sübhanেকে lâ fehme lenâ illâ mâ fehhemtenâ inneke ent-el cevvd-ül kerim..

اِذْ وَايَا اللَّهِ الَّتِي نَزَّلَ الْكِتَابَ وَهُوَ تَوَكَّلِي الصَّالِحِينَ

E'üzü billahi min-eş-şeytan-ir-raciym

Bismillah-ir-Rahman-ir-Rahiyim

İnne veliyyallah-üllezi nezzel-el-kitâbe ve hüve yetenell-es-sâlihiyn...

El-Â'raf : 196

Meal-i münifi: Zira, benim dostum ve yardımcım, Kur'an-ı azimi indiren Allahu azim-üş-şândır. Ve o bütün salih kullarının dostu ve yardımcısıdır.

Aziz din kardeşlerim, muhterem Hak yoldaşlarım:

Allahu sübhanehu ve teâlâ hazretleri, gerçekten salih, âbid, doğru, dürüst, sözünde sadık ve özünde muhlis olanların dostu ve yardımcısıdır. Allah celle celâlühü, müttekilerle ve muhsinlerle beraber olduğunu beyan ve ilân buyurmaktadır:

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ

Innallâhe mâ'alleziyn-et-tekav velleziyne hüm muhsinün

En-Nahl : 128

Meal-i münifi: Elbette Allahu teâlâ küfür ve mâ'siyetlerden sakınanlar ve daima iyilik edenlerle beraberdir.

Bunun ne büyük bir ni'met olduğunun şu'uruna varanlar kıymet ve ehemmiyetini anlayabilirler. Yerlerin ve göklerin, görünen ve görünmeyen, bilinen ve bilinmeyen âlemlerin Rabbi ve mürebbisi, küfür ve isyanlardan, hata ve nisanlardan gücü yettiği kadar sakınanların, rizayı ilâhîsine aykırı hareket ve davranışlardan çekinenlerin ellerinden geldiği kadar hayır ve iyilik işleyenlerin beraberindedir, onların dostu ve yardımcısıdır.

Allahu teâlâ, zât-ı ülûhiyyetini sevenleri sever, zât-ı ahadiyyetini zikredeni zikreder. Allahu sübhanehu ve teâlâ'yı unutanlar, kendi nefislerini unutmuşlardır. Kendi nefisini ve aczini unutanlar ise fâsık ve günahkârdır. Bütün kötülükler, isyanlar, taşkınlıklar ve aşırılıklar Allahu azim-üş-şânı unutmaktan ileri gelir. Allahu teâlâ'yı inkâr edenler, kıyamet günü ona hesap vereceklerini münkir bulunanlar, kendilerinden her türlü kötülük umulması gereken kimselerdir. Böylelerinden Allahu teâlâ'ya sığınırız. Bunlar, dünya hayatına razı olur, âhireti red ve inkâr ederler, yalnız dünya hayatı ile yetinirler, bunca âyat-ı ilâhiyyeye yüz çevirirler ve içine düştükleri gaflet ve dalâlet girdaplarında boğulur, giderler. Onların bu tutum ve durumları, bütün gaflet ve dalâlet erbabının olduğu gibi, kendilerini bu inkârlarının cezasını çekmek üzere cehenneme sürüklemekten gayrı hiçbir işe yaramaz:

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنَّنُوا بِهَا
وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ ﴿١٠٠﴾ أُولَٰئِكَ مَا لَهُمْ مِنَ النَّارِ بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ

Innelleziyne lâ yercüne lika'enâ ve radû bil-hayat-id-dünya vatme'ennü bihâ velleziyne hüm an âyâtinâ gafilân ulâike me'vâ-hüm-ün-nârii bimâ kânü yeksibân

Yunus : 7-8

Meal-i münifi: Onlar ki, âhirete inanmayarak bize kavuşacaklarını ummazlar, ikabımızdan korkmaz, sevabımızı rica etmezler, dünya hayatına razı olur ve onunla mutma'in bulunurlar ve onlar ki âyetlerimizden ibret almaz gafillerdir, onların kazandıkları küfür ve mâ'siyetler yüzünden varacakları yer ancak ateştir.

Buna mukabil, Allahu teâlâ'ya iman eden, onun varlığını ve birliğini dilleriyle ikrar ve kalpleriyle de tasdik eyleyen ve kulluk ve ibadet vazifelerini hakkıyla yerine getirmeğe çalışan ehl-i imanın gidecekleri yerin de cennât-ı âliyyat olacağı yine âyet-i kerime ile sabittir.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ هَدَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ

Innelleziyne âmenu ve amel-us-sâlihati yehdihim Rabbühüm bi-iymanihim tecriy min taht-ih-üm-ül-enhârü fi cennât-in-na'ym... Yunus: 9

Meal-i münifi: İyman edip salih ameller işleyen kimse-leri ise, Rableri bu imanları sebebiyle ağaçları altında nehirler akan o ni'metlerle dolu cennetlerdeki saadetin yolunu gösterir.

Evet; âşık ve sadık mü'minler orada hayat-ı ebediye mazhar olacaklar, daimî bir zevk-ü sefa içinde bulunacaklar ve ebediyyen cennât-i âliyatta kalacaklardır. Kâfirler, küfürlerinin cezasını ebediyyen çekecekleri gibi, mü'minler de iman ve ikrarlarının mükâfatını ağaçları altından ırmaklar akan cennette ebediyyen zevk ve sefada bulunacaklardır.

Bu fâni ve gelip geçici dünya hayatında iman zevkine varan, ibadet tadını tadan, Allahu teâlâ ile sevişen ancak mü'minlerdir. Bu âlemde, mâ'nevî olarak tattıkları bu zevki, bâki ve ebedî âlemde maddeten tadacak ve yaşayacaklardır. Nettekim, kâfirler de, bu âlemde çektikleri mâ'nevî iymansızlıklarının cezasını, ibadetsizlik azabını, o âlem-i bâkide fiilen ve maddeten cehennemde çekeceklerdir.

Burada, bir açıklama ve uyarma yapmak isterim:

Allahu teâlâ'ya, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, kıyamet ve âhirete iman etmeyenlere dikkat ve ibretle

bakınız ve onların hal ve gidişlerini şöyle bir tetkik ediniz. Göreceksiniz ki, bu gibiler mâ'nevî bir boşluk ve yoksulluk içindedirler. Hiçbir şeyden zevk almaz, hiçbir şeyle oyalanamazlar. Vakit geçirmek ve sözüm ona eğlenmek için meşgul oldukları herşey onlar için bir yorgunluk, bezginlik, kaygu ve üzüntü kaynağı olur. Oysa, dış görünüşleriyle mutlu gibidirler, maddî imkânları vardır. Bir çok kimsenin erişemediği refah seviyesine ulaşmışlardır. Dilediklerini, diledikleri zaman temin edebilirler. Böyle olduğu halde hayatlarından memnun değillerdir. Daimî bir iç sıkıntısı, buhran, vesvese ve tasa içindedirler. Ağızlarının tadı yoktur, gönüllerinin muradı yoktur. Ne istediklerini, ne yaptıklarını, niçin yaşadıklarını bilemezler. Çoğunun, belirli bir gayesi ve hedefi de yoktur. Yüzlerine gülen herkesi kendilerinden menfaat koparmak isteyen sahtekâr gibi görürler. Kimseye güvenemezler, kimseye dayanamazlar, herkese kuşkuyla bakarlar ve haklı olduklarına kendilerini inandırmak için kendilerini zorlarlar. En yakınlarından, hattâ eşlerinden ve çocuklarından bile emin değildir. Herkesin kendilerini kandırmak istediğini sanırlar. Kalplerinde şefkat, merhamet ve hassasiyet kalmamış, gönülleri âdeta nasırlaşmıştır.

Neden mi?

Ben, size cevap vereyim: Zira, bu gibiler iymansızlıklarının azap ve ızdırabı içindedirler. Bu mâ'nevî hastalıklarını bir türlü teşhis edemedikleri için de tedavisi çarelerini bulamamışlardır. Meselâ, yanılıp ölümü düşünseler veya yakınlarından birisinin ölümüne şahit olsalar, ölüm sonrası akıllarına bile gelmez. Önünde sonunda kendilerinin de öleceklerini, bu dünya saltanatını bırakıp gideceklerini, paracıklarının sevmediklerine kalacağını, mallarının mülklerinin başkalarının olacağını düşünürler ve bu inançları dolayısıyla kara toprağın altına girip çürümeği hatırladıkça derin bir ye'is ve azaba düçar olurlar. İymanları olmadığından, ölümün fâni dünya hayatının sonu, ebedî âhîret hayatının başlangıcı olduğunu bilemezler ve bu iymansızlık ve bilgisizlik, onları için için kemirir durur. Halbuki, asıl azabın kendileri için kara toprağın altına girdikleri günden başlamak suretiyle, maddeten ve ebediyyen devam edeceğinden gafildirler. Evet, ölümü düşünmek ve hatırlamak bu nevî münkirler için azap ve ızdıraptır. Oysa, âhîrette başlarına gelecekleri, azap ve ikabın dehşetini gördüklerinde, çirkin görüp kaçtıkları ölümü öylesine arzulaya-

çaklar ve öylesine pişman olacaklardır ki, toprak olmağa da-
hi razı olacaklar ve fakat bir daha ele geçiremeyeceklerdir.
Kur'an-ı azim, onların bu hallerini şöyle haber vermektedir :

يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا

*Yevme yenzur-ül-mer'ü mâ kaddemet yedâhü ve yekul-ül-kâfirü yâ leyteni küntü
Türâbd...* *En-Nebe : 40*

Meal-i münifi: O gün, herkes ellerinin ne takdim ettiğine, daha önce hayır ve şer ne yapmış olduğuna bakacak ve kâfir «Keşke dünyada toprak olaydım, hiç yaratılmasaydım ve bu hesap ve azabı da görmeseydim..» diyecek.

Onların bu pişmanlık ve temennilerine şaşmayınız aziz din kardeşlerim ve Hak yoldaşlarım!.. Kıyamette, kişi dün-ya hayatında iken âhiret için yaptıklarını ve takdim ettiklerini, işlediği hayır ve şerri görüp bilecek, bütün yaratılanların hesaba çekildiklerini görecektir, herkesin alacağını alacaklısından alarak hakkın kaza olduğuna vakıf olacak, bu arada hayvanların toprak olduklarını müşahede ederek, çekecekleri azabın ne derece korkunç olacağını gözleriyle görecektir olan kâfirler, gözleri yuvalarından uğramış, şaşkın ve perişan bir halde döğünecekler ve:

— Ah, nolaydı, bizler de hayvanlar gibi toprak olsaydık. Bu azaba düşer olsaydık, diye feryat ve figan edeceklerdir.

İşte o gün, dünya hayatında gayet çirkin gördükleri ve akıllarınca kaçtıkları ölümü hasretle arayacak, en büyük ni'met bilecekler ama ne fayda!.. Artık orada ölüm yoktur, ebedî azap ve ıztırap vardır ki, bu gibi kâfirlerin dünyada korktukları ve kaçtıkları ölüm, bu azabın yanında pek hafif kalacaktır.

Mü'minler için ise, hal ve keyfiyet böyle değildir. Çünkü, ehl-i iymanın inancına göre ölüm; dar, küçük, sıkıntılı, kasvet ve meşakkatli bir kira evinden geniş, ferah, neş'e ve sü-rur dolu, rahat ve âsude kendi ebedî mülkleri olan bir eve taşınmağa benzer. Mü'minlerin iymanına göre, insan ölümle yok olmaz. Bil'akis insanı hayat-ı câvidaniye ileten gayet tatlı bir içki gibidir. Öyle bir tad ki, bu tadışta vuslât-ı cânan vardır, cennet-i rıdvan vardır, ebedî saadet ve selâmet vardır, bâki ve daimî bir rahatlık ve ferahlık vardır. İnsan,

böyle bir içkiyi tadınca yok olabilir mi? Elbette hayır!.. İnsan, ölümle yok olup gitmez. Belki, dünya hayatında vücutları kendilerine perde olduğundan, gözlerden nihan olurlar. Bunu nasıl red ve inkâr edebilir? Gözle göremediğimiz nice varlıklar vardır. Bu varlıklar bazan maddî, bazan da mâ'nevîdir. Meselâ, bir kaşık yoğurdu kuvvetli bir mikroskop altında incelersek, içinde kaynaşan binlerce yararlı bakteriler bulunduğunu görürüz. Buzdolabında lüzumundan fazla bekletilmiş bir parça et veya kıymayı aynı şekilde muayene etsek, üzerinde keza bir çok bakterilerin kaynaşmakta olduğu fark edilir. Bunları, gözle göremediğimiz için yok mu diyeceğiz, görmediğimizi inkâr mı edeceğiz? Tıp bahsine girmek istemiyorum, günümüzde tababet bir çok mikropların fotoğraflarını çekmeği başarmaktadır. Sularda yaşayan mikroskobik yaratıkları, çıplak gözle görünmüyorlar diye red ve inkâra yeltenmek akıl kârı mıdır? Bu örnekleri daha da çoğaltmak mümkündür. Size başka bir misal vereyim: Meselâ, üzerinde yaşadığımız arz küresinde güney ve kuzey Amerika kıt'aları vardır ama biz bunları gözümüzle görmedik diye inkâr edebilir miyiz? İtiraz edenler olabilir:

— Canım, iyi hoş ama, Amerika'ya gidip gelenler var. Mevcudiyetini onlardan haber alıyoruz, diyecekler bulunabilir. Biz de âcizane cevap verir ve deriz ki:

— Bize de âhiretten haber veren, ölenlerin yok olup gitmediklerini açıkça bildiren ikiyüz yirmidört bin peygamber var.. Her asırda, âhirete iman eden, insanın ölümle yok olmadığına inanan ve bu inançlarını ilân eden bir buçuk milyar âlimler ve mü'minler var.. Hattâ, ehl-i kitap olan Museviler ve Hristiyanlar da kendilerine göre âhirete inanmakta ve insanın ölümden sonra yok olmadığına kani bulunmaktadır. Budistler ve diğer dinlerin sâlikleri de dünya hayatından sonra bir başka hayat, bu âlemden sonra bir başka âlem bulunduğu inancındadırlar. Sözü uzatmağa, şahit ve delil aramağa ne lüzum var efendim? Her zaman ve her vesileyle tekrarladığımız gibi:

Görenedir, görene!..

Köre nedir, köre ne?..

Büyük emekler vererek, gücümüzden öte masraflara katlanarak okutmağa, dinine, milletine ve memleketine hayırlı ve yararlı bir insan olmağa özendiğimiz yavrularımız, hay-

lazlık ettiği, kötü arkadaşlarla düşüp kalkmağa, kötü alışkanlıklar peyda etmeğe başladığı zaman, âkibetini görüyor, kendisine öğütler veriyor ve doğru yola getirmeğe çalışıyor ama, o kör körüne bildiğinden şaşmıyor ve sonunda bizim yıllar önce gördüğümüz o feci âkibete düşüyor ve ancak o zaman haklı olduğumuzu anlıyor ya, artık neye yarar?

Demek ki, insanoglu herşeyi hakkıyla ve lâyıkiyle görebilmek hassasından mahrumdur. Gördüğümüzü sandığımız halde yanıdıklarımız ve yanlış gördüklerimiz sayılamayacak kadar çoktur. Netekim, mevcut oldukları halde göremediklerimiz, görmeğe aslâ muktedir olamayacaklarımız da pek çoktur. Namus, ırz, iffet, akıl, fikir istisnâsız herkeste vardır ama, görebiliyor muyuz? Adamın birisi kalkıyor ve diyor ki:

— Siz beni âdi ve bayağı bir insan gibi görüyorsunuz ama, ben namuslu, ırz ve iffet sahibi, akıllı ve fikirli bir insanım.

Böyle söyleyene siz de cevap veriyor ve diyorsunuz ki:

— Eğer, bu saydığın fazilet ve hususiyetler gerçekten sende varsa, bunları bana gösterebilir misin?

İddia sahibinin buna nasıl karşılık verebileceğini bilmem düşünebiliyor musunuz, Zira, sahip olduğunu ileri sürdüğü fazilet ve hususiyetleri değil, ancak onun eserlerini gösterebilir. Hal böyle olunca; biz de peygamberler, semavî kitaplar ve o kitapların mâna ve medlûllerini açıklayan âlimlerin uyarmaları ile Allahu teâlâ'nın varlığını ve birliğini, onun sonsuz kudret ve azametini taallûk eden âhiret âlemini, cenneti ve cehennemi öğreniyor ve biliyoruz.

Mes'eleyi basite ircâ edelim:

Bu dünya, bir sorumluluk ve hesaplaşma âlemi değil midir? Âmir memurundan, usta işçisinden, öğretmen öğrencisinden, büyük küçüğünden, hâsılı kademe kademe herkes birbirinden hesap sormuyor mu? Hattâ, geçimlerini sağlamak için binbir mihnet ve meşakkate katlandığımız, uğurlarında bir çok fedakârlıkları göze aldığımız eşlerimiz bile, sırası gelince:

— Efendi! Dün gece neredeydin? diye hesap sormuyor mu?

Oğlumuz veya kızımız biraz gecikecek olsalar:

— A yavrum, bu saatlere kadar nerelerde kaldın? diye hesap sormuyor muyuz?

Âmir, maiyyetindeki memuruna:

— Neden geciktiniz? diye hesap sormuyor mu?

Usta, işçisine:

— Verdiğim işi neden yapmadın? diye hesap sormuyor mu?

Pekâlâ, insanoğlu bu dünya hayatında başıboş dolaşsın, kafa gezdirsin diye mi gönderilmiştir:

أَحْسَبُ الْإِنْسَانَ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى

Eyahseb-ül insânü en yütreme sūdâ...

El-Kıyâme : 36

Meal-i münifi: İnsan, başı boş bırakılacağını mı sanıyor?

Binaenaleyh, âhiret ve kıyametin vuku'ü mutlâk ve muhakkaktır. Yerlerin ve göklerin, görünen ve görünmeyen, bilinen ve bilinmeyen âlemlerin Rabbi ve Mâlîki elbette ve elbette kullarından hesap soracak, inananları mükâfatlandırarak ve inanmayanları da cezalandıracaktır. İşte, biz bu keyfiyeti ancak kısa aklımızın tartabileceği kadar Kudretullah'ın eserlerini göstererek isbat edebiliriz. Çevrenize dikkat ve ibretle bakınız:

İlkbaharda, ölü toprak diriliyor ve içinde bulunan maddeler filizlenerek yeryüzüne çıkıyor. Bütün bir kış toprak altında kalan tohumların ve tanelerin ölü olmayıp, hayatta bulduklarını isbat için başka delil ister mi? Toprağa gömülen her insan cesedi de işte o tohum ve tane gibidir, ölü değil diridir, ancak gözlerden silinip gitmiş, bir bakıma gizlenmiştir. Onun için, ölenler ölümle yok olup gitmezler. Onlar, toprağa ekilen tohumlar gibidirler ve mahşer günü hesap vermeye üzere tekrar toprağın üstüne çıkacaklar, amellerine göre mükâfatlandırılacak veya cezalandırılacaklardır. Nasıl ki, ilkbaharda filiz veya bitkinin mahiyeti belli oluyorsa, insanoğlu da kıyamet günü ekildiği yerden kalkacak ve mahiyeti halka ve kendisine bildirilecektir.

Bir cevizde milyarlarca ceviz, bir buğday, mısır veya pirinç tanesinde milyarlarca buğday, mısır veya pirinç bulunduğu gibi, bir insanda da milyonlarca insan maddesi bulunmaktadır. Bunu görüp bildiğin halde hâlâ iyman etmez misin? Bu kuvvet ve kudret sahibine kullukta bulunmaz mısınız? Hayatın, ölümle son bulduğuna zâhip olarak küfür ve dalâlette kalmak, dünyada iymansızlık gayyâsına dalmak, âhirette

ebediyyen, cehennemde yanmak sana yakışır mı? İnkârı bırak, iymana gel!.. Küfrü terket, islâma gel!.. Sonra, çok pişman olursun ama bu pişmanlık sana hiçbir fayda ve yarar sağlamaz.

**İnkârı koy, ikrara gel;
Ağyârı terket, yâre gel;
Bûlbûl gibi güftara gel,
Gel halka-i tevhide gir!..**

Ehl-i iyman, kendilerini bu âleme getiren, bu âlemde berzah âlemine, berzah âleminden de malûşer âlemine götürecektir olan, herşeye gücü yeten, istediğini istediğine veren, istediği zaman almasını bilen, zât-ı ülûhiyyetine inananları, isim ve sıfatlarını zikir ve tesbih edenleri, zât-ı ahadiyyetine kulluk ve ibadette bulunanları cennetine alacağını, cemal-i izetiyile mükâfatlandıracağını yakinen bilirler, onun varlığına ve birliğine iyman ederler ve bu iyman ve ikrarları dolayısıyla de bu fânî âlemde sonra bâki ve ebedî bir âlemin var olduğuna ve kendilerinin de ölümlerinden sonra o bâki ve ebedî hayata kavuşacaklarına sadakat ve samimiyetle inanırlar. Zira, mü'minler rahmet-i ilâhiyye güvenmişler, Muhammed Resûlullah gibi bir kurtarıcıya gönül vermişler ve böylelikle iyman-ı yakine mazhar olmuşlardır. Onlar, bu fânî âlemde iken islâm dini ile dinlendiklerinden, gönülleri daima safadadır. Her ne kadar cisimleri ve cesetleri cefada olsa bile, bunun kendilerine taraf-ı ilâhiden bir vedi'a olduğuna iyman etmişler ve bu hali bir kader tecellisi olarak kabullenmişlerdir. İymanlı ile iymansız, âlim ile cahil müsavi olamayacaklarından, mü'min fakir de olsa ve cefada da bulunsa, bu âlemde safadadır. Kâfir ise, kasasına ve kesesine, üstün refah seviyesine, malına ve mülküne, halısına ve kürküne, atına ve arabasına, atlasına libasına rağmen yine cefadadır. Mademki dinsizdir, iki cihanda da dinlenemez. Mü'min ise, din sahibidir, iki cihanda da dinlenir.

Ana rahminde bulunan bir yavru, bizim akıl ve idrakimize malik olsa da, ona deseler ki:

— Bundan sonra öyle bir âleme çıkacaksın ki, orada üzerine titreyen, gözünün içine bakan anan ve baban, senin için herşeylerini fedaya hazır koruyucuların var. O âlemde, aylarca ve yıllarca doluşsan gezmekle bitiremeyeceğin denizler ve

karalar bulunuyor. Türlü türlü ni'metler, renk renk meyveler ve çiçekler, nehirler, dereler, çaylar, akar sular, göklere baş dikmiş yüce dağlar, geniş ormanlar var. Bütün bu harikulâdelikleri göreceğin o yeni âlemde, ışığı yedi milyon yılda yere erişen yıldızlar da göreceksin, güneşin, ayın uçsuz bucaksız enginliklerinde yüzdüğü gökyüzünü seyredeceksin. Her yanında yeni bir güzellik, her tarafında ayrı bir özellik bulacaksın!..

Henüz dünyaya gözlerini açmamış o yavru için, sığılabilecek yegâne âlem içinde bulunduğu ana rahmi olduğundan, kendisine söylenen ve anlatılan şeylerin hiçbirisine inanmayacağı tabîi ve âşikârdır. Oysa, dokuz ay on günlük misafirliğini tamamladıktan sonra dünyaya gelecek ve bütün bu anlatılanların gerçekten doğru olduğunu hayretle görecektir. İşte, tıpkı bunun gibi bizler de bu gördüğümüz fâni âlemde bizler gibi fâni olan kıt'aları, denizleri, karaları, dağları, dereleri, ormanları, gökleri, güneş, ay ve yıldızları, insanları ve hayvanları ile, bundan sonra varacağımız bâki âlemin yanında bir ana rahmi kadar dardır. İnşallah, gittiğimiz zaman rahm-i maderden dünyaya gözünü açıp gördüklerine şaşan yavru gibi, biz de o bâki âlemi görünce şaşırıp kalacağız.

Yalnız, arada küçük bir fark vardır: Bu dar ve sıkışık fâni âlemde, o bol ve geniş bâki âlem kazanılır. Allah korusun, bunun aksi olarak o bol ve geniş bâki âlem, bu dar ve sıkışık fâni âlemde kaybedilir. Çünkü, dünya hayatı âhiretin tarlasıdır. Bu dünyaya ne için geldiğinin idrak ve şu'uruna varan, bu fâni âlemde iken Allahu teâlâ'nın münâdilerine kulak vererek onlara iman eden ve bu âlemde ne için gittiğini anlayabilmek ni'met ve mazhariyetine eren, bu fâni âleme kimin tarafından getirildiğini ve kimin tarafından götürüldüğünü düşünebilen, bir damlacık su parçasından ibaret bir nutfe iken, ana rahminde kudret fırçasıyla tersim edeni, göz verip göstereni, dil verip konuşurani, kulak verip işittireni, akıl verip düşündüreni, tefekkür sahibi kılani, el, kol, ayak ve saire gibi bütün uzuvlarımızı birbirine denk, birbirine uygun güzellik ve özellikte yaratanı, dudak, burun, diş, ağız, mide, bağırsak, deri, kıl, kuvvet, sıhhat ve âfiyet, irfan, his, merhamet, şefkat, okumak ve yazmak, söylemek, hayat gibi sayısız ni'metleri bahş ve ihsan buyurani ve bütün bu lûtuf ve ihsanlarını meccanen ita ve ikram eyleyen Allahu tanıyanlar, onun varlığını ve birliğini tasdik edenler, ona kulluk ve iba-

dette bulunanlar elbet bâki âlemde hakettikleri mükâfatı hazır bulacaklardır. Hüdâyı müte'ali tasdik etmeyen, ondan korkmayan, ona karşı isyanda bulunan, onu inkâra yeltenenlerin ise, suretâ insan gibi görünmelerine rağmen hakikatte hayvandan farklı olmadıklarını söylemeğe bilmem lüzum var mıdır? Evet, gerçekten bu kabil insanlar yaşayışları bakımından aynen hayvan gibidirler. Hattâ, bir bakıma dalâlet ve sefahatleri yönünden hayvanlardan da aşağı durumda olduklarını Kitabullah haber vermektedir:

Ulâ'ike kel-en'ami bel-hüm edal...

El-Âraf : 179

Meal-i münifi: Onlar, dört ayaklı hayvanlar gibidirler ve belki onlardan da şaşkın..

Böylelerinin felâkete düşer olacakları âşikârdır. Bu kabil münkirler, kâfirler ve iymansızlar dalâlet bakımından canavar dediğimiz hayvanlardan da daha aşağı bir derekededirler. Allah celle celâlühu, bunları kıyamet günü huzuruna dahi kabul buyurmayacak, onlara sual sormayacak ve hesap istemeyecektir:

فِيَوْمَئِذٍ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ
يَعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسْمِهِمْ فَيُؤْخَذُ بِالتَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ

Fe-yevme'izin lâ yüs'elü an zenbihi insün ve lâ can fe-bi'eyyi alâ'i Rabbikümâ tükez-zibân yû'ref-ül-mücrimüne bi-simâhüm fe-yü'hazü bin-nevasiy vel-akdâm

Er-Rahman : 39-40-41

Meal-i münifi: O gün ne ins ve ne de cinne günahlarından sorulmaz. O halde, Rabbinizin hangi ni'metlerini inkâr edebilirsiniz? Günahkârlar, simalarından bilinir de, perçemlerinden ve ayaklarından yakalanarak cehenneme sürülürler ve baş aşağı ateşe atılırlar.

Sözün burasında yine bir vicdan muhasebesi yapalım :

İnsan, kendi cinsinden olan bir Âdemoğlundan alacağı-
nı istese ve borçlu olan da hemen borcunu ödese, vazifesini

yapmış olduğu halde alacaklının kendisine teşekkür etmesi lâzımdır ve insanlık icabıdır. Şu halde, seni yoktan var eden Rabbine gerçekten insan isen nasıl teşekkür etmezsin? Sana, bir bardak ayran veya şerbet ikram edene teşekkür etmekte elbet insanlık görevidir. Fakat, sana o ayran veya şerbet bardağını tutacak el, onu içecek bir ağız, tad alacak bir damak, hazmedecek mide, içindeki faydalı maddeleri emecek on iki parmak bağırsağı, işe yaramayan kısmı süzecek bir çift böbrek ve dışarı atacak organ bahş ve ihsan buyuran Allahu azim-üş-şâna teşekkürün yok mu? Sana, paranla ayakkabı yapan bir kunduracıya tam istediğin gibi bir çift iskarpin yaptığı için teşekkür ediyorsun. İyi, güzel ama sana o çok beğendiğin iskarpinleri giymek için vücuduna uygun bir çift ayak bahş ve ihsan buyuran Rabbine teşekkürün yok mu? Sana bir elbise veya pardesü hediye edene kıyam ediyorsun da, o elbiseyi giydiğin mütenasip bedeni meccanen ihsan buyuran Hâlıkına hâlâ kıyam eylemeyecek misin? Sana yemek yedirene, kuvvetini, ilmini ve çalışmanı değerlendirerek sana belirli bir ücret ödeyene karşı eğiliyorsun da, o ilmi öğrenmen için akıl ve idrak, bildiğini tatbik etmek için kuvvet ve sıhhat, çalışman için hayat bahş ve ihsan buyuran Rabbine neden rükû ve secde etmiyor ve üstelik haddini bilmeden: «— Namazda ne varmış? İnsanın kalbi doğru ve temiz olmalı!» diyebilmek cür'etinde bulunabiliyorsun?

Cami-i şerife gelirken, namazda ütüsü bozulmasın, dizleri yıpranmasın diye eski pantolonunu giyiyorsun da, sana o pantolonu giymek için bahşettiği iki kıymetli uzvunu geri alıverirse, kıyamadığın o pantolonunu nerene giyeceğini neden düşünmüyorsun? Bir kolun üç metre, diğeri yarım metre olsaydı ne yapardın? Alt dudağın bir kilo, üst dudağın ince, küçük kalsaydı, o inci gibi dişlerin irili ufaklı ve eğri büğrü dizilmiş olsaydı, başındaki saçlar uzadıkça urgan gibi kalınlaşsaydı, kaşların ve kirpiklerin ya hiç olmasaydı veya göz bebeklerini kapatacak derecede uzasaydı, hâsılı bütün uzuvların birbirine denk, biçimli, muvazeneli ve mütenasip olmasaydı, halin nicolurdu? Bülbül gibi şakıyan dilin, ağzına sığmayacak kadar uzasaydı, gözlerinin birisi anormal şekilde büyüseydi ve kapakları da bulunmasaydı, içtiğin suyu, yediğin yemekleri hazmedecek, artıklarını dışarı atacak organların olmasaydı, bir ayağın elli kilo ve diğeri küçük olsaydı, başın değirmen taşı kadar büyüseydi, nasıl sıkıntılara düşeceğini, nelere katlanacağını gözünün önüne getirebiliyor musun? Vü-

cudun insana ve başın herhangi bir hayvana, yahut vücudun herhangi bir hayvana ve başın insana benzeseydi ne acayip bir görünüşün olacağını akıl edebiliyor musun?

— Ben, bütün bu saydıklarının hiçbirisini istemem! diyebilir miydin? Desen bile, Hâlik seni böyle yaratsaydı bu itirazın neye yarardı?

Görmüyor ve anlamıyor musun ki, yılanlar, çıyanlar, akrepler, zehirli böcekler, vahşi hayvanlar, yırtıcı kuşlar, sen üzerlerine varırsan kaçıyorlar. Neden? Zira, senin kendilerini öldürmenden korkuyorlar. Oysa, hallerinden memnun olmasaydılar, hiç kaçarlardı mıydı? Hattâ, belki de kasten önüne çıkarlar ve onları öldürmeni isterlerdi. Bu hallerinden kurtulmak için, ölümü tercih ederler ve muhtemelen intihar bile ederlerdi. Demek oluyor ki, kendilerine verilen ve giydirilen hayvanlık elbiselerinden ve yaşadıkları hayattan memnun olduklarından, insanlığı tarafından öldürülmemek için birer tarafa sığıyor ve saklanıyorlar.

Sen ki, insansın! Mahlûkatın en şerefli ve üstünü olarak yaratılmışsın! Böyle olduğu halde, başına tatsız bir iş gelse, herhangi bir musibete uğrasan, utanıp sıkılmadan Rabbini kullara, yani Halikini mahlûka şikâyet ediyorsun.. Sana bahş ve ihsan buyurulan ni'metlerden habersiz ve gafil, sana bütün bunları hiçbir karşılık beklemeden verenden yakınıyor, sızlanıyorsun.. Bu davranışın isyan değil de nedir? İsyan etmiyorum diyemezsin, zira muti olsan sana bu ihsanlarda bulunandan şikâyetçi olmaz, Rabbine hamd ve senâ eyler, şükranlarını arzdersin. Böyle yaparsan, ebedî hayat senin, cennet senin, cemal senin, rıdvan senin olur. Onun için diyoruz ve ısrar ediyoruz ki, cennet ve cemal böyle hareket eden salihlere, âbidlere, âşıklara, âriflere, Allahu teâlâ'nın dostu olanlara, Hak velilerine bahş ve ihsan buyurulacaktır.

Aklını başına devşir kardeşim! Gaflet uykusundan uyan, başın tenesire vurduğu gün nasıl olsa uyanacaksın ama, iş işten geçmiş olacak. Sana bunca ni'metler bahş ve ihsan buyuran Rabbine kıyam, rükû ve secde et! Seni kurtaracak cennetin anahtarı, cehennem kapılarını kilitleyen, ateşi senden irak eden tevhidî, dilinle ikrar ve kalbinle tasdik eyle!

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ

Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlullah

iki kanat gibidir. Bu kanatları takınanlar cennete uçarlar, Allahu teâlâ'nın dostu, Resûl-ü zişânın sevgilisi olurlar. Allah'ın dostu ve peygamberin sevgilisi olmak ne demektir bilir misin? Bunun kıymet ve ehemmiyetini takdir ve idrak edebiliyor musun? Şu halde, bugünden tezi yok Rabbinin emirlerini tutmağa ve nehiyelerinden kaçınmağa çalış, Rabbinizi zikr-ü tesbih etmeğe alış! Başta anan ve baban olmak üzere dostların, ahbabların, yakınların, konu komşun, birer ikişer kabre giriyor ve amelleriyle başbaşa kalıyorlar. Bunları görüp bildiğin, akın akın âhirete göçenleri gözlerinle gördüğün halde, neden uyanamıyor, neden derlenip toparlanamıyorsun?

**Şol fenâ mülkünün vefası yoktur,
Konan göçtü, nöbet bizim yol bizim;
Belâsı, kazası, mihneti çoktur;
Murad bizim, istek bizim, hal bizim..**

Birgün bu nöbet sana da, bana da geliverecek. O günü hiç düşünmüyor musun? Kışlık yakacağımı alamadım, evimi onaramadım, sırtıma bir palto uyduramadım diye hayıflanıyorsun da, ebedî hayatınla ilgili hiçbir hazırlıkta bulunmuyorsun? Bu âlemden sonra iki âlem var, o âlemde iki mekân var: Biri NÂR biri NÛR.. Üçüncü bir makam ve makar yok! Ya, NÛR makamı olan CENNET'e; ya NÂR makararı olan cehennem gideceksin. Her ikisi de buradaki sâ'y-ü gayretinle elde edilir. Dünya âhiretin tarlasıdır buyurulmuştur. Burada ne ekersen, orada onu biçersin.

Evet, dünya âhiretin tarlasıdır! Senin ve benim vücutlarımız bu tarlanın ekinleridir. Azrail aleyhisselâmın harbisi orağıdır. Mezarlar, Azrail aleyhisselâmın biçtiği bu insan ekinlerinin demet olduğu yerdir. Cennet ve cehennem de bu mahsulün anbarlarıdır. Bunu sakın unutma! Cennete, rizaya, cemale, ebedî saadet ve selâmete nail olmayı dilerse, Allahu teâlâ'ya ve Resûlüne iyman et, Hakka tam ve mutlâk bir ihlâs ile kulluk ve ibadette bulun, Rabbinin emirlerini tut, yasakladığı ve sevmediği ne varsa hepsinden el çek, helâlden ka-

zan, helâl ye, çoluk çocuğuna da helâlden yedir, kazancından Allah yoluna sarfet, çıplakları giydir, ağlayanların gözyaşlarını dindir, fakirleri doyur, yetimleri kayır.. Elin, dilin, belin doğrulukta olsun, elin kârda ve gönlün yârda bulunsun.. Dîlinden tevhid eksilmesin, kalbinden sevgi ve muhabbet silinmesin ki cennet ve cemal yolları sana feth-ü küşâd olsun..

Yok, böyle yapmaz da yalan-dolanla ömür geçirir, iyman-sız bir kalp taşır, taş gibi katı bir yürekle bu dünya âleminde şefkatsiz, merhametsiz dolaşır, ibadet ve tâ'at sermayesinden iflâs etmiş bir kalıpla huzur-u hakka ulaşırsan sana haber vereyim ki, cehennem ile müjdelenen bahtı karalardan birisin! Çünkü, ne ekersen onu biçersin..

H İ K Â Y E

Vaktiyle, bir ağa bütün ömrünü günah ve mâ'siyet baktaklıklarında çürüttüğü halde, cennet ve mağfiret umduğunu söyler dururdu. O ağanın surette köle ve hakikatte sultan olan bir kölesi vardı. Bir yaz mevsimi başlangıcında ağa, kölesine tarlalarını göstererek nereye fasulya, nereye domates, nereye buğday ve saire ekeceğini işaret etti. Köle, bütün tarlalara arpa ekti, aradan aylar geçti, ekin meydana geldi. Ağa hazretleri dolaşırken emir ve tenbihi hilâfına buğday ve diğer sebzeler yerine baştan sona arpa ekilmiş bulunduğunu görünce kölesine fena halde kızdı, bağırıp çağırmaya başladı:

— Sen kim oluyorsun da, benim emrimi dinlemiyorsun? Ben, sana şuraya fasulya, buraya domates, öteye buğday ekeceksin dememiş miydim?

Hırsını yenemeyerek elindeki kırbaçla kölesini dövmeğe hazırlanınca:

— Dur ağam vurma! dedi. Evet, suçumu itiraf ediyorum. Emriniz hilâfına bütün tarlaya arpa ektim ama, hepsinin arpa çıkacağını hiç düşünemedim. Öyle sandım ki, bütün tarlalara arpa ekecek olursam, emir ve işaret ettiğiniz yerde fasulye, domates ve buğday da çıkar. Halbuki, tahmin ve ümit ettiğim gibi olmadı.

Ağa, kölesinin bu savunması üzerine kahkahayı bastı:

— Sen ya sırsıklam delisin, veya ahmağın birisisin! Be adam, hiç arpa ekilen bir tarladan fasulye, domates veya buğday mahsulü alınır mı? Bu yaşa kadar boşuna kafa gezdirmişsin, bilmiyor musun ki, bir tarlaya ne ekersen, onu biçersin, deyince köle boynunu büktü:

— Bağışla ağam, dedi. Ben bunu, sizden öğrendim.

— Terbiyesizin zoruna bak, ben sana ne zaman böyle bir şey söyledim veya öğrettim?

— Evet ağam, sakın kızma! Ben bu işte aynen sizi taklit ettim. Başıma bu iş geldi.

— Haltetmişsin, sen şimdiye kadar benden böyle akla sığmaz, mantıksız bir hal zuhur ettiğini gördün mü?

— Gördüm ağam gördüm! Siz, daima Allahu teâlâ'ya karşı isyan ve çeşitli günahlar işlediğiniz halde, Haktan mağfiret ve cennet umuyorsunuz. Evet, buyurduğunuz doğrudur. İnsan ne ekerse onu biçer. İşte gördünüz, arpa ektim arpa çıktı. Bir tek sap bile yanılıp fasulye, domates veya buğday olmadı. Şu halde, dünya da âhiretin tarlası olduğuna göre, burada da ne ekersek, orada onu biçeceğimiz muhakkaktır. Eğer, benim ektiğim arpa yerine buğday ve diğer sebzeler çıksaydı, siz de bunca mâ'siyyetinize rağmen cennet ve riza bulurdunuz.

Ağa, kölesinin bu ikaz ve irşadı üzerine gafletten uyanı. Ağlayarak:

— Sen köleliğe lâıyk değilsin, senin hürriyetini vereyim ki, Allahu teâlâ da beni bağışlasın, dedi ve kölesini azat ederek hak yoluna girdi.

Ey âşık-ı sadık, ey hak ve hakikate talip kardeşler!

Kıssadan hissemizi almalyız. Aklım başımda ve ibret gözümde diyenler için bu kıssamızda dikkat ve ibretle alınacak dersler vardır. Âhirete iman eden, bu âlemi fâni bilendir. Ne var ki, bu fâni âlemin gecesi ve gündüzü, iymanlı kullar için bir ganimet ve fazl-ü rahmettir. O halde, bir nefesi bile boş geçirmemeli, ömür sermayesinin her lâhzasını Hakka ibadet ve tâ'atle tüketmeli, rizayı ilâhiyyi tahsil için gayret ve himmet etmelidir. Ömür dediğin, göz açıp kapayıncaya kadar geçer. Bak, daha dün denilebilecek kadar yakın bir mazide, mahalle arasında akranlarımızla çenber çeviriyor, zıpızıp oynuyorduk. Derken, okul çağı, imtihan, bayram tatili, yaz tatili sayılı günler geldi geçti. Artık, saçımıza sakalımıza aklar düşmeğe başladı. Çoğumuz, gözlüksüz iki satır yazıyı okuyamıyor, eskisi gibi koşup yürüyemiyoruz. Çalıştık, didindik, sırasında geceyi gündüze kattık, çoluk çocuk sahibi olmanın zevkini tattık ama ömür defterinin bir çok sayfalarını da kattık. Artık, her gecemizi bir kadir gecesi bilmenin şu'uruna varacak bir çağdayız. O halde, geri kalan ömrümüzü mâ'rifet ve ibadetle geçirmeli, âhiret tedariki görmeliyiz. Üç aylık ka-

rakış için elimizden geldiği, gücümüzün yettiği kadar bir hazırlık ve tedarik telâşına düşüyoruz da, ebedî hayatımız için hiçbir tedarikimiz ve hazırlığımız olmayacak mı? Uzun, çok uzun bir yola ve yolculuğa çıkacağız. Yanımızda azık bulunmasın mı? Şuradan, Ankara'ya gitmeğe kalksak, yanımıza börekti, çörekti, köfteydi, ekmekti bir azık alıyoruz. Uzun âhiret yolculuğuna elimiz boş mu çıkalım? Ömür sermayesi hayâsızlık, edepsizlik ve Allahu teâlâ'ya isyanlarla telef edilecek bir ganimet değildir. Geceler ve gündüzler bir makas gibi bu fâni ömür kumaşını biçip doğramaktadır. Âhiret hayatında çırıl çıplak kalmak istemiyorsak, o ömür kumaşından kendimize ayıplarımızı örtebilecek bir libas biçmek zorundayız. Yakında, hem de çok yakında tabut denilen o cansız at kapımıza gelip bizi bu fâni âlemden o bâki ve ebedî âleme götürecektir. En sevdiklerimiz ve yakınlarımız, bizi amel sandığı olan karanlık kabre yerleştirip savuşup gideceklerdir. Orada, amellerimizle başbaşa kalacağız.

İnsan, öyle bir hayat geçirmelidir ki, dünyası mâ'mur ve âhireti pür-nûr olmalıdır. Dünyanın mâ'mur olması Allahu teâlâ'ya iman, Resûl-ü müctebâya iman, Allah ve Resûlüne muhabbet, yaşanılan ülkede istiklâl ve hürriyet, alın teri, ırz, iffet, hayâ, ibadet, çalışkanlık, helâl kazanmak, helâl kazanmasını Allah yolunda harcamakla mümkündür. Dünyaları bu saydığımız şartla mâ'mur olanların, elbette bu hayırlı amelleri dolayısıyla âhiretleri de pür-nûr olur. Yani, bu hayırlı ve yararlı ameller kişiye dünyada huzur ve rahat sağladığı gibi, âhirette de ebedî saadet ve selâmet sağlar ve o ebedî hayatı pür-nûr kılar.

Yoksa, dünya hayatını tenbellikle, şuna buna yük olmakla, arsızlıkla, yüzsüzlükle, hayâsızlıkla, nefsinin ve şeytanın esiri olmakla, düşmanına gülünç düşmekle geçiren kâfirlerin, günahkârların, cahillerin ve gafillerin, dünyaları kendilerine bir zindan ve âhiretleri de azap ve hüsrân olur.

Öyle ise; ecel şarabını içmeden, bu âlemden göçmeden, sayılı nefesler boşuna gelip geçmeden güzel ve hayırlı ameller işlemeli, geçimleriyle mükellef bulunduğumuz evlât ve iyâlimize temiz ve rahat bir hayat sürdürmeğe çalışmalı, ırz ve iffetimizi hassasiyetle korumalı, iç ve dış din ve devlet düşmanlarına karşı uyanık bulunmalı, hürriyet ve istiklâlimize tasallût edeceklere, fırsat ve imkân bırakmamalı, yavrularımızı vakur, kimseye boyun eğmeyen, bizden sonra ele güne yüz suyu dökmeyen şerefli, haysiyetli, dinine, milletine, dev-

letine yararlı olacak derecede kabiliyetli birer ferd olarak yetiştirmeliyiz. Onlara, temiz bir isim, şerefli bir aile ocağı, hür ve müstakil bir ülke, bağımsız ve özgür bir kavim ve millet bırakabilmek için gecemizi gündüzümüze katmalı, fâni ve çabuk geçici dünya zevk ve lezzetleriyle yetinmeyerek ebedî hayatın sonsuz ni'metlerini fırsat elde iken burada tatmalı, kalplerimizden aşkullah, muhabbetullah ve muhabbet-i Resûlüllah'tan gayrı ne varsa hepsini atmamızdır. Bütün bu saydıklarımız hem Müslümanlık, hem de insanlık vazifelerimizdir. Unutmayalım ki, âlemlere rahmet olarak gönderilen Habib-i Hüdâ, şefi-i rûz-i ceza Hz. Muhammed Mustafa sallallahu teâlâ aleyhi ve sellem efendimiz: **(HIÇ ÖLMEMEYEMİŞ GİBİ DÜNYA İÇİN, HEMEN YARIN ÖLECEK GİBİ ÂHİRET İÇİN ÇALIŞMAMIZ..)** gerektiğini tebliğ ve beyan buyurmuşlardır.

İnsanoğlu, bu dünya hayatında sefere hazırlanan bir yolcu gibidir. Mademki fâniyiz, mademki her nefis gibi bizler de önünde sonunda ölümü tadacağız, o halde bu âlem bir konak, bir mola yeridir. Böyle bir konakta mola verilince sere serpe yatılmaz. Yolculuğun asıl ondan sonra başlayacak uzun ve meşakkatli bölümü için hazırlık yapılır, tedarik görülür. Bu itibarla, insanoğlu da fâni dünya hayatında o uzun ve ebedî yolculuk için gerekli bütün hazırlıklarını yapmalıdır. Bu hazırlığın başında iman gelir. Sonra, ibadet ve tâ'at, salih amel-ler, günahlardan ve bütün kötülüklerden kaçınmak, eliyle ve diliyle kimseye zarar vermemek, üzerinde kul hakkı bulundurmamak, karıncadan file kadar bütün mahlûkat-ı ilâhiyye karşı şefkatli ve merhametli davranmak gerekir. Bütün bunlar o büyük yolculuk için tedarikli bulunmaktır. Kıldığımız her namazın, ömrümüzün son ibadeti olabileceğini, yaptığımız her hayrın bu fâni âlemde yapabileceğimiz son hayırlı iş olacağını düşünmeli ve her gece yatağımıza girince, bunun son uykumuz olmasının muhtemel bulunduğunu hatırlamalıdır. Zira, ölüm ansızın çıkabilir. Azrail aleyhisselâm her gün, her ân bizleri takibetmektedir. Ne zaman, nerede ve nasıl karşımıza çıkıvereceği hiç belli olmaz. Bunun için, kula gereken daima ölüme hazırlıklı, yolculuk için tedarikli bulunmaktır:

**Ey kardeş! Yolcuyuz hazırlansana,
Bu fâni dünyadan geçersiz birgün,
Ölümden kurtuluş yoktur insana,
Omuzlar üstünde geçersiz birgün..**

**Duydun mu ecele çare bulanı,
Bu dünya üstünde bâki kalanı,
Hazırla kendine lâzım olanı,
Elvedâ bayrağı açarız birgün..**

Gerçek bu olduğuna göre, tövbe ve istiğfara devam etmeli, tevhid ve salât-ü selâmı dilimizden eksik etmemeli, kulluk makamında daim ibadet ve tâ'atte kaim olmalıyız. Allahu teâlâ'nın, herbiri bizler için büyük bir ihsan ve inayet ve mahz-ı rahmet ve bereket olan emirlerine hakkiyle ve lâyi-kiyle uymalı, kulluk görevinin şan ve şerefini nefsimizde duymalıyız. Kulluk görevlerimizin en başında da, Rabbimizin nehyettiklerinden bir canavardan kaçarcasına kaçmak ve sakınmak gelir. Zerre kadar bile olsa bütün hayırlara koşmalı, zerre kadar bile olsa, bütün şerlerden kaçmalıyız. Hâsılı, Azrail aleyhisselâm emr-i ilâhi ile geldiği zaman bizi bu hal üzere bulmalıdır.

Bu arada, hiç ölmeyecekmiş gibi dünya için de çalışmamız zarurî ve elzemdir. Zira, mensubu olmakla öğündüğümüz din-i mübiyn-i islâm ve yine bir ferdi olmakla iftihar ettiğimiz Türk - Müslümanın, kıyamete kadar dünya üzerinde pâyidar olabilmesi, bu sâ'y-ü gayretimiz neticesinde Cenab-ı Hakkın tevfikini refik etmesi sayesinde mümkündür. Bizler, istiklâl ve hürriyet içinde yaşadığımız gibi, bizden sonra gelecek nesillerin de aynı istiklâl ve hürriyet içinde yaşayabilmelerini sağlamak ve bunun için gerekli her tedbiri almak, islâmî, içtimaî ve insanî vazifelerimizdendir. Eğer, hürriyet ve istiklâlimize sahip olamazsak, islâmın beş şartından birisi olan hac farızasını yerine getiremeyiz. Eğer, hürriyet ve istiklâlimize sahip olamazsak, fakirin haccı olan cuma namazını kılamayız. Fertler fânidir, ölürlere. Fakat, din ve millet, ülke ve memleket kıyamete kadar yeryüzünde pâyidar olmalıdır.

Yukarıda bir kerre daha belirttiğimiz gibi, kısacası elimiz kârda, gönlümüz yârda olmalıdır. Elimiz kârda, deyince, hiç şüphesiz helâl kârı, helâl kazancı kastediyoruz. Doğruluk ve sadakatten ayrılan, tenbel, âtil ve bâtil milletler, tarih boyunca hürriyet ve istiklâllerini muhafaza edememişlerdir. Allahu azim-üş-şân, bizlere akıl, idrak, irfan, iz'an, sıhhat, kuvvet bahş ve ihsan buyurmuştur. Nasıl ki, dedelerimiz sana cennet gibi bir vatan bırakmışlarsa, bize de o cennet vatanı imâr etmek düşer. Dünyanın incisi şehirlerin, bol ve bereket-

li nehirlerin, çepçevre denizlerin, dağların, ormanların, renk renk, çeşit çeşit ağaçların, meyvelerin ve çiçeklerin, yeraltı ve yerüstü tabii zenginliklerin, madenlerin var. Öylesine çalış ki, bu gaziler ocağı ve şehitler bucağı güzel vatan elimizden çıkmasın, ilerlesin, yükselsin, zenginleşsin. Fakat, hiçbir zaman Allah'ını, dinini, peygamberini de unutma ki, çalışıp didinmenin hayrını ve bereketini göresin, rahata ve selâmete eresin..

Evet, şehitler bucağıdır bu diyar! Bastığın her karış toprakta, şehit atalarından birisi yatıyor:

**Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı,
Sen, şehit oğlusun, incitme yazıktır atanı,
Verme dünyaları alsan da bu cennet vatanı!..**

Yanılp yere tükürdüğün zaman, bir şehidin yahut ak sakallı bir dedenin yüzüne tükürmüş gibi olduğunu düşünabiliyor musun? Bunu düşünecek kadar irfanın varsa, bir daha ulu orta heryere tüküremezsin. Oku, öğren, dostunu ve düşmanını tanı!

— Ben Türküm!.. Ben Müslümanım el-hamdü lillah!..

demekle, kuru kuruya öğrenmekle iş bitmez. Türklüğe ve Müslümanlığa hizmetin nedir? Bu kutsal dine, bu aziz millette ne gibi bir hayrın dokundu? Bu cennet vatana neler verebildin? Yarın, çocuklarının ve torunlarının «Bunu da dedemiz yapmıştı!» diye gösterebilecekleri bir eser bıraktın mı? Sen yapamadınsa, böyle bir eser bırakacak evlâtlar yetiştirebildin mi? Dinine, milletine, memleketine sadakat ve samimiyetle bağlı, sırası gelince istiklâl ve hürriyeti uğrunda seve seve canını verebilecek evlâtlar bıraktın mı? İşte, o zaman dünya ve âhiretin mâ'mur olmuştur. Evet, tekrar ediyorum, kuru kuruya öğrenmekle olmaz. Öyle çalışmalıyız ki, bizden sonra geleceklere mâ'mur bir vatan, mesrur bir toprak bırakabilelim. Elinden hiçbir şey gelmiyorsa, bir ağaç fidanı da dikiemez misin?

H İ K Â Y E

Abbasi halifelerinin en şanlılarından Harun Reşid, günlerden bir gün veziriyle bir yere giderken, bir bahçede gayet yaşlı bir ihtiyarın hurma ağacı fidanları diktiğini gördü. Atını durdurdu ve ihtiyara selâm verdikten sonra:

— Kolay gelsin, ne yapıyorsun? diye sordu. İhtiyar:

— Hurma ağacı dikiyorum yâ emir-el-mü'miniyn! diye cevap verdi ve aralarında şöyle bir konuşma oldu:

— Pekâlâ, diktiğin fidanların meyvelerinden yiyecek kadar ömrün var mı? Bunlar kaç yıl sonra hurma verirler dersin?

— Yâ Emir! Şu tarafa diktiklerim ancak on sene sonra, bu taraftakiler de 25 - 30 yıl sonra meyve verebilirler. Bunların meyvelerinden yer miyim, yiyemez miyim ancak Allahu teâlâ bilir. Benim yarına çıkmaya bile senedim yok..

— Öyle ise, sana yazık değil mi? Bu ihtiyar çağında meyvesini yiyip yiyemeyeceğini kesin olarak bilmediğin bu fidanları dikmekle uğraşıp kendini yoruyorsun?

— Yâ Emir-el-mü'miniyn! Bizden öncekilerin diktikleri fidanların meyvelerini el-hamdü lillah biz yedik. Bizim diktiklerimizi de inşa'allah bizden sonrakiler yerler ve bize dua ederler.

İhtiyarın bu cevabı Harun Reşid'in gayet hoşuna gitti. Vezirine işaret etti ve ona bir kese altun ihsan eyledi. İhtiyar, derhal kibleye yöneldi, ellerini semaya ve gözlerini yere çevirdi ve hamd-ü senâ eyledi:

— Yâ Rab! Sana şükürler olsun ki, diktiğim şu fidanlardan bazıları meyvesini on ve bazıları da yirmi beş - otuz yıl sonra verdiği halde, bunların meyvelerini bana hemen ihsan ve inayet buyurdun.

İhtiyarın bu zarafeti halifenin memnuniyetini mucip oldu ve ona bir kese altun daha attırdı. Yaşlı adam, keseyi aldı ve tekrar ellerini açarak:

— Yâ Rab! Sana hamd-ü senâ olsun ki, her ağaç yılda bir kerre meyve verirken, ihtiyar yaşımda diktiğim şu fidanlar vasıtasıyla bana kısa süre içinde iki defa meyve ihsan buyurdun. Sana nasıl şükredeceğimi bilemiyorum..

Harun Reşid, ihtiyara üçüncü bir kese altun daha verdiğinden sonra ihtiyarın cevabını beklemeden vezirine döndü:

— Aman buradan uzaklaşalım. Zira, bu ihtiyarın ferasetini mükâfatlandırmak için hazineler yetmez, dedi ve atını sürdü.

**Kâmilin gitse vücudu nice icadı kalır,
Sen dahi anlayıver ki, er ölür adı kalır..**

Evet, babalar ekerler ve çocukları meyvelerini yerler. Şu halde, babalar iyi şeyler ekerlerse, evlâtlarına iyi mahsuller

bırakacakları gibi, kötü şeyler ekerlerse o kötü mahsul de yine evlâtlarına intikal eder. Binaenaleyh, her baba evlâdına iyi ve hayırlı bir miras, temiz ve şerefli bir isim, mâ'mur bir ülke bırakmakla mükelleftir.

Atalarımız, bize Viyana'dan Kafkasya'ya, Kırımdan Okyanus'a, Basra'dan Atlas denizine kadar geniş bir vatan bıraktılar. Akdeniz ile Karadeniz, Türk'ün birer havuzu gibiydi. Ne var ki, dedelerimizin bıraktıkları bu büyük mirası, babalarımız iyi kullanamadılar, lâyıki veçhile çalışmadılar, dinlerine, dillerine, gelenek ve göreneklerine sahip olamadılar. Allah'ın kitabı olan Kur'an-ı azimi kendi çıkarlarına âlet ettiler. Sünnet-i seniyye-i Ahmediyye'yi terkettiler. Bir takım bid'atler peşine düştüler, sefahate, zulme, hırsa kapıldılar. Öyle ki, âhireti düşünemez oldular. İslâm dini, âdeta bir an'ane haline getirildi, kutsal dinimizi hakkıyla ve kemaliyle tahkik etmediler, taklitte kaldılar. Kur'an-ı kerimin yalnız harfine, savtına, eda ve sedasına ehemmiyet verir oldular. Hattâ, yalnız ölümler için okunur bir kitap haline getirdiler. Ahkâmına ve esrarına nüfuz edemediklerinden ilâhi hükümlere ve sırlara yüz çevirdiler. Heryerde zulüm, yağma, çapulculuk, cehalet ve sefalet hâkim oldu. Gözler, maddeden başka bir şey görmedi. Ehl-i hak bir kenara itildi. Emirler ve âmirler, kendi zulüm ve haksızlıklarına göz yumarak, her yaptıklarını mahz-ı keramet gibi gösteren ve öyle fetva veren sahte âlimleri elüstünde tuttular, doğruyu ve gerçeği söyleyenleri zindanlara attılar, darağaçlarına, cellât kementlerine teslim ettiler. Nurlu birer ilim yuvası olan medreseler, cehalet ve fesat kumkumasına döndü. Edep ve mâ'rifet öğretene tekkeler birer tenbelhane haline geldi.

**Ey gönül! Kimlerden kimlere sual,
edersin, ehl-i hal oldu pâyimâl;
Fitne-i âlemde erbab-ı kemal,
Kalmadı hep semt-i yâre çekildi..**

Bunun neticesi olarak, zulümle mâ'murlar viran, kahrile gözyaşı revan oldu. Serhad boylarında, din ve millet düşmanlarına göğüslerini siper eden gazilere yardım edilmedi. San'at ve zenaat ehli hor hakir görüldü. Saraydan idare edilen tüccar halka apaçık ihanete başladı, ihtikâr aldı yürüdü. Halk sahipsiz ve fakir düştü. Saymağa lüzum var mı? Netice malûm!..

Bu, neden böyle oldu? Çünkü, Kur'an-ı azim-ül-bürhanı çizdiği yoldan inhiraf edildi. Kur'an-ı kerimin emirlerine ve hükümlerine değil, elfazına ve okuyan hafızın sesinin güzelliğine bakılır oldu. O büyük ilâhî kitabın ahkâmından ziyade cildine, tezhibine, kesesinin ziynetine önem verilir oldu. Ahkâm-ı ilâhiyye okunmadı, dinlenmedi, dinlense de anlaşılamadı. Karıncayı öldürmek günah mıdır, değil midir, diyerek şeyh-ül-islâmından fetva soran devletliler, babalarını, oğullarını, kardeşlerini ve yeğenlerini katletmekten çekinmediler. Bir takım entrikalarla işbaşına gelen fesatçıların sözlerine aldanarak bir çok kahraman, dinine, milletine ve devletine hayırlı hizmetler görebilecek mâ'sum şehzadeler, paşalar, vezirler ve hattâ padişahlar cellât kemendine teslim edildiler. Sonunda, devlet çöktü, millet zaafa uğradı, fakat çökmedi. Çökmedi ya, babalarının mâ'na tarlasına ektikleri kötü tohumlardan hasıl olan acı meyveleri tattı. Bu çöküntüyü fırsat ve ganimet bilen din ve devlet düşmanları Rumeli'de yıkmadık ocak, yakmadık can bırakmadı. Vahşet öylesine bir hal aldı ki, meselâ Özü kalesinde bir gecede yirmi beş bin kadın, erkek, genç, ihtiyar, çoluk, çocuk, hattâ beşikteki bebekler kılıçtan geçirildi. Özü katl-i-ammı, Türk milletine ve islâm halkına revâ görülen zulüm, vahşet ve terörün ancak bir tanesidir. Kırım'da ve doksan üç harbinde, balkan harbinde ve nihayet istiklâl savaşında Müslüman - Türk milletine uygulanan vahşet ve dehşet, insanlık tarihinin yüz karasıdır. Bunları ayrı ayrı anlatmağa kalksak ciltler dolar. Din ve devlet düşmanlarının, Müslüman - Türk halkına karşı işledikleri cinayetleri, şena'etleri, dena'etleri tarif ve tavsife imkân ve ihtimal yoktur.

Burada, akla bir soru takılıyor. Biz, bu cinayet ve hakaretlere lâayık ve müstehak mıydık?

İnsaf ile düşünelim ve cevap verelim:

Allah korkusu ve peygamber sevgisi silinen kalpler kararır. Kararan kalpler de şeytan evi olur. Bir şeytan evi, şeytan yuvası haline gelen kalbin aza ve cevarihinden Allahu teâlâ'ya karşı küfür ve isyandan, hata ve nisyandan, günah ve zulümden gayrı bir şey zuhura gelmez. Böylesine kararan ve kirlenen kalplerin ve kalıpların çoğunlukta bulunduğu bir ülkeye de elbette gökten belâ ve musibetler yağar. Bu belâ ve musibet türlü türlü zuhura gelir. Kıtık, hastalık, kuraklık, fitne, ve fesad, kâfir ve zâlim tasallûtu, esaret, felâket, zillet vesaire nev'inden belâ ve musibetler, o ülkede yaşayan salih

kulları da etkiler ve aynı meşakkat ve eziyeti onlar da çekerler. Yalnız, arada küçük bir fark vardır. Zâlim kavmin çektiği belâ ve musibetler, o kavmin kâfirlerinin âhirette çekecekleri azabın tâ'cili olup, imanlı ve fakat günahkâr olanların da günahlarına kefarete olur. O kavmin içindeki salihlerin çektikleri belâ ve musibetler ise, onların âhiret derecelerinin yükselmesine sebep olur. Salihlerin çektikleri belâ ve musibetler, kötülerle beraber bulunmalarından ileri gelir. Zira, Allah celle celâlühü Kur'an-ı azimde şöyle buyurmaktadır:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ

Yâ eyyühelleziyne âmenüttekkullahe ve kûnû mâ'as-sâdıkıyn...

Et-Tevbe : 119

Meal-i münifi: Ey iman edenler! Allahu teâlâ'dan rızasına aykırı şeyler işlemekten sakının ve imanlarınızda, ahitlerinizde, hak dinde niyyet, söz ve fiil bakımından her hususta sadıklarla beraber olun.

Diğer bir âyet-i kerimede de: **(Kötülerle olursanız, onlara isabet edecek belâ ve musibetler, size de isabet eder.)** buyurulmaktadır. Hal ve hakikat böyle olunca, iman sahiplerine düşen en büyük vazife, kötü, âsi ve günahkâr kişilerden ayrılmak, iyi, sâlih ve mütteki kişilerle bulunmaktır. Gaflet edilmemesi gerekir ki, bir hadis-i şerifte yalnız sağ olanların değil, hatta ölülerimizin dahi iyi ve salih kişilerin civarına defnolunması emir ve ferman buyurulmaktadır. Dünya hayatında kötü komşularımızdan tedirgin ve rahatsız olduğumuz gibi, kötülerin yanına gömülen ölülerimizin de onların görecekleri azaptan huzursuz olacakları muhakkaktır.

Bizden önce gelip geçmiş kavimlerden azgınlıkları ve taşkınlıkları dolayısıyla ilâhî belâ ve musibetlere uğrayarak mahv ve helâk olmalarından elbette ibret almamız. Netekim, bizim ve azgınlık ve taşkınlıklarımız yüzünden mâ'ruz kaldığımız belâ ve musibetler, bizden sonra geleceklere ders ve ibret olacaktır. O halde, Allahu teâlâ'ya karşı isyan ve tuğyana devam ederek ilâhî azaba müstehak olmamak ve bizden sonrakiler için kötü birer örnek teşkil etmemek mecburiyetindeyiz.

Ey âşiklar!

Allahu sübhanehu ve teâlâ hazretleri, bir Hadis-i kudsi-
de söyle buyurmaktadır:

أَنَا اللَّهُ مَالِكُ الْمُلْكِ قُلُوبُ الْمُلُوكِ وَنَوَاصِيهِمْ بِيَدِي فَإِنْ كَانَ
الْعِبَادُ لَمْ يَطَاعُونِي جَعَلْتُهُمْ عَلَيْهِمْ عُقُوبَةً فَلَا تَشْغَلُوا
سَبَّ الْمُلُوكِ وَلَكِنْ تَوَبُّوا إِلَيَّ آغِطْهُمْ عَلَيْكُمْ

*Enallahü malikül mülki kulübülmüluki ve nevasihim biyediy fe inkânel ibâdü
lem efaüniy Cealtühüm aleyhim ukubeten fela teşgulu bi sebbil Müluki velâ-
kin Tûbü ileyye atıfühüm aleyküm.*

Mâ'nayi şerifi: **Ben, azim-üş-şân, kulluk ve ibadete lâyıık ve müstehak mâ'budum. Bu mülkün, müstakillen mâliki ve mutasarrıfı da ancak benim. Başınızda bulunan emirlerinizin kalpleri, kudret ve kuvvetleri ve iradeleri, benim kudret elimdedir. Eğer, kullarım bana karşı itaatli bulunurlarsa, onları idare eden kullarımın kalplerini, onlara karşı merhametli kılarım. Eğer, bana âsi olurlarsa onları idare eden kullarımın kalplerini isyan eden o kavme karşı gaddar ve merhametsiz kılarım. Onun için, sizi idare edenlere, size kötü davrananlara, haksızlık ve zulmedenlere sövüp saymayınız. Belki, işlediğiniz isyan ve günahlardan ötürü tövbe ve istiğfarda bulununuz ki, ben azim-üş-şân onların kalplerini size karşı insafılı ve merhametli kılayım.**

Dersimizin başındanberi, kişi ister dünyada ister âhirette kazandığının karşılığını veya cezasını bulur. Zira, Erhamer-râhimiyn olan Allahu zül-celâl vel-kemal hazretleri, tek hücreden ibaret bir mahlûkunun dahi zarar görmesine razı değildir. Ne var ki, kul isyanda ısrar ve sebat ederek Allahu teâlâ'ya itaatten çıkarlarsa, Allahu azim-üş-şân o âsi kulundan intikamını yine kulu eliyle alır âdetullah böyle ceryan etmiştir ve böyle olacaktır. Nasıl ki, bir pisliği süpürüp temizledikten sonra, o süpürgeyi ateşe atarak yakarsak, âsi kullarının isyan pisliklerini de Allahu teâlâ bir başka âsi kulunu süpürge gibi kullanarak temizler ve bu temizlik ameliyyesine memur ettiği zâlimi de cehenneminde yakar.

HİKÂYE

Hayrın ve şerrin ve herşeyin Allahu teâlâ tarafından olduğuna inanan bir Müslümana, bu itikadı benimsemeyen bir kimse arkasından yetişerek ensesine şiddetli bir tokat atar. Tokatı yiyen, geriye dönüp bakınca da:

— Neye şaşırdın? der. Senin inancına göre herşey Allah'tan değil mi?

Sünnî Müslüman, kendisine şöyle cevap verir:

— Âmennâ ve saddaknâ! Evet, herşey Allahu teâlâ'dandır, ama hangi zâlimi bu işe memur buyurdu diye baktım..

Ey âşık-ı sadık!

Allahu sübhanehu ve teâlâ hazretleri, biz nasıl olursak, öyle tecelli buyurur. Biz, Allahu teâlâ'yı zikredersek, Allahu azim-üş-şân da bizi zikreder:

فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ

Tezkürünü ezkürküm...

El-Bakara : 152

Meal-i münifi: **Siz, beni tâ'atle anın ki, ben de sizi sevapla anayım.**

Biz, Allahu teâlâ'nın dinine sarılır, onun kitabında çizdiği hak yoldan ayrılmaz, onun dinine yardım edersek, Allahu azim-üş-şân da bize her hayırlı işimizde yardım eder, bizleri mansur ve muzaffer kılar:

إِنْ تَصْرُوا لِلَّهِ يُنْصِرْكُمْ

İn tansurullahe yansurküm...

Muhammed : 7

Meal-i münifi: **Eğer, siz Allahu teâlâ'nın dinine ve Resûlüne yardım ederseniz, o da düşmanlarınıza karşı size yardım eder.**

Allahu teâlâ'nın bahş ve ihsan buyurduğu ni'metlere yap-

tığımız işlerle şükredersek, onu daima zikreder, rızasını almağa çalışırsak, Allahu azim-üş-şân da bize ni'metlerini artırır:

لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ

Le'in şekertüm le-ezidenneküm...

Ibrahim : 7

Meal-i münifi: Eğer, verdiğim ni'metlere şükrederseniz, herhalde ni'metlerimi ziyade kılarım.

Bilmem anlatabiliyor muyum? Evet, biz nasıl olursak, Allah celle celâlühu hazretleri de öyle tecelli buyurur. Elest bezminde Rabbimize verdiğimiz bir söz, bir ahdimiz vardır. (BELÂ) dedik ve ondan gayrı kulluk ve ibadete lâıyk ve müstehâk hak mâ'bud olmadığını ve olamayacağını kabul ve tasdik ettik. Bu dünya âlemine gönderilmemizden maksadın da ancak Rabbimize kulluk ve ibadet etmek olduğunu yakinen biliyoruz. Şu halde, bu ahdimize vefa etmemiz ve bu sözümüze sadık kalmamız gerekir, ki Allahu azim-üş-şân da bize ahdini yerine getirsin:

وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ

Ve evfâ bi-ahdi ûfi bi-ahdiküm ve iyyâye ferhebân...

El-Bakara: 40

Meal-i münifi: Ahdime vefa ve bana iyman ve itaat edin ki, ben de ahdinize vefa edeyim. Ahdi bozmayın ve benden korkun..

Her işin başı Allah korkusudur. Onun için ehlullah: (**Allahu teâlâ'dan korkmayandan kork!**) buyurmuştur. Allahu teâlâ'dan korkmak, ancak ve yalnız ona kulluk ve ibadet etmekle, bize bahş ve ihsan buyurduğu sayısız ni'metlere şükretmekle, onu her nefeste zikretmekle olur. Şükür deyip geçmemelidir, daha önceki derslerimizde uzun uzun anlatmağa çalıştık. Allahu teâlâ'nın bahş ve ihsan buyurduğu malın şükürü, yine Allahu azim-üş-şânın emri gereğince zekât ve sadaka vermekle, muhtaç olanları doyurmakla, çıplakları giydirmek-

le olur. Şükrün enva'ını bu konudaki dersimizde bir kerre daha açıp okuyunuz. Yoksa, yalnız dille şükretmek, Allahu teâlâ'yı şükürsüz olarak zikretmektir. Bize ihsan buyurulan vücut ve sıhhatin şükrü ibadettir, ibadetlerin en efdali olan namazdır, oruçtur. Bu vücudu ve bu sıhhati ibadet yolunda kullanmaktır. Netekim, ömrün şükrü de bir lâhza kaçırmaksızın sayılı nefesleri ibadet ve tâ'atle geçirmektir, Rabbine karşı suç ve kötülük işlemekten kaçınmaktır.

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ

Vâ'bid Rabbke hattâ ye'tiyek-el-yakin...

El-Hicr : 99

Meal-i münifi: Sana yakın olan gelinceye kadar Rabbine ibadet et..

Güzelliğin şükrü, ırz ve iffetini korumaktır. Gözün şükrü, herşeye ibretle bakmaktır. Kulağın şükrü, hak kelâmı duymaktır. Dilin şükrü, lisanı zikrullah ile süslemektir, yalan söylememek ve dedi-kodu etmemektir. Ağzın şükrü, helâl yemektir. Kalbin şükrü, iman ile muhabbetullah ve muhabbet-i Resûlullah ile tezyin etmektir. Ellerin şükrü, onları birer mâ'rifetle süslemek ve bunu Allah yolunda kullanmaktır. Ayakların şükrü, Allahu teâlâ'nın rızasına uygun ve müsaade buyurduğu yere basmaktır.

Zikrin en yücresi, en ulusu ve efdali kelime-i tevhiddir demiştik. Kelime-i tevhid, yedi mübarek kelimeden ibarettir. Bu mübarek kelimelerin bir çok hikmeti ve sayılamayacak kadar çok ni'meti vardır. Bizim, burada sayabileceğimiz ni'metlerinden bir kaçı denizlerden bir katre ve güneşten bir zerredir.

BİRİNCİ HİKMETİ: Bu kelime-i mukaddeseyi diliyle söyleyen ve kalbiyle iman eden kimse, cehennemden azat olur ve cennete girer. Bilindiği gibi, cehennem yedi tabakadır. Her kelime, nârın bir derekesini söyleyen namına kilitler. Cennetin de anahtarı olduğundan, söyleyene cennetin sekiz kapılarını açar.

İKİNCİ HİKMETİ: Bu âlem-i şühuda gelen insanoğlu, bu âlemden sonra yedi müşkille karşılaşır. Bu müşkillerden bi-

risi, bu âlemden ayrılmaktır ki, bu ayrılış ölümle başlar. İnsan, bu âlemden ya imanla veya —Allah'a sığınırız— iman-sız olarak küfrile ayrılır. Tevhid edenler, ruhlarını iman ile teslim ederler.

ÜÇÜNCÜ HİKMETİ: İnsanoğlunun bu âlemden sonraki üçüncü müşkil kabirdir. Kabir, ya zulmetli (Karanlık) veya nuranî (Aydınlık) olur. Kelime-i tevhidi, diliyle söyleyen ve kalbiyle tasdik edenin kabri, tevhid nuru ile nurlu olur.

DÖRDÜNCÜ HİKMETİ: Dördüncü müşkil, kabre girdikten sonra münkereyn denilen sual meleklerinin sorularına doğru cevap vermektir. Tevhid ehline, bu soruları kolaylıkla cevaplandırmak nasip ve müyesser olur.

BEŞİNCİ HİKMETİ: Beşinci müşkil, mahşer günüdür. O gün, bir çok yüzler kara ve bir çok yüzler ak olacaktır. Tevhid ehlinin yüzleri, işte o mühlik günde ak olur.

ALTINCI HİKMETİ: Altıncı müşkil mizandadır. İyiliklerle kötülüklerin tartılacağı o mizanda, tevhid ehlinin hasenât (iyilik) kefesi ağır olur. Zira, aşk ile bir tevhid okumanın sevabı, yedi kat yerlerden ve yedi kat göklerden ağırdır.

YEDİNCİ HİKMETİ: Yedinci müşkil, bütün bu vartaları atlatan kulun cennete veya cehenneme mi gideceği mes'elesidir. Tevhid ehlinin yolu cennet yoludur. Bu yedi mübarek kelime hürmetine Hak teâlâ tevhid eden kullarını bu yedi müşkilden halâs buyurur. Tevhid ehlini, şeytan vesvesesinden de korur. Çünkü, kelime-i tevhid mâna bakımından şeytanı yakan muazzam bir ateştir. Nazargâh-ı ilâhî olan kalbe girecek, sızmağa çalışacak sinsi düşmanlara engeldir. Gönüller, zikrullah ile bütün kötülüklerden, pisliklerden arınır ve paklanır, zikrullah ile yüzler aklanır ve zikredene cemal-i lâyezâl zâhîr olur. Allahu teâlâ'nın salih kulları, Mevlâ'yı her ân, her zaman ve her mekânda zikrederler. İşte o zaman Allah celle celâlühu da salih ve âşık kullarını zikreder. Zikrullah, vücutta cennet kokusu ve ruha kuvvettir. Zikrullah, gözlerin nuru ve kalplerin sürurudur. Zikrullah, kalbi Allah nuruyla nurlandırır, Allah aşkıyle şu'urlandırır. Zikrullah, şeytan içvâsını kalpten uzaklaştırır. Zikrullah, her derde devâ ve her mâ'nevî hastalığa ayn-ı şifadır. Şeytan, Mevlâ'sını zikredenden nefret eder ve kaçır, ona yaklaşılamaz. Zikri daim olanın, kal-

bi na'im olamaz. Zikredenin kalbi, bütün kalpler öldüğü gün diridir, uyanık kalplilerde şeytan vesvesesi olamaz. İster gizli, ister âşikâr zikrin efdali, huzur ve huşû ile, aşk ve şevk ile inanarak, iman getirerek **LÂ İLÂHE İLLALLAH** demektir ve bu mâ'nevî ni'metten yemektir. Netekim, bir Hadis-i şerifte de:

أَفْضَلُ الذِّكْرِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ

Efdal-i-zikri Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlüllah

buyurulmuştur. Zikre devam edenler, Allahu teâlâ'nın o metin kalesine sığınmış, bütün korkulardan emin olmuş ve iki âlemde de her türlü belâ ve musibetlerden kurtulmuş olurlar.

Zira, bir Hadis-i kudside Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz, Allahu teâlâ'dan naklederek buyuruyorlar ki:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ حِصْنِي فَمَنْ دَخَلَ حِصْنِي أَمِنَ مِنْ عَذَابِي

lâ ilâhe illallahü hisnîy femen dahale hisnîy emine min azabîy

Lâ ilâhe illallah kelime-i münciyyesi benim metin kalemdir. Her kim, o kaleme sığınır, dünya ve âhîret azaplarından emin olur.

Allah korusun, her kim kelime-i tevhid getirmez ve bu metin kaleye sığınmazsa, o kimse şakilerden olur ve ebedî azap yolunu boylar.

Sultan-ül kevneyn, Resûl-üs sakaleyn, imam-ül haremeyn, ceddül-Haseneyn-il ahseneyn efendimiz hazretleri, birgün Hz. Âli kerremallahu vechehu ve radyallahu anha saadetle şöyle buyurdular:

— Yarın, kıyamet günü Cebrail aleyhisselâm mü'minlere bahş ve ihsan buyurulacak ecr-i mesûbatı ve derecât-ı cennâtu görünce şu niyazda bulunacaktır: «Keşke, ben de Âdem-oğlu olsaydım, beş vakit namazı cemaatle kılsaydım, islâm âlimleri ile oturup kalksaydım, mü'minlerin hasta olanların

hal ve hatırlarını sorsaydım, âhirete intikal edenlerin cenaze namazlarında hazır bulunsaydım, susuz kalanlara su dağıtsaydım, açları doyursaydım, araları açık olanları uzlaştırsaydım, yetimlere, dullara, yoksullara yardım ve şefkate bulunsaydım da ümmet-i Muhammed'in nail olduğu bu lûtuflara ve bu ilâhî iltifatlara mazhar olsaydım,» diyecektir. Yâ Ali! Sen de bu güzel hasletlere haris ol..

Bu irşâd-ı peygamberiye ve bu büyük müjdeye, âcizâne biz de şunu ilâve edelim:

Allahu azim-üş-şân, bu hasletleri ancak zât-ı ahadiyyetini tevhid eden, zikrullâh'a devam eyleyen kullarına bağış ve ihsan buyurur.

H İ K Â Y E

Birgün, ashab-ı kiram rıdvanullahi teâlâ aleyhim ecma'ıyn efendilerimiz toplanmışlar konuşuyorlardı: Hazır bulunanlardan birisi Hz. Sıddık-ı Ekber radiyallahu anh efendimize hitaben şöyle dedi:

— Ey Allah'ın Resûlünün yâr-ı garı!.. Sizin, dindeki mevkiinizi ve efendimizin size karşı olan teveccühlerini görüyoruz. Allahu teâlâ'nın rızası, izzeti, kudret ve azametiyçün söyleyiniz. Bu mertebeye hangi amelle eriştiniz?

Hz. Eba-Bekir-is-Sıddık radiyallahu anh efendimiz soru sahibine cevap verdiler.

— Allah ve Resûlünün, ben âcizden csirgemedikleri teveccühüne hangi amelle mazhar olduğumu and vererek sorduğunuz için, sorunuzu cevapsız bırakamayacağım. Ey benim kârdişim! Sultan-ül Enbiyâ aleyhi ve âlihi efdal-üt-tehâya efendimiz hazretleri, din-i mübiyn-i islâmı bütün insanlığa şâmil olmak üzere ilân ve tebliğ buyurdıkları gündenberi, Rabbime hamd-ü senâ ederim ki, ben de islâm dinini seçtim. Bu âlemde benim için en büyük şeref ve fazilet budur. Âhirette ise; ancak Rabbimin rızasını bekledim. Islâm dinine girmekle müşerref olduğum günden bugüne kadar, yaşadığım süreçte Allahu teâlâ'nın hakkını kendi hakkım üzerine ihtiyar ettim.

Sual soran zat, bu defa Hz. Ömer-ül-Faruk radiyallahu anh efendimize dönerek sordu:

— Yâ Ömer! Sizin de eriştiğiniz iltifatı görüp bilenlerdeniz. Acaba, iltifat-ı Resûlüllah'a ne gibi bir amel işleyerek nail ve mazhar oldunuz?

İran, Mısır ve diyar-ı Rum fatihi Hz. Ömer ibn-il Hattâb radiyallahu anh efendimiz de şöyle cevap verdiler:

— Kulunu, iki cihanda da aziz veya zelil edenin ancak Allahu teâlâ olduğuna hakkıyla iman ettim. Aziz olan Rab-bimin bütün emirlerini yerine getirdim ve bütün nehiyelerinden kaçındım. Bu iltifata mazhar olmamın sebebi budur.

Sıra, Hz. Osman-ı Zinnûreyn'e gelmişti. Ona da soruldu:

— Yâ Osman! Lûtfedip söyleyiniz, sizin eriştiğiniz bu mertebeye hangi amelle nail oldunuz?

Hz. Osman ibn-i Affan da şöyle cevap verdiler:

— Kitabullah'ı sağ yanıma ve sünnet-i Resûlullah'ı önüme koyup düşündüm. Mevlâyı müte'al hazretleri, gizli veya âşikâr benim bütün sırlarıma vakıftır. Ne yapsam, onun hâ-lıkı ve âlimidir. Kitabullah'ı kendime minhâç ve sünnet-i seniyye-i Ahmediyye'yi sertâc edindim. Kalbimi, aşkullah, muhabbetullah ve muhabbet-i Resûlüllaha hasr-ü tahsis ettim. Bu sayede, bu mertebeye eriştim, iki nura sahip oldum, damad-ı Peygamberî ve sâki-i kevser olabilmek bahtiyarlığına eriştim.

Soru sahibi, bu defa da Hayder-i kerrâr efendimize sordu:

— Ey Fâtih-i Hayber.. V'ey sâki-i Kevser.. İhraz buyurdunuz bu azim mertebeye hangi amelle nail oldunuz?

Hz. Ali kerremallahu vechehu ve radiyallahu anh efendimiz de bu soruyu şöyle cevaplandirdılar:

— Otuz yıl cihad kılıcını elimde tuttum, sırasında düş-manlarımızla ve sırası gelince nefsimle mücadele ettim. Allah korkusu zırhını eynimden, verâ kalkanını göğsümden, ibadet ve tâ'at okunu elimden bırakmaksızın gönül kapısında oturdum, hak rizasından ve hak muhabbetinden gayrı hiçbir şeyi gönlüme sokmadım. Bu sayede bu mertebeye nail ve ESE-DULLAH Allahu teâlâ'nın arslanı lâkabını kazanabildim, bu-yurdular.

**Ledünni ilmidir daim okunan mekteb-i dilde,
Alp dersi hâce-i dilden, sözü Kur'an olan gelsin..**

Mahşer günü, bazı kimseler dizlerine, bazıları göğüsleri-ne ve bir kısmı da boğazlarına kadar ter içinde kalacaklardır. Kızgın güneş, kafa taşları içinde beyinleri kaynatacaktır. Kimseden kimseye hiçbir yardım ve imdat olamayacaktır. Orada, arş-ı â'lânın gölgesinden başka gölgelik de bulunmayacaktır. Gözler, yuvalarından fırlamış, kâfirler perişan, mü-

nafıkların kârı hasret-i hüsrân, günahkârlar nedamette kalacaklardır. Yalnız, ülkelerini hak ve adaletle yöneten âdil emirlerle, gençliklerini ibadet ve tâ'atle geçirenler, Allah rizasıyçün birbirlerine karşılıklı muhabbet edenler, fenalık yapabilmek imkân ve fırsatı elinde iken, Allah korkusuyla o fenalığı terkedenler, Allahu teâlâ'nın celâlinden korkarak ve azab-ı ilâhiyye düçar olmaktan kaygulanarak âkibetlerini düşünen, hâli ve kimsesiz yerlerde gözyaşı dökenler, kalpleri mescitlerde ve bütün emelleri ibadette olanlar, fakir ve yoksullara gizli gizli iyilikte bulunanlar, arşın gölgesinde ve Allahu azim-üş-şânın himayesinde bulunsalar gerektir. Zira, adalet kerem-i libas-ı tekvâdır. Allahu teâlâ'nın yüce sıfatlarından bir sıfattır. Cenab-ı Hak âdildir ve kullarından âdil olanları sever. Gençlerin, Allahu teâlâ'ya ibadetleri indallah akvâdır. Allah rizası için karşılıklı muhabbet asfâdır. Haram olan şeylerden sakınmak ve kaçınmak ahlâk-ı uzmâdır. Mescide ve ibadete gönül bağlamak, ashab-ı soffeye ittibâdır. Gizli olarak sadaka vermek mahub-u hudâdır. Allah korkusuyla dökülen gözyaşı günah ve mâ'siyet derdine devâdır. Elbette ve elbette bu yüce sıfatlara malik olan kullar, mahub-u mergub-u makbul-ü Hudâ'dır.

Cenab-ı âlim-üs-sırrı vel-hafiyyât olan Allah celle celâlühu, Tûr-u şerifte Hz. Musa aleyhisselâma hitaben:

— Ey kelimim!.. Ben azim-üş-şâna hamd-ü senâ eden hamededici kullarım olmasaydı, dünya yüzüne bir katre yağmur yağdırmazdım. Bir yeşil ot ve yaprak bitirmezdim. Yâ Musa! Lâ ilâhe illâllah kelime-i tayyibesini söyleyen diller, beni seven gönüller olmasaydı bana isyan etmek cür'etinde bulunan dünya ehli üzerine cehennem ateşlerini musallât ederdim. Yâ Musa! Yüzlerini yere koyarak, sabahlara kadar hal-i mezellekte ALLAH.. ALLAH.. diyen âbitler olmasaydı, bir göz açıp kapayıncaya kadar bana âsi olanların isyanlarını imhal etmez, o âsi kullarıma aslâ mühlet vermez, hatta belki cezalarını âhirete de bırakmayarak onlardan dünya hayatlarında intikamımı alırdım. Yâ Musa! Kıyamet günü muhasebe olunmamak istersen akşam ve sabah dilini zikrullah ile süsle.. Zira, dillerini zikrullah ile süsleyenler ve huzuruma öyle gelenler, mu'ahezemden emin ve sâlim olurlar. Yâ Musa! Dünya ve ukbâda unutulmamayı istersen, fakirlere merhamet ve muhabbet et, onlara karşı cömert ve eli açık ol. Çünkü, fakirler sizler için bir ni'mettir ve âhiret azıklarınızı onlar yüklenmişlerdir. Cömertlik ve eli açık olmak, mânevî bir elbisedir. O

muhteşem kaftanı her kim eynine giyerse, kıyamet günü cehennem katranlarına bulaşmış, cehennem elbiselerini giymekten kurtulur. Bilmiş ol ki, iyman insanın bătınının yani iç âleminin elbisesidir. Cömertlik ve eli açıklık ise, insanın dış âleminin elbisesi olmuştur. İç âlemde bulunan iyman elbisesinin kemali, dış âlem elbisesi olan cömertlikle zâhir olmuştur. Bu iki elbiseyi giyenler, cehennem elbiselerini giyemezler.

**Ey gönül sendedir ol kaf-ü kanaat sende,
Sendedir akl-ü edep, nutk-u belâğat sende;
Sendedir ilm-i ledün, remz-i beşâret sende;
Sendedir sırrı Hüdâ, bâr-i emanet sende..**

Hz. İsa aleyhisselâma, kavminin ileri gelenleri sordular:
— Yâ İsa! Kullar arasında, senin sıfatın ve mislin üzere kimse var mıdır?

Hz. Ruhullah cevap verip şöyle buyurdu:

— Ey kavmim! Eğer, bir kimsenin bakışı ibret, susması fikrullah, söylemesi zikrullah ve iymanında ahdullah olursa, o kimse indallah benim mislimdir.

Zikredenlerin kalpleri, zikrullah ile mutma'in olur, yatışıdır. (**ELÂ Bİ-ZIKRİLLAHİ TATMA'INNÜL KULÜB**) âyet-i kerimesi buna şahid-i âdildir. Aklım başımda, vicdanım ve sağduyum yerindedir diyen kimseye lâzım olan, sahih bir itikat ile itikatlanmak, ehl-i sünnet vel-cema'at aka'idine uyarak ilmen, amelen ve ihlâsen farzları, vâcipleri ve sünnetleri tahsil etmek, böylelikle (KAL) ilmini (HAL) ilmini öğrenmek, Allahu teâlâ'nın rızasına nail olabilmek için helâl kazanmak ve helâl yemek, ailesi efradına da helâl yedirmek, kimseye yük olmamak, kimseyi incitmemek ve kırmamak, evrâd ve ezkârıyla ve sair nevâfille meşgul olarak bir nefesini bile Allah'sız geçirmemek, eli kârda ve gönlü yârda olmak, gözü hak yolunda, ağzı hak kelâmında, dili hak zikrinde, özü hak muhabbetinde, sözü hak sohbetinde, kulağı hak kelâmında bulunmak, mü'min olarak yaşamak ve mü'min olarak ölmek ve salihler zümresine ilhak olunmayı niyaz eylemektir. Bütün bunların olabilmesi için de, büyük din bilginlerinden tefsir sahibi Fahr-i Râzi efendimizin şu öğütlerine kulak vermek gerekir. Buyuruyorlar ki:

— Bir geminin, herhangi bir denizde yol alabilmesi iki şarta bağlıdır:

1. Geminin delik olmaması

2. Kaptanının yıldızlardan ve pusuladan anlaması

Tıpkı bunun gibi, bir mü'minin de gerek bu dünyada ve gerekse âhiret âleminde necat ve felâhı iki şey ile kaimdir:

I) Sağlam gemi misali sahih bir itikat

II) Yıldız ve pusula misali her biri birer hidayet yıldızı olan Ashab-ı Resûl aleyhisselâma ve itret-i Muhammediyye'ye tâbi olmaktır.

Bir Hadis-i Nebevî'de şöyle buyurulmuştur:

كُلُّ النَّاسِ يَرْجُو النِّجَاةَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا مَنْ سَبَّ أَصْحَابِي
فَإِنَّ أَهْلَ الْمَوْقِفِ يَلْعَنُهُمْ

Küllün nasi yercünnecate yevmel kıyâmeti illâ men sebbe eshabiy feinne ehlel mevkıfi yel anühüm

«Kıyamet gününde bütün ümmeti Muhammedin kurtuluş ümidi vardır, ancak benim ashabıma sebbeden ve sövenler bu kurtuluştan beridir. Zira onlar ehl-i mevkıftır. Onlar rahmeti ilâhiden mahrumdurlar.»

Ey Allahu zül-celâl vel-kemal hazretlerine âşık olan mü'minler!

Görüyor, duyuyor ve biliyoruz ki, yeryüzünde bulunan bütün milletler, bütün kavimler ve hatta en ilksel kabileler, bâtil dahi olsa kendilerine göre bir dine sülûk etmişlerdir. Din bildikleri bir inanca sarılmışlar ve onu benimsemişlerdir. Herbiri, kendi dinini, kendi inancını dünyaya yayabilmek için büyük gayretler ve fedakârlıklar sarfetmektedirler. Çünkü, bütün dinler kendilerine tâbi olanları umdelerine bağlamağa, sâliklerine diledikleri şekli vermeğe ve onları kendi bünyesinde hal ve hamur etmeğe çalışır.

Bilindiği gibi, bir milletin bekası üç şey ile kaimdir:

1. Din
2. Dil
3. An'ane (Gelenek ve görenek)

Bir millet, bu üç temel unsurdan birisini kaptırır veya kaybederse, o millet yavaş yavaş ve farkına varmadan taklide özendiği milletten olur. Eğer, bu üç umdeyi de feda edecek olursa, taklit ettiği milletin bünyesinde kaynar, karışır ve

artık tamamıyla aslından çıkararak o milletin malı haline gelir. kendi dinî ve millî varlığı da haritadan silinir. Zira taklit düşüncüyü tefekkürü kaldırır.

Size canlı bir misal vereyim:

Anadolu'da bulunan Karaman'lı rumlar, aslen ve ırken Türk'tür. Orta Asya'dan gelmişler ve o bölgeye yerleşmişlerdir. Fakat, o çağlarda buldukları bölgeyi ellerinde tutan rumların dinine girdiklerinden yalnız hristiyanlaşmakla kalmamış, aynı zamanda rumlaşmışlardır. Keza, Bulgarlar, Macarlar, Gagavuzlar da aslen ve neslen Türk olmakla beraber, önce hristiyanlığı kabul etmişler ve gitgide Türklüklerini de unutarak biz Müslüman Türklere düşman kesilmişlerdir. Türk oldukları halde, dillerini, an'anelerini unutmuşlar, din diye saplandıkları hristiyanlık potasında eriyip gitmişlerdir. Netekim, yurdumuzda yaşayan ortodoks arnavutları da, kilise rumlaştırmak için yıllarca uğraşmış ve bunda bir dereceye kadar muvaffak olmuştur. Rumlukla hiçbir ilgi ve ilişkileri bulunmayan bu insanlara hristiyanlık, rumluk damgasını vurabilmiştir. Bugün, Müslümanı veya hristiyanı kalmış mıdır, bilemiyorum? Fakat, vaktiyle Arnavutluk'ta bir Müslümana hangi dinden olduğu sorulsa; Müslüman olduğunu söyleyecek yerde:

— Türk'üm, el-hamdü lillah, cevabını verirdi..

Netekim, Balkanlar Osmanlı idaresinde iken, dinlerini, dillerini ve an'anelerini kaybeden Bulgarlar, Macarlar ve Sırp-lılar, Müslüman - Türk olmuşlar, dinlerine, dillerine ve an'anelerine sadık kalanlar ise bizi Balkanlardan sürüp çıkardıktan sonra birer devlet kurup, ayrı bir millet olmuşlardır.

Bütün bunları anlatmaktan maksadım şudur:

Devlet ve milletimizin bekası için dinimize, dilimize ve an'anelerimize sahip olmamız, bunları sadakat ve samimiyetle korumamız gerektiğini, akl-i selim sahipleri kabul ve itiraf etmek mecburiyetindedirler. Birinci Dünya Savaşından sonra, büyük devletlerin gaflet ve ihmalleri sonucu ortaya çıkan dinsiz ve Allah'sız rejimler bile, benimsedikleri siyasî mezhebi bir din ve itikat gibi kullanarak bugün hemen hemen dünyanın yarısına tekabül eden kuvvette kendilerine her ülkede ve her millettten taraftarlar bulmuşlardır. Buna karşılık, başta hristiyan - batı dünyası olmak üzere, bir çok ülkeler de kendi dinlerini yaymak için mezbuhaneye gayretler sarfetmektedirler. Tanzimattan sonra başlayan ve vakit vakit hortlayan faaliyetlerin en tehlikelisi de misyonerlerin bütün dün-

yada olduğu gibi, yurdumuzda da geniş bir çalışma alanı bulunmuş olmalarıdır. Son günlerde, İsviçre'den idare edilen bir misyoner teşkilâtının özellikle yüksek tahsil gençliği arasında geniş ve yaygın bir faaliyet içinde bulunduğunu görüyor ve duyuyoruz. Yıllarca uygulanan ters ve sakat bir zihniyetin mahsulü islâm aleyhtarlığı, din eğitimi görmemiş, islâmiyet hakkında kendilerine hiçbir bilgi verilmemiş gençleri bu misyonerlerin kucağına itmekte, mâ'nevî ihtiyaçlarını tatmin için dinî bilgilerden yoksun kalan bu zavallı yavrularımızın misyoner papazların hiyle ve desiselerine kurban olduğu anlaşılmaktadır. Hâşâ sümme hâşâ (İslâmiyyet, ilerlemeye engeldir) sloganı ve yıllarca sürdürülen din aleyhtarlığı gerçeklere vâkîf olmayan körpe dimağlarda olumsuz etkiler yapmış ve onları misyoner keşişlerin (Medeniyyet, hristiyanlıkla başlamış ve gelişmiştir.) parolasına inandırmıştır. Biz, gûya islâmiyetten ötürü geri kalmışız iftirası, korkunç bir yalan olduğu biline biline, münevver zümre arasında revaç bulmaktadır.

Oysa, gerçek hiç de böyle değildir. Avrupa'nın ilerlemesi hristiyanlığı terketmesinden ve bizim gerilememiz de Müslümanlığa yüz çevirmemizden ileri gelmektedir. Hem öylesine bir yüz çeviriş ki, insanlığın ilerlemesi, yükselmesi ve gelişmesi için islâmiyetin koyduğu temel prensiplerden haberi olmayan gafiller, okuduğunu anlamayan, anladığını anlatamayan, sözüm ona âlim cahiller, körü körüne Müslümana düşman kesilmişlerdir. Dinimize, daha doğrusu islâmî gerçeklere vâkîf bulunmadıklarından ötürü onlar bu korkunç kampanyalarını sürdürürken, ne yazık ki Kur'an-ı azimin ve din-i mübiynin hak ve hakikatini bilenler de dinlerine sahip çıkamamışlardır. Oysa, mes'ele gayet basit ve vazihtir. Bir misal verelim:

Batı dünyası, haçlı seferlerinden artakalan koyu ve karanlık bir hristiyan ta'assubuyla yaşarken, biz Müslümanlar da dinimize sahip ve kuvvetli bir iyman ile gerçek islâmî yaşarken, hiç bir zaman karşımızda tutunamamış, her yerde, her işte, her denemede daima bize mağlûp olmuşlardır. Atalarımız; dinlerine, dillerine, gelenek ve göreneklerine hakkiyle ve lâyikeyle sahip çıktıkları, hizada ve seferde, savaşta ve barışta islâmî yaşadıkları ve yaşattıkları çağlarda, meselâ Varna harbinde 14 yaşında olan Sultan Gazi Muhammed Han'ın karşısında gün görmüş, tecrübeli hristiyan orduları yenilmişlerdir. Hristiyanlığın titiz bir ta'assup içinde yaşadığı ve

birleştigi İstanbul'u fethettiği zaman Hazret-i Fâtih henüz 22 yaşında bir gençti. Bu örnekleri, yüzlerce ve binlerce çoğaltmak mümkündür. Tarih, hristiyan ordularına karşı islâmın zaferlerini yaza yaza bitirememektedir.

Daha gerilere gidelim: Hristiyanlığın en koyu ve müteassıp çağlarında islâmiyet zuhur etmiş ve bütün dinlere galebe etmiştir. Herakliyus'un kumanda ettiği muazzam Bizans ordularına karşı bir avuç islâm mücahidinin kazandığı zaferleri unutmak mümkün müdür? Yirmi beş yıl gibi çok kısa bir tarih parçası içinde, boydan boya bütün Ortadoğu'yu, İran'ı, Mısır'ı ele geçirirken, Müslümanların topları, tankları, jetleri mi vardı? Yoksa, atom veya hidrojen patlatarak topyekûn insanlığı mahv ve helâk ederek mi zafere ulaştılar? Sözü uzatmayalım; islâmiyet bizi geri bırakmamış, tam tersine biz islâmiyeti bıraktığımız ve kutsal dinimizin gerçeklerini hakkiyle ve lâyikiyle anlayamadığımızdan, cahilliğimizden, iymansızlığımızdan ötürü geri kalmışız. Evet, ortalama 60 - 70 yıllık bir ömrü rahat ve müreffeh geçirebilmek için 15 - 20 yıl fakülterde dirsek çürüten yarı münevverlerimiz, islâmı öğrenmek için 15 - 20 saat ayıramamışlar ve körü körüne islâma ve Müslümana düşman olmuşlardır:

**Hak rizasiyçün ilim tahsiline sâ'yetmeyiz,
İzzet-i dünya içindir ilmimiz, â'malimiz..**

Bizi asıl geri bırakan, kötü ve berbat bir taklitçilik ve kopyacılıkla Avrupalılaşımağa özenmemizdir. O Avrupa ki, iki asır öncesine kadar taharetlenmesini bile bilmezdi. O Avrupaki, iki asır önce erkekler karılarını hayvan gibi götürüp pazarlarda satarlar ve hükümetler de bu alış-verişlerden vergi alırlardı. O Avrupaki, orada insanlar kendileri kadar günahkâr keşişlerin önüne diz çöküp bütün suçlarını sayıp dökmekle günahlarının çıkarıldığından ve affolunduklarından emin olarak fuşun, ahlâksızlığın, rezalelet ve sefahatin önderi olmuştu. Biz, işte onları taklide özendik, tefekkürü terkettik ve düşüncesiz taklidimiz de tefekkürü âtil ve bâtil hale getirdi. Halbuki, islâmiyet zulmün yerine adaleti, zulmetin yerine nuru, küfür yerine iymanı getirmiş ve yeryüzünde bunu fiilen uygulamıştır. Üç kit'ada islâm hükümrânlığını sağlayan da işte budur. O çağlarda iymanlı, bilgili, güçlüydük. İlim bizde idi, san'at bizde idi, adalet bizde idi, insan haklarına saygı bizde idi, kuvvet ve kudret bizde idi. Eğer, Müslümanlık bizi

geri bırakmıştır safsatası doğru olsaydı, insanlık tarihinde şeref sahifeleriyle dolu bir doğu İslâm medeniyeti olabilir miydi? Bu kadar güçlü olabilir miydik? Müslümanlık, zuhur ettiği bölgede sönüp gitmez miydi? İslâmiyetin zuhuruna kadar, bir hristiyan medeniyeti gösterebilir misiniz? İslâmiyetin zuhuruna kadar hristiyanlığın ilme, medeniyete, insanlığa yararlı bir hizmetini söyleyebilir misiniz?

Demek oluyor ki, bizi islâmîyet geri bırakmamıştır. Bu çok korkunç ve tehlikeli bir yalandır ve bu yalanı maalesef hristiyan kaynakları ortaya atmış, taklitçi batı hayranları da bu yalana tetkik ve tahkike lüzum görmeksizin inanıvermiş ve benimsemişlerdir. Tam tersine, bizi islâmîyet değil, immandan ve islâmdan soyunuşumuz, islâmı yanlış anlayışımız ve yanlış uygulayışımız, kutsal dinimizi islâm düşmanı yabancıların çıkarlarına âlet ederek, onlarla işbirliği edişimiz geri bırakmıştır. Haçlı seferlerinin beklenen ve umulan sonucu vermemesi, daha açık bir tâbirle Müslümanların hristiyanlar tarafından kuvvet zoruyla yok edilemeyeceğinin anlaşılması üzerine taktik değiştiren hristiyan dünyası, misyoner faaliyetlerine hız ve önem vermiş ve bizi içimizden vurmak teşebbüslerine girişmiş ve maalesef zaafımızı anladıklarından, bunda muvaffak da olmuşlardır. Siz, isterseniz buna misyoner faaliyeti yerine, gizli faaliyet, casusluk faaliyeti de diyebilirsiniz. Evet, casusluk faaliyeti diyoruz. Çünkü, islâmı başka türlü yıkamayacaklarını ve yenemeyeceklerini anlayanlar, dinimize iftira ve yalanlarla saldırırlarken, bir yandan da aramıza casus papazlar sızdırarak cahil kafaları hurafelerle, efsanelerle, bid'atlerle, safsatalarla doldurmuşlardır. Bugün dahi, aynı faaliyet, aynı casusluk faaliyeti devam etmektedir. Avrupa'nın bazı ülkelerinde çalışan din kardeşlerimizden elde ettikleri adreslere hristiyanlığı yaymak için mektup yazan bir papaz, İsviçre'nin Lozan şehrinde bir posta kutusu adresi veren R. KERN adında bir keşiş, zâhiren bu işleri yönetmektedir. İhvanımdan birisi, sırf denemek için bu keşişe mektup yazmış ve İsviçre'den cevap beklerken, kendisine İstanbul içi postahanelerinden bir takım broşürler, testler ve benzeri saçma sapan kâğıtlarla dolu cevap gelmiştir. Bu casusluk faaliyeti değil de nedir? İsviçre'ye mektup yaz, İstanbul'dan cevap al!..

Bu nevî mektuplar İstanbul'da hergün çeşitli adreslere gönderilmekte ve yukarıda da işaret ettiğimiz gibi mâ'nevî ihtiyaçlarını karşılayacak çare ve imkânlardan mahrum kör-

pe dimağlar zehirlenmeğe ve kendilerine hristiyanlık aşılmağa çalışılmaktadır.

Biz, misyoner keşişlerin bu nevi gizli faaliyetlerinin verimli ve olumlu sonuçlar vermeyeceğini, hakkın bâtılı daima yeneceğini bilenlerdeniz. Hz. İsa aleyhisselâmın, Allahu teâlâ tarafından getirdiği hak dini, kendi kısır menfaatlerine âlet etmekten ve sâliklerini putperestliğe zorlamaktan utanmayan ve sıkılmayan papazlar, bâtıl inançlarının iflâs ettiğinin elbette farkındadırlar. Telâş ve heyecanlarının ve işi bu derece azıtmalarının sebebi de budur. Hz. İsa aleyhisselâmın —Hâşâ— Allah'ın oğlu olduğu efsanesi, artık Avrupa başta olmak üzere batı dünyasının aklına ve mantığına ters düşmekte ve hristiyan kütlesi bu saçma akideyi reddetmektedir. Paris'te 76 yaşında bir kardinalin, geceleri muhtelif gazinolarda çırılçıplak soyunarak hayatını kazanan bir artistin odasında ölü bulunması olayının yankıları bir yana, kendileri de günah işlemekten geri kalmayan papaz efendilerin, başkalarının günahlarını ne hak ve sıfatla affedebildikleri Hıristiyan âleminin başlıca kaygusu ve korkusu haline gelmiştir. Onun için, müslüman - Türk çocuklarını o bâtıl putperest dinlerine dâvet eden misyoner papazların biraz akılları ve insafları bulunsa, bu davranışlarının boşuna bir zahmet ve yorgunluk olduğunu idrak ederlerdi. Çünkü, biz Muhammedî'ler Allahu teâlâ'yı tanır, bütün peygamberlere, semavi kitaplara, âhirete, kıyâmete, hesaba, cennet ve cehenneme, öldükten sonra dirilmeğe ve bu fâni âlemdeki yaşayışımızın hesabını Allahu azim-üş-şâna vermeğe iman ve Hz. İsa aleyhisselâma Hıristiyanlardan ziyade hürmet eder, onun muhterem validesini de tâ'zim ile anarız. Papaz, Hz. İsa aleyhisselâma —Hâşâ— Allah'ın oğlu derken, biz Müslümanlar RUHULLAH deriz. RUHULLAH ise İBNULLAH' (Allah'ın oğlu)ın fevkindedir. Hal ve hakikat böyle iken, kendilerini Hıristiyan sayan kâfirler ve zâlimler, kendi bâtıl itikatlarınca Hz. İsa aleyhisselâmı öldüren, onu yalancılıkla itham eden, ona gayri meşrû bir çocuk ve muhterem annesine kötü bir kadın gözüyle bakan Yahudi'lerle can ciğer dostturlar ve sırası gelince el ve işbirliği ederek Müslümanlara türlü kötülükleri revâ görürler. Aklen ve mantıkan, Hz. İsa aleyhisselâmı ve muhterem annesini tebcil ve tâ'zim eden biz müslümanlarla iyi geçinmeleri gerekirken, ona kötü gözle bakan ve bu inanç ve kanaatlerini bütün çirkinliğiyle bugün dahi tekrarlamaktan çekinmeyen, Hz. İsa aleyhisselâma resmen ve alenen düşmanlık eden Yahudi-

lerle ittifak halinde bulunmaları, nasıl bir çelişki içinde olduklarını göstermektedir. Ama, Hıristiyanda ve hele papazda akıl ve mantık aranır mı?

Affınıza ve müsamahanıza güvenerek, misyoner keşişlere hitabediyorum:

Ey gafil ve itikat bakımından sefil papazlar! Sizlerde zerre kadar akıl ve idrak olsa, bir nebzecek din gayret ve hamiyetiniz bulunsa, Hıristiyanlığı en büyük düşman bilen, peygamberinize ve onun muhterem annesine fırsat düştükçe söven yahudilerle işbirliği eder miydiniz? Sizler, Müslüman Türk çocuklarını gâvurlaştırmak sevdasından vazgeçinde, dininizin, peygamberinizin, topyekûn bütün Hıristiyanların düşmanı olan Yahudileri tel'in ediniz, onları edep ve terbiyeye dâvet eyleyiniz. Yeryüzünde, milyonlarca Allah'a, peygamberlerine, kitaplarına inanmayan dinsizler var. Onlar, ne Hz. Musa'yı ne Hz. İsa'yı ne kiliseyi ne sinagonu tanımıyorlar. Elinizden geliyor, gücünüz yetiyorsa o dinsizleri, o Allah'sızları dine dâvet edin. Ama, yapamazsınız! Çünkü, herkesten iyi sizler bilirsiniz ki, o Allah'sızlar ve o dinsizler sizin bâtil inançlarınızdan nefret ederek bu hale düşmüşlerdir. Evet, onları büsbütün azdıran ve yollarından saptıran siz papazlardır. Başkalarını gâvurlaştırmağa çalışırken, bunun boş ve faydasız bir çabalama olduğunu, itikat diye, inanç diye ortaya attığınız şeylerin aslı esası bulunmadığını siz de biliyor ve kendi söylediklerinize kendiniz de inanmıyorsunuz. Zaten, sizler bu işleri Allah için, âhiret için yapmıyorsunuz. Sizin bütün zorunuz ve bütün çabalarınız, dünya içindir ve dünya menfaatleri sağlamak içindir. Maksadınız, insan kütleleri üzerinde asırlardan beri haksız yere sürdürüp geldiğiniz nüfuz ve otoriteyi devam ettirmek, insanları pis çıkarlarınız uğrunda sömürmektir. Bunun yanı sıra, atalarımızın siz keşişlerin zulümlerinden kurtardıkları bu mukaddes toprakları, aklınızca Türk çocuklarını Hıristiyanlaştırarak elimizden koparıp almaktır. İstiyorsunuz ki, şehitler yatağı ve gaziler otağı bu kutsal ülke, yine küfür zulmetine boğulsun, insan yapısı putlarınız her tarafa dolsun ve insanlık cehalet ve delâlet çirkeflerinde kahrolsun.

Hiç düşünmüyorsunuz ki, bâtil inanç ve itikatlarınızı hiçbir Müslümanın kabul etmesine ve benimsemesine imkân ve ihtimal yoktur. **Kaldı ki, haçlı seferlerinden itibaren kötü niyet ve gayretleriniz bütün İslâm âleminde bilinmektedir.** Hz. İsa aleyhisselâm, hâşâ sümme hâşâ Allah'ın oğlu imiş. Bire mel'un papaz! Hâşâ, Allah'ın oğlu olunca, babası da olması

gerekmez mi? Babasının da babası, dedesi ataları, cedleri bulunması gerekmez mi? Böyle saçma inanç ve itikat olur mu? Eğer, Hıristiyanlık domuz eti yemekten ve şarapla kafayı çekmekten ibaretse, siz zaten bunu yapıyorsunuz, geberrinceye kadar da devam edin... Hıristiyanlık pis gezmekse, sizlerin zaten içiniz de dışınız da pis ve taharetsiz gezin, bizi domuz eti yemeğe, şarap içmeğe, pis gezmeğe mi dâvet ediyorsunuz? Boşuna zahmet!..

Eğer, maksat Hz. İsa aleyhisselâma dâvet ise, biz yalnız ona değil, gelmiş geçmiş bütün peygamberan-ı izâma zaten iman ederiz.

Eğer, maksat İncil-i şerife dâvet ise, biz yalnız ona değil bütün semavî kitaplara ve suhurlara iman ederiz.

O halde, neye ve nereye dâvet ediyorsunuz? Gayretinizin, asırlardanberi devam eden ve hiçbir semere vermeyen faaliyetinizin gayesi ve hedefi nedir? Bunu açıklayabilir misiniz? Böyle, gayesi ve hedefi belli olmayan, aslı ve esası da bulunmayan bir dâvete akli başında herhangi bir insan icabet eder mi sanıyorsunuz? Bir kaç şaşkınlıktan yoldan çıkartmanız size umut veriyorsa, hemen haber verelim ki, iştahınız kursağınızda kalacak, bâtil inanç ve itikatlarınız dünyanın hiçbir yerinde rağbet bulmayacaktır.

Hz. İsa aleyhisselâm gibi ulül-azm bir peygamberin ümmetine itikat talimi, böyle saçmalıklar olabilir mi? Sizin din diye yaymağa çalıştığınız sapıklıkların, Hz. İsa aleyhisselâmın getirdiği dinle ilgi ve ilişkisi kalmış mıdır? Semavî kitaplardan, yüz suhuf ve dört kitaptan birisi olan İncil-i şerif, hâşâ Allah kelâmı olarak böylesine saçma, bu kadar uydurma bir itikadı tebliğ eder mi? Hâşâ, yüzbinlerce hâşâ!.. Bu saçmalıkları, bu safsataları ve uydurma ve yakıştırma masalları ve efsanelere dayanan bir itikadı ne peygamber tebliğ eder, ne de hâşâ Allah-u azim-üş-şân böyle bir din emreder. Biz, müslümanlar bu keşif yakıştırmalarını siddetle ve nefretle reddederiz. Aksini iddia ve hele isbat edebilecek ilmi ehliyet ve kiyafeti olan varsa, hodri meydan çıkarsın münazara edelim İslâm bilginleriyle bu konuları tartışan papazlar, her defasında mahcup ve zelil savuşup gitmişlerdir.

Misyoner papazların, o cidden acınacak halde bulunan zavallıların biz Muhammedi'leri dâvet ettikleri gülmeye değer kadar sapık Hıristiyan itikatlarını, bugünkü konuşma dilimizle özetlemeği uygun buluyoruz. Zira, böyle bir itikat ve inanç, ancak o zavallıların karibalarından çıkabilir ve bu-

nun gerçek bir dinle alâka ve münasebeti olmadığını anlayabilmek için insanın yalnız papaz olması gerekir

Aziz din kardeşlerim!

Bakınız, bugünkü Hıristiyanlık neden ibarettir:

HRİSTİYANLIKTAKİ İNANÇ

Cenab-ı Hak, hüsn-ü niyyetle ve cennette iyi olmak üzere Âdem'i yaratmış. Fakat, Âdem Allahu teâlâ'nın hüsn-ü niyyetine rağmen iyi çıkmamış. Kendisinin iyiliği için Rabbinin (YEME!) dediği bir ağacın meyvesinden yemek suretiyle Allahu teâlâ'ya isyan etmiş. Allahu azim-üş-şân da, Âdem'e gazap ederek onu cennetten çıkarmış ve yeryüzüne atmış. Âdem, Allahu teâlâ'ya karşı işlemiş olduğu isyanı sebebiyle cehennemlik olmuş. Daha sonra, Âdem'in sulbünden gelen bütün insanlar, babalarından miras kalan günahkârlıkla kirlenmişler. Her insan, daha babasının belinde iken, cehennemlik olarak ana rahmine geliyormuş ve günahla bulaşmış olduğu halde dünyaya gözlerini açıyormuş. İşte, bütün bu kötülüklerin önünü almak mümkün olamayacağı için ve Cenab-ı Hak aslında iyi ve salih bir insan olması ve cennette ebedî olarak kalması maksadiyle insanı yarattığı için, bu hale bir son vermediği istemiş ve Âdem'in günahı yüzünden kıyamete kadar gelecek bütün evlâtlarının ebediyyen cehennemde kalacaklarını anladığından, Âdem'i yarattığına âdeta pişman olmuş, ancak insanlara da acıdığından buna bir çare düşünmüş ve Âdem-oğullarını cehennemden kurtarmak için nihayet bir hal çaresi bulmuş ve sevdiği kullarının uğruna kendisini feda etmek gerektiğini anlamış ve bu karara vardıktan sonra bu fedakârlığın lâhutiyetle yani cisim ve cismaniyetten münezze ve müberrâ olan Allah'lıkla mümkün olamayacağı sonucuna varmış ve kendisinin cisim ve cismaniyete tenezzül ve tebdilini, yani nâsutiyet dediğimiz insanlığa inmesinin uygun olacağına hükmetmiş ve bunun sonucu olarak da İmran kızı ve Yusuf'u Neccâr'ın nişanlısı Meryem'in karnına hulûl etmiş ve oradan İsa suretinde bir insan olarak dünyaya çıkmış, kendisini Yahudi'lere yakalattırmış, çarmıha gerdirmiş, kanlarını salibin yani çarmıhın üzerine bulaştırmış, türlü eziyetler çekerek ölmüş, üç gün cehennemde kalmak suretiyle kendisini kullarına feda etmiş ve kullarının kefareti vecibesini böylelikle yerine getirdikten sonra da ölümler arasından çıkarak yine göklerdeki eski makamına yükselmiş ve şimdi gökyüzünde babasının

sağ tarafında oturan İsa, Allah oğlu Allah imiş. Hem de, kendi etini ve kanını kullarına ni'met olarak terketmiş imiş. Dünyadaki ekmek onun eti ve şaraplar da İsa'nın kanı imiş. Kiliselerde, hristiyan cemaatine dağıtılan ekmek ve şarap hediyesi buna işaret imiş. Buna inanmayanlar, bu inançta bulunmayanlar, bunlara iyman etmeyenler kâfir imiş ve cehennemlik olacaklarmış.. Zikrolunan bu itikadı taşıyanların günahları â'rizi olup Allah'ın vekilleri olan papazların dua ve iltiması, yani günah çıkarmasıyla affolur ve cehennemden kurtulurlarmış. Bunlardan başkası tümüyle cehennemlikmiş..

Nasıl, beğendiniz mi sevgili din kardeşlerim? İşte, hristiyanların bâtil, bâtil olduğu kadar sapık itikat ve gülünç inançları bunlardır.

سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ عَلَوًا كَبِيرًا

Sübhanehu ve teâlâ ammâ yekulüne ulûven kebiyrâ..

El-İsrâ : 43

Meal-i münifi: Allahu sübhanehu ve teâlâ, onların söylediklerinden tamamiyle münezzehtir ve âlidir.

Ey Müslümanlar! Ey Allahu teâlâ'nın kutlu ve mutlu kulları!

Ey bütün insanlar! Ey bütün aklı başında, vicdanı ve sağduyusu yerinde olanlar! Ey akıl ni'metinden mahrum olmayanlar!

Görünüz, okuyunuz, duyunuz, öğreniniz şu papaz uydurması bâtil inançları. Biliniz ve belleyiniz itikat diye ortaya atılan safsataları.. Kişisel çıkarları uğruna, Allah'tan korkmadan, peygamberlerinden utanmadan bu deli saçmalarını din diye ortaya atanlar, herkesi kendileri gibi kör ve sersem sandıklarından, bu bâtil inançlarına insanları dâvet etmekten de sızılmıyorlar.. Daha doğrusu, kendilerine yeni yeni suç ortakları bulmağa çalışıyorlar. Asıl cehennemlik kendileri olduğu ve hiçbirisini Hz. İsa aleyhisselâmın da cehennemden kurtarmayacağını bile bile, gözünüzün içine baka baka yalan söylüyorlar, Hz. İsa aleyhisselâma iftira ediyorlar ve sonra da onun vekili sıfatıyla günahkârları affedeceklerini söyleyecek kadar çılgınlaşıyorlar. Hristiyanlık inancı diye ortaya attık-

ları deli saçmalarını, özetlemeğe ve sabrınızı taşırmağa çalıştım. Şu var ki, İncil diye yutturmağa kalktıkları Metta'lar, Luka'lar, Yuhanna'lar, Merkü's'ler baştan aşağı uydurma olduğu gibi, bâtil dinlerini yaymak için milyonlarca bastırarak dünyanın dört bucağına gönderdikleri broşürler de hiçbir asla ve esasa dayanmamaktadır. Allah aşkına söyleyiniz! İleri sürdükleri hususlarda, şan-ı üluhiyyete lâıyk bir cihet var mı? Daha söze başlarken —Hâşâ sümme hâşâ— Allahu azim-üşşâna cahillik isnad etmek gibi büyük bir gaflete düşmüyorlar mı? Allahu sübhanehu ve teâlâ hazretlerine —Hâşâ sümme hâşâ— acz, hiyle, entrika, zillet ve mezellet, meskenet, cismaniyet, illet, ölüm, yemek ve içmek, uyumak, doğmak ve ölmek isnad etmek gibi hepsi biribirinden feci töhmetler atfetmiyorlar mı?

Evet, Hz. İsa aleyhisselâm kuldur ve insanoğludur. Elbette yiyecek, içecek, yatacak, uyuyacak ve bütün diğer insanların yaptıkları gibi günlük yaşantısını sürdürecektir ve bu arada Allah'ın kendisine vahyettiği hususları da ümmetine tebliğ edecektir. Bir peygamberdir ve mâ'sumdur. Hiyle ve entrika yapmaz, zillet ve meskenete düşmez, yalan söylemez, yalancıcıyı sevmez. Çünkü, bu kabil bayağılıklar bir peygambere aslâ yakışmaz. Ancak, kâfir papazlar peygamberlerine bütün bunları lâıyk görebilmekte ve bundan dolayı insan olarak hiç değilse vicdan azabı dahi çekmemektedirler. Evet, doğmak, ölmek, yemek içmek, zaman ve mekâna muhtaç olmak vesaire gibi hassalar, insanlara mahsustur. Fakat, bütün bunları yerlerin ve göklerin, görünen ve görünmeyen, bilinen ve bilinmeyen âlemlerin Rabbine izafe etmek, kudret, kuvvet ve azamet sahibi Allahu teâlâ'yı âciz bir insan gibi ihtiyaç sahibi göstermek, ancak ve yalnız papazların kıt ve kısır düşüncelerinin mahsulüdür ve böyle bir inanca nasıl din adı verilebilir? O zaman, Allahu teâlâ ile ölüme mahkûm kul arasında ne fark kalır?

Bütün bu akıl almaz, insaf ve mantığa uymaz, düşünce ve idrak sınırlarına sığmaz safsataları din gibi kabullenip, papazların ezeli entrikalarına itiraz etmeyenler:

— Ne yapalım? Biz, babalarımızdan böyle bulduk, böyle gördük! diyerek kendilerini savunmağa çalışıyorlar.

Aklı başında görünen bir Hristiyan profesöre:

— Siz, kiliseye gider misiniz? diye sordum. Düşünmeden:

— Evet, giderim! cevabını verdi ve ben gayri ihtiyari gü-lümsedim. Tebessümümün mânasını anlayan İsviçreli profesör bana şunları söyledi:

— Biz, kiliseye girince başımızdan şapkamızı çıkarırız. Şapkalarımızla birlikte aklımızı da dışarıda bırakırız.

Bu müdafaa, onları elbette Allahu teâlâ'ya ortak koşmak suç ve zilletinden kurtaramayacaktır.

Ey Hz. İsa aleyhisselâma Allah'ın oğlu Allah diyen kâfir!

Ey Allahu zül-celâl vel-kemâl hazretlerine, bir kul ve insan olan Hz. İsa aleyhisselâmı ortak koşan zâlim ve cahil!

İnadınızdan vazgeçin, hak ve hakikati seçin.. Geliniz, Allahu teâlâ birdir, şeriki ve naziri (ortağı ve benzeri) yoktur, hiçbir şeye muhtaç değildir, herşey ona muhtaçtır, o doğmamış ve doğurmamıştır diyiverin de üzerinizden küfür zilleti, şirk illeti kalksın. Geliniz, hak dinine giriniz. Hakkı tevhid ediniz, Allahu azim-üş-şândan gayri kulluk ve ibadete lâyıık ve müstehak hak mâ'bud olmadığını, Hz. Muhammed Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem onun Rüşülü olduğunu kabul ediniz, iyman ediniz, tasdik ediniz ki, ebedî azaptan, o pek korktuğunuz ve muhakkak gireceğiniz ve ebediyen kalacağınız cehennemden kurtulabilesiniz. Bâtılı bırakın, hakka gelin, Mevlâ'ya dönün, gönülleriniz iyman nuru ile nurlansın, gözleriniz tevhid ile sürurlansın, kalpleriniz Kur'an ile şu'urlansın. Unutmayınız ki, Hz. İsa aleyhisselâm:

— Benden sonra Nebî olarak Ahmed gelecektir, sizleri onunla müjdelerim, buyurmuştur.

Bize, bâtılı hak gibi göstermeğe çalışacağınıza, islâmiyyeti tetkik ve tahkik ediniz. Sizin köhne ve temelsiz itikadınıza benzeyen, insan akıl ve mantığına uymayan bir umde bulamazsınız. Hollanda'lı müsteşrik ve garazkâr islâm düşmanı doktor Reinhardt Dozy'nin iftiralarına, katolik kilisesinin islâm düşmanı kalemşoru Leone Caetani'nin yalan ve düzenlerine aldanmayınız ve inanmayınız. Kör olası gözlerinizi dört açınız ve etrafınıza dikkatle bakınız. Göreceksiniz ki, hristiyan ana ve babalardan doğan gençleriniz, çoğunlukla kiliselerinize gelmiyor, papazlara inanmıyor, onların yalan ve dolanlarına aldırış etmiyorlar. Gayretleriniz boşunadır, çabalarınız beyhudedir. Akıntıya kürek çekiyorsunuz. Bizim azizlerimizin

menkıbelerini okuyup dilinize çevirerek kendinize mal etmeğe çalıştığınızı bilmiyor, anlamıyor muyuz sanıyorsunuz? İslâm velilerine âşık olduğunuzu görmüyor muyuz? Yılın dört mevsimi, Türkiye'ye gelen hristiyan gençlerin, muhtelif illerimizdeki Hak velilerinin mübarek türbeleri önünde huşû ile duruşlarını ve boyunlarını büküşlerini, için için yalvarışlarını bilmiyor muyuz zannediyorsunuz? Öyle ise, o gençler gibi sizler de o hak velilerinin sevdiği, saydığı ve inandığı peygamberler peygamberine neden iyman etmiyorsunuz? Neden onu inkâra yelteniyorsunuz? Celâlüddin-i Rumi hazretlerinin Mevlâna olmasının Hz. Muhammed'e bende olmasından ileri geldiğini neden farketmiyorsunuz? Hz. Mevlâna, âhir zaman peygamberinin nurlu yolunda rütbe sahibi bir kişidir. Gururunuzu kırın, kibrinizi yenin, şeytanın vesvese ve iğvâsını terkedin **MUHAMMED RESÛLÜLLAH** deyin, iyman şerefiyle müşerref olun, huzur bulun, rahata erin, hak diniyle dinlenin.

İyman ve islâm nasibiniz değilse, insan olduğunuzu hatırlayıp edep ve terbiyenizi takının. Sizin peygamberinizi ve muhterem annesini bütün fuhşiyattan beraat ettiren, onların temiz ve mübarek isimlerini hürmet ve tâ'zimle bütün Müslümanların kalplerine tescil ettiren Hz. Muhammed Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz gibi bir peygambere ve onun ümmetine biraz saygılı olun. Bazı cahil Müslümanların hal ve gidışlerine bakarak, Müslümanlığı anladığınızı sanmayın. Kur'an-ı kerimi insaf ve idrak ile inceleyin. Resûlü-zîşânın nurlu hayatını, ashab-ı kiramın örnek ahlâk ve faziletlerini, hak velilerinin üstün hususiyet ve meziyetlerini tetkik edin islâmı onlardan öğrenmeğe çalışın. Kilisenin yanı başındaki salona cazbant koyarak etrafınıza toplamağa çalıştığınız gençleri, bugün hristiyanlık diye yutturmağa çalıştığınız zirvalar artık tatmin etmemektedir. Gönülleri boştur, menba-ı Muhammedî'den kana kana içmek için harıl harıl hak ve hakikati arıyorlar. Ne yaparsanız yapınız, islâmın nurunu söndüremeceksiniz, söndüremezsiniz. O öyle bir nurdur ki, üflemele aslâ söndürülemez. Siz, söndürmek için üfledikçe şevki ve nuru daha da artacaktır. Geleceğin dini, islâm dinidir. Tevhid bayrağı ergeç köhne dünyamız üzerine dikilecek ve ilelebet orada kalacaktır. Onun için, ben sizi şimdiden tevhide dâvet ediyorum, Hakka dâvet ediyorum, iymana dâvet ediyorum, Kur'ana dâvet ediyorum. Muhammed'e gelin, muhabbete gelin, dinlenin, dinlenirsiniz. Gelin, aşka, vefaya, sefaya gelin. Cazla toplananlar, çalgıcılar yorulunca dağılırlar. İyman ile

toplananlar ise, kıyamete kadar dağılmaz ve birbirinden ayrılmazlar. Etraftan saldırılar arttıkça imanları pekleşir, saf-ları sıklaşır, aşk ve muhabbetleri çelikleşir. İyi bilin ki, âki-bet doğruların ve felâket yalancılarıdır.

HİKÂYE

Vaktiyle, bir tekkede bir şeyh ve bir dervişi varmış. Bunlar tek ve تنها yaşarlar, Rablerine ibadetten sonra bir-birleriyle sohbet ederlermiş. Günlerden bir gün derviş şeyhi-ne şöyle demiş:

— Sultanım, bir keramet gösterseniz de, tekkemizde der-vişler çoğalsa..

Şeyh efendi gülerek cevap vermiş:

— Bre derviş Mehmed! Ne yapacaksın kalabalığı? Sen ve ben şunun şurasında geçinip gidiyor, fâni âlemde kafamızı dinliyoruz, demişse de derviş teklifinde ısrar ve ricasını tek-rar etmiş.

O gün, şeyh efendi çarşı ortasında çocukların bir karga ile oynadıklarını görmüş, kuşu çocukların elinden almış ve kar-ganın başını koparıp atmış. Çocukların:

— Bu adam kargamızı öldürdü, feryatları üzerine halk şeyhin başına toplanmış ve bağırıp çağırmağa başlamışlar:

— Behey şeyh kılığına girmiş zâlim! Ne istedin zavallı hayvandan, durup dururken onu neden öldürdün? diye söy-lenmişler. Şeyh kendilerine:

— Be adamlar, ne bağırıp çağırıyorsunuz. Verin karga ile başını bana, demiş ve gövde ile başı yan yana getirerek bir HAY ismi ile yapıştırmış ve onu uçurmuş. Bu kerameti gö-ren halk, hemen o akşam tekkeyi doldurmuşlar. Önceleri bu-na pek sevinen derviş Mehmed, zamanla şeyh efendinin yü-zünü göremez olunca yaptığı hatayı anlamış. Zira, tekke öyle kalabalıklaşmış ki, hatırı sayılır kimseler şeyh efendinin et-rafını almışlar ve derviş Mehmed'i onun huzuruna bırakmaz olmuşlar. Derviş Mehmed, çok pişman olmuş ama ne fayda!.. Birgün, şeyh efendiyi nasılsa yalnız bulunca yakınmış ve bi-raz da sitem etmeğe başlayınca şeyh efendi:

— A oğul, ben sana demedim miydi? Fakat, sen üzülme, elbet bir çaresini bulur ve bu kalabalığı dağıtırız, demiş.

Bir gece, şeyh efendi koltuğunun altına içini üfleyerek hava doldurduğu bir bağırsak sıkıştırarak cemaate namaz kıl-dırmak üzere öne geçmiş. Bu sırada, koltuğunun altındaki ba-

ğırsağı bastırarak kendisinden yel çıkmış gibi yapmış. Halk, şeyh efendinin abdestinin bozulduğunu ve abdest tazeleyeceğini sanırken, onun fütursuzca imamete hazırlandığını göerek:

— Bu adam, bize abdestsiz namaz kıldıрмаğa kalktı, zındıktır, diyerek dağılıp gitmişler.

Şeyh efendi, derviş Mehmed'i karşısına almış:

— Bak oğul, demiş. Bir karga başıyla toplanan cemaat, bir yelle dağılıp gitti gördün mü?

Evet, kiliseye cazla cemaat toplamağa çalışan papazların kulakları çınlasın ve iyi bilsinler ki, cazla toplananlar elbette sazla dağılacaklardır.

İmdi, ey papaz efendiler! Ey dünyayı hristiyanlaştırmak, gâvurlaştırmak için milyonlarca lira sarfedip broşürler bastıran misyonerler! Bugün, dünyamızda açlık tehlikesiyle başbaşa bir çok ülkeler ve milletler varken, bir bâtilı yaymak uğruna sarfettiğiniz milyonların hesabını Allahu teâlâ'ya nasıl vereceğinizi ve Hz. İsa aleyhisselâmın yüzüne âhirette nasıl bakacağınızı hiç düşünüyor musunuz? Düşünüyoruz dersiniz, bu bâtil dâvadan vazgeçin, belinizden zünnârı kesip iymana gelin ki, Hak bâtilı gidersin. İyman üzre, hak için iyman edenler, mülke vâris olanlardır.

H İ K Â Y E

Papazın birisi, aklı sıra islâmı küçümsemek ve kendi bâtil inancını haklı göstermek kasdiyle, zamanın ârif, zarif ve hazırcevap hocalarından birisine:

— Hoca efendi! demiş, dikkat eder misiniz? Yıldırımlar hep sizin cami ve minarelerinize düşer de, hiç bizim kiliselerimize düşmez. Bunun sebep ve hikmeti nedir acaba?

Hoca, papazı şöyle bir süzmüş ve gülümseyerek cevap vermiş:

— Evet, yıldırımlar hep bizim minarelerimize ve camilerimize düşer, sizin kiliselerinize ise hiç düşmez. Çünkü, bu hal bizim minarelerimizde okunan ezan-ı Muhammedî'nin ve cami-i şeriflerimizde yapılan ibadet ve tâ'atin Allahu teâlâ tarafından kabul buyurulduğunun alâmet ve işaretidir.

Papaz, itiraz edecek olmuş:

— Bunu böyle yorumlamanız, tatminkâr bir izah şekli değildir. Yıldırım düşmesinin ibadetlerinizin kabulüne alâmet ve işaret olduğuna nasıl hükmedebiliyorsunuz? Bunu, bana

delil göstererek isbat edebilir misiniz? deyince, hoca efendi cevabı yapıştırmış:

— Hay hay papaz efendi, demiş. Söylediklerimin hak ve gerçek olduğuna bütün semavî kitaplar, yani Tevrat, Zebur, İncil ve en son kitap olan ve üç kitabın özü ve özeti bulunan Kur'an-ı azim-ül-bürhan delil ve şahittir.

Papaz, şaşırmış ve sormuş:

— Anlayamadım, ne gibi?

— Bak sana anlatayım papaz efendi! Hz. Âdem aleyhis-selâmın oğulları Habil ile Kabil, bir mes'ele üzerinde münakaşa ve münazara ettiler. Her ikisi de kendisinin haklı olduğunu ileri sürüyordu. Nihayet, şöyle bir karara vardılar: (Her ikimiz de Allahu teâlâ'ya birer kurban takdim edelim. Allah azze ve celle, hangimizin kurbanını kabul buyurursa, onun haklı olduğuna hükmederiz.) dediler ve gerçekten ikisi de Allahu azim-üş-şâna kurban edilmek üzere birer koyun hazırladılar. Gökten bir yıldırım indi ve Habil'in kurbanına isabet etti. Bundan da, Habil'in kurbanının kabul buyurulduğu ve Kabil'in kurbanının ise reddolunduğu anlaşıldı ki, bunun böyle olduğunu bütün semavî kitaplar açıkça haber vermektedirler. Buna bir itirazınız var mı papaz efendi? deyince, keşif İncil'deki bu kıssayı hatırladı ve hoca efendiye hak vererek şeref-i islâm ile müşerref oldu. Yani, bir bakıma islâma taarruzu, onun hidayet ve iymanına sebep oldu.

H İ K Â Y E

Tanzimat devri ricâlinden Keçeci-zade Mehmed Fuat Paşa, Rus çarıyla hasbihal ediyorlardı. Çar, bir aralık paşaya sordu:

— Paşa hazretleri, siz peygamberiniz Hazret-i Muhammed'in mi'râc için göklere çıktığına itikat edersiniz. Acaba, bana semaya nasıl ve nereden çıktığını mâ'kul ve mantıkî bir izah şekliyle isbat edebilir misiniz?

Fuat Paşa, hiç düşünmeden cevap verdi:

— Haşmetmeâb! Bunu bilmiyecek ne var? Hz. İsa aleyhisselâmın semaya çıkarken kullandığı merdivenle çıktı.

Bu cevap üzerine, Rus çarının gaflet ve cehaletini anlayarak mahcup olduğunu ve sustuğunu söylemeğe bilmem lüzum var mıdır?

H İ K Â Y E

Yine islâm düşmanı mütemerrit bir papaz da, o kıt ve kısır akıl ve idrakiyle Resûl-ü zîşân aleyhi ve âlihi salâvatullah-il-Mennân efendimizin şânını gölgelemek ham hayali ile, bir ârif-i billâha sordu:

— Siz, peygamberiniz Hazret-i Muhammed'in, Allah'ın sevgilisi olduğunu söyler durursunuz. Oysa, onun sevgili torunu Hz. İmam-ı Hüseyin, bütün ailesi efradıyla Kerbelâ'da susuz şehit edildiler. Allah, sevdiğinin sevdiğini hiç şehit ettirir mi?

Ârif-i billâh, o cahil ve gafil papazı baştan aşağı süzerek şöyle cevap verdi:

— A papaz efendi, bunda bu kadar şaşılacak ve anlaşıl-mayacak ne var? Siz, papazların itikat ve inancınıza göre Hz. İsa aleyhisselâm —Hâşâ— Allahu teâlâ'nın oğludur değil mi? O halde, sevgili ve biricik oğlunu, binbir hakaret, zulüm, eza ve cefa ile Yahudilere öldürten, bir sevgilisinin torununu susuz şehit ettirmişse ne lâzımgelir?

Keşif, verecek cevap bulamadı. Tecavüze yeltendiği Nebiyyi zîşânın ümmetinden bir ârif-i billâhın bu haklı ve yerinde şamarıyla, sesini kesti ve kuyruğunu bacaklarının arasına sıkıştırıp çekti, gitti.

Evet aziz kardeşlerim: İslâm dini ve Müslümanlar, mad-dî yönden zayıf ve kuvvetsiz dahi olsak, ilâhî ilim bakımından kâfirlere daima galiptirler, ama ne yazık ki, biz dinimizin kıy-met ve ehemmiyetini bilemiyoruz. Hakikat-i islâmiyyeyi, ha-kikat-i Muhammediyye'yi hakkıyla ve lâyıkıyla öğrenemiyoruz. Allahu azim-üş-şân, cümlemize feyiz ihsan buyursun ve tevfikini refik eylesin. (Âmin ve bi-hürmeti seyyid-il-mürse-liyn.)

Ey ehl-i iyman!

Bizler, el-hamdü lillâh Müslümanız. Rabbimiz Allah, di-nimiz islâm, kitabımız Kur'an, Resûlümüz Nebiyyi âhir za-man, kiblemiz Kâ'be-i Rahman'dır. İki cihanda bizi necat ve felâha, saadet ve selâmete erdirecek din-i mübiyn-i islâmın yüceliğini ve değerini bilelim, hakikat-i islâmiyyeyi ve haki-kat-i Muhammediyye'yi öğrenmeğe çalışalım, bilip öğrendik-lerimizle amel etmeğe alışalım, önce nefislerimizle ve sonra din ve devlet düşmanlarıyla savaşalım, bu gayretlerimizle maddî ve mâ'nevî bütün müşkilleri aşalım ve Rabbimizin ke-

rem ve inayetiyle rizayı ilâhiyye ulaşalım. İnanan, inandığını yayar, kendisini inandığını yaymakla yükümlü sayar, özünü Kur'an boyasıyla boyar, varını yoğunu Allah yoluna koyar, Hakkın buyruklarına uyar, sırası gelince canını din ve millet uğrunda feda etmek gereğini duyar.

Dinine, diline, gelenek ve göreneklerine sahip ol kardeşim. Bu yolda, hiçbir fedakârlıktan geri kalma, gafil olma, daima uyanık, daima şu'urlu bulun. Aile efradını, çoluk çocuğunu, din ve millet düşmanlarına karşı korumasını bil, süründen yabancı canavarlara kuzu kaptırma, evlâtlarına iyi sahip ol, onları hak yoldan saptırma, onlara bir lokma bile olsa haramı tattırma. Gerekirse, dinin, dilin, gelenek ve göreneklerin uğrunda malını ve mülkünü feda etmesini bil. Cömertlik ve civanmertlik, ancak biz Muhammedî'lere yakışır yüce birer haslettir. Allah için, Allah yolunda, karşılıksız, art düşüncelere kapılmadan helâl kazancını yerinde ve gereğinde sarfetmesini bilersen, Allahu teâlâ sana daha ziyadesini ihsan ve inayet buyuracaktır. Vatan ve milletin için harcayacağın her kuruş, yavrularının hür ve müstakil bir ülkede alını açık, yüzü pâk, birer insan, saf ve temiz birer Müslüman olarak yaşamalarını sağlayacaktır. Bunu yaparken, seni böyle bir hayra nail ettiği için Rabbine hamd-ü senâ et, sakın elin titremesin, gözün üstünde kalmasın.

**Gider cihandan ne ağyâr kalır ne yâr kalır,
Şu fânide ancak bu yadigâr kalır..
Âlemde beka var mı, bakın devrine anın,
Bir namı kalır, kalsa hemen ehl-i vefanın..**

Ey âşık-ı sadık! Allahu teâlâ'yı seviyorum diyen muhibbi Mevlâ! İyi oku, iyi dinle, iyi belle, okuduğunla, dinlediğinle, bellediğinle ihlâs ile âmil ol. Allahu azim-üş-şânı sevenlerin beş alâmetleri vardır:

- 1) Derya gibi cömertlik (Sehavet)
- 2) Güneş gibi cihanı kaplayıcı şefkat
- 3) Toprak gibi alçak gönüllülük (Tevazû)
- 4) Ölü gibi uysallık (Hilmiyyet)
- 5) Gece gibi örtücülük (Ayıpları kapamak)

H İ K Â Y E

Şeyh Ahmed-i Gazali, biraderi Hücce't-ül-islâm Muhammed Gazalî'nin te'lif buyurduğu İhyâ-i-ulûm namındaki meşhur eserini okuyup tamamladıktan sonra şöyle buyurmuştur:

— Ey birader! Senin bütün ilimlerini, iki kelimedede topladım. Merak ettinse sana da söyleyim: **ET-TÂ'ZİM-İ Lİ-EM-RİLLAH VEŞ-ŞEFKATİ ALÂ HALKİLLAH** (Yani, Allahu teâlâ'nın emirlerine tam ve mutlâk bir saygı ve Allahu azim-üş-şânın bütün yarattıklarına şefkat ve merhamet).

Netekim, Hz. Yunus Emre (Kuddise sirruh) Mesnevi-i şerifi görünce şöyle buyurmuştur:

— Molla-i Rum, işi uzatmış! Ete, kana büründüm; Yunus gibi görümdüm..

Ey ârifler!

Fırsat elde, ikrar dilde, irade sende iken, bellerimiz bükülmeden, dillerimiz tutulmadan, el tutar ve ayak yürürken, göz görür, kulak duyarken, gaflet, isyan ve günahlarla vakit geçirmeyelim, ömrü azizi boşuna tüketmeyelim. Ömürler gelip geçiyor, ecel hergün binlerce insana kefen biçiyor, gafiller akla karayı seçiyor, şafak atıyor, bahtı kara şaşkın leş gibi yatıyor, ömür sermayesini yele vermiş cahiller âhîret azığını bedavaya satıyor, ibretsiz göz bakıyor, ateş düştüğü yeri yakıyor, basiret sahipleri iyman tâcına her sabah yeni yeni mücevherler takıyor, seher vakti kuşlar ötüyor, erkan uyananların bacası tütüyor, bir çoğunun sayılı nefesi bitiyor, güneş doğuyor, etrafı nura boğuyor, kıyamete kadar da doğacak, ama ne var ki, bir sabah senin ve benim güneşlerimiz artık doğmayacak, yalnızlık evi hazırlanmış, eşten, dosttan, akrandan göçenler hızlanmış, dünya önümüzden kaçıyor, bir çoklarına Azrail aleyhisselâm dehşet saçıyor, ecel hepimizi kovalıyor, ölüm teker teker hepimizi avlıyor. Öyle ise, bu gafleti, bu rehaveti terkedelim. Aklımızı, başımıza devşirelim. Rab-himizin emrettiği yoldan gidelim. Bir gün olur ki, bu fırsat elden çıkar, çenelerimiz kilitleniverir, dillerimiz tutuluverir, gözlerimiz kapanıverir, doymak bilmeyen ağızlarımız kenetleniverir. Doymayan ağızlara ve gözlere topraklar dolar, gül benzimiz solar, kudret ve kuvvet gider, ölüm hükmünü icra eder, mallarımız, makamlarımız, rütbelerimiz, nişanlarımız mirasçılarımıza kalır. Sessiz gemi, vefakâr bir kaç dostun

nemlenen gözleri önünde amellerimizle başbaşa kalacağımız o büyük yolculuğa çıkıverir. O gün, ağlamak ve sızlamak, yanmak ve yakınmak fayda etmez. Hiç kimse, bizimle birlikte kabre girmez. Feryat ve figanına kimseler gelmez. Bu dünya, hayatında yaptıklarını, orada seninle beraber bulursun, ettiklerini biçer, iyiyi kötüyü orada seçersin, ne hazırladınsa onu bulursun. İyi düşünelim, bizler bu amel ve ahlâk ile hakkın huzuruna ne yüzle varacağız? Yüz karası bizde, mâ'siyet yarası bizde.. Bin yüzümüz olsa, bini de kapkara.. Bu kapkara yüzle iki cihanda oluruz maskara.. Evet, bu kara yüzle Hakkın huzuruna gidemeyiz. Onun için, derdimize çare bulalım, yaramıza merhem vuralım, iyi olalım, iyilerle düşelim kalkalım, isyanı ve günahı bırakalım, Hakka kul olmanın zevkini tadalım, ibadet ve tâ'atle murad alalım. İşlediğimiz kötülük ve günahlara tövbe edelim, pişman olalım, sırat-ı müstakimden ayrılmayalım. Ömürlerimiz gelip geçmeden, can kuşu kafesten uçmadan Allah'a dönelim. Hâlikini bu âlemde bilmeyen ve bulamayan, ebedî âlemde de bilemez, bulamaz ve onunla olamaz.

Evza'î hazretleri, ihvanına buyurmuşlardır ki:

— Dünyada alıp verdiğimiz nefesler, mahşer günü hesap edilecektir. Eğer, bir nefes zikrullah'sız geçmişse o nefes sahibi için hasrettir ve nedamettir.

Bir Hadis-i şerifte şöyle buyurulmuştur:

جُلُوسُكَ سَاعَةً عِنْدَ حَلَقَةِ يَذْكُرُونَ اللَّهَ خَيْرٌ مِنْ
عِبَادَةِ أَلْفِ سَنَةٍ

culûsuke saaten inde halakatin yezkürünellahe hayrun min ibâdeti elfisenetin

Bir saat, halka-i zikirde oturup Allahu teâlâ'yı zikretmek, bin sene gafletle yapılan ibadetten hayırlıdır.

Bir diğer Hadis-i şerifte de şöyle buyurulmaktadır:

تَفَكُّرُ سَاعَةٍ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سِتِّينَ سَنَةً

Tefekkûru saatin hayrun min ibâdeti sittine seneten

Bir saat tefekkür, altmış yıl ibadetten hayırlıdır.

Ey kardeş:

Zikrullah'a devam et ve bu ecre nail ol.. Tefekkürü bırakma, nereden geldiğini, nereye gideceğini, ne için yaratıldığını iyi düşün.. Ârifler, salihler, âşıklar zümresine dahil ol.. Asla unutma ki, Allahu sübhanehu ve teâlâ hazretleri salihlerin, âbidlerin, özü ve sözü doğru olanların dostu ve yardımcısıdır. Rabbim, sizleri ve bizleri bu zümreye ilhak buyursun ve hepimizi onlardan ayırmasın..

Sübhanе Rabbike Rabbil-izzeti ammâ yasifûn ve selâmün alel-mürseliyn vel-hamdü lillahi Rabbil-âlemiyn EL-FÂTİHA.

ENVÂR - ÜL - KULUB (Kalblerin Nurları)

DERS: 9

M Ü N D E R E C A T :

Tekâsür sûre-i celilesinin tefsiri - Çoklukla öğünmenin ve böbürlenmenin zararları - İnsanlar için asıl öğünülecek şeyler nelerdir - Ata, ecdat ve neseple öğünenlere iltar - Bu sûre-i celilenin sebab-i nüzülü - Hz. İsa aley-hisselâma dünya nasıl görünmüş ve neler göstermişti - Dünyaya ve dünya malına aldanananların sonları - Şemsi-Tebrizi hazretleri, Mevlânâ'nın kitaplarını neden havuza atmıştı - Rebia-i Adviyye'nin bir ikaz ve irşâdı - Allahu teâlâ, kulunu neden ve nasıl imtihan eder - Cismani ve ruhanî azaplar nelerdir - Zikir meclisleri hakkında Resûl-ü zişânın öğütleri ve müjdeleri - Âhirette bütün ni'metlerden sorulacağız - En büyük ni'met, Ni'metullah olan Resûl-ü zişân efendimizdir - Muhammed bin Vâsi hazretlerinin bir irşâdları - Vücut sıhhati ve boş vakit en büyük iki ni'mettir - Hangi ırk ve mezhepten olursa olsun, dünya yüzünde herkes Resûl-ü zişân efendimize medyun ve minnettardır - Hristiyanların gaflet ve dalâletleri nankörlüklerindedir - Habeş İmparatoru Necâşi'nin muhacir Müslümanlara ikramı ve Resûl-ü Kibriyâ'nın duasına mazhar olması - Müslümanlara eza ve cefa edenlerin dünya ve âhirette rezil ve perişan olduklarının isbatı - Hristiyanlara haklı bir ihtar - Hâtem-i Tâ'i oğlu Adi'nin şeref-i islâm ile müşerref olması hikâyesi - Münâcat..

Sallû alâ seyyidinâ Muhammed
Sallû alâ mürşidinâ Muhammed
Sallû alâ şefi-i zünûbinâ Muhammed
Sallû alâ envâr-i kulûbinâ Muhammed

El-Evvelü Allah.. El-âhirü Allah.. Ez-zâhirü Allah.. El-bâtinü Allah.. Hayrihi ve şerrihi min'Allah.. Men kâne fi kalbihi Allah.. Fe-mu'inuhu ve nâsıruhû fid-dâreyni Allah..

Rabbışrahli sadri ve yessir-li emri vahlûl ukdeten min lisani yefkahu kavli ve ufevvidu emri ilallah vallahu basiy-rün bil-ibâd..

Sübhanেকে lâ ilme lenâ illâ mâ allemtenâ inneke ent-el alim-ül-hakim..

Sübhanেকে lâ fehme lenâ illâ mâ fehhemtenâ inneke ent-el cevvd-ül kerim..

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَيْكُمَةُ التَّكَاثُرُ ۝ حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ۝ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝ ثُمَّ
كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ۝ لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ۝
ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ۝ ثُمَّ لَتَسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ۝

E'üzü billahi min-eş-şeytan-ir-raciyim

Bismillah-ir-Rahman-ir-Rahiyim

Elhâküm-iüt tekâsürü hattâ zürlüm-ül-mekabir kellâ sevfe tâ'lemüne sümme-
kellâ sevfe tâ'lemün kellâ lev tâ'lemüne ilm-el-yakiyn leterevünnel cahiyime
sümme leterevünneha ayn-el-yâkiyn sümme le-tüs'elünne yevme'izin an-in-
na'ıym.

Et-Tekâsür-1-8

Meal-i münifi: Mal ve evlât bakımından çoklukla öğünmek sizi oyaladı. Hatta, kabirlere gittiğinizde ölülerinizi sayar oldunuz. Oysa, iş öyle değil! Bundan sakının, bütün gay-

ret ve himmetinizi dünyaya sarfederek âhirete gerekeni unutmak akıl kârı değildir. Bunun sonu hasret ve nedamettir. Yakında, ölünce ve mezarınızda yaptığınız bu hatayı bileceksiniz. Sonra, iyi bilin ki iş öyle değil! İleride, tekrar kabirlerinizden kaldırıldığımız zaman anlayacaksınız. Geçrekten, bu dünyada mal ve evlât çokluğu ile övünmekteki gafletinizi yakın bir bilgi ile bilmiş olsaydınız, bu vukufunuz sizi bundan alıkoyardı. Yemin ederim ki, siz o alevli ateşi göreceksiniz. Sonra onu muhakkak ki yakinen ve gözlerinizle göreceksiniz. Sonra, yemin ederim o gün sizi oyalayan ve haktan alıkoyan ni'metlerden sorulacaksınız.

Aziz din kardeşlerim ve Hak yoldaşlarım:

Düstur-u mükerrerimiz olan Kur'an-ı azim-ül-bürhanın bütün sûre-i celile ve âyat-ı kerimeleri gibi, Et-Tekâsür sûre-i mübarekesi de biz âciz, gafil ve günahkâr insanlara çok mühim bir gerçeği hatırlatmakta ve yakın bir gelecekte başımıza gelecekleri ihtar buyurmaktadır. Yukarıda, me'alen özetlediğimiz bu sûre-i celileyi, denizlerden bir katre ve güneşten bir zerre kabilinden, biraz daha açıklamaya çalışalım:

ELHÂKÛM-ÛT-TEKÂSÛRÛ = Çoklukla öğünmek sizi aldattı ve oyaladı. Haktan alıkoydu ve geri bıraktı. O kadar oyaladı ki, mezarları dolaşıp ölülerinizi sayar oldunuz. Veya, çoklukla öğünmeniz ve vaktinizi boş ve faydasız işlerle geçirmeniz, kabre girinceye kadar devam etti. Yahut, dünya hayatı sizi Rabbinizin ibadetinden alıkoydu, kulluk görevlerinizi yerine getirmenizden geri bıraktı, ömrünüzü gafletle geçirdiniz, bir daha geri gelmesi mümkün ve muhtemel olmayan ömür sermayesini bir hiç uğrunda sarf ve israf ettiniz ve bu gafletle ölüm size erişti ve sonunda kabre girdiniz...

KELLÂ SEVFÉ TÂ'LEMUN = Hayır! Bu gibi boş ve lüzumsuz şeylerden vazgeçin, bunları bırakın. Fâni dünya hayatı ve gelip geçici dünya malı için ömür sermayelerini tüketenler, pek yakında başlarına gelecek azabın şiddet ve dehşetini bileceksiniz.. Evet, Resûlü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem'in âhîret hakkında beyan buyurduğu şeylerin doğru olduğunu yakinen bileceksiniz. Yine tekrar ederim ki, bu gibi gafletleri bırakın, bu halden vazgeçin. Neler olacağını yakında bileceksiniz. Azrail aleyhisselâm canınızı alırken, ruhunuz bedenden ayrılırken ve kabre girdiğiniz zaman dünya ile oyalan-

makla ne kadar yanıldığınızı ve aldandığınızı, ömrünüzü nasıl boş yerlere harcadığınızı anlayacak, bu gafletiniz sonunda ne kadar feci bir âkibete düçar olduğunuzu bileceksiniz ama, ne yazık ki o zaman iş işten geçmiş olacaktır.

Evet.. Evet.. Boş ve lüzumsuz şeylerle oyalanmanın, ebedî hayatınızda hiçbir işe yaramayacak olan şeylerle öğünmenin sonunu ve sonucunu, yakın bir ilimle ve iyi bir bilgi ile bilmiş olsaydınız, dünya hayatında bu derece gafil olamazdınız, ömrünüzü Allah'sız ve iymansız geçirmezsiniz. Tam tersine, her nefesinizi Hakka kulluk ve ibadetle, salih ameller işlemekle geçirmeğe gayret ederdiniz.

LETEREVÜNNEL.CAHIYM = Yakın bir gelecekte, inkâr ettiğiniz cehennemi önce uzaktan ve yalnız gözlerinizle göreceksiniz.

SÜMME LETEREVÜNNEHA AYN-EL-YAKIYN = Sonra, bu gafletiniz yüzünden oraya girince, uzaktan gördüğünüz ve daha önce Nebilerden işitip inanmadığınız cehennemi, bütün dehşet ve şiddetiyle gerçekten göreceksiniz.

SÜMME LE-TÜS'ELÜNNE YEVME'İZİN AN-İN-NA'IYM = Sonra, size verilen ni'metlerden sorulacaksınız. Sizi, haktan alkoyduğu, oyalayıp avuttuğu için ashında nikbet (Musibet ve meşakkat) olan o ni'metlerin hesabını kıyamet günü herhalde vereceksiniz ve elbette bu gafletinizden dolayı hesaba çekileceksiniz.

Cenab-ı Hakkın varlığına ve birliğine can-ü gönülden inanan, ona ortak koşmaktan kaçınan, Allah celle celâluhu hazretlerini dilleriyle ikrar ve kalpleriyle tasdik eden, ondan gayri kulluk ve ibadete lâıyk ve müstehak hak mâ'bud olmadığını yakinen bilerek Allahu teâlâ'ya ibadet ve tâ'atte bulunmak suretiyle kulluğunu ispatlayan ve bu güzel fi'illerini iymanına şahid kılan, Enbiyâ'nın serveri, Evliyâ'nın rehberi, âhir zaman peygamberi Hz. Muhammed Mustafa sallallahu teâlâ aleyhi ve sellem efendimizi canından, malından, evlâdından, rütbe ve makamından, masasından ve kisasından fazla sevmekle iymanını kemale eriştiren, âhiret ve kıyamete, öldükten sonra dirilmeğe, mizana, hesaba, sırata, cennet ve cehennem de iyman ederek cennete tâlip, rizaya râgıp ve cemale âşık olan mü'minler, muvahhidler, ey bu yüce mertebeye nail olmayı dileyen ve özleyen ehl-i iyman:

Kaplere şifa, ruhlara gıda, gönüllere sefa bahşeden, yüz suhufun zübdesi, özü ve özeti, üç kitabın taşıdığı esrar-ı ilâhiyyeyi câmi, Allahu teâlâ'nın kullarına son kelâmı olan, insanlığı küfür zulmetinden iman nuruna, cehil ve dalâlet bataklığından ilim ve medeniyet şu'uruna, günah ve mâ'siyetlerle kararan gönülleri ilâhî müjdelerin, ebedî saadet ve selâmet süruruna, zulüm, vahşet ve alçaklıklardan insanlık haysiyet ve gururuna ileten ve ulaştırın, Namus-u ekber Cebraîl aleyhisselâm vasıtasıyla yirmi üç yılda âyet âyet indirilen Kur'an-ı hakim ve Fırkan-ı mübiynden, Et-tekâsür sûre celilesini gücümüzün yettiği, aklımızın erdiği ve Hakkın bize verdiği kadarıyla açıklamaya çalıştık.

Mal, mülk, evlât, iyal, kasa, kese, servet, asalet atalar ve dedelerin çokluğu ve üstünlüğü ile öğünüp böbürlenmek ve bunlar ile oyalanırken Allahu teâlâ'yı, Resûl-ü müctebâ'yı, ilâhî emirleri ve nehiyleri unutanların ve terkedenlerin veya asıl kulluk görevlerini geri bırakanların, gelip geçici dünya malıyla, âhirette hiçbir işe yaramayacak olan boş, mânâsız ve faydasız dünya emelleriyle uğraşanların ebediyen menzili maksutlarına ulaşamayacakları, hasret ve nedamette kalacakları bütün gerçekliği ile beyan ve izah buyurulmaktadır. Yine görür ve biliriz ki, bir çokları böyle boş oyalanmalar ve avunmalarla ömür sermayesini yele verirken, ecelleri gelip çatmış ve onları kabir denilen o karanlık çukura atmıştır. Ömürleri yüzler, binler, yüzbinler, milyonlar ve milyarları saymakla geçenlerin hangisi, mezarına dünya malı olarak kefenden başka bir şey götürebilmiştir?

Çevrenize dikkat ve ibretle bakınız! Öyleleri vardır ki, meselâ şöyle öğünürler:

— Rahmetli babam; âlim, fazıl ve fazilet sahibi büyük bir insandı.. Binlerce cilt kitaplarla dolu kocaman bir kütüphanesi vardı. Konağımızda hergün yüzlerce fakirin karnı doyurulur, her yıl yüzlerce yetim kız çeyizlenir, gelin edilirdi. Merhume validenin, sedef çekmece dolusu mücevher, elmas, altın ve gümüş ziynet eşyası vardı. Küçük kardeşimle ikimizi sünnet ettirirken babacığım tam yedibin beş yüz altın lira harcamıştı. Evlendiğim zaman, karıma yüz görümlüğü olarak öyle bir kolye takmışlardı ki, görenlerin parmakları ağızlarında kalmıştı..

Bu ve buna benzer, öğünmeler ve böbürlenmeler böylece sürüp gider. Mevlâ, dinleyene sabırlar ihsan ve inayet buyursun. Oysa, babasının ilmiyle öğünen bu zatın kendisi kara

cahildir. Değil bir kitabı açıp okumak, bir ibareyi bile sökemez. Babasının serveti ve sehavetiyle öğünüp böbürlenene bu zat, miras yoluyla konduğu o büyük servetten kırk parasını Allah rızası için bir fakire koklatmaz. Çokluğuyla öğündüğü altınlar ve gümüşler, elmaslar ve mücevherler ya har vurulup harman savurulur veya günün birinde hiç sevmediklerine kalır. Allah aşkına söyleyiniz, bu zatın âlim olan babasından kendisine kalan nedir? Babasının ilim ve fazileti, servet ve sehaveti, onun için boş bir öğünmeden, yersiz bir böbürlenmeden, faydasız ve gereksiz bir oyalanma ve avunmadan başka nedir?

H İ K Â Y E

Bir zamanlar, gayet büyük bir âlim, ârif, fâzıl ve kâmil bir zatın oğlu, babasının tam zıddı sefih, rezil, serseri ve derbeder bir insandı. Ömrü isyan ve kötülüklerle geçiyor, hayır yerine şerri seçiyor, gece gündüz durmadan içiyordu. Hakkın ve halkın nazarında zelil ve sefil bir hayat sürüyor, dünya çirkeflerinin kirli bataklarında günah ve mâ'siyet defterini kendi elleriyle dürüyordu.

Li-hikmetin, kendi öz oğlunu terbiye ve irşâd edemeyen o muhterem zat, başka bir genci talim ve tedris etmiş, ona hak ve hakikati göstermiş, ilmiyle âmil ve her mânada kâmil bir insan olarak yetiştirmişti. Ne var ki, bu kâmil gencin babası da, tıpkı o âlim ve fâzıl zatın oğlu gibi ayyâş ve harabat ve her bakımdan berbat bir insandı.

Günlerden birgün bu iki genç karşılaştılar. Serhoş ve sefih genç, babasının yetiştirdiği o kâmil çağdaşına:

— Anlamıyorum, anlayamıyorum! dedi. Ben, beldenin en büyük bilginlerinden, ahlâk ve fazilet bakımından erginlerinden bir zatın oğlu olduğum halde, halk benden nefret ediyor, iğreniyor, kimin yanına gitsem tiksinererek benden uzaklaşıyor. Oysa, sen benden beter sefalet ve rezalet içinde yüzen serhoş bir babanın oğlu olduğun halde, herkes sevgi ve saygı gösteriyor, seni baş köşeye oturtuyorlar. Bunun sebebini bana söyleyebilir misin?

O kâmil genç, kendisine şöyle cevap verdi:

— A benim güzel kardeşim! Bunda, anlamayacak ve bilemeyecek ne var? Ben; ilim, irfan, ahlâk ve fazilet yönünden senin muhterem babana özendim ve benzedim. Sen ise; sefalet, rezalet ve denaat yönünden benim babama özendin ve tıpkı ona benzedin. Bütün mes'ele bundan ibarettir, dedi.

HİKÂYE

Cenab-ı Fatıma't-üz-Zehrâ radiyallahu anha validemiz, iki cihan serverinin âlemi cemale intikalinden altı ay sonra, muhterem babasının hasretine daha fazla dayanamayacağını anlamıştı. Bu altı ay içinde, firak ateşiyle gözyaşı hiç dinmemiş, ayrılık acısı artmış, eksilmemişti. Hattâ, bir rivayete göre kendisine özel bir oda yaptırmış ve oraya **BEYT-ÜL-HAZEN (Ağlama evi)** adını vermişti. Nihayet, bu hasret ve firkate tahammül edemeyen Hayr-ün-Nisâ, Allah katına ve mak'ad-ı sıdka ermiş, matlûp ve maksuduna erişmişti. Âlemlere rahmet olarak gönderilen sevgili babasına kavuşmuş ve iki sevgili ebediyet âleminde tekrar buluşmuştu.

Mübarek naaşını, Hz. İmam-ı Ali kerremallahu vechehu ve radiyallahu anh efendimiz, gözyaşlarıyla yıkamış, kefenlemiş ve o muhteşem tabut Ravza'î Nebiyye getirilmiş ve namazı Seyyid-ül-Enbiyâ'nın muvacehe-i şerifesi önünde kılınmıştı. Kabr-i mübarekeleri de kazılmış ve hazırlanmıştı. Ashab-ı kiramdan Ebu-Zer-il Gıfari radiyallahu anh-ül-Bâri, kabre hitaben şöyle buyurmuştu:

— Ey kabir! Sana, iki cihan serverinin **BİD'ATÜN MİN-Nİ (O, benim parçamdır)** buyurduğu bir parçasını, Hz. Hatice't-ül-Kübra radiyallahü anha validemizin yadigârını, Hase-neyn-il-ahseneyn'in sevgili analarını, Hz. Hayder-i Kerrârın sevgili ve saygılı zevcesini, zürriyet-i Ahmed'in tarlası, mahbub-u Hüdâ'nın sevgilisi, iki gözü nuru ve gönlünün süruru Fatıma't-üz-Zehra, Betül-ül-Kübrâ'yı, ümmet-i merhumenin şefi'ini getirdik, dedi.

Kabirden, lâhuti bir seda yükseldi:

— Muhammed ve âl-ü evlâdı ve Fatıma hürmetine kevn-ü mekân halk olundu. Fatıma, iki cihanda sultandır. Nur-u iymana bürhandır. Şefi-i mahbup ve sırrı sübhandır. Fatıma'yı, melekler tebci ederler. Fatıma'yı ins-ü can ve kevn-ü mekân tebrik ederler. Fatıma, toprağa şeref verdi. Fatıma'nın mahşer ehline şefi olduğunu, bana kimin geldiğini, kimi bağrıma basmak mazhariyyetine eriştiğimi bilmez miyim sanıyorsanız, Zâhirde, âciz bir kabir gibi görüldüğüme bakmayın. Hakikatte, cennet bahçelerinden bir bahçeyim. İyi bilirim ki, burası haseb-neseb yeri değildir, hesap-kitab yeridir. Burası, amel sandığıdır, kişinin amelleriyle başbaşa kaldığı yerdir...

Hz. Fatıma't-üz-Zehra radiyallahu anha validemizin ir-

tihallerini **İRŞAD** namındaki nâçiz eserimizde uzun uzun anlattığımızdan, buracığa konu ile ilgili olarak bu kadarını özetlemekle yetiniyoruz.

Büyük islâm bilginlerinden Kınalı zade Ali efendi (Rahmetullahi aleyh) buyuruyor ki:

— İnsan, hatta peygamber sülâlesinden bile olsa, bununla öğünüp böbürlenmemelidir. Çünkü, böyle bir asalet dâvasını isbat edebildiği takdirde kendisi pek fazla bir şey kazanmış olmaz. Bütün şan ve şeref muhterem ceddine ait olur ve kendisi yabancı durumlarda kalır. Bu asalet dâvasını isbat edemediği takdirde ise, üstelik yalancılık rezaletini de omuzlarına yüklenmiş bulunur.

Netekim, Şah Bahâ'üddin-i Nakşibendi (Kuddise sirruh) efendimize de:

— Atalarınızın silsilesi nereye varır? diye sorduklarında:

— Hiç kimse, atalarının silsilesi ve şeceresi ile bir yere varamaz, buyurmuşlardır.

Demek oluyor ki, ne olursa olsun, çoklukla öğünmek boşuna oyalanmaktan, sayılı nefesleri boşuna harcamaktan başka bir şey değildir ve böyle bir öğünme ve böbürlenme kulu Allah yolundan alıkoyar, geri bırakır, gaflet ve delâlet içinde ömr-ü azizi tüketir. Kişinin, böyle bir gafletle ölmesi ve kabre girmesi ise, en büyük hasret ve nedamettir. Ana veya baba, ister âlim, ister cahil, ister zengin, ister fakir olsun, bütün bunların evlâda kabirde ve kıyamette hiçbir yararı yoktur. Bunu böylece bilmeli, ona göre kulluk ve ibadet etmeli, ömrü boşuna tüketmemelidir. Zira servet çokluğu, sülâlenin asalet ve kalabalıklığı insanı cehennemden ve ilâhî azaptan kurtaramaz. Kıyamet ve âhirette, kişiye fayda verecek olan ancak ve yalnız salih amelleri, ibadet ve tâ'ati, hakkın emirlerine uyması ve nehiyelerinden kaçınmasıdır. Kişiye, aile ve sülâlesinin şerefi değil, iymanın şerefi, kulluk ve ibadet izzeti, üstün ahlâk ve meziyyeti, insanî vasıf ve hasleti fayda verir. Bunu böylece bilmeli ve bellemeliyiz. Hiç unutmamalıyız ki, en büyük asalet, en yüce devlet ve rif'at kulluk makamındadır. Allahu sübhanehu ve teâlâ, kulluk makamından yüce ve faziletli bir mertebe halketmemiştir.

Şimdi, size Et-Tekâsür sûre-i celiesinin nüzulü sebebini de açıklamağa çalışalım:

Abd-i Menâf oğulları kabilesiyle, Sehm oğulları kabilesi arasında bir tartışma olmuştu. Her iki taraf da, çokluklarıyla öğünüyor ve bununla böbürleniyordu. Oturup, birer birer say-

dılar ve Abd-i Menâf oğulları davayı kazandılar. Fakat, Sehm oğulları buna itiraz ettiler ve dediler ki:

— Biz, harplerde çok kayıplar verdik. Eğer, onlar da hayatta bulunsalardı, sizden fazla olurduk.

Gerçekten, her iki taraf mezarlığa gittiler ve cahiliyyet devrinde yapılan savaşlarda ölenlerin mezarlarını saydılar. Ölenlerle sağ kalanların sayısı hakikaten Abd-i Menâf oğullarından fazla geldi. Bu suretle ölü ve diri saymaları ve bununla böbürlenmeleri, aslında boş ve faydasız bir işti ama, neylersiniz ki, nice kimseler, böylesine boş öğünen ve böbürlenlenler günümüzde de az değildir. Ne yazık ki, bunlar nafile bir iddia ile helâk olup gittiklerini dahi fark edememekteler.

İşte, sûre-i celile bu sebeple nâzil olmuştur.

Allah azze ve celle buyuruyor ki: Ey gafil insanlar! Bu yersiz ve gereksiz oyalanma ve avunmalar, sizi asıl göreviniz olan kulluk ve ibadetten alıkoyuyor. Sizlere, âhiret âleminde hiçbir fayda ve yarar sağlamayacak olan boş ve faydasız işlerden vazgeçin, ölülerinizi ve dirilerinizi, evlâtlarınızı ve atalarınızı saymaktan, onların çokluğu ile böbürlenmekten elinize ne geçer? Ruhlar, âleminden bu dünya âlemine gönderilmenizden maksat, Allahu teâlâ'nın emrettiği ve Resûl-ü zîşânın bildirdiği hak ve gerçek olan kulluk yolunda bulunmak, âlemlerin Rabbine iyman ederek yalnız ona ibadet ve tâ'at etmek, nefsinizi kötülüklerden arındırmak ve Allahu azim-üşşânın azabından kurtulmak ve bunun için de bir nefes kaybetmeksizin gece ve gündüz çalışmaktır. Bu âleme, neden gönderildiğini biliyor musun? Neden geldin, nereden geldin, niçin geldin, bunu anlıyor musun? Senin, ilk ve en önemli görevin, çoklukla öğünmek için sayı saymak değil, bu soruların cevaplarını bulmaktır. Yoksa, dünyaya yalnız mal ve mülk, evlât ve iyâl toplamak, mevki ve makam sahibi olmak için geldiğini mi sanıyorsun? O halde, çok aldaniyorsun.. İnsan-oglu, bu dünya hayatına yalnız yiyip içmek, yatıp uyumak, mal ve para toplamak, çocuk yetiştirmek, zevk ve sefa sürmek, el ayak çekilince oturup paracıkları saymak için gönderilmedi. Bunlarla oyalanır ve avunurken, Allahu teâlâ'ya isyan ettiğini yarın hesap gününde sorguya çekileceğini ve azap göreceğini nasıl unutuyorsun? Kabirleri ziyaretten murad, ölülerin çokluğu, soyluluğu ve ululuğu ile, onların ilim, irfan, ahlâk ve fazilet sahibi olduklarını anlatıp öğünmekle değil, tıpkı onlar gibi ahlâklı, faziletli, ilim ve irfan sahibi,

sırası gelince dinin ve milletin için seve seve canını verebilecek kadar cesur ve kahraman olman gerektiğini hatırlamandır. Bütün şan ve şereflerine, ahlâk ve üstün meziyyetlerine, mümtaz haslet ve faziletlerine rağmen her fâni gibi onların da ecel şerbetini içtiklerini ve kendinin de ergeç onlar gibi öleceğini düşünmektir. Bütün bunları hatırlayıp düşünerek, o kabir adı verilen amel sandığına kendini hazırlamaktır. Görmüyor ve anlamıyor musun ki, hergün yüzbinlerce insan yeryüzünden âhîret âlemine sefer edip duruyor. Azrail aleyhisselâm, emaneti geri almak için karşına dikilmeden, âhîret âleminde kendine lâzım olacak şeyleri hazırlaman, tedarik görmen ve hazır bulunman gerekmez mi? Kime güveniyorsun, neyine güveniyorsun? Kabirde yatanlara bakıp neden ibret alamıyorsun? Cılız omuzlarında, o çokluğu ile övündüğün ağır yüküyle yol alabileceğini mi zannediyorsun? Öyle ise, çoklukla öğünmekten vazgeç, o çoklukları taşıyabileceğin hale getirinceye kadar at, yükten ve ağırlıktan kurtul. Ziyaret ettiğin ve çokluğuyla öğündüğün mezarlar bunları sana birer birer anlatıyorlar ama, sende işitecek kulak nerede?

— Evet, bunları ben de duyuyorum! diyorsan, o halde ecel kafilesi sana gelmeden, cansız ata binmeden, o korkulu tahta oturmadan, o sessiz ve susmuş halinle halka öğütler, vâ'az-ü nasihatler vermeğe başlamadan, seni âhîrette mesrur edecek ve menzil-i maksuduna erİştirecek iyi ve güzel amel-leri ihmal etme! Azrail aleyhisselâmın kumandasındaki ecel kafilesinin ne zaman gelivereceği hiç belli olmaz. Hiç ummadığın bir ânda, onları karşında bulursun.. Günahlarına tövbe ve istiğfar et, ibadet ve tâ'ate yönel, Hakka, gerçeğe, doğru yola gel.. Kanaat sahibi ol, bir ömür boyu çalışıp didinerek biriktirdiğin şeyleri, birer âhîret meta'ı haline getirmek onları beraberinde âhîrete götürmek istiyorsan, açları doyur, muhtaçları giydir, yetimleri ve dulları sevindir, gözyaşlarını sil ve dindir, âhîret azığını da bineceğin ata bindir. Allah korusun, boş elle, hesabını veremeyeceğin kadar ağır bir yüküyle, şunun bunun hakkını gasbederek toplanmış mal ve mülkle, zulüm, rüşvet, ihtikâr, yalan ve dolanla, sırtlarına tırnaklarını batırdığın fakir fukaranın avuçlarının içinde kalacak kanla Hakkın huzuruna varmak, akıllı işi değildir. Bu şekilde huzur-u ilâhiyye çıkmaktan daha feci ve utanç verici bir hal tesavvur olunamaz.

Bu fâni âlemi kendilerine mülk edinenler, vefası ve kararı olmayan bu gelip geçici mülke gönül verenler, kalplerini

haktan gayrısının aşk ve muhabbetiyle kirletenler, hakka ve halka yararlı salih ameller işlemeden göçüp gidenler büyük felâketlere, azap ve ıztıraplara duçar oldular. Önünde sonunda pişman olman mutlâk ve muhakkaktır, şu halde hemen pişman ol ve hakkı, hakikati bul..

Bu sûre-i celile, işte bu hak ve hakikati ihtar buyurmaktadır. Allahu zül-celâl vel-kemal hazretleri buyuruyor ki:

KELLA - Hayır! Ey dünya gafletine dalan insanoğlu hayır! Malın, evlâdın, hısım ve akrabanın çokluğu ile öğünmeniz ve böbürlenmeniz, aslâ doğru değildir. Çünkü, tefahür (Öğünmek) ferahlanmak değildir. Onun için, çoklukla öğünmeyin ve bu korkunç hata ve gafletten uyanın, geri dönün. Akli başında olan insan, yalnız dünya için çalışmaz. Yalnız dünya hayatına bağlanmaz. Tam tersine, dünya hayatının bir gölge kadar bile hükmü olmadığını, fâni ve gelip geçici olduğunu düşününüz, ölümü ve ölüm sonrasını göz önüne getiriniz Fâni ve geçici bir hevese kapılmanın sonunun ve sonucunun bir yığın vebal, hasret ve pişmanlık olduğunu unutmayınız. Onun süsüne, zevk ve sefasına aldanmayınız. Dünya hayatındaki gösterişlere inanmayınız ve mağrur olmayınız. Dünya hayatının bu âlemde misali, hamam kurnası gibidir. Bir cenabet gelir, temizlenir ve gider, başka bir cenabet gelir ve oturur. Bir kirliden, diğer bir kirliye miras kalır. Sizin dünya diye gönül verdiğiniz, özendiğiniz, tamah ettiğiniz şey aslında içine hafif zehir karıştırılmış billûr (Kristal) bir içki kadehi gibidir. Elden ele, dudaktan dudağa dolaşır. İnsana, önce bir baş dönmesi, sonra bir sersemlik ve nihayet korkunç bir sarhoşluk verir. Biriniz, sarhoş olup bırakınca, öteki onu kapar ve kafasına diker. Derken, bir üçüncüsü, bir dördüncüsü onu tatmağa devam eder ama, daha o zaman birinci mezarı boylamış olur. Diğerleri de birer birer onu takibederler ve fakat o elden ele, dudaktan dudağa gezip dolaşmağa devam eder. Bir çok kimseleri aynı şekilde meftun eder. tuzağına düşürür ve hepsini de öldürür. Fettân ve âlüfte bir kadın gibi, kimseye vefası yoktur ama cefası çoktur. Herkesin yüzüne güler ve kendine bendetmeğe çalışır. Dış görünüşüyle, insanın aklını başından alacak kadar câzibeli ve güzeldir. Oysa, o dış güzellik makyaj ve tuvalet malzemesiyle meydana getirilmiş ve yalancı bir maske gibi onun yüzüne örtülmüştür. Suratındaki boya tabakalarını tırnağınızın ucuyla şöyle bir kazırsanız, altından gayet çirkin Bir acuze çıkarır. İşte, o sahte güzellik altında gizlenen çirkinliği görebilen insana ârif derler. Yılan derisininin

o göz alan güzelliği, onun zehrini örttüğü ve unutturduğu gibi, dünya denilen yaşlı âlüftenin makyajı ve tuvaleti de insanı avutur ve aldatır. Sözü uzatmayalım, dünya hayatı dış görünüşüyle güzeldir ve çekicidir. Fakat, için kor gibidir ve dışına aldananı mutlâka yakar.

H İ K Â Y E

Hız. İsa aleyhisselâm bir yere gidiyordu. Dünya hayatı, gayet güzel bir kadın kılığında karşısına çıktı ve kendisine ilân-ı aşk etti. İsa aleyhisselâm, onu şiddetle reddedince birden silkindi ve korkunç bir hale geldi. İsa aleyhisselâm, kendisinden sordu:

— Sen kimsin?

Önce çok güzel ve sonra çok çirkin görünen o kadın cevap verdi:

— Ben, dünya hayatıyım. Dış görünüşüm, sizin de gördüğünüz gibi gayet güzeldir. Hakikatte ise, şimdi görüdüğüm gibi canavardan farkım yoktur. Sen, bana râm olmadın ve aşkıma inanmadın ve bu suretle şerrimden ve kötülüklerimden de kurtulmuş oldun. Şimdi bak bana talib olanlara, benim o sahte güzelliğime inananlara ne işler yapacağım! dedi ve bir silkinişte beş parçadan ibaret ve her parçası biner okka çeken saf altın oluverdi. Oradan, üç kişi geçiyordu, bunlar altın külçelerini görünce hemen üstüne kapandılar. Birisini bırakıp birisine sarılıyor ve deli gibi hareketler yapıyorlardı. Uzun süre bu şaşkınlıkları devam etti, ne yapacaklarına, daha doğrusu ne yapmaları gerektiğine karar veremediler. Bazan külçelerin üzerine oturup hayaller kuruyorlar, bir ara dalıp birbirlerini nasıl atlatacaklarını, bu külçelerin hepsine birden sahip olabilmek için nasıl bir tuzak kuracaklarını hesaplıyorlardı. Nihayet, içlerinden birisi diğerlerine şöyle dedi:

— Burada böyle altın külçelerine sarılıp koklamakla, ileride ne yapacağımızı düşünmekle elimize hiçbir şey geçmez. Birimiz eve kadar gitsin ve bir araba alıp getirsin, ikimiz de burada bunları bekleyelim. Eve taşdıktan sonra, aramızda paylaşırız.

Bu teklif, diğerlerine de uygun geldi ve birisi araba bulup getirmek üzere yola çıktı. Fakat, yol boyu aklı, fikri iki arkadaşındaydı. Acaba, kendisi dönünceye kadar onlar altın

külçelerini alıp savuşurlar mıydı? Böyle bir hainlik yaparlarsa hali ne olurdu? Böylesine bir kısmet bir daha insanın eline geçer miydi? Kalanlar da birbirlerine karşı kuşku içindeydiler. Her biri ayrı ayrı bir hiyle ve tuzak düşünüyor ve ortaklarını aradan çıkarmak için çareler araştırıyorlardı. Sanki, birer insan değil de, kan kokusu almış köpek balığına dönmüşlerdi. Araba getirmeğe giden yanlarından ayrıldıktan bir süre sonra, kalanlardan birisi, diğerine:

— Şu giden aptala bu büyük kısmetten pay vermek gerçekten enayilik olur. Hem o kim oluyor ki, bize ortak olabilsin. En iyisi, bu külçeleri aramızda pay ederiz, onun da bir çaresine bakarız, dedi. Bu bir nevi, araba getirmeğe giden arkadaşlarını öldürüp aradan çıkarma teklifiydi.

Oysa, araba almağa giden de bu ikisi hakkında aynı şeyleri düşünüyordu:

— Bu sersemle o külçelerden pay vermek, düpedüz budalalık olur, diye söyleniyordu. Onları, ben önce ben gördüm ve elbette hepsi de benim hakkım. Üstelik, bu kadar yol gidip araba götüreceğim. Bunca zahmet ve eziyetten sonra bir de ortakla mı uğraşacağım?

Yol boyu düşünmüş ve çaresini de bulmuştu. Eve gelir gelmez karısına mes'eleyi anlattı ve:

— Sen kalk hemen bir börek yap, içine de hani o dolaptaki zehirden bolca kat, o zamana kadar ben de arabayı koşarım. Yanlarına gidince, onlara: (Sizin karnınız acıkmıştır. Ben, köyde biraz yedim, size de getirdim.) derim. Onlar, böreği yer yemez geberir giderler, ben de altunları yükler ve eve getiririm, zengin oluruz dedi. Kadının da, hırs ve zenginlik hayaliyle bu işe akli yatmıştı. Hemen istenilenden â'lâ bir börek yaptı ve hamuruna da bolca zehir kattı, acele ocakta kızarttı ve kocasına teslim etti.

— Haydi benim yiğitim, eksik noksan istemem. Beş külçenin hepsi de bizim olmalıdır. Bunca yıldır çektiğimiz fakirlik ve yokluktan kurtulur, biz de zengin olur ve dilediğimiz gibi yaşarız, diye teşvik ederek kocasını uğurladı.

Hırs ve tamahı yüzünden, iki kişinin ölümüyle neticelenecek bir cinayete zemin hazırlayan, yani pişirdiği böreğe bile bile zehir katan kadın, kocası gittikten sonra kendi kendine düşünüyordu:

— Herif altunları hele bir ele geçirsin, sonrası çok kolay diyordu. Zaten yaşlı ve hastalıklı bir adam, kısa zamanda ölür gider. Ben de o kadar altunla zengin bir dul kadın olurum.

Param olduğu için elimi sallasam ellisi bana talip olur. Dilediğim gibi yakışıklı bir adamla evlenir, hayatın tadını çıkarırım, diyordu.

Diğer tarafta kocası da kalbinden şunları geçiriyordu:

— Şu paracıkları elime geçirebilirim, kimin kızını istesem bana verirler. Dilediğim gibi genç ve güzel bir kadın alır, şu dünya hayatında özlediğim gibi zevk ve sefa sürem, diyordu.

Yani, bunların herbiri ayrı ayrı hayaller kuruyorlar, kendi kıt ve kısır akıllarına göre yeni bir hayat düzeni tasarlıyorlardı. Heyhat!.. Hiçbirisinin, yakın bir gelecekte başlarına gelecek felâketten haberleri yoktu...

Adamcağız yol boyu hayaller kurarak, plânlar tasarlayarak araba ile altunların ve arkadaşların buldukları yere varmıştı. Onlar kendisini asık suratla ve azarlayarak karşıladılar:

— Bu kadar zaman nerelerde kaldın? diye üzerine yürüdüler. Hain olan korkak olur derler, doğrudur. Arkadaşlarının, kendilerine bir tuzak kurduğunu sezdiklerini sanarak telâş ve heyecana kapıldı, eli ayağı titremeğe başladı, renkten renge girdi. Onlar üstelediler:

— Yoksa altun külçeleri bulduğumuzu kimseye haber mi verdin? Senden hayır gelmeyeceğini biz biliyorduk, ama ihanetinin ve bizi ele vermenin cezasını çekeceksin, dediler ve zavallı adamı taşlarla vura vura öldürdüler ve cesedini bir çukura attılar. Bu iş, tasarladıklarından da kolay olmuştu. Kalan iki kişi ise birbirlerini nasıl atlatıp, aradan çıkaracağını düşünüyorlardı. Bir yandan altun külçelerini arabaya yüklemeye çalışıyorlar ve içlerinden de «Şu herifi nasıl yok etsem de, altunların tamamına ben konsam..» diye plânlar bulmağa çalışıyorlardı. Hayli yorulmuşlardı. Birisi, arabanın ön tarafında bir torba bulunduğunu farketti ve arkadaşına da gösterdi. Açtıkları zaman taze taze börek bulunduğunu gördüler ve çok acıkmış bulduklarından zehirli böreği büyük bir iştiha ile gövdeye indirdiler. Olan olmuş ve adalet yerini bulmuştu. Arkadaşlarını hunharca öldüren iki cânî, dayanılmaz sancılar içinde kıvranarak orada can verdiler. Oysa, asıl şiddetli zehiri arkadaşlarını bir bahane ile ortadan kaldırmağa karar verdikleri zaman yemişlerdi. Onları öldüren o mâ'nevî zehirdi. Bu maddi zehir cesedlerini, mâ'nevî zehir ise ruhlarını öldürmüştü. Daha doğrusu, o kötü düşünceleriyle ön-

ce ruhları zehirlenmiş ve ölmüştü. Ne var ki, onlar bunun farkında değillerdi.

Buna sakın şaşmayın. Gerçekten söz ve düşünce zehiri insanın ruhunu öldürür. Fakat, o kötü sözün ve düşüncenin sahibi bunu zamanında farkedemez. Maddi zehirler ise, insanın fâni vücudunu yok eder. Ruhun ölümü, elbette cesedin ölümünden bin defa daha kötü ve feci olur. Bedenin imhası, dünya hayatına son verir. Oysa, ruhun ifnâsı âhirete aittir. Ruhü ölmeyenin, cesedi ölse bile, bir gün yine o vücuda sahip olabilir ve âhirette onu sefaya eristirir Ruhun ölümü ise, ebedi olduğundan sahibi olduğu cesedin de cehenne me atılmasına sebep olur.

İşte, o iki hırslı kişi de, arkadaşlarını öldürdükleri için ilâhi adalet yerini bulmuş, ve öldürdükleri arkadaşlarının kendileri için hazırlattığı zehirli böreği yiyerek acılar ve sancılar içinde kıvranarak ölmüşlerdi.

Hz. İsa aleyhisselâm, gideceği yere gitmiş ve aynı yoldan geri dönüyordu. Dünyanın altın külçeleri haline dönüştüğü yerde üç ceset vardı. Birisi kanlar içinde ve ikisi yılan gibi kıvrılıp kalmışlardı. Bunların âkibetlerini merakla çözmeğe çalışırken, altın külçeleri kımıldandı ve dünya önce korkunç bir hale girdi ve sonra çok güzel bir kadın oluverdi. Yerde yatanları göstererek, olup bitenleri anlattıktan sonra şöyle dedi:

— Eğer, bana aldanıp talip olsaydın, seni de işte bu hale sokardım. Benim aşkıma talip olanların hiçbirisi vuslâtıma erememiş ve muradına nail olamadan feci bir şekilde helâk olup gitmiştir.

**Sen niçin öğüt almazsın,
Tövbe edip yola gelmezsin,
Dünyada bâki kalmazsın,
Ya dünyaya tapmak neden?**

Ey âşık-ı sadık:

Dünya dediğin, yalnız mal, mülk, para, cüzdan, kumaş, fistan, rütbe, makam, kat kat apartman değildir. Belki bunlar dünyaya vasıta olan şeylerdir. O halde, Allahu azim-üş-şânın zemmettiği, Resûlü zışânın kınadığı ve iğrendiği, Nebî'lerin ve Veli'lerin ikrah ederek yerdiği dünya nedir?

Seni, Hak rızasından alıkoyan, sana Rabbini unutturan,

kulluk görevini geri bıraktıran her şey dünyadır. Eğer, okuduğun herhangi bir kitap seni Rabbinden alıkoyuyorsa, senin dünyanın işte odur. Bunun içindir ki Hz. Şemseddin-i Tebrizi, Hz. Celâlüddin-i Rumi'nin kitaplarını havuza atmıştır.

HİKÂYE

Birgün, Hz. Mevlâna Celâlüddin-i Rumi, aşk mürşidi Şemseddin-i-Tebrizi ile sohbet ediyorlardı. Hazret-i Şems, Mevlâna'ya ait kitapları raftan alarak hepsini havuza atıverdi. Oysa, bu kitaplar arasında Hz. Mevlâna'nın babası olan Sultan-ül-Ulemâ hazretlerinin elyazısıyla yazılmış, mâ'nevi değeri çok yüksek ve kutsal bir hatıra mahiyetinde olan bir kitap da vardı. Hz. Mevlâna, bu baba yadigârını göstererek

— Şu kitap, merhum babam Sultan-ül ulemânın mübarek eñeri ile yazdığı bir eseriydi, diyecek oldu. Şemseddin-i Tebrizi kuddise sırruh, havuzun içine elini uzatarak Hz. Mevlâna'nın işaret ettiği kitabı çıkardı ve tozunu silkeleyerek kendisine uzattı.

Bazan, iyi ve güzel gördüğümüz veya öyle bildiğimiz şeyler de dünya olabilir. İyi bildiğimiz ve güzel gördüğümüz şeyler de insana Mevlâ'sı ile arasında hicap olabilir, ki buna hicâb-ı nurani derler. Yukarıda da işaret etmiştik, seni hangi sey Mevlâ'dan ayırırsa, o şeyin dünya olduğunu sakın unutma!

**Cahilin fahri cem'i mal iledir,
Ârfin izzeti kemal iledir...**

Dünya, herkesin kabiliyet ve istidadına göre şekil şekil zuhur eder. Muhakkak olan cihet, zuhur ettiği zaman haktan seni uzaklaştırabilir, seni Rabbinden gafil kılar. Her ne şey ki, seni Rabbinden gafil kılar, işte o seni helâk eden veya edecek olan iki cihanda seni hüsrana ve nedamete düşürmesi mukadder olan dünyadır. Bütün cihanın malı ve mülkü senin olsun. Şunu iyi bil ki, sen Allah'ınsın, her şey Allah'ındır. Malın MALULLAH ve kendinin ABDULLAH olduğunu unutmazsan, elindeki malı Allah yoluna sarfetmen kolay olur.

Evet, bütün cihan senin olsa, sahip olduğun şeylerin hiçbirisine gönül verme! Allah ve Resûlüne gönül ver ki, Allahu teâlâ'ya giden yolun kapısı Resûl-ü zişândır. Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve selleme itaatin, Allahu azim-üş-şâna itaattir. Resûl aleyhisselâma sevgi ve muhabbetin ise Allahu sübhanehu ve tealâ'ya sevgi ve muhabbettir. Elinde biraz mal

ve mülk ve para birikmişse, sakın ona meyil ve muhabbet etme! O malın, senin elinde emanet olduğunu iyi bil! İnsana, dünya hayatında mal ve mülk ve para elbette lâzımdır ve olmalıdır. Ne var ki, mala ve mülke ve paraya aşırı muhabbet, büyük bir hata ve kabahat ve sonu da hüsrân ve nedamettir. Çünkü, her eve bir lâzımhane mutlâka lüzumludur ama helâyâ muhabbet lâzım değildir. İhtiyaç hasıl olunca, girer ve o ihtiyacı def'edersin o kadar... İçeride oturup geceni ve gündüzünü, günün yirmi dört saatini helâda geçirmediğin gimi malı ve parayı da ihtiyaç zamanında ve fakat gözün üstünde kalmadan, ona meyil ve muhabbet etmeden, gereken yere sarfeder sana o malı ve mülkü ve o parayı emaneten veren Rabbine şükür, hamd-ü senâ ve muhabbet etmen, insanlığının icabıdır.

Şu var ki, mal cem'edipte mala muhabbet etmeyen erkisiler pek azdır. Zira, mal cem'i insanın başına öyle belâlar açar ki, mâ'azallah bu belâ ve musibete uğrayanlardan çoğu âhirete iymansız göçmüşlerdir. Aşağıda dikkat ve ibretine sunduğum Rebi'a sultan kıssasını oku da, hisseni al!

H İ K Â Y E

Günlerden bir gün, Hz. Rebi'a-i Adviyye iki elinin yumruklarını sıkmış hızlı hızlı bir yere gidiyordu. Yolda, Hasan-ül Basri radiyallahu anh ile karşılaştılar. Aralarında şöyle bir konuşma ceryan etti:

— Ey âhîret hatunu! Nereden gelip nereye gidersin böyle?

— Allah'a gidiyorum yâ imam...

— Yumruklarını sıkmışsın, ne var avuçlarında?

— Biraz yün eğirmiştim, pazara gittim ve onları iki akçeye sattım. Her iki avucumda o iki akçe var...

— O iki akçeyi neden bir avucunda tutmuyor da, böyle ayrı ayrı bulunduruyorsun? Bunun sırrını ve hikmetini bana söyler misin?

— O iki akçenin bir araya geldikleri takdirde, başıma neler açacağını düşündüğümden, onları birbirlerinden ayırdım!

Bilmem, bu kıssayı hakkıyla anlatabildim mi aziz kardeşim... **İRŞÂD** namındaki kitabımızda zikrettiğimiz için burada tekrarına lüzum görmediğimiz Sâ'lebe ve Karun'un başlarına gelen ve Sâ'lebe ashaptan iken, Karun da Hz. Musa aleyhisselâmın akrabası olduğu halde mala ve paraya muhab-

betlerinden ötürü başlarına gelen belâ ve musibetleri, merak edenler o kitabımızdan okuyup öğrenebilirler.

Yalnız onların mı? Mala ve paraya aşırı muhabbet o günden bu yana milyonlarca insanın helâkine sebep olmamış mıdır? Okuduklarımızı ve dinlediklerimizi masal diye okur ve dinlersek elbette gereken dersi ve hisseyi alamayız. Gözlerinde ibret alma hassası bulunanlara diyeceğimiz yok...

**Bin ders-i maarif okunur her varakında,
Yâ Rab! Ne güzel mektep olur, mekteb-i âlem.. ...**

Dersimize devam edelim:

KELLÂ SEVFE TÂ'LEMUNE — Sizler kabre girdiğiniz zaman dünyaya ve şeytana ne kadar aldandığınızı bilir ve öğrenirsiniz. Hak ve hakikati işte ancak o vakit anlarsınız ama, ne yazık ki iş işten geçer. Kervan bu fâniden geçer. Azrail aleyhisselâmın harbesi, ekin sapları gibi bizleri biçer. Çünkü, bu âleme her gelen er veya geç mutlâka ecel şarabını içer. Kabir kapısından âhret âlemine geçer, neler kazandığını, neler kaybettiğini de bir ânda seçer. Amelleriyle başbaşa kalınca, gaflet serhoşluğundan ayılır ve uyanır. Mal, mülk, evlât, ecdat çokluğuyla öğünüp böbürlenmenin hiçbir faydası olmadığını gözleriyle görerek anlar ve bilir. Zira, o gün öyle korkulu ve büyük bir gündür ki, çokluğuyla öğünülen herşey kabrin dışında kalmıştır. Dost ve ahbap, evlât ve ahfâd bildiklerin malını yağmaya başlarlar. O kadar ki, bu yağmada düşmanları bile geri bırakır ve parmak ısırtırlar. Var sandığın, benimdir dediğin, üzerine titrediğin herşey bir ânda yok oluvermiştir. Yok sandığın ve hatta inkâr ettiğin herşey de yine bir ânda var oluvermişlerdir. Yarım yamalak iymanınla pek önemsemediğin şeyler birer birer karşına dikilmişlerdir. Dost bildiklerin, dünya hayatında yüzlerine güldüklerin, birlikte zevk ve sefa sürdüklerin, o gün seni azaptan kurtamazlar ve bütün bunları göz açıp kapayıncaya kadar kısa süre içinde gözlerinle görürsün.

Seni, ilâhi azaptan kurtaracak olan iyman-ı kâmilidir, salih amellerindir, kalb-i selimindir. Kâmil bir iymana nail ve malik olabilmek ise ancak ve yalnız Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimizi herşeyinden ziyade sevmekle mümkündür. Bu muhabbetine, salih amellerini ve ihlâs ile yaptığın ibadet ve tâ'atlarını de ilâve edebilmişsen işte o zaman selim ve sâlim bir kalbe de sahip oldun demektir ki, bu

dünya hayatında en büyük kazanç budur. Âhîret âleminde, ancak bunların mükâfatını görürsün. Ancak bunlar sana o karanlık mezarında yoldaş olurlar. Yoksa dünya hayatında milyarlarla ifade edilen muazzam bir servetin, haritada beş büyük kıt'adan birisi gibi görünen arazin, bir işaretinle canlarını vereceklerini söyleyen hizmetkârların ve uşakların, her biri Karun kadar zengin çocukların ve torunların sana kabirde hiçbir yarar sağlayamazlar. Hem, ihanet değil, isteseler de sağlayamazlar. Belki, üzerine yüzbinlerce lira sarfederek dantel gibi işlemeli mermer lâhitler, altun yaldızlı mezar taşları dikerler ama, âhîret azığının yoksa mezarında yine açsın ve rahmet-i ilâhiyye muhtaçsın. Öyle ise, malının, paranın ve evlâdının çokluğuyla öğünme, böbürlenme!.. Ancak ve yalnız kâmil bir iman ile rizayı Rahman'a nail olur, mazhar-ı gufran olursun...

SÜMME KELLÂ SEVFE TÂ'LEMUN — Daha sonra, kabirlerinizden kalktığınızda da, yaptıklarınızın yanlış olduğunu, gafletle ömür geçirdiğinizi, boş, lüzumsuz ve faydasız şeylerle öğünüp böbürlendiğinizi anlar ve bilirsiniz.

KELLÂ LEV TÂ'LEMUNE İLM-EL-YAKİYN — Ey ehl-i gaflet! O gün muhakkak ne boş, ne lüzumsuz ve faydasız şeylerle öğünüp böbürlendiğinizi bilir, hatanızı anlarsınız. Eğer, daha önce bu gafletinizden ötürü başınıza geleceklere ilm-el-yakiyn bilmiş olsaydınız, bu ilim sizi yakın bir imana götürür, salih ameller işlemeğe yöneltir, çok hayırlı ve Allahu teâlâ indinde makbul işler görmeğe sevk ve teşvik ederdi. Fakat, ne yazık ki, sizler kemal-i cehaletle ve enva-ı dalâletle yoğrulduğunuz için âkibetinizi düşünemediniz, gaflet ettiniz, ölümün şiddetini, kabrin vahşetini, mahşerin dehşetini, cehenneme gönderilenlerin havf ve haşyetini bilemiyorsunuz. Kabre girdiğinizde ve tekrar dirilip hesaba hazırlandığınızda bu cehalet ve dalâletinizin birden gidiverdiğini göreceksiniz ve ne kadar boş ve beyhude şeylerle öğünüp ömür sermayesini yele verdiğinizi de anlayacaksınız. Ne var ki, orada hasıl olan ilm-el-yakin size fayda etmeyecektir. Halbuki, akıllı insan öğünmeyi ve böbürlenmeyi, süsü ve süslenmeyi daha dünya hayatında iken terkeden, dünyaya meyil ve muhabbet etmeyen, bu âlemde fâni olduğunu bilen, uzun ve yorucu bir yolculuğa çıkacak bir yolcu gibi hazırlanıp tedarik gören, âhîrette kendisine yarayacak hayırlı amelleri ihlâs ile yapan, kısacası âhîret azığı ile heybelerini dolduran ve bunu yaparken de bugünkü işi aslâ yarına bırakmayacak kadar titiz davranan,

bir sonraki günü ömürden saymayan, hemen yarın ölecekmiş gibi kendisini ölmüşlerden sayan ve ona göre âhîret hazırlıklarını tamamlayandır.

Evet; dün geçti, yarına çıkacağımız ne malûm, Dem bu dem, saat bu saattir. O halde, bu demi ve bu saati ganîmet bilmeli, bir nefes bile gafletle geçirmemeli, Rabbimize ibadet ve tâ'atte bulunmalıyız.

**Sen hemen levh-i dili ayna gibi saf edegör
Bir gün ondan sûret-i didâr kendin gösterir;
Kabiliyettir husul-ü matlâbın sermayesi,
Elde isti'dat olunca, kâr kendin gösterir..**

Sultan-ül Enbiyâ, bürhan-ül asfiyâ, habib-i Hudâ, şefi-i rûz-i ceza efendimiz hazretleri buyurmuşlardır ki:

— Muhakkak ki, dünya gayet lezzetli bir sebze ve reyhandır. Allahu sübhanehu ve teâlâ'nın, onu sizlere bahş ve ihsan buyurması sizleri tecrübe ve imtihan içindir. Allahu azim-üşşânın, kulunu tecrübe ve imtihanı kulunun ne yaptığını ve ne yapacağını bilmediğinden değildir. Zira, o allâm-el guyub'dur, bütün gaipleri hakkıyla ve kemaliyle bilir. Bu tecrübe ve imtihan, kula kendi miktarını anlatmak içindir. İsrail oğullarına dünya verildiğinde, onlar kendilerine bahş ve ihsan buyurlan o büyük ni'meti unuttular. Güzel elbiseler giyinmeğe, lezzetli yemekler yemeğe meylettiler. Birbirlerine karşı bir öğünme ve böbürlenme yarışına girdiler. Bu yüzden, hak ve hakikatten gafil oldular ve akla gelmedik kötülükler, hiyle-kârlıklar, yalanlar, dolanlar, günahlar ve isyanlar işlemeğe başladılar. Kendilerine yapılan öğütleri dinlemediler ve kötü tutum ve davranışlarına pervasızca devam ettiler. Bu gibiler, dünyada kılıçla katl olunmağa ve âhîrette de elim bir azaba mahkûm olurlar. Çünkü, dünya pislikleriyle kirlenen, Allah yolundan sapıtan ve azan, hak emrini tutmayan ve ömürlerini dünya zevk ve emelleri uğrunda sarfederek mâ'rifet-i hakka vasıl olmayan kavimler ve insanlar, cehennem ateşi ile te'dip ve tâ'zibe lâıyk ve müstehak olurlar. Rabbim, cümlemizi af ve mağrifet buyursun ve bu elim azaplardan korusun..

LETEREVÜNNEL-CAHİYM — Zât-ı ahaddiyetime kâsem eder, and içerim ki sizler cehennemi uzaktan gözlerinizle görürsünüz. Cehennemi gördüğünüz zaman cehliniz ilme, in-

kârınız iymana dönüşür. Ne var ki sizler henüz cehennemi gözlerinizle görmediğiniz için, onun ne korkunç ve ne müthiş bir yer olduğunu bilemiyorsunuz ama, yakın bir gelecekte gözlerinizle cehennemi görünce ateşin ne demek olduğunu öğreneceksiniz.

SÜMME LETEREVÜNNEHA AYN - EL - YAKIYN —

Uzaktan gözlerinizle gördüğünüz veya işitmekle yetindiğiniz cehennemi yakın ile, gözlerinizle gördükten sonra sizde cehenneme yakın bir iman hasıl olur. Zira, müşahede ilmi yakın mertebelerinin â'lâsıdır. Ey gaflet ehli! Sizler, uzaktan cehennemin bazı özelliklerini, kendisine mahsus duman ve alevlerini, kor ve ateşlerini ve etrafa sıçrayan kıvılcımlarını görürsünüz. O cehennemin içinde kâfirlere ve âsilere azap etmek için hazırlanan yaratıkların da, o vahşi ve korkunç mahlûkların da seslerini işitir ve duyarsınız. Sonra, kendiniz de cehenneme atıldığınız zaman, gözlerinizle yakinen gördüğünüzü bizzat kendi nefislerinizde tadar, cehennem ateşinin ne demek olduğunu, oradaki azabın şiddet ve dehşetini anlarsınız. Orada, artık durmak dinlenmek ve istirahat etmek yoktur. Orada, bir yudum soğuk su bulunmaz. Oranın suyu mâ-i hamiyim (Kaynar kızgın su) ve yiyeceği de zakkum'dur. Cehennem ehli, bu yakıcı azaptan, o sonsuz ıztıraptan aslâ kurtulamaz, hergün biraz daha artan, hiçbir zaman eksilmeyen elim bir azap ile tâ'zip olunurlar. Gördükleri bu azap ve ıztırap yanında, üç yüz defa vurulan kılıç acısı kadar müthiş olan ölüm bile onlara şekerden tatlı ve baldan lezzetli gelir. Ama, ne fayda! Artık ölmek yoktur. Zira, kıyamet günü cennetle cehennem arasında ölüm muazzam bir koç haline getirilecek ve emr-i ilâhi ile Yahya aleyhisselâm tarafından boğazlanacaktır. Demek oluyor ki, ölüm de ölümü tadacaktır. Cehennem ehli, bu elim azabı cismani ve ruhani olarak tadacaklar ve ebediyyen o korkunç ateşler arasında kalacaklardır. Çünkü, onlar zâhir şeri'ate iman ve şeri'ati ifa etmediklerinden zâhir azaba giriftar olacaklar ve bu sebeple de onların cisimleri ateşte yakılacaktır. Bâtın yönünden de imanı kabul etmediklerinden, cennet ni'metlerinden ve Cemal-i Rahman'dan mahrum kalacaklardır. Cennet ni'metlerinden mahrum kalmak ve ateşe girmek cismani bir azaptır. Fakat, cemal-i Rahman'dan mahrum olmak ruhanî bir azaptır. Ruhanî azap ise, cismani azaptan elbette daha şiddetli ve dehşetlidir.. Bunu, akılları başlarında olanlar bilir ve takdir ederler.

Allahu zül-celâl vel-kemal hazretleri, Kur'an-ı azimde bu gerçeği şöyle beyan buyurmaktadır:

فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ وَهُمْ فِيهَا فِي الْحَرِيقِ

Fe-lehüm azabü cehenneme ve lehüm azab-ül hariyk...

El-Büruc : 10

Meal-i münifi : Tövbe etmeyenler için cehennem azabı, bir de yangın azabı vardır.

Bu âyet-i kerimede, cehennem azabıyla cismani azaba, hariyk azabıyla da ruhani azaba işaret vardır, demişlerdir.

Fahr-i kâ'inat aleyhi ve âlihi efdal-üt-tahiyyat efendimiz buyuruyorlar ki:

— Allahu tealâ'nın bazı seyyar melekleri vardır. Bunlar, emr-i ilâhi ile yeryüzünü gezerler ve nerede bir zikir meclisi görseler, birbirlerine: (Helimmu... Helimmu...) diyerek oraya toplanırlar. Zikir meclisi dağılınca, oradan doğruca makam-ı mahsuslarına giderler. Allah celle celâlühü, kendilerine sorar:

— Ey meleklerim, nerede idiniz?

Melekler cevap verirler:

— Yâ Rab! Gizli ve âşikâr ne varsa zât-ı ahadiyyetinin malûmudur.

— Evet, gizli veya açık ne varsa hepsini bilirim. Kullarım bilmezler. Gördüklerinizi anlatın ki, onlar da duysun ve öğrensinler.

— Yâ Rab! Bir zikir meclisinde idik, orada kulların seni anıyorlardı.

— Kullarım beni neden anıyorlardı?

— Yâ Rab! Onlar, senin cennetine ve cemaline tâlipler de buna nail ve mazhar olabilmek için seni daima anıyorlar.

— Kullarım, benim cennet ve cemalimi görmüşler mi?

— Hayır, yâ Rab! Yalnız, işitmişler.

— Kimden duymuş ve işitmişler?

— Muhbir-i sadık olan Nebi'ler serverinden..

— Ya cennet ve cemalimi görseler acaba ne yaparlardı? Benden, başka ne istiyorlarmış?

— Yâ Rab! Senin, celâlınden, cehenneminden, nârından ve ıkabından korkuyorlarmış.

— Onlar, benim celâlimi, cehennem ve ıkabımı görmüşler mi?

— Hayır yâ Rab!

— Ya benim celâlimi, cehennem ve ıkabımı görmüş olsalar ne yaparlardı? buyurur ve meleklerine:

— Şahit olunuz, zikrimle meşgul olanları nârımdan ve ıkabımdan azat ettim. Cennet ve cemaleme nail kıldım, lûtf-ü sübhanisini duyurur. Melekler, mâruzatlarına devam ederler:

— Yâ Rab! O zikir meclisinde seni zikretmeyen ve ancak zikredenleri seyredenler de vardı. Onlar hakkındaki muameleni de bize bildir ki, bilelim ve öğrenelim.

— Onları da, beni zikredenlere bağışladım.

Ey mü'min, ey muvahhid, ey Allah'ın kulu!

Duymadım, işitmedim, öğrenmedim, bilmedim diyemezsin. İşte, sana haber veriyor ve bu büyük lûtf-u ilâhiyi bildiriyorum. Eğer, zikretmek ni'metine, Rabbini anmak devletine nail olamadıysan, Allahu tealâ'yı zikredenlerle beraber ol!.. Bu büyük ilâhi ni'metten sen de mahrum kalma Allah korusun, ilâhi azaba uğrasan, ıkaba duçar olsan halin nice olur hiç düşündün mü? Bu dersin başındanberi anlatmağa ve açıklamağa çalıştığım sûre-i celiledé beyan buyurulan nârı önce uzaktan görüp, sonra iyice yaklaştırılarak o elim azabı tatmadan, o korkunç günler gelip çatmadan hemen Rabbine kulluk ve ibadette bulun, Hakkın rızasını tahsil et ve iki cihanda sultan olmak için çalış..

Ey âşık-ı sadık!

İsrafil aleyhisselâm, emr-i ilâhi ile ikinci sûru üfleyince, bütün ölenler kabirlerinden kalkar ve emre muntazır bulunurlar. Kabirlerinden kalkanlara, ilk emir olarak:

وَأَمَّا زُورُ الْيَوْمِ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ

Vemtâz-ül-yevme eyyühel-mücrimûn...

Yâ-sin : 59

Ey mücrimler! Bugün, onlardan ayrılın...

buyurulur. Yani, onlara:

— Ey kâfirler! Mü'min kullarımdan ayrılın... O mü'min kullarım ki, dünya hayatında kendilerini elinizle ve dilinizle

incitir, onlara daima eziyyet ederdiniz. Şimdi, onlardan ayrılın ki sizden kurtulsunlar, denir ve bu sırada bir münâdi de şöyle seslenir:

— Ey kâfirler! Ey mücrimler! Mü'minlerden ayrılın.. Çünkü, mü'min kullar, bugün fevz-i necata ermişlerdir. Ey münafıklar! Muhlis kullardan ayrılın! Çünkü, bugün muhlisler de necata ermişlerdir. Ey fâsıklar! Salih kullardan ayrılın, çünkü salihler bugün muhakkak fevz-i ilâhiyye nail ve mazhar olmuşlardır. Ey âsiler! Mûti kullardan ayrılın, çünkü mûti kullar bugün cennet ve cemale ermişlerdir.

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا

Ve men yuti'llahe ve Resulehu fekad fâze fevzen aziymâ...

El-Ahzâb : 70

Meal-i münifi: Kim, Allahu teâlâ ve Resûlüne itaat ederse, onun nezdinde bütün istekleri husul bulur ve dünyada hamid ve âhirette sa'id olurlar.

Zira, hakka itaat eden kullar dünyada Allahu tealâ'ya hamd-ü senâ ederek yaşamışlardır. Kıyamette de bâki devlete erecekler ve sa'idlerle birlikte daimi ni'metler içinde kalacaklardır.

SÜMME LE-TÜS'ELÜNNE YEVME'İZİN AN-İN-NAIYM

Kıyamet günü sizler, her ni'metten sual olunacaksınız. Bu hükmün daha ziyade kâfirlere mahsus olduğu rivayet edilmiştir. Zira, zaman-ı saadette Mekke kâfirleri sayısız ni'metlere sahip bulunuyorlardı. Hatta, Allahu tealâ'nın en yüce ni'meti olan Hz. Muhammed Mustafa sallallahu tealâ aleyhi ve sellem dahi, kendi aralarında zuhur etmişti. Oysa, onlar o büyük ni'meti dahi küfürleri ve iymansızlıkları hasebiyle inkâr ederek, ondan mahrum kaldılar. İşte, bu en büyük ni'meti ellerinden kaçırdıkları, değerini takdir edemedikleri için, ayrıca azaba müstehak olacaklardır. O halde ey mü'min kardeşim! Malik bulunduğun ni'metlerin yanı sıra, sana ayrıca bahş ve ihsan buyurulan Allah ve Resûlüne iman, onun velilerine ve âlimlerine ittibâ etmenin, bütün ni'metlerin en yücesi olduğunu bil, bunların kıymet ve ehemmiyetlerini takdir

et ve kıymetleri bilinmeyen ni'metlerin elden çıkacağını da sakın unutma..

Yalnız bu kadar mı? İslâmın zuhurundan kıyamete kadar gelecek olan kâfirler dünya hayatında iken türlü türlü, cins cins bir çok ni'metlere sahip olacaklar, fakat asıl ve en büyük ilâhi ni'met olan âhir zaman peygamberine iman etmediklerinden ötürü nâra mahkûm edileceklerdir.

Evet, ısrarla ve ehemmiyetle bir kerre daha tekrarlayalım ve belirtmeğe çalışalım:

Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimizin risalet ve nübüvvetlerini inkâr eden Mekke kâfirleriyle, Resûl-ü müctebâ'nın zuhurundan ta kıyamete kadar onun risalet ve nübüvvetini inkâr edecek kâfirler; muhtelif dünya ni'metlerine mazhar olacaklardır. Ne var ki, bütün gayret ve himmetlerini nefislerinin arzu ve temayülüne sarfedecekler ve ömürlerini nefislerine kulluk ederek çürütecekler, şehvet ve hevâlarına esir olacaklar, buna mukabil âlemlerin Rabbine isyan ve tuğyân ile nefeslerini tüketecekler, günah ve kötülükler uğruna her türlü habaseti işleyecekler ve özellikle Mefhar-i Mevcudat efendimizin tebliğ buyurdıkları Hak emirlerine kulak verip kabul etmedikleri için o büyük ni'metten ebediyen mahrum kalacaklar ve bundan dolayı âhirette elbette sorulacaklardır.

Binaenaleyh, Hak ve celle alâ onlara hitap buyurarak: (Kıyamet günü, size bahş ve ihsan eylediğim türlü türlü ni'metlerin ve bilhassa en büyük ni'metim olan Habib-i edibime iman ederek o yüce ni'mete şükrünüzü eda ettiniz mi?) diye hesap soracağını beyan ve ilân eylemektedir. Evet, bütün kâfirler bunun hesabını vereceklerdir. Hakkın bu ulu ve en yüce ni'metine nankörlük ederek, Nİ'METULLAH olan Nebiy-yi muhteremi yalanlayanlardan, inkâr edenlerden, iymana gelmeyenlerden mutlâka hesap sorulacak ve bunlar yüzüstü yılanlar gibi sürüne sürüne cehenneme atılacaklardır.

Zira, kâfirlere ve âsilere verilen bütün dünya ni'metleri, aslında onlar için birer ni'met değil nikbet, yani belâ ve musibet olup görecekları azabın kat kat artmasına sebeb olacaktır. Unutmamalıdır ki, bahş ve ihsan buyurulan her ni'metten sorğu sual vardır. Öyle ise, sana bahş ve ihsan buyurulan ni'metin kıymetini bil, o ni'metlere karşılık Rabbine kulluk et, hamd-ü senâda bulun, o ni'metlerin şükrünü edâ etmeğe çalış. Hatta, gerçek mü'minler yalnız ni'metler için değil, has-

talandıkları veya herhangi bir musibete uğradıkları zaman bile, daha şiddetli bir hastalığa yakalanmadıkları ve daha feci bir musibete duçar olmadıkları için hakka şükrederler ve bunu da bir ni'met bilirler.

H İ K Â Y E

Muhammed bin Vâsi hazretlerinin ayağında bir çıban çıkmıştı. Bu çıban, kendisine büyük bir ıztırap veriyordu. İhvanından bir zat, kendisini ziyarete geldi ve hazret-i şeyhin ıztırabına şahit olarak ona acıdı ve dilinin döndüğü kadar teselli ederek gitti. Bir başka gün, yine ziyarete geldi ve aynı ıztırabın devam ettiğini görerek:

— Sizi, böyle elem ve ıztırap içinde görmekten çok üzülüyorum. Ama, ne yazık ki, elimden hiçbir şey gelmiyor ve hiç olmazsa acılarınızı bir parçacık olsun dindiremediğim için teessüf ediyorum, dedi.

Hazret-i şeyh, kendisine şöyle cevap verdi:

— Öyle söyleme efendi! Ben, ilk günden itibaren bu çıbanın ayağında çıkmasını büyük bir ni'met bilerek Rabbime Hamd-ü senâ ediyorum. Bana dayanılmaz acılar veren o çıban, gözümün içinde çıksaydı, halim nice olurdu?

**Mazhar-ı feyz-i ubudiyyet olandır insan,
Yoksa, mânadaki şekil ile insan olmaz;
Sırrı takdir, vukuat-ı cihandır nazar et!
Çeşm-i ibret gibi âdeme hiçbir mizan olmaz..**

Allahu tealâ'nın sana lâyık gördüğü herşeyi, Rabbinin bir ni'meti olarak bilmek gerek, ona hamd-ü senâda bulunarak şükrünü eda etmek gerek, her halinde ve her halinle kulluk görevini yerine getirmek gerek...

Hz. Hasan rahimehullah buyurmuştur ki:

— Mü'minlere, avret yerine örtecek kadar örtüden, namaza duracak kadar yemek ve içmekten, o ekmek ve yemeği pisirecek kadar odundan, ırz ve iffetini koruyacak kadar mekândan dolayı Allahu azim-üş-şân kullarına hesap sormaz. Bunlardan fazlasından sorulsa gerektir.

Tanınmış din bilginleri hesap sorulacak ni'metten murad, vücudun sağlık ve sıhhati, Allah'sız ve ibadetsiz geçirilen vakitler, öğrenilen ilimle edilen amel, bir kazancın nereden elde

edilip nerelere sarfedildiği gibi hususlardır, buyurmuşlardır.

Asıl soru, vücudun sağlık ve sıhhati ile, vaktin boşuna harcanması keyfiyeti olacaktır. Çünkü, bu iki ni'met insanlar arasında kıymetleri bilinmeyenlerden ve bu bilgisizlik dolayısıyla boşuna yitirilenlerdendir. Oysa, insaf ile düşünülecek olursa, vücut sıhhati ile boş vakit, yeryüzündeki bütün altun ve gümüş stoklarından, bütün servetlerden, bütün mücevher ve kıymetli taşlardan daha değerli ve daha üstündür. Her iş, mahiyeti ne olursa olsun her teşebbüs, bütün faaliyetler vücut sağlığına ve boş vakte mütevakıftır. Onun için, sağlığın kıymetini bilmeli ve boş vakitleri en iyi şekilde değerlendirmelidir. Bu iki büyük nimeti boşuna yitirmemeli, geçimleriyle mükellef bulduklarımızın hayat ve ma'îşetleri için gerekli kazancı sağladıktan sonra salih ameller işlemeli, ibadet ve tâ'atte bulunmalı, zikirle, fikirle, şükürle süslemeli, dine ve devlete yararlı hizmetlerde bulunmalı, insanlara ve insanlığa faydalı olmalıdır.

Sigara dumanı ve yüzlerce kişinin nefesleriyle dolu izbe bir kahvehanede kâğıt ve tavla oyunları, kumar ve saire gibi ne dünyada ne de âhirette hiçbir faydası ve yararı olmayan boş ve faydasız işlerle ömür çürütmek, vakit öldürmek akıl kârı değildir. Sağlığımızın ve boş vakitlerimizin değerini bir türlü takdir edemeyen biz gafiller, bu büyük iki ni'metin kıymet ve ehemmiyetini ne yazık ki ancak onları kaybettiğimiz zaman anlar gibi oluruz. En basit bir nezlede bile, sağlığın ne ulu bir ni'met olduğu meydana çıkıyor. Ya, mâ'ezallah sıhhatimiz büsbütün bozulur, yatağa düşersek halimiz ne olur? Ne zaman, nerede ve nasıl gelip bize çatacağı aslâ bilinmeyen ve belli olmayan ölüm, birdenbire karşımıza çıkıverirse, daha önce boşu boşuna geçirdiğimiz vakitlere hayıflanmamızın ne kıymeti kalır? Ne çare ki, boş vakitlerini meselâ ilim tahsili, bir san'at veya zenaat tâ'limi, o güne kadar okuyup öğrendiklerimizin günlük hayatımıza tatbiki gibi hayırlı ve faydalı işlerden sonra, ibadet ve tâ'atle, salih amellerle, evrâd ve ezkârla ayrıca süslemek ve zenginleştirmek, ilim dağarcığıımıza her gün yeni bir şeyler eklemeye çalışmak, hâsılı dinimize, dünyamıza ve âhiretimize yararlı olmağa alışmak sıhhat ve boş vakit ni'metlerinin değerlendirilmesinde tutulacak en isabetli yoldur. Evet, unutmayalım ve daima hatırdâ tutalım: Kıyamet günü ilk sual, sıhhat ve boş vakitten sorulacaktır.

Bir Hadis-i şerifte şöyle buyurulmaktadır:

— **Kula, herşeyden önce ilk soru sıhhatinden olacaktır.**

İçtiği buz gibi soğuk su, karnı davlumbaz gibi şişirinceye kadar doldurduğu yemekler, lüzumundan fazla uyku, haddinden çok büyük, gayet süslü, göz ve gönül oyalayan evlerde oturmaktan sorulacaktır.

İmam-ı Hasan rahimehumüllaha bir zat gelerek:

— Yâ imam! dedi. Benim, bir cariye var. Faluze denilen tatlıyı yemiyor. Niçin yemediğini sorduğum zaman da: (Onun şükrünü yapamayacağımdan korkuyorum ve faluze yediğim için Allahu tealâ'ya nasıl hesap verebileceğimden kaygulanıyorum.) diyor Bana bir akıl öğretin ki, onu bu huyundan vazgeçireyim ve ben de ağız tadıyla faluze yiyeyim.

Hazret-i imam, kendisine şu cevabı verdi:

— Ne cahil cariye varmış senin!.. İçtiği soğuk suyun, yediği bütün ni'metlerin eşrefi ve ekmeli iken, bunların şükrünü edebilmiş mi ki, faluze yemenin şükründen âciz kaldığını söyleyebiliyor?

**Utanna, oku öğren ehlerinden;
Herşeyin ilmi güzel cehlinden..**

Dersimize devam ediyoruz:

Bazı zevat-ı âli-kadr de, bu sûre-i celiledeki ni'metten ve sualden murad, Rahmeten lil-âlemiyn olan Hatem-ül-enbiyâ efendimizdir. Zira, dünyaya kıyasla en yüce ni'met vücut sıhhati ve kalp inşirahıdır ki, kibâr-ı evliyâ'ullah Rabbi zül-celâl vel-kemal hazretlerinden bu iki ni'meti bahş ve ihsan buyurmasını niyaz etmişlerdir. Âlemlere, yani dünya ve âhirete kıyasla en yüce ni'met ve ecelli hikmet Resûl-ü zişân efendimiz hazretleri olup ona iman ve arz-ı şükran-ı ni'met eylemek ehemmi himmet ve vecibe-i zimmettir. Hatta, Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimizin bizlere Allahu tealâ'nın en büyük bir ni'meti olduğu Kur'an-ı azim ile sabittir:

يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ

Yâ'rifune ni'metallahi sümme yünkirûnehâ ve ekserühüm-ül-kâfirun...

En - Nahl - 83

Meal-i münifi: Müşrikler, Allahu tealâ'nın ni'metlerini bilirler, sonra da onu yine inkâr ederler. Onların çoğunluğu kâfirdirler.

Bu âyet-i kerimedeki Allahu tealâ'nın ni'meti Habib-i Hudâ efendimize işaret sayılmakta ve kullar Resûl-ü zişânın ne büyük bir ni'met olduğunun kıymetini bilmeleri için bu şekilde açıklanmaktadır.

Evet, kardeşlerim, bunu iyi biliniz ve belleyiniz. Fahr-i kâ'inat aleyhi ve âlihi ekmel-üt-tahiyyât efendimiz Nİ'ME-TULLAH'tır, ABDULLAH'tır, NURULLAH'tır, HÜVİYE-TULLAH'tır, NEBİYYULLAH'tır, RESÛLÛLLAH'tır, RAH-METEN LİL-ÂLEMİYN'dir, RA'UF'tur, RAHİYM'dir, AZİZ'dir, ŞERİF'tir, NUR'dur, SIRAC-I MÛNİR'dir, VAHYUL-LAH'tır, sözün kısası yerin, göğün, arşın, kürsinin nurudur. Kıymetini bilmeyenlere yazıklar olsun, veyl olsun, azap olsun!. Bugün, içinde bulunduğun ve sahip olduğun ni'metin şükürünü ona borçlusun. İslâm paşası isen iyi bil ki, Muhammedî olmasaydın, seni paşa yapmazlardı. Padişah isen, Muhammedî olmasaydın, seni bir islâm ülkesinin başına padişah olarak getirmezlerdi. O, emir ve işaret buyurmamış, teşvik ve tebcil etmemiş olsaydı, İstanbul'u alamazdın, bu güzel beldede oturmazdın. Kâfir bile küfrünü, âsiler isyanını onun merhamet kanatları altında icra etmekte idirler. Hristiyan isen, senin dinini kitabını, peygamberini, ırz ve iffetini ve peygamberinin anası olan hazreti Meryem'in günahlardan ve kötülüklerden arınmış pâk ve afif olduğunu bütün cihana resmen ve alenen ilân eden yine odur. Yahudi isen, Tevratını ve peygamberin Hz. Musa aleyhisselâmı tasdik eden ve bütün gelmiş geçmiş peygamberleri halka ismet ve siddikiyetle tanıtan yine odur. Binaenaleyh, hangi din ve mezhepten, hangi ırk ve milletten olursan ol, ona minnet ve şükran borçlusun. O'nun, tarafı ilâhiden getirdiği dine saygılı olman, ancak senin fazilet ve kadirşinaslığını gösterir. Kâfire, kendisini red ve inkâr eden zâlime dahi büyük bir ni'met olduğu gün gibi âşikâr iken, ona ihanet edene, hakkında ileri geri söylenene insan demek caiz olur mu, olmaz mı, bunu sizlerin takdir ve irfanlarınıza bırakıyorum.

Şu hususu önemle gözönünde bulundurmak gerekir ki, Habib-i Hudâ efendimiz sayesinde kâfir bir lokma ekmek ve bir yudum su bulabilmektedir.

Ey ömürlerini gaflet ve dalâletle geçiren ve Resûl-ü müctebânın kıymet ve ehemmiyetini takdir edemeyen cahiller ve zâlimler! Yarın denilebilecek kadar kısa bir süre sonra, onun kıymet ve ehemmiyetini anlayacaksın, onu tanıyacak, onun büyüklüğüne inanacaksın ama, iş işten geçmiş olacak. Sana

ve senin gibilere âcizane ve fakat hâlisane tavsiye ediyorum: Âhir zaman peygamberinin kıymetini biliniz, onu, onun evlâdını, ashabını, ensarını, etba'ını, velilerini âlimlerini seviniz. Ona saygı göstermekte kusur etmeyiniz. Bir bakıma insanlık borcu olan bu kadarcık ilgi, sevgi ve saygının bile birgün size büyük faydalar sağlayacağından emin olunuz.

Ey ümmet-i Muhammed! Ey mü'minler ve muvahhidler!

Sizler ki Muhammedi olabilmek şeref ve izzetine mazhar olmuşsunuz, Resûl-ü zişânın kıymet ve ehemmiyetini biliniz, onun nurlu hayatını iyice ve yakından inceleyiniz, Hakikat-i Muhammediye'ye vakıf olmağa çalışınız, onun gibi davranmağa, onun gibi oturup kalkmağa, onun gibi olmağa alışınız. O'na, her nefeste çok çok salâvat getiriniz. Onun, sünneti seniyye-i Ahmediyyesine hürmetkâr ve riayetkâr olunuz. O'na lââyık, onun istediği gibi bir ümmet olabilmek için geceli gündüzlü gayret ve himmet gösteriniz.

**Dahi eyledi ol sahib-i ilim,
Mehd'den lâhde dek ol tâlib-i ilim..**

Evet, onun en büyük ikaz ve irşâdlarından birisi de budur. Okuyunuz, okutunuz, çocuklarınızı ilim tahsiline zorlayınız, Çin'de bile olsa ilme tâlip olunuz, ilerleyiniz, yükseliniz, İslâm ilerlemeğe engeldir efsanesini ve safsatasını yıkınız, san'atta, edebiyatta, ilimde, fende, teknikte, teknolojiye, hukukta, iktisatta, tababette ve hâsılı çağdaş müsbet ilimlerin hepsinde başka milletlerden geri kalmayınız, hatta onları geçiniz, emir budur, hüküm budur, onun arzusu ve dileği budur. Ta ki, yarın onunla karşılaşınca yüzünüz ak olsun, âlemlere rahmet olarak gönderilen o zat-ı akdes sizi sevsin, bağrına bassın, kucaklasın. Bunları yapmazsanız, yapamazsanız yarın çok zorlu olacak bir günde onun şefaatine hangi yüzle talip olabilirsiniz? Hangi yüzle şefkat ve merhamet dilenebilirsiniz? Evet, dünya ve âhirette, mâ'nen ve maddeten ona çok şeyler borçluyuz.

İşin bir başka cephesini de haber vereyim:

Yarın kabirde sorulacak soruların birisi ve belki en önemlisi de o olacaktır. (Peygamberin kim?) diye sorulacaktır. Yarın, mahşerde yalnız ona şfaat izni verilecektir. O'na tâbi olanlar, iki cihanda da mesrur ve handan, iki cihanda da sultan olurlar. Nitekim, ona lââyık ve onun istediği gibi bir ümmet olabilirsən, dünyada da onun nigâh-ı iltifatına nail

olur ve kâ'inata sultan olabilirsin. Onun için, Resûl-ü zîşânî canından, malından, evlâdından, ana ve atandan ziyade sev, onun kıymetini bil... Kıymetleri bilinmeyen ni'metler elden çıkar ve elden çıkan ni'metler de bir daha ele geçmez. Kendilerine bahş ve ihsan buyurulan o büyük ni'metin kıymetini bilmeyen Eba-cehil'ler, Utbe'ler ve onların yordakçıları hâlâ lânetle anılmaktadırlar. O büyük ilâhi ni'mete sahip çıkan, onun kıymet ve ehemmiyetini bilen Eba-bekir'ler, Ömer'ler, Osman'lar ve Ali'ler ise hâlâ rahmet ve minnetle yâdedilmekte ve kıyamete kadar da yâdedileceklerdir. Sana, bu iki örnekten daha açık bir delil olabilir mi?

H İ K Â Y E

Nûr-u çeşm-i kâ'inat aleyhi ve âlihi efdal-üt-tahiyyat efendimizin bis'eti nebeviyelerinin beşinci yılı idi. Kendilerine bahş ve ihsan buyurulan bu büyük ni'metin kadrini bilmeyen müşrikler, eziyetlerini günden güne artırmışlardı. Aleyhissalâtü ves-selâm efendimiz, gitgide artan bu işkence ve eziyetlere tahammül edemeyen Müslümanlardan bir kısmının Habeş diyarına hicret etmelerine müsaade buyurmuşlardı. Bu muhacirler arasında Esedullah-i Galip Aliyyibn-i Ebi Tâlip radiyallahu anhin kardeşi de vardı. Habeş imparatoru Necaşi, kendi ülkesine sığınan Müslüman muhacirlerine hüsn-ü kabul göstermiş ve ikramda bulunmuştu. Bazı ârifler buyururlar ki: (Habeş devletinin bugüne kadar pâyidar olması, Necaşi'nin islâm muhacirlerine gösterdiği hüsn-ü kabulün neticesidir.)

Ancak, ehl-i tevhidin Habeşistan'da mazhar oldukları bu hüsn-ü kabul ve ikram, Mekke-i mükerrerme'de duyulunca Mekke müşriklerinin hasedi artmış ve hatta onları çılgına döndürmüştü. Güneşi balçıkla sıvamak gibi gaflet ve dalâlet içinde bulunan ve Allah'ın nurunu söndürmek için mütemadiyen üfleyen ve fakat üfledikçe daha çok parlatan ve aydınlatan bu nankörler, düşünüp taşındılar. Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimize bağlı olan, dinleri, iymanları, Allah ve peygamberleri yolunda yurtlarını ve yuvalarını terk ederek gurbet illerine giden bu muhacirleri Habeşistan'dan geri getirtmek için, daha doğrusu onları Habeş diyarından koğdurmak için bazı hiyle ve desiseler tasarladılar. Bir kaç kâfiri Habeşistan'a göndererek imparator Necaşi'nin kendisi-

ne ve ileri gelen memurlarından bazılarına nüfuz ettirmek istediler. Necaşi, hâlâ Müslümanları himaye ediyordu. Fakat, Mekke kâfirlerinden rüşvet alan bazı yakınları, Müslümanları ülkelerinden çıkartmak için Necaşi üzerinde tesir etmeğe başladılar. İmparator diyeti ve:

— Benim şeref ve haysiyetim var, bana sığınanları koğmam ve hele onları can düşmanlarına teslim edemem. Böyle bir davranış bana yakışmaz, diyordu.

Devrin âlimlerinden ve ileri gelenlerinden bir hey'et teşkil edilmesini ve Müslümanların hal ve gidışlerinin iyiden iyi incelenmesini emretti ve dediği gibi de yapıldı. Habeşistan'da muhacir olarak bulunan Müslümanlar, bu hey'etin huzuruna çıkarıldılar. Mekke kâfirlerinin ileri gelenlerinden bazıları da içeri alındı. Toplantı açıldıktan sonra, imparator Necaşi'nin izniyle, Hz. Ali radiyallahu anının kardeşi söz aldı ve şunları söyledi:

— Allahu azim-üş-şâna hamd-ü senâ olsun ki, bizleri varlığına ve birliğine inananlardan kılarak, cehalet zulmetinden ve şirk âfetinden halâs ve bizlere Kur'an-ı kerimi ihsan buyurdu. Bizden önce gelip geçen ümmetlerin dinsizleri, kendilerine taraf-ı ilâhiden gönderilen peygamberlerinin ne büyük bir ni'met olduğunu bilemediler. Peygamberlerini yalanladılar, onlara inanmadılar, hak ve hakikate varamadılar. Tıpkı onlar gibi Kureyşin inatçı kâfirleri de, kendilerine Allahu teâlâ'nın en büyük lûtu ve ihsanı olan Nimetullah'ı yalanladılar ve onun değerini bilemediler. Peygamber olarak gönderilen o büyük ni'met-i ilâhiyyenin en yücesine ve ona inanan ve bağlanan ashabına tahammül edilmesi mümkün olmayan işkence ve eziyetler yaptılar. Şimdi de gördüğümüz gibi, bizleri yurdumuzdan ve yuvamızdan kopmağa ve sevgili peygamberimizden ayrılmağa zorlamaları yetmiyormuş gibi, buralara kadar da peşimizi bırakmadılar. Bize yaptıkları eza, cefa ve zulümler hristiyanlığa yardım kasdına yönelmiş olmayıp, ancak ve yalnız cehalet ve inatlarının verdiği kin, şeytana ve hevâlarına tâbi olmalarından ileri gelen intikam duygularının mahsulüdür. Zira, onların gördükleri harikulâde mü'cizeleri dağ başlarındaki en sert kayalar görmüş olsaydı, Allah korkusuyla su haline gelir, büyük bir buz parçası gibi hemen erirdi.

Bu hitabesini böylece bitirince hemen besmele çekerek Meryem sûre-i celilesini okumağa başladı. 26'nci âyet-i kerime olan (**Feküli veşrebiy ve kârriy aynâ — Artık; ye ve iç,**

gözün oğlunla aydın olsun..) kavli kerimine gelince, başta Necâşi olmak üzere mecliste bulunan âlimler ve rahipler gözlerinden yaşlar dökmeğe başladılar. Hz. İsa aleyhisselâma inananların çektikleri eza ve cefaları hatırlamışlardı. Karşılarında duran, Allah'ın varlığına ve birliğine inanan ve bu inançları yüzünden yurt ve yuvalarından hicrete zorlanan ve sonunda kendilerine sığınan bu mü'minleri tasdik ettiler ve hep birden:

— Evet, doğrudur! dediler. Bu sözler, Tevrat ve İncil'deki beyana muvafıktır, diye yemin ettiler.

Allahu sübhanehu ve teâlâ, o mecliste bulunan âlimlerin ve rahiplerin kalplerini, Muhammedi mü'minlerin lehine ve müşriklerin aleyhine çevirmişti. Büyük ümitlerle Necâşi'nin huzuruna çıkmağa cür'et eden Mekke müşrikleri, bu hey'etten rezil ve rüsvay olarak ayrıldılar. Zira, Necâşi, kendilerine şöyle demişti:

— Bu saf ve mâ'sum insanları, sizin zâlim ellerinize teslim etmekten daha büyük bir zulüm olamaz. Bunları size teslim etmek şöyle dursun, kendilerine eskisinden daha fazla ikram ve itibar etmek boynumun borcudur.

Mekke'den gelen kâfirler, verecek cevap bulamadılar ve Müslümanların kendilerine aslâ teslim edilmeyeceğini anladılar ve bu maksatla verdikleri rüşvetin hiçbir faydası olmadığını da farkedince mes'eleyi açıkladılar. Necâşi, hiç düşünmeden emir verdi:

— Kim, bunlardan bir şey aldıysa hemen geri versin! Yoksa, rüşvet alanları mutlâka bulur ve kendilerini şiddetle cezalandırırım.

Olay, Cenab-ı Fahr-i risalet efendimizin bilgilerine sunulunca, çok sevindiler ve Necâşi'ye dua buyurdular. Habeş imparatoru Necâşi öldüğü zaman aleyhis-salâtü ves-selâm efendimiz gıyaben kendisinin cenaze namazını kılmışlardır.

**Zâlimlere mehil olmasa matlûb-u ilâhi,
Bir demde yıkar âlemi mazlûmların ahı..**

1967 yılında hacca gittiğimde, Medine-i münevvere'de ve Ravza-i Resûl'de yüzü siyah ve fakat gönlü nurdan ak olan Somali'li bir Müslüman bana hangi milletten olduğumu sordu. Türk - Müslüman olduğumu anlayınca ağlayarak boynuma sarıldı ve bir ricada bulundu:

— Türk kardeşlerime selâm ve sevgilerimizi iletiniz ve

bize yardım ediniz. Bugünkü Necaşi bizleri kırıyor ve Müslümanları yoketmeğe çalışıyor. Görmediğimiz zulüm kalmadı, diye ağlayarak dert yandı.

Gayri ihtiyari, asr-ı saadetteki Necaşi ile bugünkü Necaşi'yi mukayese ettim ve âcizane şu hükme vardım: Kitap diye bildiği İncil'ini tebcil eyleyen, peygamber diye bildiği Hz. İsa aleyhisselâmı tekrim eyleyen, onun muhterem annesi Hz. Meryem'i tâ'zim eyleyen ehl-i iymana bunca zulüm ve hakareti revâ gören bugünkü Necaşi'nin, yarın mahşer günü bizzat kendi Nebi'si taarfından mu'aheze olunacağına ve nâra atılacağına şüphe yoktur. Bencileyin bir âcizin elimden başkaca yardım gelmediği için, Somali'li din kardeşimin sevgi ve selâmlarını Müslüman - Türklere duyurmak ve o ülkede yaşayan ehl-i islâmın mâ'ruz bırakıldıkları zulüm ve terörü haber vermekle üzerime düşen görevi ifa ettiğime inanıyorum. Rabbinin kudret ve azametini bakınız ki, dünyanın en eski hükümdarı olarak bilinen bugünkü zâlim Necaşi, bu kitabımızın yayınlanmağa hazırlandığı şu sırada, kendi ülkesinde bütün otorite ve perestişini kaybetmiş, bir çok hak ve yetkileri elinden alınmış, şunun bunun elinde maskara olmuştur. (Hâzâ min fadle Rabbiy..)

Bu vesile ile, mü'minleri ve Muhammedî'leri yoketmek için plânlar hazırlayan, ehl-i islâma zulüm ve hakareti revâ gören, hatta Müslümanları kütle halinde öldüren veya öldürten zâlimlere ve kâfirlere hatırlatmak isterim ki, kuvvet ve kudretinize dayanarak ehl-i tevhidi yokedebilirsiniz ama, din-i mübiyn-i islâmı aslâ! Çünkü, o büyük ve insanlığın en son ve en mükemmel dini, Allahu teâlâ'nın hıfz-ü emanındadır. Kıbrıs adasında, Müslüman topluluğuna yıllarca göz açtırmayan, kadın, çoluk, çocuk, genç, ihtiyar demeden mâsum Müslüman Türkleri canavarca öldüren Makarios kâfiri, kendi elleriyle özene bezene kurduğu millî muhafız ordusu tarafından, Sampson adında bir kanlı katilin işaretiyle devrildi, gitti. Kıyamete kadar da Müslümanlara uzanan bütün kirli eller böylece kırılacak ve kâfirler hiyle ve desiselerinde aslâ muvaffak olmayacaklardır. Yeter ki, biz hakkıyla ve lâyıkiyle Müslüman olalım, dinimizin, kitabımızın ve sevgili peygamberimizin kıymet ve ehemmiyetini bilelim, hakikati islâmiyyeyi ve hakikati Muhammediyye'yi gereği gibi öğrenelim. Çünkü, mü'min ve muvahhidlerin hâmisî bizzat Hazret-i Allah'tır. İslâm dini yeryüzünde bir tek kişi **LÂ İLÂHE İLLALLAH MUHAMME-**

DÜN RESÛLÜLLAH dediği ve diyebildiği sürece pâyidar olacaktır.

**Takdir-i Hüdâ kuvve-i bâzu ile dönmez,
Bir şem'a ki Mevlâ yaka, bir vechile sönmez..**

Hız. İsa aleyhisselâmın getirdiği kutsal kitap İncil ile ilgili ve ilişkisi kalmamış Luka, Merküs, Metta ve Yuhanna adlarındaki dört kitaba kitab-ı mukaddes adı vermekten hayâ etmeyen, Hız. İsa aleyhisselâmın dini ve şeriatıyla alâka ve münasebeti bulunmayan sapıklığa HRİSTİYANLIK'tır, diyen, bu tutum ve davranışlarıyla bizzat Hız. İsa aleyhisselâma ihanet etmekten korkmayan ve çekinmeyenler, ellerine en küçük bir fırsat geçince Müslümanları yoketmeğe çalıştıkları ve haclı seferlerinden beri Müslüman kanı dökmeğe alıştıkları halde, bir türlü bilmiyor ve anlayamıyorlar ki, biz Müslümanların kendileriyle bir dâvamız yoktur. Ne var ki, onlarda din gayreti, insanlık hamiyet ve haysiyeti bulunmadığından peygamberlerine edep ve terbiye harici dil uzatan, onun muhterem annesine çirkin isnat ve iftiralarda bulunanlarla dost geçinirler de, Hız. İsa aleyhisselâmı hak peygamber olarak tanıyan, öven ve seven, onu ve ona yardım edenleri her zaman ve her yerde saygı ile anan, muhterem annesini de tâ'zim ve tebciil eyleyen biz Müslümanlara nedense can düşmanı kesilmişsiniz. Cidden, anlaşılır ve içinden çıkılır bir dâva değildir. Saf ve mâ'sum Müslümanları kendi bâtil ve sapık dininize dâvet edecek yerde, gücünüz yetiyorsa, dininize, kilisenize, peygamberinize sövüp sayanları insafa çağırırsanız, dinsizleri ve Allah'sızları hristiyanlığa zorlarsanız olmaz mı? Ama yapamazsınız! Çünkü, o dinsiz ve Allah'sızlar sizin o bâtil ve sapık inançlarınızdan öğrenerek ve tiksinererek dinsiz ve Allah'sız kalmışlardır, onlar sizin eserinizdir.

Hristiyanlık âlemi, eğer insanlıktan zerre kadar nasibi varsa, Resûlü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimize nankörlük etmemeli ve o zât-ı akdesi büyük bir ni'met olarak bilmeli ve kabullenmelidir. Evet, o zât-ı akdes gerçekten âlemlere rahmet ve kâ'inata en büyük bir ni'mettir. İnsanlığı küfür zulmetinden iman nuruna, Allahu teâlâ'ya ortak koşmak zilletinden tevhid şu'uruna, eliyle yaptığı putlara tapmak illetinden âlemlerin Rabbine secde etmek süruruna ileten ve ulaştıran odur.

**Beşerin böyle sapıklıkları var,
Putunu kendi yapar, kendi tapar..**

Allahu teâlâ'nın varlığını, birliğini, ondan gayrı kulluk ve ibadete lâıyk ve müstehak hak mâ'bud olmadığını, doğmadığını ve doğurmadığını, eş ve çocuk edinmekten münezzeht bulunduğunu, bütün kemal sıfatlarıyla muttasıf ve bütün noksan sıfatlardan münezzeht olduğunu ilân ve isbat eden Hz. Muhammed Mustafa sallallahu teâlâ aleyhi ve sellem efendimizdir. Bu gerçeği neden görmek ve öğrenmek istemiyorsunuz? Neden, hâlâ Allahu teâlâ'ya ortak koşmak, eş ve çocuk sahibi göstermek hastalığından kurtulmak istemiyorsunuz?

O, cidden ve hakikaten dünya ve âhiretin en yüce ve en ulu bir ni'metidir. O, Allahu azim-üş-şândan sonra insanların ve cinnilerin en büyüğüdür. Bütün insanlık âleminin efendisidir. Bütün yaratılmışların en merhametlisi ve şefkatlisidir. Bütün âlemler, onun nurundan halk ve icat olunmuştur. Nuru, evvel, ba'asi sonradır. Âdem aleyhisselâm, su ile çamur arasında iken, gökte melek ve yerde insan yaratılmadan da Nebi idi. Ona sarılanlar, ona bağlananlar, ona inananlar dünya ve âhirette yücelirler. Çünkü o kendisine sarılan ve bağlananları rizaya, rıdvana, cennete ve cemale götürür, fi mak'ad-ı sıdka iletir.

HİKÂYE

Hâtem-i Tâ'i'nin oğlu Adi radiyallahu anı buyuruyor ki:

Cahiliyet devrinde, ben kavmimin reisi idim. O vakitler, ganimetlerin dörtte birini reislerin almaları âdet olduğundan, ben de o şekilde pay alırdım.

Hız. Muhammed aleyhisselâmın risalet ve nübüvvetlerini açıkladıklarını işittiğim zaman, doğrusu bundan hiç hoşlanmamıştım. O kadar ki, Arap kavim ve kabileleri arasında benden ziyade hoşlanmayan bile yoktu. Evet, ilâhî hidayet ve inayet erişmeyince, insan hak ile bâtıllı, hayır ile şerri, akla kararayı, çirkinle güzeli seçemiyor. Zira, hak hakla görülür. Bâtıllı, hakla farkedilir. Allahu teâlâ kula talip olmazsa, kul hakka nasıl talip olabilir? Onun için, insana düşen vazife, kayıtsız ve şartsız hakka teslim olmak ve ondan hidayet ve inayet dilemek ve ummaktır. Kendilerine hidayet ve inayet nasip

olmadan Resûl-ü zişâna düşman kesilenlerin çoğu, hidayet-i ilâhiyye erişince ona öylesine dost olmuşlardır ki, onun uğrunda canlarını bile feda etmekten çekinmemişlerdir. Bütün mallarını onun yolunda sarfetmekten kaçınmamışlardır. Bunlardan birisi de Hz. Ömer-ül-Faruk radiyallahu anh efendimizdir.

Her ne hal ise, hikâyemizi anlatmağa devam edelim:

Hâtem-i Tâ'inin oğlu da kendisine hidayet nasip olmadan Cenab-ı Fahr-i Risalet efendimizi hiç sevmez ve ondan hoşlanmamış demistik. Fakat, hidayet-i Rabbanıyye imdadına yetişip de gözünden küfür perdesi ve gönlünden gaflet zerresi kalkınca, Resûl-ü müctebânın âşıklarından olmuş ve gerçekten babasına lâıyk bir evlât olduğunu izhar ve isbat eylemiştir. Şimdi, onu dinlemeğe devam edelim:

— İçime, bir korku düşmüştü. Bu korku beni iki cihan serverinden hoşlanmamağa ve onu sevmemeğe zorluyordu. Kendi kendime, bir gün onun ashabı gelecek ve benim reisliğime son verecek diye çekiniyor ve kaygılanıyordum. Hatta, beni öldürebileceklerinden de endişe ediyordum. Bu korku ve kaygular içinde, develerimi güden adamıma, develerin en kuvvetli ve terbiyeli olanlarını bizim eve yakın yerlerde bulundurmasını, Hz. Muhammed'in askerleri buralara gelecek olurlarsa, derhal haber vermesini sıkı sıkı tenbih etmiştim.

Birgün, çoban koşarak yanıma geldi ve büyük bir heyecanla:

— Ne yapacaksan yap! dedi. Bayraklar gördüm.

— Ne bayrakları? diye sorunca bana korktuğum o müthiş haberi verdi:

— Muhammed'in askerlerinin bayrakları!..

Ona, ayırdığı develeri derhal getirmesini emrettim. Çoluk çocuğumu bindirdim, lüzumlu eşyayı da yükledim ve Şam'a kaçtım. Ne var ki, kız kardeşimi unutmuşum. Sonradan öğrendim ki, o zavallıyı Müslümanlar esir etmişler ve diğer esirler meyanında peygamberin huzuruna götürmüşler. Bu arada, benim nerede olduğumu sormuş ve Şam'a kaçtığımı da öğrenmişler.

Resûl-ü zişân hemşireme iltifat buyurmuş, ihsanlarda bulunmuş, elbise ve yiyecek vermiş ve kendisini serbest bırakmış. **Bir gün çoluk çocuğumla otururken kız kardeşim çıkageldi.** Uzaktan bir kadının bize yaklaştığını görmüş ve hatta eşime:

— Yahu! Şu gelen kadın bizim hemşireye ne kadar benziyor, demiştim. Dediğim gibi de çıktı ve bulunduğumuz yere geldi ve bana çıkıştı:

— Akrabalarını kendi hallerine bırakıp, yalnız eşini ve çocuklarını alarak kaçmağa utanmadın mı? dedi.

— Haklısın hemşire, dedim. Fakat, öyle icabetti. Şimdi bana ne söyleyen, nasıl sitem ve hatta hakaret etsen hakkındır. Gerçekten sana karşı yüzüm yok. Ne olur beni affet ve hayır konuş, ricasında bulundum.

Kız kardeşim Âkile, adı gibi akıllı ve tedbirli bir kadındı. Kendisinden ne yapmam gerektiğini sordum ve bu arada islâm peygamberinin ahvali hakkında fikrini yokladım. O bana, hiç düşünmeden şu cevabı verdi:

— Benim fikir ve kanaatimi sorduğuna göre sana gerçeği söyleyim, dedi. Beni dinlersen hemen git, eğer peygamber ise ona iman et. Böylece birgün önce iman etmekle islâmda kıdemin olur, faziletin artar. Yok, peygamber değil de padişah ise seni kabilenin reisliğinde bırakır, yine de iade-i itibar etmiş olursun.

Hemşiremin bu düşünce ve kanaati bana da uygun geldi. Hemen hazırlık yaptım, yola çıktım ve Medine-i münevver'e vardım. Mescid-i Nebeviyye girdim, huzur-u saadetlerine kabul edildim ve sohbetleriyle, iltifatlarıyla karşılaştım. Kim olduğumu sordular, kimliğimi söyledim. Beni yanlarına alarak hane-i saadetlerine götürdüler. Yolda, bir kadın onu durdurdu ve bir müşkilini sordu. Resûl-ü zişân ona rıfk ve mülâyemetle gerekli cevapları verdi. Bu tevazu ve alçak gönüllülüğünü görünce, kendi kendime:

— Bu zat, saltanat ve riyaset dâvasında değil, diye düşünmekten geri kalmadım.

Hane-i saadete vardık, içi hurma lifleriyle doldurulmuş bir minderi işaret buyurarak bana oturmamı söyledi. Ben de, kendisine oturmasını rica ettimse de kabul etmedi ve ısrarla beni oturttu, kendisi de yere oturdu. Ben, yine içimden:

— Vallahi bu padişah işi değil, diye geçirdim. Aramızda şöyle bir konuşma cereyan etti:

— Ya Adi! Sen, kavminin dininden değil misin?

— Evet...

— Ganimetlerden dörtte birini sen alırsın değil mi?

— Evet...

— Bu şekilde ganimet almak sana dinince helâl değildir. Kendi kendime, bu zat meçhulleri de biliyor diye aklımla

dan geçirdim. Çünkü, bu işi benden başka bilen yoktu ve ben kabile reisi olarak dörtte bir ganimet almayı âdet edinmişim. Artık şüphem kalmamıştı, onun gerçekten peygamber olduğu muhakkaktı. Ben bunları düşünürken, o şöyle konuşmağa devam etti:

— Senin, neden islâm dinini kabul etmediğini de sana söyleyim mi? buyurdu. Çünkü, sen Müslümanların fakir olduklarını görüyor ve kendin de onlar gibi muhtaç kalmaktan korktuğun için islâmiyyete girmiyorsun. Fakat, Allahu teâlâ'ya kasem ederim ki, Müslümanlara yakın bir zamanda öyle bir mal ve zenginlik bahş ve ihsan buyurulacaktır ki, verilen malı almağa bile tenezzül etmeyeceklerdir. Diğer taraftan, Müslümanların azınlıkta ve düşmanlarının ise çoğunlukta bulunması da seni ürkütüyor ve bu kaygu seni islâma girmekten men'ediyor. Allahu teâlâ'ya kasem ederim ki, yakın bir zamanda işiteceksin ki, bir kadın yalnız başına Kadse nam bir mahalden hayvanına binecek ve Kâ'be-i muazzamaya hiç korkmadan gidecektir. Yâ Adi! Öyle anlıyorum ki, mülk ve saltanatın Müslümanlardan başkasının elinde bulunması da seni islâma girmekten alıkoyuyor. Vallahi, Bâbil'deki beyaz köşkerleri yakın bir gelecekte Müslümanlar fethedeceklerdir.

Bunlar, gerçekten benim en büyük kaygularım idi. Onun mübarek ağzından bu te'minatı alınca, hemen oracıkta şeref-i islâm ile müşerref oldum. Ve gerçekten kısa bir süre sonra Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimizin tebşir buyurduğu vechile, Kadse adındaki yerden bir kadının tek başına deveye binerek Kâbe-i muazzamaya gittiğine gözlerimle şahit oldum. Netekim, diğer haber verdikleri de aynen ve söylenildiği gibi olmuştur ve kıyamete kadar da ehli-iymana tebşir buyurdıkları mutlâka vukua gelecektir. Zira, muhbir-i sadık efendimizin sözleri ve mû'cizeleri haktır ve gerçektir, elbette tezahür ve tahakkuk edecektir.

Bu, dünya hayatında böyle olduğu gibi, âhiret hakkında da, neleri haber vermişse aynen ve harfiyyen zuhura gelecektir. Çünkü, Resûl-ü Kibriyâ aleyhi ve âlihi ekmel-üt-tehâyâ efendimiz **SÂDIK-ÜL-VÂ'D-ÜL-EMİN**'dir ve **NİMETUL-LAH**'tır.

**Reh-i Mevlâda herkim aşkile cismini can eyler,
Gönül kuşu gibi pervaz edip tayyî mekân eyler,
Gezen Hak, gezdiren Hak, söyleyen Hak, söylenen Hak'tır,
Mevlâ Nebî'leri kendi kendine tercüman eyler..**

Ey âşık-ı sadık!

Bize Ni'metullah ve bürhan-ı azim olan Nebi'ler serveri, Veli'ler rehberi, âhir zaman peygamberi, Ra'uf, Rahiym, aziz olduğu gibi, bizim cinsimizden ve fakat bizim yani bütün insanoğullarının en güzeli ve en enfesi, Allahu teâlâ tarafından biz gafil ve cahilleri Allah yoluna, Hak ve hakikat yoluna dâ'vete memur olan Resûl-ü zişân aleyhi ve âlihi salâvatullah-il-Mennân efendimiz, bizlere kulluk görevlerimizi öğretmiş, sadet ve selâmet yollarını göstermiştir. O halde, önce kulluk vazifelerimizi hakkıyla ve lâyıkıyla yerine getirelim, sonra ona ümmet olmak şeref ve faziletini bilelim, Allah ve Resûlünü herşeyimizden fazla sevelim, dinimize hizmeti en üstün ve en müstesna bir vecibe olarak kabul edelim ve onun açtığı ve gösterdiği saadet ve selâmet yoluna girelim, cennet ve cemale erelim.

Unutmayalım ki, birgün bu büyük ni'metten sorulacağız. Bu ni'metten hakkıyla ve lâyıkıyla faydalanamayanlar, hesabını ve cevabını veremeyeceklerdir, hasret ve nedamette kalacaklardır. Binaenaleyh, gafleti bırakalım, ebedî saadet ve selâmet yollarına sapalım ve o yoldan hiç ayrılmayalım. Dünyaya ve âhirette kutlu ve mutlu kullardan olalım, Rabbimizin bizlere bahş ve ihsan buyurduğu bu yüce ni'metten faydalanalım ve bu ni'mete nail ve mazhar olduğumuz için hamd-ü senâ ve şükredelim, ona lâyık, onun dilediği ve özlediği gibi ümmet olalım, çalışalım, çok çalışalım. Zararın neresinden dönlse kârdır, demişlerdir. Dünya malı, para, kasa, kese, mevki, makam, han, apartman dost, akraba, akran bize hiçbir yarar sağlamaz:

**Gönüller derdine Lokman ara bul tez deva iste;
Ne istimdat olur kuldan, ne dünyadan vefa iste..**

Dünyayı ve dünya üstündeki herşeyi yüzüstü bırakıp, tek ve yalnız kabre gireceğimiz günler yaklaştı. O gün, ne dünya ne de dünya üstündeki şeyler hiçbirimizin işine yaramayacaktır. Ancak onun yardımına ve onun şefkat ve şefaatine muhtaç olacağımız günler uzak değil artık.. Kabirlerimiz birer ejder gibi ağızlarını açmış, bizleri yutmaya hazırlanıyor. Doğan ölüyor, toplanan dağılıyor, mâ'murlar viran oluyor, yapılanlar yıkılıyor. Aklimızı başımıza devşirelim, ömrümüzün artakalan bir kaç gününü ibadet ve tâ'at ile, salih amellerle, dünya ve âhiretimize hayırlı ve yararlı hizmetlerle geçirelim vesselâm.

Yâ Erham-er-Rahimiyn! Yâ Rabbel-âlemiyn!

Kur'an-ı azim-ül bürhan hürmetine, Habib-i edibin izzetine, Enbiyâ ve Evliyâ rif'atine bizleri iymandan, Kur'andan ve Resûl-ü zîşândan ayırma.. Bizleri, dünya malıyla, dünya varıyla oyalananlardan, çoklukla öğünüp böbürlenerek boşuna avunanlardan eyleme... Bizlere bahş ve ihsan buyurduğun bütün ni'metlerinin ve bilhassa Nİ'METULLAH olan habibinin ümmeti olmak ni'met ve devletinin şükrünü hakkıyla ve lâ-yıkıyla eda edebilmeyi nasip ve müyesser eyle.. O büyük ni'metinin kıymet ve ehemmiyetini bilenlerden, sana ve habibi-ne gönül verenlerden, cennetine girenlerden ve cemalini görenlerden eyle yâ Rabbi!

Sübhane Rabbike Rabbil izzeti ammâ yasifûn ve selâmün alel-mürseliyn vel-hamdü lillahi Rabbil-âlemiyn EL-FÂTİHA.

ENVÂR - ÜL - KULÛB (Kalblerin Nurları)

DERS: 10

M Ü N D E R E C A T :

El-Hümeze sûre-i celilesinin tefsiri - Allahu teâlâ'nın dostları ve düşmanları kimlerdir ve bunlara yapılacak muameleler nelerdir - Hakka dost olmak için neler gerekir - İnsanları, arkalarından çekiştiren, onların ayıp ve kusurlarını yüzlerine vuran ve alay edenlerin uğrayacakları azap - HÜMEZE ve LÜMEZE kimlere denir - Bu sûre-i celilenin sebab-i nüzulü - Kişi, herşeyden önce kendi kusur ve noksanlarını bilmelidir - Haklarında VEYL tâbiri kullanılan dokuz tâ'ife kimlerdir - İnsan oğlu, dünyaya yemek ve içmek, iyi giyinmek ve mal toplamak için gelmemiştir - HUTAME'nin tarifi - Fira'unun helâki neden kırk yıl geciktirilmiştir - Dünyanın bekasına sebeb olan dört şeydir - Cennet ehline olunacak ikram ve iltifatlar - İslâmda cihadın kıymet ve ehemmiyeti - Ölümlelerinden sonra mallarını hayra vasiyyet edenlerle, bu hayrı sağlıklarında yapanlar arasında farklar - Sehavet (Cömertlik) in dört nev'i - Malda, nefiste, ruhta ve kalpte cömertlik nasıl olur - Dünyada kulluk makamından yüce ve üstün bir makam yoktur - Resûl-ü zişânın ve ashab-ı kiramın islâmiyyet uğrunda katlandıkları eza, cefa ve fedakârlıklar - Hallâc-ı Mansur ve Şeyh Şibli kıssaları - Aşkullah, muhabbetullah ve muhabbet-i Resûlüllah nedir ve belirtileri nelerdir - Toplum olarak bu hallere neden ve nasıl düştük - Derlenip toparlanmanın çareleri nelerdir - Bu sûre-i celilede kalbin tasrih olunmasının hikmet ve sebebi - İlâhî gazap ve azaptan kurtulmanın çareleri nelerdir - Mü'minlere öğütler - Münâcat ve dua..

Sallû alâ seyyidinâ Muhammed
Sallû alâ mürşidinâ Muhammed
Sallâ alâ envâr-i kulûbinâ Muhammed
Sallû alâ şefi-i zünubinâ Muhammed..

El-evvelü Allah.. El-âhirü Allah.. Ez-zâhirü Allah.. El-Bâtınü Allah.. Hayrihi ve şerrihi min'Allah.. Men kâne fi kalbihi Allah.. Fe-mu'inuhu ve nâsiruhu fid-dâreyni Allah..

Rabbîşrahli sadri ve yessir-li emri vahlûl ukdeten min lisanî yefkahu kavli ve ufevvidu emri ilallah vallahu basiyrün bil-ibâd..

Sübhanেকে lâ ilme lenâ illâ mâ allemtenâ inneke ent-el alim-ül hakim..

Sübhanেকে lâ fehme lenâ illâ mâ fehhemtenâ inneke ent-el cevvad-ül-kerim..

Sübhanেকে mâ arefnâke hakka mâ'rifetike yâ Mâ'ruf..
Sübhanেকে mâ abednâke hakka ibadetike yâ Mâ'bud..
Sübhanেকে mâ zekernâke hakka zikrike yâ Mezkûr..
Sübhanেকে mâ şekernâke hakka şükrike yâ Meşkûr..

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَيَلِكُلِّ هَمْزَةٍ لَمْزَةٍ ۞ الَّذِي جَمَعَ مَا لَا وَعَدَدَهُ ۞ يَحْسَبَنَّ مَا لَهُ
أَخْلَدَهُ ۞ كَلَّا لَيَنْبَذَنَّ فِي الْحُطَّةِ ۞ وَمَا أَدْرِيكَ مَا الْحُطَّةُ ۞ نَارَ اللَّهِ
الْمَوْقَدَةِ ۞ الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْآفِنْدَةِ ۞ إِنهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَّدَةٌ ۞ فِي عَمَدٍ مُّدَدَةٍ ۞

E'üzü billahi min-eş-şeytan-ir-raciym

Bismillah-ir-Rahman-ir-Rahiym

Veylün li-küllü hümezetin lümezetin ellezi ceme'a mâlen ve addedeh yahsebü enne mâlehu ahledeh kellâ le-yünbezenne fil-hutamati ve mâ edrâke mel-hutemeh nârullah-il mü'kadetü elletiy tettali'u alel-efideh innehâ aleyhim mu'sadetün fi amedin mümeddedeh...

El-Hümeze : 1-9

Meal-i münifi: Veyl (Yazıklar olsun, azap olsun) insanları arkadan çekiştirmeği, yüzlerine karşı kınamayı, alay etmeyi, dil uzatmayı huy edinene!.. O ki, mal biriktirir de onu sayar, durur. Malı, gerçekten kendisine ebedî bir hayat verecek, kendisini dünyada ebedileştirecek saır. Hayır! Malı onu kurtaramaz, o mutlâka hutame'ye (Cehenneme, kızgın ateşe) atılacak.. Hutame'nin ne olduğunu bilir misin? O, Allahu teâlâ'nın tutuşturulmuş bir ateşidir ki, kalpleri sarıp yakar. Bu ateşin kapıları da, uzatılmış direklere bağli oldukları halde üzerlerine kapatılacaktır.

Allahu teâlâ'nın varlığını ve birliğini, dilleri ile takrir ve kalpleriyle tasdik edebilmek lûtfuna eren, bu iyman-ı yakın ile daha bu âlemde iken cennete giren ve cemal-i lâ yezâliyyi gören mü'minler ve muvahhidler! Hak yolunda, bütün varlıklarından soyunarak tekva ve cennet elbiselerini giyinenler ve muhabbet ateşini kalplerinde yakarak, bu yüce nur ile kalplerini ve kalıplarını Muhabbetullah ve muhabbet-i Resûlullah ile süsleyenler, âhiret gününe inanarak cennete talip, rizaya ragıp ve cemal-i lâ yezâle âşık olanlar!..

Kesin olarak bilir, can ve gönülden inanır ve iyman edersiniz ki, din denilince Allahu azim-üş-şân indinde din olarak islâm dini vardır, başka bir din yoktur ve her kim başka bir din ile Hakkın huzuruna varırsa, bu ondan din olarak kabul edilmez. Gerçi, Allahu teâlâ'ya giden yollar, mahlûkatın nefesleri sayısı kadar çoktur ve o kadar çoktur ki, bu sayı ancak Allahu teâlâ'nın mâ'lûmu ve biz kulların meçhulüdür. Evet, bütün yaratılmışların nefes alışları kadar çoktur, ama bütün yollar kapalıdır, kapatılmıştır. Allahu sübhanehu ve teâlâ'ya giden yol, ancak ve yalnız Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz hazretlerinin kıyamete kadar açık kalacak olan kapısından girilerek bulunabilir. Bu yüce kapıdan girecek olanın kimliğine ve geçmişine bakılmaz. Yeter ki, Allahu teâlâ'nın varlığına ve birliğine, meleklerine, kitaplarına, bütün peygamberlerine, âhiret ve kıyamete, mizana ve hesaba, kadere, hayır ve şerrin Allahu teâlâ'nın kudret elinde bulunduğuna, ölümden sonra dirilmek olduğuna sadakat ve samimiyetle inanıp iyman eden, bu iymanını dili ile söyleyen ve kalbiyle de tasdik eden herkes bu yüce kapıdan girebilir. Ne var ki, bu yüce kapıdan girdikten sonra o saf ve temiz inancını ve iymanını, ibadet ve tâ'atle, salih amellerle, hayırlı

ve yararlı eylemlerle süslemeyi kulluk görevi saymak gerekmektedir.

İşte, böyle bir iman ve amel üzere sabit ve kararlı olanların şeref-i islâm ile müşerref olmadan önceki hallerine bakılmaz. İster Yahudi, ister Hristiyan, ister Mecusi, ister putperest, ne olursa ve kim olursa olsun, o artık bir mü'min ve muvahhidir. İymanı ve tövbesi sayesinde Muhammed kapısından rahatlıkla girer, Müslümanlar safına dahil olur ve elbette Allahu azim-üş-şânın dostu, yani velisi olmak bahtiyarlığına erer. Allahu teâlâ'nın dostlarına ve velilerine ise ölüm, kabir, mahşer, cehennem ve mahcubiyyet korkusu ve üzüntüsü yoktur. Kendisine ölüm erince, âhiretin kapısı olan kabre girince öylesine ebedî bir ni'mete nail ve mazhar olur ki, geride bıraktığı dünya ni'metlerinin hiçbirisi bu ebedî ni'mete denk ve eşit olamaz, dünya ve dünya içindekilerin tümü bir hiç mesâbesinde kalır. Bu mü'min ve muvahhidler, bütün dünya tapulu mülkleri ve yeryüzünde mevcut herşey kendilerinin olsa, bütün bunlardan ayrıldıklarına aslâ hayıflanmazlar, bu fâni ni'metlerin ellerinden çıktığına kat'iyyen üzülmezler. Yani, gözleri arkalarında kalmaz.

Sözün burasında, biraz durup düşünelim:

İnsanoğlu ölünce, geriye malını mülkünü, rütbesini ve makamını, ahabap ve yâranını, evlât ve iyâlini bırakır değil mi? Gittiği, daha doğrusu gideceği yer ise, tamamiyle meçhuldür. Kendisi için meçhul bulunan bir yere, yalnız başına gitmek oldukça korkulacak bir haldir. Öyle ya, nereye gidiyor, orada kendisini ne bekliyor, neler görecektir ve ne gibi hallerle karşılaşacaktır, o yepyeni âleme nasıl ve hangi şartlarla alınacaktır? Oysa, geride bıraktığı âlem az çok malûmudur. Malı ve mülkü vardır, rütbesi ve makamı vardır. Dost, ahabap ve yâranı vardır. Evlât ve iyâli vardır, sözün kısası kurulu bir düzeni vardır. Şimdi, bütün bunları bir ânda terk ediyor ve hiç bilmediği bir âleme gidiyor, insan hiç telâşlanmaz mı, heyecanlanmaz mı? Kaldı ki, o yepyeni âlemde artık, ne malı ve mülkü, ne rütbe ve makamı, ne ahabap ve yâranı ve hatta ne de evlât iyâlinin kendisine hiçbir hayırları ve yararları olmayacaktır. İnsan, bunları düşünür de mahzun olmaz mı, üzülmez mi? Hah, işte bu telâş, heyecan ve üzüntü hengâmında insanın imdadına iman ve salih amelleri yetişir. Zira, mü'minler Allahu teâlâ'nın dostlarıdır, binaenaleyh ne kadar meçhulü dahi olsa dost diyarına, sevgi ve muhabbet ülkesine,

huzur ve selâmet beldesine sefer ettiğini bilirler. Orada, Allahü teâlâ'nın kendilerini yalnız bırakmayacağına, korkutmayacağına ve üzmeyeceğine iman etmişlerdir. Şu halde, dosta ve sevgiliye kavuşmak, korkulacak değil, sevinilecek, üzülecek değil memnun olunacak bir haldir. Allah azze ve celle, onlara daha dünya hayatlarında iken, dostları ve sevdikleri için korku ve üzüntü olmadığını haber vermiş ve ehl-i imanı bu büyük müjde haberiyle şâd-ü handân eylemiştir, Onlar iyi bilirler ki, sefer ettikleri o dost ülkesinde, mazhar olacakları yüce ni'metler, geride bıraktıkları dünya ni'metleriyle ölçülemeyecek kadar engin ve zengindir, üstelik dünya ni'metleri gibi gelip geçici de değil, bâki ve ebedîdir. Eh, bunun böyle olduğunu hakkiyle ve lâyikiyle bilenler, artık dünya ni'metlerini geride bıraktıkları için mahzun olurlar mı? Kendilerini neler beklediğini bile bile korkarlar mı? Terkettikleri mal ve mülk, rütbe ve makam, evlât ve iyâl, dost ve ahbap için hayıflanırlar mı? Elbette, korkmazlar, elbette üzülmeyenler ve elbette hayıflanmazlar.

Peki, Allahu teâlâ'nın dostları olan mü'minler için hal ve keyfiyet böyledir de, Allah düşmanı olan kâfirlerin, zâlimlerin ve münafıkların durumları nedir acaba? İşte onlar korksunlar, korkacakları kadar; üzülsünler üzülecekleri kadar.. Çünkü, onlara daha kabirlerine girer girmez başlamak üzere, türlü türlü azap, ikap, eziyyet, meşakkat ve iztirap vardır. Yalnız geride bıraktıkları mala ve mülke, kasa ve keseye, evlât ve iyâle, ahbap ve yârana hayıflanmakla kalmayacaklar, Allah'sız ve ibadetsiz geçen fâni hayatlarının her lâhzasına, iymansızlıklarına, iz'ansızlıklarına, vicdansızlıklarına yanıp yakınacaklardır. Bu gibiler için hüsrân, hasret ve nedamet muhakkak ve mukadderdir. Dahası da var, bunların korku ve üzüntüleri eksilmeyecek, tam tersine hergün biraz daha artacak ve çoğalacaktır. Ömür sermayesini yele verdikleri için çok, ama pek çok pişman olacaklardır. Fakat, bu gecikmiş pişmanlıkları hiçbir işe yaramayacaktır.

**Şu dünyanın nolacağı bellidir,
Bu ilmin aslına eren âlimdir,
Az yaşa, çok yaşa sonu ölümdür;
Eski hırka ile şal neme yetmez?**

Ey benim kardeşim ve Hak yoldaşım!

Mü'min misin? Bütün cihan senin olsa, gözlerini yumduğun gün elinden çıkacak ve başkalarının olacaktır. Fakat, sen hak ve hakikate vakıf olduğun için, sana öyle bir ebedi ni'met bahş ve ihsan buyurulacaktır ki, dünyada malik olduğun herşey o yüce ni'metlerin yanında bir toplu iğnenin başı kadar değersiz kalacaktır.

Kâfirlerin ise; eski, yırtık ve yamalı bir abası bile olsa öldüğü gün elinden çıkacak ve onlar âhirette tamamiyle çıplak kalacak ve dünyada bıraktığı o eski, yırtık ve yamalı aba için dahi mahzun olacaktır. Çekecekleri azap ve ızdırabı ise, tekrarlamağa dahi lüzum yoktur.

Hal ve hakikat böyle olunca, şu hususları iyi bilmeli ve bellemelidir:

Hakka dost olmak için, Allahu tealâ'ya iman gerek..

İymanın muhafazası için, ibadet gerek...

İbadetin makbul olması için, ihlâs gerek...

İhlâsın muhafazası için, ihsan gerek...

İhsanın korunması için, ahlâk gerek...

Şu halde, mü'mine lâyük olan, Allahu tealâ'nın ve Resûl-ü zişânın ahlâkıyla ahlâklanmaktır.

İyi bir terzi elinden çıkmış yeni ve temiz bir elbise giymek ve usta bir berbere saç, sakal ve bıyık düzeltmek, dünyanın en pahalı parfümlerini sürünerek etrafa güzel kokular saçmakla, ahlâk ve karakter sahibi bir insan oluvermek mümkün değildir. Giyim kuşamla, süslenip püslenmekle insan insan olamaz, hele âdem hiç olamaz. Olabilseydi, büyük mağazaların vitrinlerini süsleyen şık ve zarif mankenlere de insan denilirdi. Terzinin giydirecek, berberin özene bezene süsleyerek insan kılığına soktuğu mahlûk, görünüşte insana benzerse de, aslında bir hayvandan farkı yoktur. Elbisesi kadar ahlâkı da düzgün ve mükemmel, kılları kadar huyu da güzel ve mazbut olursa, ona insan denilir. Yoksa, bütün dünyanın güzel kokularını sürünse, kötü ahlâkının pis ve iğrenç kokusunu bastıramaz.

Şu halde, insan olup fâni bedenine hayâ gömleğini, tekva libasını ve şeriat pardesüsünü giydirmeli, başını iman ve Kur'an nurlarıyla nurlandırarak süslemeli, Allah ve Resûlullah ahlâkı ile ahlâklanarak etrafa güzel kokular saçmalıdır. İnsan olmak kolay değildir. Kişi, padişah olabilir, devlet başkanı olabilir, kumandan olabilir, vali olabilir, doktor olabilir, hukuk profesörü olabilir, her şey olabilir ama, kolay

kolay insan olamaz. İnsan olmak, güzel söylemek, güzel yazılar yazmakla da mümkün değildir. Papağana da güzel sözler öğretirsin, söyler ama yine de kuştur. Güzel konuşmak hassası, ona aslını ve cibilliyetini kaybettirmez:

**Eylesen tu'tiye tâ'lim-i edâyı kelimât,
Sözü insan olur ama, özü insan olamaz..**

İyi kesilmiş bir kamyş kalem, herhangi bir yazı makinesi de güzel yazılar yazar ama, sapı veya tuşları insan elindedir. Kamyş kaleme veya bir daktiloya insan diyebilir misiniz?

İnsan olmak, diğer mahlûkatta bulunmayan bir takım üstün vasıf ve meziyetlere, mümtaz haslet ve hususiyetlere sahip olmakla mümkündür. Bunun için de, mâ'neviyyat bahçesine girmeli, ilâhi goncaları dermeli ve vird-i Nebi kokularını sürmeli, sonra hak ve hakikat kapısına dayanmalı ve orada Allah boyasıyla boyanmalıdır. Allah boyasından daha üstün ve mükemmel bir boya, Muhammed bahçesinde yetişen güllerin kokusundan daha güzel bir râyiha yoktur ve olamaz.

Gerçi; yeni ve temiz giyinmek, hergün traş olmak, derli toplu ve düzgün bulunmak da lâzımdır ama, insanlık yalnız bunlardan ibaret değildir. Kılık kıyafetle insan olabildiklerini zannedenler yanılıyor ve aldanıyorlar. Mü'min, hem dış görünüşü, hem de iç görünüşü temiz ve mükemmel olmalıdır. Dış görünüş, biraz masraf ve biraz da bakımla sağlanabilir. Fakat, mü'minin asıl kıyafeti tavırları, hal ve gidişi, sözleri, başkalarına karşı tutumu ve muamelesi, alçak gönüllülüğü, açık yürekliliği, cömertliği, mertliği, hakseverliği, feragat ve fedakârlığı, seciye ve seviyesi, ahlâk-ı hasenesi, hepsinden önemli olarak da her haliyle, gerçekten Muhammedi olması ve alnında secde eseri bulunmasıdır. Üstün ahlâk, ehl-i iymanın şî'arıdır. Secde eseri demek, kişinin alnında secde etmekten mütevellid çürüklük demek değildir. Ahlâksız olanın, alnı çürüse ve hatta secde ede ede delinse, yine de secde eseri değildir. Yüzünü, doğuya veya batıya çevirmekle, Kudüs'e veya Mekke-i mükerremeye yönelmekle insanlık ve hele âdemlik olmamıştır, olamayacaktır. İnsanlık, Allahu teâlâ'ya hakkıyla ve kemaliyle inanıp iyman etmek, ona ortak koşmamak, onu tevhid etmek, hayatı bahasına bile olsa iymanında sabit ve kararlı olmak, küçük bir çıkar veya zor görünce iymanından dönmemek, iymanını en kıymetli ve en üstün bir ganimet, şeref ve haysiyet bilerek örselenmeden, zedelenmeden korumak ve kollamaktır. Bunu yapabilen iyman

sahipleri, âhîret ve kıyamete, öldükten sonra dirilmeğe, bu fânî âlemde yaptıklarının hesabını Rabbine vermeğe de sadakat ve samimiyetle inanırlar. Allahu tealâ'nın varlığına ve birliğine, öldükten sonra dirilmeğe ve dünya hayatında yaptıklarının hesabını vermeğe iman eden kişilerden elbet ve elbet hiç kimseye zarar gelmez. Bil'akis, bu iman sahipleri ellerinden geldiği ve güçlerinin yettiği kadar insanlığa ve insanlara yararlı ve faydalı olmağa çalışırlar.

Binaenaleyh, Allahu tealâ'ya ve kıyamete inandıklarını söyledikleri halde elleri ve dilleriyle insanlara zarar verenlerin, aslında iman etmemiş oldukları halde, imanlı gibi göründüklerine hükmetmek lâzımdır. Zira, insanlığa zarar verecek fiil ve hareketler iman ile bağdaşamaz. Bu, olsa olsa bir taklit veya özentidir. Büyük din bilginleri her ne kadar:

— Mukallit (Taklit eden) iman sahibidir ve mukallidin imanı sahihtir, buyurmuşlarsa da bu beyan o büyük zevatın ümmet-i Muhammed'e merhametlerinden ileri gelen bir lûtuf ve keremdir. Yani, demek istemişlerdir ki, taklitle iman edenler günün birinde tahkike de erişirler ve mukallit imanları, muhakkik imana döner. Ne var ki, buna erişemez ve taklitte kalırsa, onların âkibetlerinden korkulacağı da yine din büyüklerimizin çoğunlukla vardıkları bir hükümdür.

Evet; iman Allahu tealâ'nın varlığına ve birliğine, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, âhîret gününe, kade-re, hayır ve şerrin Allahu tealâ'dan olduğuna, öldükten sonra tekrar dirileceğine inanmaktan ibarettir. Ama, bunlara inananlar Allah ve Resûlünü seven kimselerdir. Allah ve Resûlünü sevenler ise, bu sevgi ve muhabbetlerini izhar ve isbat etmek için fırsat ve vesile ararlar. Dünya hayatında da böyle değil midir? Sevdiklerimiz için, sırası gelince gücümüzün yetmeyeceği bir takım fedakârlıkları göze almıyor muyuz? Şu halde, Allah ve Resûl'ünü sevdiklerini iddia edenler de, sevdikleri mallarından sevdiklerine seve seve vermek zorundadırlar. Bu nasıl olur? Allah yolunda, Allah rızası için fakirlere ve muhtaçlara vermekle olur, ki bu bir bakıma sevdiği malını yine sevdiği Allah ve Resûl'üne vermek demektir. Bunun böyle olduğunu

الْبِرَّةِ

El-Birre

(Kemâle ermek)

âyet-i kerimesi isbat etmektedir. (BİRR) ve (EBRÂR) diyip geçiyoruz, ama bunun mânasını, ne demek olduğunu biliyor muyuz? Birr, akrabaya yardım etmek, yoksulları, muhtaçları, yetimleri sevindirmek, gariplere ve kimsesizlere el uzatmak, kendisinden meşrû bir şey istenildiği zaman isteyeniyi mahrum etmemek, elinden geldiği kadar çevresine yararlı ve hayırlı olmağa çalışmaktır. Bu tarifin içine köle azat etmek de giriyor. Bugün, dünyada her ne kadar ferdi kölelik kalkmıksa da yerine, milyonlarca insanı hürriyet namı altında ebedi köleliğe mahkûm eden bir sistem kurulmuştur. İşin farkına varmayanlar, bu bâtil dâvayı olanca güçleriyle desteklemekte ve milyonlarca köle kendilerini sözüm ona hür say-mahrum etmemek, elinden geldiği kadar çevresine yararlı ve yalnız Allahu a zim-üş-şânın kuvvet ve kudretine kalmıştır. Bugün, bizler köle azat etmek yerine, bir zâlimin yumruğu ve pençesi altında inleyen namuslu bir mazlûmu kurtarmağa, onu iş ve güç sahibi yapmağa, topluma ve insanlığa yararlı hale getirmeğe çalışırsak, hükmen köle azat etmiş gibi oluruz.

Evet, imanın diğer belirtileri de şunlardır:

Namaz kılmak, zekât vermek, söz verdiği zaman ahdinde durmak, musibet ve belâlara, darlık ve sıkıntılara sabretmek ve herşeyin haktan olduğunu bilmektir. Böyle iman sahibi olanlara insan denilir, âdem ismi verilir. Onlar, Allahu tealâ'dan korkan müttekilerdir ve insanoğullarının en üstünü, en değerlisi, en hayırlı ve yararlısı Allah'tan korkan bu müttekilerdir. Yoksa, insanlık kılık kıyafetle, mal mülk ve servetle, yüzü doğuya ve batıya çevirmekle değildir. Zira, doğuda da Allahu tealâ'yı inkâr eden münkirler olduğu gibi, onun varlığına ve birliğine iman eden mü'minler de vardır. Batıda da, aynı münkir ve mü'minler bulunmakatadır. Öyle ise, yüzünü ne doğuya ne batıya; Allahu tealâ'ya, özünü Resûl-ü müctebâ'ya ve yönünü de Kur'an-ı azim-ül-bürhana çevir! Gözün hak rızasından gayrısını aramasın, özün hakikat-i Muhammediyye'den gayrisiyle yoğrulmasın, yönünde Kur'an-ı azimden gayrısı bulunmasın. Haktan gayrısına bakma, Haktan gayrısını görme!.. Evet, yüzünü Kudüs'e veya Mekke'ye çevirmekle insan olamazsın, ama mutlâka Kudüs'e, Mekke'ye çevirmen de tevhidin, birrin, insanlığın yolu ve gereğidir. Zira, Kudüs Enbiyâ beşiği ve Mekke-i mükerrerme mâ'suk-u Rabbaniyye yolunun eşiğidir. Mekke-i mükerrerme'de, Kâ'be-i vücutta kalbi bulabildinse ne mutlu sana...

Hem, ben sana bir şey söyleyim mi? Her yüreği de sâkın kalp zannetme... Cığerci dükkânında da çok yürek var, ama insan yüreğinin de hayvan yüreği gibi olduğunu söyleyen çok aldandı. İnsan, mahlûkatın en mükerremi ve en mükemmeli. Bütün mevcudat insan için ve insan da Allahu teâlâ için halkolunmuştur. İnsan, kadrini ve kıymetini bilirse, Hazret-i insan olur.

**Sendedir aşk ile can, hüsn-ü melâhat sende;
Sendedir baht-ı â'lâ, necm-i saadet sende;
Sendedir ilm-i ledün, remz-i beşaret sende;
Sendedir sırrı Hudâ, bâr-ı emanet sende...**

Allahu sübhanehu ve teâlâ, insanları yüzlerine karşı veya arkalarından çekıştiren, insana hakaret eden, insanları hor hakir görenlere vereceği ceza ve ukubeti, bu dersimizin başında me'alen sunduğumuz âyet-i kerimede açıkça ilân ve beyan buyurmaktadır:

(Esta'izü-billâh) **VEYLÜN Lİ-KÜLLİ HÜMEZETİN LÜMEZETİN** — Kıyamet günü en şiddetli azabım o kimseyedir ki, bir kimsenin sevmediği ve ikrah ettiği şeyle arkasından konuşanlara, benim salih kullarımı elleriyle ve dilleriyle kınayanlara, onlara dil uzatanlara, onları incitenlere, tatbik olunacaktır.

Allahu azim-üş-şân, **HÜMEZE** diye onların ahlâksızlıklarını açıklıyor. Yahut, **HÜMEZE** o alçak ve nâdan kimsedir ki, insanın yüzüne karşı ayıplarını söyler, kusur ve noksanlarını yüzüne vurur, veya bir kimseyi arkasından çekıştirir, onlara dil uzatır, eliyle veya diliyle ayıplarını başına kakar.

HÜMEZE, o kişiye derler ki, bir kimseyi sevmediği, sevmeyeceği, iğrenip tiksineceği sözlerle, halk arasında yüzüne karşı hakaret eder veya bir kimsenin ayıp ve noksanlarını sert ve acı bir dille başkalarına anlatmak suretiyle çekıştirir. Yahut, bir kimseyi arkasından kaş ve göz işaretleriyle, dudak bükerek alaya alır, hor ve hakir görür. İnsanlarla böyle alay etmek fâsıkların âdeti, sefihlerin ve kötü yürekli kişilerin ahlâkıdır.

HİKÂYE

Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz hazretleri, önlerinde bulunan herşeyi gördükleri gibi, arkalarında bulunan şeyleri de görürlerdi. Bu vasıf ve hal, Cenab-ı Ahmed-i Muhtar'ın mû'cizelerinden idi. Birgün, Resûl-ü zişân efendimiz çarşıdan geçerlerken yalnız müslümanlıktan değil, insanlıktan da nasibi ve behresi olmayan edepsiz bir kâfir, âlemlere rahmet olarak gönderilen o zât-i akdesin arkasından ve görmeyeceğini sanarak ağzını ve körolası gözlerini çarpıtarak alay etmek küstahlığında bulundu. Oysa Resûl-ü müctebâ yukarıda da işaret ettiğimiz vechile edepsiz kâfirin bütün hareketlerini, peygamberlik mû'cizesiyle görüyordu. Ansızın geriye döndüler ve o kâfirin hâlâ istihzalarına devam kasdiyle ağzını ve yüzünü çarpıttığını görerek:

— Ağzın, burnun ve gözün öyle kalsın! buyurdular.

Allah azze ve celle, Habib-i edibine derhal icabet buyurmuş ve bu isteği yerine gelivermişti. O edepsiz ve hayâsız kâfirin ağzı, burnu, ve gözleri, Cenab-ı fahr-i risâletle alay etmeğe cür'et ettiği halde eğri ve çarpık olarak kalmıştı. Hemen ilâve edelim ki, bu kâfir gebererek cehennemi boyladığı güne kadar öyle ağzı, yüzü ve burnu çarpık olarak dolıştı, durdu. O kadar ki, Kureys'ten hiç kimse onu meclislerine kabul etmez, halk kendisinden nefret eder, iğrenir ve tiksindir, gördükleri heryerde onu kovarlar ve yanlarından uzaklaştırırlardı.

Mevlâyı müte'al, bu kâfirin başına gelenlerle akli başında; vicdanı ve sağduyusu yerinde olanlara Nebi'lerle, Veli'lerle, salihlerle, âlimlerle alay etmek, onlara el ve dil uzatmak küstahlığında bulunacaklara ibret göstermişti. Evet, Nebi'lerle, velilerle, ilimleriyle âmil olan âlimlerle, salihlerle alay edilmez, edilemez. Bizler bile, âciz ve nâciz kullar iken, sevdiğimizle alay edilmesine, onlar hakkında ileri geri söylenilmesine müsaade etmeyiz değil mi? Allahu sübhanehu ve teâlâ da, sevdiği kullarıyla istihza ve istihfaf edenleri, onları incitenleri, onların kalplerini kıranları böylece te'dip eder. Buna **KAHR-I RİCALULLAH**'a uğramak denilir. Ricalullah'ın, kahrı, gayet keskin ve zehirli bir kılıç gibidir. Nebi'leri, veli'leri, âlimleri kıran ve incitenler, kendilerini o müthiş kılıcın önüne atmış, yani bir bakıma kendi kendilerini helâk etmiş olurlar. Ehlullah, sebepsiz olarak hiç kimseyi helâke teşeb-

büs etmezler. Zira, Allahu tealâ'nın binası olan insanı harab etmek, insanı kahrelemek lâ-alet-tâyin herhangi bir insana dahi haram iken, elbette ehlullah da helâl olamaz. Ancak, ehlullah ile alay edenler, onlarla istihza ve istihfafa yeltenenler, bizzat kendilerini bu keskin, zehirli ve kahredici kılıcın önüne atmış, bir nevi intihar etmiş gibi olurlar. Bu itibarla, ehlullah ile alay etmek cür'et ve cesaretinde bulunup da, başlarına bir musibet gelmeyenler, yaptıklarının yanlarına kâr kalacağını sanmasınlar. Bu gibiler, bu alçaklıklarının cezasını önünde sonunda mutlâka görecekler ve lâyük oldukları âkibete mahkûm olacaklardır. Bu gerçeği, kendilerine hatırlatmayı bir vazife ve borç bilirim.

**Ermek isterse âdem, irem-i mağrifete;
Kimseyi kırmayarak gitmelidir âhirete..**

Ey âşık-ı sadık!

HÜMEZE ve **LÜMEZE** sıfatlarıyla sıfatlananları, Allah azze ve celle Kitab-ı keriminde zemmediyor ve bu gibilerin yerlerinin yakın bir gelecekte kızgın ateş olacağını haber veriyor. Bu tekdir ve tehdit dahi rahmet-i ilâhiyenin zuhur ve tecellisidir. Allahu tealâ, bu kötü sıfatlarla sıfatlananlara, insanlarla alay edenlere, onları çekiştiren ve ayıplayanlara hiçbir ihtarda bulunmaksızın da gereken cezayı verebilirdi. Kullarına karşı fazl-ü keremi dolayısıyla böyle yapmamış ve o kötü hal ve ahlâktan biz aciz ve günahkâr kullarını men'etmek ve aksine hareket edenlerin başlarına gelecekleri peşinen haber vermek suretiyle ihtarda bulunmuştur.

İnsanoğlu, kendi ayıp ve noksanlarını herkesten iyi bilir. Esasen, asıl hüner insanın bunu bilmesi, kendi kusurlarını, hatalarını, görmesidir. Kendi kötülük ve kabahatlerini, kendi eksikliklerini bilen, gören ve anlayan kimseler, başkalarında ayıp ve noksan aramağa fırsat bulamazlar, kimseyi ayıplamazlar, kimsede kötülük göremezler ve bunun neticesi olarakta kimseyi çekiştiremez, kimse ile alay edemez. En büyük kusur ve ayıp, insanın kendi kusur ve ayıplarını görememesidir, kendi suç ve kabahatlerini, kendi kötülüklerini unutmamasıdır. İşte, Allahu tealâ hiç sevmediği bu kötü ve çirkin sıfatlarla sıfatlananların yerlerinin kızgın ateş olacağını beyan ve ilân buyurarak kullarını korkutması, bunlardan sakınıp, kaçınmamız için yeterli bir sebeptir. O halde, bu gibi çirkin ve kötü hallerden son derece çekinmeli, kimsenin ayıp ve noksanını aramamalı, kimsenin hal ve ahvalini tecessüs etmemeli, ulu

orta herkesi kınamaktan, çekiştirmekten, yermekten, alay etmekten de kaçınmalıyız. Biraz yukarıda da işaret olunduğu üzere, bunun çaresi ve ilâcı da, herşeyden önce kendi ayıp ve kusurlarımızı, hata ve noksanlarımızı, zaaflarımızı aramak, bulmaktır.

Bir kimsede, herhangi bir hata ve noksan, ayıp ve kusur gördüğün zaman, önce kendini bir yokla! Aynı, hata ve noksanı, aynı ayıp ve kusuru ârif isen kendinde de bulacak ve göreceksin. Sen, aynı kötülüğü yapmadın veya yapamadınsa, mutlaka ona benzer bir davranışın olmuştur. Karşındakinde kötü ve çirkin gördüğün şeyi sen yapmamışsan, yarın bir gaflet ânında aynı kabahati işlemeyeceğini nasıl temin edebilirsin? Sen insan değil misin? Senin de başka başka zaafların, hataların, eksik ve noksanlıkların yok mu?

Akıllı kişi ona derler ki, bir kimsenin herhangi bir ayıbını veya kabahatini gördüğü zaman, o ayıp ve kabahati gecenin karanlığı gibi örter. Kimseyi ayıplamaz, kimseyi tenkit etmez, kimseyi çekiştirmez ve hele hiç kimse ile alay etmez, hor görmez. Öylesine bir ayıp veya eksikliğin, kendisinden zuhur etmediği için Rabbine şükürler eder. Bütün insanlara sevgi, saygı şefkat ve merhametle bakar. Evet, birisine bakar şükreder, birisine bakar fikreder.

Eğer, sen mü'min kardeşinin bir kabahatini görür ve onu ayıplar, onunla alay eder ve kendini ondan üstün ve şerefli bilir ve buna inanırsan, bilmiş ol ki Allahu tealâ katında senden daha kötü ahlâklı, çirkin huylu kimse yoktur. Bir parçacık aklın varsa, kendini bütün mü'minlerden aşağı bil, kendini hor gör ve tevazu kapısında sabit ol ki, gerçek insan olasın..

Bir Hadis-i şerifte: **(Bir mü'min, diğer bir mü'min kardeşinde gördüğü bir ayıptan ötürü onu kınarsa, kınayan o kınadığı ayıbı işlemeden can veremez.)** buyurulmuştur.

H İ K Â Y E

Süleymaniye cami-i şerifinde, uzun yıllar fahriyyen imamlık yapmak şeref ve bahtiyarlığına mazhar olmuştum. O günlerden birisinde, bir sabah namazından sonra, cami-i şerifin karşısındaki Ali efendinin kahvehanesinde, dini konular üzerinde sohbet ediyorduk. Meclisimizde, Hafız Alâeddin efendi, Hacı Nazif Çelebi, Süleymaniye cami-i şerifi birinci

imamı merhum Hacı Hafız Sadık efendi ve cemaatten bazı zevat hazır bulunuyorlardı. Söhbet esnasında, benim sigara içmemi hoş görmeyen Hafız Alâeddin efendi ile Hacı Nazif Çelebi, sigaranın kötülüğünden, zararlarından bahsediyorlar ve beni iğrendirmeğe çalışıyorlardı. Ben de, lâtife kasdiyle kendilerine sigarayı medhedyordum. Hazır bulunanlardan, seksen yaşlarında Fatih'li Süleyman efendi sofularından birisi de dikkatle bizi dinliyordu. Bilindiği gibi, Fatih sofularının hocalarının hocası sayılan Of'lu meşhur Hacı Emin Efendi (Rahimehullah) nin, on beş risâleden müteşekkil NECÂT-ÜL-MÜ'MİNİYN adındaki kitabının bir risâlesi de tütün hakkındaki RİSÂLE-İ-DUHAN'dır. Hazret, bu risâlesinde tütünün islâm dininde haram olduğunu iddia etmektedir. Bu sebeple, bütün Fatih sofuları da, şeyhlerine uyararak tütünün haram olduğunu söylerler, kendileri sigara içmedikleri gibi tütün içenleri de sevmezler. Onların inançlarına göre tütün içmek şarap içmek gibidir. Fakat, o sabah meclisimizde hazır bulunan seksenlik Fatih sofusunun, tütünün aleyhinde bulunmaması ve âdeta benim tarafımı tutması dikkatimi çekti. Nihayet, meclis dağıldı ve o zat cebinden bir paket gelincik sigarası çıkararak bana ikram etti ve kendisi de bir sigara yaktı. Hayretler içinde kalmıştım. Kendisine:

— Tütün, sizin büyük müşdidinize göre haram değil midir? Risâle-i duhanı okumadınız mı? Sizin ihvanınız, sigara içmedikleri gibi içenleri de sevmezler. Bu nasıl iş? diye sordum.

— Bana bir şey sorma! demekle yetindi. Fakat ben üstel dedim:

— Bana öyle geliyor ki, sen bir mü'mini sigara içtiği için ayıplamışsın, dedim. Şaşkınlıkla yüzüme bakarak sordu:

— Nasıl anladın?

— Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz, Hadis-i şeriflerinde böyle buyurmuşlardır da, ondan istidlâl ettim, dedim.

Bunun üzerine, o seksenlik sofu, mes'eleyi bana anlattı:

— Seksen küsur yaşındayım. Bu yaşa gelinceye kadar ağzıma sigara koymadım. Hatta, sigara içenlere da müthiş kızardım. Yaşım ilerledi, ecel gelip çatmadan bir sılaya gidip geleyim dedim ve doğum yerim olan Akseki'ye gittim. Hısım ve akrabayı, ahbap ve yârandan hayatta kalanları ziyaret ettim. Bana, orada Veli'lerden bir zatın el'an hayatta bulunduğunu ve kendisini ziyaret etmemi hatırlattılar. O zât-ı muhte-

remi ziyarete gittik. Her haliyle cidden ve hakikaten mükemmel bir zât-ı şerif idi. Fakat, sigara içiyor ve bunu da gizlemiyordu. Yanından ayrıldığımız zaman, beni kendisine götürünlere çıkıştım ve çattım:

— Böyle mekruhlarla, haramlarla uğraşanlardan evliyâ olmaz, dedim ve o zat hakkında ağzıma geleni söyledim. Açıkçası, o zatı ayıpladım ve arkasından uzun uzun çekıştirdim.

Günler tamam oldu, İstanbul'a dönmek üzere trene bindim. Tam karşıma kerli ferli bir beyefendi oturdu ve tren hareket etti. Yol arkadaşım olan zat, cebinden bir paket gelincik sigarası çıkararak bana da uzattı. Nasıl oldu, neden oldu hâlâ anlayamadım, bir el âdeta benim elimi tuttu ve uzatılan sigara paketine doğru götürdü. Kırk yıllık sigara tiryakisi gibi büyük bir istekle uzatılan paketten bir sigara aldım. Gayr-i ihtiyari ağzıma götürdüm, o beyefendi kibritini uzattı ve sigaramı yaktı. Karşılıklı sigaraları tüttürdük. İkinci bir sigara daha ikram eder mi diye sabırsızlıkla bekledim ama, vermedi. O sırada trenimiz bir istasyonda durmuştu. Perone indim ve büfeden birkaç paket gelincik sigarası aldım ve fütursuzca içmeğe başladım. Sekiz aydanberi de büyük bir istekle gece ve gündüz demeden sigara içiyorum. Ancak namaza girdiğimse, Kur'an-ı kerim veya Delâil-i Hayrât okurken aklıma gelmiyor, çıkar çıkmaz ilk işim bir sigara yakmak oluyor, dedi.

**Çekinme, âkıl isen itiraf-ı noksandan;
Emin olan delidir, aklının kemalinden..**

H İ K Â Y E

Yalova vâ'izi Mevlûd Karakuş (Sellemeullah) hoca efendi'den dinlediğim bir vak'ayı anlatmadan geçemeyeceğim.

Mevlûd hoca efendi diyor ki:

İstanbul ders-i-âmlarından ve tanınmış hocalarımızdan Çolak denmekle mâ'ruf Hacı Hafız Mehmed efendi rahmetullahi aleyhin, derslerinde ve vâ'azlarında bulundum. Her biri, inci mercan kadar kıymetli sözlerini dikkat ve alâka ile dinler ve herkes gibi çok istifade ederdim. Merhum hoca, o kadar güzel konular seçer ve öyle güzel şeyler anlatırdı ki, hayran olmamak kabil değildi. Fakat, çok acele konuşur ve âdeta keleme ve cümleleri birbirine karıştırdı. Bu sebeple, dersleri-

ni dinlemek, hele kulağı biraz ağır işiten için hayli zor oluyordu. Birgün, yine onu dinlemiş ve cami-i şeriften çıkmıştık. Kendi kendime:

— Ah, ne olurdu şu hoca efendi biraz ağır konuşsa, kelimelerin ve cümlelerin hakkını verse, söyledikleri tamamiyle anlaşılır ve kafalara yerleşirdi, daha çok istifade edilirdi, diye içimden geçirdim.

Aradan bir zaman geçti, nasıl oldu hâlâ anlayamam. O güne kadar tane tane konuşmak itiyadında olan fakir de, tıpkı hoca Mehmed efendi merhum gibi acele konuşmağa, kelimeleri çığnemeğe, cümleleri birbirine karıştırmağa başladım. Sanki, Mehmed efendi hocanın hali ve acele konuşması bana giydirilmişti. O gündenberi de, maalesef bunu bir türlü düzeltemedim ve düzeltemiyorum.

**Gerçi tam ve nakısı kâmil bilir,
Kâmil olan cümleyi kâmil bilir...**

Bu dünya hayatında kimi ve neyi ayıplarsak, o ayıpladığımız şeye kendimiz düşmeden ölemeyeceğimizi bilmeliyiz. İnsana ve özellikle kâmil bir müslümana lâayık olan, gördüğü herhangi bir çirkin ve kötü durum ve davranış karşısında, aynı halin kendisinden de zuhur etmemesi için Rabbine sığınmaktır. Bu dünyada, herkesin bir ayıbı mutlâka vardır. Bazılarından bin, bazılarından da on bin ayıp bulunabilir. Bütün ayıplardan, âfetlerden, noksanlık ve eksikliklerden münezze olmak, ancak Allah tealâ'ya ve onun hıfzettiği Habib-i edibine mahsus ve münhasırdır.

H İ K Â Y E

Milletler babası Hz. Nuh aleyhisselâm, bir yerden geçerken gözleri tepesinde yaratılmış acaip bir köpek gördü. Nasılsa ve nedense bunu çirkin buldu, dili sürçerek:

— Aman ne çirkin mahlûk! demek suretiyle kendisinden zelle sâdir oldu.

İnsana, iç duygularını dile getirecek güzel sözler söylemesini öğreten, dili konuşturan ve gerektiğinde herşeyi de konuşturmağa kadir olan Allahu zül-celâl vel-kemal hazretleri, o köpeğe lisan verdi. Çirkin gördüğü o köpek Hz. Nuh aleyhisselâma hitabetti:

— Yâ Nuh! dedi. Yaratanı mı, yoksa yaratılanı mı ayıplıyorsun? Eğer, yaratanı ayıplıyorsan, bilmiş ol ki o bütün ayıplardan beridir. Yok, yaratılanı ayıplıyorsan, bu takdirde beni öldürüp tekrar dilediğin gibi yaratabilir misin?

Köpeğin bu haklı ve yerinde sözü ve sitemi, Hz. Nuh aley-hisselâmın kalb-i nübüvvetlerine öylesine tesir etti ki, işlediği zelleyle zâkîf ve pişman olarak nice zaman âh-ü eniyn ve nevha ile ağladığından NUH unvanıyla isimlendi. Nuh, nevha'dan müştak olup yüksek sesle ağlamak demektir.

Allahu zül-celâl vel-kemal hazretleri, dokuz sınıf günah için dokuz tâ'ife hakkında VEYL yani yazıklar olsun, azap olsun, tâbirini kullanmakta, bu hitap ve itâp bu günahları işleyen o kimselerin ind-i ilâhideki şena'at ve dena'atlerini açıklamaktadır:

1. Namazlarını terkedenler ve namazlarını terkettiklerinden dolayı üzüntü duymayanlar veya namazlarını kıldıkları halde secdegâhlarını bilmeyenler, yahut namazlarında sehvedenler veya kıldıkları namazın kıymet ve ehemmiyetini bilmeyenler için:

قَوْلُ الْمُسَلِّينَ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ

Fe-veylün lil-musalliyne elleziyne hüm an salâtihim sâhün.

El-Mâ'un : 4-5

Meal-i münifi: Veyl olsun, azap olsun o namaz kılanlara ki, namazlarından gafildirler. buyurulmuştur.

2. Mali ibadetlerden olan zekâtlarını vermeyenler hakkında da veyl olsun, azap olsun buyurulmuştur.

3. Yalancılar, yalan söylemeği âdet edinenler hakkında da veyl olsun, azap olsun buyurulmuştur.

4. Ölçek ve terazilerini, kantarlarını, dirhemlerini, metrelerini ve arşınlarını hiyle ile kullananlar, eksik ölçen ve tartanlar hakkında da veyl olsun, azap olsun buyurulmuştur.

5. Kıyamet ve âhireti inkâr edenler ve ömürlerini dünya için, dünya kazanç, zevk ve eğlenceleri için tüketenler hakkında da veyl olsun, azap olsun buyurulmuştur.

6. İnsafı terkeden zâlimler hakkında da veyl olsun, azap olsun buyurulmuştur.

7. Vâ'z-ü nasihat kabul etmeyen, öğüt dinlemeyen katı kalpli kişiler için de veyl olsun, azap olsun buyurulmuştur.

8. Hz. Musa aleyhisselâma nâzil olan Tevrat'ta Nebi'lerin önderi, veli'lerin rehberi, iki cihan serveri ve âhir zaman peygamberinin teşrifini bildiren âyetleri ve âlemlere rahmet olarak gönderilen o zât-ı akdesin mübarek sıfatlarını tebdil ve tağyir eden Yahudi tâ'ifesi hakkında da veyl olsun, azap olsun buyurulmuştur ki, onlar bir millet-i mekruh olup yol kesen eşkiyadan daha âdi ve bayağı, azılı bir hırsızdan daha rezildirler.

9. Nihayet, bu dersimize konu teşkil eden HÜMEZE ve LÜMEZE hakkında da veyl olsun, azap olsun buyurulmuştur.

Bu dokuz tâ'ife, Allahu teâlâ'nın azabına ve gazabına uğramışlardır.

Ey benim kardeşim ve Hak yoldaşım:

Duydun, dinledin ve öğrendin.. Allahu tealâ'nın azabına ve gazabına uğramak istemiyorsan, onun hışmına düçar olmaktan korkuyorsan, hiç kimsenin kusur, hata ve kabahatini açıklama, hiç kimseyi kınama, hiç kimsenin ayıbını araştırma ve bir ayıbını görürsen mal bulmuş gibi onu anlatıp meydana çıkarma, hiç kimse ile alay etme, hiç kimsenin arkasından konuşma ve hiç kimseyi çekiştirme, dedi-kodu yapma, kâşınla gözünle, yüzünle, elinle ve dilinle mânalı işaretler yaparak hiç kimse ile istihza etme... Elin ayıpları ile, hata, noksan ve kusurları ile uğraşacak yerde, kendi hata, noksan ve kusurlarını ara bul, onları düzeltmeğe çalış, hiçbir hata ve kusurun yoksa Rabbine şükret ve seni bu kabil hatalardan, kusurlardan, kötülüklerden koruması için Rabbine sığın.. Kıldığın namazın kıymet ve ehemmiyetini bil, namazlarında çok dikkatli ve uyanık ol, yanılma, kılamadığın ve kazaya bıraktığın namazların için üzü, tövbe ve istiğfar et ...Zekâtını, vaktinde ve tamamı tamamına ver.. Terazi, kantar ve ölçüğünde eksik verme, unutma ki eksik ölçen ve tartanlar için cehennemde özel bir yer vardır, oraya SİCCİYN derler ki, azabı gayet şiddetli ve katı olur, dayanamazsın. Nasihata kulak ver, öğütleri dinle, hak kelâmı kabul et, dinlediğin ve öğrendiğinle amel eyle ki, bütün bu ilâhi azaplırsan kurtulasın...

ELLEZİ CEMA'A MÂLEN VE ADDEDEH — Yüzleriy-

le, gözleriyle elleriyle ve dilleriyle herkesle alay eden, herkesi ayıplayan ve kınayan, herkesi arkalarından çekiştiren, ayıplarını, hata ve noksanlarını açıklayan ve bu yüzden Allahu tealâ'nın azabına ve gazabına uğrayacak olan o ahlâksızlar yok mu, işte onlar dünya hayatında diledikleri gibi yaşamak ve gönüllerince eğlenmek için mal ve para toplarlar. Bu mal ve para onların isyan ve günah yüklerini artırır, kötülüklerini ve fenalıklarını çoğaltır. Onlar, bu topladıkları mal ve parayı, ilelebet kendilerinin olacak, sonuna kadar kendilerinde kalacak sanırlar. Onun için de, gizli ve kuytu köşelerde oturup mallarını ve paralarını saymakla avunur ve çoğaldıkça bununla öğünürler. Kafacıklarında yalnız isyan ve nisyan, kötülük ve tuğyân bulunduğu cihetle, topladıkları o mal ve parayı Allah yolunda harcamayı hiç düşünemezler. O paralardan bir kısmıyla açları doyurmayı, muhtaçları kayırmayı, öksüzleri ve yetimleri sevindirmeyi akıllarına bile getirmezler. Zaten, onlar yardım için değil, halka eziyet için mal ve para toplamışlardır. O mal ve paralarına güvenerek herkesi hor hakir görürler, kendilerini çok akıllı sanırlar:

— Onlar da benim kadar akıllı ve bilgili olsalardı, üç kuruş sahibi olurlardı, nev'inden bir yukarıdan bakışla herkesi ve hele parası olmayanları hor ve hakir görürler. Bu mal ve paranın kendilerine eğreti ve emanet olarak verilmiş olduğunu ise hesap etmeyerek bunların kıyamete kadar kendi ellerinde kalacağını ve yalnız kendilerinin olacağını sanırlar ve elbette çok aldanırlar.

YAHSEBÜ ENNE MÅLEHU AHLEDEH — Evet, o mal ve paranın kıyamete kadar kendilerinde kalacağını hesap ederler, kendilerinin onun bekçisi olduğunu akıl etmezler. Üstelik, bu gibi gafiller bu mal ve paranın kendilerini de dünyada bâki ve ebedi kılacağı ölümün pençesinden kurtaracağı, bütün arzularına ve emellerine ulaştıracağı kanısındadırlar. Oysa, bilmezler ki, mal ve mülk, para ve kıymetli eşya, hiç kimseyi ölümün pençesinden ve Azrail aleyhisselâmın harbesinden kurtaramamıştır. Onun için, bunlar gibi fazilet ve şerefi, namus ve haysiyeti para ve mallarının çokluğunda arayandan daha gafil, daha şaşkın ve daha sapık kimse düşünebilir mi?

İnsanın şeref ve izzeti, gerçek kadr-ü kıymeti ancak ve yalnız Allahu tealâ'ya sadakat ve samimiyetle imanını sayesinde hasıl olan MA'RİFETULLAH ve yine bu sayede kaza-

nacağı RİZA'ULLAH (Allah rızası) ile dir. Mal ve para çokluğu, güzellik, yakışıklılık ile değildir.

Ne var ki, HÜMEZE ve LÜMEZE sıfatlarıyla sıfatlanan bu zavallılar, insan suretindeki bu hayvanlar bankalara, kasalara, keselere, çömlere doldurdukları altun, gümüşle şeref ve haysiyet sahibi olabilecekleri vehmine kapılırlar ve gizli gizli oturup durmadan, yorulmadan paracıklarını sayar dururlar. Bunlara göre, herşeyi para ile satın almak, her dilediğine para karşılığı sahip olmak mümkündür. Bilmezler ve düşünmezler ki, asıl şeref ve haysiyet Allahu tealâ'ya kullukta, alçak gönüllülükte, eli açıklıkta, ilimde, hilmde, tekvâda, insanlığa ve insanlara hayırlı ve yararlı olmaktadır.

Onlar bilmez ve düşünmezler ki, şeref ve fazilet, izzet ve haysiyet yalnız para ve malla olsaydı, hazinelerinin anahtarlarını kırk deve taşıyan Karun, yere batmazdı. Fîra'un lânetle, Şeddâd ve Nemrud nefretle anılmazdı.

**Dehrin ne sefa var acep sim-ü zerinde,
İnsan bırakır hepsini hıyn-i seferinde..**

Eğer, herşey mal ve mülkle olsaydı, Hz. İsa aleyhisselâm göğe çıkamazdı. Zira, dünya malı olarak hiçbir şeye malik değildi.

Görülüyor ki, Hz. İsa aleyhisselâmın dünya malı olarak hiçbir şeye malik olmaması, yani fakirliği onun semaya urûcuna ve Karun'un da malının ve parasının çokluğu, yani zenginliği onun yerin dibine batmasına engel olamadı.

Ne var ki, insan suretinde görünen bu gibi mahlûkatın akıl ve idrakleri de kıt ve kısır olduğundan, hatta ekseriya hiç bulunmadığından, gözleri projektör gibi etrafı tarar ve herkeste bir ayıp ararlar. Herkeste bir kusur ve noksan bulurlar. Oysa, kendileri gırtlaklarına kadar ayıplar deryasına batmışlardır, kusur ve noksan, isyan ve nisyan bataklıklarına dalmışlardır. Günah ve mâ'siyet hamuleleri o kadar azim ve cesimdir ki, bu ağır yük altında beli bükülmekte, dizleri titremektedir. Ama, yine de başkalarına bakarlar ve bir türlü kendilerini göremezler. Zira, görevi görmek olduğu halde, göz bile kendisini göremez. Bu gerçeği bilseler, kendilerinin bin bir günahına karşılık, başkalarının bir günahını görmekten vazgeçerlerdi. Öyle ya, bir insan karşısındakinin olsa olsa bir veya birkaç, haydi bilemediniz beş on kusurunu ve noksanını görebilir. Halbuki, kendisinin bütün kötülüklerine vakıftır.

Özellikle, senin ve benim ayıp, kusur ve noksan gibi gördüğümüz şeyler aslında ayıp, kusur veya noksan da olmayabilir. İnsan yanılmaz mı? Bu takdirde, karşımızdakine nisbet ettiğimiz ayıp, kusur veya noksan bize râci olur ve üstelik iftiracı durumuna da düşeriz. Meselâ, bir komşunu o güne kadar yanında görmediğin bir hanımla gördüğünü farzedelim. Bunu hemen kötüye yorar ve etrafa dostu olduğunu ya yarsan, hem büyük bir günaha girmiş hem de o komşuna iftira etmiş olursun. Zira, olabilir ki beraberinde gördüğün hanım, taşrada evlenmiş ve yerleşmiş öz kızkardeşidir ve ağabeyisini ziyarete gelmiştir. Bu misalleri daha da çoğaltmak mümkündür. Sözün kısası, bu gibi çirkin hal ve davranışlardan son derece sakınmak gerektir. Bir mü'min kardeşine iftira etmek hacalet ve rezaletiyle Hakkın huzuruna nasıl varacağımızı iyi düşünmek lâzımdır. Başkalarında ayıpladığın bir hareket, eğer sende de varsa, bir körün diğer bir körü ayıplaması gibi bir çelişkiye düşmüş olmaz mısın?

Hani, bir hikâye vardır. Biraz kabacadır ama, oldukça ibret vericidir. Koyunlarla keçiler, bir su kenarında otuluyorlarmış. Bir ara, koyunlar suyun öteki tarafına geçmek istemişler ve biraz geri geri giderek sıçramışlar. Bu sıçrayış sırasında da kuyrukları kalkmış ve edep yerleri görünmüş. Bunları seyreden keçiler de kahkahayı basmışlar:

— Aman ne ayıp! Koyunlarınları açıldı, diye onları ayıplamış ve kınamışlar. Oysa herkesin bildiği gibi keçilerin kuyrukları daima dik durur ve edep yerleri de her zaman görünür.

Evet, keçiler gibi olmayalım. Kendi ayıplarımız meydana iken, başkalarının kırk yılda bir meydana çıkan ayıpları ile uğraşmayalım. Kâmil insan, kendi ayıbını bilen ve başkalarının ayıplarını görmeyendir, gördüğü ayıbı da elinden geldiği kadar örtendir. Binaenaleyh; dedi-kodudan, gammazlıktan, kötü sözlerden, kötü düşüncelerden, şunu bunu çekistirmekten, rastgele herkesi kınamaktan, uluorta herkesle alay etmekten, başkalarını hor hakir görmekten, dudak bükmekten, kaş göz eğmekten, elinle ve dilinle insanlara zarar vermekten vazgeçelim, bu kötü huylardan biri veya bir kaçını bizde varsa tövbe edelim, kalbimizi ve kalbimizi bütün kötülüklerden, pisliklerden, insana ve hele Müslümanlara asla yakışmayan bütün fiil ve hareketlerden arındıralım ve paklayalım.

**Akmağa meyledip su gibi akma,
Geçtiğin yerlerde çamur bırakma,
Altundan olsa da zillet halkası,
Köpek gibi onu boynuna takma...**

Malı, mülkü, parayı, altunu, gümüşü istif edip, gizli gizli onları sayan, zenginliğine ve parasına güvenerek, bu eğreti ve emanet dünya malına böbürlenerek insanları eliyle ve diliyle inciten herkesi çekiştiren, birisinde bir kusur, hata veya ayıp görünce, kendi hata, kusur ve ayıplarını unutarak onu herkesin önünde açıklayan, insanların şeref ve haysiyetleri ile oynayan, hasmından öç almak için onu toplum içinde utandıran ve bütün bunları yaparken vicdanı hiç sızlamayan kimseden daha âdi, daha bayağı, daha alçak bir insan düşünülebilir mi?

Ey gafiller! Ey dünya malı ile gözleri dönmüş muhterisler!

Bu sözlerimi, can kulağıyla dinleyiniz. Birgün, bütün bu yaptıklarınıza çok pişman olacak, saçınızı sakalınızı yolacak, o kötü ve çirkin fiil ve hareketlerinizin cezasını ergeç bulacaksınız. Uyanın, gözünüzü dört açın, kulaklarınızdan gaflet pamuğunu çıkarın ve şunu aslâ unutmayın:

Bir kimse, başka bir kimsenin hata, noksan, kusur ve günahını halk arasında açıklar, onu kimsenin yüzüne bakamayacak şekilde utandırır ve hor hakir gösterirse, arz Allahu sübhanehu ve tealâ hazretlerine şöyle niyazda bulunur:

— Yâ Rab! Sen, âlemlerin Rabbi iken ve kullarının zât-ı ülûhiyyetine karşı işledikleri isyan ve günahları hakkıyla ve lâyıkiyle bilirken, o kulunun isyan ve günahlarını yüzüne vurmuyor, SETTÂR sıfatınla örtüyorsun. Oysa, şu âsi ve günahkâr kulun, malına, ve mevkiine güvenerek din kardeşinin yaptığı suçu yüzüne vurmaktan, onu insanlar arasında utandırmaktan çekinmiyor. Müsaade buyur, şu zâlimi malıyla, mülküyle, kasasıyla, masasıyla yutayım.

Azizün zül-intikam olan Rabbil-âlemiyn şöyle buyurur:

— Ey arz! Acele etme, kulumun işlediği ve benim de bildiğim halde açıklamadığım o günahını onun yüzüne karşı söyleyen, o kulu diğer kullarım arasında mahcup ve perişan eden, kimsenin yüzüne bakamayacak hale getiren o zâlim kulun bütün suçlarını, günahlarını ve isyanlarını bütün kötülüklerini ben de kıyamet günü mahşer halkının gözleri önünde, Nebi'ler ve veli'ler muvacehesinde yüzüne vuracağım,

onu orada rezil ve perişan edeceğim ve herkesin gözü önünde sürükleye sürükleye cehennemime attıracağım.

Bilmem anlatabildim mi? Fâni ve gelip geçici dünya malına güvenen, malının ve parasının kendisini ölümden kurtaracağını zanneden veya dünyada olduğu gibi para kuvvetiyle her istediğini elde edebileceği, her belâ ve musibetten kurtulacağını vehmeden ve bu sebeple de topladığı mal ve para ile öğünen ve böbürlenен, herkesi kendisinden aşağı farzeden, insanlara eziyyet ve zulmeden âsiler ve zâlimler iyi bilmelidirler ki, cehennemın HUTAME denilen, en korkunç en yakıcı ve azabı en bol olan yerinde bu alçaklıklarınının cezasını çekeceklerdir.

Bir imtihan yeri olan bu fâni dünya hayatında kendilerine emanet olarak verilen malları, mülkleri, paraları yakın bir gelecekte ellerinden alınacaktır. Pek güvendikleri makamları, rütbeleri, yetkileri birer birer ellerinden çıkacaktır. Hiçbir kuvvet ve kudretleri şevket ve satvetleri kalmayacaktır. Gururla kasılan mağrur başlar öne düşecek, kibirle havaya kalkın burunlar yere sürtecek, herkese hışımla bakan gözlerin nuru sönecek, yumruk gibi sıkılan eller, acz içinde yanlarına inecek, salına salına etrafa dehşet saçan o iri gövde kokuşmağa mahkûm bir leş haline dönecektir. Ömür boyu halka zulmeden, herkesi hor hakir gören, eliyle ve diliyle halka zarar veren o zâlimler, tepelerine toplanan saçlarından yakalanarak, sürüklene sürüklene yaptıklarınının cezasını çekmek üzere cehennemın HUTAME denilen o korkunç derekesine atılacaktır.

Vay onların hallerine!.. Yazıklar olsun onların ömürlerine!.. Azap olsun böylelerine!..

KELLÂ LEYÛNBEZENNE FİL-HUTAMETİ — Yok... Yok... İş öyle değil!.. O gafil öyle zannetmesin ki, yaptıkları ve ettikleri yanına kâr kalacaktır. Hayır, o gafil HUTAME'ye atılacaktır. HUTAME'nin ne olduğunu, oradaki azap ve ızdırabın şiddetini bilir misin? Elbette bilemezsin, zira onu ben azim-üş-şândan gayrı kim bilebilir? Evet, bu kötü hareketlerde bulunanlar, o korkunç yere atılacaklar ve cezalarını orada çekeceklerdir. O, öyle bir ateştir ki, o ateş yürekleri sarıp yakar. Bunlar, başı boş yanmayacaklardır. Bu zâlimler ve hâ'inler, direklere bağlı oldukları halde yanacaklardır. HUTAME'nin ateşi, onları dört yanlarından kaplayacaktır. Yine direklere bağlı oldukları halde, en şiddetli azaba uğrayacaklardır.

Oraya HUTAME denilmesinin sebebini de öğrenmek ister misiniz? Oraya atılanlar HATM ve KESR olunacaklardır. HATM ve KESR demek, yıkmak ve kırmak demektir. HÜMEZE ve LÜMEZE sıfatı ile sıfatlananlar, yani herkesle alay edenler, kaşları ve gözleriyle insanlarla eğlenenler, herkesi hor ve hakir görenler, arkalarından çekistirenler, ayıplarını ve kusurlarını yüzlerine vuranlar, insanların şeref ve haysiyetleriyle oynayanlar, başkalarının nazarında küçük düşürenler, insanları inciten ve kıranlar, bu kırıcı ve yıkıcı yerde, yani HUTAME'de cezalarını görecek ve azap çekeceklerdir. **EL-CEZA'Ü MİN CİNS-İL AMEL** olduğundan, insanları inciten ve kıranların da, mâ'na ve medlûl bakımından olduğu kadar, fiilen ve hükmen HUTAME'de cezalandırılmaları da elbette muvafık olacaktır. Zira, Allahu azim-üş-şân âdildir.

İnsanın ırz ve namusu, mâ'na bakımından bir sırça saraya benzer. O sırça sarayın, elle veya dille yıkılması, harap olması halinde tâ'miri aslâ kabil değildir. Bunu böylece bilmek gerekir.

Sonra, kişi ırz ve namusunu yıkan kimseyi her gördüğünde yıkılan ve yaralanan gönül tekrar kanamağa başlar ve o zulme uğrayanın kalbinde mâ'nevi bir ateş peyda olur. Bu mâ'nevi ateşin şiddeti hergün biraz daha artar, harareti çoğalır. Bunu da unutmamak gerekir.

Binaenaleyh, kâmil Müslüman ona derler ki, elinden ve dilinden bütün Müslüman kardeşleri emin olurlar. Nitekim, Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz hazretleri:

المسلم من سلم المسلمون من لسانه ويده

El-müslimü men selimel-müslimüne min lisânilihî ve yedihî

(Müslim, o kimseye denir ki onun elinden ve dilinden Müslümanlar sâlim ve emin olurlar.) buyurmuşlardır.

Hak rızasına varan doğru yol, işte bu Hadis-i şerifte işaret buyurulan hak ve hakikat yoludur. Bir kalp kırmak ve yıkmak, mâ'na bakımından bin kâ'beyi kırmak ve yıkmaktan daha kötüdür. Zira, Kâ'be-i mu'azzama Hz. İbrahim aleyhis-

selâmın yaptığı bir bina, mü'minin kalbi ise nazargâh-ı ilâhidir, demişlerdir.

**Hatırın yıkarlar, hatır yıkınca;
Gözyaşı yenilmez taşıp akınca,
El elden üstündür arşa erince,
Nasihatim dinle, sakın gururdan!..**

VE MÂ EDRÂKE MEL - HUTAME — Hutame'nin künh-ü hakikatini, sana ne şey bildirdi? Onun, hakikat ve mahiyetini bilmek, insan aklının ötesinde, idrak ve dirayetinin dışındadır. Bu sebeple, Hutame'nin hakikat ve mahiyetini ancak ve yalnız Allahu tealâ'nın bildirmesiyle, yani vahyi ilâhi ile anlamak ve bilmek kabil olur. Hutame'de, HÜMEZE ve LÜMEZE ehline tatbik olunacak cezayı da ancak ve yalnız Allah azze ve celle bilir.

NÂRULLAH-İL-MÛ'KADETÛ — Hutame denilen azap, Allahu zül-celâl velkemaal hazretlerinin yaratıp yaktığı ve insanlarla alay eden, eğlenen, herkesin ırz ve namusu ile oynayan ahlâksız günahkârlar için hazırladığı bir azap yeridir. Allahu tealâ, Hutame'yi Zül-Kahhâr gazab-ı ilâhisiyle yaratmış ve yakmıştır. O korkunç ateşi, Allahu tealâ'dan gayri hiç kimse söndürmeğe kadir olamaz. Buna, hiç kimsenin gücü yetmez. Kudret elinin yaktığını, hangi mahlûk söndürebilir, Bu korkunç ateş, öyle bir ateştir ki, azabı gayet şiddetli, elem ve ızdırabı pek dehşetlidir.

Bunları gözönüne getir, cesaretin varsa elini meselâ bir kibrit alevine değdir, yanmağa ne kadar tahammül edebiliyorsan o kadar günah işle... Gafletten uyan kardeşim, gaflet zamanı değil... Ömürler gelip geçiyor, insan yaşlandıkça akla kararı seçiyor:

**Hakkı, bâtıldan etmedik temyiz;
Hezeyanlarla geçti ömr-ü aziz...**

diye döğünmenin, yanıp yakınmanın sırası değil.. Akıllı ona derler ki, kendi nefsinden nefsi için, dünyasından âhireti için, gençliğinde ihtiyarlığı için, sağ ve sıhhatte iken hastalığı için, hayatta iken ölümü için, boş vakitlerinde dünya ve âhireti için çalışır, çabalar, hazırlanır ve tedarik görür. Uzun, çok uzun bir sefere çıkacağız, hiçbir hazırlığımız, hiçbir tedarikimiz olmasın mı, yanımızda aızıımız bulunmasın mı?

Allahu teâlâ'nın aslâ sevmediği, Resûl-ü zişânın yerdığı ve iğrendiği, bütün Nebilerin ve velilerin yüz çevirdiği kötülüklerden, kötü ve çirkin huylardan, günahlardan, isyanlardan, hata ve nisanlardan kaçınalım, Hutame'nin azabından sakınalım ve korkalım, tövbe ve istiğfar edelim, salih ameller işleyelim, Rabbimizin emrettiği gibi hâlis ve muhlis kul, peygamberimizin dilediği ve özendiği gibi saf ve temiz bir ümmet olalım, insan olalım, gerçek Müslüman olalım, rahat ve huzur bulalım, cennet ve cemale kavuşalım.

Fahr-i kâ'inat aleyhi ve âlihi ekmel-üt-tahiyyât efendimiz, bizleri bu doğru yola, hak ve hakikat yoluna, saadet ve selâmet yoluna terqip ve teşvik kasdiyle şöyle irşâd buyurmuşlardır:

— Cehennem ateşi, gayet şiddetli ve dehşet vericidir. Fakat, insanoğluna verilen şehvât yani şiddetli arzu, istek ve meyil, bu korkunç azabı hafif gösterir ve küçümsetir. Onu, dünya heves ve arzularına, nefsinin istek ve temayüllerine tâbi kılar. Dünya heves ve arzularına, nefsinin istek ve temayüllerine uyanlar da, önünde sonunda o korkunç azaba düşer olurlar. Çünkü, bunlar insana çekeceği azabı, göreceği ızdırabı unutturur ve onu daima avuturlar.

Buna bir misal verelim:

Ev halkına zarar veren bir fareyi yakalayabilmek için bir kapan kurulur ve o kapana meselâ pastırma konulur. O güne kadar, gizli veya açık, evin içinde dışına uygun ne bulduysa yalayıp yutan ve gününü gün eden fare, pastırmanın kokusuna kapılır, kapana yaklaşır ve bir dilim pastırmanın iştiha verici güzelliğiyle o demir parçasının üzerinde bulunduğunu görür. Ama, tamahını çeken o pastırma dilimini gördüğü gibi biraz sonra üzerine kapanacak ve kendisini kiskaçları arasında sıkıştırarak öldürecek kapana göremez. Çünkü, o ânda gözü pastırmadan gayri bir şey görmemektedir. İşte, o hırsla kapana yaklaşır ve tam pastırma dilimine pençe atacağı sırada da o korkunç kiskacın dişleri arasında sıkışır ve kalır.

Durumu, olanca açıklığıyla anlatabilmek için böyle bir örnek vermek zorunda kaldığımdan, sizlerden özür dilerim. Fakat, gerçek maalesef budur. İnsanlar da, ekseriya tıpkı o fare gibi çok küçük hırs ve menfaatleri uğruna bir çok şey feda ederler. Çok basit bir menfaat sağlamak için adam öldüren zavallının bu hırslı ve tamahkâr fareden ne farkı vardır?

Eğer, yakalanacağını ve herşeyi itiraf etmek zorunda kalacağını, muhakeme olunacağını ve adaletin pençesinde cezasını bulacağını peşinen düşünebilse, o katil suçunu işleyebilir mi? Eline geçeceğini umduğu küçük menfaat, hayatını feda etmesine değer mi? Ne yazık ki, bir çok insanlar da bir dilim pastırmaya post veren fare gibi, yalnız ellerine geçecek ufaklık bir menfaati görürler, farenin kapamı görmediği gibi onlar da hapishaneyi ve idam sehpasını göremezler.

İşte, dünya hırs ve arzuları da aynen böyledir. İnsanoğlu, bir dilim pastırma kadar bile hükmü olmayan dünya hırs ve emellerine kendisini kaptırdı mıydı, artık gözü ne âhret, ne cennet, ne cehennem, ne hesap, ne azap, hiçbir şey görmez. Arada bir hatırlasa bile, küçümser. Oysa, günün birinde o küçümsediği azap ve ızdıraba mahkûm olunca aklı başına gelir ama, ne fayda?

Mes'elenin daha da önemli bir yönü daha vardır:

İnsan, nefsinin çektiği ve şehvetinin olanca baskısıyla arzu ettiği şeyin hayaline kapılınca, nasıl ki, kendisini bekleyen ebedî azabı göremez veya bu azabı küçümserse, cennet ni'metleri de nefsin arzularına aykırı olarak nefse ağır gelen şeylerle örtülmüştür. Nasıl ki nefsinin arzuları bir hayalden başka bir şey değilse, nefsinin arzu etmedikleri, nefesine ağır gelen şeyler de ona bir hayal gibi gelir. Meselâ; abdest, namaz, oruç, zekât, hac, cihad gibi hayırlı ve faydalı amelleri işlemekten nefis pek hoşlanmaz ve bunlar nefse ağır gelir. İşte, bu ağır gelmek de cennet ni'metlerine örtü olur. Oysa, nefse ağır gelen bütün bu ibadet ve ameller, insanı cennet ni'metlerine ulaştırırlar. Onun için, nefse ağır gelen ve insanın gerçeği görmesine perde olan bu örtünün altındaki cennet ni'metlerini sezenler, mutlâka cennete girerler. Netekim, dünya arzu ve isteklerinin altındaki azabı farkedendenler de o azaptan korunur ve kurtulurlar. Bunun zıddı olarak, nefsinin ve şehvetinin baskısı, kendisine mutlâk ve muhakkak olan cehennemi ve azabı görmesine engel olmuşsa, o kimse mutlâka cehenneme girer ve azap görür. Her kim, nefse ağır gelen ibadetlerin altındaki ni'metleri sezemezse, cennetten mahrum kalır.

Bunun içindir ki, cennete girenler cennete bakmaz, ancak Mevlâ'nın rahmetini görürler.

Allahu azim-üş-şân, cenneti yarattığı zaman Cebrail aleyhisselâma:

— Yâ Cibril! Git, cennetimi gör, buyurdu.

Cebrail aleyhisselâm, cennete vardı, huri ve gılmanını, sa-

ray-ı cinânını, cennet derecelerini, altun, gümüş, yakut, mercan, inci, zümrüt ve saire gibi kıymetli maden ve taşlarla süslenmiş kâşanelerini gördü. Ne tarafa baktıysa, hayran oldu. Fakat, cennetin etrafı çit gibi, dikenli tel gibi çepçevre bir mâni'a ile çevrilmişti. Dikkat edince bunların namaz, oruç, hac, zekât, cihad, sadaka, yardım, nefis mücadelesi, günahlardan kaçınma, musibetlere, iymana ve ibadete sabır olduğunu anladı. Kendi kendisine:

— Aşkolsun bu mâni'aları aşarak cennete girebilenlere! diye söylendi. Bu sırada yine hitab-i izzet şeref-sadir oldu:

— Yâ Cebrail! Var, git nârımı, cehennemi de gör, buyurdu.

Cebrail aleyhisselâm, bu defa cehenneme vardı, cehennem derekelerini, orada bulunan katır iriliğindeki akrepleri, hurma ağacının gövdesi kalınlığındaki yılanları, ateşten zincirli bukağuları, kelepçeleri, tabutları, çengelleri gördü ve ürperdi. Korku ve dehşetle etrafa bakınırken, cehennemin etrafında da çepçevre bazı ökseler, tuzaklar bulunduğunu farkettiler. Dikkatle bakınca, bunların da şehvet, servet, kadın, para, içki, kumar, katil, zulüm, kibir, u'cub vesaire gibi nefse müteallik arzu ve istekler olduğunu sezdi ve yine kendi kendine:

— Kendisini bu tuzaklardan, bu ökselerden koruyup kurtarabilene aşkolsun, dedi.

**Her kişi câm-ı ceza içse gerek,
Hayır ve şer, ektiğini biçse gerek..**

Fahr-i âlem ve mefhar-i beni-âdem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz, birgün ashab-ı kiram ridvanullahi teâlâ aleyhim ecma'iyin hazerâtı ile bir yere giderlerken, yol kenarına atılmış bir oğlak leşini göstererek,

— Hanginiz, bu oğlak leşini bir dirheme almak ister? diye sordular. Ma'iyet-i seniyyelerinde bulunan zevat-i zevil-ihtiram:

— Yâ Resûlallah! bedava verseler bile almayız, cevabını verince hidayet sirâcı, basiret nuru ve mürüvvet sahibi efendimiz saadetle şöyle buyurdular:

— Allahu teâlâ'ya kasem ederim ki, bu dünya hakikatte bu gördüğünüz leşten, bu ciyfedenden daha değersiz, daha bayağıdır. Âhiretleriyle ilgili ibadet ve amelleri terkederek dünyaya tapanlar, hiç ölmeyecekmiş gibi büyük bir hırs ve tamahla mal ve para biriktirmeğe çalışanlar, güzel ve süslü el-

biseler giyinmek, iyi yemek ve içmek, zevk ve sefa sürmekle ömür geçirenler helâk oldular..

Evet, dünya demek üzerinde yaşadığımız küre değildir. Seni, Rabbinden ve Rabbine ibadetten alıkoyan herşey dünyadır. Sen, Allahu teâlâ'nın emri olan zekâtını ve sadakanı ver, yardıma muhtaç olanları gör, gözet, insanlara ve insanlığa hayırlı ve yararlı eserler yap ve yaptır da, dilersen en pahalı, en süslü elbiseleri giy!.. Sen, ölümü ve âhireti unutma, birgün dünya hayatında yaptıklarının hesabını Rabbine vereceğini hatırla tut ve ona göre hareket et de, canın ne isterse ondan, helâlden ye!.. Yoksa, dünyayı yalnız mal ve para toplamak, süslü ve pahalı elbiseler giyinmek, herkesin yiyemediği şeyleri yemek sanıyorsan, iyi bil ki nefsinin arzularına uyup aldanıyorsun ve helâk oluyorsun.

Evet, helâlden ye ve yedir. Gardrobuna kat kat elbiseleri sıralayıp hapsedme, çıplakları giydir. Namus ve haysiyetle, alın teri dökerek çalış ve kazan, muhtaç olanları da çalıştır ve kazandır. Bencil olma, yalnız kendini, nefsini, çoluk çocuğunu düşünme! Kendin için iyi ve güzel gördüğün şeyleri, mü'min kardeşin için de iste.. Sözün kisası, sakın sakın dünyan için âhiretini terk ve ihmal etme, Allahını unutma, ölümünü hatırlından çıkarma, ergeç kabre gireceğini, azap göreceğini, sonra dirilip hesap vereceğini daima gözönünde bulundur.

**İşbu, mânanı bedihi görünen gün gibidir,
Ömür, bin yıl dahi olsa yine bir gün gibidir..**

Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz, birgün Ebâ-zer-i Gifâri radiyallahu anh-ül Bâri'ye şöyle buyurdular:

— Yâ Ebâ-zer! Vücut sefinesini, yenile.. Günah ve mâ'siyet pisliklerinden temizle.. Yakında, ucu bucağı bulunmayan, dibi ve nihayeti olmayan bir deryadan geçeceksin. Bu uzun ve yorucu seferin, korkulu geçitleri ve akıntıları, gayet tehlikeli akabeleri ve takıntıları vardır. Bu korkunç ve şiddetli geçitlerden, eski, kırık dökük, delik bir gemi ile geçebilmek mümkün değildir. Bindiğin geminin sağlam ve dayanıklı olması gerekir. Gideceğin yol çok uzundur, yanında bolca azığın olmalıdır. Yâ Ebâ-zer! Yol azığın olan tekva'yı, salih amelilerini, hayırlı ve güzel işlerini yanına almağa, beraberinde bulundurmağa gayret et.. Bu uzun yolculuğa, küçücük bir azık çıkını ile çıkanlar, aldanırlar. Azıcık amelle, yalan yanlış iba-

detle, yasak savar gibi yapılan hayır ve hasenatla yetinmemeli, âhiret azığını bolca tutmalıdır. Sen de, hazırlık ve tedarikini ona göre yap ki, yollarda zahmet ve eziyyet çekmeyesin. Lâ-yıkı veçhile hazırlık görmeyen ve tedarikli bulunmayanların halleri çok müşkil ve perişan olur.

Yâ Ebâ-zer! Salih amellerinde tam bir ihlâs ile âmil ol. Bütün amellerinde riyâdan, süm'adan (Gösteriştan) uzak bulun.. Zira, Rabbil-âlemiyn, basiyr'dir, her şeyi hakkiyle ve kemaliyle görür, aliyim'dir, herşeyi hakkiyle ve kemaliyle bilir. Günah yükünü hafiflet, günah ve mâ'siyetleri terket, Rabbinne sıdk ile, ihlâs ile ibadet ve tâ'at et. Sırat adı verilen akabeden geçmek gayet zordur, oradan herkes selâmetle geçemez. Yükün ne kadar hafif olursa, o kadar hafif ve kolay geçebilirsin..

Ey âşık-ı sadık!

Bu anlattıklarımı masal gibi, hikâye gibi okuyup geçme.. Her kelime ve cümlelerin üzerinde dur, iyi anlamadınsa bir kerre daha oku veya okut, söylediklerim kafana girsin, bu öğütler aklına yerleşsin:

— Canım, kırk yıldır bütün vâ'iz efendiler, bütün hoca efendiler hep bunları anlatır, dururlar. Artık, dinlemekten bıktık, usandık! deme. Kendini bir yokla bakalım, kırk yıl önce bu konuda dinlediklerinle bugün dinlediğin ve okuduğun arasında bir fark var mı? Yani, okuduğun veya dinlediğin, senin üzerinde bir tesir, kafacığında bir yer yapmış mı? (Evet) diyebiliyorsan, aşkolsun sana.. Yok, hâlâ kırk yıl öncesi gibi sana tesir etmemiş ve gerçekten usanç ve bıkkınlık vermişse, sen bu sözleri hiç dinlememiş gibisin, bunu da böylece bil..

Alın terinle helâlinden kazandığını, Allah yoluna sarfet ki, bu kazanç daima senin olsun, daima seninle beraber bulunsun. Görmüyor ve anlamıyor musun ki, Kur'an-ı kerimde Fira'un adının çok geçmesi, onun eli açık ve cömert olmasındandır. Nemrud ve şeddâd'ın isimlerinin hiç geçmemesi ise, bunların nekes ve tamahkâr olmalarındandır.

H İ K Â Y E

Hız. Musa ve Harun aleyhisselâm, Fira'unun iymana gelmeyeceğini nübüvvet nuruyla bilmişler ve onun kahr-ü tedmiri için dua etmişlerdir. Bu öyle bir dua idi ki. Hız. Musa aleyhisselâm niyazda bulunuyor ve Hız. Harun aleyhisselâm da dinliyor ve ÂMİN diye inliyordu. Çok ulvî ve hazin bir manza-

raydı. Ulül-azm bir peygamber dua ediyor ve diğer bir peygamber de ÂMİN diyordu. Kadir-i Kayyûm olan Allahu zül-celâl vel-kemal elbette bu dualarını kabul ve icabet buyururdu:

قَدْ أَجَبْتُ دَعْوَتَكُمْ

Kad üciybet dâ'vetükümâ...

Yunus : 89

Meal-i münifi: **İkinizin de duası kabul olundu.**

Buna rağmen, Fira'un hemen helâk edilmemiş ve kabul buyurulduğu bildirilen bu duadan sonra kırk sene daha yaşamış ve ancak kırk yıl sonra Hz. Musa ve Harun aleyhimüsselâmın duaları yerini bularak Fira'un bilindiği şekilde mahv-ü perişan olmuştur.

Hz. Musa aleyhisselâm, münâcatta bulunarak bunun hikmetini öğrenmek istediğinde, hitab-i izzet şeref-sadir olmuş ve:

— Yâ Musa! Fira'undaki cömertlik sıfatı, zât-ı ülûhiyetimin cömertlik sıfatına mutabık geldiğinden, duanızın kırk yıl gecikmesine sebep oldu, buyurulmuştur.

Bilindiği gibi, siyer ve tarih yazan bilginler, Fira'unun cömertliğinden bahsederlerken, onun tam yedi yıl kendi kavim ve milletine evlerinde yemek pişirtmediğini ve bütün tebaasını kendi sarayının mutfağında yedirip içirdiğini açıklamaktadırlar.

Hatta, birgün adamcağızın biri evinde nohutlu çorba pişirmiş ve bunu hasta olan eşine yedirmişti. Bunu haber alan Fira'un o kimseyi huzuruna çağırtmış ve sormuştu:

— Neden benim yemeklerimden yemediniz de kendi evinizde yemek pişirdiniz?

O adam, kendisine şöyle cevap vermişti:

— Eşim hastaydı ve canı nohutlu çorba istemişti. Malûm-u devletleri bu çorba fukara yemeğidir, zât-i şâhanelerinin mutfağında pişmez. Onun için, fakirhanede pişirerek eşimin arzusunu yerine getirdim ve onu sevindirdim:

Bunun üzerine Fira'un:

— Yaa!.. Demek, tebaamdan canı nohutlu çorba isteyen

de varmış, demiş ve derhal emir vererek o günden itibaren saray mutfağında nohutlu çorba pişirilmesini emretmişti.

Fira'un, işte bu kadar cömertti ve bu cömertliğinden ötürü ismi Kur'an-ı azim-ül-bürhanda zikrolunmuş, tamahkâr olan diğer hükümdarların adlarından ise hiç bahsedilmemiştir. Eğer, Fira'unun bu cömertlik sıfatı devam etseydi, belki de ölümüne kadar hakkında Hz. Musa aleyhisselâmın yaptığı dua geciktirilirdi. Ne var ki, sonradan kendisinden bu güzel sıfat kaldırılmış, tamahkârlık, nekeslik sıfatı zuhura gelmiş ve bu kötü ve çirkin sığata muhtekirlik, kimseye bir şey yedirmemek, mal ve para toplamak ve biriktirmek gibi diğer kötülükler de eklenince, kendisine mâ'nevî bir siper olan cömertlik kalkanı kaldırılınca, Allahu teâlâ'nın keskin kılıcı mahiyetinde olan Kızıldeniz'de bütün kavim ve tebaasıyla boğulup gitmişti.

Fira'unun ahvalini, masal gibi okuyanlara ve hikâyeye gibi dinleyenlere diyeceğimiz yok! Fakat, kıyamete kadar gelmiş ve gelecek insanlığa bir ibret nümunesi olan bu kıssa, kendilerine ibret alabilmek ni'meti bahş ve ihsan buyurulan mütekelilere önemli bir ders olacaktır.

Ahlâk-ı hamidenin, yani beğenilen ve övülen ahlâkın baş sıfatı cömertliktir ve cömertlik (Sehavet) dört kısımdır:

I. MALDA CÖMERTLİK: Bunun dünyadaki hükmü, Allah rızası için verilen malın yerine can, mal, sıhhat ve iyman nuru, salih ameller, bütün elem ve kederlerin o kulun üzerinden kaldırılması gibi ilâhî ni'metlerdir. Âhiret âlemindeki faydaları ise, mü'minler için sayılamayacak kadar çoktur. Bir hususu ehemmiyetle belirtmek gerekir ki, cömert olan kimse, kâfir dahi olsa, dünyada ve halk arasında şöhret sahibi olur. O kâfirin sulbünden, mü'min evlâtlar gelmesine sebep olur. Çünkü, dünyanın bekası dört şeyle kaimdir:

1. Âlimlerin ilmi
2. Emirlerin (Devlet büyüklerinin) adaleti
3. Zenginlerin cömertliği
4. Fakirlerin hayır duaları

Amelsiz âlimler, yani ilimleriyle âmil olmayanlar meyvésiz ağaca, adaletsiz emirler yağmursuz buluta, cömert olmayan zenginler çorak araziye, sabırsız ve hayır duasız fakirler de cayır cayır yanan yangına, tövbesiz günahkâr gençler ışısız kandile, terbiyesiz çocuklar kapısız eve, hayâsız kadın tuzsuz yemeğe benzer demişlerdir.

Buna nazire olarak, fakir de şöyle diyorum:

- Amelsiz âlim, çiçek açmayan gül fidanına
- İlminden faydalanılamayan âlim, meyve vermeyen ağaca
- Cömert olmayan zengin, bir viraneye gömülen ve yararlanılamayan bir hazineye
- Sabretmeyen fakir, ateşte yanan susuz tencereye
- Dua etmeyen fakir, kurumuş bir ağaca
- Ülkesinde adalet tatbik etmeyen bir hükümdar, âdil bir devlet reisinin şehir meydanına dikilmiş heykeline
- Tövbeye gelmeyen ve günahlarında ısrar eden gençler, içi pislik dolu nefis bir vazoya
- Terbiyesiz çocuk, budanmamış ve aşılammamış bir ağaca
- Hayâsız kadın, evlâdını elleriyle boğan ve öldüren anaya benzer.

II. NEFİSTE CÖMERTLİK: Bu sıfat âbidlere, zâhidlere, âşıklara ve salihlere mahsus bir halettir. Nefiste cömertliğin hükmü, **ŞEVK-İ İLALLAH**'tır. Zira, bu zevât-ı âlişân nefislerini Allahu teâlâ'nın men'ettiği herşeyden tefvik-i Rabbani ile men'ederler ve böylelikle ruh-u sultanilerini kemalât-ı ruhaniyyeye yöneltirler. Bunun neticesi olarak irfan sabahı üzerlerine fetholunur, mâ'rifetullah güneşi kalplerine doğar ve mâ'rifetullah kalperinde cârî olmakla sıfat-ı cemali müşahe-deye başlarlar, nur-u ilâhî ile nurlanır, bezl-i nefis etmeleri hasbiyle cennât-ı illiyyin âşıklar zümresine dahil olurlar. Zira, bu zevat-ı zevil-ihtram dünya hayatında nefislerinin istekleri ve iştihaları mübah bile olsa, nefis cihadında bu yiyecek ve içeceklerden el çekmiş ve bütün zevk ve sefayı âhirete terk etmişlerdir.

HİKÂYE

Cafer-ül-Huld kuddise sirruh, rivayet etmektedir ki, bazı sâlihler şöyle buyurmuşlardır:

Rü'yâmda, cennet-i Illiyyin'e dahil oldum. Cennet-i â'lâyı dolaşır ve etrafı temaşa ederken, cennet sofralarından bir sofrada oturmuş bir zat gördüm. Cennet meleklerinden birisi, kendisine eliyle cennet ni'metlerinden bir lokma, diğer bir melek de yine cennet ni'metlerinden içecek bir şey ikram edi-

yordu. Bu iki melek, kendisine böylece i'zâz ve ikram ile hizmet ederlerken:

— Dünyada yemediğinin mükâfatı ve dünyada içmediğinin ecridir, diye ayrıca taltif ediyorlardı.

Hayran hayran bu manzarayı seyrederken, melekler o zâtı ağırlamağa devam ediyorlardı:

— Ey Zül-cemâlin aşk ve muhabbetiyle, nefsinin iştiha ettiği herşeyden men eden, nefsinin en şiddetli arzu ve isteklerine bile karşı koyan, dünya zevk ve lezzetlerinden uzak bulunduran âşık-ı sadık! Şimdi, cennet ni'metlerinden dilediğiri kadar ye ve iç, diyorlardı:

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ

Külû veşrebû heniy'en bimâ esleştüm fil-eyyâm-il hâliyeğh...

El-Hakka : 24

Meal-i münifi: Ve onlara, geçmiş günlerde takdim ettiklerinize, dünyada işlediğiniz salih amellere, sıcak günlerde tuttuğunuz oruca karşılık âfiyetle yiysin ve için, denilir.

Bu zat-ı akdesin kim olduğunu sordum:

— Tanımadınız mı? dediler. Bu zat-ı muhterem, dünyada bahr-i irfana gark, hakkı iykanı farkedip, muhabbetullah ile me'lûfe ve atşanı ile âlûde olmakla vefat eyleyen Beşir Hâfi kuddise sirruh'tur, buyuruldu.

O muhterem şahıs, kadr-i âli sahibi ârif-i billâh idi ki, sakın olduğu beldede yalın ayak gezdiğinden, kendisine hürmeten o beldenin hayvanları yollara pislemezlerdi. Bütün hayvanlar, hacetlerini def'i için beldenin dışına çıkarlardı.

Bir başka zât-ı şerif daha gördüm. Mübarek gözlerini arş-ı Rahman'a çevirmiş, cennet huri ve gülmanlarını, cennet saraylarını ve kâşanelerini, kudret-i ilâhiyyeyi müşahede ederken kendisinden geçmiş ve âdetâ müstegrak olmuştu. Kim olduğunu sordum, cennetin başbuğu Rıdvan:

— O zat-ı muhterem de, dünya hayatında kalbine Allah ve Resûlünün aşk ve muhabbetinden gayri bir şey koymayan, nazarını Allahu zül-celâl vel-kemal hazretlerinin riza ve cemaline hasr-ü tahsis edip, Allah ve Resûlüne müstâk olarak âlem-i cemale intikal eyleyen Mâ'ruf-u Kerhi'dir. Şimdi, Allah-u zül-celâl vel-kemal hazretleri, zât-ı pâkine nazar et-

meyi ona mübah kılmıştır. Zira, dünya hayatında ârif-i bil-lah olanları âhirette vâsıl-ı ilâllah kılar ve onları didârından mahrum eylemez. Onları dünya şereflerinden ziyade, âhîret şeref ve dereceleriyle müşerref eyler, buyurdu.

**Şeriat dildedir, tarikat canda;
Gönül dost evinde, mihmandır anda,
Bunca velilerin mekânı kande,
Hakikat elinde seyri bildin mi?**

III. RUHTA CÖMERTLİK: Bu öyle bir cömertliktir ki, islâm dininin izzeti için, Allahu teâlâ ve Resûl-ü-müctebâ'nın emir ve tebliğ buyurdıkları emirleri ve hükümleri belirleyen kudsi kelimeleri ilân ve mukaddesatın muhafazası uğruna kâfirlerle, zalimlerle, âsilerle savaşmak üzere Allah yoluna baş-larını ve canlarını feda ederek kan döken, bu maksatla kılıç-larını çeken gazilerle mücahitlerin derecesidir. Bu dereceye Se-havet-i bir-ruh derler. Zira, bu zevat ruhlarını Allah yolunda ve bu has âmale sarfederler:

إِنَّا لَنَشْتَرِي مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْحَيَاتُ

Inmallâh'eşterâ min-el-mü'miniyne enfüsehüm ve emvâlehumbi-er-ne lehüm-ül cenneh...
Et-Tevbe: 111

Meal-i münifi: **Allahu teâlâ, mü'minlerden nefislerini ve mallarını kendi yoluna vakfetmeleri karşılığında cenneti vermek üzere satın almıştır.**

sırrına vâsıl ve mazhar olmuşlardır.

Sahabeden bir zat, Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sel-lem efendimiz hazretlerine sordu:

— Yâ Resûlallah! Allahu teâlâ indinde amellerin efdali nedir?

İmâm-ül-Enbiyâ aleyhi ve âlihi ekmel-üt-tehâyâ efendi-miz, saadetle buyurdular:

أَنْ تُوْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

En tü'minü billâhi ve Resûlihi sümmel-cihad-ü fi sebiyllillahi.

(Allahü teâlâ ve Resûlüne iman etmek ve Allah yolunda cihaddır.)

— Bundan sonra nedir yâ Resûlallah?

— Cihaddan sonra haccı mebrûr, yani Allahu teâlâ tarafından kabul buyurulan hac farizasıdır, buyurdular.

Allah yolunda cihad etmek, büyük bir ticarettir. Öyle büyük bir kâr ve kazançtır ki, kişiyi bütün azaplardan kurtarır, cennât-ı âliyyatın en yüce mevkilerine sahip kılar, vâsıl-ı didâr eder. Cihadın efdal ve Allahu teâlâ katında çok yüce derecelere sebep olduğu, kulu yüceltip yükselttiği Kur'an-ı azim ile sabittir:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿١٠﴾
تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ
ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

Yâ eyyühelleziyne âmenû hel edüllüküm alâ ticaretin tunciyküm min azabin eliyim tü'minüne billâhi ve Resulihî ve tücahidüne fi sebiylillahi bi-emvâliküm ve enfüsiküm zâliküm hayrûn leküm in küntüm tâ'lemün..
Es-Saf : 10-11

Meal-i münifi: Ey iman edenler! Sizi, elim bir azaptan kurtaracak bir ticaret salık vereyim mi? Allahu teâlâ ve Resûlüne iman edersiniz ve Allah yolunda mallarınızla ve canlarınızla cihad edersiniz. Eğer bilerseniz bu hakkınızda çok hayırlıdır.

Evet kardeşlerim, Allah azze ve celle böyle buyuruyor ve biz gafil kullarına duyuruyor:

— Ey benim iman ve iykan ile sıfatlanan, şeref-i iman ile müşerref olan, kulluk izzetinde daim, ibadet ve tâ'at devletinde kaim bulunan sevgili kullarım! Sizleri, elim bir azaptan kurtaracak, dünya ve âhirette saadet ve selâmete ulaştıracak çok yüce bir amele, çok büyük bir kâra ve kazanca delâlet edeyim mi, size dünya ve âhirette işinize yarayacak bir ticaret yolu göstereyim mi, size çok hayırlı ve yararlı bir iş salık vereyim mi?

Bu âyet-i kerime (TÜNCİYKÜM MİN AZABİN ELİYM)'e kadar nâzil oldu ve geri kalanının nüzulü altı ay kadar gecikti.

Allahu teâlâ'nın rizasına talip, cennet ve cemaline ragıp olan, hak korkusuyla titreyen ashab-ı bâ-sefâ, bu gecikmeden son derece üzüldüler, meramlarına nail olamayacaklarını düşünerek âh-ü eniyn ettiler, ağladılar ve yalvardılar, niyazda bu-lundular. Her seher, dergâh-ı bârigâh-ı ahadiyyete el açıp bu âyet-i celilenin geri kalan kısmının da nüzülü için tazarrû ve niyaz ettiler. Allahu azim-üş-şân, onların bu aşk ve şevkle-rine merhameten, âyet-i kerimenin geri kalan kısmı olan (**TÜ'-MİNÜNE BİLLAHİ VE RESÛLİHİ VE TÛCAHİDÛNE Fİ SEBİYLİLLAHİ..**) ve ilâ âhir-il-âyeh de inzâl ve ehl-i iymana rahmet-i ilâhiyye ibzâl buyuruldu:

— Allah ve Resûlüne iman edin, Allah yolunda mallarını-z ve nefislerinizle kâfirlere ve zâlimlere karşı mücadele ey-leyin.. Eğer, böyle yaparsanız kıyamette o elim azaplardan kurtulur ve maksudunuza nail olursunuz.

Burada bir açıklama yapmak gerekiyor:

Kulun, kıyamette azaptan kurtulabilmesi için üç şart var-dır:

1. Bütün amellerin aslı ve esası olan Allahu teâlâ'ya ve Resûlüne iymandır.
2. Din izzeti için, Allah yolunda din ve mukaddesat düş-manlarıyla mücadele etmek, savaşmaktır. Netekim, bir Hadis-i şerifte şöyle buyurulmaktadır:

مَنْ قُتِلَ مُجَاهِدًا أَوْ مَاتَ مُرَابِطًا فَحَرَامٌ عَلَى الْأَرْضِ أَنْ تَأْكُلَ
لَحْمَهُ وَدَمَهُ وَلَمْ يُخْرَجْ مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يُخْرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ
وَلَدَتْهُ أُمُّهُ وَحَتَّى يَرَى مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ وَزَوْجَتَهُ
مِنَ الْحُورِ الْعِينِ

men kutile mücahiden evmate murabitân fe hâramün al el ardı ente.küle lahmehu ve demehu velem yahruç mineddünya hatta yahruca min zunubihî Ke yevmi veledet hu ümmühu ve hatta yerâ mak'adehu minel cenneti ve zevcetehu minelhuril iyni

(Bir kimse, Allah yolunda hâlis bir niyetle düşmana karşı sabır ve sebat üzere cihad ederken, şehid olsa, o şehi-

din etini ve kanını yemeyi Allahu azim-üş-şân toprağa haram kılmıştır. Bu suretle şehid olanların cesetleri çürümez ve onlar analarından doğdukları kadar temiz olurlar. Cennetteki mevki ve makamlarını görürler ve kendilerine zevce olarak verilen huri kızlarını görmedikçe ve akrabalarından yetmiş kişiye şefa'at etmedikçe o kutlu ve mutlu kişiler dünyadan ayrılıp âhirete gitmezler. Nöbet görevinde buldukları sürece aldıkları muhafaza ecri, kıyamet gününe kadar amel defterlerine kaydolunur ve sevabı da kendilerine verilir.)

Ebu-Reyten radiyallahu anh şöyle buyurmuşlardır:

Ashab-ı kiramın ileri gelenlerinden Ebu-Derdâ radiyallahu anhın huzurlarına vardım ve kendilerinden sordum:

— Yâ Ebâ Derdâ! Bir kimse, ölümünden sonra, malını hayra sarfetmek üzere beni vasi tayin etti. Bu zatın bıraktığı malla nasıl bir hayır yapayım ki, ecri ve sevabı daha büyük olsun ve vasiyyeti de yerini bulsun, bu hususta beni aydınlatır mısınız?

Ebu-Derdâ radiyallahu anh şöyle buyurdu:

— O zatın yerinde ben olsaydım, bırakacağım bütün mallarımın Allah yolunda cihad eden islâm mücahitlerine sarfedilmesini vasiyet ederdim. Çünkü, islâm mücahitlerine bu suretle bağışta bulunmak, bence fakirlere ve miskinlere tasadduk etmekten daha hayırlı ve daha güzeldir.

Bir noktaya dikkatinizi çekerim kardeşlerim:

Öldükten sonra malını ve parasını bağışlayan kimsenin hali, doyduktan sonra artan yemeği ahbaplarına ikram edenin haline benzer. Malının ehline bağışlanmasını isteyen kişi, ölümünden sonra ancak bıraktığı malın üçte birini vasiyyet edebilir. Malın üçte ikisi mirasçılarının hakkıdır. Binaenaleyh, malının tümünü hayra sarfedilmek üzere vasiyyette bulunmasına itibar olunmaz.

Fakirlere ve miskinlere sadaka olarak verilmesinden ise, islâm mücahitlerine bağışlanmasının daha efdal ve hayırlı olduğu da Ebu-Derdâ radiyallahu anh hazretlerinin tavsiyesi olarak yukarıda açıklanmıştır.

Bir malın mücahitlere bağışlanmasının daha hayırlı ve yararlı olduğu keyfiyeti ise aklen ve mantıken sabittir. Zira, bu hem bir tasadduk, hem de mal ile cihaddır. O malla mücahitlere yardım ve kuvvet sağlanmış olur. Diğer taraftan, kâfirlerin ve zâlimlerin ehl-i iymana ve hatta bütün insanlara yapacakları zulüm ve vahşet def'edilmiş bulunur. Bu sayede, o ülkede yaşayan fakirler, miskinler, yaşlılar, çocuklar, aciz-

ler ve sakatlar, sözün kısası bütün insanlar kâfirlerin ve zâlimlerin zulümlerinden kurtulur. Yine o ülkede yaşayan mü'minlerin de malları ve canları düşman şerrinden emin olur.

Fakat, bilinmesi ve bellenmesi gereken bir gerçek vardır:

Ölümünden sonra, malının ve parasının hayır işlerine sarfedilmesini vasiyyet eden bir kimse, sağlığında iken eliyle hayır ve hasenât yapanın derecesine aslâ ulaşamaz. Yani, öldükten sonra bıraktığı mallarını ve paralarını hayrata sarfedilmek üzere vasiyyet eden bir kimse, o hayratı sağlığında bizzat kendisi yapan kadar ecir ve sevap alamaz. Bir kimsenin, hayat ve sıhhatte iken bağışladığı bir hurma, ölümünden sonra bağışlanmasını vasiyyet edeceği yüz okka hurmadan üstündür. Bu itibarla, yüz okka hurma veren, o bir tek hurma verenin ecrine ve sevabına nail olamaz. Çünkü, birincisi hayat ve sıhhatte iken, mala ve paraya ihtiyacı varken onu Allah yolunda harcamış ve infak etmiş olur. Oysa, ölümünden sonra artık dünya malı olarak hiçbir şeye ihtiyacı da kalmamış bulunduğundan alacağı ecir ve sevap da elbette daha az olur.

Bir başka misal daha verelim:

Kendisi aç ve yemeğe muhtaç iken, eline geçen herhangi bir ni'meti başkasına yedirenle, tıka basa karnını doyurduktan sonra, tabağında artan yemeği yediren hükmen ve hukuken müsavi olabilir mi? Ölümünden sonra malının hayra sarfedilmesini vasiyyet eden de, işte o tıka basa karnını doyuran kişi gibidir. Oysa, diğeri kendisi aç ve yemeğe muhtaç iken yememiş ve başkasına yedirmiştir.

Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz buyurmuşlardır ki:

— Allahu teâlâ indinde makbul ve efdal olan sadaka, kişi sağ ve salim iken ve kendisi fakr-ü zarurettten kurtulmağa çalışır ve çabalarken malik olduğu malı Allah yoluna sarfetmektedir.

Yoksa; can boğazına gelmiş, Azrail aleyhisselâm göğsüne oturmuş ve artık âhîret yolculuğuna hazırlanırken, hayat-tan ve dünyadan ümidini keserek:

— Malımın şu kadarını falân yere, paramın bu kadarını filân yere sarfederseniz, diye vasiyyet etmek olsa olsa mirasçılar arasında mallar bölüşülürken ortaya çıkacak bazı anlaşmazlıkları ortadan kaldırmaktan başka neye yarar? Böyle bir vasiyyet olmasa bile, bırakılan mal ve mülkle bırakanın mâ'nevî vebalinden başka bir ilgi ve ilişkisi kalır mı? Şu halde,

ilgi ve ilişkisi kalmayan bir mal ve parayı hayra sarfetmeleri için vasiyyet etmenin nasıl bir faydası olur?

Bu sözlerimden bir çokları hoşlanmayacak, bir çoklarının da gücüne gidecektir. Homurdananları, itiraza yeltenenleri duyar gibi oluyorum, ama bütün bunlar gerçekleri söylememe, işin hak ve hakikatini bildirmeme engel olamayacaktır. Zira, mes'ele riyazı bir kat'iyyetle meydandadır. Bu sebeple, ısrar ediyor ve diyorum ki:

Efdal olan hayır, âhîret azığı olarak bizzat kendi elceğizle yapacağın hayırdır. Bu nevi hayır, hem âhîret azığı olur, hem de hesapta ve mizanda seni kurtarır. O halde, hayır ve hasenât yapacaksan, hayat ve sıhhatte iken kendi ellerinle yap, başkalarına bırakma! Böyle yaparsan, ölümün rahat olur, kabrin aydınlık olur, sorulara vereceğin cevap kolay olur, mahşer yerinde hesabın ve mizanın doğru olur, cehennemden kurtulur ve cennete girersin. Evet, malını Allahu teâlâ'ya bizzat kendi ellerinle takdim et, kendi ellerinle açları ve muhtaçlara infak et, kendi ellerinde mücahidlere yardım et, ırzını, namusunu, iffet ve haysiyetini, hürriyet ve mukaddesatını muhafaza edebilmek için Hava ve Deniz Kuvvetlerini güçlendirme Vakıflarına yardım et, iki cihanda da saadet ve selâmete erer, aziz olursun.

Hem, ben sana bir şey söyleyim mi? Zifiri karanlık bir gecede, yola çıkmışsın, göz gözü görmüyor. Önünde çukurlar, hendekler, çamurlar, bataklıklar var, nereye basacağını, nasıl adım atacağını bilemiyorsun. Evde, kuvvetli bir elektrik fenerin var ama, yanına almayı unutmuşsun. O fenerin sana bir faydası olur mu? Ama, fenerini eline alır, düğmesine basarak etrafa ışık saçarsan, önündeki çukurları, hendekleri, çamurları ve bataklıkları rahatlıkla geçer, gideceğin yere sâlimen ulaşırsın. Yoksa, sen yola çıktıktan sonra, arkandan birisi sana ışık tutmağa kalksa, yine önünü göremezsin, üstelik ışık geriden geldiği için başın bile döner. Öyle ise, kabir karanlığını, mahşer zulmetini rahatça geçebilmek için eline infak fenerini al, önün aydınlansın. Arkandan tutulacak ışık sana yol göstermez ve büyük bir fayda da sağlamaz.

Dersimize devam ediyoruz:

IV. KALPTE CÖMERTLİK: Bu sıfat, ârif-i billâh olanlara mahsustur. Kalbin cömertliği, dünya muhabbetini kalpten çıkarır. Allah ve Resûlünün muhabbetini kalbe yerleştirir. Öyle ki, aşkullah, muhabbetullah ve Muhabbet-i Resûlullah o kişide evlât ve iyâlden, mal ve mülkten, makam ve rüt-

beden, kasadan, masadan, keseden, hâsılı herşeyden üstün olur. Dünyayı ve dünya üzerindeki herşeyi bu aşk ve muhabbete feda ettirir. Ama, bu sanıldığı ve söylendiği kadar kolay bir iş değildir. Bu makama vasıl olabilmek için, ehlullah'ın neler katlandıklarını işitmedin mi, duymadın mı, görmedin mi? İşitmedinse işit, duymadınsa duy, görmedinse gör, bilmedinse bil!

Ey âşık-ı sadık:

Uhud harbinde, Resûl-ü zişân aleyhi ve âlihi salâvatullah-il-Mennân efendimizin düşman tarafından katlolunduğu haberini bazı münafıklar Medine-i münevvere'de yaymışlardı. Bu korkunç haberi duyan mü'minler perişan olmuşlar ve ne yapacaklarını, ne yapmaları gerektiğini âdeta şaşırılmışlardı. Kalpleri muhabbetullah ve muhabbet-i Resûlullah ile dolu olan ehl-i iymanın feryat ve figanları yeri ve göğü inletiyordu. Bunlardan birisi olan bir cennet hatunu, ağlaya ağlaya Medine-i münevvere'ye bir saat uzaklıktaki savaş yerine doğru çılgınlar gibi koşmağa başladı. Ama ne koşma, ne ağlama!.. Resûl-ü zişân, bu fâni âlemden ayrıldıktan sonra, yaşamak neye yarardı? Nefes nefese Uhud dağının eteklerine varınca biçare hatun ne görsün? Ciğerpâre evlâdı, şehit düşmüş, arslanlar gibi yatıyordu. Biraz ileride, bunca yıllık hayyat arkadaşı olan kocası, az ötede anasının babasının tek yadigârı kardeşi, hepsinin önünde de sebebi hayatı olan babası, şehadet şerbetini içmişler ve hepsi bir arada rahmet ve ebediyet âlemine göçmüşlerdi.. Manzara, cidden dayanılacak gibi değildi. Babası, kardeşi, kocası ve evlâdı Allah ve Resûlü yoluna kendilerine kanlarından kefenler biçmişler, tevhid uğruna can ve tenden geçmişlerdi. Fakat hayret!.. Kadıncağız, kendisi için çok kıymetli olması gereken dört şehidin yanlarında durmamış, gözyaşlarını akıta akıta ileriye doğru koşmuştu. Acaba, aklını mı kaçırmıştı? Öyle ya; onun yerinde kim olsa, birer birer o dört sevgilinin üzerine kapanır, doya doya, hıçkıra hıçkıra ağlar, çırpınırdı. Neden onları bırakmıştı da hâlâ ileriye doğru koşuyordu? Hayır! Aklını kaçırmamıştı, dört sevgilisini şehit olmuş görünce bunalıp şaşırmamıştı.. Onun aklı, fikri Resûl-ü zişânda idi. Evet, o zât-ı akdes ne olmuştu? Önemli olan bunu öğrenmek, bunu bilmektir.. Onun kalbinde, artık ancak Allah ve Resûlünün muhabbeti vardı. Gözleri başka bir şey görmüyor, dimağı başka bir şey düşünmüyordu. Ön saflara kadar vardı ve orada savaşan bir sahabeden âlemlere rahmet olarak gönderilen sevgili peygam-

berinin hayatta ve sıhhatte olup olmadığını sordu. O koca gazi, hem düşmana ok atıyor, hem de o yüreği yanık hatuna dünyanın en büyük müjdesini veriyordu. Evet, Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem hayatta ve sıhhatte idi. Kalbi yatışmış ve gözyaşları dinmişti, ama içi hâlâ rahat değildi ve onu mutlâka gözleriyle görmeliydi. İlerledi, sağından solundan geçen oklara aldırmadan o nuru ilâhiyye yaklaştı, yaklaştı ve Resûl-ü müctebâ'nın gerçekten hayatta ve sıhhatte olduğunu gözleriyle görünce, sanki bütün cihan kendisine bağışlanmış kadar sevindi, meserret ve saadete garkoldu. Cenab-ı Fahr-i risâletin ve o yüce nur-u nübüvvetin mübarek ayakları gölgesine yüzünü ve gözünü sürdü, ayaklarının tozunu sürme gibi gözlerine çekerek saatlerdir ağlamaktan şişmiş gözlerini nurlandırdı ve halini ona arzetti:

— Yâ Resûlallah! Babam, kocam, kardeşim, oğlum yoluna feda olsun, ben de senin yoluna feda olayım, tek sen sağ ol, sana herşeyim kurban olsun, diye sevinçle inledi..

Ey Resûl-ü zişâna âşık olduğunu iddia eden ve ondan ceza gününde şefaât bekleyen mü'min!

Aşk dediğin böyle olur, muhabbet dediğin böyle belli olur. Seven sevdiği uğruna herşeyini feda eder. Bak, sana daha neler anlatacağım. Kulağını aç ve iyi dinle!..

Ey Resûl-ü zişân için canını feda etmeğe hazır olan ehli aşk!

Zeyd bin Abdullah-il Ensari radiyallahu anh -il-Bâri, bahçesinde çalışıyordu. Medine-i münevvere'den ve Mescid-i Nebevî'den ağlamaya, âh-ü figana benzer sesler işitti. Kendi kendine:

— Acep bu sesler ne ola? diye düşünürken, oğlu çıkageldi ve:

— Ey benim şefkatli, merhametli babacığım, başımıza gelenlerden haberin var mı? dedi.

— Hayır, hiçbir şeyden haberim yok oğulcuğum. Bu sesler nedir, sen neden ağlıyorsun?

— Sorma ey babacığım, hiç sorma! Ne sen sor, ne ben söyleyim.. Söylemeğe dilim varmıyor, içim yanıyor, kalbim hasret ateşiyle kaynıyor.

— Oğul, Allah ve Resûlüllah aşkına söyle, ne var?

— Ey benim canım babam!.. Başlarımızın tâcı, dertli gönüllerimizin ilâcı, şefi'imiz, önderimiz, rehberimiz, iki cihan-

da serverimiz, rahmeten lil-âlemiyn olan efendimiz beka âlemine teşrif buyurdular, bizleri ve bütün ümmetini yetim bıraktılar, aramızdan ebediyyen ayrıldılar.

Zeyd bin Abdullah hazretleri, bu acı haberi alınca yıldırımla vurulmuşa döndü, ne yapacağını, ne söyleyeceğini bilemedi. Olduğu yere çöktü, başını iki elleri arasına alarak, kanlı gözyaşları döktü ve bir müddet sonra, ellerini semaya kaldırarak niyazda bulundu:

— Ey Allah'ım, ey ululardan ulu, yücelerden yüce Rab-bim! Gözlerimi kör et, Muhammed'siz cihanı görmeyi neyleyeyim? dedi.

Duası ve münâcatı kabul buyuruldu, nazar-ı Muhammed'den mahrum ve yetim kalan dünyayı bir daha göremez oldu ve gerçekten kör oldu.

Yalnız o mu? Bu acı haberi duyan bütün ashab-ı kiram, herbiri bir hâlet üzere feryat ve figan ediyordu. Sıddıyk-ı â'zamın mübarek kalbinde kaynaşan Resûlullah aşkı, ayrılık ve hasret acısı öyle bir hale geldi ki, gözlerinden yaş yerine kan akıyordu. Ağlamaktan o mübarek gözleri kan çanağına dönmüştü. Hz. Osman'ın, hikmetlerle süsledikleri mübarek dilleri sanki tutulmuştu, konuşamıyor ve için için hıçkırıyor-du. Hazret-i Hayder-i Kerrâr, Esedullah-i Veli, Kali-i bâb-ı Hayberi bu acı haber karşısında öylesine sarsılmıştı ki, hiçbir savaşta mağlûp olmayan o büyük kahraman, o Allah'ın arslanı, o düşmanına göz açtırmayan, ama düşmanına hiç sırt çevirmeyen yüce cengâver, sanki dizlerinin bağları çözü-lüvermiş gibi olduğu yere çökmüş, çocuk gibi ağlıyor, hasret acısıyla ciğerini dağlıyordu. Faruk-u â'zam, Fatih-i İran, islâmın adl-ü adaleti yüce şahsında nümâyan olan Ömer İbn-il Hattâb, firkat-i Resûl ile sanki mecnuna dönmüştü. Gözlerinden seller gibi yaşlar akıtarak, elinde kılıcı olduğu halde bir o yana bir bu yana seğirtiyor ve:

— Kâ'be-i muazzamanın Rabbi hakkıyçün, her kim Resûlullah vefat etti derse, onu bu kılıçla ikiye biçerim, diyordu.

Eba-Bekir radiyallahu anh, onun yanına gelmiş ve ona:

— Yâ Ömer! **(İNNEKE MEYYİTÜN VE İNNEHÜM MEYYİTÜN — Muhakkak ki, sen öleceksin ve muhakkak on-lar da ölecekler.)** âyet-i kerimesini işitmedin mi? dedi ve bu suretle onu ikaz buyurdu.

İslâm adaletinin yüce timsali olan o kahraman, elinden kılıcını atarak Resûl-ü zişânın güzel siyretini, suretini ve me-ziyyetini veciz bir ifade ile anlatmağa ve âlemlere rahmet ola-

rak gönderilen o zât-ı akdesin hasret ve ayrılığından mütevellid duygularını dile getirmeğe başladı. Esasen, hakka tevekkül etmekten, kazaya rıza göstermekten ve kadere boyun eğmekten gayri ne yapılabilirdi? Ama ne var ki, kim kimi tesselli edecek, kim kimi yatıştıracaktı. Bütün ashab-ı kiram ve özellikle ehl-i beyt-i Mustafa, tahammülü mümkün olmayan bir firak ateşi içine düşmüş gibiydiler. Evet, ama elden ne gelirdi? Bunu önlemeğe kimin gücü yeterdi? Olsa, olsa o gün bütün Medine-i münevvere halkının yaptıkları gibi gözlerinden kanlı yaşlar akıtarak, kalplerindeki firak ve hasret ateşini biraz olsun söndürmeğe çalışabilirlerdi.

Ebu-Zer-il Gifari radiyallahu anh-il Bâri buyuruyorlar ki:

— Beni, hayatımda üç olay helâk edecek derecede ağlatmıştır. Birincisi, Resûl-ü zîşânın aramızdan ayrıldığı gün, aşk ve firak-i Muhammed ile öylesine ağladım ki, az daha helâk oluyordum. İkincisi, sekerat-ı mevtimi, yani ölüm serhoşluğumu düşündükçe çok ağlarım, ki bu dahi beni âdeta helâk eder. Üçüncüsü, kıyamet korkularını hatırladıkça ağlarım ki, orada olacak halleri dille söylemek ve kalemle tarif edebilmek mümkün ve mutasavver değildir. O kimseye hayret ve ta'accüple bakarım ki, gece gündüz dünya zevk ve sefasına dalmış, âhîret ve âhîretle ilgili hususlarda çok geri kalmış, bu dünyanın fâni ziynetine aldanmıştır. Ölüm gelip, o kimsenin yakasına yapışınca, Azrail aleyhisselâmın kılıcı gerdanına vurunca işi ve nasibi ağlamak olur ama, bilmem faydası dokunur mu?

**Nefse uyup yâr olursun bildiğin gümrah ile,
Ettiğin ahdi unuttun mu Hazret-i Allah ile,
Ey birader, akıtıp gözyaşın âh-ü vah ile;
Can-ü dilden diyelim estağfirullah-el aziyim..**

Şu gafil kişiye ta'accüp olunur ki, rahat vaktinde Allahu teâlâ'yı tanır, dar zamanında ondan usanır. Başına dünya musibetlerinden bir belâ gelse, ona sabretmez ve üstelik Mevlâ'sını kullara şikâyet eder. Oysa, kulluk bu demek değildir. Kulluk borcu böyle ödenmez. Allahu teâlâ'ya kul olanın, belâlara sabretmesi, kazaya rıza göstermesi Allahu azim-üş-şâna kul olmanın gereği ve şartıdır. Bu dünyada, Allah'a kul olmaktan büyük bir şeref ve izzet yoktur ve olamaz. Allah'a kul olan, iki cihanda sultan olur. Görmüyor ve anlamıyor musun ki, âlemlere rahmet olarak gönderildiği halde, Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimizin kulluğu, peygamberli-

ğinden evvel gelmektedir. O kelime-i münciyye-i mübareke ki, **EŞHEDÜ EN LÂ İLÂHE İLLALLAH VE EŞHEDÜ ENNE MÜHAMMEDEDEN ABDÜHU VE RESÛLÜHU**'dur, bu kelime-i şhadette önce **ABDÜHÜ** ve daha sonra **RESÛLÜHU** demiyor muyuz?

Evet, kulluk makamı peygamberlik makamından da önce gelmektedir ve iki cihan serveri efendimiz hazretleri daima kulluklarıyla iftihar etmişlerdir. Mi'râc-ı güzini anlatan âyet-i celile ki (**SÛBHANELLEZİ ESRÂ Bİ-ABDİHİ — Bütün noksan sıfatlardan münezze ve bütün kemal sıfatları ile muttasıf Allahu azim-üş-şân kulunu...**) diye başlamaktadır. Bu iltifat-ı ilâhî, Allahu teâlâ'ya kul olmanın ne derece ulu ve yüce bir makam olduğunu göstermiyor mu?

Daha, evet dahası da var: Necm sûre-i celilesinin 10. âyet-i kerimesinde de (**FE-EVHÂ İLÂ ABDİHİ MÂ EVHÂ — Allahu teâlâ'nın vahyettiğini kuluna vahyeyledi..**) buyurularak kulluk makamının yüceliğine işaret olunmuyor mu?

Sonra, yine aynı sûre-i celilede, yukarıdaki âyet-i kerimedden önce: (**SÛMME DENÂ FETEDELLÂ FE-KÂNE KABE KAVSEYİNİ EV EDNÂ -** Sonra, Resûlüllah sallallahu aleyhi ve selleme yaklaştı, aşağı sarktı ve ona iki yay kadar, belki ondan da yakın oldu...) buyurulmak suretiyle, gerçek kul olanın Allahu azim-üş-şâna ne kadar yakınlık sağladığı beyan buyurmuş olmuyor mu? Ehl-i hakikat, bu âyet-i celileye şu mâ'na'yı da vermişlerdir:

Gözün, karası ile beyazı birbirine ne kadar yakınsa, Allahu teâlâ abdi olan Habib-i edibine ondan daha da yakın oldu, buyurarak yorumlamışlardır. Gerçekten, dikkat edilecek olursa, gözün karası ile beyazı (Kavs) yani yayın birbirine yakınlığı gibidir.

O halde, Allahu teâlâ'ya kul ol ki, Hak seni kendisine yaklaştırsın. Allah azze ve celle, bize can damarımızdan yakındır, biz ona uzağız. Allahu teâlâ'ya gerçek mâ'nada kulluk eyle ki, Allah da sana yaklaşsın.

Allahu azim-üş-şânın has kullarından Sultan-el-âşikiyn ve Gavs-il-vâsiliyn, aşk-ı ilâhî ile mecnun olan ve bu yolda kelleyi veren Hallac-ı-Mansur hazretlerinin kıssasını **İRSÂD** namındaki kitabımızda anlatmıştık. Bu risâlemizde de, diğer bir tarzda rivayet edilen kıssasını yazacağım ki, aziz okuyucularımdan âşık-ı didâr olanlar zevk alsınlar ve faydalansınlar.

Rabbim, sana ve bana tevfikini refik eylesin..

HİKÂYE

Hallac-ı Mansur hazretleri li-hikmetin kendisinden zuhura gelen bir sözden dolayı zindana atılmıştı. Mübarek el ve ayaklarına, bukağılar, kelepçeler ve zincirler vurulmuştu. Oysa, bütün bunlar kendisine bu yolda altun bilezikten daha güzel ve daha hoş geliyordu. Ellerindeki kelepçelerden, beline sarılan zincirden ve ayaklarına vurulan bukağılardan memnun görünüyor ve halinden hiç şikâyet etmiyordu. Zira, o bütün bunların başına neden geldiğini biliyor ve sevdiği uğruna bütün meşakkat ve eziyetlere seve seve göğüs geriyordu. Bunu, bir aşk ve muhabbet nişânesi sayıyordu. O günlerden birinde, kendisini sevenlerden birisi izin alarak hapsedildiği zindana gelmiş ve şahsen halledemediği bazı sırları çözebilmek için himmetini niyaz etmişti. Hallac-ı Mansur:

— Sor bakalım, neyi öğrenmek istiyorsun? diye ruhsat verince, ziyaretçisi kendisinden şunları sormuştu:

— Sultanım, lütfedin ve bana şükrün, sabrın ve keremin hakikatini tarif ve izah buyurun. Çünkü, kime sordumsa inandırıcı ve tatminkâr bir cevap alamadım, demişti.

Hallac-ı Mansur hazretleri gülümsemiş ve o zata şu cevabı vermişti:

— Dinle kardeşim, aşkta yoldaşım, sırda sırdaşım! Hele biraz sabret ki, sabrın hakikatine eresin.. İnşâ'allah, bütün müşkillerin hallolur ve önüne çıkar.

Tam bu sırada, namaz vakti olmuş ve Bağdat ilindeki minarelerden ezan-ı Muhammedî okunmağa ve ümmet-i Muhammed'i huzura çağırmağa başlanılmıştı. Vaktaki, müezzinler **ESHEDÜ ENNE MUHAMMEDÜN RESÛLÛLLAH** lâfz-ı celiline gelince, Mansur hazretlerinin aşk-ı ilâhî ile çarpan kalbine sanki bir ateş düşmüş gibi titremeğe ve gözyaşı dökmeğe başlamış, cezbe-i ilâhî zuhura gelmiş, âlem-il gayb mesâbesinde olan iç âlemine şevk-i ilâhî dolmuştu. Kendisine abdest alması için su verilmediğinden, teyemmüm niyyeti ile mübarek ellerini zindanın duvarlarına vurmak için ismullah ile öyle bir silkelemiş ki, kendisini bağlayan kelepçe ve zincirler alelâde bir ip gibi çözülp açılmış ve yere düşmüştü. Bu hal ile teyemmüm ettikten sonra, farz olan namazı kılmış ve kendisine birer emanet saydığı kelepçe ve zincirleri tekrar yerlerine takmış ve bu işi bitirdikten sonra da ziyaretçisine:

— İşte azizim, sabrın hakikati budur. Sıkıntı ve meşak-

kat halinde dahi Allahu teâlâ'yı unutmamak ve hangi şartlar içinde bulunulursa bulunulsun, yerlerin ve göklerin Rabbine ibadeti terketmemektir. Yani, senin anlayacağın, kulluk görev ve hizmetini hiçbir veçhile bırakmamak ve Mevlâ'ya isyan etmemektir, buyurdu.

Diğer sorularını daha sonra cevaplandıracağını, henüz zamanı gelmediğini söylemişti. O günlerde Hallac-ı Mansur hazretlerini zindandan çıkardılar ve asılmadan önce mübarek ellerini kestiler. Kesilen ellerinden akan kanlar toprağa dökülürken, o kanla abdest aldı ve kendisine sual soran zatın yüzüne bakarak:

— Ey benim kardëşim, dedi. İşte, şükürün hakikati de budur. Onun bu halini görenlerden birisi, feryat ederek:

— Yâ Mansur! Allah aşkı ve muhabbeti nedir? Lûtfen bize bunu da izah ve tefsir buyur, niyazında bulundu.

Hazret-i Hallâc, büyük bir sükûnetle cevap verdi:

— Allahu teâlâ'ya âşık olmanın zâhiri, işte şu ânda gördüğün haldir, yere dökülen kanınla abdest almandır. Bunun bâtını ise, mahlûkattan içeri bir kapıdır ki, o kapıdan içeri girmedikçe beyan ve tefsir olunabilmesi mümkün değildir, buyurdu.

Az bir zaman sonra da, bu mecazi âlemden, fâni dünyadan çekilip ebedî âleme dahil oldu. Âlem-i cemale intikalinden bir süre sonra, sevdiklerinden birisi kendisini rü'yâsında gördü. Cennet köşklерinden birinde oturuyor ve cennet meleklerinden birisi de kendisine hizmet ediyordu. Huriler, ona enis ve yoldaş olmuşlar, nâz-ü na'iyim üzere etrafında dolaşıyorlardı. Kendisini bu halde gören ahabına Hallac-ı Mansur hazretleri tebessüm buyurmuş ve:

— Ey aşkta kardeşim, hakikatte yoldaşım, demişti. İşte, keremin hakikati de budur.

Can ile gûş eyle eşyada ENEL-HAK nâ'rasın.

Dide-i ibretle bak, her zerre bir Mansur'dur..

Ey Hakka tâlip olanlar! Ey cemal-i lâ-yezâle âşık olanlar! Ey rizayı Bâri'ye râgıp olanlar!..

Allahu teâlâ'ya âşık olanların, Allah yolunda nefsi emmâreleri makhur, aşk izinde vücutları hebâ'en mensur ve bütün mahlûkat ve mevcudat onların nazarlarında menfur olur. İbrahim Edhem hazretleri gibi, aşk yolunda tâc ve tahtlarını tarümâr ederler, âşık-ı didâr-ı ilâhî olarak cennete giderler, cennet-i zâta dahil ve cemal-i lâ yezâle vasıl olurlar. Mevlâ aş-

kı, öyle ulu bir muhabbettir ki, bir kulun kalbine girerse, ateş düşmüş gibi alâmetleri zahir olur. Bu öyle bir aşk ateşidir ki, od ve amber misali âşkın her zerresine nüfuz eder ve bütün azalarından güzel bir koku etrafa yayılır. Onların iradeleri ellerinden gider ve aşk yolunda Mansur gibi berdar olmaktan bile çekinmezler.

Allahu teâlâ ve tekaddes hazretleri, insanı bir katre meniden halk eylemiştir. Kudret-i ilâhiyesinin en büyük delili ve şahidi yine insandır. Kadir-i Kayyûm olan Allahu zül-celâl vel-kemal hazretlerinin, kudret, hikmet ve azametini farkedebilmek için, o bir katre meniye ve sonra ondan hasıl olan insanı kâmilî gözönüne getirmek kâfidir. O bir katre meniye, ana rahminde kudret fırçasıyla kana, daha sonra kan pıhtısına tebdil buyuran ve nihayet ona kuvvetli kemikler, mafsallar veren, akıllara durgunluk veren bir sinir sistemiyle bütün insan vücudunu donatan, çepçevre en uç noktasına kadar damarlar döşeyerek kanı dolaştıran, bütün bunları et ve deri ile kuşatan, sonra o cesedi ruh-u sultanî ile diriltten ve ona dil verip konuşuran, göz verip gördüren, kulak verip duyuran, el verip tutturan, ayak verip yürüten, beyin verip şaşmaz ve şaşırılmaz bir intizamla bu mekanizmayı idare ettiren, tefekkür ve idrak verip hak ve hakikati öğreten Allahu azim-üşşân, insan adını verdiği o mümtaz ve müstesnâ mahlûkun rahat yaşaması için yerleri, gökleri, yerler ve gökler arasındaki herşeyi biz âciz ve günahkâr kullarına hasr-ü tahsis eylemiş, üzerinde yaşadığımız bu dünyayı denizler, dağlar, dereler, nehirler, renk renk, cins cins ağaçlar ve çiçeklerle süslemiş ve bütün bu ni'metlere karşı da kendisine kulluk etmemizi emir ve ferman buyurmuştur. Evet; Allah azze ve celle insanı en kâmil, en mütekâmil, bütün mahlûkatın en kudretlisi, en güzeli ve en akıllısı olarak halk ve icad buyurmuştur. Netekim, mahbubu olan Habib-i edibini de insandan seçmiştir.

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ

Lekad halâknel insane fi ahseni' takviym...

Et-Tiyn : 4

Meal-i münifi: Biz, insanı en güzel bir biçimde halk ettik.

Peki, bütün bu gayret ve himmetler, bütün bu ilâhî ni'metler boşuna mıdır? İnsanoğlunun, bütün bu himmet ve ni'metlere teşekkürü nasıl olacaktır? Bu soruların cevapları gayet sade ve açıktır. Allahu teâlâ herşeyi insan için ve insanı da kendisi için halk ve icat buyurduğunu Habib-i edibi vasıtasıyla lûtfen ve keremen inzâl buyurduğu kitab-ı mübiyninde açıkça beyan ve ilân buyurmaktadır. Demek oluyor ki, insanın teşekkürü de, kulluk ve ibadete lâıyık ve müstehak Allahu azim-üş-şândan gayrı hiçbir ilâh olmadığını bilmesi ve buna sadakat ve samimiyetle inanması, onun varlığına ve birliğine tam ve kâmil bir inançla iyman etmesiyle mümkündür. Böyle bir iyman ve iykan ise, aşk ve muhabbet kapılarını açar. Hakkın muhabbetine talip olanlar ise, onu bilmeğe, onu bulmağa, onunla olmağa talip ve ragıp olurlar.

**Bir dilde iki yâre muhabbet sığmıyor,
Halvetsaray-ı vahdete kesret sığmıyor..**

hükmü gereğince, artık kalplerine Allahu teâlâ'nın aşk ve muhabbetinden gayrı hiçbir şey sokmazlar ve o vahdetsaray-ı aşkta haktan başka hiçbir şey bırakmazlar. Bu aşk ve muhabbete engel olabilecek ne varsa hepsini silkeleyip atarlar, kalplerini ve kalıplarını kelimenin tam mânasıyla temizler ve arındırırlar, ki mâ'suk orada mihman olabilsin. Mâsivadan arınmış o tertemiz kalplerinin burcuna livâyı Muhammediyye'yi dikerler, aşkullah, muhabbetullah ve muhabbet-i Resûlullah ile dolu ve süslü olanlar elbette ve elbette vâsıl-ı ilâllah olurlar:

**Biz ârif-i agâhız, biz âşık-ı billâhız;
Mâşuk ile hemrâhız, müştak-ı cemaliz biz..
Ne tâlib-i dünyayız, ne ragıb-ı ukbâyız;
Biz âşık-ı Mevlâ'yız, müştak-ı cemaliz biz..**

sırrına ererler. Yoksa, kalbe aşk-ı Muhammedî nakşolunmaz, ağıyâr kalpten sürülüp çıkarılmazsa, yâr o kalbe tenez-zül buyurmaz. O kalbe ilhamat-ı ilâhisini duyurmaz.

Şu halde, zâhirlerimiz insan nakşıyle nakşolunduğu gibi, kalperimize de nakş-ı muhabbet-i ilâhiyye nakşolunmazsa, ve o nakıştan nur-u Ahmediyye tulû etmezse hiçbir yere varamayız, maksuda eremeyiz, yollarda kalır ve perişan oluruz. Hz. Ahmed'e tutunmadan, Ahad'a vuslât yoktur. Muhammedi bilmeyenin, muhabbetten nasibi olamaz. Bunu, böylece bilmek gerektir.

H İ K Â Y E

Şeyh-i şüyuh-u agâh, ârif-i billâh, Hallâc-ı Mansur kud-dise sirruh hükm-ü takdir-i ezeli üzere zindanda mahbus iken, Şeyh Şibli kuddise sirruh hazretleri kendilerini ziyarete gitti.

— Yâ Mansur! Muhabbetullah nedir ki, bu yolda canını feda ediyorsun? Neden, pervane gibi muhabbet ateşine kendini atıyorsun? diye sordu.

Hallâc-ı Mansur şöyle cevap verdi:

— Yâ Şeyh! Bu mes'eleyi bugün bana sorma.. Yarın, im-tihan meydanına gel, orada görüşelim. Zira, yarın beni o meydanda assalar gerektir. Bu soruna orada cevap verir ve müşkilini hallederim.

Gerçekten, ertesi sabah Hallâc-ı Mansur hazretlerini dar-ağacına götürdüler. Şeyh Şibli de, o siyaset ve imtihan yerinde hazır bulunuyordu. Hallâc-ı Mansur, kalabalık arasında Şeyh Şibli'yi görünce, ona hüznle seslendi:

— Ey aziz! Dünkü soruna şimdi cevap veriyorum. Muhabbetullah'ın evveli, kalbini maldan, mülkten, evlât ve iyâl-den, dünya ve dünya içindeki herşeyden temizlemek ve bütün bunlara muhabbeti önlemek, bütün aşk ve muhabbetini ancak ve yalnız Allahu teâlâ'nın muhabbetine tahsis eylemek, kalbine onun aşk ve muhabbetinden başka hiçbir şey sokmamak ve ruhunu Allah yolunda Allah'a kurban etmekten çekinmemektir. Muhabbetullah'ın nihayeti de, o aşk ve muhabbet ateşiyle kalbi yakarak aşk sarayına varmak ve yârin cema-lini görmektir, buyurdu.

**Hidayet ehlinden gel olma menful,
Surette virandır, siyrette mâ'mur;
Ne yüzden söyledi ENEL-HAK Mansur,
İşitmişsin amma, dârı bilmezsin..**

**Hazer kıl bizlere dahletme zâhit,
Mademki namus-ü ârı bilmezsin,
Âşık-ı sadıklar merd-i Hüdâ'dır,
Onların sevdiği yâri bilmezsin..**

Allah yoluna malının kırkta birini veremeyen, üstelik zekâtını vermemek için türlü bahane ve fırsatlar arayan gafilin, cennete girmeği umması şaşılacak ve uzun uzun düşünüle-

cek mes'ele değil midir? Bu ve benzeri gafilleri, şaşkınları ve zavallıları ikaz buyurmak için Allah celle Kur'an-ı hâkiminde şöyle buyurmaktadır:

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخَلُوا الْجَنَّةَ

Em hasibtüm en tedhul-ül-cennete..

El-Bakara : 214

Meal-i münifi: Ey mü'minler! Yoksa siz, sizden önce geçen Nebî'lerin ve mü'minlerin mesel olmuş halleri başınıza gelmeksizin cennete gireceğinizi zanneder misiniz?

Evet, bizden önce gelip geçen Nebî'lerle onlara tâbi olan ümmetleri ne korkunç belâlara ve musibetlere katlanmışlar da, cennete girmeği ancak öyle hak etmişlerdir. Yusuf aleyhisselâm, zindana atılmadı mı? İbrahim aleyhisselâm, Nemrud tarafından ateşe atılmadı mı? Yine Hz. İbrahim aleyhisselâm Allahu teâlâ yoluna bütün mallarını vermedi mi? Sevgili oğlu İsmail aleyhisselâmı kurbanı getirmede mi? Circis, Allah yoluna eza, cefa ve meşakatlere göğüs germedi mi? Zekeriya ve Yahya aleyhimüsselâm destere ile biçilmedi mi? Onlar, Hakkın rızasına ermek ve cennetine girmek için bütün bu musibetlere ve belâlara seve seve katlanmadılar mı? Ey gafil! Allah yolunda, malının kırkta birine kıymadan cennete girebilmeği nasıl umarsın?

Bazıları da diyorlar ki:

— Efendim, biz devlete vergi veriyoruz. Vaktiyle vergi yokmuş ve o sebeple zekât verilirmiş!

Hey zavallı, hey şaşkın.. Yerin göğün, görünen ve görünmeyen, bilinen ve bilinmeyen âlemlerin Rabbi, yılda bir defa malının kırkta birini ver buyuruyor. Sen, kim oluyorsun da Rabbinin bu açık ve kesin emrine karşı bir takım bâtil iddialar öne sürebiliyorsun? O malın tamamını sana kim verdi? Verdiği gibi geri almasını da bilmez mi sanıyorsun? O mal ve mülk ve o altın ve gümüş kıyamete kadar senin yanında kalacak, seni ölümden kurtaracak mı zannediyorsun? Yarın, sen de başkalarından zekât ve yardım bekleyecek hale düşüverirsen halin nice olur? Hem, Rabbinin emrini tutmayacaksın, bir takım saçma sapan iddia ve bahanelerle zekâtını vermeyeceksin, sonra da Rabbinden rahmet ve mağfîret bekleyeceksin..

Allahu teâlâ'nın huzuruna nasıl çıkacağını, kendini orada nasıl savunacağını hiç düşündün mü?

Âhîret ve kıyamete iman eden, Allahu teâlâ'ya vuslât dileyen, onun rızasını kazanmağa çalışan, değil yılda bir kez malının kırkta birini, gerekirse malının tamamını canını, evlâdını Allah yolunda feda eder. Allah yoluna, mallarına ve canlarına kıyamayanlar, şefi-ül-müznibiyn olan Resûl-ü zîşândan ne yüzle şefaât bekleyebilirler? Hem, ümmet-i Muhammed'den olduğunu söyleyeceksin, hem de onun tebliğ buyurduğu ilâhî emirlere ve hükümlere karşı geleceksin, olur mu böyle Müslümanlık, olur mu böyle insanlık? O zât-ı akdes, Allah yoluna herşeyini feda etmedi mi? Bu yolda bize, bütün ümmetine örnek olmadı mı? Senin, din-i mübiyn-i islâm uğrunda ve Allah yolunda ne gibi bir fedakârlığın var? İslâm dâvasına bir kuruşunu, bir tek kılını feda edebildin mi? Oysa, iki cihan serveri, mü'minlerin önderi ve âhir zaman peygamberi Uhut'ta islâm dâvası uğrunda savaşırken, mübarek dişlerini kırdılar, amcası Hz. Hamza radiyallahu anhu şehit ettiler, aziz şahsına ve kutsal şahsiyetine türlü türlü ezâ ve cefada bulundular da aslâ şikâyet etmedi. Evlât ve iyâlinin nafakalarını açlara ve muhtaçlara yedirdi. Hatta, âlem-i cemale intikal buyurduğu gün, hane-i saadetlerinde kalan son dirhemleri de fakirlere sadaka olarak dağıttı. O peygamberler peygamberi, Rabbine ibadet etmek için mübarek ayakları şişti de, yine kulluk ve ibadetten vazgeçmedi. Çok geceler, sabahlara kadar uyumayarak Rabbine el açıp ümmetinin af ve mağfireti için niyazda bulundu. Ümmetinin bağışlanmasını Haktan diledi. Hangi birisini sayayım, hangisini anlatayım?

Bir de, senin ve benim ibadet diye yaptıklarımızı, yapabildiklerimizi, islâm uğrunda ve Allah yolundaki fedakârlıklarımızı gözönüne getirelim ve kara kara düşünelim. Halimiz ne olacak?

Ey benim kardeşim!

Bir gün, nasıl olsa hesaba çekileceğiz. Allahu teâlâ, bizi hesaba çekmeden biz kendimizi hesaba çekelim ve nefsimizin muhasebesini yapalım ve bilânçosunu çıkaralım. Bakalım, kârda mıyız zararda mı?

Atalarımız, Allah için ve Allah yolunda can verdiler, kan verdiler, mal verdiler. Bize, altı ve üstü tabiî zenginliklerle dolu cennet gibi bir vatan bıraktılar. Allahu teâlâ cümlesinden razı olsun, onlar yüz aklığı ile geldiler ve geçtiler, candan

geçip canânı buldular, maldan geçip bâğ-ı cinânı buldular, dünyadan yüz çevirdiler, Cemal-i lâ yezâle erdiler.

Âlemlere rahmet olarak gönderilen Resûl-ü müctebâ, Hakkâ ibadet için sabahlara kadar ayakta durmaktan mübarek ayakları şişti demıştik. Bizlerin de leş gibi uyumaktan gözlerimiz şişiyor. Başta, Habib-i edib-i Kibriyâ olmak üzere gelmiş geçmiş bütün islâm büyükleri, ünlü bilginler, atalar, dedeler, nineler, Allah yoluna canlarını seve seve feda ettikleri halde, biz bir tırnağımıza kıyamıyoruz. Onlar, Allah aşkı için kanlarıyla abdest aldılar, biz su ile abdest almağa üşeniyoruz.

Âhiretimiz perişan! Ama, hiç olmazsa dünyamız mâ'mur olsaydı.. Oysa dünyamız da berbat ve harabât.. Kâfirin, âhireti perişan ama, dünyası mâ'mur. Biz Müslümanların ehl-i iymanın ise, hem dünyamız hem de âhiretimiz mâ'mur olması gerekirken, Kur'an-ı azim bize hem dünyamızı, hem de âhiretimizi imâr etmemizi emir ve ferman buyurmuşken, Resûl-ü zişân da hiç ölmeyecekmiş gibi dünya için, hemen yarın ölecekmiş gibi âhiret için çalışıp çabalamamız gerektiğini hepimize duyurmuşken, neden ve nasıl bu hallere düştük. İslâm için yüz karası olan GERİ KALMIŞ ÜLKELER tarifinin içine girdik. Ben sana neden olduğunu söyleyim:

Çünkü, Allahu teâlâ'nın men'ettiği, Resûl-ü zişânın zemmettiği bütün kötü huylar bizde, bütün menhiyyât bizde, tembellik ve miskinlik bizde, dedi-kodu bizde, ağız kalabalıklığı bizde, lâf ebeliği bizde, birbirini çekememek, mü'min kardeşinin elindeki ni'mete hased etmek bizde, kendi ayıplarımız, kusurlarımız ve günahlarımız apaçık oratada iken başkalarında kusur, ayıp ve günah aramak bizde, birbirimizi hor görmek bizde, birbirimizi beğenmemek bizde, herkesi tenkit etmek ve kendimizi pek akıllı saymak bizde, hâsılı ne kadar kötülük ve pislik varsa hepsi bizde..

Oysa, böyle mi olacaktı? Böyle mi olmalıydı? Elimizde, öyle bir kitab-ı azim var ki, bütün saadet ve selâmet yollarını açıkça, hiçbir kuşkuyla yer vermeyecek açıklıkla gösteriyor. Başımızda öyle bir peygamber-i âlişân var ki, bizleri hak ve hakikate, kurtuluşa, kutluluğa ve mutluluğa dâvet ediyor ve bunun yollarını ve çarelerini de bildiriyor. İnsanlığın, tabîî ve beşerî bütün ihtiyaçlarına cevap verecek en yüksek aklî ve mantikî prensipler üzerinde kurulmuş öyle bir şeriatimiz var ki, bize insan olmayı, ilerlemeyi, yükselmeyi, ilim tahsil et-

meyi, bir san'at ve zenaat sahibi olmayı, yardımlaşmayı, kardeşliği, birliği ve beraberliği öneriyor.

Bütün bunlara yüz çevirmişiz, birbirimize düşmüşüz, senben kavgasına tutuşmuşuz ve bu yüzden de bir asırdanberi mütemadiyen veriyoruz. Atalarımızın kanlarıyla, canlarıyla aldıkları ülkeleri boyuna düşmanlarımıza kaptırıyoruz. Hâlâ uyanmıyoruz, hâlâ uyanamıyoruz. İkinci Viyana bozgunundanberi vere vere şu mübarek Anadolu yaramadasına sığındık kaldık. Hak korusun, burayı kaptırırsak halimiz nice olur, nerelere gideriz? Vazgeçelim şu sen - ben kavgasından, bırakalım birbirimizle uğraşıp dalaşmayı, birbirimizi kötüleme-yi, tam tersine birbirimize sarılalım, birbirimizi tanıyalım, birbirimizi sevelim. Dinimiz böyle emrediyor, akıl böyle diyor.

Eloğlu aya çıktı, ay yüzeyinde yürüyor. Biz, hâlâ sokakta doğru dürüst yürümesini öğrenemedik. Madenlerimiz var işletemiyoruz, petrolümüz var, tamamiyle bulup çıkaramıyoruz, tabii zenginliklerimiz ve ürünlerimiz var, satıp para kazanamıyoruz.

Silâhımızı bırakmış, tamburamızı ele almışız, vur patlasın, çal oynasın.. Bugün ne bulduksa zıkkımlanalım, yarına Allah kerim! Âmennâ; Allahu teâlâ elbette kerimdir ve rahimdir ama, sana ve bana düşen bir görev de yok mu? Bu dünyaya yiyip içmeğe, gezip tozmağa, gönül eğlendirmeğe mi geldik? Abdest yok, namaz yok, başka ibadet ve tâ'at yok, hayır hasenât yok, yok, yok.. Gözlerimiz başkalarının malında ve ırzında, ellerimiz başkalarının cebinde, aklımız fikrimiz hiyle ve desisede, bütün düşüncemiz:

— Beş kuruş sermaye koyarsam, nasıl beşyüz kuruş kazanırım? dalaveresine cevap bulmakta, halkı aldatmakta, milleti soymakta, önüne geleni dolandırmakta.. Böyle insanlık olmaz, hele böyle Müslümanlık hiç olmaz. Terlemeden, yorulmadan kazanmak, har vurup harman savurmak, şunun bunun sırtından geçinmek insanlık ve hele Müslümanlık değildir.

Kendi hayatına bir yön verememiş, çoluk çocuğunun rızkını temin edememiş, dünyada hiçbir sorumluluk altına girmemiş kimseler bile, tıklım tıklım dolu kahvehanelerde oturup hükûmeti tenkit ediyor, o kıt ve kısır aklıyla dünyaya nizam vermeğe özeniyorlar. Donlarını bile hükûmetin bağlamasını mı istiyorlar nedir, herbiri bir siyasî, hepsi başlı başına bir diplomat.. Yolların pis, sokağın pis, evin pis, için pis, dışın pis, kalbin pis, kalıbın pis, sen ortalığı temizleyeceksin öyle mi?

Şaşarım senin aklına! Ay oğul; sen herşeyden önce geçimle-riyle mükellef olduğun çoluk çocuğunun nafakalarını düşün, boşu boşuna oturup lâf ebeliği edeceğine kendi haline göre bir iş bul, az deme bir şeyler kazan, yavrularını ele güne muhtaç etme, avuç açtırma, boyun büktürme. Sonra, tövbe edip içi-ni temizle ve hakka kul ol, elinden geldiği ve gücünün yettiği kadar kulluk görevlerini yerine getirmeğe bak. Sonra, eline üç beş kuruş geçince, üstünü başını temizle, kapının önünü temizle, herkes kapısının önünü temizlerse bütün sokak te-miz olur. Âlemin dedi-kodusundan, çekiştirmesinden sana ne? Şimdiye kadar bunun sana ne hayrı oldu? Teker teker her birimiz böylece gerçeği bulur, Allah'a kul olursak, toplum kur-tulur. Yoksa, sonu hüsrân ve nedamettir. Doymayan bir mi-de ve ağız, bir türlü dolmayan ve kanmayan bir karıncağız, bilmem bu gidişle nereye varacağız? Alış-verişimiz hiyleli, ya eksik ya çürük.. Tüccar ha'in ve muhtekir.. Âlimler kıs-kanç ve mütekebbir.. Zenginler merhametsiz ve mürüvvetsiz, fakirler sabırsız ve gayretsiz, çoğunluk uyuşuk ve basiretsiz, ama kime sorarsanız:

— El-hamdü lillah Müslümanım, diyor.

Halbuki, şeriatin sahibi de şöyle buyuruyor:

— Âhiretle ilgili amelleri bir yana bırakarak, mal ve pa-ra toplayan, güzel giyinmekten ve nefis yiyecekleri yemekten gayrı bir şey düşünmeyen gafil helâk olsun!..

Kulluğumuzu bilelim kardeşler, acimizi, hiçliğimizi an-layalım. Allahu teâlâ'ya hakkıyla kul olalım, helâl kazanalım, çoluk çocuğumuza helâl yedirelim, temiz giyinelim, temiz ola-lım, temiz şeyler yiyelim. Bunlar, islâm dininde mübah olan şeylerdir. Ama, ölümü ve âhireti unutmayalım, bu dünyada yaptıklarımızın yanımıza kâr kalacağını sanmayalım ve bir-gün bütün yaptıklarımızın hesabını vereceğimizi unutmaya-lım. Zerre miktarı hayır işleyen onu bulacaktır, zerre mikta-rı şer işleyen de onu bulacaktır. Allahu teâlâ'nın azabına ta-hammül edemeyiz, dünya hayatında hayrı ve şerri seçemeyen-ler, yarın çok pişman olacaklar ve çok döğüneceklerdir:

**Şer ile olmaz isen âlude,
Dü-cihanda olursun âsude..**

Dersimize devam edelim:

ELLETİY TATTAL'U ALEL-EF'IDEH — O ateş, öyle bir ateştir ki, kalbin tam ortasını örter ve kâfirin kalbini yak-makla ferahlanır. İnsanın FU'AD'i kalbin ortası olup, ruha

bitişiktir. İş böyle olunca, o ateşin şiddeti cehennem ehlinin kemiklerini kırar ve kemikleri örten et ve derileri yakar. Şehvet ehli olan zenginlerin, haram ve helâl aramayan ve haramla karınlarını dolduran haram yiyicilerin karınlarına sirayet eder ve oradan göğüslerine geçer. Kalpleri üzerine yayılır ve şiddetle yakar ama tamamen imha etmez. Zira, böyle olsa bunlar ateşin elemi ni duymaz ve tadmazlardı. Oysa, cehennem ehli yanar, derileri kavrulur. Fakat, her şeye kadir olan Allahu zül-celâl vel-kemal hazretleri, ateşin şiddetinden yanıp kavru lan derileri, sınırları, etleri ve kırılan kemikleri tekrar iade eder:

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصَلِّيهِمْ نَارًا كَلِمًا نَفِخَتْ جُلُودُهُمْ
بَدَلًا لَهَا جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ

*Innelleziyne keferû bi-âyâtinâ sevfe nuslihim nârâ küllemâ nadicet cülûdühüm bed-
delnâhüm cülüden gayrehâ li-yezuk-ül azab...* En-Nisâ : 56.

Meal-i münifi: (Şüphesiz âyetlerimizi inkâr ile kâfir olanları, yakında ateşe koyacağız ve derileri yanıp piştikçe, daimî azabı tatmaları için onları başka derilerle değiştireceğiz.)

Allahu sübhanehu ve teâlâ hazretlerinin, bu âyet-i celi lede EF'İDE'yi tahsis buyurmasının sebebi şudur:

Kalp, yani fu'ad (Efi'de, fuad'in çoğuludur) BEYTUL-LAH'tır. Yani, bir mânada Allah ve Resûlüne tahsis olunan mukaddes bir azadır. Dünyanın kalbi Kâ'be-i Mu'azzama ol-
duğu gibi, vücut ülkesinin kâ'besi de kalptir. Kalp, nazargâh-ı ilâhî olduğundan, bu mukaddes azâ kâfirler ve fâsiklar ta-
rafından yerli yerince ve gereğince kullanılmaz ve oraya bir takım bâtil akide ve inanışlar, kötü niyetler, fâsit ve çirkin ameller doldurulur, fitne ve fesat yuvası haline getirilir. Öyle ki, bütün günah ve kötülüklerin, bütün fesat ve mâ'siyetlerin karargâhı oluverir. İşte, o şiddetli ateşin kalp üzerine isabet etmesiyle, mânada bütün azalara câri olacağından azabın kalp üzerine olacağı ifade olunmuştur.

Gerçekten, insanın fu'adi, bedenindeki uzuvların hepsin-
den lâtif olduğundan en ziyade elem duyan ve azaba uğrayan-
da yine kalp olur. Bu bakımdan diğer bütün uzuvlardan daha

hassastır. Netekim, aşkullah ve muhabbetullah ateşi de kalbe düşünce, tekmil kalbi kaplar ve aşk-ı ilâhî kalbi kaplayınca da o kalp cezbe sahibi olur ve cezbe-i Mevlâ ile meczup görünür ki, Hallâc-ı Mansur gibi Allah yolunda, Allah için darağacına kadar gitmekten çekinmez hale gelir İbrahim Edhem gibi, tâc ve taht gözüne görünmez, hepsini bir ânda terkeder ve yollara düşürür. Bunlar ancak Cemal-i ilâhiyyi temaşa ile mesrur ve handan olabilirler.

İNNEHÂ — Cehennemin o korkunç kapıları

ALEYHİM — Cehennem ehlinin üzerine

MÛSADE — Kapanmıştır.

Evet, cehennemin o korkunç kapıları, o kötü hareketlerde bulunan kâfirlerin üzerine kapanır ve kilitlenir ve o kâfirler bir daha bu azaptan kurtulamazlar ve ebediyyen orada mahpus kalırlar. Bu gerçeği idrak edip anlayabilmeleri için, böyle yapılır.

Cehennem ehlinin âhü feryatları, istimdatları, yalvarıp yakarmaları dışarıya aksetmez ve dışarıdan duyulmaz. Onlara, birazcık olsun ferahlık verecek rüzgâr ve o korkunç hararetten korunup kollanacak küçük bir gölge, bir parça serinletecek yağmur da verilmez. Hayat ile memmat arasında kalırlar, sağ ve sollarını farkedemezler.

Fİ AMEDİN MÜMEDDEDEH — Cehennem ehli, demir direklere bağlı oldukları halde bu azabı tadarlar. Çünkü, bu kâfirler dünya hayatlarında iken kendilerini amed-i mânevî olan yani mânevî direk mesâbesinde bulunan bir takım bâtil akidelere, sapık inanışlara, kötü ve çirkin huy ve davranışlara, Allah ve Resûlünün ve Resûl-ü zişâna tâbi olan salihlerin beğenmedikleri ve yerdikleri umdelere saplanmışlardır. Bundan dolayı cehennemde çekecekleri azabı ve cezayı da, dünya hayatında bağlandıkları sapık umdelerden, direklerden kinâye olarak Allahu sübhanehu ve teâlâ madde olarak yaratacak ve kendilerini o umdelere, o direklere bağlatarak cezalandıracaktır. Dünya hayatında bütün izzet ve şerefi, yalnız mal mülk, rütbe ve makam zanneden ve:

— Biz, kölelerle, fakirlerle bir miyiz? Onların iyman etiklerine biz iyman edemeyiz, diyerek iymandan yüz çeviren bu kâfirlere, mevki ve mansaplarıyla öğünen ve böbürlenilen o gafillere, bu şekilde azap olunacaktır. Allahu zül-celâl, bunla-

rı demir direklere bağlamak suretiyle dünyada mü'minlere karşı takındıkları kibirli tavırlarını, yaptıkları hakaretleri kendilerine hatırlatacak ve tattıracaktır.

Aziz din kardeşlerim ve Hak yoldaşlarım!

Bütün bu azaplardan, ıztıraplardan, hakaretlerden kurtulmak istiyorsak fırsat elde, söylemek dilde iken Allahu teâlâ'ya ve onun sevgili peygamberine iyman edelim. Suçlarımızı, günahlarımızı ve kusurlarımıza tövbe edelim ve bir daha o kötü ve çirkin suçları, günahları işlemeyelim. Elimizden geldiği ve gücümüzün yettiği kadar hayırlı ve güzel ameller işleyelim, Allahu azim-üş-şânın men'ettiği, Resûl-ü zişânın tiksindiği kötülüklerden kaçınalım. Allahu teâlâ'yı ve Resûl-ü müctebâ'yı aşk ile, şevk ile sevelim, kalplerimizden onların sevgilerinden başkasını sürüp çıkaralım, nazargâh-ı ilâhî olan kalplerimizi her türlü kirlerden ve pisliklerden temizleyip, arındıralım, rızayı ilâhiyye erelim, Cemal-i yezâli görelim.

Yâ Rab! Bizleri, nârından azat eyle, sana ve sevgili peygamberine karşı aşk ve muhabbetimizi, iyman ve iykanımızı müzdat eyle, lûtuf ve kereminle, fazl-ü inayetinle cümlemizi şâd eyle, dünyevî ve uhrevî bütün müşkillerimizde bizlere imdat eyle, sevdiğin kullar meyanında bizleri de yâd eyle, ümmet-i Muhammed'i ber-murad eyle, iki cihanda da bizleri âbâd eyle.. Bi-hürmeti Tâ-Hâ ve Yâ-sin ve bi-izzeti âl-i Yâ-Sin ve selâmün alel-mürseliyn vel-hamdü lillahi Rabbil-âlemiyn EL-FÂTİHA..

ENVÂR - ÜL - KULÛ (Kalblerin Nurları)

DERS: 11

MÜNDERECAT :

Fussilet sûre-i celilesinin 19 - 22'nci âyet-i kerimelerinin tefsiri - Kıyamet ve mahşer ahvali - Kâfirleri ve günahkârları bekleyen korkunç âkibet - Mü'minlere bahş ve ihsan buyurulacak ebedî ni'metler - Ölûme, kabre, kıyamete, mizana ve hesaba inanmayanlar hüsrana uğrayacaklardır - Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimizin âhirette sorulacak dört soruya ait irşâtları - İnsanın, ölmeden önce kendisini imtihan etmesi, hesaba çekmesi ve âhirete ona göre hazırlanması lâzımdır - Akıl ile nefsin farkları nelerdir - Korumak ve kollamak mecburiyetinde bulunduğumuz en tehlikeli uzuvlar nelerdir - El ve dil konusunda bazı açıklamalar - Müslüman, elinden ve dilinden bütün Müslümanların emin ve sâlim olduğu kişidir - I. Sultan Ahmed Han devrinde olmuş bir vak'a - Sünbül Sinan dergâhı şeyhi Adli efendinin bir imtihanı - Derviş Mehmed'in zekâ ve feraseti - İnsan kelâmı insana te'sir eder de, Allah kelâmı etmez mi - Velilerde zuhura gelen kerametler, Nebi'lerde zuhura gelen mü'cizelerin berekâtıdır - Aşk nedir ve gerçek âşık kime derler - Dahhâk'in zâlim bir hükümdarı uyarması - İmam-ı Ali kerremallahu vechehu efendimizin bir irşâtları - Şakik-i Belhi hazretlerinin, Harun-er-Reşid'e öğütleri - Dünya malı ve insan konusunda bir mukayese..

Sallû alâ seyyidinâ Muhammed
Sallû alâ mürşidinâ Muhammed
Sallû alâ şefi-i zünubinâ Muhammed
Sallû alâ envâr-ı kulûbinâ Muhammed

El-evvelü Allah.. El-âhirü Allah.. Ez-zâhirü Allah.. El-bâtınü Allah.. Hayrihi ve şerrihi min'Allah.. Men kâne fi kalbihi Allah.. Femu'inuhu ve nâsıruhu fid-dâreyni Allah..

Rabbışrah-li sadri ve yessir-li emri vahlül ukdeten min lisani yefkahu kavli ve ufevidu emri ilâllah vallahu basiyrün bil-ibâd..

Sübhanেকে lâ ilme lenâ illâ mâ allemtenâ inneke ent-el âlim-ül-hakim..

Sübhanেকে lâ fehme lenâ illâ mâ fehhemtenâ inneke ent-el cevvd-ül-kerim..

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٦﴾ حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾ وَقَالُوا لَوْلَا جُلُودُنَا لَمَ نَشْهَدُ ثُمَّ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقْنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٨﴾ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَوُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

E'uzü billâhi min-eş-şeytan-ir-raciym Bismillah-ir-Rahman-ir-Rahiym.

Ve yevme yuhşerü â'dâ-ullahi ilen-nâri fehüm yûze'un. Hattâ izâ mâ câ'ühâ şehide aleyhim sem'uhüm ve ebsârühüm ve cülüdühüm bimâ kânu yâ'melün ve kalü licülüdihim. lime şehidtüm aleynâ kalü entakanallahüllezi entaka külle şey'in ve hüve halâkakiim evvele merretin ve ileyhi türce'un ve mâ küntüm testetirüne en yeshede aleykiim sem'üküm ve lâ ebsârüküm ve lâ cülüdüküm ve lâkin zanentüm ennallahe lâ yâ'lemü kesiyren mimmä tâ'melün...

(Zikret o günü ki, Allahu teâlâ'nın düşmanları olan müşriklerle münafıklar toplanıp hepsi birden ateşe sevkolunacaklardır. Nihayet, oraya geldikleri zaman kulakları işittiklerine, gözleri gördüklerine ve derileri işlediklerine şahitlik edeceklerdir. Onlar derilerine: «Niçin aleyhimize şahitlik ettiniz? Oysa, biz sizden azabı def'etmek için işlediğimiz kötülükleri gizlemiştik...» diyeceklerdir. Onlar da: «Bizi, herşeyi söyleten Allahu teâlâ söyletti, ki sizi ilk defa o halk etmişti. Yine ona rücû ediyorsunuz.» diyeceklerdir. Onlara: «Siz, o kötülükleri işlerken, rezil olmamak korkusuyla herkesten gizlediniz.» Ne kulaklarınızın, ne gözlerinizin ve ne de derilerinizin aleyhinizde şahitlik edeceklerini düşünmez, sakınmazdınız. Allahu teâlâ, yaptıklarınızdan bir çoğunu bilmez zannetmişsiniz.)

Ey aklım başımda, ibret gözümde, hayâ eynimde, merhamet ve iyman kalbimde diyen kişi!

İbret gözüyle bak ve kulaklarından gaflet pamuğunu çıkararak iyi dinle ve anla:

Vücut dediğimiz şu beden yapısı gayet zayıf, gideceğimiz yol ise gayet uzak.. Bu yoldan, bu müthiş seferden dönüş yok.. Ömürlerimiz çok kısa ve kıyametimiz olan ölüm ise çok yakın.. Kıyamet gününün muhakemesinin çağırıcısı Cebrail aleyhisselâm, mâliki, meliki, kadısı Allah celle celâlühu hazretleridir.. O korku ve dehşet gününde, insanların vücutları çıplak, bütün ayıpları ve kabahatleri meydanda olacak.. Ağzları susuz, ciğerler korkunç bir hararetle yanık, karınlar aç, akıllar şaşkın ve hayran, ayaklar, eller, gözler, kulaklar ve bütün uzuvlar sahiplerinden dâvacı ve şikâyetçi, dostlar ve ahbablar birbirlerine düşman kesilmişler:

الْأَخْلَاءُ تَوْمًا بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ

El-ehillâ'ü yevme-izin bâ'dühüm li-bâ'din adüvrüm illel-müttekayn...

Ez-Zuhruf : 67

(O gün, müttekilerden başka dostlar, dostlukları azap sebebi olduğu için, birbirlerine düşmandırlar.)

Kimi dizine, kimi göbeğine, kimi göğsüne ve kimisi de boynuna kadar terlere gömülmüşler.. Beyinler, kavurucu sıcak yüzünden kafa tasları içinde kaynamaktadır. Güneşin ha-

rareti öylesine artmış ve insanların üzerlerine o kadar yaklaş-
tırılmıştır. Cehennem, mahşer yerine getirilmiş, ateş ve gay-
zını halkın üstüne saçmaktadır. Zâlimlere azabetmek için, âde-
ta acele etmektedir. Gözler, yuvalarından fırlamış, herkes ken-
di derdine düşmüş, anneler yavrularını fedaya hazır, babalar
evlâtlarını unutmuşlar, peygamberler ümmetlerini unutarak
nefisleri derdine düşmüşler ve ancak kendilerini düşünmek-
teler, zâlimler ve âsiler:

— Eyvah, mahvolduk.. Yazık oldu bizlere! diye inim inim
inlemekte ve feryat etmekte, saç ve sakallarını yolmakta-
lar, bir çoğu pişmanlık içinde ellerini ısırmaktalar:

وَيَوْمَ يَعِصُ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا

*Ve yevme ye'addiiz-zâlimü aiâ yedeyhi yekulû yâ-leyten-ittehattü mâ-
arresuli sebiylâ...*

El-Fürkan : 27

**Ve o gün zâlimler pişmanlık duyarak ellerini ısırarak ve
diyecekler ki: «Ah, nolaydı, Resûl-ü zişânla birlikte hak yo-
lunu tutaydım..»**

Zâlim emirler ve âmirler, düşar olacakları azap ve ikabı
anlayarak ağlayıp feryat etmekte, namazlarını kılmayan-
lar, namazlarının kıymetini bilmeyerek o büyük ni'meti kay-
bedenler, ibadetlerine riyâ karıştıranlar hasret ve nedamete,
faiz yiyerek halkın kanını emen tefeciler uğrayacakları
azabın şiddet ve dehşetiyle tiril tiril titremekte, serhoşluk
veren şarap ve saire gibi içkileri, Allahu teâlâ'nın men'ettiği
hamrı için âsiler, hüngür hüngür ağlamaktalar, ilmi ile âmil
olmayan ve tahsil ettikleri ilimleri nefisleri arzularına âlet
eden sahte bilginler derin bir mahcubiyet içindeler, kâfirler,
münkirler ve müşrikler korkularından birer tarafa sinmiş
çekecekleri azap ve izzetini düşünmekte, yüzleri kararmış,
dudakları morarmış, gözlerinin feri kalmamış, mahkûm edi-
lecekleri azap ve ikabı düşünmekten akılları başlardan gitmiş,
diller korku ve susuzlukla göğüslere kadar düşmüş, perişan
bir halde cehenneme gönderilmek üzere sıra beklemekte,
cehenneme mü'ekkil olan meleklerde ve hele zebanilerde ise hiç
merhamet yok, görünüşleri ve gezip yürüyüşleri bile korkunç

ve dehşet verici, aldıkları emri tereddütsüz yerine **getirmek** üzere hepsi hazır ve müheyyâ bekliyorlar:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ
عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

*Yâ eyyühelleziyne âmenû ku enfüsekküm ve ehliyküm nâren ve kudii-
hen-nâsü vel-hicâretü aleyhâ melâ'iketün gılâzün şidâdüñ lâ yâ'sunallahe
mâ emerehüm ve yef'alüne mâ yü'merün...*

Et-Tahrir : 6

(Ey iman edenler! Allahu teâlâ'nın emirlerine uymakta ve nehiyelerinden kaçınmakta kendinizi ve ailenizi o ateşten koruyun, ki yakıtı insanlarla taşlardır. Ona memur çok haşin ve şiddetli melekler vardır ki, Allahu teâlâ'nın emrine karşı gelmezler ve emrolundukları işi derhal yerine getirirler.)

Cehennemin üzerine sırat köprüsü gerilmiş, kıldan ince ve kılıçtan keskince, onun altında bütün şiddet ve dehşetiyle cehennem ve türlü işkence ve azaplar hazırlanmış, terazi kurulmuş, amelleri tartıyor, mahşer yerini sayısız melekler ab-luka altına almışlar, bu korkunç manzara her tarafa dehşet salmış ve bütün mahşer halkını korku almış, herkes sırasını bekliyor.

Fakat... Mü'minler, sıratı kuş gibi geçmekte, salihler Kev-ser'den içmekte, oruç tutanlar ilâhî sofrada ağırlanıyorlar, müttekiler cennet elbiselerini giyiniyorlar, âşıkların ve sadıkların yüzleri ak ve her yanları berrak, âdil emirler ve âmirler arşın gölgesinde dinleniyorlar, Allahu teâlâ'ya kıyam, rükû ve secde edenler, halkın ihtiyaçlarını giderenler, mahlûkata şefkat ve merhamet gösterenler, Allah için Allah yolunda hizmet edenler, vazifelerini hakkıyla yaparak kötüye kullanmayanlar, hak için halkın hizmetine koşanlar, mazlûmların gözyaşlarını silenler, Hakka yürüyenler, Hak için söyleyenler, Hak rızası için iş görenler, Allah rızası için ödünç verenler, kendilerini bütün haramlardan sakınanlar, Allahu teâlâ'dan korkanlar, Allah için birbirlerini sevenler, hak yolunda gaza eden gaziler, şehitler, hak dostları, ilimleri ile âmil olan âlimler, iki cihan serveri, âşıkların ve sadıkların rehberi, velilerin önderi, âhir zaman peygamberi Hz. Muhammed Mustafa sallallahu

teâlâ aleyhi ve sellem efendimizin **LİVÂ-İ-HAMD** namındaki sancağı altında toplanmışlar, hepsinin de yüzleri nurlu, gönülleri sürurlu, sevinç ve saadet içinde birbirlerini tebşir ve tebrik etmekte, cennetin kapıları açılmış, sarayları ve köşkleri süslenmiş, huriler, gülmanlar ve vildanlar sahiplerini beklemekteler..

Ey benim mü'min kardeşim ve Hak yoldaşım:

Gözlerinin önüne iki ayrı manzara sermeğe çalıştım. Bunların ikisi de haktır ve gerçektir, bu gözler pek yakında bu iki manzarayı da aynen tarif ettiğim gibi ayn-el-yakin görecektir, herkes ektiğini biçecektir, ak ile karayı seçecektir, yaptığı iyilik veya kötülüğün karşılığı ne ise onu derecektir:

فَزَعْمَلُ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ۖ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

*Femen yâ'mel miskale zerretin hayren yereh
Ve men yâ'mel miskale zerretin şerren yereh*

Ez-Zilzâl : 8

(Kim, zerre ağırlığında hayır işlemişse onu görecek, kim zerre ağırlığınca şer işlemişse onu görecek.)

Allahu zül-celâl vel-kemal hazretleri, bu haberleri bizlere olmuş, gelmiş geçmişcesine mazi sigasıyla vermektedir. Fâni ve gelip geçici olan dünya hayatı, dünya malı, dünya sağlığı için hepimiz az veya çok, kaygulanıyoruz da, bâki ve ebedî hayatımız için, o sonsuzluk âlemi için, âhiret için hiç endişe etmiyoruz.

Allahu sübhanehu ve teâlâ: **(KULUMDA, İKİ KORKUYU CEM'ETMEM. DÜNYA HAYATINDA BENDEN KORKAN, EMİRLERİME VE NEHİYLERİME UYAN KULLARIMI ÂHİRETTE KORKUTMAM.. BU FÂNİ HAYATTA, BENDEN KORKMAYAN, EMİRLERİME VE NEHİYLERİME UYMAYAN ALLAH'SIZ GÖNÜLLERİ ELBETTE ÂHİRETTE KORKUTURUM. NİÇİN YARATILDIKLARINI, DÜNYAYA NEDEN GELDİKLERİNİ VE NEREYE GİDECEKLERİNİ BİLİP ANLAMAYANLARI, EMİRLERİMİ DİNLEMİYENLERİ, NEHİYLERİMDEN ÇEKİNMEYENLERİ, HAPİŞANEM OLAN CEHENNEMDE CEZALANDIRIRIM.)** buyurmaktadır.

Buna rağmen, biz âciz ve gafiller iki günlük dünya hayatı ve rahatı için bu korkulu günlerden ve ebedî felâketten

gaflet eder, âhîret âleminde bizleri bekleyen sevinç ve sürura, ebedi saadet ve selâmete özenip heves etmeyiz. Çünkü, gözlerimizde ibret yok.. Kalplerimiz kararmış.. O kalp ki, **MİR'AT-I-HAK'**tır. O kalp ki, **TECELLİGÂH-I-İZZET'**tir. O kalp ki, yerlere ve göklere sığmayan Allahu zül-celâl vel-kemal hazretlerinin beytidir.

Niçin saklıyoruz? Neden itiraf etmiyoruz? Ömür sermayesini yele vermişiz, gaflet ve hatta çoğumuz dalâlet içindeyiz. Ölümünden, kabirden, sualden, cevaptan, kıyametten, âhi-retten, mizandan; hesaptan; sırattan, azap ve ikaptan haberimiz bile yok, uyduk kalabalığa ömür çürütüp gidiyoruz. Yaptığımız kötülüklerle tövbe etmek şöyle dursun, içimizde pişmanlık duygusu bile belirmiyor. İsyanlara, günahlara ve kötülüklerle kapılmış, hergün mâ'siyyet yükünü biraz daha artırarak mukadder âkibete doğru sürükleniyoruz. Bizden önce gelip geçen ve Allahu teâlâ'ya isyanları yüzünden gazabı ilâhiyye uğrayarak ortadan kaldırılan ümmetlerin ve milletlerin başlarına gelen felâket ve sefaletleri, tarih sayfalarından okuduğumuz, duyduğumuz ve öğrendiğimiz halde, aynı felâket ve sefalet bize gelmeyecekmiş gibi bir türlü ibret alamıyor ve hatalı yollarda yürümekte ısrar ediyoruz.

Oysa, bugüne kadar nice mâ'murlar harap oldu. Bizim ise, günah defterimizin sayfaları isyanlar ve kötülüklerle doldu. Ölümümüz yaklaştı, kötülüklerimiz haddi aştı, ecel neredeyse bize de ulaştı. Pek geniş ve rahat gördüğümüz, serpile serpile, kasıla kasıla gezip yürüdüğümüz bu fâni âlemden, yakın bir zamanda bizi daracık bir çukura atacaklar, üstümüze acele acele toprak dolduracaklar ve bizi o karanlık ve yalnızlık çukurunda yaptığımız günahlar, isyanlar ve kötülüklerle başbaşa bırakacaklar.. O yılan, çıyan ve akrep yuvasında amellerimizle sarmaş dolaş olacağız. Amel sandığı da denilen kabirlerimizi, cennet bahçelerinden bir bahçe veya cehennem çukurlarından bir çukur yapmak mümkündür ve elimizdedir. Âlemlere rahmet olarak gönderilen iki cihan serveri sevgili peygamberimiz, kabri şöyle tarif buyurmuşlardır:

إِنَّمَا الْقَبْرُ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ أَوْ حُفْرَةٌ مِنْ حُفْرِ النَّارِ

İnnemel kabrû ravzatun min riyaz-il cenneti ev hufretün min hufri-n-nîrîn

(Muhakkak ki kabir ya cennet bahçelerinden bir bahçe veya cehennem çukurlarından bir çukurdur.)

**Gurbet ne Şam'dadır ne Yemen'de,
Gurbet kabirdedir ve kefende..**

Öyle ise ne yapalım? Elimizi şakağımıza koyup derin derin düşünelim:

Günah, isyan ve kötülüklerle gelip geçen ömrümüz, heyhat ki geri gelmeyecektir. Buna, fiilen ve maddeten imkân ve ihtimal yoktur. Şu halde, ölüm muhakkak ve mukadderdir. Bazıları:

— Hayır, ben ölmeyeceğim. Allahu teâlâ'ya rücû ederek gafletle geçen ömrümün hesabını vermeyeceğim. Toprak olduktan sonra, tekrar dirilmeyeceğim, bütün yaptıklarım yanıma kâr kalacaktır, diye düşünüyorlarsa, kendilerini aldattıklarını, böyle bir iddiaya kendilerinin de inanmadıklarını söylemek gerekir. Böylelerine, çok ama pek çok yazık olduğunu da haber vermek insanlık borcudur. Zira, onlar baktıkları halde göremeyen birer kör, duydukları halde işitmeyen birer sağır, gövdeleri üzerinde bir kafa bulunduğu halde akıl ni'metinden mahrum birer zavallıdırlar. Bu gibiler, Allahu teâlâ katında da yeryüzünde yürüyen en şerli yaratıklardır, birer hayvandan farkları yoktur ve hata hayvandan da aşağı birer sapıktırlar. Zira, Allah azze ve celle bir âyet-i celilede şöyle buyurmaktadır:

(Allahu teâlâ indinde, yeryüzünde yürüyen ve yaşayan hayvanların en şerlisi ve en kötüsü, Hakkı duymayan ve duymak istemeyen ve hakkı söylemeyen ve hakkı düşünmeyen ve düşünmek istemeyen, Hak ve hakikate sırt çeviren insandır.)

İsterseniz isbat edelim:

1) Ölmeyeceğim dediklerine göre atalarının, dedelerinin, babalarının ve bütün hısım ve akrabalarının nerede olduklarını söyleyebilirler mi?

2) Toprak olduktan sonra tekrar dirilmeyeceğim, dediklerine göre bir katre meniden ana rahminde insan şekline getirildiklerini inkâr edebilirler mi? O bir damlacık pıhtıyı insan şekline getiren o muazzam kudret Hâlık-ı zülcelâl tekrar halk edemez mi? Diriltemez mi?

3) Hesap vermeyeceğim ve ceza görmeyeceğim, dediklerine göre kendileri çiğerpâre evlâtlarını aşırı derecede yaramazlık ettiği zaman cezalandırmıyorlar mı? Öğretmenler ve

okul idarecileri, haylazlık ve haşarılık eden öğrenciler hakkında sırasında mektepten koğmaya kadar varan inzibatî tedbirler almıyorlar mı? Memurlar, uygunsuz hareketlerde buldukları zağan üstleri tarafından ihtar, tevbih, maaş kesimi, memuriyetle ilişkisinin kesilmesi gibi cezalara uğratılmıyorlar mı? Mahkemeler, toplumun rahat ve huzurunu kaçıranları, suçlarının cinsine göre hapse mahkûm etmiyorlar mı? Demek ki, bu dünyada bile bir hesap sorma ve cezalandırma sistemi vardır. O halde, Allahu teâlâ'nın da âhiret âleminde bizlerden hesap soracağını ve cezalandıracağını hangi akıl ve mantıkla red ve inkâr edebiliyorlar?

Ey bedbaht, ey nasipsiz kişi, ey düşünme ni'metinden yoksul kalmış zavallı.

İnkârı bırak, ikrar ve iymana gel.. İsyanı bırak, itaat, tövbe ve istiğfara gel.. Fânisin, bu fâni âlemden gelip geçici ve birgün göçücüsün.. Önünde sonunda mezar denilen o korkunç çukura girecek, yalnız kötülüklerinin değil, bu inkârlarının da cezasını göreceksin.. Daha kabre girer girmez bu gerçeği anlayacak, yanıldığının farkına varacaksın ama, artık oradaki pişmanlığın sana hiç bir faydası olmayacaktır. Evet, dünya hayatından, günahlarından, isyanlarından, kötülüklerinden sorulacaksın, her nefesinin hesabını vereceksin, yanına kâr kalacağını zannettiğin her suçundan sorumlu olacak, malik olduğun herşey elinden çıkacak, boş elle ve kara yüzle hâlikinin huzuruna varacaksın.. Tekrar ediyorum, bütün yaptıklarından ve işlediklerinden sorulacaksın..

Bak, iki cihanda önderimiz, rehberimiz, başlarımızın tâcı, dertli gönüllerimizin ilâcı, şefaathimiz ve kurtarıcımız, Allah'ın en sevgili kulu ve Resûlü ne buyuruyor, iyi dinle:

لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعَةٍ
عَنْ عَمْرِهِ فَيَمَافَنَاهُ وَعَنْ جِسْمِهِ فَيَمَافَبَلَاهُ وَعَنْ عَمَلِهِ فَيَمَافِعَلُهُ
وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَافَنَفَقَهُ

Lâ tezülî kadema abdîn yevm-el-kıyameti halta yüs'ele an erba'atin an emrihi fiyme esnâhü ve an cismihi fiyme eblâhü ve an amelîhi fiyme amile liyhi ve an mâlihi min eyn'ektesebehu ve fiyme enfakahu...

Kıyamet günü, şu dört soruya cevap vermeden hiç kimse yerlerinden kımıldayamaz ve bir adım dahi atamaz:

I) Her kula ömrünün hesabı sorulacak ve ömrünü nerelerde ve nasıl tükettiği..

II) Bu fâni vücudunu nerede ve nasıl kocaltıp yıprattığı.

III) Öğrendiği veya işittiği ilimle hangi amellerde bulunduğu.

IV) Malını ve parasını nerelerden kazanıp nerelere sarfettiği sorulacak, bütün bunlar açıklanacak ve mes'uller cezalandırılacaktır.

Dikkat ve ibretle bakılacak olursa, insan dört şeyle vücut bulmuştur: **VÜCUD - ÖMÜR - İLİM - RIZIK.**

Bu dört nesne, sana ve bana emanettir. Şu halde, her emanet gibi bunları da yerli yerince kullanamazsak, bizden hesap sorulacaktır. Bu hesap sorma, o emanetleri verenin en tabîi ve hukukî hakkıdır: Binaenaleyh, Allahu teâlâ da bu dört emaneti nerede ve nasıl kullandığımızı mutlâka soracak ve mes'ulleri cezalandıracaktır.

Ey şaşkın! Dünya hayatında, meselâ üniversiteye giriş imtihanlarının, devlet dairelerine memur alınması için yapılan müsabaka imtihanlarının soruları gizli tutulur. Oysa, Allahu azim-üş-şân sana ve bana âhiret âleminde soracağı soruları açıklamıştır. Bunların behemehal sorulacağını bildiğin halde, neden hazırlanmıyorsun? Neden inkâr ve te'vile kalıyorsun?

Âhirete geçmeden, o ebedî âleme gitmeden kendini bir imtihan et bakalım:

Ömrünü isyan ile mi, yoksa itaat ile mi geçiriyorsun? İtaatte isen, Rabbine hamd eyle, itaatini ve korkunu artırmağa çalış.. Eğer isyanda isen, Rabbine itaatta ve tövbe ve istiğfarda bulun, ibadet ve tâatini artır, ömür sermayesinin hergün biraz daha azalmakta bulunduğunu gözönünde bulundurarak açıklarını kapatmağa, eksiklerini tamamlamağa, zararını azaltmağa gayret et, Hakkın azap ve gazabından kork, ona bağlan, onu ve Habib-i edibini sev, Allaha ve Resûlüne kendini sevdirmeğe çalış ve emirlerine uy, nehiyelerinden kaçın.

İyi mi, kötü mü olduğunu anlamak mı istiyorsun? Allah'ın kitabını oku, durumunu ve mevkiini kendin tayin et.. O kitab-ı kerime aynen ve harfiyyen uymaya çalış, ibadet ve tâ'ati eksiksiz yapmaya alış, salihler, âşıklar, sadıklar zümresine karış..

Yoksa, düstur-u mükerremimiz olan Kur'an-ı azim-ül-bürhana bakmadan Resûl-ü zîşânın sünnet-i seniyye-i Ahmediyyelerini baş tâcı yapmadan kendi kendine: (BEN İYİYİM!) hükmüne varanlar, yanılırlar ve aldanırlar. Akıllarına tâbi olduklarını zannederek, şeytana tâbi olurlar ve sonunda ancak hüsrân ve nedamet bulurlar. Bize, zulmet ile nuru, iyi ile kötüyü, ak ile karayı, riza ile kazayı, gazabı, azabı, mücazâtı ve mükâfatı ancak ve yalnız Kur'an-ı hakim bildirir. Aklın güzel bulduğu, nefsin güzel sandığı şeyler, ekseriya şeytanın öyle gösterdiği nesnelere dir.

Meselâ, gayet güzel, hesnâ ve müstesnâ bir kadınla buluşmayı aklen güzel gibi görürsün. Oysa, bu buluşmayı güzel gibi gören aklın değil, nefsidir. Nefis ise, bütün şiddetiyle kötülüğü emredicidir. Eğer, ilâhî hükümleri açık seçik beyan buyuran Kur'an-ı azimde Allah azze ve cellenin: **(ZİNÂ'YA YAKLAŞMAYINIZ. O, NE KADAR ÇİRKİN BİR İŞTİR.)** emri celilini bilir ve Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimizin de: **(ZİNÂ EDEN, FAKİR OLUR. BU FAKİRLİK, HEM MADDÎ HEM MÂ'NEVİDİR. HEM, DÜNYA MALI ELİNDEN ÇIKAR, FAKİR OLUR; HEM DE İYMANININ NURU AZALIR, İYMANDA DA FAKİR OLUR.)** buyurduklarına vakıf olursan, elbet ve elbet nefsinin bu arzusunu gayet çirkin bulur ve ondan derhal uzaklaşırsın: Çünkü, bilirsin ki, bu fakirlik yalnız madde fakirliği değildir. Zinâ eden bazı kimselerde maddî fakirlik görülse bile, bazılarında da mâ'nevî fakirlik zuhura getirir ki, bu birincisinden daha feci ve daha kötüdür. İşte, bu bilinç ve şu'ur seni böylece zinâ fiilinden kurtarır. Hak ile bâtilı ayırdeden ancak Kur'an-ı azim-üş-şândır ve Nebiyyi âhir zamandır.

Sırası gelmişken, akıl ile nefsin farkını izah edeyim:

Akıl, insanı daima ulviyyete götürmek isteyen ulvî bir kuvvet, nefis ise insanı daima âdilîğe ve süflîliğe iletmek dileyen kuvvettir. Ne var ki, herşeyi akılla çözebilmeğe imkân ve ihtimal yoktur. İlâhî sırları ise akılla fark ve halledebilmek aslâ kabil değildir. Öyle şeyler vardır ki, akıllarımızın verâsında, ötesindedir. Bunun için, âyât-ı afâkiyye ve enfüsiyye akıl sahipleri içindir, nefse tâbi olanlara değildir.

Böylece, ömrünün muhasebesini yaptıktan sonra, ikinci soruya geçer ve vücudunu nerelerde kocaltığını, nerelerde ve hangi yollarda yıprattığını kendi kendine tesbit etmeğe çalışırsın. Acaba, o vücut denilen emaneti ibadette mi, yoksa kabahatte mi kocalttın?

İbadet deyince, yalnız namaz, oruç, hac ve zekât anlaşıl-mamalıdır. Bunlar, islâmın şartları ve temelidirler. Bunun be-şinci rüknü ki, islâmın ve iymanın temeli olan kelime-i tev-hiddir.

Bunlar, islâmın temeli olduklarına göre, acaba bu temel-ler üzerine kurulan islâm nedir? İslâm, bu temeller üzerinde nasıl yükseltilir?

İslâm, Allahu azim-üş-şâna hakkıyla teslim olmaktır. Bu teslimiyyetin de şartları ve icapları vardır: SABİR - SÜKÛN - MÜRÛVVET - HİLMİYYET VE LÛTUF SAHİBİ OLMAK - RAHİYM - ŞEFİK - ÂŞIK - SADIK - MÛTEVAZİ OLMAK, KULLUĞUNU UNUTMAMAK, BÛTÛN İLÂHÎ EMİRLERİ BAŞ TÂCİ ETMEK, ALLAHU TEÂLÂ'NIN MEN'ETTİĞİ HERŞEYİ TERKETMEK VE ONLARDAN KAÇINMAK gibi.

Demek oluyor ki, Müslüman Allah'a bağlı olan, Allah için Allah'a kul olan ve nefesine kul olmaktan kaçınan, Allah'ın emirlerini hakkıyla yerine getiren, Hak için yaşayan, Hak için söyleyen, Hak için ölen, Hak için gülen, Hak için ağlayan er kişidir.

Fahr-i kâ'inat aleyhi ve âlihi ekmel-üt-tahiyyât efendi-miz, islâmı şöyle tarif buyurmuşlardır:

الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ بِيَدِهِ وَلِسَانِهِ

El-Müslimü men selim-el-müslimüne bi-yedihi ve lisanihî...

(Müslüman ona derler ki, elinden ve dilinden bütün Müs-lümanlar emin ve selâmette olurlar.)

Bu Hadis-i şerif, yukarıdanberi anlatmağa çalıştığımız bütün güzel vasıfları ve hasletleri ihtiva ve ihata etmektedir.

Evet Müslümanlar:

Dil ve el, heşreyi ifa eden iki nesnedir. Özellikle, dilin yap-tıklarını el yapamaz. Onun için de: (Hançer yarası geçer, dil yarası geçmez..) demişlerdir.

Elin malik bulunduğu kutsî kuvvet, herkesin malûmudur. Dil, ondan da üstün ve yücedir. Akılla hareket eden ve rizayı Bâri'ye uyan el o kutsal uzvumuz yazı yazar, taşları oyar, na-kışlar yapar, yetim başını okşar. El deyip geçmemelidir. Bütün güzel san'atları, bütün güzel eserleri, akıllara hayret ve

durgunluk veren birçok şaheserleri zuhura getiren eldir. El çalışır, el demir döğer, el sapan sürer, el Hak rızası için savaşın silâhını tutar, el kaleler, köşkler, kâşâneler, köprüler, gemiler, sebiller, camiler hastahaneler, bağlar ve bahçeler meydana getirir. El, abdest alırken kullandığımız en faydalı ve lüzumlu bir uzvumuzdur. Elin, daha sayılamayacak faydaları ve yararları vardır.

Allah cümlemizi korusun, nefse uyarak hareket eden eller, de, herşeyi bir ânda mahvedebilir, mâ'murları harap edebilir, milyonlarca insanın milyonlarca lira sarfıyla yaptıklarını yıkabilir ve yakabilir.

Dil, ellerin de üstündedir demiştik. Zira, bütün bu saydıklarımızı, bütün yüce varlıkları söyleyen ve tarif eden dildir.

Lâ-mekân âleminde **KÜN (OL!)** emr-i celili verilmiş, dil önce halkolunmuş **FE-YEKÛN** derhal zuhura gelmiştir. Bu dilin evvel ve fiilin sonra zuhura geldiğini göstermektedir ki, dil tevhid eder, dil söyler, dil Kur'an-ı azimi okur, okutur, dil hitap eder, dil kitleleri Hakka yöneltir, dil san'atları ve modelleri tarif eder, dil dünya ve âhireti tavsif eder, dil cennetin yolunu, Hak didârını ve rızasını gösterir, dil mânâ âlemini zuhura getirir. Bütün san'atları, bütün güzellikleri lâ-mekân âleminden mekân âlemine getiren, mekân âleminden de ebedî âleme götüren yine dildir. Dil, şifa verir, dil zehirler, dil düzeltir, dil öldürür. Dil, dünya ve âhirette en tatlı ve yine dil, dünya ve âhirette en acı olan şeydir.

H İ K Â Y E

Müslüman - Türk milletine kendi ismiyle anılan ve batı âleminde de bir san'at şaheseri olarak tanınan Sultanahmet camii şerifini armağan eden I. Sultan Ahmed Han (Allah ona rahmet eylesin) hazretlerinin kızlarından birisi ağır bir hastalığa yakalanmıştı. Hastalık ve sağlık, fakirlik ve zenginlik insanlar içindir. O devrin, bütün tabipleri ne kadar uğraşırlarsa da sultan hanımın derdine bir çare bulamazlar. Padişaha:

— Devletlû sultanım! Elimizden geleni yaptık, kerime-i duhter pâkizelerine şifadan âciz kaldık. Bir de, dil ehline müracaat buyursanız ve hanım sultanı okutsanız, belki faydası olur, derler.

O devrin büyük mürşitlerinden Kutb-ül-ârifiyn, gavs-ül-vâsiliyn Üsküdar'lı Eş-Şeyh Aziz Mahmud Hüdâ'i kuddise sir-

ruh efendimiz, Sultan Ahmed Hanın da mürşididir. Hazret-i şeyh, saraya dâvet olunarak hanım sultanı okuması niyaz olunur. Fakat, müşârunileyh padişaha kızının şifasının kendi nefsinde olmayıp, Koca Mustafa Paşa'da Sünbül Sinan hazretlerinin dergâhında Eş-Şeyh Es-Seyyid Adli efendiye okutulmasını tavsiye ve iltimas buyurur.

Sünbül Sinan dergâhı şeyhi Adli efendi Hazretleri saraya dâvet olunur, gelir ve sultan hanıma nefes eder ve o aziz nefesle kızcağız derhal şifâyab olur.

O çağlarda, saraydaki etibbâ-i şahanenin ve hatta şehirdeki bir çok ünlü tabiplerin kendisine şifa veremedikleri hanım sultanın, Şeyh Adli efendinin nefesi berekâtıyla iyileşivermesi başta padişah-ı âlempenah olmak üzere bütün saray erkânını çok sevindirir ve padişah hazretlerinin şeyh efendiye hürmet ve muhabbeti artar.

Ehlullah, işte böyledir. Ehlullah, Enbiyâ'nın vârisleridirler. Nebilerde mû'cize olarak zuhura gelen ve insan akıl ve idrakini acze düşüren sıfat, velilerde keramet olarak zuhura gelir. Hz. İsa aleyhisselâmın mû'cizeleri ki, Allahu teâlâ'nın izniyle ölüleri diriltir, cüzzâm ve baras illetini bir nazar ve bir meshile şifâyab ederdi. Ömrü karanlıklar içinde geçmiş körleri gördürür, toprak ve çamuru üfürdüğü zaman kuş olup uçardı. Elbet ve elbet, bütün bunlar Allahu azim-üş-şânın izniyle, lûtûf ve keremiyle oluyordu. Bütün bunlara Kur'an-ı azim-üş-şân, Resûl-ü zişân ve bütün ümmet-i Muhammed aleyhisselâm şahittir.

وَأَذْخَلُوا مِنَ الْبَطْنِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِأَذْنِي فَسَفَّ فِيهَا فَكُونُ طَيْرًا بِأَذْنِي
وَتَبْرَأُ الْأَكْمَهَ وَالْأَمْرَصَ بِأَذْنِي وَأَذْخُرُ الْمَوْتَى بِأَذْنِي

Ve iz tahluku min-et-tayni ke-hey'et-it-tayri bi-iz-niy fetenfuhu fiyhâ fe-tekûnu tayren bi-izniyy ve tübrîy-ül-ckmehe vel-ebrasa bi-izniyy ve iz tuhric-ül mevtâ bi-izniyy...

El-Mâ'ide : 119

(Hani, iznimle çamurdan kuş şeklinde bir şey yapmıştın, ona üfürüyordun da iznimle kuş oluveriyordu. Anadan doğma körü ve abrası da iznimle iyi ediyordun. Yine iznimle ölüleri kabirlerinden diri olarak çıkarıyordun.)

Envâr-Ül-Kulûb, Cilt I - F : 31

Bu mû'cizelerin mirasçıları olan velilerde de, bu mû'cizeler keramet olarak zuhura gelmiştir ve gelecektir.

Hız. İsa aleyhisselâmda zuhura gelen bu mû'cizeler ve diğer peygamberlerde görülen diğer mû'cizeler, âlemlere rahmet olarak gönderilen, bütün peygamberlerin en üstünü Resûl-ü Kibriyâ'da tümüyle zuhura gelmiş ve bu ümmet-i merhumeyi dilşâd eylemiştir. Bunları okuyup öğrenmek isteyenlere, (MÛ'CİZAT-I-ENBİYÂ) namındaki eseri okumalarını tavsiye ederim.

Nebi'lerin vârisleri oldukları Hadis-i Nebevî ile sabit olan velilere bazı kerametleri çok görmemeli ve meselâ Şeyh Adli efendinin bir nefeste Sultan Ahmed hanın kızını şifâyab etmesini yadırgamamalıdır. Menakıp ve siyer kitapları, bu ve benzeri daha bir çok harikulâde haberlerle ve olaylarla doludur.

Özellikle, bu kutsal ve muhterem zevatı, günümüzdeki bazı sefihlerle mukayeseye kalkışmanın bâtil bir kıyas olacağını da hatırlatmakta fayda görürüz. Bir çok dolandırıcı ve şarlatanlar, saf ve mâ'sum insanları hasta okumak ve büyü yapmak gibi ellerinden ve dillerinden gelmeyen sahtekârlıklarla aldatıyorlarsa, bunun elbette o muhterem kişilerle ilgi ve ilişkisi olamaz. Onlar, bu ulvî hisleri istismar ve halkın emniyet ve itimadını sui-istimal ediyorlar ve bu yüzden hasis menfaatleri uğruna mukaddesatı âlet olarak kullanıyorlarsa, bu işi tamamıyla Allah rızası ve halka hizmet için yapanları onlarla bir tutmak lâyük değildir. Halkın mâ'neviyyat ve mukaddesatını kötüye kullanarak menfaat sağlayanların şerlerinden Allah'a sığınırız.

Okumak haktır, okumak ve okutmakla bir çok kimselerin mâ'nen ve maddeten şifaya kavuştukları da haktır ve gerçektir. Bugün, batı âleminde bu tez kabul ve tatbik edilmektedir. Ancak, şu var ki, bu iş para ile, menfaat karşılığı olarak, hattâ şöhet temini için yapılmaz ve yapılmamalıdır. Aksine hareket edenler, ergeç cezalarını bulacak ve iki cihanda rezil ve perişan olacaklardır. Evet, dikkat etmeli ki, okuyan sahtekâr ve şarlatan olmasın. Netekim, iyman etmek de iyi ve güzel şeydir ama, dikkat etmeli, bâtila iyman olmasın.

HİKÂYE

Üstad-ı muhteremim ve mürşid-i mükerremim olan zatın peder-i âlileri (Allahu teâlâ, onların ruhlarını takdis buyursun.) bir toplantıda sohbet ederlerken, o devrin saray hekimlerinden yüksek rütbeli bir zat şöyle bir mütalâa ileri sürer:

— Efendim, günümüzde tıp ilmi hayli ilerlemiş ve bir çok illetlere çare bulmuştur. Binaenaleyh, çağımızda hastalara okumakla değil, tıp ilmiyle devâ aramak gerekir. Artık, okunmağa gelenleri doktora göndermelidir, der.

Bu fikrini açıklarken de okuyanı ve okutanı istihfaf eden bir tavır takınır. Oysa, her hasta okunmaz ve çoğu zaman tıbbın el çektiği hastalar okunur. Sonra, ârifler bilirler ki, mide ülseri, mesâne veya akciğer kanseri gibi hastalıklarla, kopan kol veya parmak, kırılan el ve ayak okumakla, nefes etmekle tedavi edilemez. Okumak ve okunmak daha ziyade ruh hastalarına, gönül sıkıntılarına, iç darlığına müptelâ olanlara şifa verir.

Kendisine cevap veren bulunmadığını gören hekim, işi azıttır ve ileri geri konuşarak mâ'neviyyat ve mukaddesata dil uzatmaya kadar varır ve işte o zaman bu haddini bilmez zata haddini bildirmek vâcip olduğundan, efendi kendisini yukarıdan aşağı süzer ve:

— Doktor bey! der, kalıp kıyafetine bakılınca, insan gibi görünüyorsun ama, o pek öğündüğün tahsilin ve ilmin seni adam edememiş. Haddini bil ve aklının ermediği mese'lelerde fikir beyanına kalkışma be eşsek herif!

Ortalığı birden derin bir sessizlik kaplar. O yüksek rütbeli hekimin rengi sararır, morarır, eli ve ayağı titremeğe başlar. Bu hakarete mukabele etmeğe cür'et edemez, zira karşısında yaşlı ve nurlu bir zat-ı şerif vardır. Ama, bunu yutmağa da haysiyeti elvermez ve ne yapması gerektiğini tasarlar-ken, efendi gayet tatlı ve yumuşak bir sesle:

— Ne oldu doktor bey oğlum? diye sorar. Renginiz sarardı, elleriniz ve ayaklarınız titremeğe başladı, renkten renge girdiniz..

Doktor, birden boşanır:

— Nasıl titremesin? der. Durup dururken bana hakaret ettiniz.

Efendi, temin eder:

— Estağfirullah evlât, der. Hakaret için değil, seni uyar-
mak ve ne kadar yanlış düşündüğünü sana ispatlamak için
kaskden öyle konuştum. Sen, bir doktorsun ve ilim adamısın.
Bak, ben sana ne hap yutturdum, ne iğne yaptım, ne de sinir-
lerini bozacak bir ilâç verdim. Sana söylediğim insan sözü idi
ve bu kadar tesir etti, elin ayağın titredi, rengin değişti, hal-
den hale girdin. İnsan kelâmı, bir insanı bu hale getirirse, Al-
lah kelâmının tesiri olmaz mı dersin? Meğer ki, Allah kelâmı-
nı söyleyecek temiz bir ağız olsun, bilmem anlatabildim mi?

Doktor, hatasını anlar ve pişman olur. Efendinin ellerini
öpererek affını niyaz eder, kucaklaşıp anlaşırlar.

Evet, bir insan sözü başka bir insanı bu kadar etkilerse,
Allah kelâmı tesir eder mi, etmez mi, bunu da sizler düşünü-
nüz. Biz gelelim Şeyh Adli efendinin kıssasına:

Evet, Sultan Ahmed Han'ın kızı bir nefeste iyi olur ama,
bu arada iç hazinedar kalfa da şeyh Adli efensiye görür gör-
mez ona âşık olur. Eh, gönül bu ya!.. Olur mu olur, aşk mem-
duhtur, güzeldir ama, hayvanî olmamalıdır. Aşksız gönül, şey-
tan evidir.

**Ey gönül! Geç gayrıdan, aşka eyle iktidâ;
Leylâ'yı sevmeden, Mevlâ bulunmaz..**

Bazıları, Leylâ'yı sever ve Mevlâ'yı bulur. Bazıları da,
Mevlâ'yı sever ve Leylâ'yı bulur. Mevlâ'sız Leylâyı sevenler
ise, belâyı bulur.

Bütün madde ve mahlûkat, çift yaratılmıştır:

سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا

Sübhanellezi halâk-el-ezvâce küllihâ...

Yâ-sin : 36

**(Noksan sıfatlardan münezzeh ve kemal sıfatlarıyla mut-
tasıf bulunan Allahu zül-celâl vel-kemal, herşeyi çift olarak
yaratmıştır.)**

Vücut ve ruh bakımlarından tek olarak yaratılan, herşeyi
ekmel ve mükemmel, mebd-i kâ'inat, müntehâ-i âlem-i mev-
cudat, hâtem-ül-Enbiyâ, Melce-i fukara, sahib-i mi'râc, sahib-i
mû'cizat, malik-i Kur'an, sahib-i burhanı vel-ihsan, olan Re-

sûl-ü zişân aleyhi ve âlihi salâvatullah-il-Mennân efendimiz hazretleridir. O, yek ve tek yaratılmıştır. Bu âlem, bir benzerini ne görmüştür, ne de görecektir. Esrar-ı Muhammediyye'ye eren, kendi çapında erdi. Hakikât-ı Muhammediyye'yi gören, kendi çapında gördü. Cinsiyyette âdem ve hılkıyyette sebeb-i hilkat-i Âdem'dir, sebeb-i hilkat-i âlemdir. O, mücrimlere şâfi, mü'minlere kâfi ve âşıklara vâfidir. Hüviyette hak, didar-ı mutlâktır. Siyreti hak, sureti hak, gönül beyti hak ve sadri arş-istevâ'dır. Bir misli, bir benzeri yaratılmamıştır, yaratılmayacaktır.

Evet, bütün madde ve mâna âlemi birbirine âşıktır. Kâ'inat, aşk ile kurulmuş ve aşk yüzünden akan gözyaşlarıyla yuğurulmuştur. Bunun böyle olduğu erbabına malûm ve ehl-i basirete ayandır.

**Yandım kül oldum, düşeli aşka...
Dosta kul oldum, düşeli aşka...**

**Yârimi bildim, arayıp buldum,
Bilmem ne oldum, düşeli aşka...**

**Şem'a uyandı, âşıklar yandı,
Nura boyandı, düşeli aşka...**

**Başımı verdim, vashna erdim,
Didârı gördüm, düşeli aşka...**

**Başım kurbandır, sinem uryandır,
Çiğer püryandır, düşeli aşka...**

**Verdim ben canı, akıttım kanı,
Buldum cananı, düşeli aşka...**

**Özüm uyardım, huzura vardım,
Yaramı sardım, düşeli aşka...**

**Pervane misal, hembezm-i visâl,
Geçti sinnü-sâl, düşeli aşka...**

**Edhem'in ahdı, terketti tahtı,
Değişti bahtı, düşeli aşka...**

**Mansur'un dâri, aşk oldu kârı,
Yok etti varı, düşeli aşka...**

**Aşkın esiri, yoktur iksiri,
Neyler mesiri, düşeli aşka..**

**AŞKÎ yol buldu, yine kul oldu,
Yâr ile doldu, düşeli aşka..**

Sözü galiba uzattık, Şeyh Adli efendinin hikâyesine devam edelim:

İç hazinedar kalfa, Şeyh Adli efendinin aşkıyla sararıp solmağa, yanan yüreciğine hergün biraz daha aşk ateşi dolmağa devam ededursun, mes'ele Sultan Ahmed Han'a duyurulur. Padişah, şeyh yüzü görmüş ve mürşit eli tutmuş bir insandır. Halden anlar, hele aşk hâletini iyi bilir bir zat-ı şeriftir.

Sözü buraya getirmişken, bir Hadis-i şerifi nakletmeden geçemeyeceğim. Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz hazretleri: **(Bir kimse, aşk illetine düşer olsa ve fakat bu sırrını saklayarak bu dertten ölürse, şehit olarak âhirete intikal eder.)** buyurmuşlardır. İslâm dini, sevgi ve aşk dinidir. Sevmek ve sevilmek, cidden ve hakikaten ne kadar güzeldir. Allahu teâlâ ve Resûl-ü müctebâ da güzeldirler. Kur'an ve islâm da güzeldirler. Allahu azim-üş-şân, güzeldir ve güzeli sever. Hemen ilâve edelim ki, hayvanî aşkın dinimizde ve dersimizde yeri yoktur.

Evet, Sultan Ahmed Han, Şeyh Adli efendiye haber salar ve kendisini saraya dâvet eder. Şeyh efendi saraya teşrif eder. Padişah, hal hatır sorduktan ve bir süre sohbet ettikten sonra, asıl mes'eleye temas etmeden sorar:

— Şeyh efendi, aşktan anlar mısınız?

Adli efendi, düşünmeden cevap verir:

— Sultanım, biz aşk üstadıyız. Hem talim ettik, hem de talim ettiriyoruz.

Bunun üzerine, padişah işi şeyh efendiye açar ve iç hazinedar kalfanın kendisine âşık olduğunu, bir hastalık derecesine varan bu ümitsiz aşk yüzünden sararıp solduğunu anlatır ve bir çare bulunmazsa, bu yüzden ölebileceğini iymâ eder. Şeyh efendi:

— Zât-ı hümayunlarına göre çaresi nedir? diye sorar ve padişah:

— Çaresi, zât-ı fazilânelerinin malûmudur, cevabını verir ve aralarında şöyle bir konuşma olur:

— Ben, bu yaşıma geldim, henüz dünya evine girmedim. Madem ki, mes'ele böyle oldu, Allah'ın emriyle evlenelim. Ancak, bizim hayat seviyyemiz malûm-u seniyyeleridir. Acaba, hazinedar hanım buna tahammül edebilirler mi? Bizde, bir lokma ve bir hırkadan başka bir şey bulunmaz.

Gerçekten Şeyh Adli efendi, bir çok emsali gibi dünya malına kıymet ve ehemmiyet vermeyen bir gönül eridir. Padişahın kızını nefes ederek şifaya kavuşturduğu gün, kendisine atıyye-i şahane olarak ihsan edilen parayı, Beyazıt'ta işkembe çorbacılığı yapan ve uzun zamandır borcunu ödeyemeyen bir Bulgara vermiş ve onu borcundan kurtarmıştır. Sırtına giydirilen kıymetli kürkü de, üzerinde hiçbir giyeceği bulunmayan bir fakire hediye edivermiştir. Bu sebeple, padişaha endişesini samimiyetle açıklar ve der ki:

— Sultanım, iç hazinedar kalfayı şu şartla nikâhıma alırım. Mangır (Yani para) ve eşya istemem. Düğün de yapamam. Sırtındaki elbisesiyle nikâhını kıydırır ve elinden tutar alır, götürürüm.

Hazinedar kalfaya, şeyh efendinin bu şartları aynen bildirilir ve o da bunları canına minnet bilerek kabul eder, padişahın emriyle saray imamı orada nikâhlarını kıyar, şeyh Adli efendi halilesinin elini tutar ve Topkapı Sarayından yaya olarak yola çıkarlar. Yürüye yürüye Koca Mustafa Paşa'ya Sünbül Sinan hazretlerinin zaviyesine varırlar. Tevekkeli demişler: Saltanat sultanlara bend-ü kayd imiş, dervişler eski bir aba içinde sultan imiş. Gerçekten, Sünbül Sinan âsitanesine varır varmaz, iç hazinedar kalfa sultan hanım oluvermiş, sırtındaki ferace ile ayağındaki ayakkabıları bile fakirlere vermek üzere zevci Şeyh Adli efendiye teslim etmiş ve:

— Rabbime hamd-ü senâlar olsun, ben aradığımı buldum, muradıma erdim, görmek istediğimi gördüm, bu ferace ve ayakkabılar bundan böyle bana gerekmez. Bu ilâhî saraya canlı girdim, inşâ'allah buradan cansız olarak çıkarım, der.

Bir yıl sonra, kendilerine ayın on dördü gibi bir kız çocuğu ihsan buyurulur. Hazinedar kalfanın, şeyh Adli efendiye olan aşkının ilk meyvesi olduğundan ismini Gülçiçek koyarlar. Kızcağz büyüdükçe güzelleşir, güzelleştikçe namı dillere destan ve bir gören ona hayran olur. On beş yaşına vardığı yıl, sadrazam, vezirler, âlimler nikâhına talip olurlar. Şeyh efendi, halilesini karşısına alır ve ona:

— Yavrumuzun güzelliğinin, bizim de kendisinin de başımıza bir felâket getirmesinden endişe ediyorum. Malûm ya, balığın eti halkı kendisine düşman etmiştir. Tilkinin ve sansarın kürkleri de, onların başlarını yemiştir. Bir çok hükümdarların başlarını da, saltanat hırsı götürmüştür. Yavrumuzu evlendirelim, ama talibi pek çok. Hangisine versek, ötekiler bize düşman kesilecekler. Benim ise, ne mesleğim ne de meşrebim itibariyle düşmanlığa tahammülüm yoktur. Ben, şöyle bir çare düşünüyorum, bilmem sen ne dersin? Kızımıza talip olanlara ilân edeyim. Kendilerine üç soru soracağımı, bu sorularımın her üçüne veya hiç değilse ikisine cevap verebilene kızımı nikâhlayacağımı bildireyim.

Refikası, boynunu bükerek:

— Siz bilirsiniz efendim, cevabıyla işi şeyh efendiye bırakır. Adli efendi, kızına tâlip olanlara haber salar ve sorularıyla şartını bildirir. Bu üç soru şu şekilde tertip edilmiştir:

BİRİNCİ SORU: Kızımı nikâhlamak isteyenler, bana dünyanın en tatlı şeyini getirecektir.

Damat namzetleri, kabiliyet ve istidatlarına ve kendi akıllarına göre, dünyanın en tatlı şeyi olduğunu sandıkları nesnelere bir paket halinde ve üzerinde kendi isim ve imzaları olmak üzere şeyh efendiye takdim ederler. Şeyh efendi, gelen paketleri açar, kimisinde bal, kimisinde baklava, kimisinde şekerleme ve benzeri akla gelebilen ne kadar tatlı şey varsa meydana çıkar. Şeyh efendi, üzerinde kendi dervişlerinden Mehmed'in imzası bulunan paketi en sonunda açar ve o paketten de söğüş halinde haşlanmış koyun dili çıkar. Şeyh Adli efendi Derviş Mehmed'i çağırır ve ona:

— Ben, dünyanın en tatlı şeyinin getirilmesini istemiştim. Oysa, sen bana bir dil göndermişsin. Bunun sebebini bana söyleyebilir misin? diye sorar. Derviş Mehmed, boynunu bükerek ve:

— Şeyhim, der. Malûm-u mürşidâneleridir ki, dünyada en tatlı şey dildir. Dilden tatlı hiçbir şey yoktur.

Şeyh efendi, derviş Mehmed'i takdir ve tebrik eder:

— Aferin oğlum, bu sorunun cevabını hakkiyle vermişsin.

İKİNCİ SORU: Kızımı nikâhlamak isteyenler, bana dünyanın en acı şeyi neyse onu getireceklerdir.

Yine bir çok paketler gelir ve bunlardan da akla gelebilen ne kadar acı şey varsa çıkar ve en sonunda derviş Mehmed'in paketinde yine bir haşlanmış koyun dili bulunduğu görülür. Şeyh efendi, dervişini çağırarak:

— Ben, acı bir şey gönderilmesini istemiştim. Sen yine dil göndermişsin, bu ne iştir? diye sorar. Derviş Mehmed, edeple cevap verir:

— Efendim, malûm-u ârifaneleridir ki, dünyada en acı şey yine dildir.

Şeyh efendi gülümser:

— Damatlığı hakettin ama, üçüncü soruyu da sorayım, hak yerini bulsun, der ve derviş Mehmed'e kendisine bir kahve pişirmesini emreder. Derviş Mehmed, kahveyi pişirmek için suyu kaynatırken, şeyh efendi de ÜÇÜNCÜ SORU'yu sorar:

— Suyun tesbihini duydun mu?

Zira, dünya ve ukbâda Allahu azim-üş-şânı zikr-ü tesbih etmeyen hiçbir nesne yoktur. Fakat, derviş Mehmed bu soruya cevap veremez. Kendi kendisine düşünür:

— Acaba, kaynayan suyun tesbihi nedir?

Derviş Mehmed, ne cevap vereceğini düşünedursun, onların konuşmalarını gizlice dinleyen Gülçiçek, damat namzedinin imdadına yetişir ve ona vereceği cevabı usulca fısıldar. Zira, bu hadiseden bir süre önce, kendisi babası Şeyh Adli efendiye kahve pişirirken, aralarında şöyle bir konuşma olmuş ve o gün Gülçiçek bu sorunun cevabını babasından öğrenmiştir. Kahvenin suyunu kaynatırken Gülçiçek sormuş:

— Babacığım, lütfen bana söyler misiniz, kaynayan suyun tesbihi nedir,

— Kızcağızım, kaynayan suyun tesbihi beni yakan, beni kaynatan bendendir.

— Anlayamadım babacığım, lütfen biraz açıkla mısınız?

— Yağmur yağar, küçük filizler, hasil olur, bunlar büyür, önce fidan ve sonra ağaç olurlar. Zamanla, ağaçlar kömür, kömürler ateş olur, suyu kaynatır ve yakar. Demek ki, kaynayan su sudan ateş, ateşten su halkeden Hazret-i Allah'ı tesbih ediyor.

Evet, Gülçiçek bir süre önce muhterem babası Şeyh Adli efendiden öğrendiklerini, usulca Derviş Mehmed'e fısıldar. Kahvesini pişirip kendisine sunan Derviş Mehmed'e şeyh efendi tekrar sorar.

— Kaynayan suyun ne ile tesbih ettiğini duyabildin mi evlât?

Derviş Mehmed, az önce Gülçiçek'ten öğrendiği şeyleri açıklar:

— Şeyhim, der. Suyun tesbihi, beni yakan, beni kaynatan bendendir.

Şeyh Adli efendi, kahvesinden bir yudum çekerek gülümser ve:

— Öyledir oğul öyledir, buyurur. Beni yakan, benden oldu!..

Gülçiçek hanımla, Derviş Mehmed'i evlendirirler ve onlar da mes'ut ve müreffeh bir ömür sürerler.

Ey tâlib-i hak:

Dil, gerçekten dünyanın tatlı şeyi olduğu gibi, aynı dil aynı zamanda dünyanın en acı şeyidir. Dil, dertlere dermandır. Dil, tercüman-ı esrar-ı Rahman'dır. Dil, sırrın anahtarıdır. Dil, imanın ve islâmın nişânıdır. Dil, tefsir-i Kur'an ve nâkil-i ehadis-i Resûl-ü Rahman'dır. Dil, cennetin de anahtarıdır.

Fakat, aynı dil bazan öldürücü bir zehirdir. Dil, cemiyetleri toplar ve cemiyetleri dağıtır. Dil incitir, dil yaralar. Dil, gönül yapar. Dil, gönül yıkar. Meziyetleri saymakla, yazmakla tükenmeyeceği gibi kabahat ve mâ'siyetleri de anlatmakla bitmez.

Onun içindir ki, Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz:

(İki et parçasına sahip olunuz. Zira, bu iki et parçası insanı â'lâyı illiyyine yükselttiği gibi, esfel-es-sâfiliyn'e de gönderir. Bu iki et parçası, saltanat tahtına ve şeref kürsülerine çıkardığı gibi, insanı sehpaye ve darağacına kadar da iletir. Biri, iki çene arasında ve diğeri iki but arasında bulunan bu iki et parçasına dikkat edin ve onları hakkiyle ve lâyikiyle koruyun. Onları, iyi ve doğru kullananlar, iki cihanda aziz olurlar. Kötüye kullananlar da, yine iki cihanda rezil ve zelil olurlar.) buyurmuşlardır.

Bu sebeple, gerçek ve hâlis Müslüman o kişidir ki, Müslümanlar onun elinden ve dilinden emin olurlar. Gerçek ve hâlis Müslüman, mahlûkat-ı ilâhiyyeyi elleriyle ve dilleriyle incitmezler. Onlar, hatta bir yeşil yaprağı dahi dalından koparamazlar. Onlar, bu yeşil yaprağın da canlı olduğunu ve kendi dili ve haliyle Hakkı zikir ve tesbih ettiğini, onun da bu âleme vazife ile getirildiğini düşünür ve bilirler. Kaldı ki, bâtil bir şey yaratılmamıştır. Herşeyin, zatı güzel, belki sıfatı çirkindir.

HİKÂYE

Bütün tebaasının şerrinden yaka silktiği zâlim bir hükümdar, birgün halka hitap ederken yüzüne bir kara sinek konar. O müstebit adam sineğin konmasından rahatsız olur, eliyle kovalar, sinek yine konar, bir daha, bir daha, sineği bir türlü def'edemez. Hükümdar, kızar ve sinirlenir ve huzurunda bulunan âlimlerden Dahhâk'e dönerek:

— Bu pis hayvanın yaratılmasındaki hikmet ve keramet nedir ki, Allahu teâlâ bu müz'ic mahlûku halketti? diye sorar.

Dahhâk, hiç düşünmeden taşı gediğine koyar:

— Bunu bilmeyecek ne var a devletli? der. Sizin gibi zâlim ve kibirlilerin kibrinizi kırmak için, onlara aczlerini bildirmek için, Allahu sübhanehu ve teâlâ hazretleri sinekleri halk ve icat buyurmuştur.

Evet efendiler:

Mahlûkatın en şerefli, en üstünü ve en mükemmel olan insanlara hükmeden zâlimler, bir sineğe söz geçiremez ve onunla baş edemezler. Oysa, sinek yaratılanlar içinde en küçüklerinden ve en çelimsizlerindedir. Ne var ki, zâlimlere karşı Allahu azim-üş-şânın bir ordusudur. Tanrı'lık dâvasına kalkışan Nemrud'u bir topal sivri sinek helâk etmedi mi? Onun, muazzam ve muhteşem ordusunu, Allahu teâlâ'nın bir ordusu olan sivri sinekler dağıtıp bozguna uğratmadı mı? Bâtıl bir şey yaratılmadığına açık bir delil!..

İlim diyoruz, fen diyoruz, teknik diyoruz. Evet, bunlar da insan toplumları için lüzumlu ve faydalı unsurlardır. Bunların kıymet ve ehemmiyetlerini inkâr etmiyoruz. Yalnız, düşünemiyoruz ki, gözle görülmeyecek kadar küçük, mini mini bir mikrop bazan insan topluluklarını topyekûn yere seriyor da, ilim ve tıp buna bir çare bulamıyor. Daha, ilmin ve tıbbın adlarını bilemediği ve varlıklarını göremediği bir çok virüsler ve mikroplar bulunduğunu saklayabilir miyiz?

Şunu iyi bilmeli ve bellemelidir ki, bâtıl hiçbir şey yaratılmamıştır. Herşeyin, en küçük zerreye kadar herşeyin bir vazifesi ve gereği vardır. Onlar, o gözle görünmeyen mahlûklar bu vazifelerini yerli yerince ve hakkıyla yaparlar. Akıl sahipleri için bu âyetler kâfi değil midir?

**Dedi hakîm: «Bilmediğim nesne kalmadı!»
Dünyayı bildi biçare, kendini bilmedi..**

HİKÂYE

İrfan ve iz'anı kıt ve kısır, bir şeye akli ermez ve haddini bilmez beктаşilerden birisinin ensesini bir böcek ısırır. Ne olduğunu anlamak ve ısırılan yeri kaşımak için el atınca, bir böceğin ezildiğini farkederek elini koklar ve tahta kurusu olduğunu anlar. Kokusundan iğrenip tiksinierek o yarım aklıyla Allahu teâlâ'ya karşı küstahlıkta bulunur:

— Hey Tanrım! der. Şunu yaratmışsın ama, hiç kokusunu koklamaz mısın?

Aradan zaman geçer. Bektaşinin ensesinde bir yara peyda olur. Kapısını aşındırmadık hekim, baş vurmamak eczacı bırakmaz ama, yarası da bir türlü iyi olmaz, mütemadiyyen akar durur. Ne yapacağını, ne edeceğini şaşırılmış, iztirap içinde dolaşırken, günlerden bir gün bir tabib-i hakka rastlar. O mübarek zat kendisinden ensesini niçin bağladığını sorar ve beктаşi de durumunu ona anlatır. O tabib-i hâzık, yarasını muayene ettikten sonra kendisine şu tavsiyede bulunur:

— Evlât, on tane tahta kurusu yakalar ve onları biraz su ile yutarsın. Bir o kadarını da ezip güzelce yarana bağlarsın. Kısa zamanda yaran iyi olur ve hiçbir şeyin kalmaz.

Bektaşî, silleinin nereden geldiğini derhal anlar ve tarif edilen ilâcı da yaparak gerçekten iyileşir. Bir süre sonra, bizim beктаşi bir deniz yolculuğuna çıkar ve bindiği gemi yarı yolda şiddetli bir fırtınaya yakalanır. Bir ölüm-kalım telâşî ve heyecanı başlar. Yolcular duaya, niyaza, ricaya başlarlar. Kimi tekbir getirir, kimi salâvat-ı şerife çeker, kimisi secdeye kapanır, vel-hasılı geminin içinde bir karışıklıktır gider. Bektaşî, hiç oralı olmaz ve bir kenara çekilerek büyük bir sabır, sükûn ve tevekkül içinde etrafını temaşa eder.

Uzatmayalım, fırtına biraz yatıştır. Bozulan sınırlar düzelir, akıllar başlara gelir, kurtulduklarından dolayı hamd-ü senâ ve birbirlerini kutladıktan sonra beктаşiye sorarlar:

— Erenler, o kargaşalık içinde hepimiz bir türlü dua ve niyaz ettiğimiz sırada, sen bir kenara çekilmiş, büyük bir tevekkülle etrafı seyrediyordun. Senin içine hiç korku düşmedi mi, Hiç olmazsa bizim korku ve telâşımız seni heyecandırmadı mı? Nasıl oldu da bu derece sâkin ve sabırlı olabildin? derler. Bektaşî kendilerine şöyle cevap verir:

— Ben, dua ve niyaz ile de olsa, Allahu teâlâ'nın işine karışmaya tövbe ettim. Bir kerre onun işine karışacak oldum,

kokusundan iğrendiğim ve tiksindiğim tahta kurularını yedirmek suretiyle beni cezalandırdı, der.

Evet, insan diline sahip olmalıdır. Söz, bir tohumdur. O dil dediğimiz küçücük et parçası, bir çok kimselerin su-i hâtimesine, yani âhirete iymansız geçmesine sebep olmuştur.

Bazı akılsızlar, Cenab-ı hakkın herbirisinde derin sırlar ve hikmetler bulunan ef'al-i ilâhisini, kendi kıt ve kısır akıllarıyla ölçmeğe, hâşâ estağfirullah noksanlık görmeğe, o noksan görüşleriyle de hükümler vermeğe meylederler. Oysa, onların noksanlık gibi gördükleri, kendi noksanlıklarıdır. Yani, bu temayülleri ile kendi sakat ve noksan görüşlerini bizzat itiraf etmiş ve açıklamış olurlar.

Ef'al-i ilâhiyyede ve mahlûkat-ı ilâhiyyede —Hâşâ— noksanlık gören bu bakar körler, bu sakat görüşlerinin cezasını mutiâka ve pek acı olarak göreceklerdir. Bektaşinin başına gelenleri, hikâye gibi okuyup geçmemelidir.

Allahu teâlâ'yı ve onun ef'al-i ilâhiyyesindeki sırları sen ve ben nasıl anlayabiliriz? Anladığımızı zannettiklerimiz, ekseriya anlayamadığımızın ifadesidir. O, öyle bir Allah'tır ki, her emrinde aziz ve galiptir. Görünen ve görünmeyen, bilinen ve bilinmeyen bütün âlemleri bir **KÜN (OL!)** emriyle zuhura getirmiştir, bir emriyle de kahır ve helâk edecektir. Görenler ve bilenler için, her ân halk ve icat eylemekte ve bir ândan çok kısa bir sürede de kahır ve helâk etmektedir. Esmâ'sının tecelliyatı her ân erbabına tecelli etmektedir. İrfan, iz'an ve basiret sahipleri için, bunun böyle olageldiği âşikârdır.

İmam-ı Ali kerremallahu vechehu ve radyallahu anh efendimiz buyuruyorlar ki:

— İnsan, insanın keyfiyet ve mahiyetini idrak edebilmekten âciz bulunduğu halde, nasıl olur da ulüvvü izzet ve kemal-i kudret ve azamet sahibi olan, kendisini yaratan Hâlik-i â'zamın, ol cebbâr-ı zi-kademin keyfiyetini anlayabilir? Ef'alindeki sırlara vakıf olabilir? Bütün kâ'inat ve mükevvenâtın, bütün mahlûkat ve mevcudatın mucidi ve hâliki bizzat zât-ı ülûhiyyetidir. O, hayat-ı ebediyye ve ezeliyye ile hay'dir, diridir. Şu halde, yaratılması sonradan olan ve hayatı fâni bulunan insan, bu aczi ve zaafı ile kudret-i külliyye olan kaviyyü azizi ve onun ef'alindeki sırları idrak ve ihata edebilir mi?

Ey aklım başımda diyen fâni! Görecek gözün ve düşünebilecek aklın varsa, bu kâ'inatın nasıl halk ve icat olduğuna ibretle bak.. Okuyabilirsen, neler görecek ve neler okuyacaksın.. İşte, o zaman neler anlayacak ve nelerin farkına varacak-

sın.. Sakın ha, görebildiğin okuyabildiğin, sezebildiğin, anlayabildiğin kadar da sanma!.. Ancak, nasibin kadar, irfan ve iz'anın kadar görür, okur, sezer ve anlarsın.. Bu kâ'inatın satırlarının ve dizilerinin künh-ü hakikatine vakıf olabilmek için derin derin düşün.. Çünkü, her gören okuyamadı, her okuyan anlayamadı, her anlayan da anlatamadı.. Mutlâka okuyan anladı, mutlâka bakan gördü, mutlâka düşünen düşündü ve buldu..

Dünya hayatında da böyle değil midir? Her çalışan zengin olmaz. Fakat, mutlâka çalışan zengin olur. Her iyman eden hakkı bulamadı, mutlâka iyman edenler hakkı buldular, hak rızasına erdiler.. Evet, düşün, derin derin, uzun uzun düşün.. Zira, bu gördüğün âlemin herbiri göklerden mele-i â'lâdan sana varıncaya kadar ibret verici dersler, risâleler, kitaplarıdır. Okuyup anlayabilene bu dersler, bu risale ve kitaplar ve bu mübarek levhalar, kâ'inatı temaşa edici olan levha-i vücudada yazıldı. İyi bil ki, Hak'tan gayrı nesne yok!..

فَإِنَّمَا تُولَوْنَ لِوَجْهِ اللَّهِ

Fe-eynemâ tüvellû fe-semme vechullah...

El-Bakara : 115

(Ne tarafa yönelirseniz, namazda onu kible edinmenize riza gösterir.)

ALLAH de!.. ALLAH demekle de kalma! Zira, çölde su-suzluktan bunalan kişi SU. SU.. demekle suyu elde etmez..

Bil, bul, ol!.. Bilmeden bulamazsın, bulmadan olamazsın, olmadan göremezsın.. (**Este'izübillâh, Vücutün yevme-izin nâdiratün ilâ Rabbihâ nâzirah = O gün nice yüzler ter-ü tazedir, pırıl pırıl parıldar, zira Rablerine nazar kılarlar..**) sırrı bu âlemde iken zuhura gelsin.. Zira, dünya hayatında â'ma (Kör) olanın âhirette de kör olacağı muhakkaktır. Bilmez misin ki: (**Este'izübillâh, Ve men kâne fi hâzihi â'mâ fe-hüve fil-âhireti â'mâ ve edallü sebebi-lâ = Kim bu dünyada kör olursa, âhirette de kördür ve yolca daha şaşkındır.**) buyurulmuştur. Burada hakkı göremeyen gafil, âhirette de göremez. Burada kör olan, âhirette de kördür demek, baş gözleri görmeyen körler demek değildir. Bu âyet-i kerime, baş gözleri gördüğü halde,

kalp gözleri kör olanlar içindir. Allah için Allah de, hakkı kendinde bul, gafiller gibi göklerde ve dışarıda arama.. O, her yere hazır ve nâzırdır. O'nun, kahr-ü galebesi ve lûtf-ü ihsanı herşeyi muhittir. O'nu zikredeni, o zikreder. O'na yürüyene, o koşarak gelir. O'na tövbe edene rahmeti boldur. O'nu isteyeneye, o zâtını ve didarını gösterir. O halde, zikre ve tevhide devam et.. Geceler, ömürleri toplar ve dağıtır. Gece ile gündüz bir makas gibidir. Ömür kumaşını doğrar durur. Kısa geceler, heyecan ve endişe ile uzundur. Uzun geceler de neş'e ve sürur ile kısadır. Hakkı severek ve onunla sohbet ederek mesrur ol ki, uzun geceler sana kısa gelsin.. Onun, azamet ve celâlini düşün ve son nefesinden kaygulan ki, kısa geceler sana uzun gelsin. Neş'e ve sürur içinde geçen hayat, çabuk gelir geçer. Mihnet ve meşakkat dolu bir hayat ise uzun gelicidir. Kabir ve cehennem azabına düçar olursan, bu azap kısacık bile olsa, sana çok uzun gelecektir. Gel, sen haktan gafil olma, zikre, tevhide devam et, namazla niyazla meşgul ol.. Ağlayanların gözyaşlarını sil, içinde bulunduğun ni'metlerin kıymetini bil.. U'cubu, riyâyı, hasedi, öfkeyi terket.. Aczini, hiçliğini bil, kaviiyi bil, bul, ol.. Ona muhtaçsın, ondan geldin, yine ona döneceksin.. Onu sev, onun huzuruna varmayı çirkin görme, mal ve mülkünü helâlden kazan, hak yola sarfeyle. Unutma ki, imtihanın dördüncü sorusu maldan olacaktır. Mal, salih insan elinde ne kadar güzeldir. Mâl, günahkâr insanın elinde ne kadar kötü bir belâdır.

H İ K Â Y E

Abbasi halifelerinden Harun-er-Reşid, ulu bir sultan, şarka ve garba sahib-i ferman idi. O da öldü, sen de, ben de öleceğiz. Harun-er-Reşid'in, bazı icraatından insanların yalanyanlış bildiklerini tarihler kaydetmiştir. Hakikatini de defter-i â'malinde yazılı bulunduğu halde, hesap vermek için boy-nunda asılmış vaziyette beklemektedir.

Tarih okumalı, hata ve savaba düşenlerin hallerinden anlamlıdır. Onlardan ibret almalıdır ve insan olan bunlara bakarak kendisini islâha çalışmalıdır. Tarihlerde okuyup geçtiklerimiz,istikbalde bizim de başımıza gelebilir. Yoksa, başkalarının kusurlarını, hata ve noksanlarını görüp okuduğu halde, kendi eksikliklerini düzeltemeyen zavallılardan olmak hüner değildir. Başkalarının kusurlarını ayıplayan, herşeyden

önce o kusurun kendisinde de bulunup bulunmadığını araştırsa ve varsa tashih etse, daha hayırlı ve isabetli hareket etmiş olur. Tarihte gelip geçmiş bütün büyüklerimizi rahmet ve hayır ile anmak insanlık ve Müslümanlık gereğidir. Zira, iyisi de, kötüsü de bizim için birer ibret levhasıdır. İyilerinin halleriyle hallenmek ve kötülerin âkibetlerinden ders almak lâzımdır.

Evet, gelelim hikâyemize:

Harun-er-Reşid, günlerden bir gün büyük islâm sofilerinden ve ekâbir-i Evliyâ'ullah'tan Şakik-i Belhi'yi sarayına davet eder ve ona:

— Ey ârif-i billâh! Bana nasihat eyle ki, hareketlerimi ona uydurayım, dünya ve ukbâda saâdet ve selâmete ereyim, diye niyazda bulunur.

Koca bir hükümdarın, bu şekilde nasihat istemesini yadırgayanlar bulunabilir. Kendilerine hemen haber verelim ki, atalarımız, Allahu teâlâ'ya yakın bildikleri zevat ile daima sohbet eder, onlardan öğüt alır ve aydınlanır, dünya ve âhîretlerini mâ'mur ederlerdi. Şakik-i Belhi kuddise sırruh, kendisine cevap verir:

— Ey halife-i Resûl-ü Rabbil-âlemîyn! Ey, peygamberin amcası oğlu, beni iyi dinle.. Allahu teâlâ, sana sonsuz lûtufta ve ihşanlarda bulunmuştur. Bunların birincisi, kılıcın mesâbesinde olan ordudur. İkincisi, devletin iç nizamını sağlayan ve kamçın mesâbesinde olan zabıta kuvvetleridir. Üçüncüsü de, hazine-i maliyendir. Sana emanet olarak verilen bu üç kuvvetten, kılıcın olan ordularını, din ve vatan düşmanlarına karşı, kamçın olan zabıta kuvvetlerini, ülke içindeki ırz, namus, mal ve can düşmanları olan zalimlere karşı kullanır, hazineni ve maliyeni de halkın yararlanması için yollar, köprüler, cami ve mescitler, mektep ve medreseler, imaretler, hastahaneler inşası gibi faydalı işlere sarfeder, ordularının iâşe ve levazımını yerli yerince temin eder, fakirleri ve yoksulları kollar, onların ırz ve namuslarını korursan, Allahu azim-üş-şânın bir sarayı vardır ki, ona CENNET derler. Önde sen ve arkanda milletin olduğu halde o saraya dahil olursunuz, mülkün CENNET, âhîretin de CENNET olur. Eğer, kılıcın demek olan ordunu kendi milletine ve din kardeşlerine, kamçın olan zabıta kuvvetlerini zulmüne âlet ederek mazlûmlara karşı kullanacak olursan, maliye ve hazineni de keyfine ve şehvetine sarfedersen, önde sen ve arkanda milletin olduğu halde Allahu teâlâ'nın bir hapishanesi vardır ki, adına CEHENNEM derler,

oraya dahil olursun, hem hükmün altındaki ülke, hem dünya, hem de âhiretin cehennem olur.

Harun-er-Reşid, bu sözleri duyunca ağlamağa başladı. Şakik-i Belhi hazretlerinin öğütlerini aynen ve harfiyyen tatbik ederek dünya ve âhiretini mâ'mur eyledi.

Azizim:

Servet, mal, mülk engin bir denize; insanın vücudu da bir gemiye benzer. Geminin dibi delik olmaz ve su almazsa, elbette gideceği yere emniyet ve selâmetle vasıl olur. Dibi delik olan gemi ise, su alır ve gideceği yere ulaşmadan batar ve gider. Onun için, malına ve parana muhabbet ederek Allahu teâlâ'yı unuttur, mal ve para sevgisini kalbine doldurursan, o mal senin için fitne olur, dibi delik gemi gibi batar ve gider, sen de mahvolursun. Bunun zıddı olarak, mala ve paraya muhabbet etmez, malını ve parayı Allah ve peygamber yoluna sarfedersen, elbette ve elbette varacağın yere selâmetle vasıl olur, menzil-i maksuduna erişirsin. Menzil-i maksudumuz nedir dersen, hak rızasıdır, cemal-i lâ yezâldir, rıdvandır. Allahu teâlâ, cümlemizi, Habib-i edibi hürmetine menzil-i maksuduna erenlerden, dünya hayatında iken cennete girenlerden ve cemal'i görenlerden eylesin.

Âhiret suallerini, Habib-i edib-i Hüdâ efendimiz haber verdi. Bu suallerin cevaplarını Allahu teâlâ'ya vermeye hazır olalım, son pişmanlık fayda vermez, şimdiden hazırlıklı bulunalım, hesaba çekilmeden kendimizi hesaba çekelim, katı kalpli ve merhametsiz olmayalım, Allah azze ve celle katı kalpli olanlara azap edecektir. Mü'mine lâyıık olan yumuşak kalpli, yumuşak başlı, tatlı dilli, güler yüzlü olmaktır.

Ey delikanlı:

Şehvete ve paraya tapma, Allahu azim-üş-şâna ibadet et, Rabbine, peygamberine, Kur'anına, iymânına, islâmına, bütün insanlığa hizmette bulun, haksever ol, doğrudan, doğruluktan ve doğru yoldan ayrılma..

**Olma isyana cer-i kuvvet ile fil gibi,
Düşman-ı Hakka hücum eyle Ebâbil gibi..**

Ey saçı ve sakalı ağaran, sinirleri gevşeyen ihtiyar!

Senin bu halinle işlediğin günah ve isyanlardan dolayı, Allahu teâlâ sana bu halinle azap etmekten hayâ ediyor da, sen saçına sakalına bakmadan günahlarına devam etmeğe utan-

mıyor musun? Erkekliğin kalmamış, iliğin kemiğin boşalmış, hâlâ nefsin arzularına uyuyor ve şeytana tâbi oluyorsun. Bu çelimsiz gövdenle ateşe dayanamazsın, ama ihtiyar olman seni cehennemden de kurtarmaz. Aklını başına al, âhiretin için son bir gayret göster, yaptıklarına pişman ol, tövbe et, Rabbinden affını ve mağfiretini niyaz eyle:

**Ey ârif-i sırrı nefes,
Bu dünyadan sen meyli kes..**

Ey avukat!

Para ve dünya için âhiretini yıkma, zâlimlere yardımcı olma, mazlûmu ve mağduru hukuk oyunları ile, yalancı şahitlerle haksız çıkarma, dünya hâkimlerini sahte belgelerle, yalanla dolanla aldatabilirsin ama, âhret gününün sahibini, o günün mutlâk hâkimini kandıramazsın:

**Umumu müstefid etmez hususun hakkını iptal,
Sakın bir ferdi ezme, gayret-i efrad lâzımsa..**

Ey hâkim!

İşgal ettiğin makamda, hakkı temsil etmekte sin, hak ve adaletten ayrılarak Cebbar olan Allahu azim-üş-şânın gazabını üzerine çekme.. Birgün, sen de o hâkim-i mutlâkın huzurunda elpençe divan duracak ve hesap vereceksin, bunu aslâ unutma!

**Olma mağrur o kadar samî'a-vü bâsirana,
Olur onlar da nice sehv-ü hataya mazhar,
İki hâsiyyet eder bâtıl-u hakkı temyiz,
Biri tetkik-i haberdir, biri tâ'mik-i nazar..**

Ey tüccarlar, esnaflar, alanlar, satanlar!

Haksız kazançlar, meşrû olmayan kârlar peşinde koşmayın, ihtikâr yapmayın, ölçek ve terazi ile kimseyi aldatmayın, bir gün gelecek ki bir gramın, bir santimin ve bir kuruşun hesabı sorulacak ve hak yerini bulacaktır.

**Yok iken tilki gibi hiylekâr,
Yine postu soyulur âhir-i kâr..**

Ey mü'minler, ey insanlar!

Dünyayı ebedî mi sanıyorsunuz? Fâni, gelip geçici ve harap olucu olduğunu elbette biliyorsunuz. Ebedî âlem, âhirettir. Ölmeyecek miyiz? Bu dünyada yaptıklarımızın, ettiklerimizin hesabını vermeyecek miyiz? Elbette er veya geç öleceğiz, elbette ve elbette bu dünyada yaptıklarımızın ve ettiklerimizin hesabını vereceğiz. İbadet ve tâ'atlerimizden, malımızdan, evlâdımızdan, hatamızdan, nisyanımızdan, isyanımızdan mutlâka sorulacağız. Ayaklarımızın bastığı yerler, iyilik veya kötülüğümüze şahitlik edeceklerdir. Ölüm, kabir, mahşer, mizan, hesap, cennet ve cehennem haktır. Sırat deyip geçmeyelim, cehennemin üzerine gerilmiş o korkunç köprü, bin senelik çıkış, bin senelik düz yürüyüş ve bin senelik iniş olmak üzere üç bin senelik uzun bir yoldur. İyman ile göçen ehl-i felâha, ehl-i salâta, ehl-i iymana kuş gibi uçarak geçmek nasip olacaktır. Kâfirlere, günahkârlara, zalimlere de o müthiş ateşe yuvarlanmak tehlikesi ve korkusu vardır. Dünyan ile mağrur olma, fânidir gelip geçicidir.

**Bin yıl yaşa, dünya yine bir köhne saraydır,
Madem ki güneş aynı güneş, ay hep o aydır..**

Dünyanın fâni olduğuna inanmayan veya bu gelip geçici hayata aldanıp gaflete düşenlere sesleniyoruz: Hani, anan baban nerede? Hani dedelerin, ninelerin, ataların, komşuların, akranların, ahbabların, arkadaşların neredeler? Hani, o dünyaya sığmayan ünlü hükümdarlar, hani, o bir emirleriyle ordularına kıt'alar fethettiren kumandanlar, hani kaftan kafa hükmeden krallar ve imparatorlar, hani o vezirler, paşalar, âlimler, hani o servetleri ve yaşayışları dillere destan olan zenginler, nerede onların sarayları, konakları, kâşâneleri, mâlikâneleri nice oldu? Hani peygamberler, hani Eba-Bekir, hani Ömer, hani Osman, hani Ali? Âdem nerede, Nuh nerede, İbrahim Halil nerede? Musa ve İsa nerede? Âlemlere rahmet olarak gönderilen Hz. Muhammed Mustafa sallallahu teâlâ aleyhi ve sellem nerede?

**Encâmına her kim bu cihannın nazar eyler,
Divane olur gâm-ı cihandan güzer eyler..**

Nerede Ad ibn-i Şeddat, hani Yasur ibn-i Semud, nerede Karun, hani Hamân? Nerede Allah düşmanı Nemrud? Hani,

Sasan oğulları? Hepsi ölümlle sabahladılar da, etlerini ve kemiklerini kabirlerinde kurtlar kemirdi, amelleri ile başbaşa kaldılar.

Tıpkı onlar gibi, bizler de yakın bir zamanda öleceğiz, kara toprağa gireceğiz, yaptıklarımızın, ettiklerimizin hesabını vereceğiz. Allahu sübhanehu ve teâlâ, bu ibret levhalarından gerekli dersi almayı cümlemize nasip ve müyesser eylesin, bizleri kalpleri ve kalıpları uyanıklardan, Allah sevgisi ve Allah korkusu ile yanıklardan, âhiret âleminin korkunç akabelelerini bugünden düşünen ve ona göre hazırlanan ayıklardan eylesin.. Bizleri, Habib-i edibi hürmetine Habibine bağışlasın, affı ile yarlıgasın, âmin bi-hürmeti seyyid-il mürseliyn vél-hamdü lillahi Rabbil-âlemiyn EL-FÂTİHA..

ENVÂR - ÜL - KULÛB (Kalblerin Nurları)

DERS: 12

M Ü N D E R E C A T :

En-Nisâ sûre-i celilesinin 43. âyet-i kerimesinin tefsiri - Serhoşluk ne demektir - Zâhir ve bâtın serhoşluğu nedir - Dünya sevgisi serhoşluğu ne demektir - Namaz kılarlarken ayık ve uyanık bulunmanın ehemmiyet ve fazileti - Şehrullah ne demektir - Recep ayının fazilet ve kudsiyeti - Recep ayının birinci gün oruç tutmanın ve gecesi namaz kılmanın yararları - Recep ayının ilk perşembesini cumaya bağlayan gece kılınacak namazın tarifi - Rega'ib gecesini ibadetlerle ihyâ etmenin fazileti - Recep ayı içinde yapılacak diğer ibadetler - Dünya için olduğu kadar, âhiret için de çalışmağa mecburuz. - Âhiret kazancı nedir - Recep ayında neden tövbeler reddolunmaz ve kabul buyrulur - Gerçek mü'min her gününü, her gecesini ve her nefesini değerlendirmesini bilendir - Bizden önceki ümmetlerden bir zatın yetmiş yıllık ibadeti yanında, ümmet-i Muhammed'den birisinin Recep ayındaki bir günlük ibadeti Allahu teâlâ katında neden daha sevgilidir - Kulun Hakka en yakın olduğu zaman başının secdede olduğu zamandır - İçki ve kumarın insanlara ve insan topluluklarına zararları - İçki ve kumarın sebeb olduğu felâket ve rezaletler - Allahu teâlâ, aklın muhafazası için içkiyi, malın muhafazası için kumarı, zürriyetin muhafazası için de zinâyı haram kılmıştır - Âriflerden bir zatın oğluna vasiyyet ve nasihatı - Zinânın insan ve toplum hayatındaki zararları - Kur'anın ve islâmın yasakladığı herşeyde derin hikmetler vardır - Sefihlerle ilgili hükümler..

Sallû alâ seyyidinâ Muhammed
Sallû alâ şefi-i zünûbinâ Muhammed
Sallû alâ envâr-i kulûbinâ Muhammed

El-evvelü Allah.. El-âhirü Allah.. Ez-zâhirü Allah.. El-Bâtinü Allah.. Hayrihi ve şerrihi min'Allah.. Men kâne fi kalbihi Allah. Fe-mu'inuhu ve nâsıruhû fid-dâreyni Allah..

Rabbırah-li sadri ve yessir-li emri vahlül ukdeten min lisanı yefkahu kavli ve ufevidu emri ilâllah vallahu basıyrün bil-ibâd..

Sübhanেকে lâ ilme lenâ illâ mâ allemtenâ inneke ent-el-âlim-ül-hakiym..

Sübhanেকে lâ fehme lenâ illâ mâ fehhemtenâ inneke ent-el-cevvâd-ül-keriym..

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا اقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ

K'üzü billâhi min-eş-şeytan-ir-raciym. Bismâllah-ir-Rahman-ir-Rahiym
Yâ eyyühelleziyne âmenu lâ takrab-üs-salâte ve entüm sükâra hatta tâ'lemu mâ tekulün...

En-Nisâ : 43

(Ey iman edenler! Serhoşken, ne dediğinizi bilinceye kadar namaza yaklaşmayın.)

ve mizana inananlar! Serhoş olup, sekrân halinizde namaza Allahu teâlâ ve tekaddes hazretleri, mealen sunduğumuz bu âyet-i celilede böyle buyuruyor:

— Ey beni tevhid eden, bana ve Habib-i edibime iman eden, öldükten sonra dirilmeğe, kıyamete, mahşere, hesaba ve mizana inananlar! Serhoş olup, sekrân halinizde namaza yaklaşmayınız, o halinizde namaz kılmayınız ve benim huzuruma durmayınız. Ağzınızdan çıkanı, söylediğiniz sözü, okuyacağınız Kur'an-ı azimi bilip anlayıncaya kadar namaza özenmeyiniz, namaz vakitlerinde serhoş olmayınız.

Tefsir kitaplarında bildirildiğine göre, Ashab-ı kirâm radiyallahu anhüm ecma'iyın hazretlerinden bazıları, içkili olduğu halde diğer bir rivayete göre de, uyku serhoşluğundan hasil olan bir hal ile, namaza durdular ve Allahu sübhanehu ve teâlâ bu âyet-i kerime ile bunu nehyetti. Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz de bir Hadis-i şeriflerinde:

— Sizlerden birisine, namazda iken, uyku bastırır ve galip gelirse, o uyku haliniz gidinceye kadar namaz kılmayınız, uyuyunuz. O uyku hali geçince namazınızı kılınız, buyurmuşlardır.

İmam-ı Gazali (Rahimehümullah) dünya sevgisi ile serhoş olanları da bu hükmün çerçevesi içine almakta, dünya düşünce ve tasası, dünya kaygusu ile dolu olan kimselerin, hiç şarap içmemişken âdeta serhoş gibi ne dediğini, ne yaptığını bilmez hale geldiklerine ve bu yüzden üzerlerinden o hal geçinceye kadar namaza durmamaları gerektiğine işaret buyurmaktadır.

Âyet-i kerimenin zâhirinde, dünya serhoşluğundan kaçınmağa dahi tenbih vardır.

Mü'minlerin, böyle bir sekir halinde namaza yaklaşmaktan men'olunmaları, okuduklarını veya okunan âyât-ı beyyînâtı hakkiyle ve lâyıkiyle anlayamamak, bilememek ve dolayısıyla namaza hakkını verememek gibi bir sakıncayı önlemek içindir. Kişi, mutlâka içki ile serhoş olmaz. Dünya düşünce ve vesvesesi, dünya gamı ve tasası bütün dehşetiyle üzerine bastırılmış bir kimse, namazda bulunduğunu bilemez, ne okuduğunu ayırdedemez, ne okuduğunu anlayamaz ve bunun neticesi olarak da Huzurullah'ta bulunduğundan gafil olabilir. Oysa, kalbi ve kalıbı ile huzur-u Rabbil-âlemiyn'de bulunduğundan gaflet edecek halde bulunan, kendisini hakkiyle ve lâyıkiyle ibadete hazırlayamayan kişinin kıldığı namaza ve ettiği duaya Allahu zül-celâl vel-kemal hazretlerinin itibar ve iltifat buyurmayacağını, Resûl-ü zişân aleyhi ve âlihi salâvatullah-il-Mennân efendimiz:

لَا يَقْبَلُ الصَّلَاةَ إِلَّا بِحُضُورِ الْقَلْبِ

Lâ yukbel-üs-salâti illâ bi-huzur-il-kalb

(Kalp huzuru bulunmadıkça, kılınan namaz kabul buyurulmaz.)

Hadis-i şerifi ile beyan buyurmuşlardır.

Huzur-u izzette saf bağlamak, saf gelmek, yalnız namaz saflarının düzeltilmesi demek değildir. Kalpten dünya endişe ve vesveselerini, dünya gam ve tasalarını, dünya ilgi ve ilişkilerini sürüp çıkararak saf ve temiz bir kalple huzur-u ilâhiyye dahil olmak lâzımdır.

Dünya serhoşluğu maddî ve mâ'nevî olmak üzere iki kısım dır:

Maddî serhoşluk, zâhiren içkili vaziyette bulunmaktır ki, ağızdan çıkan sözü anlayamayacak, mâna ve medlûlünü düşünemeyecek halde bulunmaktır. Nasıl ki, bu maddî ve zahiri serhoşluk halinde namaza yaklaşılmaması irade buyurulmuşsa, bir nevî mâ'nevî serhoşluk olan dünya sevgi ve muhabbeti, dünya dert ve mihneti, dünya fitne ve mefsedeti ile dolu olan bir kalp ile de, aynen birinci kısım serhoşluk gibi ağızdan çıkan sözü anlayamayacak, sonunu ve sonucunu düşünemeyecek halde bulunulacağından, bu halde iken de huzura kabul buyurulmayacağını ehl-i aşk ve tekvâ haber vermektedir.

İslâm dini; şu'ur ve uyanıklık, hür düşünce ve ayıklık emreder. Binaenaleyh, Müslümanların bütün ibadet ve tâ'atlerinde, bütün fi'il ve hareketlerinde şu'urlu, uyanık, açık düşünceli ve daima ayık bulunmaları gerekir. Gafletle yapılan hiçbir amelin hayrı ve yararı yoktur. Hele, dinin direği olan ve bütün diğer ibadetlerin özü ve özeti mahiyetinde bulunan namazlarda tam bir şu'ur ve uyanıklık lâzımdır. Allah azze ve celle, Kitab-ı keriminde: **(Yazıklar olsun, azaplar olsun o kimseye ki, kıldığı namazın kıymet ve ehemmiyetini bilmez.)** buyururken, yalnız kalıbını mescide sokarak:

— Ben, sana Fâtiha-i şerife ile **INNÂ Â'TAYNA** sûre-i celilesini bellettim, sen hele namazı kılabilir, ben şöyle bir dolaşayım, diyerek kalbini namazla ilgi ve ilişkisi bulunmayan yerlerde gezdirenlere Cenab-ı Hakkın tevfikini refik etmesini niyaz eylemekten gayri elden ne gelir?

Ey mü'minler:

Müslümanlık şu'ur, uyanıklık ve daimî ayıklık emreden dindir, demiştik. Zira, Allahu sübhanehu ve teâlâ kulunu affetmek ve rızasına erdirmek için, ona bir çok fırsatlar ve vesileler hazırlamıştır. Bunlardan, faydalanabilmek için ise, şu'ur ve uyanıklığa ve devamlı ayıklığa ihtiyaç bulunduğu âşikârdır. Şimdi, sizlere bunlardan bazı misaller vereceğim:

Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz buyurmuşlardır ki:

— Recep ayının, diğer aylar üzerine fazilet ve kudsiyyeti, Allahu azim-üş-şânın kulları üzerine ululuğu gibidir. Bir kimse, tam bir iman ve itikad ile, bu mübarek recep ayında işlediği isyan ve günahlara pişman olsa; içki, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklarını terketmek azim ve kasdiyle tövbe ederek Rabbinden af ve mağfiret talep ve niyaz eylese, kendiliğinden terkedemediği o kötü ve çirkin alışkanlıkları bu ay berekâtına terketmeğe muvaffak olduğu gibi, tövbesinde samimî ve sebatkâr olursa, Allah azze ve celle o kulunu affı ilâhisiyle şâd eder.

Yine tam bir iman ve itikad ile, Receb-i mu'azzamda Allah rizasiyçün bir gün oruç tutsa, Allahu zül-celâl vel-kemal hazretleri o kulunu ebedî olarak gazabından uzak bulundurur, kendisinden hoşnut ve razı olur ve âhirette ona cemal-i bâ-kemalini müşahade eylemek bahtiyarlığına erdirerek memnun ve mesrur eyler.

Recep ayının birinci günü oruç tutan kimsenin aldığı ecir ve sevabı, bütün gök ve yer ehli bir araya toplansalar ve yazmağa çalışsalar, muktedir olamazlar. Zira, kendisine verilen ecir ve sevabı yazabilmekten âciz kalırlar.

Recep ayı ŞEHRULLAH yani Allahu teâlâ'nın ayıdır. Onun için, Allahu sübhanehu ve teâlâ cennette gayet büyük bir nehire kendi ayı olan bu mübarek ayın ismini vermiş ve ona RECEP IRMAĞI buyurmuştur. Bu ulu ve mübarek ırmağın on iki lülesi vardır.

Bir mü'min, recep ayının ilk perşembe günü Allah rizasiyçün oruç tutsa ve akşam namazından sonra ve yatsı namazından önce on iki rekât namaz kılsa, her iki rekâtta bir selâm verse ve her rekâtta bir Fâtiha, üç İNNÂ ENZELNÂ ve on iki ihlâs-ı şerif okusa ve bu on iki rekât namazı böylece tarif olunduğu gibi kıldıktan sonra, yetmiş kerre:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âlihi ve sahbihi ecma'ryn...

salâvat-ı şerifesini de okuduktan sonra, yetmiş kerre de:

رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ وَأَنْتَ الْإَعَزُّ الْأَكْرَمُ

Rabbîğfir verham ve tecâvez ammâ tâ'lemü ve innekel-e'azzül-ekremü...

niyazında bulunsa ve yine secde ederek, secdede de yetmiş kerre:

سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّنَا وَرَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ

Sübbühün kuddûsün Rabbünâ ve Rabbül-Melâ'iketi verruh...

tesbihini okuyarak, dünya ve âhîret ne muradı varsa Rabbil-âlemiyn'den tazarrû ve niyaz eylese, bu dileğin Allahu zülcelâl vel-kemal hazretlerince reddolunmayacağını ve behemehal kabul buyurulacağını ümit ettiklerini ünlü din büyükleri ve bilginler açıklamışlardır.

Ulemayı benâm ve meşayih-i kiram, bu namazı recebin ilk perşembesini cumaya bağlayan gece terk ve tehir etmeyerek bu tarif üzerine kılmamızı, bir özür veya unutkanlık yahut ihmâl sonucu o gece kılınmazsa, yine recep ayının bir gecesinde mutlâka edâ edilmesini tavsiye buyurmaktadırlar.

Çünkü, Fahr-i kâ'inat aleyhi ve âlihi efdal-üt-tahiyyat efendimiz hazretleri, bir Hadis-i şeriflerinde:

— Receb-i şerifin ilk perşembesini cumaya bağlayan gece ki, o geceye REGA'İB GECESİ (Rega'ib kandili) kılınacak bu namazın aslâ terkolunmamasını emir ve ferman buyurmuşlardır. **SALÂT-I RECEB** denilen bu namazın fazilet ve ehemmiyetini dil ile tarif ve kalem ile tavsif mümkün değildir.

Rega'ib gecesi bu namazı kılan bir kimsenin, ertesi yıl Rega'ib gecesine kadar Allahu teâlâ'nın rahmetine mazhar olacağı ve bu ulu ni'mete erişen kişi için meleklerin af ve mağfîret talebinde bulunacakları haber verilmektedir:

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ
وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا
فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْحَجِيمِ

*Elleziyne yahmilûn-el-arşe ve men havlehu yüsebbihune bi-hamdi Rab-
bîhim ve yü'minûne bih ve yestagfirûne lilleziyne âmenû Rabbenâ vesitc
külle şey'in rahmeten ve ilmen fagfir lilleziyne tâbû vet'tebe'u sebîyleke ve
kâhim azab-el-cahiyim...*

El-Mü'min : 7

**Arşı hâmil olanlar ve onun etrafındakiler yani arşı ta-
vaf eden meleklerin sâdâtı olan kerûbiyyun Rableri celle şâ-
neye hamd ile tesbih ve ona iymân ederler. Ve mü'minler için
söyle mağfîret dilerler: (Ey Rabbimiz! Rahmet ve ilmin her-
seye vâsidir. O halde tövbe edip yoluna tâbi olanları mağfîret
buyur ve cehennem azabından koru..)**

Bu namazı kılan kişi, iymân üzere ölür, iyi ve salih kul-
lar ile haşrolur. Daha dünyada ve hayatta iken, cennetteki Re-
cep ırmağında bulunan on iki lüleden kana kana içmeyince,
cennetteki yerini görmeyince ve Recep ırmağına kanmayınca
Azrail aleyhisselâm o kimsenin ruhunu kabzedemez. ölüm
ânında da kendisine o on iki lüleden içmek nasip olur. Ço-
ğumuz şahit olmuşuzdur, insan ölürken harareti çok artar. Hâ-
let-i ihtizârda yani ölümün pençesine düşmüş halde bulunan
kimseyi susuz bırakmamalıdır. Kendisi içmeğe muktedir ola-
mazsa, bir pamuğu zemzemle veya su ile ıslatarak dudaklarına
sürmeli ve ağzına akıtmalıdır. Ramazan-ı şerifte nefsinde esir
ve mağlûp olarak oruç tutmayan âsilere, suyu tatlı olsa da
bütün denizler içirilse veya yeryüzündeki bütün nehir ve ır-
makların ve pınarların suları verilse, yine de susuzlukla can
verecekleri mu'teber kitaplarda kayıtlıdır. İşte, o mühlik ân-
da İblis hararetle yanan ve kıvranan o kimseye elinde bir bar-
dak su olduğu halde görünür ve ona iymânı karşılığında o bir
bardak soğuk suyu vermeyi teklif eder.

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُقُومَ ۖ وَأَنتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ

Felev-lâ izâ belegat-il hulkume ve entüm hıyne'izin tenzurun...

El-Vâkı'a : 83 --- 84

Ölüm halinde bulunan bir kimsenin, ruhu boğazına geldiği zaman sizler bakar durursunuz ve ona hiçbir faydanız olmaz.

Evet, ölümün pençesine düşen ve âhîret âlemini gören kimseye o mühlik ânda Allahu teâlâ'nın tevfiği erişmezse, şeytanın teklifini kabul eder ve iymanı karşılığında o suyu İblis'ten alır ve iymanını da ona verir ve iymansız çene kapar. (Allahu azim-üş-şâna sığınırız!..) Allahu teâlâ'nın tevfiği erişirse, şeytanın bu teklifini reddeder ve iymanını kurtarır.

Eğer, Receb-i şerifte oruç tutmuşsa, cennetteki Recep ırmağında bulunan on iki lüleden Allahu sübhanehu ve teâlâ hazretleri ikram eder ve o mühlik ândaki susuzluğunu da böylece gidermiş olur.

H İ K Â Y E

Merhume anneciğim, bir çok musibetlere göğüs germiş, dünya hayatı mihnet ve meşakkatler içinde geçmiş sâliha bir hatun idi. Maddî imkânsızlıklara rağmen beni okutan ve din adamı olarak yetiştiren o mübarek kadına Allahu azim-üş-şân garka-i garik rahmet eylesin ve kendisine rahmet ve mağfiretiyle tecelli buyursun. Vefatından bir kaç saat önce bana:

— Oğlum, şeytan bana göründü ve benden iymanımı istedi. Ben de o mel'una: (Hiç öyle şey olur mu? İymanımı sana verir miyim?) dedim, başını sallayarak: (Seni koca kafalı!..) cevabını verdi, üzgün ve perişan def'olup gitti, demişti.

Bir süre sonra, tevhid parmağını kaldırdı ve kelime-i tevhidi tekrarladı, derin bir huzur ve sükûn içinde aziz ruhu âlem-i âhîrete uçtu ve gitti. (Rahmetullahi aleyhâ.. Ruh için Fâtiha..)

Allahu teâlâ, cümlemize tevfiğini refik eylesin, ölüm

ânında iymanımızı muhafaza buyursun ve bizleri şeytanın mekr-ü hiylesinden korusun ve kurtarsın, Recep ırmağından kana kana içerek iyman ile göçen zümreye ilhak etsin. (Âmin yâ Mu'in bi-hürmeti seyyid-il mürseliyn).

Bir kimse, Recep ayında Allah rizasiyçün üç gün oruç tutsa, Hak teâlâ ve tekaddes hazretleri o kimse ile cehennem arasında bir perde halkeder. O perdenin kalınlığı, o kimse ile cehennem arasında yetmiş yıllık bir uzaklık meydana getirir ve o zât-ı muhterem aslâ cehennemi göremez.

Bir kimse, Recep ayında Allah rizasiyçün dört gün oruç tutsa, bu âlemde o kimseye aklî dengesi bozulup deli olmak, cüzzâm ve zat-ül-cenp hastalığına yakalanmak tehlikesi tamamen kalkar, deccâl şerrinden emin olur, kabir azabından kurtulur, kabir darlığı görmez, kabir meleklerinin sorularına cevaplarını kolay verir.

H İ K Â Y E

Sahabeden Sevban radıyallahu anh diyor ki:

Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimizle bir yere gidiyorduk. Yolumuz üzerinde bir mezarlığa rastladık. Resûl-ü zişân, orada o kadar ağladılar ki, mübarek göz yaşları ile âdeta sakalları ıslandı. Ben:

— Anam babam sana feda olsun yâ Resûlallah! dedim. Acaba, vahiy mi nâzil oldu ki, onun şiddet ve dehşetinden ağlıyorsunuz?

Efendimiz, saadete cevap verdiler:

— Hayır yâ Sevban! Bu mezarlıkta yatan ve kabir azabına giriftâr olanlar için ağlıyorum ve onların azaplarının kaldırılması için Rabbime tazarrû ve niyazda bulunuyorum. Allahu azim-üş-şâna hamd-ü senâ olsun ki, dualarım müstecap oldu ve onlar kabir azabından kurtuldu. Yâ Sevban! Bu mezarlarda yatanlar, eğer hal-i hayat ve sıhhatlerinde Recep ayında bir gün oruç tutmuş ve bir gece âlemlerin Rabbine ibadet etmiş olsalardı, bu kabir azabını aslâ görmezlerdi, buyurdular. Ben, kendilerine:

— Yâ Resûlallah! Demek, Recep ayında bir gün oruç tutmak ve bir gece Allahu teâlâ'ya ibadet etmekle kabir azabından kurtulmak mümkün oluyor, deyince efendimiz şöyle buyurdular:

— Yâ Sevban! Nefsim, yed-i kudretinde bulunan Allahu azim-üş-şân hakkıyçün ki beni âlemlere rahmet olmak üzere göndermiştir. Her kim, recep ayında bir gün oruç tutar ve gecesini de ibadetle geçirirse, Allah azze ve celle o kimseyi kabir azabından emin eder ve o kimsenin hayır defterine bin yıl gündüzleri oruç tutmuş ve geceleri ibadet etmiş gibi ecir ve sevap yazar.

Gaflet etmeyelim aziz kardeşlerim, ömür sermayesini yele vermeyelim sevgili Hak yoldaşlarım! Bazı kimselere rastlıyoruz ki: (Efendim, biz recep ayında bir gün oruç tuttuk ve gecesini de ibadet ve tâ'atle ihyâ eyledik, bu kadarı bize yeter..) diyorlar. Böyle düşünenlere hatırlatmak isterim ki, fâni yani gelip geçici, birgün elden çıkıcı ve başkalarına kalıcı iken dünya kazançları için hiç de böyle düşünmüyor ve böyle söylemiyoruz. Tam tersine, daha fazla kazanmak, daha ziyade mal ve para toplamak için gecemizi gündüzümüze katıyor, çalışıp çabalıyoruz. Evet, dünya kazancı da şarttır ve lâzımdır, ama bâki değildir. Oysa, âhîret kazançları bâki ve ebedîdir. Şu halde, neden daha fazlasına talip olmuyor ve pek az bir miktarıyla yetiniyoruz? Unutmamalıdır ki, nafîle ibadetler, kulu Allahu azim-üş-şâna yaklaştırır.

وَأَعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ تَأْتِيَكَ الْيَقِينُ

Vâ'büd Rabbeke hattâ ye'tiyekel-yakin...

El-Hıcr : 99

Sana yakın olan ölüm gelinceye kadar, Rabbine ibadet et..

ilâhî hükmünden de gaflet etmemelidir. Yine unutulmalıdır ki, bizler Rabbimize her hal-ü kârda muhtacız. Ölünceye kadar onu sevmek, ona seve seve ibadet ve tâ'atte bulunmak kulluğumuzun icabıdır. Her zaman ve her vesile ile tekrarladığımız gibi, Allahu teâlâ'ya kul olanlar ise, iki cihana sultan olurlar. Akıl sahipleri ve kendilerine düşünme, düşünebilme ni'meti bahş ve ihsan buyurulanlar için bunun böyle olduğu âşikârdır. Bir başka gerçek daha vardır ki, bunu özellikle gözönünde bulundurmamız gerekir:

— İbadet ve tâ'atlerimizin şayanı kabul olup olmadığı ne malûm? Evet, oruç tuttuk ve namaz kıldık ama, Allahu teâlâ katında makbul olup olmadığını bilebilir miyiz?

Şu halde, kullukta daim olmamız gerekir. Şayanı kabul olsa da, olmasa da birgün yaptıklarımız kaybolmaz ve önümüze çıkarılır. Kula, kulluk gerekir. İbadet ve tâ'ate devam edelim ve bundan hiç yılmayalım ve bıkmayalım. Hiç hatırdan çıkarmayalım ki, Rabbimize seksen yıl ibadet edebilssek, gündüzleri oruç tutsak ve geceleri sabahlara kadar namaz kılsak, yine de Allahu teâlâ'nın bizlere bahş ve ihsan buyurduğu bir ni'metin şükrünü hakkıyla eda etmiş olamayız. Bunu, böylece bilmeli ve bellemelidir. İnsanoğlu, kabil olsa da doğduğu günden öleceği güne kadar başını secdeden kaldırmasa, başının üzerindeki uzuvlarının hakkını ödemiş olabilir mi sanıyorsunuz? Yine bir insan, doğduğu günden öleceği güne kadar oruç tutsa, bedenindeki uzuvlarının hakkını ödeyebilir mi? Demek oluyor ki, 50 - 60 yıl ibadet etmemiz son nefeste bir kez **LÂ İLÂHE İLLALLAH** diyebilmek, iman ile âhirete geçebilmek içindir. Zira, son sözü kelime-i tevhid olan mutlâka cennete dahil olur. Yaptığımız ibadetlerin şayanı kabul olup olmadığını bilemeyişimiz dahi, ibadet ve tâ'ate devam etmemizi sağlamak için Rabbimizin bahş ve ihsan buyurduğu bir yüce ni'mettir. Zira, kesin olarak kabul buyurulduğunu bilmemiz halinde —Allah korusun— böyle bir bilinç ve güvenç, bizleri ibadetten alıkoymaz mıydı?

Onun için, ibadet ve tâ'atten aslâ geri durmayalım. Recep ayında hak tarlasına ibadet tohumlarını ekelim, şaban ayında onu göz yaşlarımızla sulayalım ve ramazan ayında da amellerimiz meyve vermeğe başlayacağından onları derelim. Böyle yaparsak, ibadetin hazzına ve şu'uruna varırız. Eğer, ibadetin tadını almaktan nasibimiz varsa, kullar için Allahu teâlâ'ya kulluk ve ibadet etmekten daha tatlı, daha lezzetli, daha zevkli bir şey düşünülemez. Allahu sübhanehu ve teâlâ, hepimize bu tadı tattırsın ve bu zevk ve lezzetten bizleri de hissedar eylesin (Âmin yâ Mu'in..)

Ey Hakkın rizasına talip olan âşıklar ve sadıklar:

Recep ayının bir ismi de TÖVBE AYYI'dır demiştik. Bu mübarek ayda günah ve isyanlara tövbe etmek, kötü ve çirkin alışkanlıkları terkeylemek ve onlardan tamamıyla kurtulmak mümkün olur. Tövbelerinde sebat edemeyen kişiler için dahi, Allahu teâlâ bu mübarek Receb-i şerif hürmetine azim ve sebat ihsan buyurur ve tövbeleri kabule mazhar olarak onları o çirkin ve kötü huylarından ve alışkanlıklarından kurtarır. Tecrübe ile sabittir ki, Recep ayında edilen tövbeler kabul buyurulmuş ve pek kısa bir zaman içinde tesiri-

ni göstermiştir.

Öyle bir kimse düşününüz ki, bir başka kimseye karşı herhangi bir küstahlıkta bulunmuş ve ona karşı büyük bir kabahat işlemiştir. Fakat, sonradan yaptığına pişman olmuş ve o kabahati işlediği kimsenin kapısına gitmiş, ona özürler dilemiş ve hatta ellerine ve ayaklarına kapanarak ve gözyaşları dökerek, suçunun bağışlanması ve kendisinin affolunması için yalvarıp yakarmıştır. Elbet ve elbet, o kapısına vardığı zat, kendi cinsinden olduğu halde özürler dileyerek, gerçekten pişman olduğunu belli ederek bağışlanmasını ve affolunmasını dileyeni reddedemez ve onu mutlâka bağışlar ve affeder değil mi?

Recep ayı, âlemlerin rabbinin ayıdır. Bir kimse, Rabbine karşı işlediği isyan ve suçlarına pişman olarak ona secde eylese, affını ve mağfiretini dilese, bir daha böyle bir suç ve günah işlemeyeceğine söz vererek tövbe etse, aslâ şüphe yoktur ki, Allahu zül-celâl vel-kemal hazretleri de onun tövbesini kabul ve kendisini af ve mağfiret buyurur. Zira, affetmek Allahu teâlâ'nın şânından değildir. Kaldı ki, Kur'an-ı azim-ül-bürhanda **GAFFÂR** yani bağışlayıcı olduğunu açıkça beyan ve ilân buyurmaktadır:

وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ

Ve inniy le-gaffârün limen tâbe...

Tâ - Hâ : 83

Ve muhakkak ki, ben azim-üş-şân tövbe edenlere karşı bağışlayıcı ve yarlıgayıcıyım.

Evet, Allahu sübhanehu ve teâlâ hazretleri, tövbe edildiği takdirde işlenen günah ve isyanları affedeceğini ve o kulunu mağfiret buyuracağını böylece bildirmektedir. Bunun içindir ki, Fahr-i âlem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz de, Hadis-i şeriflerinde:

التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ

Et-Tâ'ibü min-ez-zenbi kemen lâ zenbe leh...

Envâr-Ül-Kulûb, Cilt I - F : 33

(Günahına tövbe eden, o günahı hiç işlememiş gibi olur.)

buyurmuşlardır. Yeter ki, kul tövbesinde sadık ve samimî ve tövbe ettikten sonra da bir daha işlememeğe azimli ve sebatlı olsun.

Recep ayının her gecesinde bir münâdi şöyle seslenir:

— Bize tövbe eden yok mu, tövbesini kabul edeyim.. Onu, af ve mağfiretimle şâd edeyim.. Benden isteyen yok mu, бүтүн istediklerini ve dilediklerini vereyim.. Benden cennetimi isteyen yok mu, onu cennet ve cemalimle şereflendireyim..

Hiç şüphe yok ki, bu nidayı ancak ve yalnız kendilerine tevfiq-i ilâhî nasibolanlar işitebilirler. Bu nidaya, cennet ve cemalde nasibi bulunanlar icabet edebilirler.

Ey gaflet uykusunda pinekleyen gafil! Artık uyan, gafleti ve pineklemeği bırak, beline hizmet ve ibadet kemerini kuşan, ömrünün çoğu gitti, azı kaldı. Bu nidaya kulak ver, bu nidayı duymaya çalış.. Rizayı ilâhiyye er, cennete gir, cemali gör.. Saçına ve sakalına beyazlar düştü, sinirlerin gevşedi, kuvvet ve kudretin azaldı, buna mukabil isyan ve suçların çoğaldı, hâlâ Rabbine tövbe etmeyecek misin? Hâlâ, ibadet ve tâ'ate gelmeyecek misin? Suçlarına ve isyanlarına tövbe etmeyenlerin pişman olacakları, ağlayıp inleyecekleri, başlarına vurup döğünecekleri vakitler yaklaşıyor. Karanlık kabirler, seni ve beni bekliyor. Duymuyor musun, işitmiyor musun, kabir ne diyor:

— Ben karanlıklar eviyim. Ben yalnızlıklar ve yalnızlar eviyim. Ben amel sandığıyım, yılan, çıyan yuvasıyım. Bu karanlık çukur, ya cennet bahçelerinden bir bahçe veya cehennem çukurlarından bir çukur olur. Burasını aydınlatmak sizin elinizdedir. Kabrin, nuru ve ışığı ibadettir. Burada, yalnız kalmak istemiyorsanız kendinize iyi arkadaşlar getiriniz. Burasının en iyi arkadaşları salih amellerdir. Nice padişahlar, o muhteşem saraylarından alınarak benim daracık dıvarlarım arasına yerleştirildiler. Nice kuş tüyü yastıkları yün veya pamuk kaba şilteleri beğenmeyenler, atlas yorganlar altında nazik bedenleri incinenler, benim bağrımda kara topraklara bulandılar. Dünya ni'metlerini beğenmeyenler, sofralarında türlü türlü nefis yiyecekler bulundurarak kendilerini besleyenler, şimdi burada yılanlara, çıyanlara, akreplere, kurtlara ve böceklere yem oldular. O besili vücutları, şimdi bu hayvan-cıklar kemiriyorlar. Doymayan gözlerini toprak doldurdu. Haklı haksız herkese sıktıkları o inci dişler darmadağın oldu.

Hakka rükû ve secde etmeyen beller, toprak altında zilletle eğrildi ve eğildi. Dünyaya sığmayanlar, şimdi bir iki metre kare tutmayan bir çukura sığıverdiler. Ey insanlar, hepiniz, evet istisnasız hepiniz bana geleceksiniz, benim kucığıma atılacaksınız, önünde sonunda sizi ben misafir edeceğim. Bunları düşünerek kötü ve çirkin huylarınızı ve alışkanlıklarınızı bırakın, tövbe edin, hayırlı ve yararlı işler işleyin, hakka kulluk edin ki, ben de size cennet bahçelerinden bir bahçe olayım.

Ey benim kardeşim:

Duyabiliyor musun bunları? Anlayabiliyor musun mezarın söylediklerini? Hergün, dostlarından ve yakınlarından, akrabalarından, ahbap ve ihvânından birisini getirip ellerinle gömdüğün o çukurların, o karanlık ve yalnızlık evinin dilinden anlayabiliyor musun? Gözünde ibret ve basiret, başında akıl, fikir ve düşünme ni'meti yok mu? Birgün, bizleri de evlât ve iyâlimizden, sevdiklerimizden ayıracaklar ve mahşerde buluşmak üzere mezar denilen o amel sandığına kapatacaklardır. Bütün malımız ve mülkümüz, kasamız ve kesemiz, rütbemiz ve makamımız elimizden alınacak, dünya hayatında biriktirdiğimiz altınların, gümüşlerin, paraların, liraların orada bize hiçbir faydası olmayacak, yanılıp da yanımızdan geçeceklerin birer Fâtihalarına muhtaç kalacağız. Şu kimselelere el sürdürmediğimiz sinemizde unulmadık yaralar açılacak, göğüslerimiz dökülüp saçılacak, el, ayak, gövde, bacak, kafa, kol, karın, sırt birbirlerinden ayrılacak, bir sivri sineğin, bir tahta kurusu veya pirenin ısırmasına tahammül edemeyen nazik bedenimize yılanlar ve çıyanlar doluşacak.. O azap ve ızdıraba nasıl katlanacağız, nasıl dayanacağız? Bir kibrit alevine tutamadığımız parmağımızın ucundan başlayarak bütün cesedimizi kaplayacak cehennem ateşine nasıl tahammül edeceğiz?

İnsaf ile düşünelim ve itiraf edelim: Dünya hayatında, Rabbimize sayısız isyanlarda bulunduk. O, bizi kahır ve helâk etmedi. Ona karşı çeşitli günahlar işledik, rızkımızı kesip aç bırakmadı. Mühlet verdi, imhâl etti ama ihmal etmeyecektir. Binaenaleyh, tövbeye gelelim, hak yoluna dönelim, hakkı ve hakikati görelim. Rabbimiz bizleri tövbeye çağırıyor, zât-ülûhiyyetine karşı işlediğimiz suçlardan ötürü affına ve mağfiretine dâvet ediyor, ihsan ve inayetine talip olmamızı emrediyor. Hatırı sayılır birisinin düğünü veya cenazesi olsa, ne olur ne olmaz der, işimizi gücümüzü bırakıp onun davetine

koşarız. O hatırı sayılır kimse, dünyada senin belli bir kaç müşkilini ya halleder, ya etmez. Oysa, Allahu teâlâ ve tekaddes hazretlerine her ân, her nefes muhtacız. Hem, bu ihtiyaçlarımız yalnız dünya hayatında değil, âhirette, kıyamette, mahşerde, hesapta, mizanda, sıratta eksilmeden devam edecektir. Rabbimizi seversek, o da bizi sever. Ona karşı âsi olduğumuz takdirde, yine bizden vazgeçmez, aman dilersek affeder. O kerem sahibidir, o bağışlayıcıdır, o affedicidir, o ih-san sahibidir, o Rahman ve Rahim'dir. Kullarının âsilerini bile affeder, ayıplarını setreder. Salihlerin derecelerini yükseltir:

HİKÂYE

Zinnûn-i Mısırî hazretleri nakledip haber veriyor:

Günlerden birgün, kırılık bir yerde namaz kılıyordum. Önümden hızla bir akrep gelip geçti. O kadar sür'atli hareket ediyordu ki, dikkat ve merakımı çekti. Namazımı bitirip selâm verdikten sonra o akrebi düşünmekten kendimi alamadım. Böylesine bir hızla nereden gelip nereye gidiyordu acaba? Onun, emr-i ilâhî ile bir yere gittiği ilham ile bana bildirilince, peşine düştüm ve akrebe yetişerek onu izlemeğe başladım. Akrep, bir akarsuyun yanına vardı ve o ânda rüzgârın savurup önüne getirdiği irice bir yaprağın üzerine atladı ve bir sal gibi o yaprakla karşı kıyıya geçti. Ben de yüzerek suyu geçtim ve takibe devam ettim. Karşıda geniş dalları etrafa gölge saçan bir ağaç vardı ve altında bir adamcağız uyuyordu. Olmaya ki bu akrep bu kadar sür'atle bu adamı sokmağa gelsin demeye kalmadan, dehşetle farkettim ki, uyuyan adamın başı ucunda iri bir kobra yılanı duruyor ve ona saldırmak için âdeta fırsat kolluyordu. Akrep aynı hızla ağaca tırmanmağa başladı ve yılanın başı hizasına kadar çıktı ve birden kendisini boşluğa bırakarak yılanın başına kondu ve o koca yılanı sokarak hemen oracıkta öldürdü, geldiği yere doğru dönerek aynı hızla uzaklaştı ve gitti. Kendi kendime şaşırıp kaldım ve derin derin düşüncelere daldım:

— Bu yatan kişi, Allahu teâlâ'nın ne kadar sevdiği bir kul olmalı ki, Mevlâyı müte'al hazretleri onu o zalim yılanın şerrinden kurtarmak ve korumak için o akrebi görevlendirdi, diyordum ki, Cenab-ı vâcib-il vücud ve sahib-il kerem-i velcûd; yönsüz, sessiz, harfsiz ve sözsüz:

— Yâ Zinnûn! buyurdu. O kişi, sevdiğim kullarımdan değildir. O âsi ve günahkâr bir kuldür. İrade-i ilâhiyyeme aykırı olarak içki içmiş ve orada sızmıştı. Buna rağmen, o âsi ve zalim kulumu yılanın şerrinden korudum. Zira, gerçek koruyucu ancak benim, âsi kullarımı dahi yerine göre korur, kollar ve kurtarırım.

Uyuyan kişiyi uyandırdım ve akrebin sokup öldürdüğü iri yılanı göstererek olup bitenleri kendisine anlattım. Allahu teâlâ'nın bu ihsan ve inayetine karşı onu tövbeye dâvet ettim. Önce büyük bir şaşkınlık geçirdi ve sonra kendisini toparlayarak ağlamağa ve döğünmeğe başladı ve gözyaşları arasında bana:

— Benim gibi âsi ve zalim kulunu dahi koruyup kollayan yüce Mevlâ, zât-ı ülûhiyyetine itaat ettiğim takdirde elbette daha büyük ihsanlarda bulunacaktır, dedi, derhal tövbe ve istiğfar etti ve ârifler menziline erişti.

HİKÂYE

Bazı kimseler, ağaçlıklı bir su kenarında çalgı çalıp içki içiyorlar ve kendi avuntularına göre eğleniyorlardı. O kadar ki, bunların çalıp söyleşmeleri ve gülüp oynaşmaları, etraftan gelip geçenlerin ilgi ve dikkatlerini çekiyordu. Bunlardan birisi dinî bir gayretle Allah için gazap etti ve Mâ'ruf-u Kerhi kuddise sırruh hazretlerine bu mâ'siyet meclisini göstererek:

— Ya Şeyh! dedi. Bu kötü kişilere beddua eyle..

Hazret-i Şeyh, mübarek ellerini kaldırdı ve o içki meclisinde bulunanların duyabilecekleri yüksek bir sesle niyazda bulundu:

— İlâhî! Bu kullarını dünya âleminde böyle şen ve şâtır kıldığın gibi, âhirette de şen ve şâtır eyle!..

Dua ve niyazı bir ânda müstecap oluvermişti. O içki meclisinde bulunan günahkârlar, yalnız serhoşluktan ayılmakla kalmadılar, gaflet uykusundan da uyandılar, sanki o fâsıkların fıskı salâha ve cürümleri felâha tebdil olunmuştu. Ellerindeki kadehleri ve içki şişelerini yere vurup kırdılar, sazlarını parçalayıp yaktılar ve hemen tövbekâr oldular. Böylece, âhiretleri ma'mur, mâ'siyetle kararan gönülleri mesrur oldular ve gerçekten ebedî âlemde de şen ve şâtır olacak ibadet ve tâ'at yolunu buldular.

Mâ'ruf-u Kerhi hazretlerinin kabr-i münevverleri Bağ-

dat'tadır. Oraya gitmek nasip ve müyesser olursa, ziyaret etmeği sakın ihmal eyleme!

Evet, Allah azze ve celle kulundan vazgeçmez. Âsi dahi olsa kuluna mühlet verir, tarik-i müstakime yönelir ve zât-ı ülûhiyyetine dönerse, onu af ve mağfiret buyurur. Zira; arzı, semayı, cenneti, cehennemi, meleği, cinni, arşı ve kürsiyyi, ayı ve güneşi, yıldızları hep kulu için yaratmıştır. Kullarını ise, bizzat zât-ı ülûhiyyeti için halk ve icad buyurmuştur. Kulunu, ahsen-i takviym üzere tekvin eylemiş, onu en güzel bir biçimde, bütün uzuvları birbirine denk ve ahenkli olarak yaratmıştır. Bütün bunlara karşılık, insanlara da kulluk ve ibadet emretmiştir. Bu emrine itaat edenleri cennet ve cemali ile müjdelemiş, günahkârlara tövbe ve nedamet ni'metini bahşeylemiş, kâfirlere ise cehennem ile korku vermiştir.

Mü'min kullarına, mübarek aylar, mübarek günler ve geceler ihsan ve inayet buyurmuş, Habib-i edibinin ümmetini affetmek için bahaneler, vesileler icad eylemiştir. İşte, o yüce rahmet ve mağfiretinin coşup taşıdığı aylardan birisi de, mübarek Recep ayıdır, ki ona Rahmet ayı, tövbe ayı, mağfiret ayı demek de caizdir. Bu mübarek ayları ve bu mübarek günleri ganimet bilmeli, bu fırsatlardan hakkıyla ve lâyıkiyle istifade etmeli ve hakkın coşup taşan rahmetinden nasip almağa gayret etmelidir.

Bir hususa daha dikkatinizi çekmek isterim:

Bazı densizlerin söyledikleri gibi: (Bu recep gitti, gelecek yıl yenisi gelir. Oysa, ben gidersem bir daha gelmem..) hezeyanı bir saçmadan başka bir şey değildir. Bu recep ayının, ömrünün son recep ayı olmadığını nereden biliyorsun? Elinde senedin mi var? Onun için, içkiye müptelâ isen hemen tövbe et.. İyi bil ki, sana içki sunan, senin dostun değildir, belki düşmanıdır. Sana hasım olan, sana hased eden şeytandır. Onun elinden, Allahu teâlânın men'ettiği şeyi alıp içme! Sonra, pişman olursun.. Bugün olmazsan, birgün mutlâka pişman olursun.. Rabbine itaatli ol, Allah'a kul ol, Allah'a kulluk et ki, Hak celle ve alâ sana aşk kadehini sunsun, seni vâlih-i mest eylesin, zatına dost eylesin, cennet ve cemalini, didarını, mülk-ü kebiri, mak'ad-ı sıdkı bahşeylesin..

Bugün, yarın deme! Ömürler gelip geçiyor. Akran ve emsalin birer ikişer ecel şerbetini içiyor. Zaman, herkese bedene göre birer kefen biçiyor. Bunca günahlar ettin, eline ne geçti? Bunca isyan ve nisyandan sana ne fayda hasıl oldu? Yaptıklarından, çoğu mahcubiyet olmak üzere eline kalan

nedir? Bu isyanlarınla cesedini ateşe salmaktan, ihmallerin yüzünden yarı yolda kalmaktan gayri kârın nedir? Hayatının muhasebesini yaptın mı? Kârını, zararını hesapladın mı? Bilânçonu çıkarttın mı? Günah yükün fazla ve ağır olursa, yol alamazsın, maksuduna varamazsın.. Öyle ise, ne bekliyorsun? Tövbeye gelsene, hakka ve hakikate dönsene, yaptıklarına nedamet etsene.. Fırsat elde iken tövbe etmemek, evvelce işlediğin günahlardan daha büyük bir suçtur. Allah'a gel, rizaya gel, cennete ve cemale gel.. Koş, yetiş, yerlerin ve göklerin, yerlerle gökler arasındaki herşeyin müstakillen mâliki, âlemlerin Rabbi ve mürebbsisi seni mağfiretine çağırıyor:

وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا
السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ

Ve sâri'u ilâ mağfiretin min Rabbiküm ve cennetin arduhas-semavatü vel-ardu u'iddet lil-müttekiyn...

Âl-i-Imran : 133

(Rabbiniz celle şânenin mağfiretine, gökler ve yerler kadar geniş olan cennete koşun ki, müttekiler için hazırlanmıştır.)

Fâniyi terketmeden, bâki bulunmaz. Hak mürşide el vermeden, cemal görünmez. Kur'an-ı azime tâbi olmayınca, cennet bulunmaz. Perhiz etmedikçe, ilâcın hiçbir faydası olamayacağı gibi, tövbe etmeden de ibadetin hazzına, zevkine ve lezzetine varılamaz. Resûlüllah sallallahu aleyhi ve sellem, ehli beyti, ashap ve ensarı sevilmeyince de cennet yolları görülmez. Resûl-ü zişân, herşeyden fazla sevilmedikçe, iyman kemale ermez. Sünnetine ittibâ edilmeyince cemal görülmez. Hakta yok olmayınca, sultan ve sübhan bulunmaz.

Ey âşık-ı sadık:

Fırsat elde, tevhid dilde iken, ruh kuşu ten kafesinden uçmadan, Azrail aleyhisselâmın harbesi bağrımızda yaralar açmadan, çenelerimiz kapanmadan, tövbe kapıları kilitlenmeden, mübarek muhteşem recep ayına yetişmişken, o muazam ayı, o tövbe ve rahmet ayı gelip geçmeden tövbe et.. Gençliğine güvenme, fâni ömrüne ve fâni dünya malına da-

yanma ve tövbeyi ihmal edip geciktirme. Hayat denilen bu hayalin sebatı ve kararı yoktur. Ölüm, ansızın geliverir, nerede ve nasıl geleceği de aslâ kestirilemez. Ölüm, seni suç işlerken, Rabbine isyan ederken bulmasın, Azrail aleyhisselâm emanetini bir kötülük ve isyan halinde iken almasın.. Kötü yerlere gitme, kötülerle ahbaplık ve dostluk etme.. Zira, kişi sevdiği ile beraberdir. Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz: **(Nasıl yaşarsanız, öyle ölürsünüz. Nasıl ölürseniz, öyle haşrolunursunuz.)** buyurmuşlardır. Onun için, tövbede acele et, savsaklama, geri bırakma.. Bugünün işini yarına bırakan zarardadır. İki günü eşit olan da keza zarardadır. Ecel, ansızın hiç ummadığın bir yerde ve zamanda gelir çatar. Seni, suçüstünde yakalarsa halin perişandır. Ecel, seni ibadet ve tâ'atte, rizada, hak ve hakikat yolunda bulmalıdır. Hadis-i şerifi okudun öğrendin: Kişi hayatta ne yaparsa, ölürken de onu yapar. Ölürken ne yaparsa, kabrinde de onu yapar. Kabrinde ne yaparsa, mahşerde de onu yapar. Onun için ibadet ve tâ'atte, hayır ve hasenatta bulun ki, ölümün kolay, kabrin aydınlık, mahşerde her türlü korkulardan emin olasın. Resûl-ü müctebâ'ya lââyık bir ümmet sıfatıyla huzur-u hakka varasın, şefaati-uzmâyı bulasın, onun livâ-i hamdi altında haşr-ü cem'olasın, Resûl-ü zîşânın mübarek elleleriyle Kevser şarabından içesin, sıratı yıldırım gibi geçesin, cennet hulleleri biçesin.. Yoksa, hesapta, mizanda, sıratı çok sıkıntılar çeker, çok terler döker, çok eza ve cefa görür ve Allah korusun, nâr-ı cahıyme bile sürülürsün..

Bak, sana ne müjdeler vereceğim :

Bir kimse, küfür ve günah sahibi olmayıp, recep ayının ilk gecesini ibadetle ihyâ eylese, o kimsenin kalbi kalpler öldüğünde ölmez, buyurulmuştur. Hak teâlâ, o kimsenin üzerine hayır ve bereketler ihsan buyurur, onu günahlarından arındırır ve anasından yeni doğan bir yavru kadar pâk ve mâ'sum kılar. Âhirette ise, onun ana ve babasını da affı ve mağfireti ile şâd eylediği gibi, günah ehlinde yetmiş kişiye şefi eder ve onun şefaatiyle yetmiş kişi cehennem ateşinden kurtulur. (Zühre't-ül-âbidiyn) adındaki eserden aynen sunduğumuz bu büyük müjdeye özellikle dikkat ve ilginizi çekeirim.

HİKÂYE

Hız. İsa aleyhisselâm, bir dağdan geçiyordu. Baktı ki, orada nur yüzlü bir ihtiyar Rabbine ibadetle meşgul bulunuyor. Hız. İsa aleyhisselâm, o zatın yanına vardı, kendisini sevdi ve okşadı, iltifatta bulundu, hal ve hatırını sorduktan sonra öğrenmek istedi:

— Ne zamandanberi, Rabbil-âlemiyne böyle تنها ibadet ediyorsun?

O yaşlı ve nurlu zat, kendisine cevap verdi:

— Yâ Nebiyallah! Yetmiş yıldır, buracıkta Rabbime ibadet ediyorum.

Hız. Ruhullah, takdir ve tebrik etti, duada bulundu:

— Allahu teâlâ, seni mübarek kılsın..

Daha sonra, Rabbinden niyaz eyledi:

— Yâ Rabbel-âlemiyñ! Acaba, zât-ı ülûhiyyetine ibadet bakımından, bu nur yüzlü ihtiyardan daha sevgili bir âbid var mıdır?

Hitab-ı izzet şeref-sadir oldu:

— Yâ İsa! Enbiyâ'lar serveri, nuru evvel ve bâ'asi sonra olan sebab-i hilkat-i Âdem ve esbab-ı bedi-i âlem Muhammed'imın ümmetinden bir kimse, Recep ayında bir gün oruç tutsa ve gecesi de ibadetle kaim bulunsa, yetmiş yıldır burada ibadet ettiğini söyleyen kulunun tuttuğu oruçtan ve kıldığı namazdan bana daha sevgilidir. Sen, benim Nebi-i zışânım-sın. Seni, irsal etmekten muradım, Muhammed'imi tebşir etmek ve onun âlemlere rahmet olarak gönderileceğini insanlara müjdelemek içindir. Yetmiş yıl ibadet eden senin ümmetindir. Muhammed'im ise benim sevgilimdir. Onun için, ümmet-i Muhammed'den bir âbidin recep ayında bir gün oruç tutup gece bana ibadette bulunması da bana bu nur yüzlü kulunun yetmiş yıllık ibadetinden daha sevimli ve sevgilidir. Netekim, Habib-i edibimin bir gün ve bir gecelik ibadeti de, senin ve senden önce gelip geçen Nebi'lerimin ümmetlerinin yetmiş yıllık ibadetlerinden bana daha sevgilidir.

Ey tâlib-i Hak:

Allahu teâlâ indindeki kıymetini ve faziletini bil.. Seni, Habib-i edibine ümmet eyledi, ind-i ilâhideki makamın ve derecen gayet yücedir. İbadetinin ecri kat kat fazladır. Bütün duaların makbul, istiğfarınla bütün günahların mağfur olur. Tövbende sebat edersen, seyyi'atın hasenata tebdil olunur.

Bütün, bu nîmet ve mazhariyetlere nail olman ise ancak ve yalnız Habib-i edib-i Kibriyâ'ya ümmet olmak şerefinden ileri geliyor. O halde, Resûl-ü zişânın sünnet-i seniyye-i Ahmediyyelerine sadakat ve samimiyetle tâbi ol ve onun izinden ayrılma ki, Allah azze ve celle seni ümmetlikte sabit eylesin. Onun ümmeti olmak idrak ve şu'uruna erenler, Hakka ibadetin sevinç ve süruruna da erişirler, bütün ibadet ve tâ'atlarında, bütün hayır ve hasenatlarında, bütün fiil ve hareketlerinde derin bir haz ve huzur duyarlar. Zira, ibadetlerde huzur, hudû ve huşû şarttır. Her ne kadar İmam-ı Şâfi'i (Rahimehümullah) namaza başlarken kalp huzuru ile huzura dahil olmayı ve imam-ı â'zam Ebû-Hanife (Rahimehümullah) ise kılanın namazın bir rüknünde Huzurullah'ta bulunulduğunun hatırlanmasının namaz kılana kâfi geleceğini beyan buyurmuşlarsa da, bu içtihatlar fetvadır. Binaenaleyh, kişiye lâzım olan tekvâ ve muhabbettir. Çünkü, namaz mü'minin mi'râcıdır. Çünkü, namaz Resûl-ü zişânın (GÖZÜMÜN NURU) buyurduğu, çok sevdiği ve kendisine taraf-ı ilâhiden çok sevdirilen bir ibadettir. Çünkü, namaz dinin ve islâmın direğidir, iymanın alâmetidir ve âşıkın kurbiyyetidir. Namaz, Rabbimizin de pek sevdiği bir ibadettir. Allah azze ve celle, mü'min kullarını gerçekten çok sevdiği için, günde beş kerre kullarına ikram etmek için onları huzur-u izzetinde toplamaktadır.

Hal böyle olunca, dersimizin başında da anlatmağa çalıştığımız gibi, namaza girmek için zâhir ve bâtın sekrini, serhoşluğunu terketmek, namaz kılan her mü'mine farz olur. Netekim, me'al-i münifini sunduğumuz (**LÂ TAKRAB-ÜS-SALÂTE VE ENTÜM SÜKÂRÂ...**) âyet-i celilesiyle de, bu gerçek hatırlatılmakta, serhoşlukla huzuruna yaklaşılmaması anlatılmaktadır.

Maddî serhoşluktan bir kaç saatta insanın ayılması mümkündür ve fakat, manevî serhoşluktan insan ancak teneseire başı vurduğunda ayılabilir.

Namaz, yüce ama pek yüce bir ibadet ve pek büyük bir ni'met ve devlettir. Bazı gâfillerin, namazlarını âdeta angarya gibi kilmaları, kadrini ve kıymetini bilmemeleri ve küçümsemeleri, kendi küçüklüklerindedir. Hakka yaklaşmanın bir ulu kapısı olan namaz, günde beş vakit hakkıyla, lâyıkiyle, tam bir huzur, hudû ve huşû içinde kılındıktan başka, Recep, Şaban, Ramazan, Zil-hicce ve Muharrem gibi mübarek aylarda, Recebin ilk gecesinde, Mi'râc gecesinde, Berat gecesinde, Kadir gecesinde ve özellikle cuma ve pazartesi gecelerinde kı-

lınırsa ve kılınıırken de tam bir aşk ve ihlâs üzere, dünyanın zâhir ve bâtın bütün serhoşlukları terkedilirse, şevk ve vecd ile kıyam, rükû, secde, tevhid ve tesbih olunur, dua ve niyazda bulunulursa, elbet ve elbet kulu nice yüksek makama ve nice yüksek derecâta iletir ve ulaştırır. Zira, düstur-u mükerremimiz olan Kur'an-ı azim-ül-bürhanda:

وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ

Vescüd Vakterib...

El-Aiâk : 11

(Secde et ve Allahu teâlâ'ya yaklaş.)

buyurulmuştur. Hadis-i kudsîde de kulun Rabbine en yakın olduğu zaman, başının secdede bulunduğu zamandır, buyurulmaktadır. Zira, kibir ve gurur, Hakka hicaptır. Kibir ve gururla, aradaki perdeler kalkmaz. Secde hali ise, tam bir tevazû halidir, tevazû'un remzidir. Onun için, Rabbine tevazû ve tezelzül ile secde et ki, Rabbin sana senden yakın olduğu gibi. sen de Rabbine yaklaşabilesin.

Yaratılan herşeyin aslı tohum olduğu gibi, Rabbine muhabbetin tohumu da, ona secde ile başlar. Muhabbet-i ilâhiye ateşi, kalbinde zuhura gelip, kalbin ve kalıbın Hak teâlâ'ya teveccüh ederse, bütün saadetlerin başı bu olur. Bunun için, def'alarca tekrar ediyorum ki, aşk ve şevk ile Rabbine kıyam, rükû ve secde et ki, seni iki cihanda sultan olmaya götürecektir en hayırlı ve yararlı fiil ancak budur. Resûl-ü ekrem miraca burak ile gitti, senin burakın kıldığın namazdır. Allahu azim-üş-şânı seven namaz kılar. Resûl-ü zîşânı seven, onun çizdiği ve gösterdiği yoldan yürür. Çünkü, bu yolun nihayeti rıza, rıdvan, cennet-i zât, didâr-ı Rabbanidir. Hele bu namaz, hudû, huşû ile ve erkân-ı malûme ve ef'al-i mahsuse ile kılınır, u'cub ve riyâdan da uzak bulunursa, dışı tâ'dil-i erkân ve içi kurbiyyet-i Rahman olur.

Hepimizin bildiğimiz gibi, erkânı islâm beştir: 1) Namaz, 2) Oruç, 3) Zekât, 4) Hac, 5) Kelime-i şehadettir. Allahu teâlâ ve Resûl-ü müctebâ'yı tasdik ettikten sonra, iymanın nuru bu dört aziz ibadetle korunabilir.

Beş vakit namazın farz olması ni'meti, bizlere taraf-ı ilâhiden ihsan ve inayet buyurulan yüce bir devlettir. Namaz,

Recep ayının yirmi altıncı gecesi ki, biz ona Mi'râc gecesi diyoruz. İşte o mübarek ve mukaddes gece, taraf-ı ilâhiden Habib-i Hüdâ efendimize emir ve ferman buyurulmuş, ümmet-i Muhammed'e de Mi'râc şerefi bahşolunarak bir hediye-i ilâhî olarak farz kılınmıştır. Bu çok yüce ni'metin kadrini bilmek mazhariyetine eren, Allahu teâlâ'yı seven, Allahu teâlâ'dan korkan ve onun Habib-i edibine tâbi olanlar, bu ilâhî emri, bu ilâhî hediye-i kaçırılmaz. Sevgi ve saygı ile, kalp huzuru ile, seve seve, isteye isteye namazını kılar, zâhiri ve bâtını serhoşluklardan uzak bulunarak Huzurullah'a girer ve Mi'râc devletine erer. Mi'râc ise, Rabbine yaklaşmak, cennet ve cemal-i ilâhiyye vuslâta hak kazanmaktır. Zira, Allah azze ve celle hazretleri MÜRİD ism-i şerifinin nuru ile kulunun gönlüne teveccüh ederse, kul da Allahu azim-üş-şâna teveccüh eder:

وَمَا تَسْأَلُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ

Ve mâ teşâ'üne illâ en yeşâ'Allah...

El-İnsan 31.

(Allahu teâlâ dilemeyince, siz dileyemezsiniz..)

sırrı zuhura gelir. İbadetlerin efdali olan namazı böylece kılmak lütfuna erişenler, bu yüce derecelere nail olurlar.

Ey benim kardeşim:

Bazı gafiller gibi, yalnız mübarek gecelerde Rabbine ibadet edenlerden olma!.. Daima, Hakkın emrinde kaim olan âşıklar ve sadıklar zümresine dahil olmağa çalış.. Gerçi, Allahu teâlâ baha Allah'ı olmayıp, bahane Allah'ıdır. Mübarek gün ve gecelerde Rabbine ibadette bulun ki, o kutsal günler ve geceler Allahu teâlâ'nın ilâhî rahmet ve merhametinin coşup taşıdığı müstesnâ zamanlardır. O mübarek gün ve gecelerde, sana ve bana rahmet kapılarını açmasını Rabbimizden tazarrû ve niyaz edelim.

Evet: dersimize devam ediyoruz:

Serhoşluğun zâhir kısmı içki içmektir, demiştik. İçki, içeni zillete düşürür. Çünkü, içki insanın en şerefli hassası olan aklını giderir. Bir serhoşun, o içkili halde iken ne yapacağını, nasıl davranacağını kimse kestiremez. Bir akıl hastasının hastalığının derecesinin doktorlar tarafından tayin ve

tesbiti belki mümkündür. Serhoşun ise, içki içmek suretiyle dileyerek ve isteyerek düştüğü deliliğin derecesini tesbit etmek ise ekseriya kabil olamamaktadır. Gazetelerde hergün okuyoruz, adam silâhını çekip masa arkadaşını öldürüyor ve sonra da: (Ondan sonrasını hatırlayamıyorum!) diyor. Neden hatırlayamıyor? Çünkü, alın teriyle sağladığı helâl kazancıyla, akıl ni'metini bizzat kendisi gidermiştir. Yani, daha açık bir deyimle, kendi parasıyla deliliğe özenmiştir. Böylelerine akıllı demek bilmem caiz olur mu? İçki almadan önce kendisine milyonlarca lira verilse, yapmayacağı ve reddedeceği öyle rezaletlere ve cinayetlere ismi karışan serhoşlar görüyor ve biliyoruz ki, bunlar ayık iken çoğu zaman edepli ve terbiyeli insanlardır. Ama ne yazık ki, kendi tâbirleriyle şişede durduğu gibi durmayan alkolün buharı beynine vurunca, onları âdetâ insanlıktan çıkarmakta ve her türlü kepezeliğe katlanmağa kendilerini mecbur etmektedir. Aslında, onlara da haram olmakla beraber içkiyi mübah telâkki eden milletlerde ve özellikle batılı ülkelerde gittikçe artan içki aleyhtarlığı, içkinin sebepolduğu felâketlerle ilgili istatistiklerle belirlenmektedir. İçkinin, insan sağlığına olan zararları ise, ilim otoritelerince riyazi bir kat'iyyetle ispatlanmıştır.

Ey âşık-ı sadık:

Etrafına ibretle bak ve iyi düşün.. İçki ile kendilerini deli edenlerden Allahu teâlâ'ya isyan edenler, Resûl-ü zişâna dil uzatanlar ve tecavüze yeltenenler, ana ve babalarına el kaldıran, döven ve sövenler, çoluk çocuğuna cehennem hayatı ve azabı geçirenler, ırz ve iffete saldıranlar, serhoşlukla adam öldürenler, bütün mahalle ve semt halkına yaka silktirenler, yakınlarına kan kusturanlar, içki sa'ikasıyla işledikleri suçlardan ötürü cezaevlerini dolduranlar da senin ve benim gibi birer insan değil midirler? O halde, onları bu feci âkibete sürükleyen, dünya ve âhirette rezil eden nedir? Allah ve Resûlünün haram buyurduğu ve yasakladığı içki değil mi? Şu halde, bütün mahlûkatın en üstünü, en şerefliisi olarak yaratılan insanoğlu, nasıl oluyor da kendi parasıyla deliliğe özeniyor, hatta bir bakıma delilerin bile yapamayacakları rezaletleri ve cinayetleri göz kırpmadan işleyebiliyor? Çünkü serhoş, deliden de hatta hayvandan da beterdir. Dalâlet ve fenalık yönünden canavar dediğimiz vahşi hayvanların bile irtikâp edemeyecekleri kötülükleri göze alması, bunun yanılmaz bir delili ve isbatıdır.

H İ K Â Y E

Bir hükümdar, bir akıl hastahanesini ziyarete gitmişti. Koğuşları ve hastaları gördükten sonra, bahçede şerefine kurulan bir ziyafet sofrasına buyur edilmiş ve kendisine içki de ikram edilmişti. Deli deyip geçtiğimiz akıl hastalarından bazıları da, birer kenara sinmiş bu muhteşem ziyafeti seyrediyorlardı. Hükümdar, doldurulan kadehten bir kaç yudum aldıktan sonra, şöyle etrafına bir göz gezdirdi ve gözlerini iri iri açmış kendisine hayretle bakan bir akıl hastasını işaret ederek, kendisine içki verilmesini emretti. Derhal bir kadeh içki doldurdular ve hükümdarın ikramı olduğunu söyleyerek o akıl hastasına sundular. Adamcağız, bir hükümdara bir de kendisine sunulan kadehe bakarak yutkundu ve başını iki tarafta sallayarak hükümdara hitap etti:

— Devletli hükümdarım! Öyle anlıyorum ki, bu içkiyi benim halime imrendiğiniz ve benim gibi olmayı istediğiniz için içiyorsunuz ve benim de içmemi irade buyuruyorsunuz. Fakat, lütfen bana söyler misiniz? Siz, bana benzemek için içiyorsunuz, ben kime benzemek için içeyim?

Herkes, hükümdarın öfkeleneyeceğini beklerken, nasihat kabul etmeğe istidadı olan o büyük zata, akıl hastasının bu sözleri tesir etti, kendisini uyandıran o akıl hastasına iltifat ettiği gibi, kendisi de bir daha içmeğe tövbe etti.

Olur mu, olmaz mı? Olmuş mu, olmamış mı? İster inan, ister inanma! Kıssadan hissesini alan alır, alamayanlar da mahrum kalır. Allah celle celâlühu, aklın muhafazası için içkiyi, malın muhafazası için kumarı, zürriyetin muhafazası için zinâyı ve livâtayı haram kılmış, bu yasaklarına uymayanları ilâhî hapishanesine koyacağını, orada azaba düşürerek cezalandıracağını kitabı ile ilân buyurmuş ve bu ebedî cezanın küçük bir örneğini vermek için de bu haramlara rağmen içki içen, kumar oynayan, zinâ ve livâta edenleri dünyaya hayatında da rezil ve zelil etmiştir. İçki, kumar ve zinâ yüzünden gazete sütunlarına isimleri geçen, mahalle kahvelerinde şerhlerinden söz edilen, ceza evlerinde aylarca ve hatta yıllarca en tabii hakkı olan özgürlüğünden mahrum bırakılanlar, bunun ibret verici delilleri değil midir?

Sözü uzatmaya ne hacet! Bugün, bütün dünyada içkili bulunanların direksiyona oturmaları ve otomobil kullanmaları kanunlarla yasaklanmış olup, aksine hareket edenler iki

katlı cezalandırılmaktadırlar. İçki, akli gidermiyorsa, böyle bir yasağa ve kanuna lüzum var mıydı?

İçki yüzünden cinayet işleyenler cezaevlerini dolduruyorlar da, kumar oynayanlar bu dünyada cezadan kurtulabiliyorlar mı? Nice kumarbazlar biliriz ki, ellerinden bütün servetleri alınmış ve kendileri, eşleri ve çocukları aç, perişan, zelil ve sefil kalmışlardır. Bunların, ateşten daha yakıcı olan yokluk azabına ve nâmerde el açacak kadar alçalmağa mahkûm olmaları, âhirette görecekleri azabın bu dünya âlemindeki küçük bir örneği değil de nedir?

Zinâ edenler de, yakalandıkları korkunç ve bulaşıcı hastalıklarla hem kendilerini, hem de nesillerce sonra gelecek evlât ve ahfâdını rezil ve zelil etmiyorlar mı? Allah korusun, zinâ yüzünden frengi illetine yakalananlardan bazılarının yedi batın sonra doğacak evlâtlarının ağız ve burunlarında o dehşet verici hastalığın izlerinin belirmesi, âhirette görecekleri azabın yine bu dünya âlemindeki örneği sayılmaz mı?

Evet, bunlar halka ibret olmaları için böyle küçücük örnekler halinde teşhir edilmektedirler. İbret almaktan nasibi ve istidadı bulunanlara ne mutlu.. Görenedir görene!.. Köre nedir, köre ne!..

**Bir göz ki, anın olmaya ibret nazarında;
Ol düşmandır sahibinin baş üzerinde..
Kulak ki, öğüt almaya her dinlediğinden;
Akıt ona kurşunu hemen sen deliğinden..
Şol el ki, olmaya anın hayr-ü hasenâtı;
Verilmez ona cennet ilinin derecâtı..
Ayak ki, ibadet yolunu bilmez, anı kes;
Öğrensin anı mescit önünde kapıda as..
Bir dil ki, Hakkın zikri ile olmaya mu'tâd;
Vurma sen o et parçasına dil diye hiç ad..
Nefsim deme şol dev'e ki, seni iletir şerre,
Nefs odur, anın fikr-ü meyli ola hayre..
Gönül müdür ol ki, içi vesvâs ile dolmuş,
Kibrile hased askeri her yanını almış..
Şol can ki, cismi diri tuta, deme can;
Hayvanda da vardır, o damarlarda dolanan kan..
Can ol ki, NEFAHTÜ dedi Kur'anda ona hak,
Ol nefha-i Rahmaniyyedir bu sırrı mutlâk..**

H İ K Â Y E

Zengin ve ârif bir zat, ölümünün yaklaştığını hissederek, çok sevdiği oğlunu yanına çağırdı ve ona şu vasiyette bulundu:

— Oğlum! Sana bir hayli mal bırakıyorum. Bunların hepsini helâlden kazandım, zekâtını ve sadakasını da verdim. Ben öldükten sonra, sakın har vurup harman savurmağa kalkışma! Sen de çalış, helâlinden kazanmağa alış ve Rabbine şükredicilerden ol.. Ona ibadet ve kulluk görevinde kusur etme, ancak ondan yardım dile.. Ben de, bir zamanlar senin gibi genç, kuvvetli ve yakışıklı idim. Sağlığım ve sıhhatim yerinde idi. Şimdi, görüyorsun ki, malik olduğum cümle varlıktan soyundum, artık bana âhiret yolları görünmeğe başladı. Rabbinin rahmetine güveniyor ve mağfiretine sığınıyorum. Sana vasiyyetimin olsun ki, öldüğüm zaman beni yıkadıktan sonra kefene sararlarken, şu eski ve yamalı çoraplarımı ayağıma giydireler. Bunu, senden hasseten rica eder ve isterim. Sana ayrıca bir mektup bırakıyorum. Bunu, ben öldükten sonra açacak ve yazdıklarımı aynen ve harfiyyen yapacaksın. Babalık hakkım olarak bunları senden bekliyorum. Bu mektubu, ölümümünden tam kırk gün sonra açarsın, okursun ve icabı neyse yaparsın, dedi ve gerçekten oğluna kapalı bir zarf verdi.

Bir süre sonra, adamcağız Hakkın rahmetine kavuştu. Kara haber tez duyuldu ve eş, dost, ahbap, yârân, akraba ve ihvân toplandılar. Kendisini gasledecek hoca efendi de geldi, cenazeyi yıkadılar, kefene sarıp tabuta koyacakları sırada, çocuk biraz beklemelerini rica etti ve babasının kendisine bıraktığı eski ve yamalı çorapları getirerek ayaklarına giydirmeğe teşebbüs etti. Hoca efendi:

— Evlât, bu caiz değildir! diyerek itirazda bulundu. Etrafındakiler de, yapılması caiz olmayan bir vasiyyetin terk edilmesinin caiz olacağını mütalâa ettiler. Genç adam, her ne kadar:

— Efendim, merhum pederimin vasiyyetini yerine getirmekle mükellefim. Onun için, müsaade buyurun da bu eski çorapları ayaklarına giydireyim, dediyse de şer'an caiz olmadığını ileri sürdüler. İhtilâf, beldenin müftüsüne kadar intikal etti ve müftü de buna engel olarak:

— Böyle bid'at olmaz! diyerek kesti attı. Ne yapacağını şaşırان biçare genç adam, bir tarafta babasının vasiyyetini

ve diğ er tarafta ş eriatin hükmü karş ısında âciz kaldığı sı-
rada, babasının arkadaşlarından ve samimi dostlarından bir
zat, kendisine kapalı bir zarf uzatarak:

— Oğlum, merhum pederin vefatından önce bu zarfı ba-
na emanet etmiş ve ölümünden sonra sana tevdi etmemi is-
temişti. Onun, bu arzusunun yerine getiriyorum, aç oku baka-
lım, rahmetli neler yazmış, dedi. Delikanlı, mektubu açtı ve
okudu. Babası, kendisine bu mektubunda şöyle diyordu:

Evlâdım:

Ş u hale bak da ibret al.. Bu kadar malım ve mülküm
bulduğ u halde, beni âhirete sekiz arş ın kefenle gönderi-
yorlar. Bir eski ve yamalı ç orabı bile yanıma vermiyorlar. Bir-
gün, Allahu teâlâ gecinden versin, sen de benim halime düş e-
ceksin ve dünya malı olarak beraberinde hiçbir şey götüre-
meyeceksin. Demek oluyor ki, insana dünyada malik olduğ u
ş eylerden hiçbir fayda yoktur. Ancak, âhirete madde olarak
sekiz arş ın kefen götürmene izin veriliyor. O kefen de kısmet
olursa!.. Onun için aklını baş ına al ve sana bıraktığım malı
buna göre kullan..

Cenazeyi defnettiler, aradan günler geldi geçti. Genç ada-
mın acısı biraz yatış tı. Kırkıncı gün, Mevlid-i Nebevî okun-
du, ruhuna Fâtiha'lar gönderildi ve delikanlı babasının ölü-
münden kırk gün sonra açılması kayıt ve şartıyla verdiği va-
siyyetnameyi açtı. Merhum, bu vasiyyetnamesinde de şöyle
diyordu:

(Hayatta bulunduğ um sürece senin içki içtiğ ini görme-
dim, hatta böyle ç irkin bir halini de sezmedim. Ölümünden
sonra, üzerinden baba baskısı kalkacaktır. Dilediğ in gibi ya-
ş ayacak, gezip tozacaksın. Eğer, yanılır da içki içmeğ e baş -
larsan, meyhaneye gece yarısına bir saat kala git.. Daha son-
ra, gönül eğlendirmeğ e karar verirsen, o kabil eğlence yerle-
rine de sabaha karşı uğ ra.. Kumar oynamaya heveslenirsen,
ş ehrin en büyük, en tanınmış kumarbazları ile oyna..)

Esasen, şeytan ve nefs-i emmâre genci bu yollara teşvik
edip duruyordu. Babasının vasiyyetindeki öğütleri öğrenince,
kendi kendine: (Bunlar, zararlı ş eyler olsaydı, rahmetli ba-
bam bana böyle tavsiyelerde bulunmazdı..) diye düşünerek
bir gece yarısına doğru meyhanelerden birisine gitti. Kapı-
dan içeri girer girmez, baş ı döndü ve midesi bulandı. Ortalı-
ğ ı ağır bir içki ve sigara dumanı kaplamış tı. Serhoslardan
kimisi kustmuş, kimisi masanın altında sızmış, bir kısmı ya-

yık yayık şarkı geveliyor, bir başkası ağıza alınmaz sözlerle uluorta söyleniyor. Hâsılı, öyle bir rezalet, öyle iğrenç bir hal ki, görmeden bilmeğe ve anlamağa imkân ve ihtimal yok.. Mezeler dökülüp saçılmış, o nefis yiyecekler birbirine karışmış, kedilerle insanlar aynı kaplardan yalanıyorlar, bir keşmekeş, bir derbederlik ki deme gitsin.. Bu hali gören genç adam, iğrendi, tiksindi, insanlığından utandı ve geldiği gibi sessizce oradan çıkarak kendisini dışarıya, temiz havaya attı.

Her günahın evveli tatlı ve nihayeti acı olduğu gibi, içkinin de başlangıcı tatlı gibi görünür ama, sonu gerçekten acı ve iğrençtir. Denilebilir ki, içki sofrası günahla geçirilen hayatın en canlı bir nümunesidir. Zira, içki sofrasında başlangıçta herşey yerli yerinde, bütün yiyecekler göz alıcı ve iştihacı gibi görünür. Fakat, sonunda hepsi birbirine karışır. Çirkin ve cidden çok iğrenç bir hal alır. Üstelik, kafalar dumanlandıktan ve akıllar başlardan gittikten sonra, kavgalar ve küfürler başlar ve ekseriya düşmanlık ve hatta yaralama veya katillik ile sonuçlanır.

Allahu zül-celâl vel-kemal hazretleri, Kur'an-ı aziminde:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ
رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٩١﴾ إِنَّمَا
يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ
وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ

Yâ eyyühelleziyne îmenu innemel-hamrû vel-meysirü vel-ensâbü vel-ezlanü ricsün min amel-iş-şeytani fectenibuhü le'alleküm tüflihun innemâ yürid-üş-şeytanü en yukî-a beyneküm-ül-adavete vel bağdâ'e fil-hamri vel-meysiri ve yasuddeküm an zikrillâhi ve an-is-salâti fehel entüm müntehun...

El-Mâ'ide : 90 - 91

(Ey iman edenler! Şarap, kumar, tapınmak için dikilmiş olan taşlar, fal için kullanılan oklar, şeytanın pis ve mur-

dar işlerindedir. O halde, onlardan kaçınınız ki felâh bulasınız. Şeytan, şarap ve kumarla sırf aranızda düşmanlık ve kin salmak ve sizi Allahu teâlâ'yı anmaktan ve namaz kılmaktan alıkoymak ister. Artık, vazgeçtiniz değil mi? (Vazgeçin..)

buyurmaktadır.

Burada, bir hususu dikkatinize sunmak isterim:

Bu âyet-i celilenin başında İÇKİ ve KUMAR, PUT ve FAL zikrolunduktan sonra, İÇKİ ve KUMAR'ın tekrarlanması ve hatırlatılması bu iki kötü alışkanlığın özellikle men'edildiğini, onların kötülük ve çirkinliğini biz gafillere beyan etmek maksadına mâ'tuftur. Tapınmak için dikilen putlarla, fal bakmak için atılan oklar da şeytanın pis ve murdar işlerindedir ve kesin olarak yasaklanmıştır. İçki ve kumarın iki defa zikrolunması da açıkça gösteriyor ki, bunların tümünün kötü ve çirkin fiil ve davranışlar olduklarına, kesinlikle haram kılındıklarına ve Müslümanlara yasaklandıklarına dikkatimizi çekmek içindir. Evet, putlar ve fal da şeytanın fiillerindedir ve onlardan şiddetle nefretle kaçınmak, sakınmak gerekir. Ne var ki, bunlardan kaçınmak ve sakınmak ne kadar gerekliyse, içki ve kumardan da bunlara göre iki defa daha şiddet ve nefretle kaçınmak ve sakınmak gereklidir. Ancak, bunların tümünden kaçınıp sakınmakla kurtulabileceğimiz, felâha ve necâta erebileceğimiz böylece ilân ve beyan buyurulmaktadır.

İçki ve kumar, bu âyet-i kerime ile şiddetle men'edilmiştir. Dikkat ve ibretle tetkik edilecek olursa, bütün ilâhî teklifler akıl sahipleri içindir. İçki ise, yukarıdanberi anlatmağa çalıştığımız gibi, akılı giderir ve bazan insanı bir hayvan derekesine kadar indirir. Hattâ, bir çok ahvalde hayvandan da aşağı durumlara düşürür ve uzun yıllar çalışıp kazanılan şeref ve itibarı, haysiyet ve vekarı bir ânda mahveder ve dünyayı bir zindan hayatına döndürür.

Zâhir serhoşluğunun hali ve âkibeti budur. Ancak, dünya serhoşluğu, ekseriya içki serhoşluğundan daha da fenadır. İçki, insanı hayvanlaştırır demistik. Gerçekten de öyledir: Şarap ve saire gibi içkiler, cesaret bakımından insanı kaplana, gülmek ve güldürmek bakımından maymuna, ağzından çıkarmayı kulağı işitmek bakımından papağana, düşüncesizce zulüm bakımından akrep ve yılan, iyi ile kötüyü ayırdedememek bakımından sırtlana, necis yemek bakımından da domuz ve köpeğe benzettir.

Afyon, esrar, eroin vesaire gibi uyuşturucu maddeler de insanı korkaklık bakımından fareye benzetir.

Sırası gelmişken, bir gerçeği gözönüne koymak isterim. Bazı kimselere rastlıyoruz ki:

— Efendim, Kur'an-ı kerimde yalnız şarap men'edilmiş ve haramdır denilmiştir. Rakı, votka, viski ve benzeri diğer içkilerin haram olduğuna dair bir kayıt ve işaret yoktur, diyorlar.

Böyle söyleyenler ve böyle düşünenler büyük ve korkunç bir hataya düştüklerini unutmamalıdır. Zira, HAMR herşeyden önce şarap ve serhoşluk veren her türlü içki anlamına gelir. Sonra, aynı kelimedenden üreyen TAHAMMÜR sözcüğü de ekşime, mayalanma, bazı uzvi maddelerin kendiliğinden kabarıp köpürmesi (Fermantation) demektir ki, bu tâbirin içine de serhoşluk veren bütün içkiler, hatta günü geçmiş şıra ve boza bile girer. Binaenaleyh, hamr yalnız şaraptır hükmüne varmak korkunç bir yanılmadır, bil'akis rakı da, votka da, viski de, konyak da hülâsa serhoşluk veren ne kadar içki varsa, hepsi de HAMR sınıfına dahildir ve kesin olarak haramdır.

Kaldı ki, Resûl-ü ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz, (**SERHOŞLUK VEREN HER İÇKİ HARAMDIR.**) buyurmak suretiyle bu nevi tartışmaları ve çekişmeleri on dört asır önce bir tarafa atmışlardır. Harama helâl ve helâle haram diyen —Allah korusun— islâmdan çıkar. Haram olan şeyleri içer veya kullanırken **BİSMİLLAH** demek dahi haramdır ve haram olan nesnelere kullanırken besmele çeken de dinden çıkar:

Mü'minlerin annesi Hz. A'îşe Sıddıyka radiyallahu an-hüma rivayet ediyor:

Resûlüllah sallallahu aleyhi ve sellem efendimize sordular:

— Yâ Resûlallah! Yemen halkı, baldan ve hurmadan bir çeşit içki yapıyorlar ve ona **NEBİZ** diyorlar. Bu içkinin içilmesi, helâl midir, yoksa haram mıdır?

Efendimiz, saadete şu cevabı verdiler:

— Serhoşluk veren her içki haramdır.

Şu halde, aklımızı başımıza alalım ve kendiliğimizden bilir - bilmez hükme varmayalım. Allah ve Resûlünün **HARAM** buyurduğuna, helâldir demek, kişiyi iymandan ve islâmdan çıkarır:

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ
لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِن نَّفْعِهِمَا

Yes'elûneke an-il-hamri vel-meysir kul fihimâ ismün kebiyrün ve menâfi'u lin-nâsi ve ismühümâ ekberü min nef'ihimâ...

El-Bakara : 219

Habibim Ahmed, Resûlüm yâ Muhammed! Sana, şarabı ve kumarı sorarlar. De ki: «İkisinde de hem büyük günah, hem de insanlara bazı menfaatler vardır. Fakat günahı, menfaatlerinden daha büyüktür.»

Bu âyet-i kerimedeki (BAZI MENFAATLER) tâbiri de bazılarını yanıltmaktadır. Zira, bazı menfaatler vardır denilmesinden murad, bu menfaatlerin zâhiren menfaat gibi görünmelerinden ileri gelmektedir. Oysa, gerek içkide ve gerekse kumardaki menfaat, bir tarafın felâketi ile neticelenir. Bunun için, zararı yararından fazladır. Bunun için, günahı sağlayacağı menfaatten çok daha büyüktür. Düşününüz, kumar oynayan iki kişiden birisi kazanır ve büyük bir menfaat sağlar. Oysa, kaybeden taraf herşeyini kaybeder ve çok büyük zarara uğrar. İçki yapan ve içki satan para kazanır ve menfaat sağlar. Oysa, içki içen hem parasını, hem sıhhatini ve hem de yukarıdanberi izaha, çalıştığımız veçhile bir çok mâ'nevî değerlerini ve hasletlerini kaybeder. Görülüyor ki, içkide de, kumarda da bir taraf bazı menfaatler sağlarken, öteki taraf büyük zararlara uğramaktadır. Şu halde, bir taraf mutlâka felâkete sürüklenmektedir. Ancak, bu felâketi irfan ve basiret sahibi olanlar görebilmektedirler. İçki içen ve kumar oynayan, aslâ iflâh olmaz. Her ikisinin de sonu pişmanlık ve zarardır. İçki masalarında bir çok insanlar mâ'nen veya maddeten helâk olmuşlar, kumar yüzünden bir çok kimseler mallarından, mülklerinden, haysiyet ve şereflerinden mahrum kalmışlardır. Aynı sofrada içki içen iki kişiden birisinin mezara ve diğerinin hapisaneyeye girdikleri çok görülmüştür. İçki ve kumar yüzünden nice arkadaşlıklar bozulmuş, nice dostluklar düşmanlığa dönüşmüştür. Nice güzellikler, içki ve kumarla çirkinleşmiş, bir çok temiz ve ne-

zih vicdanlar bu yüzden kirlenmiştir. Kumar iptilâsı yüzünden nice ocaklar sönmüş, aile yuvaları yıkılmış, çoluk çocuk sefil ve perişan ortalıkta kalmış, nice mâmurlar harap olmuştur.

Gelelim hikâyemize:

Ölümünden sonra genç ve tecrübesiz oğlunun başına gelebilecekleri sezen baba, sevgili evlâdını bu belâlardan kurtarabilmek için ona meyhaneye gece yarısına bir saat kala gitmesini vasiyyet etmiş ve genç adam babasının dediği gibi yaparak, içkinin insanları ne hallere düşürdüğünü gözleriyle görerek iğrenmiş ve tiksinişmiş ve o zamana kadar olduğu gibi, ondan sonra da ağzına içki koymamak azim ve kararıyla meyhaneden çıkmıştı.

Babası, eğlence yerlerine gitmek isterse sabaha karşı gitmesini vasiyyet ediyordu. Genç adam, bunda muhakkak bir hikmet olduğunu düşünerek, aynı gece sabaha karşı o neviden bir batakhaneye uğradı. Daha kapıya vardığı zaman içeriden bir inleme ve ağlama duydu. Bir kadın sesi, hem hıçkırıyor ve hem de kendisini bu hallere düşürene acı acı beddua ediyordu. Bir ev kadını, iyi bir anne, şerefli ve temiz bir isim taşıyan afif bir zevce olamadığına yanıp yakınıyor, bu zillet içinde yaşamaktansa ölmeği tercih ettiğini söyleyerek inliyordu. O talihsiz kadıncağız, kim bilir nereden kopmuş gelmiş, hangi hain ve zâlimin iğfaline kapılmış ve sonunda bu mezbeleliğe düşürülmüştü. Evet, yüzünü göremiyor, yalnız sesini işitebiliyordu. O biçare, kim bilir hangi gül bahçesinden menhus bir el tarafından koparılmış, bir kez koklanıldıktan sonra getirilmiş ve bu çöplüğe atılmıştı? Onu bu hale düşürenlerde, Allah korkusu olsaydı, o zâlimler peygamberden utansaydı, onu bu acıklı duruma düşürürler miydi? Nefsinin uşağı ve şeytanın eşeği olan bir canavar, basit bir zevk uğrunda ona kıymış ve sonra da silkeleyip başından atıvermişti. Elbette, o inleyen ve ağlayan kadıncağızın da ak sakallı bir dedesi, kınalı saçlı bir ninesi, onu sevip okşamağa kıyamayan bir anası ve babası vardı. Onu, bu sevgi ve şefkat ocağından koparıp almışlar ve getirip bu batakhanenin çamurları içine atmışlardı. Böylelikle o biçarenin hem dünyasını, hem de âhiretini yıkmışlardı.

Hac seferlerimin birisinde, Ankara'da bir otelde bir gece misafir olmak zorunda kalmıştım. Gece yarısı, bir takım sesler, ağlayıp inlemeler ve beddualar duydum. Perde perde

yükselen bu iniltileri istemeyerek dinledim. Bir kadın sesi hıçkırıyor ve hazin hazin sızlanıyordu:

— Bizi, bu sefalet ve rezaletle düşürdün, etimi ve kanımı satıp para kazanıyorsun. Üstelik hakkımı da vermiyorsun. Dilerim Allah'tan senin de evlâtların bu sefalet ve rezalet bataklığına düşsünler, diyordu.

Birden gayet şiddetli bir tokat sesi kulaklarımda patladı, bana vurulmuş gibi irkildim. O zâlim herif kim idiyse, biçare kadıncağızı dövüyordu. Bana öyle geldi ki, bu tokat ona değil, bana, o otelede bulunanların hepsine, hatta bütün Müslüman - Türk milletinin yüzüne inmişti. Allahu azim-üşşân, şahidimdir, bu olayı her hatırlayışımında, hac bedeli olan parayı o kadıncağıza vererek o zavallıyı o zalim herifin elinden kurtarmadığıma hâlâ hayıflanırım. Fakat, ben bütün samimiyetime rağmen böyle bir kadına nasıl yaklaşabilir ve nasıl para verebilirdim? Bu milleti bu hallere getirenlere yüzbinlerce lâ'net!..

Bu kötülöklere göz yumanlar, bu zâlimleri koruyup kollayanlar, acaba günün birinde kendi evlâtlarının, kendi kızlarının ve torunlarının da fuhuş bataklıklarına düşürülebileceğini hiç akıllarına getirmezler mi?

Her neyse, hikâyenin sonunu da size anlatayım:

Kapıyı çaldı ve içeriye girdi. O zavallı kadıncağız mümkün olabildiği kadar kendisine çeki-düzen vererek ve gözyaşlarını silerek kendisine (Sefa geldiniz..) dedi. Genç adam, kapı önünde dinledikleri ve düşündükleriyle öylesine etkilenmişti ki, o talihsiz kadına şehvetle değil, tam tersine derin bir şefkatle bakıyor ve içinden ona acıyordu. Âdeta oraya geldiğine pişman olmuştu. Âni bir kararla kalktı ve kendisini dışarı attı. Böyle kötü bir işe niyyetlendiğinden dolayı Allahu teâlâ'ya tövbe ve istiğfar ederek oradan uzaklaştı ve o felâketzede kadıncağızın da bataklıktan kurtulması için niyazda bulundu.

H İ K Â Y E

Mürşidim rivayet buyurmuştur:

Tokat velilerinden bir zat-ı akdes, günlerden birgün genel evlerden birisine girer. Orada bulunan kızlar hazretten utanarak birer köşeye saklanırlar. Yalnız birisi orta yerde kalıverir ve ne yapacağını, ne diyeceğini bilmez halde başını önüne eğer ve bekler. Hazret-i şeyh, o kızcağıza yaklaşır

ve başından tâcını çıkarıp o zavallının talihsiz başına ve sırtından cübbesini çıkarıp sırtına giydirir ve ellerini kaldırarak niyazda bulunur:

— İlâhî! Ben, bu hanımın dışını tâcım ve cübbemle süsledim. Ey kalpleri dilediği gibi çeviren Rabbim! Zât-ı ülûhiyyetinden tazarrû ve niyaz ederim, sen de gerek bu kadıncağızın ve gerekse diğerlerinin bâtınlarını iman, tövbe, istiğfar ve ihlâs ile, aşkullah, muhabbetullah ve muhabbet-i Resûlullah ile tezyin buyurarak hepsini hâlâs eyle..

Duası ve niyazı o ânda kadıyel-hâcât indinde müstecap olur ve o evde bulunan bütün günahkâr kadınlar tövbekâr olurlar ve salihat-ı nisvan zümresine girerler.

Bu ve benzeri talihsiz kadınlar, ekseriya ırz ve iffet düşmanı bir namussuzun kurbanıdırlar. Evet, o felâketzedeler, aynı zamanda bir ibret aynasıdır. Kendi annelerine, bacılarına, teyzelerine ve yakınlarına lâyıık görmediğini, başkalarının kızlarına revâ gören öyle zâlimler vardır ki, behimi arzularının zorlamasıyla veya üç beş kuruşluk maddî menfaat sağlamak hırsıyla bir çok aile kızlarını felâket uçurumlarına yuvarlar, şehvet bataklıklarına kurban ederler. Bunlara, insan demek bile caiz değildir. Zinâ fiilinin, din-i mübiyn-i islâmda kesin olarak yasaklanmış bulunması nasıl bir gerçek ise, temiz aile kızlarını iğfal edip kötü yola sürükleyenlerin, o zavallıların zinâ fiilleri devam ettikçe aynı günahın onların da defterlerine yazılmakta bulunduğu da o kadar gerçektir.

Evet, zinâ kötü, hem de çok kötü bir fiildir. Allahu telâ'ının hiç sevmediği, Resûl-ü zişânın incindiği, meleklerin gücendiği, salih mü'minlerin iğrendiği çirkin ve kötü bir fiildir. Bu suçu irtikâp edenler dünyada fakirliğe ve âhirette azaba müstehak ve düçar olurlar:

وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَىٰ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا

Ve lâ takreb-iiz-zinâ innehu kâne fahişeh ve sâ'e sebiylâ...

El-İsrâ : 32

(Ve zinâyaya yaklaşmayın. Zira, zinâ hayâsızlıktır ve çirkin bir yoldur.)

Dikkat buyurun mü'minler:

Yerin göğün sahibi, değil zinâ yapmak, hatta ona yaklaşmamızı dahi men'etmiştir. Harama şehvet nazarıyla bak-

mak ve bu işe niyyetlenmek, kalbimizle meşgul olmak, elle dokunmak dahi men'edilmiştir. Özellikle harama şehvet nazarıyla bakmak ki, ona göz zinâsı derler.. Göz zinâsı, asıl zinâdan daha kötü ve çirkindir. Zira, zinâ fiilinin sonunda yorgunluk, bitkinlik, dermansızlık ve isteksizlik hasıl olur, yani bir nihayeti vardır. Oysa, göz zinâsının sonu yoktur, göz doymak ve yorulmak bilmez. Onun içindir ki: (GÖZ BAKMAYA, YER SUYA DOYMAZ.) demişlerdir.

Şehvetle bakmak göz zinâsı olduğu gibi, şehvetle ilgili kötü ve çirkin sözleri dinlemekle de kulak zinâsı, şehvetle tutmakla da el zinâsı fiili tekevvün eder. Bunun için, elini, dilini, gözünü, kulağını ve bütün uzuvlarını kötülüklerden korumak gerektir. Sana güzel gibi görünenlere şehvet ile bakma, kâ'inata ibretle bak!.. Kalbinden, Hak sevgisinden gayri ne varsa sür çıkar!.. Kadınlar açık saçık giyiniyorlarsa, senin gözlerinin kapakları yok değil ya; o açtıkça sen gözlerini kapayıver. Hem, unutma ki şehvetle baktığın veya bakmağa niyyetlendiğin de birisinin eşi, kızı, annesi veya yakını değil mi? Senin yakınlarına şehvet nazarıyla bakılmasını nasıl hoş görmüyorsan, sen de başkalarına bakma! Kendine yapılmasına razı olmadığın, olamayacağın bir fiil ve hareketi, sen de başkalarına yapma!.. Elin yetimine göz koymağa, kötü gözle bakmaya utanmayanlar, bir gün kendilerinin de gebe-rip gideceklerini ve kendi kızlarının ve evlâtlarının da yetim kalacağını unutmamalıdır.

Babasının vasiyyetinin ilk iki maddesinden gerekli derisi alan ve irşâd olan genç, üçüncü madde olan kumar mes'ele-sini de denemeğe ve bundaki hikmeti de öğrenmeğe karar verdi. Babacığı, kumara özenirse en büyük ve en meşhur kumarbazlarla oynamasını tavsiye etmişti. Sordu, soruşturdu ve şehrin en ünlü kumarbazının kenar mahallelerden birisinin hamamının külhanında yatıp kalktığını tesbit etti. Söylenilen yere gitti ve o ünlü kumarbazı, eski ve yırtık bir elbise ile külhanın bir kenarına sığınmış halde buldu. Ne yatacak yatağı, ne barınacak bir yuvası vardı. Saçı sakalı birbirine karışmış, gözleri çukurlaşmış ve etrafı morarmış, eli ayağı titriyor, perişan ve bitkin bir halde idi. Şehrin en usta ve ünlü kumarbazı nasıl olmuştu da böyle yersiz, yurtsuz, yataksız, yorgansız, takatsiz, dermansız kalmıştı? Akıllı bir insanın, onun bu halini gördükten sonra, kumar oynayabilmesine imkân ve ihtimal var mıydı?

Delikanlı, merhum babasına defalarca rahmetler okuya-

rak oradan da uzaklaştı, hak yolu buldu ve bu yolda ölünceye kadar daim oldu.

Ey ihvân-ı bâ-sefa:

Kumar, nice servetleri târûmar etmiş, nice aileyi felâket ve sefalete sürüklemiştir. Onun için, akli başında olanlar kumardan, içkiden, her türlü kötülüklerden son derece sakınmalı ve kaçınmalıdırlar.

Kaldı ki, Kur'anı Kerimin ve islâmın yasakladığı herşeyde, insanlar için büyük yararlar vardır. Allahu teâlâ'nın emirlerine itaat edenler, iki cihanda aziz olurlar. Allahu azim-üşşânın emirlerini dinlemeyenler ise, iki cihanda da zelil ve rezil olurlar.

Kendileri içki içmedikleri ve kumar oynamadıkları gibi, evlâtlarının da bu iki çirkin ve korkunç alışkanlıktan kaçınmalarını sağlayanlar, daima aziz olmuşlardır. Buna mukabil, içki içen ve kumar oynayanların hem kendileri sefil ve perişan olmuşlar, hem de çoluk çocukları babalarının seyyi'esine kurban gitmişlerdir.

Allahu teâlâ, böyle sefih kimselerin mallarının kendilerine teslim edilmemesini ve böylelikle kendi koruyamadıkları mallarının korunmasını emr-ü ferman buyurmaktadır:

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا

Ve lâ tü'tüş-süfehâ'e emvâlekümülleti ce'alallahü leküm kıyâmen...

En-Nisâ : 5

(Allahu teâlâ'nın dünya geçimi için sebep kıldığı tasarrufunuzdaki yetim mallarını, velâyetiniz altındaki sefihlere vermeyin.)

Evet, Allahu teâlâ'nın geçinmek için ihsan buyurduğu mallarınızı akli ermeyen, hayır ile şerri ayırdedemeyen sefihlere vermememiz emir ve irade buyurulmaktadır. Yani, sefih olan yetim dahi olsa, malları kendisine teslim edilemez. Böyle olunca, yetim olmayan sefihlere mal vermek caiz olur mu?

Allahu sübhanehu ve teâlâ, cümlemizi kötülerden, kötülüklerden korusun ve bizleri ilâhî emirlerine hakkiyle uyan, Resûl-ü zişânın sünnet-i seniyye-i Ahmediyyelerine lâyıkiyle tâbi olan veliler ve salihler zümresine ilhak buyursun.. İç-

ki, kumar ve benzeri kötü alışkanlıkları bulunan din kardeşlerimizi, yakın zamanda nedamete ve tövbeye muvaffak kılarak, affına ve mağfiretine müstehak kullarından eylesin.. Bu risâlemizi okuyan ve okutanları, okuyanları ve dinleyenleri, okuduğunu ve dinlediğini anlayan, anladığı ile amel eden ve bu bütün amellerinde rizayı ilâhisine muvafık tam bir ihlâs üzere bulunan muhlis kullarından eylesin.. Recep, şaban, ramazan, zil-hicce ve muharrem gibi kutsal aylarda, bu aylar içindeki mübarek gün ve gecelerde ibadet ve tâ'at ile nurlanan, af ve mağfiret-i ilâhiyesiyle sürurlanan, tövbe ve istiğfar ile tekmil günahlarından arınan, kulluk şeref ve haysiyetinin şu'uruna varan uyanık ve ayık kullarından eylesin.. Dünya ilgi ve ilişkileriyle serhoş olanlardan, dünya hayatına gönül verenlerden, âhîret ni'metlerinden gafil bulunanlardan eylemesin.. Âmin bi-hürmeti seyyid-il-mürseliyn.. Sübhane Rabbike Rabbil-izzeti ammâ yasifûn ve selâmün alel-mürseliyn vel-hamdü lillahi Rabbil-âlemiyn EL-FÂTİHA..

BİRİNCİ CİLDİN SONU

ALFABETİK FİHRİST

Abdullah-il Mübarek hazretlerinin cennet ve ibadet konularındaki bir irşatları	109
Âdem aleyhisselâma sunulan üç nur: AKIL - İYMAN ve HAYÂ	33
Ahlâk ve amellerimizi güzelleştirmenin lüzum ve önemi	200
Âhireti inkâr edenlere bir hatırlatma ve uyarma	475
Akl-ı me'ad ve akl-ı maaş nedir?	34
Akılla nefsin farkları nelerdir?	477
Ali kerremallahu vechehu efendimizin ümmet-i Muhammed hakkındaki dua ve niyazları	186
Ali kerremallahu vechehu efendimizin bir savaşta kendisine saldıran müşrik bir gence ihsanı	205
Allahu teâlâ salih, âbid, doğru ve gerçek mü'minlerin dostu ve yardımcısidir	309
Allahu teâlâ'yı sevenlerin beş alâmetleri vardır	360
Allahu teâlâ'nın insanlara bahş ve ihsan buyurduğu en yüce ni'met Resûl-ü zişân efendimizdir	390
Anne ve babalara evlât terbiyesi konusunda bazı tavsiyeler	28
Arafat'ta topladığı yedi taşı iymanına şahit tutan bir mü'minin mazhar olduğu mükâfat	38
A'raf sûre-i celilesinin 196. âyet-i kerimesi tefsiri	309
Âriflerden bir zatın oğluna vasiyyeti	528
Âsi mü'minin, tövbesi, kâfirin islâmından efdaldir	95
Asıl şükür bahş ve ihsan buyurulan ni'metlere hakkıyla ve lâyıkiyle şükretmenin mümkün olamayacağını anlamaktır	168
A'îşe-i Sıddıyka radiyallahu anha validemizin ümmet-i Muhammed hakkındaki dua ve niyazları	186
Aziz Mahmud Hüdâ'i hazretleri bir papazı nasıl susturmuş ve hıdayetine sebep olmuştu?	103

— B —

	Sahife
Baha'üddin Nakşibent hazretlerinin bir irşatları	373
Bahş ve ihsan buyurulan bütün ni'metlerin hesabı sorulacaktır	137
Bakara sûre-i celilesinin 195. âyet-i kerimesi tefsiri	199
Bakara sûre-i celilesinin 152. âyet-i kerimesi tefsiri	237
Başımıza gelen felâketler Kur'anın çizdiği yoldan sapılmasından ileri gelmiştir	331
Bayezid-i Bestami hazretlerinin bir köpekle konuşmaları	20
Bayezid-i Bestami hazretlerinin iman ve ibadet hakkındaki irşatları	106
Bayezid-i Bestami hazretlerinin bir ârif-i billah ile ni'met konusundaki görüşmeleri	145
Bayezid-i Bestami hazretlerinin kendilerine sopa ile vurana mukabeleleri	181
Bayezid-i Bestami hazretleri kendisine sataşan çocuklara nasıl muamele etmişti?	288
Behlül-ü Dâna'nın Bağdat kadısına verdiği ders	96
Behlül-ü Dâna bir bardak su karşılığında Harun Reşit'ten neler almıştı?	135
Birr ve ebrâr nedir?	416
Bir hristiyanın cami-i şerife gösterdiği saygının mükâfatı	32
Bir rekâtta Kur'an-ı azimi hatmeden zevat kimlerdir?	214
Bir yabancı kumandanın Süleymaniye cami-i şerifinde cemaatin sür'atle saf bağlayışını takdir ve hayranlıkla seyrettikten sonra Müslüman oluşu	219
Bütün kötü ve çirkin sıfatların başı u'cup - kibir - riyâ - hased - gâzap - hubbu mal ve hubbu cah'tır	303

— C —

Cafer-ül Huld hazretlerinin cennette gördükleri	440
Cahiliyet devrinde çocuklarını öldürenlerle, kendilerini Müslüman saydıkları halde çocuklarına islâm terbiyesi vermeyenlerin mukayesesi	27
Cebrail aleyhisselâmın Fira'undan aldığı hüccet	100

Cebraîl aleyhisselâmın, emr-i ilâhiyle cennet ve cehennem etrafında gördükleri	434
Cennetin bahasının kelime-i tevhid olduğu hakkında bir müjde haberi	53
Cömertlik dört kısımdır	439
Cüneyd-i Bağdadi hazretlerinin önemli bir irşatları	81

— Ç —

Çocuklarını terbiye edemeyen ana ve babaların sorumlulukları	28
Çocuklukla öğrenmenin ve böbürlenmenin zararları	368

— D —

Darwin nazariyyesi, Kur'an ve islâm ahkâmına aykırıdır	20
Delinin, akıl hastahanesini ziyaret eden bir hükümdara söyledikleri	526
Devlet ve milletimizin bekası için dinimize, dilimize, gelenek ve göreneklerimize sadakatle bağlı kalmak gerektir	344
Dihye't-ül Kelbi radiyallahu anhin şerefi iyman ile müşerref olması ...	23
Dil, dünyanın hem en tatlı, hem de en acı şeyi olan bir organımızdır	488
Dış ülkelerde sürdürülen Türk ve islâm düşmanlığı propagandası neden etkili olmaktadır?	223
Dünya yalnız cesetten ve maddeden ibaret değildir	29
Dünya, İsa aleyhisselâma nasıl görünmüştü?	377
Dünya, âimlerin ilmi, devlet yönetenlerin adaleti, zenginlerin cömertliği ve fakirlerin hayır dualarıyla beka bulur	439

— E —

Ebu-Bekir-is-Sıddîk hazretlerinin ümmet-i Muhammed hakkındaki dua ve niyazları	185
Ebu-Bekir-is-Sıddîk hazretlerinin bir irşatları	339
Ebü'l-Hafs hazretlerinin rivayet buyurdıkları bir kıssa	256
Ebu-Zer-il-Gıfari radiyallahu anh hazretlerinin kıssası	44
Ehl-i iymana, Allahu teâlâya isyan yakışmaz	81
Evlâtlarını terbiye edemeyen ana ve babaların sorumlulukları	28

Enbiyaya bahş ve ihsan buyurulan mûcize-i kevnîyye, mûcize-i ilmiyye ve mûcize-i vücudîyye	189
Evliyâ'ullaha bahş ve ihsan buyurulan keramet-i kevnîyye, keramet-i ilmiyye ve keramet-i vücudîyye	188

— F —

Fâni dünya hayatı için sarfedilen emekler, ebedî âhîret âlemi için de gösterilmedikçe, hiçbir insan ve hiçbir toplum pâyidar olamaz	300
Fatih Sultan Mehmed Han'ın, İstanbul'un fethinden sonraki niyazları	261
Fatîma't-üz-Zehra validemizin âlem-i cemale intikalleri	372
Fira'un, Musa aleyhisselâma neden îman edememişti?	24
Fira'unun maskarasına neden îman nasip olmuştu?	43
Fira'un ve kavminin suda boğulmalarını tevil eden batılı mütefekkirler bu hali med ve cezir olayı ile yorumlamaktadırlar	102
Fira'unun helâki, Musa aleyhisselâmın niyazına rağmen neden te'hir ve te'cil olunmuştu?	202
Fu'ad nedir?	463
Fussilet sûre-i celilesinin 34 -35. âyet-i kerimeleri tefsiri	269
Fussilet sûre-i celilesinin 19-22. âyet-i kerimeleri tefsiri	469

— G —

Gençliğin geçirdiği buhranın asıl sebebi nedir?	27
Geri kalmışlığımızın gerçek sebepleri nelerdir?	346
Göz, kulak, el, ayak ve derilerimiz aleyhimize tanıklık edeceklerdir	138
Göz zinası asıl zinadan daha korkunçtur	537
Günahlarına tövbe eden ve bir daha o günahı hiç işlemeyen, günah işlememiş gibi olur	22
Günah ve kötülüklerden kurtulunamadığı gerekçesiyle ibadet ve tâ'at terkedilmemelidir	58
Güzel ahlâkın en önemli belirtisi olan cömertlik dört kısımdır	430

— H —

Sahife

Habeş imparatorunun başına gelenler, ülkesinde yaşayan Müslümanlara yaptığı ezâ ve cefanın sonucu ve cezasıdır	398
Hak velilerine bahş ve ihsan buyurulan kerameti kevnîye kerameti ilmiyye ve kerameti vücudîyye	188
Hakikat-i Muhammediyye'ye vasıl olabilmek için iki yol vardır	280
Haklarında VEYL tâbiri kullanılan dokuz sınıf halk	425
Hasedin tedavisi nasıl olur?	73
Hâtem-i Tâ'inin oğlu Adî'nin Müslüman oluşu	401
Hiç ölmeyecekmiş gibi dünya için, hemen yarın ölecekmiş gibi âhiret için çalışmanın lüzum ve ehemmiyeti	327
Hikâye : Bayezid-i Bestami hazretlerinin bir köpekle konuşması ...	20
Hikâye : Dihye't-ül-Kelbi radiyallahu anhın iymanı	23
Hikâye : Mescide saygı gösterdiğinden ötürü hidayete erişen bir hristiyan	32
Hikâye : Hz. Ali kerremallahu vechehu efendimizin sabah namazına gelirken önüne geçemediği yaşlı adam	35
Hikâye : İbrahim Vasitî hazretlerinin rivayet buyurdıkları bir kıssa ...	38
Hikâye : Şeyh Ebül-Hafid hazretlerinin naklettikleri kıssa	41
Hikâye : Fira'unun maskarasına neden ve nasıl iman nasip olmuştu?	43
Hikâye : Ebu-Zer-il-Gifari hazretlerinin Müslüman olmadan önceki hallerine dair bir kıssa	44
Hikâye : Musa aleyhisselâmın Tur'a giderken rastladığı Mecusi	47
Hikâye : İsa aleyhisselâmın uyuyan birisini ibadet için uyandırması	61
Hikâye : Hasan-ül Basri hazretlerinin kâfir komşusuna karşı mua melesi	67
Hikâye : Mi'râc-ı gûzin ile ilgili bir kıssa	71
Hikâye : Rebia't-ül-Adviyye sultana kabirde sorulanlar	87
Hikâye : Lokman Aleyhisselâm kıssası	91
Hikâye : Zinnûn-u Mısrî hazretlerinin Hira'da gördükleri	91
Hikâye : Behlâi-ü Dâna'nın Bağdat kadısına verdiği ders	96
Hikâye : Üçüncü Sultan Mustafa ve çıplak ayaklı şeyh	99
Hikâye : Cebrail aleyhisselâmın Fira'undan aldığı hüccet	100
Hikâye : Muhyiddin-i Üftade hazretlerine kış günü bir salkım üzüm sunan papaza, Aziz Mahmud-u Hüdâ'i efendimizin mukabelesi	103
Hikâye : İbrahim aleyhisselâm zamanında Mekke'de vukubulan kıtlık	104
Hikâye : Bayezid-i Bestami hazretlerinin ibadet ve iman hakkındaki irşatları	100

Hikâye : İbrahim Edhem hazretlerinin Kâ'be-i muazzamadaki niyazları	111
Hikâye : Hz. Ömer radiyallahu anhin ağlamasına sebeb olan genç ...	115
Hikâye : Hz. Ömer radiyallahu anh ve elinde içki götüren gencin konuşmaları	119
Hikâye : Harun Reşit ve Behlûl Dâna kıssası	135
Hikâye : Zinnûn-u Mısri hazretlerinin rastladığı cüzzamlının şükürü	139
Hikâye : Zenginlik niyazında bulunan zatın mazhar olduğu mükâfat	143
Hikâye : Bayezid-i Bestami hazretlerinin bir ârif-i billah ile ni'met konusundaki görüşmeleri	145
Hikâye : Şeyh Nigâri efendinin cenazesi	163
Hikâye : İsmail Gelenbevî hocanın bir irşatları	164
Hikâye : Musa aleyhisselâmdan zenginlik isteyen fakirin başına gelenler	170
Hikâye : Bayezid-i Bestami hazretleri kendisine sopa ile vurana nasıl muamele etmişti?	181
Hikâye : İbrahim Edhem hazretlerinin kendisine tokat vuran bir zata mukabelesi	181
Hikâye : Bir padişahın karşılaştığı iki hak velisi	181
Hikâye : Hz. Ali kerremallahu vechehu efendimizin savaşta müşriklere bir gence ihsanı	205
Hikâye : İskender-i Zül-Karneyn'in veciz bir beyanı	207
Hikâye : İmam-ı â'zam hazretlerinin talebelik çağlarında üstadından talim ettiği ilk gerçek	215
Hikâye : İbrahim aleyhisselâmın son nefesindeki niyazı	217
Hikâye : Vezneciler camiinde imamlık yaptığım sırada vefat eden bir gencin son demlerinde gördüklerim	218
Hikâye : 1949 hac mevsiminde Arafat'ta vefat eden fabrikatör Haydar bey	225
Hikâye : Kardeşlerine haksızlık eden bir zatın son demlerinde gördüklerim	228
Hikâye : Cömertlik konusunda üç kişi arasında bir mukayese	230
Hikâye : İbrahim Edhem hazretlerinin fakir bir berbere ihsanı ve sonucu	232
Hikâye : Harun Reşid'in eşi Zübeyde hatuna hediye ettiği kıymetli mushaf	233
Hikâye : Günahkâr Müslümanlar arasında oturan bir hristiyanın ibret verici söz'eri	245
Hikâye : Bir yeniçeri ile eskici yahudinin maceraları	248

Hikâye : Resûl-ü zişâna komşu olan yahudi genç	256
Hikâye : Fatih Sultan Mehmed Han hazretlerinin İstanbul'un fethinden sonraki niyazları	261
Hikâye : İbrahim Vasiti hazretlerinin Arafat'tan topladığı yedi taş ...	263
Hikâye : Şeytanın baştan çıkaramadığı bir zâhidi, bir kocakarı nasıl ayartmıştı?	275
Hikâye : Ev sahibinin güzel, tatlı ve yumuşak konuşması sayesinde serhoşluktan ve içkiden kurtulan zat	283
Hikâye : Vezneciler camii imamı iken bir serhoş ile vaki görüşmemiz ve sonucu	286
Hikâye : Bayezid-i Bestami hazretlerinin kendisine sataşan çocuklara muamelesi	288
Hikâye : Haccâc-ı zalimin imtihan ettiği adam	296
Hikâye : Ömrü günahlar ve kötülüklerle geçen bir ağaya kölesinin verdiği unutulmaz ders	323
Hikâye : Harun Reşit ve ağaç diken ihtiyar	328
Hikâye : Hayır ve şer hakkında önemli bir kıssa	334
Hikâye : Bir şeyhin başına toplanan kuru kalabalık nasıl dağılmıştı?	356
Hikâye : Ârif bir hoca efendi ile papazın münazarası	357
Hikâye : Keçeci-zade Fuat Paşanın, Rus çarına verdiği cevap	358
Hikâye : Bir ârif-i billâhın papazı susturması	359
Hikâye : İmam-ı Gazâlî ve kardeşi arasındaki münazara	361
Hikâye : Âlim ve fazıl bir zatın oğlu ile talebesi	371
Hikâye : Fatıma't-üz-Zehra radiyallahu anha validemizin âlemi cemal intikalleri	372
Hikâye : Hz. İsa aleyhisselâma dünya nasıl görünmüştü?	377
Hikâye : Şems-i Tebrizî, Hz. Mevlânâ'nın kitaplarını neden suya atmıştı?	381
Hikâye : Rebia't-ül-Adviyye sultanın avuçlarındaki paralar	382
Hikâye : Muhammed bin Vasi hazretlerinin ayaklarında çıkan bir çıban	391
Hikâye : Habeşistan'a hicret eden Müslümanların başlarından gelenler	396
Hikâye : Resûl-ü zişâna dil uzatan bir kâfirin âkibeti	418
Hikâye : Sigara içenleri kötü gören bir zatın başına gelenler	420
Hikâye : Yalova vâ'izi Mevlûd Karakuş hoca efendinin başına gelenler	422
Hikâye : Nuh aleyhisselâm ile konuşan köpek	423

Hikâye : Hz. Musa ve Harun aleyhimüsselâmın Fira'unun helâki için duaları	437
Hikâye : Cafer-ül-Huld hazretlerinin cennette gördükleri	440
Hikâye : Hallâc-ı Mansur'un şükür, sabır ve kerem hakkındaki öğütleri	453
Hikâye : Hallâc-ı Mansur'un muhabbetullah hakkındaki önemli bir irşatları	457
Hikâye : Birinci Sultan Ahmed Han ve Şeyh Adli efendi kıssası ...	480
Hikâye : Okunma konusunda bir münkirin irşadı	483
Hikâye : Zâlim bir hükümdar ve karasinek	491
Hikâye : İrfanı kıt bir beктаşinin başına gelenler	492
Hikâye : Şakik-i Belhi hazretlerinin Harun Reşid'e öğüdü	496
Hikâye : Merhume validemin son demleri	509
Hikâye : Resûl-ü zışanın bir kabristandan geçerken ağlamalarının sebebi	510
Hikâye : Zinnûn-u Mısri hazretlerinin rivayet buyurdıkları garip bir olay	516
Hikâye : Mâ'ruf-u Kerhi hazretlerinin duaları berekâtiyle içkiden vazgeçerek hidayete erişenler	517
Hikâye : İsa aleyhisselâmın rastladığı âbid zat	521
Hikâye : Akıl hastahanesini ziyaret eden bir hükümdara oradaki bir delinin verdiği ders	526
Hikâye : Âriflerden bir zatın oğluna vasiyeti	528
Hristiyan misyonerlerinin menfur faaliyetleri	345
Hristiyanlıkta inanç	351
Huzeyfe't-ül Yemanî, Hz. Ömer'e münafıklar hakkında neden bilgi vermemişti?	190
Hümeze sûre-i celilesinin tefsiri	411
Hümeze kimlere denir?	417
Hümeze ve lümeze sıfatlarıyla sıfatlananların Kur'an-ı azimde kınanmaları sebebi	419

İbadet etmedikleri halde kalplerinin temiz olduğunu ileri sürenlere haklı bir sitem	84
İbadetlerin kabul buyurulup buyurulmadığını anlamak için çareler ...	115
İbrahim sûre-i celilesinin 24 - 25 - 26. âyet-i kerimleri tefsiri	12
İbrahim aleyhisselâm devrinde Mekke'de bir kıtlık yılı	104

Ibrahim aleyhisselâm Nemrut tarafından ateşe atıldığında, meleklerin yardım tekliflerini neden reddetmişti?	109
Ibrahim sûre-i celilesinin 7. âyet-i kerimesi tefsiri	130
Ibrahim aleyhisselâmın son nefesindeki niyazı	217
Ibrahim Edhem hazretlerinin Kâ'be-i muazzamayı tavaf ederken yaptığı niyaz	111
Ibrahim Edhem hazretlerinin kendisine tokat vurana mukabelesi ...	181
Ibrahim Edhem hazretlerinin fakir bir berbere ihsanı ve sonucu ...	232
Ibrahim Vasıtî hazretlerinin Arafat'ta topladığı yedi taş	263
İçki ve kumarın insan ve toplum hayatındaki zararları	524
İhsan iki türlüdür	200
İlim tahsili farzdır, dinî ilimlerin tahsili farz-ı ayn, diğer ilimler farz-ı kifâyedir	299
İmam-ı â'zam hazretlerinin üstadından talim ettiği ilk gerçek: Hergün üç ilmî mes'ele öğrenmek ve ezberlemektir	215
İnsanların, aslında hayvan iken istihale yoluyla tekâmül ederek insanlaştığı iddiası Kur'an ahkâmına uymaz	20
İnsanlarla melekler ve cinler arasındaki fark nedir?	22
İnsan, kendisinden daha büyüğe daha fazla ibadeti bulunduğu ve daha küçüğe de daha az günahı olduğu için sevgi ve saygı göstermelidir	70
İnsan olarak yaratılmak ni'metinin şükrü nedir?	131
İnsanlar, iman edenler, iman etmeyerek nefislerine kul olanlar ve akıl hastaları olmak üzere üç kısımdır	158
İnsanda beş ruh vardır	159
İnsanoğlu herşeyin hakikatini hakkıyla ve lâıkiyle görebilmek hasasından mahrumdur	314
İnsanları ayıplayanların, ayıplarını açıklayanların ve onlarla alay ederek dil uzatanların kötülükleri	417
İnsan vücut, ömür, ilim ve rızıkla vücut bulmuştur	477
İsa aleyhisselâmın ibadet maksadiyle uyandırdığı kimse ile görüşmesi	61
İsa aleyhisselâmın rastladığı âbid zat	521
İsa aleyhisselâma dünya nasıl görünmüştü	377
İskender-i Zül-karney'nin veciz bir beyanı	207
İslâm dini şu'ur, uyanıklık ve ayıklık ister	505
İsmail Gelenbevî hocanın bir irşadı	164
İsviçre'nin Lozan şehrinden hristiyanlığı yaymak için hergün onbinlerce mektup ve broşürler gönderen KERN adlı kâfire cevap ...	347

lyilikle kötülük bir olamaz	270
lyi ve güzel ahlâkın beş sıfatı olan cömertlik dört kısımdır	439
lymanın lüzum, ehemmiyet ve fazileti	13
lymansızların feci ve korkunç âkibetleri	15
lyman ve ibadeti olmayanlar şeytandan daha fazla dalâlettedir?	21
lyman sahibi olanlara ölüm, korku ve acı vermez	226
lyman etmeyenlerin durumları üzerindeki incelemeler, insanı hayret ve dehşete ileten sonuçlara götürür	312

— K —

Kâfir dahi olsa, insana gösterilen rüya zuhur eder	160
Kâfirlerle mü'minlerin farkları	411
Kalbin ölmesinin sebebi üçtür	59
Kalbin diri kalmasının sebebi de üçtür	59
Kalbin ölümüne de alâmet üçtür	59
Kalbin mâ'nevî hastalıkları yedidir	72
Kalplerinin temiz olduğunu iddia eden ibadetsizlere haklı bir sitem ve uyarma	84
Kalpteki cömertlik nedir?	447
Kalp huzuru olmadan kılınan namaz kabul buyurulmaz	504
Keçeci-zâde Fuat Paşanın Rus çarına verdiği cevap	358
Kelime-i tevhidin faziletleri	242
Kelime-i tevhidin yedi hikmeti	336
KERN adındaki misyonerlerin başı keşişe cevap	347
Kibirin ve kibirliliğin tedavisi nasıl olur?	73
Kinin tedavisi nasıl olur?	73
Kişinin ölümünden önce yapacağı hayır ve hasenat, öldükten sonra yaptıracağından hayırlıdır	446
Kıyamette azaptan kurtulmanın üç şartı	444
Kıyamette dört sorunun cevabı verilmedikçe kimse yerinden kımıldanamayacaktır	477
Kötü şöhretli anne ve babalar ömür boyunca evlâtlarına yüz karası olurlar	29
Kötülüklerden vazgeçemediği gerekçesiyle hiç kimse ibadet ve tâ'ati terketmemelidir	58
Kötü ve çirkin huyların başı u'cub, riyâ, kibir, hased, gazap, mal ve makam sevgisidir	303

Kötülük ve haksızlıkları affetmekte dört mertebe vardır	178
Kuldan ibadet ve tâ'atin zuhuru, Rabbinin kendisinden razı olduğunun, günah ve mâ'siyet zuhuru ise razı olmadığının alâmeti ve delilidir	59
Kur'an-ı kerimde âyetlerin en yücesi ÂYET-EL-KÛRSI ve ondan sonra INNALLAHE YE'MÛRÛ BİL-ADL âyet-i celileleridir	112
Kur'an-ı kerimde insanları en çok korkutucu VE MEN YÂ'MEL MISKALE ZERRETİN ŞERREN YEREH âyet-i celilesidir,	112
Kur'an-ı kerimde insanları en çok sevindirecek âyet LÂ TAKNATO MİN RAHMETİLLAH âyet-i celilesidir	112
Kur'an-ı kerimde haklarında VEYL tâbiri kullanılan dokuz sınıf halk kimlerdir	424

— L —

Lokman aleyhisselâm kıssası	91
Lümeze kimlere denir?	417
Lümeze sıfatıyla sıfatlananların kötülükleri	419

— M —

Mahlûkat-ı ilâhiyye karşı ihsan ne demektir?	200
Mahşer yerine gidecekler üç sınıf olacaktır	39
Mahşer yerinde hesabı görülen bir günahkârın kurtulabilmesinin sebebi	64
Makam sevgisi hastalığının tedavisi nasıl olur?	73
Makarios'un Müslümanlara reva gördüğü eza ve cefa onu kendi eliyle kurduğu bir teşkilât tarafından makamından uzaklaştırmıştır ...	399
Mal sevgisi hastalığının tedavisi nasıl olur?	73
Malda cömertlik nasıl olur?	439
Mâ'ruf-u Kerhî hazretlerinin duası berekâtıyla içkiden ve kötülükten kurtularak hidayete erişenler	517
Melekler, şeytanlar ve insanlar arasındaki farklar	111
Milletlerin bekası din, dil, gelenek ve göreneklerini korumakla mümkündür	343
Misyoner papazların menfur faaliyetleri	345
Misyoner papazlar gaflet ve dalâlette buldukları kadar, dinî gayret ve hamiyetten de yoksundurlar	349

	Sahife
Musa aleyhisselâmın Tur'a giderken rastladığı Mecusi	47
Musa aleyhisselâmdan zenginlik isteyen fakir	168
Musallâ taşına konulan ölümler hal diliyle neler söylerler?	88
Mü'minlere bahş ve ihsan buyurulacak âhiret ni'metleri	17
Mü'minlere Allahu teâlâ'ya isyan etmek yakışmaz	81
Mü'min kardeşinin hacetini görmenin ehemmiyet ve fazileti	210
Mü'minlerle kâfirlerin farkları	411

— N —

Nasuh tövbesi nedir?	78
Nebilere bahş ve ihsan buyurulan mü'cizeler	189
Nefiste cömertlik ne demektir?	440
Nefs ile aklın farkı	478
Ni'metlere karşı şükür, o ni'metlerin artmasına sebeptir	130
Ni'metlere şükür, o ni'metlerin devamına vesiledir	143
Ni'metullah, Resûl-ü zişân efendimizdir	394
Nisâ sûre-i celilesi 43. âyet-i kerimesi tefsiri	503
Nuh aleyhisselâm ile konuşan köpek	423

— O —

Okumak ve okunmak haktır ve gerçektir. Okumak ve okunmakla bir çok kimseler şifa bulmuşlardır	482
Osman Zin-nûreyn radiyallahu anının ümmet-i Muhammed hakkın- daki dua ve niyazları	186
Osman İbn-i Affan radiyallahu anı hazretlerinin irşâdı	340

— Ö —

Ölümlerimizi salih kişilerin yanlarına gömmelidir	18
Ölüden ve ölümden, mezardan ve mezarlıktan daha üstün ve etkili vâ'iz yoktur	88

Ölüm, mü'minlere korku ve acı vermez	226
Ömer-ül-Faruk radiyallahu anı ağlatan genç	115
Ömer-ül-Faruk radiyallahu anı ile karşılaşan ve elinde içki bulunan genç	119
Ömer-ül-Faruk radiyallahu anının ümmet-i Muhammed hakkındaki dua ve niyazları	186
Ömer-ül-Faruk radiyallahu anının bir irşatları	339

REBİA'ÜL-ADVIYYE

— R —

Rebia't-ül-Adviyye sultana kabirde sorular	87
Rebia't-ül-Adviyye sultanın avuçlarındaki paralar	382
Rabbini zikreden diri ve etmeyen ölü gibidir	58
Recep ayında yapılacak ibadetlerin ehemmiyet ve fazileti	506
Recep ayının ilk perşembe günü tutulacak oruç ve aynı gece kılınacak namazın tarifi	506
Recep ayının bir adı da tövbe ayıdır	512
Regaip gecesinin ehemmiyet ve fazileti	507
Resûl-ü zişânın zikrullah hakkındaki tebşirâtı	55
Resûl-ü zişânın Hz. Ali kerremallahu vechehu efendimize tevhibi telkini	56
Resûl-ü zişânın mi'râc-ı güzinden sonra şeytanla görüşmesi	71
Resûl-ü zişânın tövbe hakkındaki irşatları	92
Resûl-ü zişânın kötü ahlâklı kimseler hakkındaki irşat ve ikazları	192
Riyânın tedavisi nasıl olur?	72
Ruh, insanlarda beş nevidir	159
Rü'yâ hakkında bazı açıklamalar	161

— S —

Serhoşluk yalnız içki ile değil, aşırı dünya sevgisi ile de olabilir	504
Serhoşluk veren her içki kesin olarak haramdır	532
Sırdaş-ı Muhammedi Kuzeyfe't-ül Yemanî ile Hz. Ömer-ül-Faruk'un münafıklar hakkındaki görüşmeleri	190
Son nefeslerinde iman nasibolanların durumları	22
Son nefesini verenlerin yanında bulunanlara ihtar	225

Süfyan-ı Sevri hazretlerinin hacca giderken rastladığı bir hristiyanın iymana erişmesi	41
Süleymaniye camii şerifinde karşılaştığım bir Amerikalı ile görüş- melerimiz	221

— Ş —

Şah Baha'üddin Nakşibend hazretlerinin bir irşatları	373
Şahsımıza karşı ihsan nedir?	200
Şakik-i Belhî hazretlerinin Harun Reşid'e öğütleri	496
Şems-i Tebrizî, Hz. Mevlânâ'nın kitaplarını neden suya attı?	381
Şeyh Nigârî efendinin cenazesinin nakli	163
Şeytanın baştan çıkaramadığı bir zâhidi kocakarı nasıl ayartmıştı? ...	275
Şükür, ihsan buyurulan ni'metlerin artmasına vesile olur	130
Şükrün aslı, bahş ve ihsan buyurulan ilâhî ni'metlere hakkıyla ve lâyıkıyla şükredilemeyeceğini bilmektir	168
Şükrün neveleri	240

— T —

Tahrîm sûre-i celilesinin 8. âyet-i kerimesi tefsiri	77
Taklitte kalanların imanları mes'elesi	415
Tegabûn sûre-i celilesinin 14. âyet-i kerimesi tefsiri	175
Tekâsür sûre-i celilesinin tefsiri	367
Teslimiyyetin şartları vardır	479
Tövbe-i nasuh nedir?	77
Tövbeleri kabul olunanlara bahş ve ihsan buyurulan ilâhî ni'metler	79
Tövbe etmek zararı def ve hakla perdeyi refetmektir	81
Tövbenin kabulünün alâmet ve nişâneleri	90
Tövbe hakkında Resûl-ü zişânın irşatları	92
Tövbe edenlerin dikkat etmeleri gereken hususlar	95
Tövbe eden ve sahih bir iman ve itikad ile ibadet ve salih amel- ler işleyenlerin geçmiş günahları sevaba tebdil buyurulur	113
Tövbe eden ve tövbeleri kabul buyurulan kişilerde bulunması gerekli sıfatlar	123
Tûl-i emel nedir?	82

— U —

U'cub ve kibire düşenler şeytanın yoldaşlarıdır	70
U'cubun tedavisi nasıl olur?	72

— Ü —

Üçüncü Sultan Mustafa'ya çıplak ayaklı şeyhin öğüdü	99
--	----

— V —

Velilere bahş ve ihsan buyurulan keramet üç nevidir	188
Velilere bahş ve ihsan buyurulan kerametler, Nebilere bahş ve ihsan buyurulan mü'cizelerin bereketidir	189
Vezneciler camii imamı iken karşılaştığım bir serhoşun hidayete erişmesine şahit olmuştum	280

— Y —

Yabancı ülkelerde sürdürülen Türk ve islâm düşmanlığı propagan- dası maalesef etkili olmaktadır	223
Yabancı milletlerden kızlarla evlenenlerin durumları	245
Yapılan haksızlıkları ve kötülükleri bağışlamakta dört mertebe vardır	178
Yedi çirkin ve kötü sıfat nelerdir?	72
Yeniçeri ile eskici yahudi kıssası	246
Yemek ve içmekte daima helâle talip olmalıdır	96
Yusuf aleyhisselâmın Kur'an-ı kerime göre duası	65

— Z —

Zikrin efdall Lâ ilâhe illallah'tır	242
Zinâ'nın kötülükleri	536
Zinnûn-u Mısırî hazretlerinin Hira'da gördükleri	91
Zinnûn-u Mısırî hazretlerinin karşılaştığı cüzzamlının şükürü	139
Zinnûn-u Mısırî hazretlerinin rivayet buyurdıkları garip bir olay ...	510